

השתקפותה של הגלובליזציה בבחירת שמות פרטיים ליילודים יהודיים בישראל מתחילת המילניום

אושרי זיגלבוים

עבודת גמר מחקרית (תיזה) המוגשת כמילוי חלק מהדרישות
לקבלת התואר "מוסמך האוניברסיטה"

אוניברסיטת חיפה
הפקולטה למדעי הרוח
החוג ללשון העברית

מאי, 2014

השתקפותה של הגלובליזציה בבחירת שמות פרטיים ליילודים יהודיים בישראל מתחילת המילניום

מאת: אושרי זיגלבוים
בהנחיית: פרופ' מיכל אפרת

עבודת גמר מחקרית (תיזה) המוגשת כמילוי חלק מהדרישות
לקבלת התואר "מוסמך האוניברסיטה"

אוניברסיטת חיפה
הפקולטה למדעי הרוח
החוג ללשון העברית

מאי, 2014

תאריך _____

מאושר על ידי _____
(מנחה/ת העבודה)

תאריך _____

מאושר על ידי _____
(יו"ר הוועדה החוגית לתואר שני)

הכרת תודה

תודה מיוחדת לפרופסור מיכל אורנן-אפרת על הקורסים המרתקים שסייעו לי בהיכרות עם תחום השמות הפרטיים ועם תחום המחקר האיכותני. אלפי תודות על ההנחיה האכפתית, הצמודה, המקצועית וחסרת הפשרות שהובילה אותי להיות גאה בתוצר, אך לא פחות בדרך, שגם אם הייתה לעיתים סבוכה, השכלתי ממנה, כפי שלא הייתי מצליחה בשום דרך אחרת. וחשוב מכך תודה על השיעור לחיים שנגע לעמידה על זכויותיי כסטודנטית, אישה ואמא.

תודה למרכזת החוג ללשון העברית, גברת לאה בטש, על עזרתה ועל תמיכתה בכל שנות לימודיי. תודה לחברתי הטובה מהחוג, יעל, על העצות, על סיעור המוחות ועל העזרה בהקלדת התמלולים.

תודה לרשות ללימודים מתקדמים, ובייחוד לגברת גילי פרידמן, על העידוד ועל הסיוע שנתנה לי לטובת הגשת העבודה – גם אחרי שהסתיימו שעות הקבלה.

תודה למשתתפי המחקר שהסכימו לשתף אותי בתהליך האישי והחושפני של בחירת שמות ילדיהם. בלעדיכם מחקר זה לא היה יוצא לפועל.

תודה למשפחתי היקרה – להוריי, לחמי ולחמותי שאפשרו לי להתפנות לכתיבת העבודה תוך נתינה חסרת גבולות. לבעלי האחד והיחיד – על ההקרבה של זמן האיכות, על ביצוע שלל מטלות הבית באדיקות ועל כל האהבה והתמיכה שהענקת לי לכל אורך התואר, ובכלל לאורך כל 13 שנות הזוגיות שלנו.

ואחרונים חביבים – תודה לשני ילדיי – אמה ואדם שגדלו להיות עצמאיים לתפארת ולהסתדר גם בלעדיי. אתם ההשראה, הסיבה והתכלית של כל עבודתי.

תוכן עניינים

VII	תקציר
X	רשימת טבלאות
XI	רשימת איורים
- 1 -	1. רקע תיאורטי
- 1 -	1.1 שמות פרטיים
- 1 -	1.1.1 מדע האונומסטיקה
- 2 -	1.1.2 מה בין שם עצם כללי לבין שם עצם פרטי
- 4 -	1.1.3 קטגוריות של שמות אנשים
- 5 -	1.1.4 חקר השמות הפרטיים
- 6 -	1.1.4.1 חקר השמות הפרטיים העבריים
- 8 -	1.1.4.2 סיווג השמות הפרטיים העבריים
- 10 -	1.1.5 נימוקי השם הפרטי
- 11 -	1.1.5.1 סיווג הנימוקים לבחירת שם פרטי או להימנעות ממנו
- 15 -	1.1.5.2 שינויים היסטוריים, תרבותיים וחברתיים המשתקפים בשמות פרטיים בישראל
- 19 -	1.1.5.3 הקשר בין עמדה כלפי שמות פרטיים לבין התנהגות של בחירה בשם פרטי ליילודים
- 19 -	1.1.5.3.1 סטריאוטיפים של שמות פרטיים
- 21 -	1.2 גלובליזציה
- 21 -	1.2.1 על המונח "גלובליזציה"
- 24 -	1.2.2 הגורמים לגלובליזציה
- 24 -	1.2.2.1 התחום המדיני
- 24 -	1.2.2.2 התחום החברתי-תרבותי
- 25 -	1.2.2.3 התחום המשפטי
- 25 -	1.2.2.4 התחום הכלכלי
- 26 -	1.2.2.5 התחום התקשורתי-טכנולוגי
- 27 -	1.2.2.6 יחסי מרכז-פריפריה בגלובליזציה
- 28 -	1.2.3 תוצאות הגלובליזציה
- 30 -	1.2.4 התגובות לתוצאות הגלובליזציה
- 31 -	1.2.5 הגלובליזציה בישראל
- 32 -	1.2.5.1 שינויים פנימיים בישראל
- 34 -	1.2.5.2 מעבר מלאומיות לגלובליות
- 36 -	1.2.5.3 העידן החדש
- 38 -	1.3 שמות פרטיים וגלובליזציה
- 38 -	1.3.1 הקשר בין שפה לבין חברה
- 39 -	1.3.1.1 שפה גלובלית
- 40 -	1.3.1.1.1 האנגלית כשפה גלובלית
- 41 -	1.3.1.1.1.1 השפה האנגלית בישראל
- 42 -	1.3.1.2 השם הפרטי כביטוי למערכת ערכים חברתית (רמת המקרו)
- 42 -	1.3.1.3 מעבר מהזדהות לאומית להזדהות גלובלית (רמת המיקרו)
- 45 -	2. מתודולוגיה
- 45 -	2.1 הנחות המחקר האיכותני
- 46 -	2.1.1 הערכת איכות ביצועו של המחקר האיכותני
- 47 -	2.2 חקר השפעת הגלובליזציה על בחירת שמות פרטיים לפי גישת המחקר האיכותני
- 48 -	2.2.1 שאלת המחקר והשערות
- 48 -	2.2.2 מערך המחקר ושיטתו
- 49 -	2.2.2.1 אוכלוסיית המחקר
- 49 -	2.2.2.2 תיאור המחקר וכליו
- 51 -	2.2.2.3 שיטת הניתוח
- 52 -	2.2.2.4 איכות המחקר
- 53 -	2.2.2.5 אתיקה במחקר

- 55 - 3. הקטגוריות בתהליך בחירת שם היילוד –
- 55 - זמנים, אסטרטגיות, נסיבות, נימוקים ומשוב
- 55 - 3.1 זמנים
- 55 - 3.1.1 מתי מציעים שמות לראשונה ודנים בהם?
- 56 - 3.1.2 מתי מכריעים?
- 57 - 3.1.3 מתי מכריזים בפני הסביבה על השם הנבחר?
- 58 - 3.2 אסטרטגיות
- 59 - 3.2.1 כיצד מועלים שמות אפשריים?
- 59 - 3.2.1.1 רשימות מוכנות של שמות פרטיים
- 59 - 3.2.1.2 אמצעי תקשורת המונים
- 60 - 3.2.1.3 פנייה לעצה (מכרים – בני משפחה וחברים)
- 60 - 3.2.2 כיצד מצמצמים אפשרויות?
- 60 - 3.2.2.1 רשימת שמות שהכינו בני הזוג
- 61 - 3.2.2.2 פנייה לעצה (מכרים – בני משפחה וחברים)
- 61 - 3.2.2.3 פנייה לבעלי סמכות
- 62 - 3.2.2.4 פנייה לאנשים זרים
- 62 - 3.2.3 כיצד מחליטים על השם הנבחר?
- 62 - 3.2.3.1 התאמה ליילוד
- 63 - 3.2.3.2 רשימות מוכנות של שמות פרטיים
- 63 - 3.2.3.3 אחד מן ההורים מחליט
- 64 - 3.2.3.4 שני ההורים מחליטים על שמות שונים
- 64 - 3.2.3.5 החלטת האחים הגדולים
- 65 - 3.3 נסיבות אקראיות
- 66 - 3.4 נימוקים
- 66 - 3.4.1 נימוקים פסיכולוגיים
- 66 - 3.4.1.1 ביטוי נרקסיסטי (משני-נורמלי)
- 67 - 3.4.1.1.1 המשכיות שם המשפחה של האם בשם הפרטי של היילוד
- 67 - 3.4.1.1.2 מילות שייכות בשם
- 68 - 3.4.1.1.3 מכנה משותף בין שם ההורה / שמות ההורים לבין שם היילוד
- 69 - 3.4.1.1.4 תיקון יחסי הורה-ילד
- 69 - 3.4.1.2 רגשות ההורים
- 69 - 3.4.1.2.1 רגשות שהשם מעורר
- 70 - 3.4.1.2.2 קונוטציות רגשיות כלפי השם
- 70 - 3.4.1.2.3 רגשות כלפי נושא השם
- 71 - 3.4.1.2.4 הנצחה של אדם קרוב
- 72 - 3.4.1.2.5 ביטוי משאלה עבור היילוד
- 73 - 3.4.1.2.6 רגשות ההורה כלפי שמו
- 74 - 3.4.2 נימוקים לשוניים
- 74 - 3.4.2.1 נימוקים אורתוגרפיים
- 74 - 3.4.2.1.1 הרבה אותיות לחיזוק השם
- 75 - 3.4.2.1.2 הימנעות מאותיות מסוימות
- 75 - 3.4.2.1.3 שילוב אותיות מסוימות בשם
- 75 - 3.4.2.1.3.1 אותיות אהו"י בשם
- 76 - 3.4.2.1.3.2 שילוב אותיות מסוימות (שאינן אהו"י) בשם
- 76 - 3.4.2.2 נימוקים אטימולוגיים
- 77 - 3.4.2.2.1 לעז כמקור
- 78 - 3.4.2.2.2 טקסט ספרותי כמקור
- 78 - 3.4.2.3 נימוקים פונטיים
- 78 - 3.4.2.3.1 צליל נעים
- 79 - 3.4.2.3.2 חריזה
- 80 - 3.4.2.3.3 שם המכיל עיצורים מסוימים
- 80 - 3.4.2.3.3.1 שפת אם
- 81 - 3.4.2.3.3.2 שפה גלובלית
- 81 - 3.4.2.3.4 צליל גלובלי
- 82 - 3.4.2.3.5 שם שנשמע קצר
- 83 - 3.4.2.3.6 שיבוש בהתאמה
- 83 - 3.4.2.3.7 קרבה פונטית לשם אחר
- 84 - 3.4.2.4 נימוקים מורפולוגיים
- 85 - 3.4.2.4.1 בניית שם מרכיבים של שם או שמות אחרים

- 86 - 3.4.2.4.2 תיאופורי
- 86 - 3.4.2.4.3 גזירת שם חיבה
- 88 - 3.4.2.5 נימוקים סמנטיים
- 88 - 3.4.2.5.1 משמעות מושגית
- 88 - 3.4.2.5.2 שדה סמנטי מסוים
- 89 - 3.4.2.5.3 משמעות נלווית
- 90 - 3.4.2.5.4 משמעות מושגית בשפות זרות
- 91 - 3.4.3 נימוקים סוציולוגיים
- 91 - 3.4.3.1 הרקע הסוציולוגי של ההורה
- 92 - 3.4.3.2 נורמות חברתיות
- 92 - 3.4.3.2.1 הנצחה כנורמה
- 93 - 3.4.3.2.2 סוציאליזציה
- 93 - 3.4.3.2.3 מושפעות מהסביבה
- 95 - 3.4.3.2.4 שם ייחודי (אינדיבידואליות) לעומת שם סטנדרטי ונפוץ
- 96 - 3.4.3.2.5 שם סטריאוטיפי
- 97 - 3.4.3.2.5.1 אנדרוגיניות של שמות
- 98 - 3.4.3.3 עמדות ההורים
- 98 - 3.4.3.3.1 הזדהות דתית יהודית
- 99 - 3.4.3.3.1.1 הזדהות גלותית
- 99 - 3.4.3.3.1.2 הזדהות יהודית מסורתית
- 100 - 3.4.3.3.2 הזדהות יהודית-ישראלית (משולבת)
- 101 - 3.4.3.3.3 הזדהות לאומית ישראלית (מתבדלת)
- 102 - 3.4.3.3.4 הזדהות לאומית-גלובלית (אינטגרציה)
- 102 - 3.4.3.3.4.1 שם עברי שקל לכתוב ולקרוא אותו באנגלית
- 103 - 3.4.3.3.4.2 שם גלובלי שמקורו בעברית
- 104 - 3.4.3.3.4.3 שם גלובלי שניתן לבטא בארץ/שם ישראלי שניתן לבטא בחו"ל
- 105 - 3.4.3.3.4.4 שם גלובלי שיש לו משמעות בעברית
- 105 - 3.4.3.3.4.5 שם דו לשוני (עברי ואנגלי)
- 106 - 3.4.3.3.5 הזדהות גלובלית (מתבוללת)
- 108 - 3.5 משוב - הסתכלות על הבחירה בדיעבד
- 109 - 3.6 תצוגה גרפית של הקטגוריות
- 111 - 4. סיכום ממצאי השאלון
- 117 - 5. דיון
- 117 - 5.1 מניעים המעידים על הזדהות
- 117 - 5.1.1 מניעים המעידים על הזדהות עם התרבות הגלובלית (באופן מלא או חלקי)
- 120 - 5.2.1 מניעים המעידים על התנגדות לתרבות הגלובלית
- 122 - 5.2 סוגיות שעלו מקשרים בין קטגוריות
- 123 - 5.2.1 לאומיות בניגוד לגלובליות
- 126 - 5.2.2 אינטגרציה בין הלאומיות לבין הגלובליות
- 128 - 5.3 קשיים ובעיות
- 132 - 6. סיכום
- 133 - 6.1 חידושי המחקר ותרומתו
- 135 - 6.2 כיוונים להמשך חקירה

- 136 -	רשימת מקורות
- 148 -	רשימת נספחים
- 149 -	נספח א : בקשה להשתתפות במחקר
- 150 -	נספח ב : דף פרטים אישיים
- 151 -	נספח ג : שאלון המחקר
- 159 -	נספח ד : אישור ועדת האתיקה
- 160 -	נספח ה : אישור ביצוע השתלמות
- 161 -	נספח ו : קורפוס המחקר
- 161 -	1. ראיונות מחקר חלוץ
- 163 -	2. ראיונות עומק
- 253 -	3. כתבות
- 254 -	4. בלוגים ופוסטים
- 257 -	5. קטעי פורומים
- 260 -	6. טלוויזיה

השתקפותה של הגלובליזציה בבחירת שמות פרטיים ליילודים יהודיים בישראל מתחילת המילניום

אושרי זיגלבוים

תקציר

היחס בין שפה לבין חברה מתבטא בין היתר, בשינויים בדפוסי בחירת השמות הפרטיים בחברה מסוימת המבטאים שינויים חברתיים-תרבותיים באותה חברה. תהליך הגלובליזציה הוא חלק בלתי נפרד מהחיים בעולם המערבי ובישראל במאה ה-21. בשינוי חברתי-תרבותי זה התמקדתי במחקר זה תוך בחינת האופן שבו הוא בא לידי ביטוי בדפוסי בחירת שמות פרטיים בישראל.

חוקרים שונים ניסו להגדיר את המושג 'גלובליזציה' – חלקם הדגישו את הפן המדיני-פוליטי או את הפן הכלכלי, ואחרים התמקדו בפן החברתי-תרבותי או בפן התקשורתי-טכנולוגי. יחדיו הם מתארים תהליך רב תחומי ורחב היקף שמשפיע ומושפע מכל תחומי החיים האלה, ויוצר חברה עולמית משותפת ('הכפר הגלובלי').

אחד מן ההיבטים המרכזיים של תהליך הגלובליזציה הוא יצירת שפה גלובלית. ספרות המחקר מציגה את השפה האנגלית כשפה הגלובלית החל מסוף המאה ה-19 בהובלתן של אנגליה ושל ארצות הברית. במקרה של ישראל היווה המנדט הבריטי על ארץ ישראל גורם נוסף לחיזוק אחיזת האנגלית (שמכוח המנדט הוענק לה מעמד של שפה רשמית). החל משנות ה-80 וה-90 בעקבות שינויים כלכליים, פוליטיים, תקשורתיים וחברתיים הואצה השפעתו של תהליך הגלובליזציה בישראל, החל מהרמה הציבורית-חברתית ועד לרמה הפרטית-אישית שמתבטאת בין היתר בנימוקי השם הפרטי.

שם העצם הפרטי שונה משם העצם הכללי, בכך שבעוד שלשם העצם הכללי יש משמעות והיא המושג הסמנטי הנקשר בו, הרי לשם העצם הפרטי אין משמעות: כל מהותו ייחוד האובייקט לשם זיהוי (הצגה, תעודה), פנייה אליו (אבוקטיבי) ודיבור עליו (הצבעה ואזכור). שם העצם הפרטי מצביע על פרט מסוים באופן ישיר, ללא ציונו כאיבר בקבוצה. השם הפרטי הוא ייחודי – אנשים שונים הנושאים כביכול אותו שם שווים במסמן, אך זה כל המשותף להם. אין הם שותפים בתכונות מסוימות, ולמעשה גם שמם שונה תכלית השינוי בנימוקים שהביאו את נותני השם לבחור דווקא בו.

כיוון שמחקר זה מקשר בין שני תחומים – שמות פרטיים וגלובליזציה, אסקור בפרק הראשון את ספרות המחקר של שני הנושאים הללו תחילה בנפרד ולאחר מכן במשולב.

כאשר שינויים חברתיים ותרבותיים נוגעים לבחירה לשונית ולהתנהגות לשונית, ניתן להיעזר בכלים לשוניים כדי לחקור אותם. מחקר התיזה שכאן מתבסס על ארבע הנחות: בחירה בשם פרטי מסוים ובהימנעות משמות אחרים חושפת הזדהויות של ההורים - מעניקי השם; השם הפרטי יכול לבטא שינויים חברתיים ותרבותיים, ביניהם הגלובליזציה; הגלובליזציה משפיעה על החברה הישראלית; השתקפות הגלובליזציה בבחירת שמות פרטיים יכולה לבוא לידי ביטוי בדרכים שונות.

לאור אלו נשאלת שאלת המחקר "כיצד משתקפים תהליכי גלובליזציה בבחירת שמות פרטיים ליילודים יהודיים בישראל מראשית המילניום?" שיערתי כלפי שאלת המחקר כי תהליכי הגלובליזציה יתבטאו

בנימוקי ההורים בבחירת השמות הפרטיים של ילדיהם בשני אופנים עיקריים: הזדהות אינטגרטיבית עם התרבות הגלובלית ועם התרבות המקומית; והזדהות מוחלטת עם התרבות הגלובלית תוך דחיית התרבות המקומית.

כפי שיתואר בפרק השני, מחקר זה מבוסס על הגישה האיכותנית-קונסטרוקטיביסטית שמנסה לחשוף תהליכים פנימיים, אמונות, מחשבות וכוונות, על פי נקודת הראייה השונה של כל משתתף. המחקר נערך בשלושה שלבים. בשלב הראשון נערך מחקר חלוץ שבמסגרתו שוחחתי בקצרה עם שישה הורים לגבי המניעים העומדים מאחורי בחירת השמות לילדיהם. מתוך השיחות גובשו קריטריונים ששימשו אותי לזיהוי ההשפעה הגלובלית והיוו פתח למחקר המלא. בשלב השני נערכו 15 ראיונות עומק נרטיביים עם 22 הורים יהודיים שנולדו להם ילדים בישראל משנת 2000 ואילך. במהלך הראיון הציגו ההורים נימוקים לבחירה (או להימנעות מבחירה) בשם המסוים לילדם. לצורך ניתוח הממצאים נעזרתי בתיאוריה המעוגנת בשדה השואפת להביא את נקודת מבטם של המשתתפים, ועל ידי כך להגיע לממד הפרשני שעומד במרכזו של ניתוח התוכן. ניתוח התוכן שנערך על פי שלושה שלבי קידוד (האציינסון, 1988: 135-133; שטראוס וקורבין, 1990 בתוך שמעוני, 2010: 29), כלל חיפוש מרכיבים בולטים, חשובים, רלוונטיים וחוזרים על עצמם במאגר הנתונים שנאסף. מרכיבים אלה הם הקטגוריות שיוצגו בפרק השלישי, והם היוו בסיס להערכה ולהמשגה של זיהוי ואפיון תהליכי גלובליזציה בקרב האוכלוסייה הנ"ל.

לאחר הראיון מילאו המשתתפים שאלון מקוון שהוא עיבוד לשאלונם של קלבלנד ולארופ' (2007: 255-254), והוא כלל 59 היגדים מנושאים שונים הקשורים לגלובליזציה. שאלון זה שימש כאמצעי תיקוף חיצוני ואובייקטיבי לקטגוריות שהופשטו מהראיון, וממצאיו יוצגו בפרק הרביעי. בשלב השלישי ביצעתי חיפוש באמצעי תקשורת שונים אחר סיפורים המציגים את נימוקי הבחירה בשם פרטי מסוים.

בפרק החמישי אראה כי, בהתאם להשערת, הועמדו שתי קטגוריות מרכזיות שתרמו באופן ישיר לשאלת המחקר והן, כאמור, הזדהות ההורים עם התרבות הגלובלית והזדהות אינטגרטיבית (עם התרבות הלאומית והגלובלית במקביל). נוסף לאלו עלתה בקרב המרואיינים התנגדות לתרבות הגלובלית שהתבטאה בהימנעות מבחירת שמות פרטיים גלובליים, וגם היא סיפקה מדד להשפעת הגלובליזציה על ההורים, מעניקי השם. מתוך כלל המקרים ששיקפו את ההזדהויות הללו נשלפו שנים עשר מניעים שחזרו על עצמם והובילו את ההורים לבחירה בשם המעיד על השפעת הגלובליזציה. שתי סוגיות שעלו מתוך הקשרים בין הזדהויות ההורים הן הקולקטיביות הלאומית לעומת הקולקטיביות הגלובלית והאינטגרציה בין שתיהן. מעבר לכך ניתן ביטוי לגלובליזציה ולהזדהות עמה בקטגוריות רבות נוספות שהופשטו מקורפוס המחקר, אך בצורה נקודתית. בנוסף התחדדו במחקר הזדהויות הורים שאינן נוגעות לתרבות הגלובלית.

במהלך ניתוח הראיונות עלו גם קטגוריות שלא תרמו אמנם לשאלת המחקר, אך סיפקו מסגרת לתהליך הבחירה בשם הפרטי באשר הוא. מסגרת זו הכוללת זמנים, אסטרטגיות, נסיבות, נימוקים ומשוב (חשיבה על תהליך הבחירה בדיעבד), יכולה לשמש תשתית למחקרים איכותניים וכמותניים עתידיים הנוגעים לחקר השמות הפרטיים.

במחקר זה התייחסתי לשם הפרטי מתוך הסתכלות בתהליך הבחירה שעומד מאחוריו ומכיל נימוקים שונים ומגוונים, ולא כאל מסמן שניתן לסווג אותו מראש, שהרי הנימוק אינו מכוון כלפי שם, אלא כלפי מקרה. זאת בניגוד למחקרים כמותניים אשר מתייחסים אל השם הפרטי כאל תוצר שאין מאחוריו תהליך בחירה, מניעים או נימוקים. כתוצאה מהסתכלות מחקרית-איכותנית זו, נמצאו מקרים שבהם שמות שיכולים היו להיות מסווגים במחקר כמותני הממייין את השמות בלא התחשבות בנימוקיהם

כשמות יהודיים-ישראליים, התגלו כשמות המעידים על הזדהות גלובלית או אינטגרטיבית של ההורים, ולהפך.

כפי שראינו, שמות פרטיים הם מדד לערכים חברתיים, ולכן מחקרם עשוי לשפוך אור על מידת המושפעות של החברה הישראלית מהגלובליזציה, ובכך יש לו חשיבות חברתית. ייחודו של מחקר זה טמון בתרומה של עיון בלשני-עברי לנושא חברתי-ישראלי ובאופיו האיכותני של המחקר אשר אפשר להעלות היבטים עמוקים ורחבים להשפעות גלובליות שלא זכו לביטוי ולטיפול, נעלמו ונבלעו במחקרים הכמותניים.

אישור ועדת האתיקה לניסויים בבני אדם, אוניברסיטת חיפה, מספר אישור 050/12

רשימת טבלאות

- 17 -1880. השם הפרטי בישראל למן 1880.
- 89 - נוסא משמעויות נלוות. נימוקים לבחירת שם בהיותו נוסא משמעויות נלוות.

רשימת איורים

- 29 - תרשים א : הזדהויות אפשריות בעקבות מגע עם התרבות הגלובלית
- 36 - תרשים ב : ציר הגלובליזציה בישראל
- 39 - תרשים ג : הקשר בין שפה לבין חברה ברמת המקרו וברמת המיקרו
- 40 - תרשים ד : הצגת העץ המשפחתי של השפה האנגלית על שני ענפיו (מתוך קריסטל, 2003 : 70)
- 110 - תרשים ה : תצוגה גרפית של הקטגוריות

- 112 - היסטוגרמה א : היסטוגרמת ממוצע דירוג היגדי השאלון לפי קטגוריות

1. רקע תיאורטי

1.1 שמות פרטיים

שאלת המחקר שכאן המבקשת לבדוק כיצד מתן שמות פרטיים ליילודים מעיד על גלובליזציה כשינוי חברתי-תרבותי, צמחה על רקע מדע האונומסטיקה וייחודיותו של שם העצם הפרטי ביחס לשם העצם הכללי. אפתח, אם כן בהצגה כללית של מדע האונומסטיקה ושל ההבחנה בין שם עצם כללי לשם עצם פרטי. בהמשך אתמקד בחקר השמות הפרטיים העבריים, בנוהגי מתן שמות פרטיים בישראל ובנימוקים המובאים בספרות המקצועית לבחירה בשם פרטי על ידי ההורים או להימנעות ממנו, כפי שהציגו אותם חוקרי שמות פרטיים בישראל. בהמשך אציג מחקרים שהצביעו על שינויים חברתיים ותרבותיים המשתקפים, לדעת חוקרים, בשמות הפרטיים בישראל החל מסוף המאה ה-19 ועד לימינו. לסיום חלק זה של הסקירה אעמוד על הקשר בין עמדה לבין שמות פרטיים ובתוך כך אסקור מחקרים על סטריאוטיפים של שמות פרטיים. בסעיף הבא (1.2) תיסקר תופעת הגלובליזציה ובסעיף 1.3 אסקור מחקרים שעסקו בקשרים שבין שמות פרטיים לגלובליזציה.

1.1.1 מדע האונומסטיקה

האונומסטיקה היא תחום המדע העוסק בחקר שמות העצם הפרטיים (Proper nouns) בנבדל מהעיון הבלשני בשם העצם הכללי (Common nouns). שתי קבוצות של שמות עצם פרטיים הבולטות במרכזיותן במדע האונומסטיקה הן: (1) טיפונימים – שמות מקומות ו-(2) אנתרופונימים – שמות אנשים. בנוסף לשני הסוגים הללו, קיימים סוגים מצומצמים יותר, כגון אתנונימים – שמות של קבוצות אתניות או לאומיות; גלוטונימים – שמות של שפות; שמות של תופעות מזג אוויר הנחלקים לשמות של שקעים ברומטריים, לשמות של רעידות אדמה ולשמות של סופות הוריקן וטורנדו; שמות של להקות מוזיקה; שמות של מלחמות ומבצעים צבאיים ועוד (להרר, 1994: 3373; ברייט, 2003: 671). האונומסטיקה חוקרת את שמות העצם הפרטיים מזוויות ראייה שונות: בלשניות – לקסיקליות, פסיכו-לשוניות, סמנטיות, אטימולוגיות; אתנוגרפיות – אנתרופולוגיות, סוציולוגיות; פסיכולוגיות – תורות אישיות וקוגניציה; היסטוריות; ארכיאולוגיות; פילוסופיות; ספרותיות; חינוכיות; גיאוגרפיות, משפטיות ועוד. היות שכניכר, שמות עצם פרטיים נוגעים לעולמות דעת שונים, האונומסטיקה היא תחום מדעי רחב ומקיף הזוקק לתחומים מדעיים מגוונים (מרקי, 1982: 129-130; זגוסטה, 1993: 733; ברייט, 2003: 670; קואטס, 2005: 1).

המונח העברי "שם פרטי" הוא דו משמעי. כאמור, במובן האונומסטי הרחב הוא מתייחס לכלל שמות העצם הפרטיים (Proper nouns), שכפי שהראיתי מיד לעיל הם מצביעים על פרטים מסוימים (אנשים, מקומות, רחובות) או על מספר פרטים (להקה, עם), וזאת בניגוד לשם העצם הכללי המכוון למושג (הכללה) ולא למקרה הפרטי. לעומת זאת בעברית, בשיח היומיומי, משמש המונח במובן המצומצם לשמות פרטיים של אנשים (Given names), היינו תת-קבוצה של שמות אנשים (personal names), בנבדל משמות משפחה (Family names).

כדי להבחין בין המונחים, שם פרטי במובנו האונומסטי הרחב ייקרא בעבודה זו "שם עצם פרטי", ואילו את המונח "שם פרטי" אייחד לשמות פרטיים של אנשים (Given name).

1.1.2 מה בין שם עצם כללי לבין שם עצם פרטי

במיון המורפולוגי של מילות השפה לחלקי דיבור, שייכים שם העצם הכללי (common noun) ושם העצם הפרטי (proper noun), כמו גם שמות מספר ועוד, לקטגוריה של שמות עצם. ישנם הבדלים מהותיים בין שמות עצם פרטיים לבין שמות עצם כלליים. אפרט אותם כאן לפי ארבעה תחומי הלשון – סמנטיקה, מורפולוגיה, לקסיקולוגיה ופונולוגיה.

הבחנות סמנטיות:

- מילה היא קישור קבוע ומוסכם בין מסמן (צורה מסוימת, רצף מסוים של הגאים) לבין מסומן. שם העצם הפרטי נבדל משם העצם הכללי בטיב המסומן. בעוד שהמסומן של שם העצם הכללי הוא מושג-תוכן, היינו אוסף תכונות סמנטיות המעמיד את האובייקט כחלק מקבוצה, המסומן של שם העצם הפרטי אינו מושג-תוכן, אלא הצבעה על פרט מסוים. הצבעה זו יכולה לשמש לאזכור, הצגת שם בפני האחר, או פעולת דיבור של פנייה (במקרה של אנשים וחיות מבויתות). כלומר שם העצם הפרטי שונה משם העצם הכללי, בכך שאין הוא קישור בין מסמן לבין מושג. לפיכך בעוד שכל החפצים המכונים בשם הכללי "כסא" או כל הרגשות המכונים בשם הכללי "אהבה", חולקים תכונות ומאפיינים משותפים, אנשים שונים בעלי שם פרטי זהה לא חולקים דבר, למעט שם. מבחינה סמנטית לשם עצם פרטי אין משמעות מושגית. הורים אמנם יכולים לנמק בחירתם בשם פרטי מסוים במשמעות המושגית של השם הכללי, לדוגמה בחירה בשם ז', משום שמין היילוד לא היה ידוע לפני הלידה, אך אין בנימוק מסוג זה להעניק משמעות מושגית לשם הפרטי (אפרת, 2006: 63). מעבר לכך השם הפרטי יכול להיות מנומק במשמעויות הנלוות שהוא נושא, וניתן לזהותן במקרה של שמות פרטיים, לפי נימוקיהם של מעניקי השם לבחירה בשם הפרטי (הארמן, 1989: 256; זגוסטה, 1993: 734; להרר, 1994: 3372; ברייט, 2003: 671; אפרת, 2013: 767). כדרך שהציע לי' (1974) כלפי שם העצם הכללי (וראו אפרת 2006: 63 כלפי שמות עצם פרטיים), המשמעות הנלווית יכולה להיות אחת או יותר מחמש המשמעויות הבאות:

- משמעות קונוטטיבית – המשמעות הנלווית למשמעות המושגית (אובייקטיבית) כתוצאה מאסוציאציות של הדובר;
- משמעות סגנונית – המשמעות שעומדת מאחורי הבחירה ברמת לשון מסוימת או במשלב לשון מסוים;
- משמעות ריגושית – המשמעות המעידה על רגשותיו של הדובר ביחס לשם הנבחר;
- משמעות רפלקטיבית – משמעות זו מצריכה משמעות נוספת, משום שהיא נשקפת מהמשמעות האחרת, כך קורה במקרים רבים של שמות שנבחרו ממספר סיבות במקביל;
- משמעות קולוקטיבית – משמעות זו נובעת משכנות בין שתי מילים או יותר, ולכן היא מצריכה רצף של מספר מילים;

- כאמור לעיל, שם עצם כללי מקשר בין מסמן לבין מושג. לעיתים נוצר פער בין המסומנים שבמישור העולם לבין אוצר שמות העצם הכלליים (מישור הלשון), באופן שלא לכל מסומן מתייחד מסמן. פער זה מתבטא במחסר סמנטי בשפה. בשמות הפרטיים, כאמור, אין מדובר במושגים, אך כלפי שמו של אדם החוק לא מאפשר חוסר שם, כלומר אין בשמות הפרטיים תופעה המקבילה למחסר הסמנטי

(אפרת, 2006 : 56-57), שהרי לפי חוק השמות בארץ¹, הבחירה בשמות אנשים חייבת להיעשות, סמוך ללידת התינוק.

הבחנות מורפולוגיות :

ההבחנה בין שמות עצם פרטיים לבין שמות עצם כלליים מתבססת גם על מאפיינים צורניים. כיוון שההבחנה הצורנית תלויה בדקדוק של כל שפה ושפה, הרי שטיבה משתנה משפה לשפה.

- בעברית אמצעי הגזירה של שמות העצם הכלליים מוגבלים לאמצעים הבאים : שורש ומשקל, בסיס וצורן או חיבור שני בסיסים ויותר. קיימת העדפה לחידוש שמות עצם כלליים באמצעים פנים לשוניים אלה. כאשר מתרחשת שאילת שמות משפות זרות, לרוב מוכנסים השמות השאולים למערכת הפועל ורכיבי העיצורים שלהם נוטלים חלק פעיל בנטיית הפועל, וכך מותאמים למערכת הפנים לשונית העברית (שורצולד-רודריג, 2000 : 433). לעומת זאת לשמות עצם פרטיים בעברית אין מגבלות גזירה כלשהן או העדפה לדרך גזירה מסוימת על פני אחרת, בין השאר משום שלא נדרשת בהן תצורה פועלית. כך אפשר ששם עצם פרטי, יהיה בלתי נתיח מורפולוגית, ייגזר לאחור, יומצא יש מאין, יושאל משפה זרה ועוד (אפרת, 2006 : 56-57 ; אפרת, 2012 : 74, 77, 80-81, 84) ;

- חוקי הנטייה בשפות סינתטיות שונות ובכללן העברית מחייבים התאמה של קטגוריות לשוניות, דוגמת שמות עצם כלליים, לפי ההקשר הלשוני. בעברית נוטים שמות העצם הכלליים באמצעות הוספת צורני נטייה שונים (קניין, נקבה, רבים ועוד). לעומת זאת את שמות העצם הפרטיים ניתן רק לגזור (למשל בשמות חיבה ובכינויים) אך לא להטות (זקוביץ', 1982 : 60-61 ; אפרת, 2006 : 56). יש להעיר כי אמנם ישנם שמות עצם פרטיים מסוימים המזוהים כנקביים, משום שהם מכילים צורן סופי נקבי (רונית, חגית, דינה), אך לא מדובר בהוספת צורן נטייה, אלא בהוספת צורן גזירה היוצר שם פרטי חדש (ולראייה שההבדל בין רונית לזון למשל, אינו פרי ההקשר הלשוני) ;

- מבחינה סמנטית קיים הבדל בין עצם סתמי לבין עצם ידוע. השם הפרטי מצביע על עצם ידוע או מיידע אותו (למשל בהצגת אדם). שלא כמו שם העצם הכללי (ושם התואר) בהיות שם העצם הפרטי מיידע בטבעו² הוא אינו זקוק לאמצעי מורפולוגי מיידע כמו ה"א הידיעה (להרר, 1994 : 3372 ; עוקשי, 2003 : 101 ; אפרת, 2006 : 56-57).

הבחנות לקסיקליות :

- בעוד ששמות העצם הכלליים כפופים לחוקי השפה ולאוצר המילים שלה, שמות העצם הפרטיים אינם חלק מהלקסיקון (מאגר הסימנים של השפה), ולכן הם מאופיינים בחופש בחירה רב, ופתוחים לשינויים ולחדשנות הרבה יותר מאשר שמות העצם הכלליים (זלינסקי, 1970 : 748 ; אפרת, 2006 : 58-56). חופש הבחירה משתנה מסיבות תרבותיות וחברתיות משפה לשפה. כך יש שפות שבהן נבחרים שמות מתוך רשימות סגורות ולא מומצאים יש מאין.

¹ לפי חוק השמות התשט"ז (1956) סעיפים 4, 8-9.

² ישנם מקרים בהם מוסיפים לשם פרטי את ה"א היידוע באופן מכוון, למשל "היצחק הזה". הוספת היידוע מתרחשת כאשר השם הפרטי הופך בתהליך גנרי לשם כללי, ובמקום לשמש כהצבעה הוא מייצג תכונה מסוימת (עוקשי, 2003 : 101 ; אפרת, 2013 : 773).

הבחנות פונולוגיות :

בדומה להבחנות המורפולוגיות עליהן עמדתי לעיל, גם הבחנות פונולוגיות הן תלויות שפה.

- כלפי העברית, במקרים רבים שמות עצם פרטיים ובכללם שמות פרטיים נהגים בקרב דובריה בהטעמה מלעילית, בהתאם לדרך ההגייה של שפות מזרח אירופה, אשר בהן דיברו היהודים בגלי העליות הראשונים. לעיתים מטרת ההגייה המלעילית היא הבחנה בין שם פרטי מסוים לבין שם כללי הזהה לו. לדוגמה שם התואר הנקבי "יפה" נהגה במלרע, ואילו השם הפרטי *יפה* במלעיל (אפרת, 2013 : 767).

הבחנות הלשוניות שתוארו לעיל מצביעות על מאפייני שם העצם הפרטי ועל ייחודיותו ביחס לשם העצם הכללי.

1.1.3 קטגוריות של שמות אנשים

היות שענייננו כאן אינו בכלל שמות העצם הפרטיים שבתחום האונומסטיקה, אלא בשם הפרטי, אתמקד בו, ואפתח בהצגת קטגוריות של שמות אנשים. בכל חברה אנושית לכל אדם יש שם אחד לפחות. לאדם יכולים להיות מספר שמות פרטיים בו זמנית או בשלבים שונים של חייו כתלות במוצאו האתני, באופי החברה בה הוא חי ובנסיבות חייו (להרר, 1994 : 3372). בסעיף זה אבחין בין קטגוריות שונות של שמות אנשים.

שם פרטי (First name, Given name)³: השם הפרטי נועד לייחד את האדם, הוא משמש לזיהוי (הצגה, תעודה), לפנייה אליו (אבוקטיבי) ולדיבור עליו (הצבעה ואזכור). לרוב השם הפרטי ניתן לאדם על ידי הוריו, על ידי בני משפחתו, או על ידי סמכות דתית וחברתית, לפי נוהגי התרבות המסוימת בה הוא חי (זקוביץ, 1982 : 33 ; זגוסטה, 1993 : 733).

שם משפחה (Family name, Surname, Last name): שם המשפחה נוצר ונוסף מאוחר יותר ביחס לשם הפרטי. הוא שייך בעבר את האדם למקום אחוזתו, למוצאו, למקצועו, לתפקידו הדתי או לשם אביו, וכיום מזהה שם המשפחה את האדם כחלק מקבוצת קשר דם (משפחה) ומשייך אותו אליה (שביב, 1979 : 1007 ; זגוסטה, 1993 : 734-737). שם המשפחה יכול לעבור בירושה מאב לבן, בנישואים או בתהליך אימוץ, ויש הבוחרים אותו במסגרת שינוי שם משפחתם. המנהג להעניק שם משפחה החל מהמאה ה-11 (באיטליה אף לפני כן) בבתי האצולה באירופה. מנהג זה הוא בעולם הנוצרי בעקבות החלטת ועידת טרנטו בשנת 1563 לחייב רישום של שמות הנטבלים (ראו הערה 3), כולל שם המשפחה. היהודים אימצו מנהג זה מסוף המאה ה-18 בלחץ שלטונות מדינות אירופה (זלינסקי, 1970 : 748 ; שביב, 1979 : 1009-1010, 1012 ; בוקשטיין, 1980 : 63 ; זגוסטה, 1993 : 734-737).

שם חיבה (Affectionate name, Pet Names): המונח "שם חיבה" הוא דו משמעי בעברית: במובן הרחב משמעותו היא שם שאינו השם הרשמי של האדם, ולכן הוא כולל את כל תחליפי השם הפרטי (ראו "כינוי" ו"שם מקוצר" כאן בהמשך). במובן המצומצם יותר המונח "שם החיבה" משמש לציין תחליף לשמו הפרטי של האדם בקרב קבוצה מסוימת. תחליף זה משמש באותה קבוצה הן להצבעה על אדם מסוים והן כפנייה אליו, ככל שם פרטי. הבחירה בשם החיבה יכולה לנבוע מקרבה ומתחושות אהבה ולהביע אותן, אך היא גם יכולה לשמש כנגאי. בשני המקרים מעורב צורך אקספרסיבי ברור של הדובר. לעיתים שם החיבה קשור מורפולוגית לשם הפרטי, והוא נגזר מורפולוגית על-ידי הוספה של סופיות

³ ובעולם הנוצרי שם טבילה : Christian name

מסוימות לציון הבעת חיבה: *X*, *X*, *גוש*, *לה* ועוד, ולעיתים אין לו קשר צורני לשם הפרטי (לאוסון, 1984: 46, 52; ביידר, 2003: 42).

כינוי (Nickname, Sobriquets): הכינוי ממוקד במסומן, כלומר הוא רפרנציאלי ומעיד על תכונות האופי של האדם או על מאפייניו החזותיים. לעיתים זה נעשה בצורה ישירה: גינגי לאדם ששיערו בעל פיגמנט גינגי, ולעיתים באירוניה: *Shorty* ככינוי לאדם גבוה במיוחד (להרר, 1994: 3373; ביידר, 2003: 43).

שם מקוצר (Hypocoristic name): שם מקוצר מאופיין על ידי צורת המסמן, היינו הוא קיצור או צמצום מורפולוגי של המסמן המלא של השם הפרטי, ולכן יש קשר צורני-פונטי ישיר בין השם המקוצר לבין השם המלא. השימוש בשם המקוצר נעשה לרוב על ידי בני זוג או על ידי מכרים קרובים בנסיבות אינטימיות.

לעיתים השימוש בשם החיבה, בכינוי או בשם המקוצר נעשה כה שגור, עד שאלה מתפקדים למעשה כשם הפרטי לכל דבר (זגוסטה, 1993: 734; ביידר, 2003: 42-43). כך למשל במסגרות צבאיות משמשים השמות הללו לצורך הצגה, פנייה או הצבעה.

כפי שאראה בהמשך, בעבודה זו הקושרת בין גלובליזציה לבין נימוקי ההורים לבחירה בשם הפרטי של ילדם ולעיתים בהעדפתו על פני שם אחר, אפשרי שבנסיבות מסוימות לשם המשפחה ולקטגוריות אחרות של שמות, דוגמת שם חיבה, כינוי או שם מקוצר, יהיה חלק בנימוקים לבחירת השם הפרטי של היילוד (ראו סעיף 3.4.2.4.3).

1.1.4 חקר השמות הפרטיים

כאמור (סעיף 1.1.1 לעיל), המחקר האונומסטי של השמות הפרטיים משיק לתחומי מחקר רבים: בלשנות; אתנוגרפיה; סוציולוגיה; פסיכולוגיה; היסטוריה; ארכיאולוגיה; משפט ועוד. בסעיף זה אתמקד בחקר השמות הפרטיים בכלל והעבריים בפרט, ואציג סיווגים של שמות פרטיים לפי תחומים כחלק ממחקרים או כתוצר של מחקרים בתחום האונומסטי.

חוקרים שחקרו מתן שמות פרטיים הראו כי בבחירת שם לילד מעורבים שיקולים מורכבים ושונים בהם שיקולים לשוניים, שיקולים חברתיים, שיקולים משפטיים ושיקולים פסיכולוגיים.

ההיבט הפסיכולוגי כולל הן את המניעים הפסיכולוגיים של מעניקי השם והן את ההשפעה הפסיכולוגית שיש לשם הפרטי על נושא השם. כלומר להיבט הפסיכולוגי יש שני צדדים – מצד אחד הבחירה בשם היא סימפטום ליחס של מעניקי השם אל היילודים. מצד שני השם הוא חלק מהזהות העצמית של נושא השם, משום שהוא התייחסות מילולית קבועה הנאמרת מצד הסביבה, מהדהדת אל היילוד, ומאפשרת לו לחוות שיקוף של עצמו באמצעות ההתייחסות של הסביבה ושל מעניקי השם אליו. לעיתים קיים קשר בין הסימפטום לבין הזהות, ולעיתים לא. שני מנגנונים פסיכולוגיים תוך-נפשיים המניעים את תהליך הבחירה בשם פרטי הם דחיסה והתקה. דחיסה היא איחוד של מספר אירועים נפשיים, ואילו התקה היא החלפת רעיון מסוים ברעיון אחר הקשור אליו מבחינה אסוציאטיבית (בית הלחמי, 1998: 196; אפרת, 2006: 58; נדב ושות', 2008: 9, 144).

בהיבט החברתי להזדהויות של מעניקי השם ולדרך השתייכותם לחברה שבה הם חיים יש חלק בבחירת השם. הזדהויות אלו מורכבות ממשנתנים תרבותיים, חברתיים, דתיים, מגדריים ועוד, והן משליכות על הבחירה בשם מסוים ולא באחר. בנוסף בחירה בשם המבטא ערכים חברתיים מקובלים באותה חברה שבה הוא ניתן, תוביל ליחס חברתי תומך ואוהד ביחס לבחירה בשם לא מקובל (פלך, 1975: 651; סימן, 1976: 90; ויטמן, 1981: 181; גולדברג, 1997: 53; נדב ושותפיו, 2008: 42-43). ואכן ממחקרם של

מקדיוויד והררי (1973 : 222-224) ושל בארי והרפר (1982 : 22) על סטריאוטיפים של שמות פרטיים עולה כי ככל שהשם הפרטי נפוץ יותר, בייחוד כאשר מדובר בשם של בן, כך הסטריאוטיפ כלפי מה שהוא מייצג יהיה חיובי יותר, ולהפך – שמות נדירים ומיוחדים יתקשרו על פי רוב לסטריאוטיפ שלילי (ראו סעיף 1.1.5.3.1).

מלבד ההיבט הפסיכולוגי וההיבט החברתי שהוצגו לעיל, קיים גם היבט לשוני בחקר השמות הפרטיים. כדי להעמיד מתודולוגיה לחקר זה השתמש ביידר (2003 : 41-76), בין השאר, בכלים אטימולוגיים לחקר שמות פרטיים של יהודי אשכנז. ביידר תאר את מחזור חייו של השם הפרטי כתהליך מחזורי הכולל חמישה שלבים אפשריים: (1) מעבר מהעדר שם להופעת שם; (2) גזירת שם מסוים משם בסיסי אחר; (3) שינוי וגיוון של השם הקיים; (4) צירוף של שני שמות זה לזה ויצירת שם כפול; (5) היעלמות השם וחזרה לשלב הראשון של חוסר שם. מחזור חיים זה מתייחס לשם הפרטי כמסמן והוא מושפע, לדעת ביידר, מחמישה גורמים: שאלת ה'ימה?' שמסייעת לגלות את מקור השם; שאלת ה'איך?' שמסבירה את ההבדלים בין מקור השם לבין השם כתוצר, אם קיימים הבדלים כאלה; שאלת ה'למה?' שחושפת את הסיבות ואת הנימוקים שעומדים מאחורי השם; שאלת ה'איפה?' שמגדירה אזור גיאוגרפי בו מצוי השם הפרטי; ושאלת ה'ימתי?' שתוחמת את תקופת הזמן שבה נעשה שימוש בשם. שאלות אלו נוגעות בנושאי הליבה של חקר השמות הפרטיים בכלל – לא רק של חקר השמות הפרטיים היהודיים, והן משמשות ככלי עזר בידי החוקר. במחקר הנוכחי אצא משאלת ה'למה?', אך אתייחס גם לארבע השאלות האחרות שהציג ביידר, במידה שאלו יעלו מנימוקי ההורים.

1.1.4.1 חקר השמות הפרטיים העבריים

כאמור (סעיף 1.1.2 לעיל), שם העצם הפרטי שונה משם העצם הכללי, בכך שאין הוא קישור בין מסמן לבין מסומן שהוא מושג תוכן. כיוון שמסומן שם העצם הפרטי אינו מושג, אלא הצבעה על אובייקט, אין משמעות מושגית לשם העצם הפרטי ובכלל זה לשם הפרטי (זגוסטה, 1993 : 734; להרר, 1994 : 3372). היעדר המשמעות של השם הפרטי, והיעדר רשימה סגורה וקבועה של שמות בארץ⁴ מזמנים בחירות שונות וחופשיות של ההורים בשם פרטי מסוים. בהיות אלה פרי בחירה המונעת גם מעמדות ומהזדהויות של נותני השם, ניתן להשתמש בבחירת השם הפרטי ובנימוקים לבחירה או להימנעות מהבחירה כדי לעמוד על עמדות, על הזדהויות ועל מסרים המועברים באמצעות אלה.

מסרים שונים הועברו באמצעות מדרשי שמות והאטימולוגיה שלהם כבר במקרא שבו הוקדש להם מקום רב (עוקשי, 2003 : 103). לפי גרסיאל (1987 : 16-20, 31) ועוקשי (2003 : 104), קיים הבדל בין מדרשי שמות לבין נימוקים של קריאה בשמות פרטיים. גרסיאל (1987 : 16-20, 31) מסביר כי נימוק לקריאת שם פרטי הוא תופעה מצומצמת במקרא, והוא כולל שמות פרטיים שניתנו משום היותם בעלי משמעות. הנימוק משולב בצמוד למתן השם, להחלפתו או לשינויו, והוא מתבסס על ההנחה כי השם הפרטי הומצא על ידי נותן השם, ויש לבחירה בשם נימוק ידוע אשר מוצהר מפי אחת הדמויות או מפי המספר. הנימוק מופיע לרוב בתיבת קישור המציינת סיבה: "וַתֵּאמֶר רַחֵל דְּנִי אֱלֹהִים וְגַם שָׁמַע בְּקִלִּי וַיִּתֶּן-לִּי בֵן; עַל-כֵּן קָרָאתָ שְׁמוֹ דָּן". (בראשית ל, 6). כאמור, לעיתים ההסבר נמסר במקרא מפי נותן השם, ולעיתים מפי הסופר אשר יכול לפרש את קריאת השם מתוך ידיעתו את מה שיקרה מאוחר יותר.

⁴ זאת בניגוד למדינות אשר מגבילות את היצירתיות של ההורים בבחירת שמות צאצאיהם כגון שוודיה, נורווגיה, פורטוגל ועוד (שרביט, 2011).

יש בנימוק למתן שם פרטי במקרא להעיד על מהותו ועל תפקידו של נושא השם בעולם – "כְּשֵׁמוֹ כָּן-הוּא" (שמואל א, כ"ה, 25). לפי תפיסה זו, השם הפרטי מורה על אופייה של הדמות ועל יעודה. עוקשי (2003: 105) הצביע על מה שהוא מכנה כחמש מגמות של נימוקי מתן שמות במקרא:

- א. קריאה בשם כסימון שליטה ובעלות של מעניק השם;
- ב. קריאה בשם כסימון של ברכה;
- ג. קריאה בשם כסימון של הטלת תפקיד ויעוד לעתיד;
- ד. קריאה בשם כסימון רגשות אהבה, חיבה, שייכות ועוד;
- ה. קריאה בשם כסימון של הנצחה.

עוקשי (2003) אמנם מסווג נימוקי מתן שמות שנמצאו במקרא, אך אין יכולת לדעת אם אלה אכן נימוקים ששימשו הורים באותה תקופה, שהרי דבריו של עוקשי הם פרי תפיסת עולם היסטוריוסופית ולא פרי מחקר הכולל ראיונות עם הורים. בנוסף ההגדרה של המונח "מגמה" כיצירת דפוסים מובחנים של נטיות של אנשים להתנהגויות מסוימות (אבניאון, 2007: 574) לא מתיישבת עם השימוש בו אצל עוקשי, משום שהחלוקה בין הנימוקים, או בין ה"מגמות", כלשונו של עוקשי (2003: 105), אינה חד משמעית. כלומר אין אלה דפוסים מובחנים (אקסקלוסיביים) של נטיות התנהגות מסוימות, כמתבקש במגמות, שהרי בחירה בשם פרטי יכולה לנבוע ממספר נימוקים במקביל. כך למשל כל קריאה בשם מסמנת מעצם טבעה בעלות ושליטה של נותן השם (מגמה א לעיל). מעניק השם יכול לבחור בשם המנציח אדם אהוב, ובכך מבטא השם רגשות אהבה וחיבה (מגמות ד ו-ה לעיל). נימוק נוסף לבחירה בשם הנצחה יכול להיות שאיפה שהיילוד יהיה דומה לבעל השם שעל שמו הוא נקרא, כמעין ייעוד לעתיד (מגמות ג ו-ה לעיל). נראה כי אפשרי שבחירה בשם מסוים תהיה פרי מספר נימוקים מתוך אלה שהציע עוקשי (2003: 105), ולכן אתיחס אל אלה כאל נימוקים אפשריים ולא כאל מגמות.

לפי גרסיאל (1987: 18-20), בניגוד לנימוק לבחירת שם במקרא, מדרש השמות אינו עוסק כלל בסיבה למתן השם, אלא כולל קשת רחבה של משחקי צליל, שעשועי לשון, חידות, משמעויות נסתרות, מוטיבים מנחים ועוד, אשר טמונים במסמן השם הפרטי ומשמשים ככלי ביד הסופר בבואו לבנות נרטיב. לדוגמה: "וַיִּקְרָאוּ אֹתָהּ (=את שרי) שָׂרִי פְּרָעָה וַיְהִי לָהּ אֵתָהּ אֶל-פְּרָעָה" (בראשית י"ב, 15). נוסף לכך במדרש שם יש לסופר חירות וגמישות לאין ערוך מזו שקיימת בנימוק למתן שם פרטי במקרא. כמו אצל עוקשי (2003), גם אצל גרסיאל (1989) המסקנות אינן מבוססות על סיטואציה מחקרית שבה עולים הדברים מנרטיבים טבעיים שמציגים ההורים, אלא מדיווחי הסופר המקראי על בחירה בשמות עצמם ומהנרטיבים שסביבם הבאים כולם בשירות תפיסת עולם היסטוריוסופית מסוימת.

גרסיאל (1987: 140-150) סיווג מדרשי שמות פרטיים במקרא לסוגים הבאים:

- א. השם הפרטי מתאים לאישיותו של בעליו, תכונותיו או אורח חייו;
- ב. מצב פיזי או תכונות פיזיולוגיות של נושא השם משתקפים במדרש שמו;
- ג. המעמד, התפקיד או העיסוק של בעל השם משתקפים במדרש שמו;
- ד. השם הפרטי מתאים לפעולה מסוימת של בעל השם – בין אם הוא מקבל הפעולה או מבצעה;
- ה. השם הפרטי מתאים לגורלו של בעל השם;

ו. השם הפרטי אינו מתאים למעמד, לתכונות, למעשים או לאירועים הקשורים בבעליו. חוסר התאמה זה יוצר אירוניה בתוך הנרטיב.

כאשר קיימת התאמה במדרשי השמות בין האטימולוגיה של השם לבין רכיב מתוך חומרי הנרטיב (כך בסיווגים א-ה שלעיל), קיימות, לפי גרסיאל (1987: 168-173), שלוש אפשרויות להיווצרות היחס בין

מדרש השם לבין השם: יכול להיות שהסופר הוא שבחר בשם, משום זיקתו למרכיבי העלילה שהוא מספר; יכול להיות שהשם הפרטי הוא אותנטי והוא שהוביל ליצירת הנרטיב; וקיימת גם אפשרות שהסופר הינו בעל יכולת ספרותית כה גבוהה, עד שלא נדרש שינוי של השם הפרטי או של העלילה, אלא רק שימוש בכלים הלשוניים העומדים לרשותו של הסופר. אוסיף כי, לדעתי, סופרי המקרא השתמשו בשלוש האפשרויות הללו במקביל, כתלות בכישורי הסופר ובנסיבות הכתיבה (עלילה אמיתית או בדויה). השמות הפרטיים בספרות חז"ל זכו למחקר מצומצם ממחקרם של השמות הפרטיים במקרא. עם זאת ספרות חז"ל כוללת מדרשים רבים של שמות מקראיים, ואלה מסייעים לעיתים להבנת מדרשים סמויים שקיימים במקרא. נטייה בולטת בחז"ל שאינה מצויה במקרא, היא לדרוש שמות של דמויות שוליות שאין להן חלק מרכזי בעלילה. מן המחקרים שנעשו כלפי תופעה זו בספרות חז"ל, עולים שני סוגים בולטים של מדרשי שמות שכבר הוזכרו אצל גרסיאל (1987: 140-150) – שמות המעידים על מעשיו, על אופיו ועל טבעו של האדם; ושמות המציינים אירועים שעתידיים לקרות. יתרה מכך, קיימת התפיסה החז"לית המבוטאת בתלמוד הבבלי "שְׁמָא גְרָיִם", לפיה השם הוא הגורם לאירועים להתרחש ולתופעות לקרות. כלומר הבחירה בשם מובילה לתוצאות מסוימות שהיו שונות, אם השם הנבחר היה שונה, משמע גורלנו תלוי בשמנו (גרסיאל, 1987: 21-22; פרידמן, 1999: נא-נב, נז; עוקשי, 2003: 104).

מחקרים אונומסטיים רבים נעשו כלפי קהילות יהודיות שונות החל מתקופת ימי הביניים ועד העת החדשה. גימאני (1997: 49-50) בחן את אפיונם ואת ייחודם של השמות הפרטיים בקהילות יהודיות שונות בתימן על סמך שטרי כתובות. ממחקרו עולה כי ישנם שמות פרטיים המתייחדים לקהילות יהודיות תימניות מסוימות, ובכך מבחינים את חבריהם מבני קהילות יהודיות תימניות אחרות. בנוסף הוא מצא כי רוב השמות הפרטיים לגברים הם עבריים ומיעוטם ערביים. לעומת זאת רוב שמות הנשים הם שמות ערביים ומיעוטם עבריים. לא נמצאו במחקרו שמות אנדרוגיניים המשותפים לגברים ולנשים. גם מחקרה של בורנשטיין-מקובצקי (1997: 16-18) על השמות הפרטיים של יהודי איסטנבול, הראה כי שמות הנשים מושפעים ממקורות חוץ עבריים יותר משמות הגברים. כך רוב שמות הנשים באיסטנבול הם שמות ספרדיים, ואילו רוב שמות הגברים הם עבריים. בנוסף לכך, לשמות הפרטיים של הנשים יש אופי חילוני, ואילו לשמות הגברים אופי דתי וחלקם הגדול הוא שמות תיאופוריים. גם בורנשטיין-מקובצקי לא מצאה שימוש בשמות אנדרוגיניים. הממצא לפיו שמות הנשים מושפעים יותר ממקורות חוץ עבריים נמצא גם במחקרים מאוחרים יותר שחקרו את השמות הפרטיים בישראל. כך שטאל (1995: 186-187) הסביר כי בשל המחסור בשמות נשים במקורות העבריים, אלו חודשו הרבה יותר ביחס לשמות הגברים, ולכן הם בעלי אופי חילוני יותר. בנוסף השתתפותם של הגברים בטקסים דתיים שונים כמו עלייה לתורה הצריכה מהם שימוש בשם עברי-יהודי.

1.1.4.2 סיווג השמות הפרטיים העבריים

מחקרים שונים נקטו דרכים שונות למיון השמות הפרטיים העבריים. אתאר כאן בקצרה כמה מן הסיווגים הללו.

סיווג אטימולוגי – סיווג זה כולל מיונים לפי המוצא הגיאוגרפי של השם הפרטי, המקור הספרותי שבו הוא נמצא, או השפה שממנה הוא לקוח (אפרט לגביו בסעיף 1.1.5.1, וראו רוזנטל, 2001: 94-95; ביידר, 2003: 45-47).

סיווג כרונולוגי – מיון השמות לפי רובדי העברית שבהם הם מתועדים: שמות פרטיים מן הרובד המקראי; שמות הלקוחים מלשון המשנה; שמות מספרות ימי הביניים; שמות הלקוחים מהעת החדשה

(ויטמן, 1981: 194; זקוביץ, 1982: 45-51; רוזנהויז, 2002: 102; רוזנהויז, 2003: 343; ברנדר, 2008: 171-172, 176).

מיון כרונולוגי גס יותר שימש את אלמוג (2004: 288-291) ואת נדב ושותפיו (2008: 60-68) אשר חילקו את דפוסי הבחירה בשמות פרטיים בישראל לשתי תקופות מרכזיות מאז קום המדינה – התקופה המודרניסטית (עד סוף שנות השישים) שמושפעת מערכים לאומיים וכלליים; לעומת התקופה הפוסט-מודרניסטית (משנות השבעים ואילך) שהעמידה את היחיד במרכזה (ראו סעיף 1.2.5.2).

סיווג מורפולוגי – הסיווג המורפולוגי ממוקד בתהליך גזירת מסמן השם הפרטי. אחלק סיווג זה לחמש קבוצות ראשיות, אשר מסתעפות לתת קבוצות:

א. מסמן שהוא בסיס אחד – דליית המסמן משם כללי או שם פרטי שכבר מצויים באוצר המילים העברי; היפוך אותיות של שם פרטי אחר; או גזירה לאחור משם פרטי אחד לשם פרטי אחר (אפרת, 1986: 9; רוזנהויז, 2003: 353; אפרת, 2006: 64-67);

ב. מסמן המורכב מצורך ומבסיס – המסמן יכול להיות מורכב מצורך תחילי ומבסיס, לדוגמה הרכב של צורך השייכות לי עם השם הכללי *אור* לכדי המסמן *ליאור*; או מבסיס ומצורך סופי, לדוגמה *יערית חגית* (ויטמן, 1981: 194; זקוביץ, 1982: 61; רוזנהויז, 2003: 346-350; אפרת, 2006: 64-67);

ג. מסמן המורכב מבסיס ומצורף (אפרת, 1986: 14-19) – לפי אפרת, צורף מוגדר כחלק מהשם הפרטי המופיע בשכיחות רבה בשמות פרטיים נוספים, ומובנו זהה למובנו בצורת הנפרד. כך למשל בשמות תיאופוריים המורכבים מהצורכב "אל" כגון *דניאל*, *עמנאל* ו*תנאל*.

ד. מסמן המורכב ממספר בסיסים ויוצר הלחם או הרכב. לדוגמה השם *רוני* הוא הלחם של ההברה הראשונה של שמות ההורים, *רוני ומיכל* (אפרת, 1986: 17; רוזנהויז, 2001: 122).

ה. אפשרות אחרת היא סיווג השם הפרטי לפי חלק הדיבור של הבסיסים המרכיבים אותו. נדגיש כי השם הפרטי הוא חלק דיבור בפני עצמו (ראו סעיף 1.1.2), ולעולם אינו פועל, שם תואר ועוד. לכן סיווגים של שמות פרטיים לחלקי הדיבור הם מוטעים מבחינה לשונית, ואשתמש בהם רק כלפי הלקסיקון הכללי שממנו לקוחים הבסיסים של חלק מהשמות הפרטיים, ולא כלפי השם הפרטי עצמו: צירוף שמני (שם עצם, שם תואר, שם וכינוי גוף, שם וצירוף מילת יחס); צירוף של שם ופועל; צירוף פועלי (פועל בעבר, פועל בעתיד, פועל בציווי, פועל בצורת בינוני) (זקוביץ, 1982: 51-61; רוזנהויז, 2001: 122; רוזנהויז, 2003: 343; ברנדר, 2008: 173);

סיווג תחבירי – גם הסיווג התחבירי המופיע בספרות המחקר מוטעה מבחינה לשונית, שהרי הוא מתייחס לשם הפרטי כאילו היה משפט או צירוף. ניתן להשתמש בסיווג זה כלפי אופן הצטרפותן של המילים המרכיבות את המסמן של השם הפרטי, ולא כלפי השם הפרטי עצמו, שהרי שם פרטי לעולם אינו משפט או צירוף. כאשר השם הפרטי לקוח מאוצר השמות הכלליים של השפה יש, כאמור, חוקרים הממיינים אותו לפי היותו מילה אחת (*מלך*, *זרח*); צירוף סמיכות (*בת שבע*, *אחאב*); משפט פועלי (*חננאל*, *יהויקים*); או משפט שמני (*אליאב*, *אביהוא*) (זקוביץ, 1982: 51-57).

סיווג פונטי – סיווג זה מתייחס לשם הפרטי כרצף מסוים של הגאים והוא ממוין לפי מספר ההברות של השם (חד הברתי, דו הברתי או רב הברתי); או לפי תכונות העיצורים והתנועות שהוא מכיל (מקום חיתוך, משך הגייה, מידת הקוליות, או אורך התנועה) (ויטמן, 1981: 194).

סיווג סמנטי – כאשר השם הפרטי לקוח מאוצר השמות הכלליים של השפה, יש חוקרים שמסווגים אותו לפי המשמעות המילונית של השם הכללי שעל בסיסו הוא נוצר: אתרים ועצמים גיאוגרפיים; תופעות טבע; בעלי חיים; צמחים; תכונות גופניות; חפצים וכלים; פעולות אנושיות; מצבים סטטיים, שמות

מופשטים ועוד. שמות פרטיים הלקוחים מאוצר השמות הכלליים של השפה מסווגים גם לפי הקונוטציות שעולות מן המשמעות הדנוטטיבית של שם העצם הכללי כגון קונוטציה של ביטחון, של חוזק, של שלוה, של טבע ועוד.

ראוי להדגיש שוב, מה שנעלם מחלק מחוקרים אלה, הוא כי אין מדובר במשמעות המילונית או הקונוטטיבית של השם הפרטי עצמו, אלא של השם הכללי שעל בסיסו נוצר שם פרטי מסוים (ויטמן, 1981: 194; זקוביץ, 1982: 42-43; רוזנטל, 2001: 96-97; רוזנהויז, 2003: 353). חלק מן הסיווגים שהוצגו לעיל מכוונים ליסודות שמהם מורכב השם הפרטי; מתייחסים לשם הפרטי כתוצר; או מכוונים כלפי נימוקיו של השם הפרטי. בעבודה זו המכוונת כלפי נימוקי ההורים לבחירה או להימנעות משם פרטי מסוים ולא כלפי השם הפרטי כתוצר, אמצא קטגוריות⁵ ואנסח קריטריונים מתוך הנרטיבים שיעלו בראיונות של ההורים המשתתפים במחקר במטרה להגיע לסיווג המכוון כלפי הנימוקים. בסעיף 1.1.5.1 להלן אסווג את הנימוקים לבחירת שם על סמך ספרות המחקר.

1.1.5 נימוקי השם הפרטי

נימוקי ההורים לבחירה בשם פרטי מסוים או להעדפתו על פני שם אחר יכולים להיות נימוקים לשוניים, פסיכולוגיים או סוציולוגיים, כפי שארחיב לגביהם מיד (סעיף 1.1.5.1). לפי אפרת (2006: 61; 2013: 769), התחקות אחר הסיבות הללו הכרחית לצורך מחקר השם הפרטי, שהרי התייחסות לשם הפרטי כאל תוצר שאין מאחוריו תהליך בחירה תוביל להכללות מוטעות, לפיהן שמות פרטיים זהים יזכו לתיאור בלשני אחיד, ולא כך הדבר.

ההתייחסות אל השם הפרטי על בסיס נימוקי ההורים לבחירה בו מודגמת אצל אפרת (2006: 65-66; 2013: 770) בעזרת שלושה מקרים שבהם העניקו ההורים את השם *ליאור* לילדם: במקרה אחד נקודת המוצא של ההורים היא סמנטית, והבחירה בשם *ליאור* היא ביטוי להיות היילוד "אור" למשפחה; במקרה אחר השם *ליאור* נבחר על בסיס דמיון פונטי בינו לבין שם הסב – *ליאון*, ונוצר מעתק מסוג אטימולוגיה עממית בין שני השמות; ובמקרה נוסף נבחר השם *ליאור* משום היותו שיכול של רכיבי שמה של האחות הבכורה (*אורלי*), כביטוי לקשר האחאות ביניהם. משלושת המקרים הללו עולה כי גם אם מבנה השטח זהה (השם *ליאור*), מבנה העומק משתנה בהתאם לנימוקי ההורים. לפיכך בתיאור בלשני של שמות פרטיים חובה להתייחס לייחודיות של השם הפרטי הנבחר ליילוד מסוים, ולצורך כך יש לכלול את נימוקי ההורים לבחירה בשם.

השם הפרטי מערב שלושה שותפים – נושא השם, נותן השם והסביבה המשתמשת בשם. לשלושת השותפים הללו יש זיקה לשם הפרטי באופן כזה או אחר: הזיקה בין נותן השם לבין השם הפרטי מתבטאת בתהליך בחירת השם ליילוד שבו יכולים לעלות נימוקים שונים להעדפה או לדחייה של שם מסוים (שורצולד-רודריג ובירנבוים, 2001: 465; עוקשי, 2003: 102-103; נדב ושותפיו, 2008: 25). גם לסביבה יש לעיתים חלק משמעותי בתהליך בחירה זה (ראו למשל סעיף 3.4.3.2.3).

הרצון לשנות שם פרטי מונע מנימוקים כמו גם הבחירה בשם החלופי ובהעדפתו על השם הקיים. ישנן נסיבות שונות שמובילות אדם לשנות את שמו: שינוי שם פרטי בעקבות הגירה למדינה אחרת; שינוי שמו הפרטי של אדם חולה מתוך אמונה ששם חדש ירפא אותו; ושינוי שם פרטי מסיבות פסיכולוגיות כגון

⁵ המונח "קטגוריה" נבחר לצורך עבודה זו בהתבסס על ספרי מחקר איכותניים (צבר בן-יהושע, 1995: 90-93; שקדי, 2003: 111-131; שמעוני, 2010: 27-29) שהשתמשו במונח זה בהקשר לניתוח התוכן האיכותני. הוא הועדף על פני המונח "תימה" שאינו מוזכר בספרי מחקר איכותניים בעברית, ועל פני המונח "נושא" בשל היותו רב משמעי בעברית בכלל ובתחום הלשון בפרט.

בעיות זהות. כיוון שהשם הפרטי מהווה חלק נכבד מגיבוש זהותו של אדם, שינוי שם פרטי יכול להעיד על שינוי פנימי בזהות של האדם המשנה את שמו (פלך, 1975 : 648-649, 655). שינוי שם פרטי הוא נושא נכבד ורחב ויש לו נגיעה כאן לענייננו, שהרי כאמור, גם הוא מערב נימוקי שמות פרטיים. עם זאת משום מורכבותו, אצטמצם כאן למתן שם פרטי ראשון על ידי ההורים, ואתיחס לשינוי שמות, כאשר יהיה רלוונטי לנושא מסוים בסקירת הספרות.

1.1.5.1 סיווג הנימוקים לבחירת שם פרטי או להימנעות ממנו

כל נימוק לבחירה יכול להוות גם נימוק לאי-בחירה, כלומר להימנעות. הימנעות היא התנהגות המוגדרת כנטייה להתחמק מהחלטה באמצעות דחייתה או באמצעות חוסר מעש ושמירה על המצב הקיים (אדלר, 2006 : 10). אדלר (2006 : 5, 29-30) מצאה כי תופעת האסקלציה, שמשמעה המשך פאסיבי בנתיב ההשקעה הקיים, אף על פי שהוא נועד לכישלון או שתפוקותיו אינן עומדות בציפיות, משמשת במקרים רבים כביטוי להימנעות בדבר שינוי נתיב ההשקעה או לדחייתו.

אנדרסון (2003 בתוך אדלר, 2006 : 10-11) מצביע על שלוש סיבות להימנעות או לדחייה. הוא אמנם מציג את הסיבות הללו כחלק מהמודל הכלכלי שפיתח, אולם ניתן להשליך מהן גם להימנעות מבחירת שם פרטי מסוים ולהעדפתו של שם אחר. כך בעוד שאנדרסון מצביע על שיקולי עלות-תועלת כסיבה להימנעות משינוי אפיק ההשקעה הקיים, נימוקי ההורים לבחירת שם ילדם יכולים להעיד על שיקולי תועלת מסוג אחר – אפשר שהורה יעדיף שם מסוים על פני שם אחר בעקבות היחס החיובי שהוא צפוי לקבל מהסיבה על הערך החברתי המיוצג בשם הנבחר, ויימנע משם שעלול לעורר יחס שלילי מצד החברה שבה הוא חי (דינור, 1985 : 82 ; נדב ושותפיו, 2008 : 42-43). הסיבה השנייה עליה מצביע אנדרסון היא חרטה הצפויה בעקבות המעבר לאפיק השקעה אחר. גם כאן ניתן להקביל את הדברים לדחיית הבחירה בשם היילוד בגלל חרטה הצפויה בעקבות בחירה בו. למשל התלבטות ודחיית בחירת שם היילוד עד ללידתו כדי לבדוק התאמה בין השם ליילוד ולמנוע חרטה אפשרית (ראו סעיף 3.2.3.1). הסיבה האחרונה שמציג אנדרסון במודל שלו היא חוסר וודאות בנוגע לאלטרנטיבות הקיימות. בתהליך בחירת שם פרטי עבור יילוד יכולות להתקיים אלטרנטיבות רבות, בדמות מבחר גדול של שמות אפשריים העומדים בפני ההורים. ההורים מתלבטים, פוסלים ומוסיפים אלטרנטיבות במהלך הבחירה, עד שהם בטוחים בבחירתם, וכך חוסר הוודאות מוסר.

אעיר כי בניגוד להחלטה בנוגע לנתיב השקעה כלכלי, לא מדובר בענייננו על הימנעות מהחלטה על בחירת שם היילוד, שהרי לפי חוק השמות בארץ⁶, חובה לבחור שם ליילוד בסמוך ללידתו. כלומר ההימנעות בתהליך בחירת שם פרטי אינה עומדת לבדה, אלא לצד ההחלטה על השם הנבחר.

חוקרים רבים הציגו ומיינו נימוקים לבחירה בשם פרטי ולשינוי שם. לעבודה שכאן אימצתי סיווג הדומה לרוזנטל (2001 : 93-101) אשר ישמש כבסיס ראשוני לסיווג הנימוקים שיעלו בראיונות עם ההורים, מעניקי השם. כל אחד מהנימוקים הללו יכול להוות נימוק לבחירה או להימנעות :

1. נימוקים לשוניים :

הבחירה בשם פרטי מסוים יכולה להיות מנומקת לשונית. על פי רוב, גם כאשר הנימוק יסודו לשוני, אין ההורים מציגים את הסיבה שהובילה לבחירה או להעדפה של שם פרטי מסוים על פני אחר במונחים לשוניים מקצועיים, אלא נוקטים לשון פשוטה. הסיווג והשימוש במונחים אלה נעשה על ידי החוקרים, כפי שאציגם כאן. כפי שהוסבר, בחירת שם יכולה להיות פרי נימוקים שונים, ולכן אין הנימוקים שכאן מוציאים זה את משנהו.

⁶לפי חוק השמות התשט"ז (1956) סעיפים 4, 8-9.

א. נימוקים אטימולוגיים

נימוקים אלה מתייחסים למוצא השם הפרטי, כלומר השם נבחר (או לא נבחר) בגלל מקורו. אציג כאן נימוקים הקשורים באופן מדעי או אסוציאטיבי (בגדר אטימולוגיה עממית) לאטימולוגיה של השם. אציין כי לנימוקים הללו יכולים להצטרף נימוקים סוציולוגיים (ראו סעיף 3 בהמשך) ועמדות של נותני השם (ראו סעיף 1.1.5.3):

- בחירה או אי-בחירה בשם שמקורו בטקסט כמו המקרא, המשנה, טקסט מן הספרות החדשה ועוד. ההורה עשוי לייחס חשיבות לטקסט שממנו לקוח השם, כלומר מעורבים בבחירת השם עמדות ונימוקים סוציולוגיים, כפי שצינתי לעיל (רוזנטל, 2001: 94-95; בידר, 2003: 46; ברנדר, 2008: 176);

- בחירה או אי-בחירה בשם שמקור כל יסודותיו בלקסיקון השפה העברית לרבדיה. על בסיס העובדה הזו גם כאן עשויים להשתלב שיקולים סוציולוגיים (דינור, 1985: 26; ויטמן, 1988: 147-148; רוזנטל, 2001: 96-97; רוזנהויז, 2002: 103; קרנצלר, 2004: 9-19; ברנדר, 2008: 176);

- בחירה או אי-בחירה בשם שמקור חלק מיסודותיו או כולם בשפה זרה (ראו בהרחבה סעיף 3.3 שבהמשך) (דינור, 1985: 80-83; ויטמן, 1988: 149; בית הלחמי, 1998: 200; רוזנטל, 2001: 101; רוזנהויז, 2002: 103; קרנצלר, 2004: 19; ברנדר, 2008: 176);

- בחירה או אי-בחירה בשם שעבר מעתק לשוני מסוג אטימולוגיה עממית משם פרטי אחר, למשל לצורך הנצחה. לעיתים הסיבה למעתק מערבת שיקולים סוציולוגיים, אותם אציג כאן בהמשך (סעיף 3.3 ד). (שלו, 1991: 42; בית הלחמי, 1998: 197; רוזנטל, 2001: 97; עוקשי, 2003: 105; אפרת, 2006: 65-66);

ב. נימוקים פונטיים – בחירה בשם פרטי מסוים המנומקת לשונית על ידי נותני השם אשר משתמשים, כאמור, בלשון פשוטה ברוב המקרים, ומתמקדת בהיבטים פונטיים. כלומר הנימוקים יהיו קשורים לצליל של השם ולאופן הגייתו כרצף קולי. בספרות המחקר נמצאים הנימוקים הבאים:

- בחירה או אי-בחירה בשם שמצלצל נעים – בחירה בשם בעל צליל רך, הרמוני ומתגלגל שהעיצורים השולטים בו הם עיצורי למני"ר ואמות הקריאה (אהו"ל), כולל העיצור עי"ן שאינו מבוטא בהגייה הישראלית כעיצור גרוני (הארמן, 1989: 257; שלו, 1991: 42; רוזנטל, 2001: 101; צוקרמן, 2010: 29);

- בחירה או אי-בחירה בשם שיהיה קשה לשבש את קריאתו על ידי הטעמה מלעילית (רוזנטל, 2001: 101; רוזנהויז, 2003: 345-346);

- בחירה או אי-בחירה בשם קצר בעל הברה אחת או שתיים (רוזנטל, 2001: 101; רוזנהויז, 2003: 346-347; אפרת, 2006: 66);

- בחירה או אי-בחירה בשם בעל שילוב עיצורים הזהה לזה של שם אחר, למשל לצורך הנצחה או כביטוי לנטיות נרקסיסטיות (אפרת, 2006: 64-65; וראו גם סעיף 2 כאן בהמשך);

- בחירה או אי-בחירה בשם שמסמנו מכיל צלילים שקיימים בשפות בינלאומיות הנתפסות על ידי נותן השם כיוקרתיות (נדב ושותפיו, 2008: 67; צוקרמן, 2010: 29);

ג. נימוקים סמנטיים – כמוסבר, לשם הפרטי אמנם אין משמעות מושגית (ראו סעיף 1.1.2), אך, כאשר השם הפרטי לקוח מהלקסיקון הכללי, חלק מנותני השם מנמקים את בחירתם במשמעות השם הכללי בשפה או במשמעויות נלוות שהשם הפרטי מכיל בתוכו (ראו סעיף 1.1.2). אציג כאן מספר נימוקים סמנטיים שעלו בספרות המחקר:

- בחירה או אי-בחירה בשם פרטי שלקוח מלקסיקון השמות הכלליים של השפה העברית, ונבחר בגלל השתייכות השם הכללי לשדה סמנטי מסוים. לדוגמה בחירה בשמות עוז, גולן ותיגרת משום השתייכות השם הכללי לשדות סמנטיים של אהבת הארץ – כוח, ביטחון, טבע. בדרך זו נוצרת גם שרשרת של שמות הנקשרים כולם בשדה סמנטי מסוים, למשל במטרה לשמור על קשר סמנטי בין שמות האחים (אלמוג, ים, אגם) (ויטמן, 1988: 148; שלו, 1991: 42; בית הלחמי, 1998: 201; רוזנטל, 2001: 101; עוקשי, 2003: 105; נדב ושותפיו, 2008: 97);
 - בחירה או אי-בחירה בשם פרטי בגלל המשמעויות הנלוות שלו (ראו סעיף 1.1.2) שהן כמובן סובייקטיביות ועשויות להשתנות בין אדם לאדם. למשל בחירה בשם יסמין, משום שיסמין כשם כללי הוא פרח ריחני ונעים, ולכן השם הפרטי יסמין מעביר קונוטציה נעימה וחיובית עבור נותן השם (אפרת, 2006: 63);
 - בחירה או אי-בחירה בשם פרטי שלקוח מלקסיקון השמות הכלליים של השפה העברית, שנבחר משום שהוא קיים גם בלקסיקון השמות הכלליים של שפה אחרת (שם הומופוני). היום בישראל תפוצתם של שמות הקיימים גם באנגלית רחבה (גיא, דיין, שירלי), אך בעבר היו אלה שמות מן הארמית (גירא, עזרא, חנניא) (רוזנהויז, 2002: 103; רוזנהויז, 2003: 350);
 - ד. נימוקים מורפולוגיים: נימוקים אלה מתמקדים במבנה של השם ביחס לעצמו או ביחס לשמות אחרים, כפי שאציג להלן:
 - בחירה או אי-בחירה בשם תיאופורי הכולל את שם האל או את תיאורו ומבטא אמונה באלוהים. שמות אלה בנויים כהרכב של שתי מילים שאחת מהן היא שם אלוהות כגון: שדי, אדון, עלי, שם, צנר ועוד, או מהצורך "אל" שהוא גם שם אלוהות (אפרת, 1986: 18-19; וראו גם סיווג מורפולוגי בסעיף 1.1.4.2 לעיל). במקרים אחרים השם התיאופורי מכיל עיצור אחד או יותר הלקוח משמו של אלוהים ומצטרף למילה אחרת. כך בשמות אביה, יוכבד, יהונתן ועוד (זקוביץ, 1982: 48-50; רוזנהויז, 2002: 103; רוזנהויז, 2003: 346);
 - בחירה או אי-בחירה בשם שפשוט לגזור עבורו כינוי חיבה הקשור למסמן (רוזנטל, 2001: 101);
 - בחירה או אי-בחירה בשם שנוצר מגזירה לאחור של שם אחר (בנימין-בן) (אפרת, 2006: 65);
 - בחירה או אי-בחירה בשם שנוצר על בסיס רכיבים מורפולוגיים של שם כללי או של שם פרטי אחר (למשל לצורך הנצחה: לייאור-אורלי), וכולל גם שמות אלוהות היוצרים שמות תיאופוריים (אפרת, 1986: 18-19; אפרת, 2006: 64-66);
 - בחירה או אי-בחירה בשם שניתן לזהותו בקלות כשם לבנות, משום שהוא בעל צורך נקבי. אין מדובר בצורך נטייה, אלא בצורך גזירה (ראו סעיף 1.1.2 על ההבחנות המורפולוגיות בין שם עצם כללי לשם עצם פרטי). הסיומות הבאות נפוצות בעברית לציון נקבה: הסיומת הַ (גִּיסְפָה, אֵילָנָה), הסיומת־ת (רינת, גילת), הסיומת־י (הסיומת־ית (גלי, גלית) (זקוביץ, 1982: 60-61; רוזנהויז, 2002: 103; רוזנהויז, 2003: 347);
 - בחירה או אי-בחירה בשם שמתאים מבחינה צורנית לשני המינים (שחר, טל) (רוזנטל, 2001: 101; רוזנהויז, 2002: 103; רוזנהויז, 2003: 349; אפרת, 2006: 66; נדב ושותפיו, 2008: 68);
2. נימוקים פסיכולוגיים:
- כאשר הבחירה בשם הפרטי קשורה ומנומקת ברגשות או במשאלות של מעניק השם כלפי עצמו או כלפי היילוד, מדובר בנימוק פסיכולוגי. אציג כאן את הנימוקים הפסיכולוגיים שעלו מספרות המחקר שעוסקת בשמות הפרטיים:

- בחירה או אי-בחירה בשם שמביע רגש בגלל המשמעות שלו בלקסיקון הכללי (אהבה, חיבה, שייכות ועוד) (עוקשי, 2003 : 105);

- בחירה או אי-בחירה בשם כביטוי של משאלה עבור היילוד או עבור הוריו ובתוך כך ביטוי לנטיות נרקסיסיסטיות של ההורים מתוך רצון ליצור המשכיות של העצמי בדרכים שונות: בחירה בשם המורכב ממילית שייכות כגון שלי, לי, נרי, רעי ועוד; ובחירת שם המנומקת בחיבור שם היילוד לשמו של ההורה או של שני ההורים. החיבור יכול להיות מצד המסמן, או מצד המסומן באמצעים שונים: פונטיים (שמות בעלי שילוב זהה של עיצורים), באלה גם אורתוגרפיים (שמות ילדים שמתחילים באות הזהה לאות הראשונה בשם ההורה – לאו דווקא באותו צליל); סמנטיים (שמות הלקוחים מאותו שדה סמנטי שממנו לקוח שם ההורה, ושמות המורכבים ממילית השייכות הנטויה לי) (סימן, 1976 : 90; רוזנהויז, 2002 : 103; עוקשי, 2003 : 105; רוזנהויז, 2003 : 348; אפרת, 2006 : 64-66, 68; נדב ושותפיו, 2008 : 68, 91, 97-99, 108);

3. נימוקים סוציולוגיים:

הכוונה בנימוקים סוציולוגיים היא לנימוק הבחירה בשם פרטי מסוים כתוצאה מגורמים הנוגעים לפרט כחלק מקבוצה, להבדיל מנימוקים פסיכולוגיים אשר, כפי שצוין לעיל, הם ביטוי של תחושותיו ושאיפותיו של מעניק השם כלפי היילוד או כלפי עצמו. אצין כי הימנעות משם פרטי מסוים עשויה להיות מנומקת סוציולוגית, כלומר לנבוע מחוסר רצון להשתייך לקבוצה מסוימת. בעיון בממצאי המחקר אתיחס להימנעות הללו. אציג כאן את הנימוקים הסוציולוגיים שעלו ממחקרים של שמות פרטיים בישראל:

- בחירה או אי-בחירה בשם המנומק בכך שהוא משקף אפנה מסוימת – מגמה חברתית רווחת – באשר לבחירת שמות פרטיים ליילודים באותה תקופה (שלו, 1991 : 42; רוזנטל, 2001 : 101; צוקרמן, 2010 : 29);

- בחירה או אי-בחירה בשם חדש וייחודי באותה חברה – נימוק זה נראה לכאורה הפוך לבחירה בשם המשקף אפנה מסוימת, אולם כאשר האפנה מכתיבה בחירת שמות ייחודיים, השניים הולכים יחדיו (דינור, 1985 : 83; שלו, 1991 : 42; רוזנטל, 2001 : 101);

- בחירה או אי-בחירה בשם בגלל הסטריאוטיפ החיובי שיש לו בקרב מעניקי השם, כגון בחירה בשם שנתפס סטריאוטיפית כשם אשכנזי (באב"ד, 1996 : 24; גנוז, 1997 : 14-15; בית הלחמי, 1998 : 201);

- בחירה או אי-בחירה בשם המבטא את העמדות של נותני השם (ראו סעיף 1.1.5.3) ואת מידת הזדהותם עם קבוצה חברתית מסוימת - קבוצה אתנית, דתית, אידיאולוגית, לאומית או גלובלית: א. הזדהות דתית-יהודית:

• בחירה או אי-בחירה בשם שמייצג הזדהות יהודית-גלוית משום היותו גרסה יידיית לשם עברי (מנדל, זלמן, הירשל) (בית הלחמי, 1998 : 198);

• בחירה או אי-בחירה בשם משום היותו שם מקראי מסורתי מתוך הרצון (הגלוי או המסווה) של ההורים לשמור על קשר עם המסורת היהודית ועם עולם המקרא (שלו, 1991 : 42; בית הלחמי, 1998 : 193-194; רוזנטל, 2001 : 101);

ב. הזדהות אידיאולוגית-ציונית:

• בחירה או אי-בחירה בשם של דמות מקראית שמתוארת כמתנגדת לרצון האל (אבשלום, עומרי) (בית הלחמי, 1998 : 198);

• בחירה או אי-בחירה בשם של דמות אנטי-יהודית או אלילית (בעיקר שמות של אלים כנעניים) שהופיעה במקרא (אמיר, ענת, נבו, נמרוד) (בית הלחמי, 1998 : 199-198);

• בחירה או אי-בחירה בשם של איש ידוע בעל קונוטציה ציונית-לאומית (הרצל, בינימינה, בלפור) (ויטמן, 1988 : 147; שטאל, 1995 : 187; בית הלחמי, 1998 : 198; רוזנהויז, 2003 : 348-347; נדב ושותפיו, 2008 : 62);

• בחירה או אי-בחירה בשם טופונימי בעל קונוטציה ציונית-לאומית (ציונה, כרמלה) (ויטמן, 1988 : 147; בית הלחמי, 1998 : 198; רוזנהויז, 2003 : 348-347; נדב ושותפיו, 2008 : 62);
ג. הזדהות לאומית-ישראלית :

• בחירה או אי-בחירה בשם מקראי מוחיה⁷ שמבטא הזדהות ארץ ישראלית (ברק, מירב, יעל) (אלון, 1975 : 42-41; ויטמן, 1988 : 142; שטאל, 1995 : 187);

• בחירה או אי-בחירה בשם שמבטא זהות ישראלית-צברית (אוקי, יריב, שחר) (בית הלחמי, 1998 : 201; רוזנטל, 2001 : 101; נדב ושותפיו, 2008 : 63);

• בחירה או אי-בחירה בשם טופונימי המבטא פטריוטיות וגאוות ניצחון במלחמות ישראל (גולן, דותן, טירן) (נדב ושותפיו, 2008 : 66);

• בחירה בשם שבאופן סטריאוטיפי אינו נתפס כיהודי, אלא כישראלי גרידא (רן, זיי, עידן, רם), כלומר הנימוק לבחירתו הוא הימנעות (בית הלחמי, 1998 : 201);
ד. הזדהות גלובלית :

אציג כאן שני נימוקים הנוגעים להזדהות גלובלית שעלו ממחקרים. נימוקים נוספים שעלו בראיונות העומק שקיימתי עם ההורים והרחיבו את נימוקי ההזדהות הזו יוצגו בפרק 3 :

• בחירה או אי-בחירה בשם שקיים הן בעברית והן באנגלית (גיא, דין, שירלי) (ויטמן, 1988 : 149; בית הלחמי, 1998 : 200);

• בחירה בשם לא עברי שנתפס באותה חברה כגלובלי מתוך ציפייה שהילדים יהפכו לאזרחי העולם המערבי – מדובר בנימוק של הימנעות שנעשה בו שימוש החל מסוף שנות ה-60, כאשר נדרשה פחות סולידריות והזדהות של הפרט עם הכלל (דינור, 1985 : 83-80; ויטמן, 1988 : 149; בית הלחמי, 1998 : 200; רוזנטל, 2001 : 101; רוזנהויז, 2002 : 103; אלמוג, 2004 : 291-287; קרנצלר, 2004 : 19);

כאמור וכמודגם לעיל, הנימוק מעיד על תהליך הבחירה בשם הפרטי ולא על השם כמסמן, ולכן אותו נימוק יכול להוביל לבחירה במסמנים שונים, ונימוקים שונים יכולים להוביל לבחירה באותו מסמן (אפרת, 2006 : 64-66). כך נמצא הורים שקראו לבנם דניאל, משום שהוא שם תיאופורי, לעומת הורים אחרים שבחרו בשם דניאל משום היותו שם גלובלי (קרנצלר, 2004 : 11-12). כפי שאסביר בסעיף 6.1, משום ייחוס הנימוקים להורים ולא לשם, בעבודה זו אשתמש במונח "שם גלובלי" רק לאור נימוקי ההורים בנוגע לשם המדובר, ולא כסיווג המכוון כלפי השם עצמו.

1.1.5.2 שינויים היסטוריים, תרבותיים וחברתיים המשתקפים בשמות פרטיים בישראל

⁷ שם מקראי מוחיה הוא שם ששימש כשם פרטי באוצר המילים המקראי, אך לא נעשה בו שימוש מאז, והוא הושב חזרה להיות חלק מלקסיקון השמות הפרטיים (אפרת, 2003 : 98, 102)

ערכי התרבות מושפעים מתהליכים היסטוריים ומשינויים חברתיים, הם באים לידי ביטוי גם בבחירת השמות הפרטיים, וכפי שראינו הם גם יכולים להניע בחירה אחת על פני אחרת. כלומר ערכי התרבות יכולים מצד אחד להיות סיבה לבחירה בשם פרטי מסוים ומצד שני להשתקף בו, כך שאם נבחן את ההיבטים החברתיים של הענקת שמות פרטיים ונשיאתם בחברה מסוימת, נוכל לקבל מדד לערכי התרבות של אותה חברה שבה הם מוענקים (מילר, 1927 : 585 ; אקינסו, 1981 : 59 ; קופר, 1999 : 13 ; שורצולד-רודריג ובירנבוים, 2001 : 465 ; מגד, 2002 : קיי"ב-קט"ו).

אלון (1975), ויטמן (1988) ומגד (2002) זיהו תקופות שונות בתולדות ישראל המאופיינות במגמות חברתיות-תרבותיות מסוימות. תקופות ומגמות אלו באות לידי ביטוי בבחירת שמות שונים. גם דינור (1985) עסקה בהיבטים חברתיים-תרבותיים של שמות. היא השתמשה בשמות כדי לבדוק זהות לאומית,

והגיעה למסקנה כי בישראל שמות ישראליים הם בעלי סטריאוטיפ חיובי יותר ביחס לשמות יהודיים. בטבלה א שלהלן מרוכזים ומוצגים ממצאיהם של חמישה חוקרים בולטים שבחנו את השמות העבריים של יילודים יהודיים בישראל, לפי תקופות וסיווגים חברתיים : אלון (1975), ויטמן (1988), שטאל (1995), מגד (2002) ונדב ושותפיו (2008). אציין כי נדב ושותפיו מסתמכים בספרם הן על מחקרים קודמים והן על מקרים פרטיים של מטופלים מהקליניקות שלהם. בעזרתם הם מתארים תופעות חברתיות ופסיכולוגיות המשתקפות במתן שמות פרטיים. לעומתם אלון, ויטמן ושטאל הסתמכו על נתונים של מאגרי אוכלוסייה שונים, וניסו להגיע להכללות לגבי דפוסי השמות בישראל, לכן הם עוסקים בכלי מחקר כמותניים. גם מגד מציג הכללות לגבי דפוסי השמות בישראל, אך לא כתוצאה ממחקר שערך, אלא בהסתמכות על מחקרים אחרים וכתוצאה מהיכרותו עם הנושא במסגרת כתיבת ספרו "יד ושם".

ישנן נקודות דמיון רבות בין מחקריהם של אלון, ויטמן ושטאל, לצד נקודות שוני מסוימות. בשלושת המחקרים נמצא כי עד שנת 1915 הייתה מגמה של הזדהות יהודית המאופיינת בבחירה בשמות תנכיים. בנוסף לאלה מציינים ויטמן ומגד גם שימוש בשמות גלותיים. במקביל לאותה תקופה מצביעים המחקרים על ניצנים של הזדהות ארץ ישראלית המאופיינת בשימוש ב"שמות מקראיים מוחיים". לאחר מכן החלה מגמה של התחדשות השפה העברית שהתאפיינה ביצירה של שמות חדשים על-ידי אימוץ מילים עבריות שבלקסיקון הכללי, בעיקר מתחום הביטחון, הנוף, החי והצומח. לפי אלון וויטמן, מגמה זו החלה כבר משנות ה-20. לעומתם שטאל ומגד מצאו עדויות למגמה זו רק משנות ה-40. מאוחר יותר – משנות ה-40 עד שנות ה-60, הצביע ויטמן על בחירה בשמות הלקוחים מלקסיקון השמות הכלליים ומבטאים ערכים של הגשמה עצמית.

השפעת הגלובליזציה (ראו להלן סעיף 1.2) על דפוסי הבחירה בשמות פרטיים מצוינת על-ידי ארבעה מהחוקרים. אלון (1975 : 25-49) מכנה אותה כנטייה לפתיחות ולקוסמופוליטיות, ומממצאיה עולה כי נטייה זו החלה כבר בשנות ה-60; נדב ושותפיו (2008 : 61-68) מדברים על שמות המבטאים השפעה מערבית, והמגמה הגלובלית החלה לפי תיאורם בשנות ה-80; ויטמן (1988 : 142) תאר את המגמה הגלובלית כ"התכוונות כלפי חוץ המתבטאת בהזדהות נוכרית ובשאיפה לקוסמופוליטיות", והוא מצא שמות המעידים על מגמה זו החל משנות ה-70; לעומת זאת מגד (2002 : קי"ב-קט"ו) מתארך מגמה זו כאופיינית לסוף שנות ה-90, ולדעתו מונעת הבחירה בשמות הגלובליים מהשאיפה להתאקלם בקלות במדינות המערב.

כפי שאראה בסעיפים 1.2.1 ו-1.2.5.2, האינדיבידואליזציה היא חלק מהגלובליזציה. שטאל (1995 : 189-187) מציג מגמה של שאיפה לאינדיבידואליות שהחלה כבר משנות ה-50. אלמוג (2004 : 287-291) מציג מעבר מחברה קולקטיבית לחברה אינדיבידואליסטית בה צורכי היחיד עומדים במרכז ומתחזקת הזיקה לסביבה הפרטית "הקטנה" (שכונה, ישוב) על חשבון הזיקה ללאום הישראלי. גם נדב ושותפיו (2008 : 68-60) מצביעים על עשרות השנים האחרונות כעל תקופה פוסט-מודרניסטית בה היחיד עומד במרכז והשמות מאופיינים בייחודיות ובמיוחדות. במדינת ישראל עומדת האינדיבידואליזציה, שהיא כאמור חלק מהגלובליזציה, בסתירה למקומיות וללאומיות. הסתירה ביניהם באה לידי ביטוי, לדבריו של רם (2005 : 28-29), בשני אופנים: מצד אחד הגלובליזציה יוצרת תגובת נגד מצד התרבות המקומית; ומצד שני הדפוסים הגלובליים (פוסט-לאומיות אזרחית, חילוניות, אינדיבידואליות וביזור, דה-קולוניזציה ופוסט תעשייה) מנוגדים לדפוסים הלוקליים (ניאו לאומיות אתנית, דתיות, ריכוזיות, היפר-קולוניזציה, חקלאות ותעשייה) (ראו תרשים ב בסעיף 1.2.5.2).

ניכר שמגמת האינדיבידואליזציה מנוגדת למקומיות וללאומיות (ארז וגטי, 2004 : 591-595; רם, 2005 : 29). עם זאת ישנם הבדלים בין האינדיבידואליזציה לבין המקומיות מבחינת מטרתן. הראשונה מטרתה להיות יחיד ומיוחד ביחס לחברה המקומית או ביחס לחברה הגלובלית, ואילו השנייה מטרתה להשתייך לקבוצה גלובלית ולהיות חלק ממנה, כלומר היא פונה כלפי חוץ.

אסכם כי השינויים החברתיים-תרבותיים המרכזיים בדפוסי בחירת שמות פרטיים ליילודים בישראל התרחשו בשלושה שלבים: (1) מעבר מהזדהות יהודית-גלותית להזדהות ציונית; (2) מעבר מהזדהות יהודית או מהזדהות ציונית להזדהות ישראלית-קולקטיבית; (3) מעבר מהזדהות ילדית-קולקטיבית להזדהות גלובלית שבה נכללת גם ההזדהות האינדיבידואלית.

יש להעיר, שבדומה לשינויים בדפוסי הבחירה של השמות הפרטיים, שינוי שמות משפחה לאורך ההיסטוריה של מדינת ישראל גם הוא התקדם בשלושת המעברים שהוצגו לעיל. בשלב הראשון, בסמוך לקום המדינה, עוברת שמות המשפחה וסימלו את המעבר מהזדהות יהודית-גלותית להזדהות ציונית.

חלק עברתו את שמות המשפחה מרצונם החופשי וחלק בהשפעת הסביבה או בהוראת מנהיגים כמו דוד בן-גוריון ומשה שרת שקראו לקבוצות המייצגות את ישראל (חברי כנסת, חיילי צה"ל, שחקני נבחרת ישראל, אנשי שירות החוץ) לעברת את שמות משפחתם, או בהנחיית יצחק בן צבי שקבע כי "על כולם להתנער מעפר הגולה, ולקיים בגופם לפחות מצווה ראשונה זו [...] מצוות גאולת השם" (אפרתי, 2010: 11, 21, 29, 31). בתקופה שלאחר מכן אומצו רכיבים חדשים מתוך השפה העברית וסימלו מעבר להזדהות ישראלית, ולבסוף החלה מגמה של בחירת שמות משפחה "זרים", ובכך בא לידי ביטוי המעבר למגמה הגלובלית (טורי, 1988: 152-157). ואולם, העבודה שכאן מתמקדת בשם הפרטי (ולא בשמות משפחה).

1.1.5.3 הקשר בין עמדה כלפי שמות פרטיים לבין התנהגות של בחירה בשם פרטי לילודים

איגלי וצייקן (1993: 1 בתוך איגלי וצייקן, 2007: 582; 1998: 270) מגדירים עמדה כנטייה פסיכולוגית שבאה לידי ביטוי בהערכה שיש לפרט על ישות מסוימת או על נושא מסוים, והיא כוללת מידה של העדפה או אי-העדפה כלפי אותה ישות או אותו נושא. העמדה מורכבת משלושה רכיבים: רכיב קוגניטיבי הכולל מחשבות ואמונות שיש לאדם; רכיב רגשי הכולל רגשות ותחושות; ורכיב התנהגותי הכולל כוונה או נטייה להתנהג באופן מסוים (אך לא כולל את ההתנהגות עצמה). העמדה יכולה להיות מונעת מאירועים קודמים שכללו את אחד הרכיבים או יותר. הרכיבים הללו יכולים להיות מעוצבים בעקבות התנסות ספציפית, אך הם יכולים להיות גם כוללניים יותר (איגלי וצייקן 1998: 271-272). אם כן ניתן לראות שנטייה להתנהג באופן מסוים היא ביטוי מעשי של הרכיב ההתנהגותי ויכולים להצטרף אליו רכיבים נוספים של העמדה.

שלו (1991) התבססה על ממצאיה של דינור (1985) והרחיבה את מחקרה במטרה לבדוק קשר בין עמדה כלפי שמות (שמות יהודיים-גלותיים; שמות ישראלים-מקראיים; שמות ישראלים-חדשים) לבין התנהגות של בחירת שם לצאצאים. במחקרה של שלו (1991: 87, 101) שבחן, בין היתר, את הקשר בין עמדה של זהות לאומית (יהודית או ישראלית) לבין התנהגות של בחירה בשם פרטי לילודים התגלה פער בין העמדה לבין התנהגות של בחירת שם לילודים. כלומר שלו לא מצאה קשר בין העמדה של ההורה (הזדהות יהודית או ישראלית) לבין התנהגות הבחירה שלו בשם פרטי מסוים ולא באחר. לפי איגלי וצייקן (1998: 277), פער בין עמדה לבין התנהגות יכול להתרחש כאשר נורמות חברתיות כופות על אדם דפוסי התנהגות הנוגדים את עמדותיו, או כאשר האדם לא מעוניין להיות שונה או יוצא דופן ביחס לחברה בה הוא חי. ההסבר שמציעה שלו (1991: 104) לפער זה (שבין העמדה לבין ההתנהגות) הוא שהעמדה מתבססת בעיקר על הרכיב הקוגניטיבי-הכרתי ("צדדים רציונליים" כלשונה), ואילו התנהגות של בחירה בשם פרטי מתבססת על הרכיב האמוציונלי. אפשרי שרכיב מסוים של העמדה יבוא לידי ביטוי יותר מהאחר, אך לא ניתן לקבוע באופן גורף כי העמדה היא עניין רציונלי המנותק מהרגש, שהרי הרכיב הרגשי הוא חלק מהעמדה, כאמור לעיל.

המחקר שבעבודה זו מביא בחשבון מצבים של חוסר התאמה בין שלושת מרכיבי העמדה (קוגניטיבי, רגשי והתנהגותי) מה שיוצר עמדות מתחרות, או שבהיות שבמשפחות רבות מדובר בשני הורים: אם ואב, אפשרי שתהיינה עמדות מתחרות גם באותו רכיב. ההתנהגות היא ביטוי מעשי של מרכיב אחד או יותר בעמדה. לכן רק אם לא יהיו עמדות מתחרות, כלומר תהיה התאמה בין שלושת רכיבי העמדה ובין ההורים, אזי עמדה מסוימת של ההורים תוביל לבחירה בשם פרטי שישקף עמדה זו. אחרת – לא יימצא קשר בין עמדת ההורים לבין השם הנבחר.

1.1.5.3.1 סטריאוטיפים של שמות פרטיים

סטריאוטיפים הם סוג מיוחד של עמדה וככאלה גם הם מורכבים משלושה רכיבים: קוגניטיבי, רגשי והתנהגותי. מבחינה קוגניטיבית הסטריאוטיפים מבטאים חשיבה מכלילה על אובייקטים, תפיסות, אנשים ורעיונות, בכך שהם מייחסים תכונות ומאפיינים מסוימים לכל הפרטים הנמנים באותה קטגוריה. הופעת הסטריאוטיפים קשורה למעמד סוציו-אקונומי, להשתייכות לקבוצות חברתיות, למגדר ועוד; מבחינה רגשית אנשים מחזיקים ברגשות חיוביים או שליליים כלפי קבוצות שונות באוכלוסייה, כך ששיכו של אדם מסוים לקבוצה מסוימת תוביל לביטוי של רגשות אלה; בנוסף סטריאוטיפים יכולים לשנות התנהגות של אנשים המחזיקים בהם (לאוסון, 1984: 58).

גם שמות פרטיים הם אובייקטים לסטריאוטיפיזציה. סטריאוטיפים כלפי שמות פרטיים יכולים להשפיע על מגוון תחומים, באלה התנהגות של מתן שם פרטי, והערכת מורים את תלמידיהם. רוזנטל וגייקובסון (1968 בתוך באב"ד, 1996: 15) מצאו כי העברת מידע כוזב חיובי על יכולותיהם של תלמידים מסוימים, העלתה את הציפיות החיוביות של המורים מאותם תלמידים, והובילה את התלמידים להישגים גבוהים יותר. עיקרון זה מכונה "אפקט פיגמליון", ובו משפיע הממונה על הכפוף לו באמצעות רמת הציפיות ממנו. באב"ד וענבר (1981: 560) מצאו קשר גם בין ציפיות שליליות של מורים מתלמידיהם לבין אי הצלחתם של אותם תלמידים בהמשך. כלומר האמון של המורים ביכולות ובכישורים המוצלחים או הלא מוצלחים של תלמידיהם משפיע על מימוש היכולות הללו למעשה. עיקרון זה מכונה "אפקט הגולם", והוא משתנה בין מורה למורה על סמך הבדלים אישיותיים שונים. החוקרים שלעיל הצביעו על שלושה משתנים נפרדים אשר השפיעו על ציפיות המורים מהתלמידים: איסוף מידע, סטריאוטיפים וניסיון אישי. לדעתו, משתנים אלה אינם בהכרח נפרדים זה מזה, שהרי סטריאוטיפים עשויים לבוא לידי ביטוי בפירוש של המידע הנאסף על התלמידים. כך למשל כאשר שם התלמיד המוצג במבחן הוא גיל *דובינשטיין*, יינתן עבור מבחנו ציון גבוה יותר מאשר למבחן הזהה ברמתו, אך התלמיד מוצג בו בשם *שמעון אמסלם*. כלומר ישנם מורים שמושפעים משמותיהם של התלמידים (באב"ד, 1996: 24).

מחקרים נוספים שעסקו בסטריאוטיפים של שמות פרטיים התייחסו לסטריאוטיפים המופיעים על רקע אתני, מגדרי, אישיותי ועוד. כך מיקר וקליינק (1972 בתוך לאוסון, 1984: 61) הראו שקבוצות של לבנים, אפרו-אמריקנים ומקסיקנים משתמשות במכוון בשמות המזוהים עם מוצאם האתני. מחקר שנעשה בהמשך בדק את הערכת תלמידי בית הספר כלפי שמות המייצגים קבוצות אתניות שונות. מחקר זה הראה כי שמות המאפיינים אפרו-אמריקנים, אהודים פחות ביחס לשמות המאפיינים קבוצות אתניות אחרות (בוס וסריידריאן 1977 בתוך לאוסון, 1984: 61).

בארי והרפר (1982: 15) מצאו כי שמות טיפוסיים של בנים הם בעלי סטריאוטיפ חיובי יותר ביחס לשמות טיפוסיים לבנות, ולכן הורים מעדיפים לתת שמות של בנים לבנות ולא להפך. סטריאוטיפים אלה קיימים גם כלפי אוכלוסיית הבנים שנתפסת כחיובית יותר ביחס לאוכלוסיית הבנות. כתוצאה מכך עם הזמן הופכים שמות של בנים לשמות אנדרוגיניים. בנוסף הם הצביעו על השפעתם של אנשים מפורסמים על יצירת סטריאוטיפים של שמות פרטיים בכל הנוגע למגדר. כך השם *שילי* שהיה נחשב לשם אנדרוגיני, הפך לשם טיפוסי של בנות בעקבות פרסומה של *שילי טמפל*. מקדיוויד והררי (1973: 222-224) מצאו כי שמות נפוצים יותר הם בעלי סטריאוטיפ חיובי יותר, אולם ישנם משתנים נוספים המשפיעים על ערכו של השם. כך למשל הם העלו אפשרות שאישיות מפורסמת בשם *אדל דייז*, שינתה את הסטריאוטיפ כלפי השם *אדל* באופן חיובי, והעלתה את ערכו למרות נדירותו ביחס לשמות אחרים שנבדקו.

במסגרת מחקרו על המטונימיה העממית הצביע נצר (2001: 213, 218) על התופעה שבה מייצג שם פרטי של אדם תכונה הקשורה בתודעת הדובר לאותו שם. כך למשל השם הפרטי *ירם* מייצג טיפוס בעל חשיבה מיושנת ומקובעת. גם גנוז (1997: 14-15) עוסק בתופעה הזו, ובאמצעותה הוא מסביר את

ההימנעות מקריאה בשמות של דמויות ספרותיות המייצגות תכונות שליליות – אדם רשע, לא מוצלח, תימהוני ועוד. לדבריו, בזיכרון הקולקטיבי של העם נטבע השם הפרטי של הדמות כאב טיפוס המייצג את התנהגותה ואת תכונותיה. אפרת (2013: 773) מסבירה תופעה זו כתהליך גנרי שבו שם פרטי הופך לשם כללי בעקבות הקישור האסוציאטיבי (ראו ליץ', 1974: 14-15) אשר נצמד אליו ומועבר כחלק ממעתק מטונימי מאדם מסוים לאובייקט שהוא חלק מקבוצה. כך למשל השם הפרטי זלמן הפך לתפקד גם כשם כללי במשמעות "מרושל".

בית הלחמי (1998: 201) מצביע על כך שמאחורי חלק מהשמות בישראל כיום – רן זיו, עידן אגמון, שחר רם ועוד, עומדת אמירה, לפיה מדובר בשמות לא יהודיים. כלומר השמות הללו אינם נתפסים סטריאוטיפית כשמות יהודיים, ולעיתים זה גם הנימוק לבחירתם (ראו סעיף 1.1.5.1). רום (2013) בתוך רזון, (2013) טוענת כי השמות הפופולריים היום בישראל אינם משייכים באופן סטריאוטיפי את היילוד לעדה מסוימת, למוצא אתני או למגזר מסוים. היא מוסיפה כי לא נמצאים ברשימת השמות הפופולריים שמות גלובליים, אלא שמות ישראליים המזוהים באופן סטריאוטיפי עם האליטה החזקה הצברית. כפי שאראה בעבודה זו, לא ניתן לתמוך טענה מכלילה כזו ללא חקירת נימוקי ההורים, היינו מניעי בחירת השם, שהרי שמות הנכללים ברשימת השמות הנפוצים בישראל (קרנצ'ר, 2004: 11; הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2011) כגון: דניאל, יהונתן, נועה, נויא ועוד, יכולים דווקא להעיד, כתלות בנימוקי ההורים, על הזדהות גלובלית, גם אם באופן סטריאוטיפי אלה אינם שמות גלובליים. סטריאוטיפים של שמות פרטיים באים לידי ביטוי בתהליך בחירת השם או בפסילת שמות מסוימים, ואתייחס אליהם אם יעלו בנימוקי ההורים (ראו סעיף 3.4.3.2.5). אימנע מהסתכלות סטריאוטיפית על שמות פרטיים בכלל ועל שמות פרטיים גלובליים בפרט, ואבסס דבריי באופן מוחלט על דברי ההורים בראיונות.

1.2 גלובליזציה

לאחר שסקרתי את השם הפרטי והתמקדתי בסוגים של נימוקים לבחירה בשם פרטי ובשינויים שחלו בדפוסי בחירתו של השם הפרטי בישראל, אעבור עתה לסקירת הגלובליזציה שגם היא מרכיב בשאלת המחקר.

הגלובליזציה נחקרה מנקודות מבט שונות. בסעיף זה אציג מונחים מרכזיים המשמשים בספרות המקצועית בהקשר לגלובליזציה, אבחין ביניהם, ואצא מהם להגדרת המונח "גלובליזציה". כדי להצביע על השפעת הגלובליזציה, כפי שזו משתקפת בנימוקי ההורים, יש להכירה ולעמוד על היקפה, ולכן אסקור בהמשך את תחומי חיים הנוגעים לה תוך הצגת הגורמים לגלובליזציה בכל תחום ותחום: מדינה; חברה ותרבות; משפט; כלכלה; תקשורת וטכנולוגיה. אציג את תוצאות הגלובליזציה ואת ההזדהויות שהיא יוצרת בציבור, ולסיום אתמקד בגלובליזציה בישראל.

1.2.1 על המונח "גלובליזציה"

חוקרים השתמשו במונחים שונים כדי לתאר את אותו תהליך שייקרא בעבודה זו "גלובליזציה". בין המונחים הבולטים נמצאים "מודרניזציה", "אוניברסליזציה", "אמריקניזציה" ו"קוסמופוליטיות". אולם כאשר סוקרים את הספרות המקצועית בתחום זה, עולים כלפי חלק מהשימושים הבדלים בין המשמעויות של המונחים הללו לבין המשמעות של המונח "גלובליזציה". בסעיף זה אעמוד על הבדלי

המשמעויות הללו. לסיום אציג הגדרות למונח "גלובליזציה" מתוך הספרות המקצועית, ואנסח הגדרה שתשמש אותי לעבודה זו.

מודרניזציה וגלובליזציה:

הארמן (1989: 249) וגרהארדס והאקנברוך (2000: 503) מתייחסים לגלובליזציה כחלק מתהליך המודרניזציה. הם מצביעים על חמישה מאפיינים חברתיים מרכזיים של תהליכי מודרניזציה: ירידה בחשיבותה של המסורת המשפחתית; תהליכי חילון גוברים; התמוטטות מבנה המעמדות החברתיים; אינדיבידואליזציה של יחידים וקבוצות; וגלובליזציה של התרבות. כלומר הם מייחדים את המונח "גלובליזציה" למודרניזציה בתחום התרבותי בלבד, בעוד שתהליך המודרניזציה כולל תחומי חיים נוספים. לעומתם, רם (2005: 29) מתייחס למודרניזציה ולגלובליזציה כשני תהליכים ליניאריים הנעים בכיוון מסוים, באופן שהשני הוא המשכו של הראשון. הוא סבור שבישראל ניתן להבחין ביניהם לפי תקופות: עד שנות ה-70 מדובר בתהליכי מודרניזציה, משנות ה-70 ואילך מדובר בגלובליזציה (ראו הרחבה על הגלובליזציה בישראל בסעיף 1.2.5).

אוניברסליזציה וגלובליזציה:

באומן (2002: 95) מבחין בין המונח "אוניברסליזציה" לבין המונח "גלובליזציה". לדבריו: "רעיון האוניברסליזציה ביטא את התקווה, הכוונה והנחישות להשלטת הסדר [...] פירוש המונח הוא השלטת סדר בקנה מידה כולל, כלל עולמי". לעומת זאת המונח "גלובליזציה" מבטא חוסר סדר עולמי שמאפיין עולם הפכפך ופרוע שמונע מכורח עצמו ללא גורם מכוון כלשהו. לדבריו: "רעיון הגלובליזציה מתייחס לאותם 'כוחות אלמוניים' [...] הפועלים בשטח ההפקר העצום, המעורפל, הבלתי עביר והמרדני המשתרע מעבר ליכולת התכנון והביצוע של אדם מסוים". לדרכו, לצד ההבדלים יש מאפיין משותף לשני המונחים הללו, והוא המסגרת הכלל-עולמית שבה הם נמצאים.

אמריקניזציה וגלובליזציה:

לפי ידגר (2004: 187) ולייטמן (2005: 207), "אמריקניזציה" היא מילה נרדפת ל"גלובליזציה". התהליך החל בסוף שנות ה-80 עם סיום המלחמה הקרה ולאחר נפילת חומת ברלין, והוא התאפיין באוריינטציה מערבית, ובייחוד בערכים אמריקניים, שגברו על הערכים הקודמים. תופעת הגלובליזציה נתפסת כאמריקניזציה, מפני שיש לה חזות אמריקנית, כלומר נראה כי הכול מגיע מארצות הברית של אמריקה - מוצרי צריכה, סרטי קולנוע, זמרים, אנשי בידור, בגדים, מזון ועוד. בניגוד לידגר (2004: 187) וללייטמן (2005: 207) אשר מתייחסים לערכי התרבות האמריקניים כבסיס לגלובליזציה שבה נוצרת תרבות אחת משותפת, פרידמן (2006: 506-507) הציג ראיות לכך שהגלובליזציה דווקא מאפשרת ומעודדת גיוון תרבותי, ולכן היא אינה אמריקניזציה. לדעתו, אמנם לארצות הברית יש חלק חשוב בגלובליזציה, אך אין שתי התופעות (האמריקניזציה והגלובליזציה) זהות, אלא קיימים ביניהן יחסי היכללות שבהם תרבויות נוספות ממדינות אחרות מלבד ארצות הברית משפיעות על הגלובליזציה (פרידמן, 2006: 505-507).

קוסמופוליטיות וגלובליזציה:

המונח "קוסמופוליטיות" מצומצם ביחס למונח "גלובליזציה", משום שהוא מופנה כלפי האינדיבידואל – כלפי האדם כישות גלובלית. האנרז (1992) בתוך קלבלנד ולארוץ, (2006: 252) הבחינה בין "קוסמופוליטיות" ככינוי כללי לאדם, לבין "קוסמופוליטיות" כביטוי לתפיסת עולם. במובנו הראשון מתאר המונח "קוסמופוליטי" אדם שנע כדרך קבע ממדינה למדינה ("אזרח העולם"), ואילו במובן השני המונח "קוסמופוליטיות" מתייחס לתפיסה המתאפיינת ברצון של אנשים לתקשר עם אנשים אחרים ממקומות רחוקים, בפתיחות לתרבויות זרות וביכולת השתלבות במדינות אחרות לא כתייר המשקיף מן

הצד, אלא כבן המקום החש שייכות לתרבות. בימינו לאור ההתפתחות הטכנולוגית בתחום התקשורת, אדם יכול להיות קוסמופוליטי בתפיסתו, גם אם מעולם לא יצא מגבולות מדינתו. מספר חוקרים השתמשו במונח "שם קוסמופוליטי" (ויטמן, 1988: 147-149; גולדברג, 1997: 55; קופר, 1999: 21). קופר מסביר כי מדובר בשם "גלובלי ואוניברסלי". בלבול מונחים זה מעלה צורך בקביעת טרמינולוגיה לצורך המחקר הנוכחי, וכך אעשה מיד.

הגדרה ל"גלובליזציה":

ניכר כי בספרות המחקר משמשים מונחים שונים לתיאור תופעה אחת ומונחים זהים מתארים תופעות שונות. אפתור קושי זה באמצעות אימוץ מונח אחד – "גלובליזציה" – המשמש משנות השישים של המאה העשרים ומקבילתו העברית היא "התְעוֹלָמוּת" (מילון מונחי סוציולוגיה, 2010). ראינו כי הגלובליזציה מתבטאת באי סדר עולמי שאין מאחוריו גורם מכוון; האמריקניזציה היא חלק מרכזי בה, אך לא בלעדי; קוסמופוליטיות היא תפיסת עולם שמאפינת את האנשים שמזדהים עם התרבות הגלובלית; ובישראל נתפסת הגלובליזציה כהמשכה הישיר של המודרניזציה. כל אלה עלו מתוך ההשוואה בין המונחים השונים שנסקרו לעיל, ואולם מעבר לכך עולה צורך בהגדרת הגלובליזציה. אציג כאן חלק מההגדרות לפי סדר הבאתן בספרות המחקר:

- "תהליך שבו תרבויות שונות משפיעות זו על זו והופכות להיות דומות יותר באמצעות מסחר, הגירה והחלפת ידע ורעיונות" (ארנט, 2002: 774 התרגום שלי).

- "תהליך גידול התלות בין גורלם של בני אדם בחלקי עולם שונים והדמיון הגובר באורחות החיים, בתפיסות העולם ובטעמים האישיים בארצות שונות ומרוחקות זו מזו" (יצוב, 2002: 39).

- תהליך בו נוצרת תלות גדולה בין תרבויות, חברות וכלכלות שונות. התרבות הגלובלית הזו נשענת על ערכי יסוד מערביים-חילוניים שהמרכזיים ביניהם הם חופש בחירה, שוק חופשי, אינדיבידואליות, חדשנות וסובלנות לשינויים, סובלנות למגוון דעות ואחדות תרבותית (ארז וגטי, 2004: 591-592 התרגום שלי).

- "תהליך התפשטות הכלכלה העולמית לעבר הכלכלה המקומית באזורים שונים בעולם שמצריך מהכלכלה המקומית להתאחד ולהתאים עצמה לשוק העולמי" (פו וציו, 2007: 636 התרגום שלי).

בכל ההגדרות שלעיל תהליך הגלובליזציה הוא תהליך, אולם ההגדרות שונות בתכונות ובהיבטים שהן מפרטות או זונחות. כך ההגדרה של יצוב מתייחסת בעיקר להיבט החברתי-תרבותי, ואילו זו של פו וציו להיבט הכלכלי. לעומתם ההגדרות של ארז וגטי (2004: 591-592) ושל ארנט (2002: 774) הן המקיפות ביותר, ולכן גם המתאימות עבור עבודה זו.

לפיהם, אגדיר גלובליזציה **כתהליך שבו נוצרות תלות ודומות גדולות בין תרבויות, חברות וכלכלות שונות באמצעות מסחר, הגירה והחלפת ידע ורעיונות**. התרבות הגלובלית שמאפינת תהליך זה נשענת על ערכי יסוד מערביים-חילוניים שהמרכזיים ביניהם הם חופש בחירה, שוק חופשי, אינדיבידואליות, חדשנות וסובלנות לשינויים, סובלנות למגוון דעות ואחדות תרבותית. אוסיף להגדרתם כי הגלובליזציה אמנם מבוססת על ערכי תרבות המערב, אך כוללת, אף כי בעוצמה פחותה יותר, השפעות של תרבויות מקומיות ורחוקות מן המערב (ראו סעיף 1.2.2.6).

1.2.2 הגורמים לגלובליזציה

לגלובליזציה גורמים רבים ומגוונים שנוגעים בתחומי חיים שונים: התחום המדיני, התחום החברתי-תרבותי, התחום המשפטי, התחום הכלכלי והתחום התקשורתי-טכנולוגי. לעיתים קשה לקבוע אם מדובר בגורם או בתוצאה. לדוגמה, האם רשתות קשר תרבותיות גורמות לגלובליזציה להתרחב, או שמא הן נובעות ממנה? שאלה זו עולה לגבי פתיחת שווקים מקומיים בפני שווקים זרים, מגע ישיר בין תרבויות, פיתוח טכנולוגיות מידע ותקשורת ועוד. ניתן להבחין כי הגלובליזציה היא מחזורית, כך שגורם לגלובליזציה הופך לתוצאה שלה וחוזר חלילה, ולכן, כאמור, לא תמיד ניתן להחליט אם מדובר בגורם או בתוצאה.

כיוון שמטרת עבודה זו היא להתחקות אחר השתקפותה של הגלובליזציה בבחירת שמות פרטיים ליילודים בישראל, יש להבין תחילה מה גורם לגלובליזציה ולאלו תחומי חיים היא נוגעת. רק כך נוכל להעמיד קטגוריות הנוגעות לה מתוך נימוקי ההורים. לכן אציג להלן את דברי החוקרים בנוגע לגורמים שהובילו לגלובליזציה. הגורמים יוצגו לפי תחומי החיים שונים, כפי שהם מוצגים בספרות המחקר: התחום המדיני, החברתי-תרבותי, המשפטי, הכלכלי והתקשורתי-טכנולוגי. כפי שנראה, לעיתים התחומים מוציאים זה את זה, אך לרוב הם דווקא משתלבים האחד במשנהו. לסיום אתייחס ליחסי מרכז-פריפריה משום תרומתם להנעת הגלובליזציה.

1.2.2.1 התחום המדיני

החוקרים מעלים ארבעה גורמים מדיניים שהובילו, לדעתם, לגלובליזציה:

- סיומה של המלחמה הקרה והתפרקותה של בריה"מ (אלמוג, 2009);
- ביטול משטרת הגבולות בין מדינות אירופה ובכך צמצומן של המגבלות על הניידות החופשית בין מדינות (אלמוג, 2009);
- עלייה במספר המדינות הדמוקרטיות בעולם (החל מהמחצית השנייה של המאה ה-20) (אלמוג, 2009);
- היחלשות מדינת הלאום: מעבר מזהות לאומית מודרנית שהייתה חלק אינטגרלי ממדינת הלאום לזהות גלובלית שמחלישה ומאתגרת את הזהות הלאומית (ראו בהרחבה סעיפים 1.2.5.2 ו-1.3.1.3) (בן-פורת, 2009: 17);

1.2.2.2 התחום החברתי-תרבותי

ישנם חוקרים שסבורים כי התחום החברתי-תרבותי מושפע מהגלובליזציה ולא גורם לה, אולם כפי שצינתי לעיל, הגלובליזציה היא מחזורית ולעיתים קשה להבחין בין גורם לבין תוצאה. שלושת הגורמים הבאים מופיעים בספרות המחקר בשני האופנים הללו (לעיתים כגורם ולעיתים כתוצאה):

- מגע ישיר בין תרבויות וחברות המרוחקות פיזית-גיאוגרפית זו מזו, באמצעים תרבותיים שונים כגון חברות מזון, סרטי קולנוע, סגנונות מוזיקה ועוד (גרהארדס והאקנברוך, 2000: 519-520; יואבוצ'י, 2002: 36; קוקרין ופיין, 2005);
- עלייה במספר האנשים המהגרים ממקום למקום מסיבות אישיות שונות, ועל ידי כך חשיפה גוברת לתרבויות מגוונות (יואבוצ'י, 2002: 36);
- קיום קשרים אישיים בין אנשים ממדינות שונות ומרוחקות באמצעים טכנולוגיים מגוונים (ראו סעיף 1.2.2.5);

1.2.2.3 התחום המשפטי

הגלובליזציה מאופיינת בהידוק הקשרים בין מערכות משפט של מדינות מערביות שונות. הידוק קשרים זה מאיץ את הגלובליזציה באמצעות הגורמים הבאים:

- שיתוף פעולה בין מדינות שונות במסגרת הלוחמה בפשע המתבטא באמנות הסגרה שעליהן חתומה כל מדינה עם מדינות שונות ובסמכות שיפוט הניתנת לבתי משפט במדינות שונות על עבירות בגין מעשים המפרים ערכים הומניטריים. סמכות שיפוט זו חלה גם על אדם שביצע את עבירותיו מחוץ לגבולות המדינה השופטת (אלמוג, 2004 : 523-524);
 - הקמתו של בית הדין הפלילי הבינלאומי בהאג שבהולנד אשר קיבל סמכות שיפוט כלל עולמית בנוגע לפשעי מלחמה, לרצח עם ולפשעים נגד האנושות;
 - חתימה על אמנות בינלאומיות אשר מחייבות את הצדדים המסכימים במישור הבינלאומי בתחומים שונים, כגון "אמנת האפוסטיל" שמסדירה את תוקפם של מסמכים ציבוריים כגון תעודות נישואים ותעודות לידה בין מדינות שונות החתומות עליה. כך שאדם שנישא במדינה מסוימת ייחשב כנשוי גם במדינה אחרת (דה-לוי, 2009).
- באמצעות גורמים אלה נוצרת חברה גלובלית שמגינה על ערכי יסוד גלובליים שעומדים בבסיסה.

1.2.2.4 התחום הכלכלי

חוקרים שונים הצביעו על מגוון גורמים כלכליים לגלובליזציה:

- הגורם הבולט והנסקר ביותר הוא הסרת הפיקוח הממשלתי של מדינות מפותחות שאפשרה הפעלת שוק מסחר עולמי החל משנת 1980. שוק זה אפשר מעבר חופשי של סחורות והון בין מדינות והוביל לגידול משמעותי בהשקעות זרות בין מדינות (יואבוצ'י, 2002 : 36). מעבר לכך הוא אפשר את היווצרותן של חברות עסקים בינלאומיות שמבצעות עסקאות פיננסיות 24 שעות ביממה, בזמן אמת, תוך התעלמות מגבולות גיאוגרפיים. חברות אלו שולטות על מרכזי ייצור המפוזרים על פני מדינות שונות, ומפיצות את מוצריהן ברחבי העולם, בין היתר באמצעות ענקי מסחר אלקטרוניים כמו "Amazon" "eBay". כך שהזמנת טובין ושירותים יכולה להתבצע ממקומות שונים בעולם, ואין היא מצריכה נוכחות פיזית (גרונואו, 2002 : 10-11; אלמוג, 2009; קולינס, 2009);
- הקמתו של האיחוד האירופי שקבע מטבע אירופי משותף וכוון פרלמנט כלל אירופאי. האיחוד האירופי האיץ ניידות עובדים בין מדינות בהיקף חסר תקדים, בעיקר ממדינות מתפתחות למדינות מפותחות. האיחוד האירופי פועל לפי עקרונות ואינטרסים כלכליים משותפים, כך למשל סייע ליצירת האחדה בהגבלים עסקיים ובפרקטיקות מסחר (אלמוג ובלייס, 2008 : 85; אלמוג, 2009);
- התחזקות ה"שוק החופשי" שכללה הורדת מכסים על ידי הממשלות, מיסוי על סחר בינלאומי והסרת המגבלות על החזקת מטבע זר (צאי, 2007 : 111);
- התפתחות מואצת של ערי עולם נוספות אשר חלק עיקרי מכלכלתן מחובר לכלכלה הגלובלית, והן מהוות מוקדי תיירות, מסחר ובנקאות (שחר, 2000; גרונואו, 2002 : 9-10; אלמוג, 2009; קולינס, 2009);

1.2.2.5 התחום התקשורתי-טכנולוגי

החוקרים מצביעים על שלושה גורמים תקשורתיים-טכנולוגיים מרכזיים שהובילו, לדעתם, לגלובליזציה. הגורמים הללו נוצרו כחלק מהמודרניזציה, אולם הם מקדמים גם את השפעת הגלובליזציה הנכללת בתוכה, כאמור בסעיף 1.2.1, ולכן בחרתי להביאם כאן :

- השתכללותם והוזלתם של אמצעי התחבורה: כבישים חוצי מדינות, רכבות חדישות המגיעות למהירויות עצומות, פיתוח מטוסים חדישים והוזלת מחירי הטיסות שהגדילו את התיירות, ויצרו דור "גלובלי" שמתנייד בין מדינות ונחשף לתרבויות אחרות ומרוחקות (גרהארדס והאקנברוך', 2000: 519-520; טרכטנברג, 2002: 32; יוואבוצ'י, 2002: 36; אלמוג, 2009);
- פיתוח טכנולוגיות מידע ותקשורת (ICT): טכנולוגיה זו כוללת קווי תקשורת של סיבים אופטיים, תוכנות מתקדמות ומערכות אבטחת מידע עולמיות. רשתות קשר אלו משתרעות על פני כל העולם, מעֵבֵר למדינות הגובלות זו עם זו, ומאפשרות הזדמנויות כלכליות חדשות (ראו סעיף 1.2.2.4). באמצעות טכנולוגיות אלו נוצר מעין כפר גלובלי ממוחשב שבו מתנהלת חברה וירטואלית היוצרת מרחב גיאוגרפי גלובלי חדש. סביבת העבודה הגלובלית שיצרו התפתחויות אלו, מחלישה את התלות במדינת הלאום (ראו סעיף 1.2.5.2) (גרהארדס והאקנברוך', 2000: 519-520; גרונאו, 2002: 10; טרכטנברג, 2002: 32; יוואבוצ'י, 2002: 36; קוקרין ופיין, 2005; אלמוג ובלייס, 2008: 85, 96);
- התפתחותם של אמצעי תקשורת ההמונים: אין הכוונה כאן לאמצעי תקשורת מקומית כגון רדיו ועיתונות, אלא לאותם אמצעי תקשורת אשר פונים לחברה הגלובלית ומאפשרים שיתוף בתכנים גלובליים. הבולטים ביניהם הם הטלוויזיה בכבלים, סרטי הקולנוע והאינטרנט. התפתחות זו הובילה לחשיפה גוברת לגירויים תקשורתיים משותפים, והביאה אירועי תרבות שונים לסלונם של אזרחי העולם: המונדיאל, טקסי חלוקת פרסי האוסקר, תחרויות האירוויזיון, השבעת אובמה לנשיאות ועוד. כל אלה יוצרים זיכרון קולקטיבי-גלובלי המחזק את המכנה המשותף בין תרבויות שונות (גרהארדס והאקנברוך', 2000: 519-520; טרכטנברג, 2002: 32; אלמוג, 2009);
- הגורם השלישי שצוין לעיל עוסק באמצעי תקשורת ההמונים הפונים לקהל הרחב ומסייעים ליצור חברה ותרבות גלובלית בשלוש דרכים מרכזיות:
- הם מאפשרים לבני אדם להיות חלק מרשתות תקשורת החוצות גבולות וימים, וכך ליצור ולשמר קשרים בינאישיים. לכן חברות היי-טק מפתחות במרץ אמצעי מדיה חדשים שיהיו נגישים ומהירים יותר (בן-רפאל, 2001: 4; אלמוג, 2004: 279);
- הם מאפשרים רכישת מוצרים שונים ממקומות שונים בעולם באמצעות אתרי אינטרנט המשמשים כענקי מסחר אלקטרוניים כמו "Amazon" ו"eBay" ועוד;
- הם תורמים להחדרתם של מילים וביטויים משפות זרות (בעיקר מהאנגלית) באמצעות סרטי הקולנוע, תכניות הטלוויזיה ורשת האינטרנט, וכך מבססים את השפה הגלובלית ואת הצורך בשפת תקשורת (ראו סעיף 1.3.1.1) (בן-רפאל, 2001: 4; אלמוג, 2004: 279);
- המידע ותרבות הפנאי המועברים באמצעות רשתות תקשורת עולמיות, חושפים אנשים לאותם מקורות מידע ואמצעי בידור, וכך יוצרים גיבורי תרבות משותפים ותחושת הזדהות ושייכות לתרבות הגלובלית. בין מקורות המידע ואמצעי הבידור הבולטים נמצא את סרטי הקולנוע, סדרות הטלוויזיה, אופרות הסבון, מוזיקת הפופ, משחקי הספורט, רשתות המזון המהיר, רשתות האפנה העולמיות והאינטרנט. יחד עם הופעת ניצני הגלובליזציה פותח בשנת 1968 אב הטיפוס של האינטרנט על ידי סוכנות המחקר של הפנטגון, ומאז הוא תורם לחיזוק האוריינטציה הגלובלית

בשני היבטים – ראשית, הוא מגדיל את הנגישות למידע, מאפשר תקשורת קלה ומהירה בין מקומות שונים על פני הגלובוס, וחושף תרבויות שונות ופחות מוכרות בפני משתמשי. שנית, יש בו אתרי ציטים שונים המשמשים כמעין שוק היכרויות גלובלי המוביל ליצירת קשרים חוצי גבולות וימים (בן-רפאל, 2001: 4; אלמוג, 2004: 279, 1258-1259; פרידמן, 2006: 506; גריצן, 2008: 1-2). שני אלה יחדיו יוצרים "מרחב כמו-מציאותי המכונה "סייברספייס" [...] אשר משעתק לא רק דימויים, אלא גם זהויות, ומשלח אותן דרך מרחבי הזמן והמרחק כמו היו דואר אלקטרוני" (גיבסון, 1986 בתוך אלמוג ובלייס, 2008: 125-126);

1.2.2.6 יחסי מרכז-פריפריה בגלובליזציה

לפי תיאוריית האימפריאליזם התרבותי, המרכז הפוליטי והכלכלי המזוהה לרוב עם ארצות הברית מכתוב את התרבות לשאר העולם, ובני תרבויות אחרות מאמצים את התרבות האמריקנית באופן תמים, פסיבי וללא כל התנגדות. בניגוד לתיאוריה הפשטנית הזו מוצעת תיאוריית מיזוג התרבויות (Transculturation), לפיה הגלובליזציה מונעת גם על ידי יחסי מרכז-פריפריה. מדובר ביחסים א-סימטריים שיוצרים תרבות חדשה דרך אנשים, סחורות, ורעיונות שנעים מכיוון הפריפריה (המדינות המתפתחות) נגד הזרם המרכזי המזוהה עם מדינות המערב שבראשן ארצות הברית (האנרו, 1992: 223-222; יואבוצ'י, 2002: 39-40, 52).

ההשפעה של אסיה על המערב מוכרת עוד משנת 30 לפני הספירה הנוצרית (לאחר כיבוש מצרים על ידי האימפריה הרומית), כאשר התעורר ביקוש ברומא העתיקה ובעולם המערבי לבדי משי. תחילה נסחר המשי באמצעות נוודים סיניים ועם הזמן נוצרו נתיבי מסחר ימיים ויבשתיים נרחבים בין הודו, סין ומזרח אסיה לבין אזור הים התיכון. אלה נודעו כ"דרך המשי" אשר קישרה בין המזרח לבין המערב, והובילה למגע בין התרבות הרומית המערבית לבין תרבויות המזרח הרחוק (לץ' ואדווין⁸, 1993: 110; קסינרו, 2010: 10). מאוחר יותר – במאה ה-17, החלו מדינות אירופה לגלות עניין באסיה, וכתוצאה מכך גם הושפעו ממנה. התעניינות זו באה לידי ביטוי בדרכים שונות: המסחר בין אירופה לאסיה שבו שלטו המדינות האירופאיות השוכנות לאורך האוקיינוס האטלנטי ושהוביל לשטף של מוצרים שמקורם במזרח הרחוק; המיסיונרים שהפיצו את הנצרות במדינות אסיה ונדרשו לדווח מהשטח ישירות לרומא ולפריז; הרתפקנים שתיירו באסיה ושיתפו את הציבור בחוויותיהם; דיווחים של מדינות מערב אירופה ובראשן גרמניה, פורטוגל וספרד על ניצחונותיהן באסיה; ופרסום מאמרים על אסיה (בעיקר בצרפת ובאנגליה) בנושאי בוטניקה, זאולוגיה ורפואה של המזרח הרחוק. באמצעות כל אלו קל היה לקורא במאה ה-17 להשיג מידע על אסיה בכלל ועל המדינות היבשתיות שלה בפרט (בעיקר על סין ועל הודו) (לץ' ואדווין, 1993: 1-3).

במאה ה-19 (בשנת 1875), כאשר בריטניה הייתה בשיא גדולתה והודו הייתה מושבה תחת חסותה החלו חוקרים בריטיים לחקור ביחד עם מלומדים הודיים את הסנסקריט כחלק מגיבוש תיאוריית השפות ההודו-אירופיות. מעבר להתעניינות בשפתם של ההודים, התפתח עניין אתנולוגי בתרבות ההודית, וניתן לומר שהמגע הישיר בין אותם חוקרים בריטיים לבין המלומדים ההודיים הוא השלב הראשון של האוריינטליזם – התעניינות המערב בתרבויות המזרח (טראוטמן, 1997: 1-3, 26, גולדברג, 2003: 145). כיום ניתן להצביע בבירור על ארצות הברית ככוח הכלכלי, הפוליטי, הצבאי והתרבותי בגלובליזציה, אך אין להתעלם מהעובדה שלצדה פועלים כוחות נוספים שיש להם חלק חשוב בגלובליזציה. כך האיחוד

⁸ תודה רבה לפרופסור רותם קובנר מהחוג ללימודי אסיה באוניברסיטת חיפה על ההפנייה למקור ביבליוגרפי זה.

האירופי שהקמתו הובילה להאצת הגלובליזציה (ראו סעיף 1.2.2.4), זכה בשנת 2012 בפרס נובל לשלום על הצלחתו במאבק למען שלום ופיוס, למען דמוקרטיה ולמען זכויות אדם ועל תפקידו ההיסטורי באיחוד יבשת אירופה והפיכתה מיבשת של מלחמה ליבשת של שלום (קוראני וקלסטי, 2012).

נוסף לכך ישנן מדינות שלוקחות חלק משמעותי בהיבטים מסוימים של הגלובליזציה: מדינות מסוימות אינן מוגדרות כמרכזי כוח כלכליים או פוליטיים, אך תרומתן התרבותית לגלובליזציה בכלל וליצירת תרבות גלובלית בפרט ניכרת. למשל בריטניה וצרפת משפיעות על התרבות הגלובלית, אך פחות על הכלכלה או על הפוליטיקה הגלובלית. יפן לעומתן נתפסה עד סוף שנות ה-70 כמדינה בעלת כסף רב וטכנולוגיות מפותחות שאין לה השפעה תרבותית על העולם, אלא רק כלכלית. מסוף שנות ה-70 התרבות היפנית החלה להתפשט במזרח אסיה ובדרום מזרחה, ומשנות ה-80 היא החלה להשפיע גם על שאר רחבי העולם באמצעות אנימציות, קומיקס, משחקי מחשב, אפנה, מוזיקת פופ וסדרות טלוויזיה. כיום לטכנולוגיות היפניות יש השפעה עצומה על אורח החיים של אזרחי העולם, והתרבות היפנית היא חלק מהשגרה ומנופה של התרבות הגלובלית (האנרז, 1992: 218-220; יואבוצ'י, 2002: 1-2, 23-24, 32, 48). בפריפריה נמצאות המדינות המתפתחות ובראשן נמצאת סין – המדינה המדורגת (נכון לסוף 2011) כיצאנית המובילה בעולם. החל מסוף שנות ה-70 נפתחה סין בפני הכלכלה העולמית, ומאז היא מייצאת באופן אינטנסיבי מוצרי צריכה רבים לרחבי העולם – בעיקר ביגוד, הנעלה ומוצרי ספורט. בשני העשורים האחרונים היא החלה להשתלב ברשת המסחר הגלובלית בכל הנוגע למוצרי חשמל ואלקטרוניקה, ובתחום תעשייה זה משקיעות בה חברות זרות רבות הודות ליתרון הכלכלי שהיא מספקת להן (עלות ייצור נמוכה יחסית) (אטוקורלה, 2009: 234-235; וונג, 2009: 1; זאהנג וזהאנג, 2010: 48; המכון הישראלי לייצוא ולשיתוף פעולה בין-לאומי – סין, 2011: 16, 21). מבקרי הגלובליזציה טוענים כי חלקן של הארצות המתפתחות בכלכלה העולמית הוא תוצר של ניצול אימפריאליסטי המאפיין את הגלובליזציה ומתנהל לעיתים תוך שימוש בכוח כלפי אותן מדינות, כלומר ההתייחסות למדינות המתפתחות היא כאל נחותות (חנין, 2007).

לסין יש סיכוי גבוה לקחת חלק משמעותי עוד יותר בגלובליזציה בעתיד וזאת הודות לגודלה העצום, לצמיחתה הכלכלית, לשינויי המדיניות שמתרחשים בה ולכניסתה לארגון העולמי לסחר. יש המעריכים כי בסוף העשור השני של המילניום הנוכחי סין תהיה המדינה בעלת נתחי הייצוא הגבוהים ביותר בכל העולם, והיא תגבור על ארצות הברית כמדינה בעלת הכלכלה המצליחה ביותר. בנוסף צפוי כי הצלחתה של סין בכלכלה הגלובלית תוביל מדינות מתפתחות נוספות מהפריפריה להשתלב בגלובליזציה (אטוקורלה, 2009: 236, 260; וונג, 2009: 1; זאהנג וזהאנג, 2010: 48).

אדגיש כי הגלובליזציה של סין מתבטאת כיום בפן הכלכלי-גלובלי, ואילו בפן הפוליטי ובפן הצבאי השפעתה של סין על הגלובליזציה אינה דומיננטית ביחס למדינות אחרות בעולם. מבחינה תרבותית השפעתה של סין ושל יתר מדינות המזרח הרחוק על הגלובליזציה הולכת וגוברת. ההשפעות הפריפריאליות שמקורן בארצות אלו באות לידי ביטוי בכל תחומי החיים, לדוגמה: סגנונות מוזיקה (ראג'י, לטינית), מנהגים, סגנונות אמנות, שיטות טיפול פיזיות ופסיכולוגיות, שיטות חינוך, מיסטיקה ועוד (האנרז, 1992: 220-223; יואבוצ'י, 2002: 36; וונג, 2009: 33). בישראל, כמו גם בשאר העולם, ההשפעות הפריפריאליות הללו מתבטאות בתרבות ה"עידן החדש" (ראו סעיף 1.2.5.3).

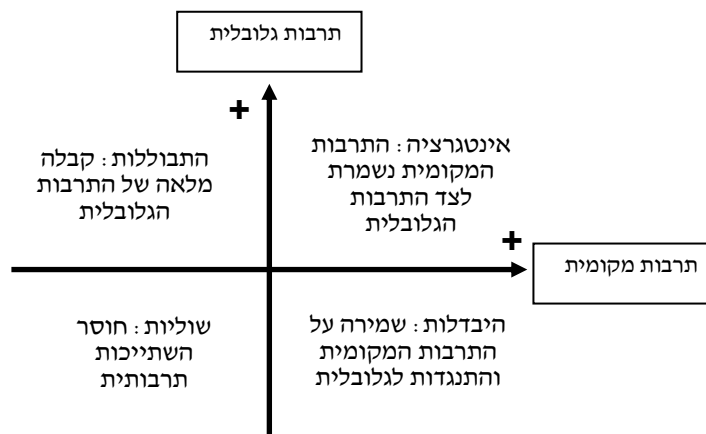
1.2.3 תוצאות הגלובליזציה

חוקרים רבים התייחסו לתוצאות הגלובליזציה בהיבט החברתי-תרבותי כאל דיכוטומיה של שתי תופעות מנוגדות. מצד אחד נוצרת האחדה חסרת תקדים שנובעת מהפריה בין תרבותית לאורך השנים ("עולם

המק גלובלי", ומצד שני החברות האנושיות מתפרקות לקבוצות זהות מבודלות המשמרות תרבויות לאומיות כמעין אופוזיציה לתרבות הנכפית ("עולם הגייהאדי") (בובר, 1995, בתוך בן-פורת, 2009; גייאראמן, 2005: 476; גרהארדס, 2005: 84; רם, 2005: 11-12; אלמוג ובלייס, 2008: 79).

לעומת החוקרים שלעיל יואבוצ'י (2002: 51) מבין כי המפגש בין תרבות גלובלית לתרבות מקומית יכול להוביל גם לאינטגרציה בין שתי התרבויות, ולא רק לשתי הזדהויות תרבותיות מנוגדות. לפי בארי (1997: 9), לגלובליזציה יש ארבע תוצאות אפשריות. הוא הציע הסתכלות רב ממדית המתייחסת לתוצאות הגלובליזציה כנעות על פני שני רצפים – האחד מונע על ידי התרבות המקומית והשני על ידי התרבות הגלובלית. שני הרצפים משתלבים זה בזה ויוצרים כתוצאה מהגלובליזציה מודל של ארבע הזדהויות שונות: (1) התבוללות, היינו קבלה מלאה של התרבות הגלובלית; (2) אינטגרציה, היינו שמירה על התרבות המקומית לצד אימוץ השפעות מהתרבות הגלובלית; (3) היבדלות, כשמירה על התרבות המקומית ודחייה של התרבות הגלובלית; (4) שוליות שהיא חוסר השתייכות תרבותית. כדי להמחיש את התיאוריה של בארי (1997), הכנתי את התרשים הבא⁹.

תרשים א: הזדהויות אפשריות בעקבות מגע עם התרבות הגלובלית

אעיר כאן כי כל אחת מן ההזדהויות הללו (שוליות, היבדלות, אינטגרציה והתבוללות) היא תלויה חברה ומשתנה בהתאם לתרבויות המשפיעות על החברה. כך למשל התבוללות יכולה להעיד על הזדהות גלובלית, כפי שעולה מתרשים א שלעיל, אך גם על הזדהות מקומית, כפי שעולה מדבריו של קליפטון (2013: 410). קליפטון מתאר את ההתבוללות של משפחות מהגרים בתרבות המקומית בצרפת באמצעות בחירת שמות פרטיים צרפתיים לילדיהם, כלומר ההתבוללות מתבטאת שם בהזדהות עם התרבות המקומית על חשבונה של תרבות המוצא, משום שהמגע הוא בין תרבות המקור של המהגרים לבין התרבות המקומית הצרפתית. כיוון ששאלת המחקר שכאן עוסקת בהשפעת הגלובליזציה על הורים חילוניים בישראל, התרבויות הנוגעות לה הן התרבות הגלובלית והתרבות המקומית הישראלית, ולכן אשתמש בעבודה זו בארבע ההזדהויות, כפי שהוצגו בתרשים א לעיל, על סמך התיאוריה של בארי (1997: 9).

צ'יו וצ'יאנג (2007: 86-87) התייחסו לתוצאות הגלובליזציה מנקודת מבט של מגע בין התרבות המקומית הסינית לבין התרבות האמריקנית שמייצגת, לדעתם, את התרבות הגלובלית. הם מעלים תוצאות פסיכו-

⁹ תודה רבה לדוקטור אמיר רוזנמן על הרעיון להמחשת התיאוריה של בארי (1997) במסגרת הקורס "סדנה בבניית כלים פסיכולוגיים" שנלמד בסמסטר א תשע"ב באוניברסיטת חיפה.

חברתיות אפשריות: (1) התנגדות לאחת התרבויות; (2) יצירת הקבלה בין שתי התרבויות וקבלה של שתייהן; (3) העדפת התרבות המקומית על פני התרבות הגלובלית (למשל קולקטיביזם); (4) יצירת הפרדה והבחנה בין התרבות המקומית הסינית לבין התרבות האמריקנית (למשל אינדיבידואליזם).

כניכר, נקודת המוצא של בארי (1997) במחקרו היא היחסים שבין התרבות המקומית לבין התרבות הגלובלית, ואילו נקודת המוצא של צ'יו וצ'אנג (2007) מצומצמת למקרה הפרטי של מגע בין התרבות המקומית הסינית לבין התרבות האמריקנית, שנתפסת אצלם כגלובלית. נקודות מוצא שונות אלו מובילות למסקנות שונות בנוגע לתוצאות האפשריות של הגלובליזציה. כך צ'יו וצ'אנג (2007) לא מתייחסים ל"שוליות" שנמצאת בתיאוריה של בארי (1997), אך מוסיפים אפשרות של הפרדה והבחנה בין שתי התרבויות – התרבות המקומית הסינית לעומת התרבות הגלובלית האמריקנית.

אינטגרציה של גישותיהם של בארי (1997) ושל צ'יו וצ'אנג (2007) מביאה אותי לניסוח ההיבדלות כמאופיינת בהזדהות מקומית העומדת בסתירה להתבוללות המאופיינת בהזדהות גלובלית. בנוסף ניכר שההזדהויות הבאות עשויות להעיד על השפעת הגלובליזציה על קהילה מסוימת: (1) התבוללות או התנגדות לתרבות המקומית; (2) אינטגרציה או הקבלה בין שתי התרבויות וקבלה של שתייהן. לפיכך במחקר הנוכחי ייחשבו הזדהויות אלו, במידה שיעלו בדברי ההורים המשתתפים במחקר, כעדות לגלובליזציה (ראו סעיף 1.3.1.3).

1.2.4 התגובות לתוצאות הגלובליזציה

חוקרים שונים הצביעו על תחומי חיים אחרים שהושפעו מהגלובליזציה. קיימת הסכמה בין החוקרים על כך שכתוצאה מהגלובליזציה אירועים פוליטיים, כלכליים ותרבותיים המתחוללים במקומות מסוימים בעולם, משפיעים על העולם כולו יותר מאשר בתקופות קודמות שגם בהן היו גילויים של גלובליזציה, אך אלה היו מוגבלים מבחינה גיאוגרפית, כגון ההתפשטות הקולוניאלית של אירופה החל מהמאה ה-16. אין גם חילוקי דעות בדבר הגידול בדומות החברתית-תרבותית של חברות שונות שמתבטא בדומות הולכת וגדלה בדפוסי התנהגות, בסוגי תעסוקה, במשטרים הפוליטיים והכלכליים, בלבוש, במזון ובתכניה של תקשורת המונים. עם זאת קיימות עמדות שונות לגבי השלכותיה של הגלובליזציה על תרבויות ועל מסורות מקומיות (יצ'ב, 2002: 39-40; הרפז, 2007: 32; חנין, 2007).

הלד (2005: 207-212) טוען כי הבדלי פרשנויות השלכותיהן של תוצאות הגלובליזציה נעוצים במתן חשיבות שונה לאותן ראיות קיימות על ידי כל גישה וגישה. ניתן לזהות שלוש תיאוריות מרכזיות המפרשות באופן שונה את תוצאות הגלובליזציה – גלובליזם, טרדיציונליזם וטרנספורמציונליזם.

1. **הגלובליסטים** טוענים כי הגלובליזציה היא תהליך האחדה אשר מפורר את מדינות הלאום, מגדיל פערים בין עשירים לבין עניים, מבטל מסורות מקומיות, ופוגע ביכולתם של ראשי המדינות לשלוט בהן. לטענתם, תהליך זה הופך את העולם לכור היתוך כל-עולמי שעתיד ליצור בהמשך עם אחד בעל ארץ אחת ושפה אחת (האנרז, 1992: 223-224; הלד, 2005: 207-212; זאהנג וזאהנג, 2010: 47). טענתו של קצוביץ (2009: 9) כי ביטוייה הפוליטיים של הגלובליזציה משתקפים בצמצום הריבונות המדינית ובהיווצרותה של חברה אזרחית-גלובלית אחת מבטאים עמדה גלובליסטית. גם דבריו של עפרת (2012: 139, 146-147) שעוסק באמנות בעידן הגלובלי, מבטאים עמדה גלובליסטית: הגלובליזציה מנפיקה יצירות של "כל מקום" שהוא "שום מקום", היא מנוגדת לרעיון "העם" (folk) ולרעיון העממי (folklore), והאימפריאליזם המסחרי המאפיין אותה הביא להאחדה תרבותית על חשבון כוחה של המקומיות.

2. **הטרדיציונליסטים** סבורים כי התעצמותה של הפעילות הגלובלית דווקא הגבירה את עוצמת המדינה. הם סבורים כי ההתארגנות הכלל עולמית מאפשרת ואף מטפחת הבדלים בין תרבויות ובין חברות

שמעוניינות לפתח זהות ייחודית. לטענתם, ביטול הגבולות מגדיל את הגיוון התרבותי, הכלכלי והפוליטי ברחבי העולם (הלד, 2005 : 207-212). עמדה כזו מתבטאת ב"גלובליזציה של הלוקליזציה" שתאר פרידמן (2006 : 507) בספרו. לדבריו, תופעת ההגירה ממדינות המזרח הרחוק למדינות המערב (ארצות הברית ואירופה) אשר נתפסת כחלק מהגלובליזציה, מחזקת את התרבות המקומית שממנה הגיעו המהגרים, מעודדת אותם לשמר את תרבותם הייחודית, וכתוצאה מכך יוצרת מגוון תרבויות.

3. **הטרנספורמציונליסטים** משלבים בין הגישה הגלובליסטית לגישה הטרדיציונליסטית. לדעתם, הגלובליזציה יוצרת נסיבות כלכליות, מדיניות, חברתיות ותרבותיות חדשות המחוללות לעיתים שינויים חיוביים ולעיתים שינויים שליליים. הם מתארים את ההתרחשות הכלל עולמית כנמצאת על פני רצף, כאשר בצדו האחד "הכול נשאר כפי שהיה" ובצדו השני "הכול השתנה". לטענתם, התמורות העולמיות של התרבות הן מורכבות, רב ממדיות ורב סטריות, משמע שיש להתייחס לכל התרבויות כאל תרבויות משפיעות ומושפעות (הלד, 2005 : 211-212 ; צאי, 2007 : 103). הצגת היתרונות והחסרונות בהשלכותיה של הגלובליזציה בתחום הכלכלי מבטאת גישה טרנספורמציונליסטית (גרונאו, 2002 : 9-10 ; טרכטנברג, 2002 : 32-33). כך לפתיחת השווקים הלאומיים ולהצטרפות לכפר הגלובלי יש השלכות חיוביות כגון הרחבת אפשרויות הייצור בעקבות פיזור תהליך הייצור בין מדינות ; ועלייה של נגישות רוב התושבים המקומיים למסחר בנכסים פיננסיים, לצד השלכות שליליות כגון התפשטות משברים פיננסיים עולמיים ; תנודתיות גבוהה בהכנסותיהם של השכירים ובתפוקתה של כל מדינה ; פגיעה במשקים המקומיים בעקבות העדפת השקעות זרות ועוד. גם דבריו הבאים של פרידמן (2006 : 510) מבטאים גישה טרנספורמציונליסטית כלפי הגלובליזציה : "חוק הברזל של הגלובליזציה הוא פשוט מאוד : אם אתה חושב שהיא כולה טובה או אם אתה חושב שהיא כולה רעה, כנראה לא הבנת את מהותה".

בעבודה זו אאמץ את גישת הטרנספורמציונליסטים, לפיה הגלובליזציה נמצאת על פני רצף וכוללת שינויים רב ממדיים ורב סטריים, כפי שרואים גם בתרשים א המציג את התיאוריה של בארי (1997 : 9) ובדבריהם של ציו וצ'אנג (2007 : 86-87). אין בכונתי לנקוט עמדה כלפי השפעת הגלובליזציה על התרבות הישראלית, אלא להשתמש בגישה הטרנספורמציונליסטית לתיאור המצב הקיים היום בישראל כנקודת מוצא למחקרי.

1.2.5 הגלובליזציה בישראל

בישראל המגמה הגלובלית מתבטאת בהיפתחות של ישראל כלפי חוץ, ובהפיכת סגנון החיים שקיים בה לזה של מדינות מערביות. לצד אלה ניכרות גם השפעות מסוימות מארצות המזרח הרחוק (ראו סעיף 1.2.5.3). הייחודיות של ישראל נובעת ממיקומה הגיאוגרפי במזרח התיכון בין מדינות ערביות לא דמוקרטיות שמהן היא מבודדת וששילובן בשוק הגלובלי מוגבל ביחס למצבה של ישראל (בראל, 2002 : 188 ; קמרבה, 2004 : 96 ; אלמוג, 2009).

גורמים שונים מקשים על מדינות המזרח התיכון הלא-דמוקרטיות להשתלב בגלובליזציה. מבחינה כלכלית שילובן של מדינות אלו בשוק הגלובלי מוגבל כתוצאה ממדיניות כלכלית מקומית אשר מקשה על חתימת עסקאות עם חברות זרות. בנוסף מדינות אלו נמנעות משימוש באסטרטגיות כלכליות זרות שמטרתן להפחית אינפלציה ולהגביר ביטחון כלכלי. מבחינה מדינית נלקחות החלטות מסוימות של מנהיגי המדינות הנובעות ממניעים אנוכיים-פוליטיים, ונקטת צנזורה מחמירה על שידורי הטלוויזיה המקומית אשר נשלטים וממומנים על ידי השלטון (קמרבה, 2004 : 108-109 ; בומס, 2011 : 61). מבחינה תרבותית-דתית מדובר במדינות מוסלמיות שבהן מסורות פונדמנטליסטיות והן רואות בגלובליזציה אויב. לואיס (2001) התחקה אחר המקור לאיבה הזו ומדבריו עולה כי מוסלמים רבים חשים מושפלים

נוכח הגלובליזציה, משום שהיא מייצגת את עליונות המערב ובראשו ארצות הברית. הפונדמנטליסטיים יוצאים נגד החילוניות והמודרניות, ושני אלה מהווים חלק בלתי נפרד מהגלובליזציה.

עם זאת כיום ישנם סימנים המעידים על כך שגם מדינות המזרח התיכון הערבי הולכות ונפתחות כלפי שאר העולם, וכתוצאה מכך נוצר מזרח תיכון פתוח לעולם, מודע אליו ודמוקרטי יותר. פתיחת שידורי הלוויין בתחילת שנות ה-90 הכניסה לתמונה את ערוצי החדשות הבינלאומיים שסיקרו בהרחבה באותה תקופה את מלחמת המפרץ, וכך נחשפו מדינות המזרח התיכון הערבי לחדשות הגלובליות. ב"אביב הערבי" שהחל בחורף 2010, שימש האינטרנט תפקיד מרכזי בהתקוממויות, והגביר את השימוש באינטרנט במדינות אלה (גהאריב, 2000: 400; בומס, 2011: 63). ואכן מחקרו של בומס (2011: 67) מראה כי (נכון ל-2011) החדירה של האינטרנט למזרח התיכון הערבי עומדת על 36% (מעל 80 מיליון תושבים המשתמשים באינטרנט). בגלל עלותו הגבוהה של האינטרנט ומצבם הכלכלי הרעוע של רוב האזרחים במדינות אלה, יש אמנם מעט מחשבים (10-16% מבתי האב), אך מספר המשתמשים גבוה, משום שאלה מתחברים אל האינטרנט במקומות ציבוריים כגון בתי קפה, בתי ספר וטרמינלים (גהאריב, 2000: 415; בומס, 2011: 62-63; רביחא, 2012).

בספרם "המזרח התיכון החדש", מציגים פרס ונאור (1993) אידיאולוגיה המבוססת על השפעתה של הגלובליזציה על המזרח התיכון כולו. רעיון זה שולל את הבדלנות הלאומית של המדינות ודוגל בסתגלנות לכלכלה הנאו-ליברלית, בדמוקרטיה, בשיתוף פעולה בין מדינות ובשלום כפתרון לבעיות האזור. לדברי בן-פורת (2005: 39-43), הרעיון של מזרח תיכון חדש נראה היה כחזון אפשרי למשך תקופה קצרה – מיד לאחר הסכמי אוסלו, אולם הוא התפוגג בסוף שנת 2000, כאשר תהליך השלום נעצר, ואיתו גם אבדה האמונה בקרב הציבור הישראלי שיכול לשרור שלום באזור. ידגר (2004: 187-188) ובן-פורת (2005: 43-39) מצביעים על הקונפליקט שמעוררת הגלובליזציה בקרב הציבור באזור, כעל הגורם המרכזי לעלייתו ולנפילתו של חזון המזרח התיכון החדש. בצד אחד של הקונפליקט נמצא הסדר הכלכלי הנאו-ליברלי המאפיין את הגלובליזציה ונתפס כדבר רצוי ובלתי נמנע, ובצד השני נמצאות ההתנגדויות הרבות לגלובליזציה ואי שביעות הרצון שהיא מעוררת בקרב חלק מהציבור.

בדומה לאינטגרציה שהוצגה בתרשים א (סעיף 1.2.3), לדעת רם (2005: 11-12), נוצר בישראל "מצב גלוקלי" (גלובלי-לוקלי) שבו מתקיים דיאלוג מתמיד בין התרבות הגלובלית לבין התרבות המקומית. התרבות הגלובלית מועברת לישראל דרך העולם המערבי (בעיקר ארצות הברית ואירופה), ואילו התרבות המקומית מושפעת ממוקומה של ישראל בלב המזרח התיכון. במצב זה הכוח המניע שינויים הוא הגלובליזציה, ובתגובת נגד אליו פועלים לחצים לוקליים (מקומיים). בישראל מדובר, לדעת רם, במאבק בין מגמה קפיטליסטית-אזרחית-גלובליסטית לבין מגמה דתית-לאומנית-לוקליסטית.

1.2.5.1 שינויים פנימיים בישראל

מלבד השפעתה הכללית של הגלובליזציה בעולם המערבי על הגלובליזציה בישראל כחלק מהמזרח התיכון (ראו סעיף 1.2.5 לעיל), חלו גם שינויים פנים-ישראליים שעיצבו את הגלובליזציה בישראל. אציג אותם כאן מהרחב אל המצומצם:

א. מעבר מהלאמה להפרטה: מעבר מסביבה כלכלית ממשלתית לסביבה כלכלית פרטית, כלומר מהלאמה שבה לממשלה (למדינה) יש מעורבות משמעותית בתכנון, בויסות ובפיקוח על המשק הכלכלי, להפרטה שבה מתנהל רוב המשק על ידי הסקטור הפרטי באופן תחרותי ובמידה מועטה של מעורבות ממשלתית. תהליך ההפרטה החל באמצע שנות ה-80, והוא כלל שני היבטים – חלוקת המשק הציבורי לקבוצה קטנה של בעלי הון; ופירוק מדינת הרווחה שבמסגרתו חל מגזור של

השירותים החברתיים ומסחורים, כלומר החלפתה של מדינת הרווחה במגזרים שהוגדרו על בסיס עדתי, דתי, לאומי, תרבותי ועוד, והפיכתם לספקי השירותים. מטרתה המוצהרת של ההפרטה הייתה לייעל את המשק, כדי שיתאים לכלכלה הגלובלית וישתלב בה, אך בפועל היו לה השפעות שליליות לא מבוטלות על הכלכלה ועל החברה בישראל – העמקת פערים בין מעמדות, ריכוז השליטה במשק בידי קבוצה קטנה של בעלי הון, פירוק מדינת הרווחה, שחיקת מעמד הביניים ויצירת שסעים בין מגזרים שונים בחברה הישראלית (גוטוויין, 2002; 2007: 503; נוסק, 2002: 14-12; לייטמן, 2005: 209; רם, 2005: 31-37).

יש הסבורים כי ההפרטה הייתה אילוץ של הגלובליזציה והיא חלק ממהפכת-נגד ימנית גלובלית אשר החלה כבר בשנות השבעים והועצמה בסוף המאה ה-20, כאשר הגלובליזציה חוללה שינויים שהגדילו את השפעתו של ההון על חשבון הפוליטיקה והמדינה. גוטוויין (2002) מתנגד לסברה הזו, ולטענתו תהליך ההפרטה אינו השתקפות של הגלובליזציה בישראל, אלא תוצר של מאבקים חברתיים שהגלובליזציה משמשת להם כרקע, אך היא אינה מניעה אותם. לדעת גוטוויין (2007: 509-510), ההפרטה בישראל כללה גם את הפרטת התודעה של הישראלים. לדבריו, "הפרטת התודעה התבצעה באמצעות מגוון מערכים רעיוניים ששללו את אתוס היחד, תחמו את הדיון הציבורי בגבולותיו של השיח המופרט, והציבו במרכזו את אתוס היחד [...] כך התאים את עצמו הדיון הרעיוני בישראל לדפוסיה של תרבות המותגים והצריכה של העידן הגלובלי, או ליתר דיוק, הגלוקלי". דברים אלה מראים כי ההפרטה משקפת את המעבר מעידן הלאומיות לעידן הגלובליות שהאינדיבידואליזציה היא חלק ממנו (ראו סעיף 1.2.5.2).

ב. המהפכה הצרכנית: המהפכה הצרכנית מתחוללת בישראל החל מאמצע שנות ה-90 והיא חלק ממגמת ההפרטה. במסגרת מהפכה זו היקף הצריכה הפרטית עלה והרכבה השתנה – צריכת מוצרי היסוד הצטמצמה והוצאות על דיור, חשמל, דלק ושירותים שונים עלו. לצד אלה חל שינוי משמעותי באינטראקציה בין ישראלים לבין אנשים מחו"ל בעקבות שכלולם והזלתם של אמצעי הניידות והתקשורת העומדים לרשות האדם. שינוי זה בא לידי ביטוי בעלייה בכמות שיחות הטלפון הבינלאומיות, בגידול בתשלומים ובהעברות הכספים מעבר לגבול ובעלייה משמעותית בכמות הטסים לחו"ל, בייחוד לאסיה, כפי שאראה בסעיף 1.2.5.3. כל אלה מעידים על עלייה ברמת החיים בישראל (רם, 2005: 43-46; אלמוג ובלייס, 2008: 84).

ג. חיזוקם של התאגידים הכלכליים: חיזוק התאגידים הכלכליים על חשבון כוחו של מעמד העובדים הואף החל משנות ה-90. הוא בא לידי ביטוי בהצטרפותה של ישראל לקבוצת המדינות המפותחות העשירות בעולם, בפריחת תעשיית ההיי-טק ששיקפה את המהפכה הבת-תעשייתית ובחתימה על הסכמי סחר חופשי עם מדינות שמהן ניתן לייבא מוצרי צריכה בזול (נוסק, 2002: 12-14; רם, 2005: 31-34).

ד. פערים בין המעמדות: מספר האנשים העניים בישראל גדל משמעותית מתחילת שנות ה-2000, ואיתו עלה גם אחוז המובטלים במשק. ישראל הופכת פחות שוויונית ופערי המעמדות בה גדולים יותר מאשר ברוב המדינות המערביות. הפערים הללו משפיעים על המורל וגורמים לחוסר מוטיבציה ולפגיעה בביטחון הכלכלי והאישי, בייחוד בקרב מעמד הביניים. כתוצאה מכך קיימת מגמה של ירידה מהארץ, או נכונות לאפשרות כזו בעתיד. מגמה זו יכולה לבטא מעבר מהזדהות קולקטיבית המאופיינת בתחושת שייכות לארץ וללאום להזדהות אינדיבידואלית המתרכזת בטובתו האישית של הפרט, כפי שהסברתי בסעיף 1.1.5.2 (לייטמן, 2005: 207-209).

ה. חשיפה גוברת לאמצעי תקשורת המונים: הישראלים חשופים היום לתקשורת מחו"ל יותר מאשר בעבר. צפייה בטלוויזיה היא הפעילות השכיחה ביותר של הישראלים בשעות הפנאי, ומשתתפים בה, לפי נתוני הצפייה של הועדה הישראלית למדרוג (רייטינג) כ-93% מכלל האוכלוסייה בישראל. התרבות הערוצים והפרטתם שינו את מקומה ואת תפקידה של התקשורת, והיא הפכה מאמצעי ביטוי של התנועות האידיאולוגיות לאמצעי מסחר פוסט-לאומי וגלובלי (אלמוג, 2004: 279).

ו. שינוי באופיים של אירועי התקשורת: ישראל היא אמנם אחת מהמדינות שעדיין שקועה בנושאים פנימיים ומציינת אירועי תקשורת בעלי אופי לאומי כגון ציון חגים לאומיים ומעורבות בנעשה בארץ, אך מגמה זו הולכת ומצטמצמת. עדויות לכך ניתן למצוא בציון אירועי תקשורת בעלי צביון בינלאומי, בהגדלת נפח הכתבות החדשותיות העוסקות בתרבויות זרות ובפריחה של עיתונות מסעות, טבע ונוף מרחבי העולם. ואכן, מחקרים מוכיחים כי ככל שגדלה החשיפה התקשורתית למתרחש בעולם, כך קטנה ההתעניינות במתרחש בארץ. במקביל לכך, מתעצמת השפעתן של תרבויות זרות בכלל ושל התרבות האמריקנית בפרט, ומתפתחת גישה המעניקה לגיטימציה לצרכנות ולהדוניזם (אלמוג, 2004: 279, 284, 289).

ששת השינויים הללו הם גורמים או תוצאות המהווים חלק מהגלובליזציה בישראל. הם חשפו את אזרחיה לתרבויות זרות (בייחוד לתרבות המערב) בדרגות עוצמה שונות, ואולי הובילו אותם לקחת חלק מסוים בתרבות הגלובלית – רצון המתבטא בצריכה גוברת של מוצרים מיובאים, בירידה מהארץ או בנכונות לאפשרות כזו בעתיד ובעלייה במספר הטיסות היוצאות בכלל וליבשת אסיה בפרט, כפי שאראה בסעיף 1.2.5.3.

1.2.5.2 מעבר מלאומיות לגלובליות

לאום מגדיר עם כ"בני האדם היושבים על הטריטוריה העצמאית המבקשת לנהל את חייה באופן עצמאי [...] ולכן ייתכן שבני הלאום יהיו שונים זה מזה בדת, בגזע, במסורת או בדיאלקט ובשפה" (אורנן 1983: 11). לפיכך "כלל אזרחי מדינת ישראל מהווים את הלאום המרכיב אותה"¹⁰.
גלנר (1994: 175) הגדיר לאומיות כ"מין ייחודי של פטריטיזם, מין שנעשה נפוץ ודומיננטי רק בתנאים חברתיים מסוימים, שאכן שוררים בעולם המודרני, אבל לא במקומות או בזמנים אחרים". הלאומיות מתייחדת, לדבריו, במספר מאפיינים: היחידות הלאומיות הן הומוגניות מבחינה תרבותית ומבוססות על ערכים אוניברסליים; הן מקיימות או שואפות לקיים מערכת חינוך שתאפשר המשכיות לתרבותם; האוכלוסיות שלהן הן אונימייות, זורמות וניידות ואין בהן תיווך בין היחיד לבין החברה, כלומר מבנה החברה מאפשר קשר ישיר בין האדם לחברה, ולא דרך השתייכותו של האדם לקהילה מסוימת הנכללת באותה חברה (גלנר, 1994: 53, 57-58, 175).

יש בפרן החברתי-תרבותי, אותו הדגיש גלנר בהגדרתו, היבט גלובלי במובן של חלוקה כללית ללאומים המושתתים על ערכים משותפים, מעין "גלובליזציה של ייחודיות". גם אלמוג ובלייס (2008: 68, 74-75) עוסקים בהיבט הגלובלי של הלאומיות. לדבריהם, מדינות שונות שהוקמו אמנם לא נשענו על מודל לאומי אחיד, אך לכולן מאפיינים משותפים-גלובליים – הן התבססו על עקרונות לאומיים דומים; קיבצו אנשים בעלי תכונות לאומיות משותפות לכדי יצירת זהות נבדלת; ותפסו בעלות על היחידה הגיאוגרפית, כלומר על מדינת הלאום.

¹⁰ מתוך פסק דין בג"צ בתיק 8573/08: עוזי אורנן נגד משרד הפנים, סעיף 3 – טענות המערערים, 02.10.2013.

ידגר (2004: 9-12) חקר את השינויים בלאומיות הישראלית, כפי שהם מתבטאים בשינויים שחלו בפרשנויות ובתכנים המובאים בעיתונות החל ממלחמת ששת הימים ועד תחילת המילניום. הוא הבחין בין זהות לאומית-ישראלית-יהודית מתבדלת ("עם סגולה") לבין זהות לאומית-ישראלית גלובלית ("עם ככל העמים"). לדבריו, המתח בין הלאומיות המתבדלת לבין הלאומיות הגלובלית עומד ביסודו של כל לאום, לא רק של הישראלי – מצד אחד מטרת קיומם של לאומים היא לדאוג לטובתם של כל בני האדם באשר הם ולשמור על ערכי מוסר אנושיים גלובליים, ומצד שני הלאום מדגיש את ייחודיותה של אומה מסוימת ביחס לאומות אחרות.

מדבריהם של גלנר (1994) ושל ידגר (2004) עולה כי זהות לאומית יכולה להיות מכוונת כלפי פנים ולהתאפיין בהתבדלות, או להיות מכוונת כלפי חוץ ולהתאפיין בערכים גלובליים. שתי ההזדהויות הללו נמצאות על פני רצף שעליו נע הנרטיב הלאומי בישראל. גם בארי (1997) שעבוד של דבריו הוצג בתרשים א לעיל, מצביע על שתי ההזדהויות הללו בבואו לתאר את תוצאות הגלובליזציה (ראו סעיף 1.2.3). הוא מוסיף להן גם אפשרות של אינטגרציה בין התרבות המקומית לבין התרבות הגלובלית ואפשרות של חוסר השתייכות תרבותית, ואולם אין הוא עוסק בישראל.

סובל ובית הלחמי (1991: 26-28) מתארים את המצב החברתי בישראל כמושתת על ארבע דיכוטומיות: שלום / מלחמה; ערבים / יהודים; ספרדים / אשכנזים; דתיים / חילוניים. המצב הזה יוצר חברה מלאת פרדוקסים. כך למשל, מצד אחד, ישראל היא מדינה ביבשת אסיה שנטמעת בתרבות המזרח-תיכונית המקומית, אך מצד אחר היא רואה באירופה מודל חברתי ואישי ומושפעת מאמריקה הרחוקה.

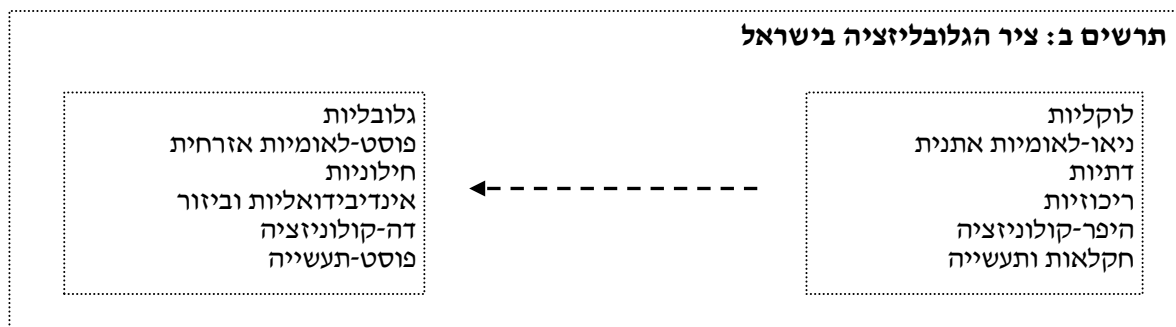
בית הלחמי, 1992 (12, 14-15, 49-50) מצביע על "הדת החדשה" (new religion) בישראל כמושפעת מאופיה הפרדוקסלי של החברה הישראלית – מצד אחד היא ישראלית, ומצד שני היא משיקה ליהדות, מבחינה זו שהיא משמרת את האמונה באלוהים ובעולם הרוחני, אם כי זונחת את רוב מצוות היהדות, ואף מקבלת השראה מדתות אחרות כמו הינדואיזם ונצרות. אוסיף כי היא גם משיקה לגלובליזציה, מבחינה זו שיש לה מאפיינים המשותפים ל"דתות חדשות" אחרות בעולם: כולן הופיעו אחרי 1950; הן פועלות בשיטות ארגון מודרניות; ולכולן רכיב פסיכותרפויטי במערכת האמונות והמצוות שלהן (נידלמן, 1970 בתוך בית הלחמי, 1992: 13). ניתן לשער שהגלוקליות (גלובליות-לוקליות) משקפת שלב ראשוני במעבר מהזדהות לאומית להזדהות גלובלית המוגדרת כתחושת השתייכות לקבוצה בעלת ערכים גלובליים כגון: חדשנות, פתיחות לשינויים, נכונות לשיתוף פעולה, פתיחות למגוון התרבותי הקיים ועוד (שוקף וארז, 2006: 5, 44). בית הלחמי (1992: 48) מתאר את המגוון התרבותי הקיים בישראל החל משנת 1970 כ"סופרמרקט של הזדהויות" שהישראלים עומדים בפניו והוא יוצר פלורליזם ותזוזות בין דתות.

בוצין ושותפיו (2011: 821-828) בדקו מהם הערכים המניעים את הרצון להזדהות עם הקולקטיב הגלובלי. בסקירת מחקרם הם מזכירים מחקרים קודמים אשר הצביעו על העדפה להזדהות עם הקולקטיב המקומי על רקע אתני, לאומי או דתי, ומוסיפים כי מחקרם בודק לראשונה מה מניע את ההזדהות עם הקולקטיב הגלובלי, כלומר הם מתייחסים אל התרבות הגלובלית כאל קולקטיב. על סמך מחקרם, אני סבורה כי בישראל ההזדהות עם הקולקטיב הגלובלי היא במובן מסוים המשכה של ההזדהות עם הקולקטיב הלאומי-ישראלי גלובלי¹¹, שהרי הלאום הישראלי מתפצל, לדברי ידגר (2004: 9-12) וכאמור לעיל, לשתי זהויות – לאומית-ישראלית גלובלית ("עם ככל העמים") לעומת לאומית-

¹¹ ראו תיאור מחקרה של בוקשטיין (1980) בסעיף 1.3.1.3 ובו התייחסות לתחושות השתייכות כלפי קבוצות שונות בתוך ישראל כרקע להתייחסות לקולקטיביות כלפי חוץ – הזדהות עם החברה הגלובלית.

ישראלית-יהודית מתבדלת ("עם סגולה"). שתי ההזדהויות – עם הקולקטיב הגלובלי ועם הקולקטיב הלאומי-ישראלי גלובלי עונות על אותו צורך פסיכו-חברתי של האדם – רצון להשתייך לקולקטיב מסוים. לדברי אלמוג ובלייס (2008: 83-84, 104, 123-124), עד למחצית הראשונה של שנות ה-80 הלכה ונשחקה המערכת הלאומית, ומחברה המכוונת למטרות לאומיות שבראשן הצלת העם היהודי והקמת מדינת היהודים, הפכה החברה הישראלית לביקורתית ולאגוצנטרית יותר, ואיבדה את הסולידריות השבטית שלה. בעקבות שינוי זה הוחלף "איש הלאום" המאופיין בקולקטיביות ובפטריוטיות במודל חלופי – "הגלובליסט" המאופיין בחומרניות, בכישורים טכנולוגיים, באינדיבידואליות ובפתיחות ליברלית ותרבותית כלפי הזר והאחר. זהות הגלובליסט אינה מוגדרת באמצעות דת, עדה, גזע או לאום, אלא באמצעות המקצוע ותרבות הפנאי. מעבר זה מתבטא, לדברי עפרת (2012: 136, 142), גם בעולם האמנות הישראלי שנע לכיוון של "זהות גלובליסטית בלתי מתבדלת" ועבר מהאמנות העממית, הקולקטיביסטית, דלת החומר שנושאת מסר של "כאן לא שם"; דרך האמנות המודרנית הסוגדת לאמן האינדיבידואל; ועד לעידן הגלובלי שבו האמנות ממוסחרת ונושאת מסר של "כאן, שם ובכל מקום".

גם רם (2005: 29) סבור כי אם נתמקד בקבוצת הרוב בישראל, המזוהה אצלו עם אזרחי ישראל היהודיים-חילוניים, נגלה נטייה ברורה למעבר מהמגמה הלוקליסטית למגמה הגלובליסטית. הוא מציג מעבר זה על פני ציר זמנים המתאר את התמורות שחלו בקרב האוכלוסייה היהודית בישראל החל משנות ה-90. כפי שניתן לראות בתרשים ב שלהלן, בצדו הימני של הציר נמצאים דפוסים לוקליים (ניאו-לאומיים), ובצדו השמאלי עומדים מאפיינים חברתיים גלובליים (פוסט-לאומיים).

אם כן הערכים הקולקטיביסטיים המאופיינים בלאומיות הוחלפו בערכים גלובליים, אך קיימת, כאמור, אפשרות כי שני סוגי הערכים הללו עונים על אותו צורך פסיכו-חברתי של הפרט – רצון להשתייך לקולקטיב מסוים. בנוסף חוקרים, כמו אלה שצינתי לעיל, מצאו בלאומיות עצמה היבטים גלובליים. יש להבחין בין מאפייני הגלובליזציה בישראל לבין מאפיינים ישראלים-יהודיים ייחודיים. כך המיסטיקה היא חלק בלתי נפרד הן מהיהדות הקבליסטית שנחשבת לבעלת אופי מאגי והן מהיהדות החסידית שהרוחניות בה מרוכזת סביב דמות הצדיק (אידל, 1996: 27-28). גישות מיסטיות שונות מאפיינות את הדת היהודית והנומרולוגיה ייחודית לה – חכמים רבים עסקו בה, מדרשי האגדה מלאים בה וחסידים אשכנזי השתמשו בה כדי לפרש את ההלכות, התפילות והפיוטים (שיר, 2002: 14, 85-86). לאור זאת לא ניתן לקשור את הגישות המיסטיות הללו עם השפעות מהמזרח הרחוק שבהן אדון בסעיף הבא.

1.2.5.3 העידן החדש

ההשפעה של תרבויות אסייתיות על המערב בכלל היא חלק מן ההשפעות הפריפריאליות (ראו סעיף 1.2.2.6). מעבר לכך ישראל נחשפה לתרבויות אסייתיות דרך תרבות "העידן החדש" (New Age). מקורה של תרבות זו במזרח הרחוק – בייחוד בהודו, בסין ובתאילנד, והיא חדרה ארצה, כמו גם לשאר העולם,

במספר דרכים: (1) תרמילאים המבקרים במדינות המזרח הרחוק. בישראל התרמילאות אופיינית לתקופה שלאחר סיום השירות הצבאי; (2) עלייה ברמת החיים של האוכלוסייה בארץ שלא הרבתה לטוס לחו"ל בעבר; (3) דעיכת תחושת הלאומיות המאופיינת ברצון לראות נופים נוספים מלבד נופי הארץ; (4) וקשרי המסחר שהולכים ומתפתחים בין ישראל לבין הודו וסין. העדות לדרכים הללו היא שלפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה¹², משנת 2000 ועד שנת 2011 חל גידול של יותר מ-94% במספר הנוסעים היוצאים ליבשת אסיה, בהשוואה לאירופה שבה חל גידול של 27% ולאמריקה שבה חל גידול של פחות מ-22% (אלמוג ובלייס, 2008: 106-107; אלמוג, 2010; עצר, 2011).

הודו וסין מהוות את שני יעדי הייצוא הגדולים של ישראל במזרח הרחוק. שתיהן מוגדרות כמדינות יעד במדיניות סחר החוץ של ישראל, בעיקר בגלל הצמיחה הכלכלית המואצת שלהן המהווה פוטנציאל עצום עבור החברות הישראליות. בין הודו לבין ישראל קיים הסכם שיתוף פעולה כלכלי שנחתם בשנת 2003. ההסכם כולל הפחתת מכסים הדדית, הקלות בהשקעות זרות, פטור ממס על השקעות, הקלות במתן ויזה והקלות על סחר בשירותים. תחומי המסחר בין ישראל לבין הודו כוללים טכנולוגיות חקלאות מתקדמות, יהלומים, ננו-טכנולוגיה וטכנולוגיות מידע. בין סין לבין ישראל קיים הסכם סחר שנחתם בשנת 1992, וסין מייצאת לישראל מגוון מוצרים הכוללים ציוד חשמלי, טקסטיל, מתכות פשוטות ומוצרי צריכה. המסחר הכולל בין ישראל לבין סין עומד (נכון ל-2011) על שבעה מיליארד דולר, פי 140 מהמסחר הכולל ביניהן ב-1992, עם כינון היחסים הדיפלומטיים והחתימה על הסכם הסחר (עצר, 2011; המכון הישראלי לייצוא ולשיתוף פעולה בין-לאומי – הודו, 2011: 28; המכון הישראלי לייצוא ולשיתוף פעולה בין-לאומי – סין, 2011: 21).

"העידן החדש" הוא תופעה אשר מושתתת על הרצון למצוא חלופות למצב הקיים ולשנותו, כגון חיפוש חלופה לצורת המחשבה והניתוח המערבית (לוגית-אמפירית), חיפוש חלופה לסגנון החיים המערבי המודרני, העדפת מדעי הרוח על פני המדעים המדויקים ועוד. החלופות שמתקבלות מאופיינות בכמיהה לעולם הרגשי, הלא-ארגוני, הסובלני, השורשי וההוליסטי (אלמוג, 2010).

ישנם מספר גורמים להעצמת הפופולריות של תרבות "העידן החדש". אציג כאן ארבעה מתוכם אשר נוגעים לענייננו. הגורם הראשון ייחודי לישראל, והשאר מאפיינים לא רק את ישראל, אלא את העולם כולו (אלמוג ובלייס, 2008: 106-107; אלמוג, 2010).

- דעיכת הרוח הציונית: תחושת הלאומיות אשר תפסה מקום נכבד בחיי האזרחים בישראל דעכה, ונוצר חלל של זהות שיש למלאו מחדש;
- התפתחות העולם המערבי: "העידן החדש" שמבטא חזרה לטבעי ולאמיתי הוא תגובת נגד להתפתחות העולם המערבי, המתועש והמלאכותי;
- שאיפה ליציבות: בעולם המודרני הכול זמני, משתנה במהירות ורווי בגירוים. בעקבות זאת נוצרת כמיהה לחיפוש עצמי שיוביל ליציבות;
- עליית ערך האינדיבידואליזם: כאמור בסעיפים 1.2.1 ו-1.2.5.2, האינדיבידואליזם תופס חלק בסולם הערכים הגלובלי. הוא גורם ליצירת דור נהנתן ואגוצנטרי אשר בוחר בתרבות "העידן החדש" הן כמפלט למשברים ולחרדות שבחיו, והן כמימוש של צורך רוחני ביצירת זהות אישית.

¹² על פי הרבעון הסטטיסטי לתיירות ולשירותי הארחה שפורסם באתר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בתאריך 15.12.2005 ועל פי הנתונים השנתיים לשנת 2011 שפורסמו באתר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בתאריך 28.11.2012.

אם כן תרבות "העידן החדש" נותנת מענה לצרכים מהותיים של האדם – הצורך בסולידריות, בזהות, ביציבות ובמתן משמעות לקיומו, והיא מבטאת את ההשפעה הדו-כיוונית של הגלובליזציה. כיוון שתרבות ה"העידן החדש" היא חלק מהגלובליזציה בישראל, כמו גם בשאר העולם, אתחקה גם אחריה בבדיקת נימוקי הורים לבחירה בשם הפרטי של ילדם.

לסיכום סעיף 1.2 יש לומר כי בגלובליזציה נוצרת תלות גדולה בין תרבויות, חברות וכלכלות שונות. התרבות הגלובלית הזו נשענת, כאמור בסעיף 1.2.1 בהגדרה לגלובליזציה ובסעיף 1.2.5.2 בתרשים ב, על ערכי יסוד מערביים-חילוניים, אך מושפעת גם מהפריפריה. יש לה גורמים מדיניים, תרבותיים, משפטיים, כלכליים, תקשורתיים וטכנולוגיים, והיא יוצרת ביחד עם התרבות המקומית ארבע הזדהויות אפשריות ששתיים מתוכן רלוונטיות יותר לעבודה זו – התבוללות שמשמעה קבלה מוחלטת של התרבות הגלובלית לצד זניחת התרבות המקומית; ואינטגרציה שמשמעה שילוב בין שתי התרבויות (המקומית והגלובלית). בישראל המגמה הגלובלית יצרה בתגובה לתרבות המקומית מצב בו מתקיים דיאלוג מתמיד בין התרבות הגלובלית לתרבות המקומית. ניכר כי הגלובליזציה משפיעה על ישראל הן דרך העולם המערבי ובראשו ארצות הברית, והן דרך הפריפריה ובראשה הודו וסין. מעבר להשפעות הללו התרחשו כאן שינויים פנימיים (ראו סעיף 1.2.5.1 שלעיל) אשר עיצבו את הגלובליזציה בישראל.

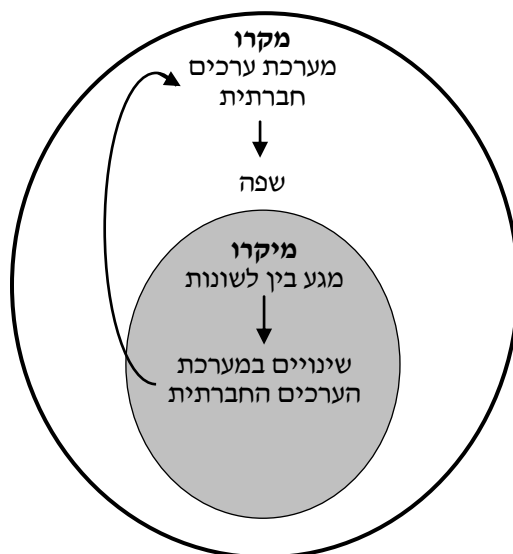
1.3 שמות פרטיים וגלובליזציה

לעיל סקרתי את שני התחומים המרכזיים הנוגעים לשאלת המחקר – השם הפרטי והגלובליזציה. עתה אשלב בין שני התחומים תוך בדיקת נקודות ההשקה והחפיפה ביניהם. הקשר בין שפה לגלובליזציה יבוא בפרק זה לביטוי בעיסוק בצורך בשפה גלובלית, במאפייניה של שפה כזו ובבעיות העולות בה וממנה. בהמשך אסקור מחקרים על מעמד השפה האנגלית כשפה גלובלית, ולבסוף אעסוק בשם הפרטי כמדד למערכת הערכים החברתית ולשינויים החלים בה בעשורים האחרונים, תוך דגש על מעבר מהזדהות לאומית להזדהות גלובלית שבה נכללת גם הזדהות אינדיבידואלית.

1.3.1 הקשר בין שפה לבין חברה

ההתבוננות בקשר בין שפה לבין חברה נעשית בשתי רמות – ברמת המקרו וברמת המיקרו. ברמת המקרו השפה נתפסת כתוצר של מערכת ערכים חברתית, ואילו ברמת המיקרו, נמנה מגע בין לשונות כגורם לשינויים במערכת הערכים החברתית (אקינסו, 1981 : 61 ; זהינג ומיקלין, 1996 : 188-189). כדי להמחיש את הקשר בין שפה לבין חברה הכנתי את התרשים הבא.

תרשים ג: הקשר בין שפה לבין חברה ברמת המקרו וברמת המיקרו

במרכז העבודה שכאן עומדת התבוננות בשינויים בדפוסי השמות הפרטיים הנבחרים בחברה מסוימת כביטוי לשינויים חברתיים-תרבותיים באותה חברה. התבוננות זו היא דוגמה להתבוננות ברמת **המקרו** ביחס שבין שפה לבין חברה, כלומר מערכת הערכים החברתית והשינויים בה באים לידי ביטוי בשפה, למשל בדמות דפוסי הבחירה בשמות הפרטיים (ראו סעיף 1.3.1.2 להלן). לעומת זאת המגע של השפה העברית עם השפה האנגלית בהיותה שפה גלובלית, יכול להשפיע על מערכת הערכים החברתית בישראל ולהוביל לשינויים כדוגמת המעבר מהזדהות לאומית להזדהות גלובלית. דוגמה זו מבטאת את הקשר בין שפה לבין חברה ברמת **המיקרו** (ראו סעיף 1.3.1.3 להלן).

1.3.1.1 שפה גלובלית

כאשר בני קהילות שונות בעלי שפות שונות באים במגע, עולה צורך בשפה משותפת שתשמש כשפה המתווכת ביניהם. שפה זו תהיה שפת התקשורת עבור בני הקהילות השונות, אך לא תהיה בגדר שפת אם, לפחות לא של כולם ("לינגווא פרנקה"). לעיתים נבחרת שפה מסוימת על ידי קהילות שונות שמאמצות את שפתה של הקהילה החזקה יותר באותו אזור, ולעיתים השפה המשותפת מגיעה מחוץ לגבולות המדינה או האזור. במקרים אחרים נסיבות פוליטיות, כלכליות או דתיות מובילות לבחירה בשפה מסוימת, ולא שיקולים גיאוגרפיים (קריסטל, 2003 : 11).

במהלך ההיסטוריה שימשו שפות שונות כ"לינגווא פרנקה": השפה הארמית שימשה בימי בית שני כשפת התקשורת המשותפת לכל האימפריה הפרסית; הכיבוש הערבי הפיץ את השפה הערבית ברחבי העולם המוכר דאז, ובתקופת האימפריה המוסלמית (600 לספירה עד המאה ה-14) היא שימשה כשפת הסחר, התרבות והמדע; הצרפתית שימשה כ"לינגווא פרנקה" במחצית הראשונה של המאה ה-20; וכפי שנראה מיד (ראו סעיף 1.3.1.1.1), במחצית השנייה של המאה הקודמת האנגלית דחקה את הצרפתית, ומאז היא מהווה "לינגווא פרנקה".

לפי נתוני האנציקלופדיה הממוחשבת "אנקרטה" (2007 בתוך סלבי, 2007 : 4), חמש השפות הנפוצות ביותר בעולם כיום הן המנדרינית, הספרדית, האנגלית, הערבית וההודית, בסדר זה. מובן שאין זהות בין שפות נפוצות לשפות גלובליות, ואכן ארבע מתוכן (המנדרינית, הספרדית, הערבית וההודית) אינן משמשות כשפה גלובלית. כל הארבע גם אינן ממלאות תפקיד של שפה רשמית בקרב מדינות שתושביהן

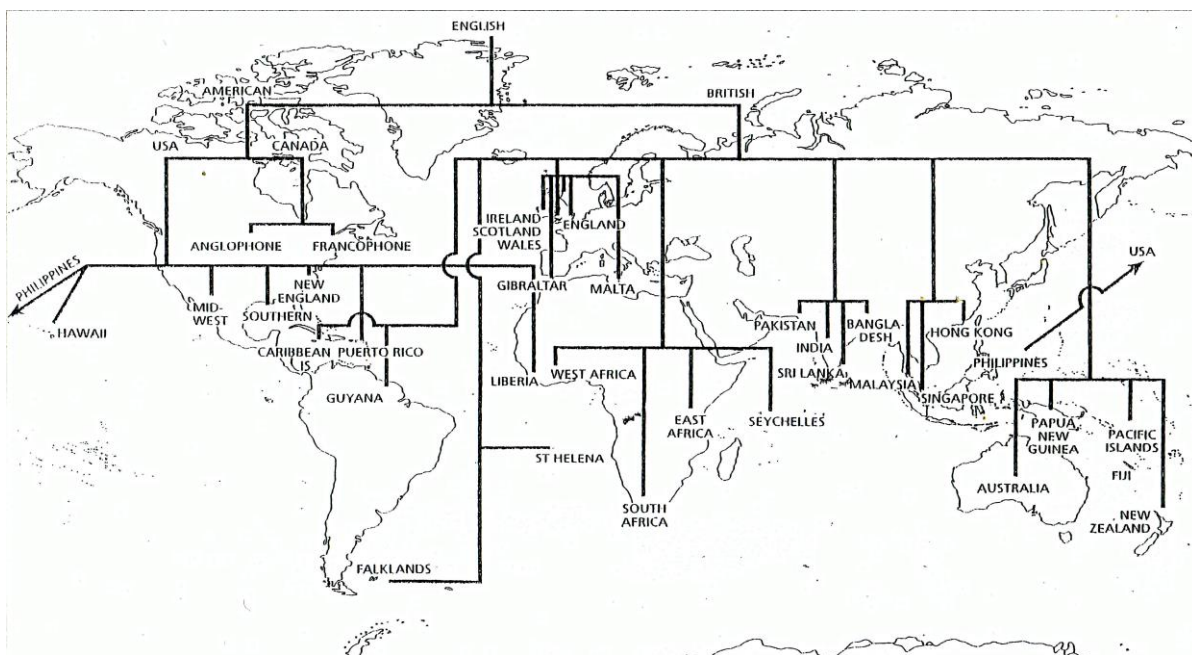
אינם דוברים ילידיים של אותה שפה, כלומר הן אינן שפות שהוכרזו כבעלות מעמד חוקתי באותן מדינות שבהן הן אינן שפות הילידיים.

קריסטל (2003: 9-10) טוען כי שפה לא הופכת להיות גלובלית בשל המאפיינים הלשוניים שלה, היינו דקדוק ברור ופשוט ואוצר מילים מצומצם, או משום שהיא שימשה בעבר כלשון ספרותית בעלת מוניטין שהפיצה תרבות או דת מוכרת. כל הגורמים הללו עשויים לגרום לאנשים ללמוד שפה נוספת, אך אף אחד מהם לא יכול לבדו לגרום לשפה להפוך לגלובלית. להבדיל מכל אלה, הכוח של דוברי השפה – בייחוד הכוח הפוליטי והצבאי שלהם – הוא שגורם, לדעתם של האנרז (1992: 220) וקריסטל (2003: 10), לשפה מסוימת להפוך לשפה גלובלית, ואילו הכוח הכלכלי הוא שמשמר ומחזק את היותה כזו.

1.3.1.1.1 האנגלית כשפה גלובלית

השפה האנגלית והגלובליזציה כתופעה חוץ-לשונית משפיעות זו על זו: השפה האנגלית חושפת בפני אזרחי העולם את התרבות הגלובלית, והגלובליזציה ממצבת את השפה האנגלית כשפה גלובלית. תהליך הדדי זה החל עם היות בריטניה אימפריה הדוברת אנגלית (עד סוף המאה ה-19), ומאז ועד היום הוא ממשיך עם ארצות הברית, בין היתר באמצעות אימפריית האינטרנט (מיינדס, 2007: 3; גרידהארדס, 2010: 2). התפשטותה של האנגלית באמצעות שתי האימפריות – בריטניה וארצות הברית מומחשת בתרשים שלהלן.

תרשים ד: הצגת העץ המשפחתי של השפה האנגלית על שני ענפיו – האמריקני והבריטי (קריסטל, 2003: 70)

מנקודת מבט היסטורית, לפני ארבע מאות שנים השפה האנגלית הייתה שגורה כשפת אם בפייהם של 5-7 מיליון דוברים שהתגוררו ברובם בקבוצת האיים הבריטיים. בסוף המאה ה-19, תחילת המאה ה-20 הפכה האנגלית להיות שפת האימפריה הכלכלית – ארצות הברית, אך עדיין לא שימשה כשפה גלובלית. נפילתה של ברית-המועצות ב-1991 תרמה להתפשטות התרבות המערבית בכלל ולתפוצת השפה האנגלית בפרט, משום שלאחר נפילתה הסתיימה המלחמה הקרה במה שנחשב כניצחון לתרבות המערב. כתוצאה מכך השפה האנגלית הפכה להיות שפת התעשייה המשפיעה על כל תחומי החיים: פרסום, חדשות, סרטי קולנוע, תקליטי מוזיקה, תקשורת ועוד (סלבי, 2007: 3, 25).

כיום השפה האנגלית מדוברת כשפת תקשורת בקרב יותר משלושה מיליארד דוברים, שרק עבור 400 מיליון מתוכם היא שפת אם (סלבי, 2007 : 3-4). האנגלית משמשת כשפת התקשורת הגלובלית של העולם המודרני, ונעשה בה שימוש בתחומי המדע, העסקים והפוליטיקה. היא מתפקדת כשפה רשמית ביותר מ-75 מדינות בעולם, ולמן מלחמת העולם השנייה ניתן להצביע עליה כעל השפה הגלובלית המשמשת לתקשורת בין אנשים ממקומות שונים (קובנר ורוזנהויז, 2008 : 1).

קריסטל (2003 : 1-5) מייחס את מעמד האנגלית כשפה הגלובלית לשני גורמים מרכזיים – ראשית, השפה האנגלית ממלאת תפקיד מיוחד במדינות שבהן היא מוכרת כשפה שנייה, מפני שהיא משמשת בהן כשפת התקשורת בתחום הפוליטי, הכלכלי, המשפטי, התקשורתי והחינוכי. שנית, היא נלמדת בבתי הספר גם במדינות שאינן מחשיבות אותה לשפה רשמית כגון סין, רוסיה, מצרים, ברזיל, אלג'יריה ועוד. כלומר היא מתפקדת כשפה סמי-רשמית במדינות הללו. לצד שני הגורמים האלו, קריסטל (2003 : 10) מוסיף גורמים משניים: פוליטיים, צרכניים, תרבותיים, טכנולוגיים והיסטוריים-גיאוגרפיים ("המקום הנכון בזמן הנכון"). כל הגורמים יחדיו הובילו לכך שהשפה האנגלית מתפקדת היום כשפה גלובלית.

השפה האנגלית נושאת על עצמה ערכים גלובליים בשלושה אופנים: (1) היא מתפקדת כשפת תקשורת בין מדינות ותרבויות בעלות שפות שונות; (2) היא מאומצת כשפה מקצועית לתחומי הטכנולוגיה והכלכלה במדינות שאזרחיהן אינם דוברי אנגלית – כך היא מעצבת את הטרמינולוגיה של מקצועות שונים; (3) היא מסמלת ערכים המבטאים באופן סטריאוטיפי סגנון חיים מודרני (הארמן, 1989 : 251).

קריסטל (2003 : 123-127) סבור כי מבחינה חברתית האנגלית נמצאת היום בשיא עוצמתה, אולם הוא מביע דאגה מעתידה, ומסביר שהיו מקרים רבים בהיסטוריה העולמית ששפות בעלות מוניטין, גם אם לא תפקדו כשפות גלובליות, דעכו ומתו, כך הלטינית, הצרפתית ואפילו העברית. קריסטל מודאג משינויים פוליטיים, כלכליים ותרבותיים אשר יפתחו אנטגוניזם כלפי השפה האנגלית בקרב אזרחי מדינות שונות. תחושות שליליות אלו עלולות לפנות גם כנגד התרבות הגלובלית בכלל. אלו מוצגות כהיבדלות אצל בארי (1997; וראו גם תרשים א בסעיף 1.2.3 שלעיל), כלומר שמירה על התרבות הלאומית בקנאות במקביל להתנגדות לתרבות הגלובלית שהשפה האנגלית היא חלק ממנה. מבחינה פוליטית סבור קריסטל (2003 : 123-127) כי מושבות בריטיות ואמריקניות לשעבר עלולות לפתח התנגדות לשפה האנגלית מתוך רצון ליצור מדינה עצמאית ששפה היא חלק הכרחי ממנה. מבחינה כלכלית חושש קריסטל כי גושי מדינות יעדיפו לפתח כלכלה עצמאית-אזורית שאינה תלויה במרכז הסחר העולמי. מבחינה תרבותית הוא טוען כי השפה האנגלית בימינו היא אמנם פופולרית ואהובה, אולם לא ניתן לפסול את האפשרות כי בעוד מאה אחת יהיו תרבויות שירצו לחזור ולפתח זהויות ייחודיות משלהן, למשל לחזור ולהשתמש רק בשפת אמם.

1.3.1.1.1.1 השפה האנגלית בישראל

משנת 1922 ועד לקום המדינה, מִשְׁךְ שלטון המנדט הבריטי בישראל (פלשתינה), הייתה השפה האנגלית שפה רשמית. בכתב המנדט שהעניק חבר הלאומים לבריטניה על ארץ ישראל, נקבע כי אנגלית, עברית וערבית יהיו שלוש השפות הרשמיות בארץ ישראל. בהתאם לכך הוחלט אז כי כל המסמכים הרשמיים ינוסחו בשלוש השפות, אך הנוסח האנגלי ייחשב כנוסח המחייב:

"כל הפקודות, המודעות הרשמיות והטפסים הרשמיים של הממשלה וכל המודעות הרשמיות של רשויות מקומיות ועיריות באזורים שייקבעו על פי צו מאת הנציב העליון יפורסמו באנגלית, בערבית ובעברית. בהתחשב עם כל תקנות שיתקין הנציב העליון, אפשר להשתמש בשלוש השפות במשרדי הממשלה ובבתי המשפט. אם תהא כל סתירה בין הנוסח האנגלי של כל פקודה או מודעה רשמית או טופס רשמי ובין הנוסח הערבי או העברי שלהם, הולכים אחר הנוסח האנגלי."

"דבר המלך במועצתו", סעיף 82, 1922)

עם סיום המנדט הבריטי על ארץ ישראל והקמת מדינת ישראל הכניסה ממשלת ישראל תיקון בחוק¹³ אשר ביטל את החיוב להשתמש בשפה האנגלית. כיום השימוש בשפה האנגלית בישראל חרג מעברה של ישראל כחלק מהמנדט הבריטי, והוא מונע מהרצון להיות חלק אינטגרלי מהעולם המודרני ומהכפר הגלובלי. מעמדה של האנגלית היום אינו מעוגן בחוק, ואינו מיוחס לקשר ההיסטורי, אלא כדרך כל העולם נעשה בה שימוש בתחומים מקצועיים שונים, בקשרי חוץ, בשלטי הכוונה, בתוויות על אריזות מזון ותרופות ועוד. לכן ראוי לדבר עליה היום כעל "שפה לא זרה" (בן-רפאל, 2001 : 4 ; בוניץ, 2010).

1.3.1.2 השם הפרטי כביטוי למערכת ערכים חברתית (רמת המקרו)

כפי שראינו (סעיף 1.1), כל יילוד בכל תרבות ובכל חברה מקבל שם פרטי. עם זאת קיימים הבדלים בין התרבויות במנהגי מתן שמות, סוגי שמות, מספר השמות לכל אדם, חקיקה והסדרה בחוק של שמות ועוד. אוצר השמות הפרטיים של חברה מסוימת משקף את ההווי החברתי-תרבותי שלה (ראו בסעיף 1.1.5.2). כלומר מעיון בשמות הפרטיים בתרבות מסוימת ניתן ללמוד על העמדות הרווחות באותה חברה בתקופה הנתונה (גרהארדס והאקנברוך, 2000 : 502 ; ברייט, 2003 : 672-673 ; עוקשי, 2003 : 102), ובאלה גם עמדות כלפי גלובליזציה (הארמן, 1989 : 255-256). ואכן גרהארדס (2005 : 88) גילה כי בחירת שמות פרטיים בגרמניה מבטאת זיקה ומשיכה לתרבויות זרות כחלק מהגלובליזציה.

שינויים חברתיים ותרבותיים מתבטאים בשינויים בדפוסי הבחירה של ההורים בשמות פרטיים לילדיהם, ולכן השם הפרטי נושא מסר היסטורי-תרבותי של חברה מסוימת. אותו מסר היסטורי-תרבותי מקבל פירוש מהמערכת החברתית הסובבת את נושא השם. לפיכך אפשר שהורה יעדיף שם מסוים על פני שם אחר מתוך ציפייה לקבלת יחס חיובי מהסביבה על הערך החברתי המיוצג בשם הנבחר (דינור, 1985 : 9, 82 ; שלו, 1991 : 88 ; קרנצלר, 2004 : 7 ; גייאראמן, 2005 : 489 ; גריצן, 2008 : 1 ; נדב ושותפיו, 2008 : 43-42).

בחירת שמות פרטיים ליילודים יכולה להעיד על השפעת הגלובליזציה על מעניקי השם. השפעה זו מתבטאת, בין היתר, בשני תהליכים פנימיים שהתחוללו בישראל (ראו סעיף 1.2.5.1) והגבירו את חשיפתם של אזרחי המדינה לתרבויות זרות ובתוכן התרבות הגלובלית – (1) המהפכה הצרכנית שהובילה לשכלולם ולהזולתם של אמצעי הניידות והתקשורת והובילה לעלייה בכמות שיחות הטלפון הבינלאומיות ובעלייה משמעותית בכמות הטסים לחו"ל ; (2) הגידול בפערים בין המעמדות שהוביל לחוסר מוטיבציה ולפגיעה בביטחון הכלכלי והאישי, בייחוד בקרב מעמד הביניים, וכך לרצון לרדת מהארץ, או להיות נכונים לאפשרות כזו בעתיד (לייטמן, 2005 : 207-209). הרצון לרדת מהארץ יכול לבטא מעבר מהזדהות לאומית המאופיינת בתחושת שייכות לארץ וללאום, להזדהות אינדיבידואלית המתרכזת בטובתו האישית של הפרט.

כפי שאראה מיד (סעיף 1.3.1.3), לפי ספרות המחקר, הפתיחות למערב מתבטאת בבחירת שמות פרטיים ליילודים בישראל בדרכים המעידות על הרצון של ההורים לבחור שם שיתאקלם בקלות במדינות זרות, בעיקר מערביות, מתוך נכונות לאפשרות כזו בעתיד ומתוך שאיפה להסתגל בקלות לחיים שם.

1.3.1.3 מעבר מהזדהות לאומית להזדהות גלובלית (רמת המיקרו)

מחקרים שנעשו בישראל בסוף שנות ה-80 – תחילת שנות ה-90 התמקדו בהזדהות הלאומית של מעניקי השם, כפי שהיא מתבטאת בעמדתם כלפי שמות פרטיים ובהתנהגות של בחירת שם פרטי לצאצאים.

¹³ פקודת סדרי השלטון והמשפט, 29.04.1948, סעיף 15 ב' (מדינה ורובינשטיין, 2005 : 49-52)

דינור (1985), ויטמן (1988), שלו (1991) ומגד (2002) אשר חקרו את ההזדהות הלאומית של ישראלים ואת השתקפותה במתן שמות פרטיים, הבחינו בין זהות לאומית-יהודית לבין זהות לאומית-ישראלית (ראו טבלה א לעיל). בעוד שהזהות הלאומית-יהודית מתאפיינת בקשר לעם היהודי בתפוצות ובזיקה לתרבות, למסורת ולהיסטוריה של העם היהודי בארץ ובגולה, הזהות הלאומית-ישראלית מתאפיינת בקשר לארץ ישראל מתוך תחושות אהבה ומסירות לארץ ובתחושות שותפות גורל של הישראלים בינם לבין עצמם. לפי חוקרים אלה, בחירה בשמות פרטיים המונעת על ידי שתי ההזדהויות הללו (הלאומית-יהודית והלאומית-ישראלית) תתבטא בנימוקי בחירה שונים זה מזה המתאימים לכל העדפה.

מהמינוח "זהות לאומית יהודית" משתמע שהמושג "לאום" מתייחס לקבוצת אנשים בעלי דת ומסורת משותפות. ואולם, כפי שהראיתי בסעיף 1.2.5.2 לעיל, לאום מוגדר על סמך טריטוריה, כלומר מדינה. אם כן זהות לאומית במדינת ישראל אינה יכולה להיות רק יהודית (הבחנה דתית-מסורתית), אלא קודם כול ישראלית (הבחנה לאומית). כפי שהראיתי בסעיף 1.2.5.2, ידגר (2004: 9-12) מבחין בין לאומיות ישראלית-יהודית שמשמעה היבדלות משאר הלאומים, לבין לאומיות ישראלית-גלובלית שמשמעה רצון להיות ככל העמים והלאומים, או כפי שתאר זאת גלנר (1994: 175) – "גלובליזציה של ייחודיות". בהבחנה בין סוגי הלאומיות הללו אשתמש בעבודה זו.

במחקרה של בוקשטיין על שינויי שם (1980: 69-70) היא מצאה כי הזדהות קולקטיבית הייתה אחד הגורמים המרכזיים לשינוי שמות בישראל בין השנים 1923-1970. כוונתה במונח "הזדהות קולקטיבית" היא לתחושת שייכות עם קבוצות שונות על סמך ייחוד מקומי – קולקטיביות כלפי החברה החדשה המתיישבת בארץ, כלפי המדינה, כלפי הצבא ועוד. ניתן לשער כי גם ההזדהות הגלובלית היא הזדהות כלפי קולקטיב מסוים שהוא במקרה הזה חיצוני לגבולות המדינה (ראו סעיף 1.2.5.2).

כפי שהראיתי בטבלה א לעיל, ארבעה חוקרים ישראלים זיהו שינוי בדפוסי השמות הפרטיים הנובע מהמעבר ממגמה חברתית-תרבותית לאומית למגמה חברתית-תרבותית גלובלית. ארבעתם מזהים את קיום התקופות ומסכימים לגבי המעבר בין המגמות, אך טווח התקופות אינו אחיד ביניהם (אלון, 1975: 49-45; ויטמן, 1988: 147-149; מגד, 2002: קי"ב-קט"ו; נדב ושותפיו, 2008: 76-77).

נדב ושותפיו (2008: 76-77) מתארים את המעבר מהזדהות לאומית להזדהות גלובלית כתהליך פוסט מודרניסטי המתבטא במעבר מחברות מסורתיות, לאומיות וסגורות ל"כפר גלובלי" אחד שכולל בחובו גם את ישראל. מעבר זה מתבטא בשינויים בדפוסי השמות הפרטיים בישראל. השמות המאפיינים את ההזדהות הלאומית בתחילתה הם שמות מקראיים נדירים מוחיים, ומאוחר יותר מתווספים אליהם שמות עבריים מקוריים מתחומי התוכן הבאים: ביטחון, טבע, חירות, רוח התנדבות, שלום ושמחה. לעומתם השמות המאפיינים את ההזדהות הגלובלית מבטאים פתיחות כלפי תרבויות זרות בכלל וכלפי תרבות המערב בפרט (אלון, 1975: 49-45; ויטמן, 1988: 147-149; מגד, 2002: קי"ב-קט"ו; נדב ושותפיו, 2008: 76-77).

הפתיחות לתרבות המערבית יכולה להתבטא בתחום השמות הפרטיים בדרכים שונות. הדרכים אשר מופיעות בספרות המחקר הן אלה: שימוש בצליל אנגלוסכסי לשמות עבריים קיימים; בחירה בשמות עבריים קוסמו-פוליטיים; בחירת שמות בעלי משמעות בשפה זרה; בחירה בשמות דו לשוניים שצפויים להתאקלם בקלות בארצות המערב; בחירה בשמות מערביים לחלוטין; בחירה בשמות הלקוחים מתרבויות המזרח הרחוק (אלון, 1975: 49-45; ויטמן, 1988: 147-149; בית הלחמי, 1998: 200-202; מגד, 2002: קי"ב-קט"ו; רוזנהויז, 2002: 112; עוקשי, 2003: 111; נדב ושותפיו, 2008: 76-77).

בסעיף זה התייחסתי לקשר בין הגלובליזציה לבין השפה בכלל ולשמות הפרטיים בפרט. בנוסף עסקתי בהזדהויות של ההורים, מעניקי השם, אשר מבטאות מערכות ערכים חברתיות ומשתקפות בבחירת השמות הפרטיים של ילדיהם. מסקירת הספרות עולות מספר הזדהויות של הורים שיכולות להוביל לנימוקים שונים לבחירה בשם פרטי:

א. הזדהות יהודית גלותית שמשמעה היבדלות משאר העמים על רקע דתי – נימוק יהודי-גלותי (ראו סעיף 3.4.3.3.1.1);

ב. הזדהות לאומית ישראלית שמשמעה ייחודיות לאומית-ישראלית והיבדלות משאר הלאומים על רקע טריטוריאלי – נימוק לאומי-לוקלי (ראו סעיף 3.4.3.3.3);

ג. הזדהות לאומית-ישראלית-גלובלית במטרה להיות לאום ככל הלאומים מבחינה חברתית ופוליטית, וללא היבדלות על רקע דתי-יהודי. כלומר יש שאיפה לשמור על ההשתייכות הישראלית במקביל לפתיחות לתרבות הגלובלית – נימוק ישראלי גלובלי (ראו סעיף 3.4.3.3.4);

ד. הזדהות גלובלית הכוללת הן הזדהות עם המרכז המערבי והן עם הפריפריה המשפיעה על הגלובליזציה (ראו סעיף 1.2.2.6), במטרה להשתייך לתרבות ולקהילה הגלובלית – נימוק גלובלי (ראו סעיף 3.4.3.3.5).

ההזדהויות הנ"ל עשויות לבוא לידי ביטוי בנימוקי ההורים לבחירת שם פרטי לילדם. מתוך הנימוקים שיעלו ההורים בראיונות אזהה קטגוריות הקשורות להזדהויות הללו, אשר חלקן משמשות כעדות להשפעת הגלובליזציה על מעניקי השם. במקביל אגלה הזדהויות נוספות שאולי יעלו מתוך הראיונות עצמם.

2. מתודולוגיה

בפרק זה אציג את הנחות המחקר האיכותני ואת הדרכים להערכת איכות ביצועו, ומשם אצא למחקר הנוכחי אשר מתבסס על ההנחות הללו. במסגרת זו אציג את שאלת המחקר ואת השערותו, ואתאר את מערך המחקר ואת שיטתו תוך התייחסות לאוכלוסיית המחקר, לכלי המחקר, לשיטת ניתוח הממצאים, לאיכותו של המחקר ולשיקולים האתיים שבו.

2.1 הנחות המחקר האיכותני

המחקר האיכותני-קונסטרוקטיביסטי כולל ארבע הנחות מחקר: הראשונה נוגעת לאופייה של המציאות; השנייה ליחסים בין החוקר לבין התופעה הנחקרת; השלישית לדרכים למציאת הידע על התופעה הנחקרת; והרביעית לאופן שבו לומדים אנשים להכיר את תפיסת עולמם (שקדי, 2003: 25-31). אתאר כאן בקצרה ארבע הנחות אלו.

לפי הנחת המחקר הראשונה, הגישה האיכותנית-קונסטרוקטיביסטית סבורה כי יש להתייחס באופן הוליסטי לתופעות ולהבין כישויות שלמות שמורכבות מחלקים שאינם ניתנים להפרדה. כלומר הגישה האיכותנית-קונסטרוקטיביסטית רואה את המציאות כמורכבת ותלויה בקשרים הדדיים ובהקשרים של סיטואציות מסוימות. לפי גישה זו, המציאות אינה אובייקטיבית, אלא תוצר של הבנייה שבה גורמים שונים משפיעים זה על זה. לעומת זאת הגישה הכמותנית-פוזיטיביסטית סבורה שישנה מציאות אובייקטיבית ויש לתארה בדיוק מרבי באמצעות פירוקה לחלקים שונים ונפרדים זה מזה (משתנים בלתי תלויים ותלויים) ובאמצעות מציאת סיבתיות ליניארית (א' גורם לבי') (שקדי, 2003: 25-27);

לפי הנחת המחקר השנייה, בגישה האיכותנית-קונסטרוקטיביסטית לא ניתן להפריד בין החוקר לבין מושא החקירה – התופעה הנחקרת, משום שהמציאות נבנית על התנסות המשתנה מאחד לאחד, ולכן היא סובייקטיבית. בניגוד לכך לפי הגישה הכמותנית-פוזיטיביסטית, החוקר חיצוני לאובייקט המחקר, לכן חובה עליו להקפיד להיות אובייקטיבי כלפי התופעה הנחקרת (שקדי, 2003: 27-28);

לפי הנחת המחקר השלישית, החוקר האיכותני-קונסטרוקטיביסטי הוא כלי המחקר המרכזי במחקרו, אך הוא גם אדם בעל ערכים ואמונות, ולכן הבניית המציאות תלויה לא רק במשתתפי המחקר, אלא גם בו. שפתם של משתתפי המחקר – הסיפורים והמילים שלהם, משמשים אותם ככלי להבניית המציאות ולתיאור החוויות הגלומות בה, ומאפשרים לחוקר להתחקות אחר נקודת המבט של המשתתפים, כפי שהם חוו אותה, בייחוד כאשר מדובר במחקר המבוסס על ראיונות. כדי לאפשר למרואיינים לספר את סיפורם אודות התופעה הנחקרת בדרך האותנטית ביותר מעדיפים החוקרים האיכותניים להשתמש בראיון עומק ולא בראיון מובנה (האצינסון, 1988: 130; שקדי, 2003: 13, 29, 71). אם כן הראיון הוא תהליך של הבניית מציאות שבו החוקר והמרואיין תורמים ומושפעים זה מזה באופן הדדי תוך צמצום פער הכוחות וחוסר הסימטריה ביניהם (מישלר, 1986: בתוך שקדי 2003: 72; צבר בן יהושע, 2002: 358); לפי הנחת המחקר הרביעית, ארגון צורת המחשבה של אנשים יכול להיות מבוסס על דרך פוזיטיביסטית המתאימה יותר למדידה כמותית של דברים פיזיים-חומריים; או על דרך נרטיבית המתאימה יותר להבנת עולמם של אנשים ולקליטת חוויותיהם, ולפיכך זו השנייה מאפיינת את המחקר האיכותני-קונסטרוקטיביסטי. הנרטיב הוא צורת ידע שיכולה להציג מצבי עמימות, מתח ודילמות המאפיינים מאוד את חייהם של בני האדם. מדובר בכלי פרשני וסלקטיבי מאוד שבעזרתו אנו מביטים על העולם שמסביבנו ומעניקים לו משמעות. משתמע שלחיים ניתנת משמעות, משום שאנו מסוגלים לספר על

חוויותינו ועל פעולותינו. באמצעות נרטיבים אלה אנשים לא רק מספרים על חייהם, אלא אף משפיעים עליהם, והנרטיבים הללו הם הכלי המשמש את החוקר בגישה האיכותנית-קונסטרוקטיביסטית (שקדי, 2003 : 31-34).

ארבע ההנחות שהוצגו לעיל מספקות את היסוד שעליו בנויה השקפת העולם האיכותנית-קונסטרוקטיבית ועליהן התבסס מחקר זה, כפי שאראה בסעיף 2.2 להלן.

2.1.1 הערכת איכות ביצועו של המחקר האיכותני

לינקולן וגובה (1985 בתוך שקדי, 2003 : 228) הציעו את המונח "ראוי לאמון" כאמצעי להערכת איכות הביצוע של מחקר איכותני. משמעות מונח זה קשורה לשאלה עד כמה ניתן לסמוך על דיווחי החוקר ועל תוצאות המחקר. מתן אמון קשור במחקר האיכותני לאופן שבו החוקר אוסף את הנתונים, מנתח אותם ומדווח עליהם. שקדי (2003 : 229-230) משתמש בשלושת המונחים המוכרים מגישת המחקר הכמותנית-פוזיטיביסטית – תוקף, מהימנות והכללה כמדדים לאיכות המחקר, אך הוא ממלא אותם במשמעויות המתאימות לגישת המחקר האיכותנית-קונסטרוקטיביסטית, כפי שאתאר מיד.

סוגיית התוקף במחקר האיכותני קשורה לשאלה "אם החוקר רואה את מה שהוא חושב שהוא רואה" (קירק ומילר, 1986 : 21 בתוך שקדי, 2003 : 231). שלושה תקפים ניתנים ליישום במחקר האיכותני: התוקף הנראה שנקבע על פי דרך המחקר המובילה באופן הטבעי ביותר למענה על שאלת המחקר; התוקף האינסטרומנטלי שנקבע על פי מידת התקינות של תהליך המחקר; והתוקף התיאורטי שנקבע על פי היחס בין הבסיס התיאורטי שעליו מושתת המחקר לבין תוצאות המחקר, כלומר המחקר צריך להתאים לתיאוריה שהוצגה, ואם לא כך, יש לבדוק את תהליך המחקר, ואולי אף לשנות את התיאוריה שעליה הוא מסתמך (שקדי, 2003 : 231-232).

לפי שקדי (2003 : 234), "מהימנות היא המידה שבה תהליך מחקרי מניב את אותן תשובות בכל זמן ובכל מקום שהוא מבוצע". במחקר איכותני לא ניתן לצפות שחוקרים אחרים במצבים דומים ישחזרו במדויק את הממצאים, משום שלחוקרים שונים יש רקע שונה ונקודות מוצא מחקריות שונות. לכן על החוקר האיכותני להציג באופן גלוי כיצד נערך המחקר וכיצד התקבלו החלטות, כדי לאפשר לקוראים חיצוניים לעמוד על מהימנות המחקר. לצורך כך על החוקר לעבוד על פי שלושה שלבים פורמליים של איסוף מידע וניתוחו: בשלב הראשון יש ליצור מאגר נתונים שניתן לחזור אליו כל העת ולהציגו במידת הצורך לרשות חוקרים אחרים; בשלב השני יש לשמור על המסמכים מתהליך ניתוח הנתונים, כדי שחוקרים אחרים יוכלו לשחזר את תהליך הניתוח ולעקוב אחר שלבי בניית הקטגוריות. שמירת המסמכים הללו חיונית גם לחוקר עצמו בבואו לנתח שוב את מאגר הנתונים או לבדוק את הקשרי הדברים שנאמרו; בשלב השלישי על החוקר להציג שרשרת עדויות בדו"ח ממצאי המחקר באמצעות שילוב ציטוטים הנוגעים לסוגיות רלוונטיות. הקפדה על ביצוע שלושת השלבים הללו תספק הזדמנות לקוראים חיצוניים לבחון את תהליך המחקר ולהחליט אם תוצאותיו מהימנות (צבר בן-יהושע, 1995 : 31; שקדי, 2003 : 234-236).

הכללה היא התוקף החיצוני של המחקר והיא נוגעת לשאלה אם אפשר להכליל את ממצאי המחקר על סביבות ועל אוכלוסיות דומות (צבר בן-יהושע, 1995 : 103). סטייק (1995 בתוך שקדי, 2003 : 237) סבור שכדי להגיע לרמת הכללה במחקר האיכותני יש להתמקד בייחודיות, כלומר למידת הייחודיות של המקרה הפרטי תוביל להבנת המקרה הכללי. לצורך כך על החוקר להציג תיאור מפורט ועשיר של המחקר ושל ממצאיו. תיאור כזה יאפשר לבחון את מידת הכללה של ממצאי המחקר למקרה אחר (שקדי, 2003 : 238-239). פיירסטון (1993 בתוך שקדי, 2003 : 239-241) מבחין בין שלושה סוגי הכללות במחקר האיכותני: (1) הכללה לגבי מקרה אחר שמשמעה עד כמה ניתן לצפות מראש דברים שעשויים

להתרחש במצבים דומים על סמך חקר של מקרה מסוים. לא מדובר בהכרח בהעברת המקרה בשלמותו, אלא בהיבטים מסוימים של המקרה או המקרים הנחקרים שיכולים לשפוך אור על מצבים אחרים הדומים להם, כמעין השראה של המקרה הנחקר על מקרים אחרים; (2) הכללה אנליטית שנוצרת על ידי קישור שאלת המחקר ותיאור הממצאים למבנים תיאורטיים רחבים יותר, ומאפשרת לקוראים לבחון באיזו מידה המקרים הנחקרים ניתנים להסבר על ידי התיאוריה המוצגת; (3) והכללה של מדגם המחקר לגבי אוכלוסייה רחבה יותר.

שלושת המדדים שהוצגו כאן להערכת איכות ביצועו של המחקר האיכותני – התוקף, המהימנות וההכללה שימשו אותי במחקר זה החל משלב איסוף הנתונים דרך ניתוח הנתונים וכלה בהצגת הממצאים, כפי שאתאר בסעיף 2.2.2.4.

2.2 חקר השפעת הגלובליזציה על בחירת שמות פרטיים לפי גישת המחקר האיכותני

כאמור בסעיף 2.1, מתודת המחקר האיכותני-קונסטרוקטיביסטי מנסה לחשוף תהליכים פנימיים, אמונות, מחשבות וכוונות על פי נקודת הראייה השונה של כל משתתף. כזאת היא המתאימה ביותר למחקר הנוכחי שמטרתו להבין ולתאר את המחשבות, הרגשות, ההשקפות וההזדהויות של הורים, כפי שאלה מתבטאים בבחירת שמות ילדיהם. המחקר הוא מחקר מרובה מקרים עם אנשים, והוא בעל אופי פנומנולוגי המתמקד בהבנת המשמעות שיש למאורע של בחירת שם פרטי על האנשים המשתתפים בו. לצורך כך הוא משתמש בנרטיבים (מתוך הראיונות) של המשתתפים ונעזר במקורות מידע נוספים שהם לגיטימיים במחקר מסוג זה, להבדיל ממחקר כמותני.

רוב המחקרים שעסקו בשמות פרטיים כמדד תרבותי הינם כמותניים, כדוגמת מחקריהם של דינור (1985), שלו (1991), גרהרדס והאקנברוך (2000) וקפרלי וגריצן (2002 בתוך גריצן, 2008). מחקרים אלה מתייחסים אל השם הפרטי כאל תוצר מוגמר העומד בפני עצמו ואין מאחוריו תהליך בחירה, מניעים או נימוקים ונרטיבים. אין בהם התייחסות לייחודיות של כל תהליך בחירה באשר הוא, אלא הם משטיחים את התופעה ומקבעים אותה במשתנים קבועים מראש. בחלק מהמחקרים הכמותניים ההתייחסות לשמות הפרטיים היא כאל שמות כלליים מבחינת המשמעות ומבחינת סיווגם לקבוצות. כל אלה מובילים להיעלמותם של נימוקים לבחירת שם פרטי מסוים. כיוון שישנם נימוקים שונים לבחירה בשם פרטי מסוים, לא נכון לסווג מראש את השמות הפרטיים לקבוצות, שהרי הנימוק אינו מכוון כלפי שם, אלא כלפי מקרה. לכן נימוקים שונים מובילים לאותו מסמן, כפי שאותו נימוק יכול להוביל למסמן שונה (ראו סעיף 1.1.5 לעיל כלפי השם ליאור; אפרת, 2006: 64-66). הגישה האיכותנית, לעומת זאת מנתחת כל בחירה בשם פרטי כמקרה בפני עצמו, והקיבוץ לקטגוריות נעשה בה רק בשלב מאוחר. לאור זאת, השתמשתי בדרך איכותנית להעמיד קטגוריות היוצאות מתוך המניעים שהציגו ההורים בנרטיבים על בחירתם להעניק לילדם שם פרטי מסוים ולא אחר, ומהם פיתחתי את הסיווגים ולא להפך (ראו בפירוט את שיטת ניתוח הנרטיבים בסעיף 2.2.2.3). דרך מחקר איכותנית זו הניגשת למכלול מעלה היבטים עמוקים ורחבים להשפעות גלובליות על שמות פרטיים, שלא זכו לביטוי ולטיפול, נעלמו ונבלעו במחקרים כמותניים. השימוש בשאלון מקוון, כמבחן חיצוני משלים את התמונה, ומספק מדד לזיהוי הקטגוריות בנימוקי השם בפרט ולהשפעת הגלובליזציה על משתתפי המחקר בכלל.

המחקר הנוכחי כמחקר איכותני הוא אינדוקטיבי בבסיסו, מטרתו ליצור המשגה ותיאוריה היוצאת מתוך המציאות שבשטח ומתבססת עליה, מבלי לכפות הנחות מוקדמות על תנאי המחקר. לצורך כך בוצעו ראיונות עומק להורים בהם נמנעתי מכל אפיון או שאלה שכיוונו את ההורים מבחינת סוגי

הנימוקים שהם הציגו ומבחינת הנימוקים עצמם, מובן שלא נשאלו שאלות רב-ברירתיות, ומובן שמבנה הראיון הציג שאלות פתוחות שהתפתחו בהתאם לנרטיב המסוים שהציג ההורה. בנוסף לא הגבלתי את המחקר לעיסוק בשמות פרטיים מסוימים ולא באחרים, וכמתבקש ממחקר יוצר (ולא מאמת) הסתמכתי על כמה מקורות מידע כדי לגלות מבנים ואמיתות ולקבל פרספקטיבות שונות לצורך הבנת התופעה הנחקרת (האצינסון, 1988 : 131 ; צבר בן-יהושע, 1995 : 82 ; שקדי, 2003 : 30).

שאלת שיתוף המשתתפים במטרת המחקר תלויה במחקר האיכותני באופי המשתתפים, במורכבות היחסים עמם ובשאלת המחקר. לפיכך כדי למנוע הסטה של תשובות המשתתפים לכיוון מסוים מוטב לעיתים שלא לשתף אותם בפירוט מטרת המחקר. במקרים כאלו עדיף להסביר למשתתפים את מטרת המחקר באופן כללי בלבד (צבר בן-יהושע, 1995 : 45 ; שקדי 2003 : 79). המלצה זו יושמה במחקר זה כדי לא להעמיד את הגלובליזציה באופן מלאכותי וחיצוני במרכז עניינם של המרואיינים, וכדי למנוע מהם לחשוב שמצופות מהם תשובות מסוימות בנוגע למידת המושפעות שלהם מהגלובליזציה. בכך הושגה מהימנות תשובות גבוהה יותר.

בשני הסעיפים 1.1 ו-1.2 הצגתי בנפרד את הנושאים המרכזיים שעולים משאלת המחקר – שמות פרטיים וגלובליזציה, ובסעיף 1.3 הוצגו נקודות ההשקה והחפיפה בין שני אלה מתוך ההנחה שמדובר בתופעה הוליסטית. מסקירה ספרותית זו עולות ארבע הנחות יסוד תכניות למחקר :

- בחירה בשם פרטי מסוים והימנעות משמות אחרים חושפת הזדהויות של ההורים - מעניקי השם (ראו סעיף 1.1.5 ותת סעיפיו וסעיף 1.3.1.2) ;
 - השם הפרטי יכול לבטא שינויים חברתיים ותרבותיים, ביניהם הגלובליזציה (ראו סעיפים 1.1.5.2 ו-1.3.1.2) ;
 - הגלובליזציה משפיעה על החברה הישראלית (ראו סעיף 1.2.5 ותת סעיפיו) ;
 - בחירה בשמות פרטיים המבטאים את התרבות הגלובלית יכולה לבוא לידי ביטוי בדרכים שונות (ראו סעיף 1.3.1.3).
- הנחות יסוד אלו יוצאות משאלת המחקר שעל פיה נכתבה סקירת הספרות, ומתוכן אעלה מיד את השערת המחקר.

2.2.1 שאלת המחקר והשערתו

שאלת המחקר היא "כיצד משתקפים תהליכי גלובליזציה בבחירת שמות פרטיים לילודים יהודיים בישראל מראשית המילניום?"

על סמך סקירת הספרות (ראו סעיף 1.2) וארבע הנחות היסוד שהוצגו בסעיף הקודם, אשער כי תהליכי הגלובליזציה יתבטאו בנימוקי ההורים לבחירת השמות הפרטיים של ילדיהם בשני אופנים עיקריים: הזדהות אינטגרטיבית עם התרבות הגלובלית ועם התרבות המקומית; והזדהות מוחלטת עם התרבות הגלובלית תוך דחיית התרבות המקומית.

אין ספק שזוהי הבחנה ראשונית של הזדהויות, שהרי מטבעו של מחקר איכותני שאלו יורחבו בעקבות מחקר השדה והנימוקים שיציגו ההורים המרואיינים.

2.2.2 מערך המחקר ושיטתו

בסעיף זה אציג את אוכלוסיית המחקר ואת כליו, ואתאר את המחקר על פי שלביו. בהמשך אציג את שיטת הניתוח ואת איכותו של המחקר, ולסיום אעסוק בסוגיית האתיקה במחקר הנוכחי.

2.2.2.1 אוכלוסיית המחקר

אוכלוסיית המחקר כללה משפחות יהודיות-חילוניות בישראל. ההתמקדות במשפחות חילוניות מנומקת בממצאי מחקרים קודמים (שטאל, 1995: 190-191; בית הלחמי, 1998: 200; שורצולד-רודריג וברנבוים, 2001: 469; רוזנהויז, 2003: 354; ברנדר, 2008: 178) בהם אוכלוסייה זו מושפעת באופן ניכר יותר מתהליכי הגלובליזציה ביחס לאוכלוסייה הדתית בישראל. אוכלוסיית המחקר כללה זוגות הורים שלהם ילדים שנולדו אחרי שנת 2000 מבלי קשר לשמות ילדיהם ומבלי שידעתי שמות אלה כדי לא לסווגם מראש לקבוצות.

ראיינתי בנוסף למחקר החלוץ שבו השתתפו שישה מרואיינים, 22 מרואיינים 15 ראיונות שנמשכו בממוצע 40 דקות לראיון וכ-20 דקות בממוצע לשאלון המקוון. מספר המרואיינים נקבע לפי סוגי הנימוקים וגיוונם מבחינת העמדת קטגוריות, כיסוי תופעות ונימוקים ידועים וכדומה. אעיר כי קטגוריות שזוהו בסקירת הספרות ולא נמצאו באוכלוסיית המחקר מסיבות שונות, הובאו בפרק הדיון (סעיף 5.3). ההתקשרות הראשונית למרואיינים הייתה באמצעות שיחה טלפונית – עם חלק מהמרואיינים הייתה לי היכרות קודמת שטחית ועם חלק לא הייתה היכרות כלשהי טרם ביצוע המחקר, והגישה אליהם הייתה דרך מכרים משותפים. לאחר הצגה אישית קצרה ביקשתי את השתתפותם במחקר העוסק בשמות פרטיים, ללא הסבר או פירוט נוסף על מטרתו, כאמור, כדי להימנע בהמשך מהסטת תשובות המרואיינים. חלק מהראיונות נערכו לשני ההורים יחדיו וחלק רק לאמהות, כתלות בהיענות המרואיינים ובאורח חייהם.

המפגשים עם המרואיינים היו לא פורמליים, לרוב בביתם, בסביבה הנוחה להם ביותר, ולעיתים, לפי בקשת חלק מהמרואיינים נפגשנו בביתי. כל זאת כדי ליצור אמון ביני לבין המרואיינים. לעיתים נכחו ילדי המשפחה ולעיתים לא. עובדה זו השפיעה באופן מסוים על הראיונות ועל התפתחותם. כך היו הורים שפנו לילדיהם בחלק מהראיון, ואחרים שבחרו ללחוש אמירות מסוימות בגלל נוכחות ילדיהם.

2.2.2.2 תיאור המחקר וכליו

כנהוג במחקר האיכותני, בשלב הראשון של המחקר ערכתי מחקר חלוץ שמטרתו להצביע על סוגיות אפשריות שאליהן המחקר יכול להתייחס (שקדי, 2003: 50). במסגרת מחקר החלוץ שוחחתי בקצרה עם שישה הורים לגבי המניעים העומדים מאחורי בחירת השמות לילדיהם (ראיונות אלה יקבלו את הסימון ר"ח). מתוך השיחות העליתי קריטריונים ששימשו אותי לזיהוי ההשפעה הגלובלית. הקריטריונים הופעלו על הנימוקים שהציגו ההורים, ובאלה הובאו בחשבון הן נימוקים שהובילו לשם שנבחר על ידי ההורים והן נימוקים שהועלו כלפי הצעות שמות אחרים שנדחו או נפסלו על ידם בין על הסף ובין לאחר שיקולים. קריטריונים אלה גובשו לאחר קריאת הספרות המחקרית בנושא ומתוך התנסות מקדימה בשטח, והם היוו פתח למחקר המלא שבוצע בהמשך.

בשלב השני – המחקר עצמו – ראיינתי הורים יהודיים שנולדו להם ילדים בישראל משנת 2000 ואילך (ראיונות עומק אלה יקבלו את הסימון ר"ע). לצורך איסוף נתונים השתמשתי בראיון עומק נרטיבי המוכר כאחת השיטות היעילות להבנה עמוקה של תופעות ותכנים נחקרים. בעזרתו ניתן להגיע להבנה עמוקה של עמדותיהם ושל דעותיהם של המשתתפים ולהבהיר את התכנים הנאמרים בו (צבר בן-יהושע, 1995: 65). בתחילת הראיון מילאו המשתתפים דף פרטים אישיים ובו שמם המלא, שנת הלידה, ארץ הלידה, שפת האם ומקצועם. בנוסף מילאו פרטים אישיים על ילדיהם (ראו נספח ב). לאחר חתימת המשתתפים על הסכמה להשתתפות במחקר (ראו נספח א) החל ראיון העומק הפתוח שדמה לשיחה, ובו השתדלתי להגיע ליחסי אמון עם המרואיינים ולאפשר זרימת מידע חופשית מהם אליי. לצורך כך נקטתי

מספר פעולות: השתמשתי במספר שאלות בסיסיות, אך אלה השתנו, הורחבו ונשלפו בהתאם לאינטראקציה הספונטנית עם כל מרואיין; נמנעתי משאלות מנחות ומשאלות המעידות על ציפייה לתשובה מסוימת מהמרואיין כדי לאפשר למרואיינים להתבטא בחופשיות יחסית; ושילבתי טיפוסים שאלות שונים, לפי התקדמותו והתפתחותו של הראיין – בתחילת הראיין וכאשר רציתי לפתח נושא מסוים שאלתי שאלה פתוחה, ובהתאם לתשובות שאלתי מקומיות, שאלות דוגמה ושאלות התנסות (צבר בן יהושע, 1995: 67-68).

באישורם של המרואיינים כל ראיין הוקלט ברשמקול דיגיטלי ותומלל בצורה אותנטית, תוך שימור לשונם הטבעית של המרואיינים, כדי לשמר את הנרטיב על לשונו, ולייצג באופן הטוב ביותר את נקודת השקפתם של המרואיינים. כל תמלול ראיין נשלח בדואר אלקטרוני למרואיינים הרלוונטיים, וקיבל את האישורם. אציין כאן כי שני מרואיינים ביקשו להשמיט משפט מסוים שהוקלט ותומלל, משום שלא חשו עמו בנוח, או משום שפגע בפרטיותם באופן מסוים, ואכן נענית לבקשתם.

כדי לא להעמיד את הגלובליזציה באופן מלאכותי וחיצוני במרכז עניינם של המרואיינים, וכדי למנוע מהם לחשוב שמצופות מהם תשובות מסוימות בנוגע למידת המושפעות שלהם מהגלובליזציה, חולק השאלון המקוון (ראו נספח ג) רק לאחר סיום הראיין. השאלון המקוון הוא עיבוד המבוסס על שאלונים של קבלנד ולארוץ (2007: 254-255). היגדים בודדים שניסחו קבלנד ולארוץ הוסרו מהשאלון, משום שלא נמצאו רלוונטיים עבור אוכלוסיית המחקר הישראלית-חילונית (למשל בנוגע לתלבושת מסורתית), והוספתי היגדים אחרים על מנת לייצג קטגוריות שזוהו בסקירת הספרות בנושא הגלובליזציה, ולא ניתנה להן התייחסות בשאלון המקורי – קטגוריה של אינדיבידואליזציה; קטגוריה של הזדהות מקומית שכללה הן היבדלות לאומית והן מכנה משותף גלובלי בין הלאומים; וקטגוריה של אינטגרציה בין ההזדהות הלאומית לבין ההזדהות הגלובלית.

השאלון כלל 59 היגדים מנושאים שונים הקשורים לגלובליזציה, כאשר חלקם חזרו על עצמם בוריאציות שונות כדי לבדוק את מהימנות תשובות המשתתפים. המשתתפים נתבקשו לדרג את ההיגדים על פי עמדתם כלפי כל היגד: 1 – לא מסכימים בכלל; עד 7 – מסכימים במידה רבה. השאלון נוסח בגוף ראשון יחיד ורבים (אני-אנחנו) הן כדי להפנותו לנשים ולגברים כאחד, והן כדי לזהות תפיסה של אינדיבידואל לעומת תפיסה של קולקטיב (מקומי או גלובלי). היגדי השאלון נבחרו כדי לשקף את הקטגוריות, וכל קטגוריה תוארה באופן כמותי (ראו פרק 4).

דירוג ההיגדים על ידי הנשאלים נשלח אליי בדואר האלקטרוני מיד עם סיום מילוי השאלון המקוון, וכך התאפשר לי בזמן אמת לבקש מההורים הסברים בנוגע לחלק מהדירוגים. לצורך כך בחרתי מראש תשעה היגדים המייצגים קטגוריות שונות הנוגעות לגלובליזציה. על כל היגד נשאלה שאלה פתוחה כגון מדוע בחרת כך? מה עומד מאחורי בחירתך? כיצד זה מתבטא בחייך האישיים? ועוד. תשובות ההורים לשיחת ההבהרה הוקלטו ותומללו אף הן, ואפשרו לי לעמוד על הסיבות העמוקות לבחירותיהם ולא להסתפק בייצוג מספרי לדעותיהם המורכבות של המשתתפים, כפי שאראה בפרק 4. אציין כי בחלק מהמקרים השאלון חידד סוגיות מסוימות עבור ההורים עצמם, כך עם סיום מילוי השאלון ציינה בפניי אחת המרואיינות: "פתאום הבנתי שכן יש בי איזושהי אהבה לחוץ. אהבה מאוד חזקה לחוץ, שלא כל כך הבנתי לפני, כאילו" (ר"ע ג'¹⁴).

¹⁴ קורפוס המחקר נחלק לראיונות מחקר החלוץ (ר"ח), ראיונות עומק (ר"ע), כתבות (כ'), בלוגים ופוסטים (ב'), קטעי פורומים (פ') בתוספת לכינויי הרשת שבהם מציגים עצמם משתתפי הפורום) וקטעים המצוטטים מתכניות טלוויזיה (ט'). מפתח זה ישמש אותי להצגת המובאות מתוך הקורפוס.

כל הנתונים נאספו בשיטתיות, וכללו טופסי הסכמה להשתתפות במחקר, אישורים לתמלולי הראיונות, נתונים בסיסיים על המשתתפים ועל ילדיהם (שמות, גילאים, מקצוע, שפת אם ועוד) ונתונים ערכיים שעלו במהלך ראיונות העומק ובשאלונים.

בשלב השלישי חיפשי חיפשי באמצעי תקשורת שונים (רדיו, עיתונות, טלוויזיה ואינטרנט) אחר כתבות וסיפורים המציגים את נימוקי הבחירה בשם פרטי מסוים. הנתונים שנאספו נחלקו לכתבות (יקבלו את הסימון ב'); בלוגים ופוסטים (יקבלו את הסימון ב'); קטעי פורומים (יקבלו את הסימון פ'); וקטעים המצוטטים מתכניות טלוויזיה (יקבלו את הסימון ט'). אלה נותחו באותו אופן שנותחו הראיונות בשלב השני, ובהתאם לממצאים נערך תיקוף למיפוי הקריטריונים על ידי השוואת הנתונים שנאספו מהמקורות החדשים, לנתונים ולקשרים בין הקטגוריות והקריטריונים שגיליתי בשלב השני.

אם כן קורפוס המחקר העמיד טקסטים-נרטיביים של נימוקי ההורים, אשר שימשו אותי לזיהוי קטגוריות המעידות על השפעתה של הגלובליזציה על נימוקי ההורים לבחירה או להימנעות מבחירה בשם מסוים. לאלה נוסף השאלון המקוון שהיווה ראייה חיצונית לזיהוי קטגוריות של גלובליזציה אצל המשתתפים.

2.2.2.3 שיטת הניתוח

"ניתוח הנתונים במחקר האיכותני הוא תהליך אנליטי עם מאפיינים אינטואיטיביים ומטרתו מתן משמעות, פרשנות והכללה לתופעה הנחקרת". לתהליך זה מגיע החוקר עם שיטה ותכנון מוקדמים, אך במקביל עליו לגלות רגישות וגמישות מחשבתית כדי לשנות ולהתאים את מערך המחקר בהתאם למידע הזורם אליו מאיסוף הנתונים (גבתון, 2002 : 195-196).

לצורך ניתוח הנרטיבים הלכתי בדרך התיאוריה המעוגנת בשדה, שיטה מרכזית לניתוח נתונים ולבניית תיאוריה, אחת מחמש מסורות המייצגות את המחקר האיכותני. התיאוריה המעוגנת בשדה משמשת בעיקר במחקר מרובה מקרים. היא שואפת להביא את נקודת מבטם של המרואיניים, ועל ידי כך להגיע לממד הפרשני שעומד במרכזו של ניתוח התוכן. תהליך פרשני זה אינו נשאר ברמת הדיווח על מציאות כלשהי, אלא כולל שילוב של נקודת מבטם של המרואיניים עם נקודת מבטו של החוקר (האציניסון, 1988 : 124 ; קרסוול, 1998 בתוך שמעוני, 2010 : 25-26 ; גבתון, 2002 : 211).

תהליך ניתוח התוכן הוא ספיראלי, הוא יוצא מהנרטיב, מזהה מילים שחוזרות על עצמן ורעיונות מרכזיים המובעים במשפטים, ממשיך ביצירת קשרים בין הרעיונות ובזניחת נושאים לא רלוונטיים ומשם עובר לתהליך הפשטה שממנו מתפתחות הקטגוריות. תהליך זה חוזר על עצמו שוב ושוב כלפי נתונים חדשים שנאספים במחקר בשילוב עם קריאת ספרות מחקר רלוונטית, עד לרוויה שמשמעה יציבות תיאורטית (האציניסון, 1988 : 133-135).

הראיונות נותחו על פי שלושה שלבי קידוד (האציניסון, 1988 : 133-135 ; שטראוס וקורבין, 1990 בתוך שמעוני, 2010 : 29). השלב הראשון הוא שלב הקידוד הפתוח, בו החוקר מאתר חזרות בנתוני המחקר, מזהה רעיון מרכזי בכל משפט או פסקה, ומקודד את הרעיונות הללו תוך שימוש במילים ממשיות הלקוחות לרוב משפתו של הנחקר. כל זאת במטרה לפרוט את כל המידע שנאסף לפרטי פרטים ולמצות את כל הרעיונות העולים מהטקסט (האציניסון, 1988 : 133 ; שמעוני, 2010 : 33). בשלב זה קראתי את תמלולי הראיונות, עברתי משפט אחר משפט ומצאתי את הנושא בכל אחד מהם. חזרתי על התהליך כולו פעמיים, פעם אחת מתוך לשון הנרטיב עצמה (ללא השפעות חיצוניות) ופעם שנייה לאחר שקראתי ספרות מקצועית בנושא ; השלב השני הוא שלב הקידוד הצירי, והוא יוצר הרכבים חדשים של הנתונים שנאספו בשלב הקודם, מחדד נושאים, מוצא קשרים ביניהם וזונח פריטי מידע ונושאים שנמצאו כלא רלוונטיים

(האציניסון, 1988 : 134-135 ; שמעוני, 2010 : 35). בשלב זה התאמת בין רשימת הנושאים שעלו בכל התמלולים לבין הקריטריונים שהוצגו בסקירת הספרות ונוסחו במחקר המקדים תוך קיבוץ נושאים הקרובים זה לזה מבחינה תכנית ורעיונית, זיהוי קריטריונים משניים וזניחת נושאים לא רלוונטיים; בשלב השלישי, שלב הקידוד הסלקטיבי צומח ההסבר התיאורטי לתופעה הנחקרת, ובו מגיע החוקר לרמות ההכללה וההפשטה הגבוהות ביותר על ידי זיהוי קטגוריות ובניית הסיפור המרכזי על פני צירים עד להצגת התיאוריה שעלתה מקידוד הנתונים (האציניסון, 1988 : 135 ; שמעוני, 2010 : 36). בשלב זה ניסחתי את הקטגוריות, זיהיתי קשרים בין הקטגוריות והקריטריונים לבין התופעה הנחקרת, ופיתחתי מודל המציג קשרים אלה באמצעות תרגום המונחים היומיומיים בהם השתמשו המרואיינים למונחים תיאורטיים במטרה להסביר את אופן השפעת הגלובליזציה על בחירת השמות הפרטיים בישראל (להצגה גרפית של המודל ראו סעיף 3.6).

לאחר כל אלה הוספתי את הנתונים שאספתי מכתבות, מרשומות (פוסטים) ומפורומים שפורסמו באמצעי תקשורת שונים וניתחתי אותם באופן זהה, כך שהקטגוריות שזוהו בהם נספגו במודל או ערערו אותו. בהתאם לקטגוריות החדשות שזוהו, עוצב המודל כל פעם מחדש עד ליציבותו, ורק אז ניסחתי תיאוריה כוללת בהתאם אליו.

מתוך קורפוס המחקר הופשטו חמש קטגוריות מרכזיות שמהוות ציר לתהליך בחירת שם היילוד :

- **זמנים** הכוללים מועדים מרכזיים בתהליך הבחירה החל משלב הצעת השמות ועד להכרעה על השם הנבחר ;

- **אסטרטגיות** שמשמען נקיטה אקטיבית בדרך לצורך העלאת שמות אפשריים ליילוד וצמצום עד להחלטה על השם הנבחר ;

- **נסיבות אקראיות** שהובילו לבחירה בשם מסוים באופן מקרי ולא באופן אקטיבי מצד ההורים ;

- **נימוקים** שהם הסיבות שהובילו לבחירה בשם מסוים ובהעדפתו על פני שם אחר ;

- **משוב** שמשמעו הסתכלות ההורה מנקודת מבט ביקורתית על תהליך בחירת שם היילוד בדיעבד, כלומר אחרי שעברו מספר שנים מהולדת היילוד.

ההבחנה בין אסטרטגיות לבין נימוקים התבצעה על סמך הנרטיבים שהציגו ההורים. כך למשל אמר אחד האבות : "אני, קוראים לי עוזי בגלל שלאח של אמא שלי קראו עוזי, הוא נהרג בששת הימים, נולדתי כמה שנים אחרי, וזה על שמו" (ר"ע ח). השימוש במילת הסיבה "בגלל ש" מבהיר כי ההנצחה כאן אינה דרך, אלא נימוק. אחדד את ההבחנה בין אסטרטגיות לבין נסיבות בעזרת המובאה הבאה : "אני התלבטתי המון בין כמה שמות, רציתי יאיל בהתחלה, ו... ואז חברה ככה ממש איזה יום לפני הברית אמרה לי : מה דעתך על עמית, לא חשבנו על זה, ואיך שהיא אמרה זה צלצל לי מאוד נחמד" (ר"ע יד). אם האם פנתה לחברתה כדי שתעזור לה להחליט על שם ליילוד, משום שמועד הברית מתקרב, ועליה להכריז בפני כולם על השם – מדובר באסטרטגיה של התייעצות עם מכרים. לעומת זאת אם החברה הציעה מיוזמתה את השם עמית, ללא אקטיביות מצד האם, מדובר בנסיבות אקראיות שהובילו לבחירה ולא באסטרטגיה.

לניתוח האיכותני שתואר לעיל, נוסף השאלון המקוון המבוסס על שאלונים של קלבלנד ולארוץ' (2007 : 254-255) אשר הוצג כמותית באמצעות סטטיסטיקה תיאורית על סמך סיווג הקטגוריות שהיגדו מייצגים.

2.2.2.4 איכות המחקר

כאמור בסעיף 2.1.1, כדי לבחון את איכות המחקר האיכותני יש לנקוט בצעדים שיבטיחו את התוקף, המהימנות וההכללה במחקר. לצורך כך התבססתי על המלצותיהם של צבר בן-יהושע (1995 : 103-106) ושל שקדי (2003 : 232-234) ונקטתי בצעדים הבאים :

- תיקוף לשם אישור: חזרתי על שאלות מכיוונים שונים הן בראיונות והן בשאלונים, אספתי נתונים ממקורות מגוונים (ראיונות, שאלונים, כתבות, פוסטים ובלוגים, קטעי פורומים וקטעי תכניות טלוויזיה), בדקתי פרשנות חלופית לאותם נתונים באמצעות ראיונות זוגיים שבהם שני ההורים נימקו כל אחד את הבחירה באותו שם פרטי, וביקשתי את אישורו של כל מרואיין לתמלול הראיון שנערך עימו על מנת לוודא את נכונות התמלול בידי המרואיינים עצמם ;
- תיקוף על ידי זיכוכ המקורות: כאשר התגלתה סתירה בדברי המרואיינים, בין סיפורים שונים שסיפרו, או בין הצהרותיהם בראיון לבין החלטותיהם בפועל, הפניתי את תשומת לב המרואיינים, ועמדתי על מקור הסתירה מנקודת מבטם ;
- תיקוף על ידי יצירת תנאים לאיסוף מידע אמין: השתדלתי ליצור יחסי אמון עם המרואיינים ואני מאמינה שהגעתי לכך, משום שהם חשפו בפניי סיפורים אישיים ועמדות שחלקן יוצאות דופן או נחשבות כבעייתיות בחברה הישראלית (התנגדות לשירות מילואים, התנגדות לשירות קרבי, סטריאוטיפים עדתיים-גזעניים ועוד) ;
- מהימנות והכללה: שמרתי את כל המסמכים, ההקלטות, התמלולים, עצי הניתוח, התזכירים והתרשימים שנערכו בתהליך הניתוח הן כדי לבחון בעצמי עד כמה הניתוח נאמן למקור – דברי המרואיינים, והן כדי להתייעץ במידת הצורך עם מנחת העבודה.

2.2.2.5 אתיקה במחקר

אתיקה של מחקר מכוונת לחיפוש אחר עקרונות מנחים בהתנהגותו של החוקר. נסיבותיו של המחקר האיכותני ייחודיות מהבחינה האתית, משום שעבודת השדה של החוקר מושתתת על קשרים אישיים עם המשתתפים ועל קרבה ויצירת אינטימיות עמם. תפיסות העולם, הנורמות החברתיות, האמונות ועוד נבנות ומתגלות מתוך הדו-שיח בין החוקר לבין הנחקר (צבר בן-יהושע, 2002 : 345-346). לפי פרידמן, י. (2006) וצבר בן-יהושע (2006), כאשר עורכים מחקר איכותני, יש להביא בחשבון חמישה שיקולים אתיים מרכזיים, מתוכם שלושה רלוונטיים למחקר זה :

א. הימנעות מחשיפת נושא המחקר ומטרתו – כדי לצמצם את הטיית תשובותיהם של המרואיינים נושא המחקר ומטרתו לא נחשפו בפניהם באופן מלא. כאמור, אמרתי למרואיינים כי המחקר עוסק בשמות שהם בחרו לילדיהם, אך נושא הגלובליזציה, ואפילו נושאים של תהליכים, לא הוזכרו בפניהם, כדי שדבריהם יהיו מהימנים עד כמה שניתן. כמו כן הצגתי שאלות זהות מכיוונים שונים כדי לוודא את מהימנות התשובות. כיוון שלא רציתי לחשוף את הפן הלשוני של המחקר, שם החוג (החוג ללשון העברית) לא נרשם בלוגו מכתב ההסכמה והסתפקתי בכותר האוניברסיטה ובשמות החוקרות.

ב. שמירה על אנונימיות ועל הזכות לפרטיות של המשתתפים – היות והמחקר עוסק בשמות פרטיים של ילודים, אין אפשרות להשתמש בשם בדוי בעבודה זו. כפי שנהוג בחקר שמות פרטיים (אפרת, 2006 ; נדב ושותפיו, 2008), נחשפו שמות פרטיים ופרטים רלוונטיים של המרואיינים, אך רק לאחר שהתקבל מהם אישור לחשוף את סיפור בחירת השם תוך שימוש בשם הפרטי של הילדים. פרסום

של כל פרט מזהה אחר, דוגמת שמות משפחה, שמות מקומות וכדומה, היה כפוף לאישור מפורש של ההורים המשתתפים.

ג. הסכמה מדעת – המרואיינים התבקשו לחתום על טופס הסכמה להשתתפות במחקר (ראו נספח א). כאמור, לאחר תמלול הראיון אישרו המשתתפים את נכונות הראיון ואת פרסומו בתיזה. רק נוסח שאושר על ידי ההורים (בכתב) נכלל בתיזה.

המחקר שבוצע לצורך עבודת התיזה שכאן קיבל את אישור ועדת האתיקה לניסויים בבני אדם, אוניברסיטת חיפה, מס' אישור 050/12 (ראו נספחים ד-ה).

3. הקטגוריות בתהליך בחירת שם היילוד – זמנים, אסטרטגיות, נסיבות, נימוקים ומשוב

בפרק זה אתאר את חמש הקטגוריות שהתפתחו והופשטו מתוך קורפוס המחקר (ראו נספח ו) ועל סמך סקירת הספרות, והן מהוות ציר לתהליך בחירת שם היילוד, שהרי שאלת המחקר נוגעת להשתקפות הגלובליזציה בתהליך בחירת שם היילוד בכלל, ובנימוקי ההורים לבחירה בפרט: קטגוריית "זמנים" הכוללת מועדים מרכזיים בתהליך הבחירה החל משלב הצעת השמות ועד להכרעה על השם הנבחר; קטגוריית "אסטרטגיות" שמשמעה נקיטה בדרך באופן אקטיבי ומכוון לצורך העלאת שמות אפשריים ליילוד וצמצום עד להחלטה על השם הנבחר; קטגוריית "נסיבות אקראיות" שכוללת מקרים שבהם מוצע, נפסל או נבחר שם מסוים באופן מקרי ולא באופן אקטיבי ומכוון מצד ההורים; קטגוריית "נימוקים" שכוללת את הסיבות שהובילו לבחירה בשם מסוים ובהעדפתו על פני שם אחר; וקטגוריית ה"משוב" שמשמעה הסתכלות על תהליך בחירת שם היילוד בדיעבד (ראו סעיף 2.2.2.3 לעיל). לכאורה צפוי שהתרומה העיקרית לשאלת המחקר "כיצד משתקפים תהליכי גלובליזציה בבחירת שמות פרטיים ליילודים יהודיים בישראל מראשית המילניום?" תבוא לידי ביטוי בקטגוריית הנימוקים, ואולם לעיתים נקשרות לשאלת המחקר קטגוריות נוספות, אף על פי שהן נראות במבט ראשון כחסרות נגיעה לשאלת המחקר. כיוון שחמש הקטגוריות שהוצגו לעיל לוקחות חלק בתהליך בחירת שם היילוד והן חלק מהתמונה השלמה שעלתה בראיונות, לא ניתן להפריד ביניהן. אסיים את הפרק בהצגה גרפית של הקטגוריות ושל היחסים היררכיים ביניהן (ראו תרשים ה).

כדרך מחקר איכותני המבוסס על ראיונות עומק, אייחס לשפתם של המרואיינים חשיבות שהרי דברי המרואיין ולשונו הם המקור למחקר ולקטגוריות שהופשטו. משום כך אפריד בין הבאת ציטוטים מדויקים מקורפוס המחקר לבין שימוש במושגים תיאורטיים רלוונטיים כדי לדון בציטוטים אלה ולקשר אותם לסקירת הספרות ולמחקרים נוספים. כיוון שחלק מהציטוטים מתאימים למספר קטגוריות, בחרתי להציגם במקומות שבהם הם מייצגים את הקטגוריה בצורה הבהירה ביותר. לא יובאו כאן כל הציטוטים הרלוונטיים לקטגוריה מסוימת, אלא רק אלה שיוסיפו רובד, ולא יהוו חזרה על דברי האחר. במהלך הניתוח לעיתים היה נראה כי אמירה מסוימת נראית על פניה כמתאימה לקטגוריה מסוימת, אך בהקשר הרחב של הראיון כולו כוונת המרואיינים הייתה מעט אחרת. במקרים כמו אלה הקפדתי לא להוציא את הדברים מהקשרם, אלא לשמור על כוונת המרואיינים, כפי שהתבטאה בראיון כולו.

3.1 זמנים

קטגוריית "זמנים" הופשטה מהנרטיבים שהציגו ההורים בנוגע לבחירת שמות ילדיהם, והיא כוללת שלוש קטגוריות. ניסחתי קטגוריות אלו כשאלות שהתשובה להן נמצאת בנרטיבים שהציגו ההורים. קטגוריות אלו יוצגו כאן לפי השלבים הבאים – מתי מציעים שמות לראשונה? מתי מכריעים? ומתי מכריזים בפני הסביבה על השם הנבחר?

3.1.1 מתי מציעים שמות לראשונה ודנים בהם?

הצעת שמות אפשריים ליילודים, גם אם הם טרם נולדו, אלא עתידיים להיוולד, היא השלב הראשון המאפיין את תהליך בחירת השם.

במקרה הבא העלתה האם שם אפשרי לבתה עוד בתקופת נעוריה:

[1] מגיל 16 ידעתי שאם תהיה לי בת היא תקרא אביגיל [...] אבל אחרי שילדתי הסתכלתי עליה ופשוט ידעתי שהיא לא אביגיל (פ' א – אנטיבס300)¹⁵

דברים אלה מעלים באופן ברור את ההבחנה בין הצעת שם לבין החלטה על השם הנבחר. אצל זוג הורים אחר עלו שמות אפשריים בשלב האירוסין – לפני החתונה וטרם הפיכתם להורים בפועל: [2] **יובל**: הכול התחיל עוד לפני שעשינו אותה, כשהתארסנו בדרך חזרה מאילת, אני חושב. ואני אמרתי ששמות טובים, לדעתי, זה יהיה אלה [במלרע] ואדם [במלרע], ומרינה אהבה את זה (ר"ע ה). אצל זוגות הורים אחרים הוצעו שמות אפשריים לצאצאים עתידיים לפני הנישואין או אחריהם, אך לפני כניסתם להיריון. בכל המקרים הללו מוצגת קטגוריית הזמנים בהתאם לשינוי מעמדו של מעניק השם (רווקות, זוגיות, אירוסין, נישואין). כאשר בני הזוג נכנסים לתהליך ההורות, ניתן לחלק את קטגוריית הזמנים לפי שלבי ההיריון השונים. במקרה הבא, למשל, חיכו ההורים עם הצעת השמות האפשריים עד לידיעת מינו של העובר משום גישתם:

[3] **סול קרן**: אמממ, הייתה לי אמונה כזו שלא לבחור שם ממש ממש בשלב מוקדם, אז קודם כול חיכיתי לדעת מה המין. לפני שידעתי מה המין לא ממש התעסקתי בקטע הזה, זה גם, היום בחודש 3-4 חודשים את כבר יודעת גם מה המין אז, כאילו זה לא שאת מחכה too much יותר מדי. אז זהו, אחרי שכבר ידעתי מה המין, התחלתי להתעסק אבל לא יותר מדי (ר"ע יא). מהאמירה של האם: "חיכיתי לדעת מה המין" מתברר כי נושא השמות עלה עוד לפני כן, אולם הצעות ספציפיות של שמות אפשריים לא הועלו עד לשלב הסקירה המוקדמת שבה מתגלה מין העובר. מועד אחר להצעות ובעיקר לדיון (אפילו פנימי) בשמות אפשריים ליילוד הוא בשלבי סיום ההיריון ולקראת הלידה:

[4] בעלי לא שיתף פעולה עם אובססיית השמות, ורק כמה ימים לפני שירין נולד, הוא הסכים לדון איתי בנושא והעלה שני שמות נוספים (פ' א – אלה של משה). דברי האם מעלים את תהליך בחירת השם כתהליך השייך למהלך של קבלת החלטות בכלל ובצוות בפרט. מהדברים שכאן עולה כי כאשר שני ההורים מעורבים בהצעת השמות ובכלל בתהליך בחירת שם היילוד, כל הורה יכול להכתיב קצב אחר לכל שלב בתהליך, כך שעלול להיווצר פער ביניהם וחוסר הסכמה בנוגע לזמני השלבים השונים. כלומר דיון בהצעות שם הוא תהליך קבלת החלטות המאפיין בדרך כלל צוות שוויוני: שני הורים, ומאופיין במשך זמן ייחודי: לא ישיבת הנהלה בודדת, אך גם לא זמן אין סופי, אלא מהלך שמשכו המרבי הוא משך ההיריון ופרק זמן קצר שלאחר הלידה. מכל אלה עולה כי זמן התחלת העיסוק בהצעת שמות אפשריים ליילוד מגוון ביותר, ואולם אין הוא חורג ממועד הלידה. אין זה אומר כי לפני הלידה עצמה ההורים העתידיים כבר בוחרים בשם המיועד, אלא שהם משוחחים על שמות אפשריים ליילוד.

3.1.2 מתי מכריעים?

ההכרעה היא השלב שבו עוברים ההורים מהצעות ודיון, להחלטה וקביעה של השם הנבחר ליילוד. רגע ההכרעה משמעותי עבור ההורים, ועדות לכך היא שהם זוכרים את המועד גם כאשר חלף זמן רב. כדרך

¹⁵ קורפוס המחקר נחלק לראיונות מחקר החלוץ (ר"ח), ראיונות עומק (ר"ע), כתבות (כ'), בלוגים ופוסטים (ב'), קטעי פרומים (פ') בתוספת לכינויי הרשת שבהם מציגים עצמם משתתפי הפרום) וקטעים המצוטטים מתכניות טלוויזיה (ט'). מפתח זה ישמש אותי להצגת המובאות מתוך הקורפוס.

קבלת החלטות בצוות, לעיתים ההכרעה היא של שני בני הזוג במשותף, ולעיתים אחד מהם מוביל אותה. ההכרעה מתרחשת בזמנים שונים שנחלקים לקבוצות לפי שלבי ההיריון והלידה. במקרה הבא נבחר השם בשלב מתקדם יחסית של ההיריון:

[5] אני זוכרת שכשהבנתי שאני בהיריון, פשוט ידעתי שזו בת ושקוראים לה **בת-אל**. כשהייתי בחודש השביעי, חברה הביאה לי ספר שמות. החלטתי לדפדף בו מתוך סקרנות, ואז נתקלתי בשם **ספיר**, ומשום מה החלטתי באותו הרגע לקרוא לה **ספיר** (פ' א – נוגעש). מקרה זה ממחיש את ההבדל בין הצעת שם אפשרי לבין ההחלטה על השם הנבחר. במקרה אחר נבחר השם בסיום ההיריון – בנסיעה לבית החולים לקראת הלידה:

[6] **בוז'נה**: וניצן היה... נשארנו עם שני שמות או ניצן או דרור, לא דרור – דותם. ובדרך לבית חולים בחרנו ניצן.

מראיינת: עוד לפני שהוא נולד?

בוז'נה: לפני, אני לא מבינה איך אפשר כאילו, ילד יוצא, אי אפשר להגיד זה ניצן וזה דותם (רי"ע ב). לעומת זאת ישנם הורים המחליטים על שם היילוד לאחר הלידה מתוך רצון להתאים בין השם לבין היילוד (מובאה [1] לעיל, וראו סעיפים 3.1.3.2 ו-3.5). כך למשל במקרה הבא:

[7] אמלי הייתה ארבעה ימים ללא שם [...] התחלנו עם השמות העבריים, אבל לא מצאנו משהו מתאים. רציתי משהו שיתחבר לי מיד כשאראה אותה ואז, כמה שעות לפני שיצאתי מבית החולים, גילי בעלי הציע את **אמלי**. וזהו. היה ברור מיד שזה השם של המלכה שלי. הוא כל כך מתאים לה, היא מיוחדת כמו השם שלה (כ' ב).

המקרה הבא מתייחס לדחיית ההכרעה על השם הנבחר בעקבות ניסיון העבר:

[8] בננו הראשון השתחרר מבית החולים בלי שם. הענקנו לו את שם הדוד שנספה בשואה, רק בהיפוך אותיות ובהיפוך מזל, כך קיוונו. ייתכן שמשוהו מהלחץ והכובד הרגשי עבר אליו, ובגיל 9 הוא שינה את שמו, בהסכמתנו ובתמיכתנו. עם הילד השני כבר ידענו טוב יותר, ובאמת לקחנו את הזמן. במשך חודש היא נקראה **'התינוקת'**, עד שמצאנו לה שם מתאים (פ' א – מיריה). מקרה זה מעלה את סוגיית דחיית ההחלטה בנוגע לשם היילוד עד לאחר לידתו כדרך להימנעות מהחלטה (ראו סעיף 1.1.5.1). הסיבה לדחייה היא חרטה הצפויה בעקבות בחירה שגויה, כדיווח ההורים, שהתחרטו על הבחירה בשם בנם הבכור, ולכן היו זהירים יותר והעדיפו לדחות בחודש את ההחלטה על השם של בתם השנייה.

3.1.3 מתי מכריזים בפני הסביבה על השם הנבחר?

לעיתים הורים חושפים את שם היילוד עוד לפני לידתו. כך למשל מתארת אם ישראלית שחיה באיטליה את הנהוג שם בנוגע להכרזה על שם היילוד:

[9] דרך אגב, באיטליה, ברגע שיודעים את מין התינוק, בוחרים לו שם ומודיעים לכולם (איזה קטע זה לשמוע: **'ג'ובני בעט בי!'** או: **'אני מודאגת, לא הרגשתי את מריה-אנה'** זזה כל הלילה!). אני נראיתי להם ממש, אבל ממש מוזרה כשאמרתי שרק כשהיא תיוולד – יהיה לה שם (פ' א – טוי טוי).

המרוויינת מבטאת בדבריה הבדל ניכר בנהוגי ההכרזה על השם הנבחר כתלות בחברה ובתרבות שאלה משתייכים ההורים. לפי קורפוס המחקר, בחברה החילונית בישראל ההכרזה על השם בפני הסביבה מתרחשת לרוב לאחר הלידה. במקרה הבא האם הכריזה על השם הנבחר במהלך הלידה:

[10] נותרנו עם שני שמות לבנים: *שלו* ו*תבן*. בזמן הלידה פתאום הרגשתי שאני אוהבת יותר את השם של *שלו* והכרזתי עליו, וכך נולד לנו *שלו* הידוע בשמו – *שלו* (פי' א – עיניים אוהבות).

בשני המקרים שיוצגו מיד המתינו ההורים עד להולדת התינוק, לפני שהכריזו בפני הסביבה על השם הנבחר. במקרה הראשון ההורים הכריזו על השם דרך הטלפון הנייד עוד בחדר הלידה, לאחר שהתייעצו עם המיילדת:

[11] **שלי**: [...] המיילדת- היא הייתה מאוד חמודה- היא שאלה 'יש לך עוד ילדים?' אמרנו 'כן, *דפנה*'. ואז היא מסתכלת עלינו 'תקראו לה *אלה*'. זה אנרגיה טובה וזה מתאים ל*דפנה*'. ואז הוא [הבעל] התלהב ושלה ישר אס אס אס לכולם '*אלה יחזקאלי* נולדה'. בזה זה נגמר. נגמרה ההתלבטות (ר"ע טו). אמנם לפני התפתחות טכנולוגיית התקשורת היו שסיפרו לבני המשפחה על השם הנבחר עוד לפני הלידה, אך הטכנולוגיה של אמצעי התקשורת המאפיינת את העידן הגלובלי, מאפשרת להורים לעדכן בזמן אמת על הלידה ויחד איתה על הבחירה בשם היילוד. כאשר היילוד הוא ממין זכר ועתיד לעבור ברית מילה, ישנם הורים שמחכים עד לברית עצמה כדי להכריז על שמו.

[12] **שגית**: מסורתיים – אז לא נהוג להגיד, אני לא יודעת אם זה קשור למסורת או אמונות טפלות, אבל נראה לי אחרי לידה עם כל ההורמונים – הייתי מלאה באמונות טפלות וחששות ופחדים, אבל בעיקר מה שקרה כאן זה שההתלבטות של השם הייתה עד הדקה התשעים, לדעתי, כמה שעות לפני הברית עוד התלבטנו. בברית צריך להחליט (ר"ע יד).

מדברי האם עולה כי ההחלטה על השם הנבחר צריכה להתקבל עד לברית. ההכרזה על השם הנבחר דווקא בברית מקורה במנהג מסורתי-יהודי. יש בהיצמדות למנהג זה עדות לאמונות טפלות שליוו את האם לאחר הלידה או להזדהות יהודית-מקומית העומדת בניגוד להזדהות גלובלית (ראו סעיף 5.2.1).

קטגוריית הזמנים מורכבת אפוא משלושה שלבים: שלב הצעת השמות האפשריים ליילוד, שלב ההכרעה על השם הנבחר ושלב ההכרזה על השם בפני הסביבה. כל שלב כזה נחלק למועדים שונים בהתאם למעמד ההורה (רווק, ארוס, נשוי, הורה) או בהתאם לשלבי ההיריון והלידה. קטגוריה זו תוחמת מסגרת זמנים שבה מתרחש תהליך בחירת שם היילוד, וניכר כי הוא יכול להתחיל עוד מתקופת הילדות של ההורה ועד למספר שבועות אחרי הלידה, שהרי החוק בישראל מחייב לבחור שם ליילוד בסמוך ללידתו¹⁶.

3.2 אסטרטגיות

בחירת שם הינה מקרה פרטי של אירוע קבלת החלטה. מקרה זה מורכב במיוחד, משום שברגיל הוא נעשה בין שני שותפים ולא אחד. האסטרטגיות של קבלת ההחלטה הן הדרכים המשמשות את ההורים לבחירת שם היילוד. מהראיונות הופשטו שלוש קטגוריות מרכזיות הנוגעות לאסטרטגיות, וגם כאן ניסחתי אותן כשאלות: כיצד מועלים שמות אפשריים? כיצד מצמצמים אפשרויות? וכיצד מחליטים על השם הנבחר? אציג כאן את שלוש הקטגוריות הללו תוך הבאת ציטוטים רלוונטיים מהראיונות ותיאור הקטגוריות שהן כוללות.

¹⁶ לפי חוק השמות התשט"ז (1956) סעיפים 4, 8, 9.

3.2.1 כיצד מועלים שמות אפשריים?

לפי קורפוס המחקר שכאן, אם מבודדים את האסטרטגיות המשמשות את ההורים לצורך הצעת שמות אפשריים מהאסטרטגיות המשמשות אותם לצמצום האפשרויות ולהחלטה על השם הנבחר, נותרים עם שלוש אסטרטגיות: שימוש ברשימות מוכנות של שמות פרטיים, שימוש באמצעי תקשורת המונים ופנייה לעצה ממכרים.

3.2.1.1 רשימות מוכנות של שמות פרטיים

רשימות מוכנות של שמות פרטיים ניתן למצוא באתרי אינטרנט ובספרים המאגדים שמות, שהמוכר ביניהם הוא "ספר השמות הענק" (כהן, 2008). רשימות אלו ערוכות לפי סדר הא-ב ולעיתים נחלקות לקטגוריות נוספות לפי מין היילוד (שמות לבנות, שמות לבנים ושמות אנדרוגיניים), לפי שפת המקור של השם, לפי שדה סמנטי ועוד. ישנן רשימות המציגות פירושים לשמות על פי הנומרוגיה, האסטרולוגיה או הקבלה ויש רשימות המכילות רק את השמות המופיעים במקרא (ראו למשל כהן, 2007). כפי שניתן להבין מקורפוס המחקר, פנייה לרשימות מוכנות של שמות פרטיים היא אחד האמצעים להעלאת שמות אפשריים עבור היילוד:

[13] **לימור:** שתבני, יש לי כאן ספר על שמות מהתנ"ך. אם את רוצה, אני אראה לך אותו... תכף תסתכלי אם זה חשוב [...] אני זוכרת שישבתי במלון הסקוטי כשהיינו לפני הלידה, וממש קראתי ונברתי, כי אני לא הייתי בטוחה [...] אולי חודש לפני הלידה, ישבתי, פתחתי ספר של שמות, כי לא כל כך היה לנו משהו קונקרטי (ר"ע ז).

לעיתים השימוש בספרי שמות המאגדים שמות מסוג מסוים – למשל שמות מקראיים או שמות גלובליים לצורך העלאת שמות אפשריים ליילוד מבטא הזדהות של ההורים. מקרים כגון אלה נוגעים לקטגוריית עמדות ההורים, ולכן יוצגו במסגרתה (ראו סעיף 3.4.3.3). דוגמה לכך היא המקרה הבא שבו חשוב היה להורה לפנות לספרי שמות בשפה האנגלית דווקא:

[14] **מראיינת:** וכשהיית בהיריון, היו רק את השלושה שמות האלה: בן, סיוון ותומר?

ליסה: לא, היה לי ספרים, ואני רציתי שמות באנגלית דווקא. אני רציתי איתן או תומס, אבל זה לא עבר אצלו [אצל הבעל].

עוזי: [...] היא למשל יכולה למצוא בספרים שלה שם שהיא חושבת שהוא מגניב. נגיד אסתר נשמע לה כאילו רלוונטי, בשבילה זה חדש, ואני יודע שזה כבר... (ר"ע ח).

כפי שאראה בסעיף 3.4.3.3.1.2, התנגדותו של האב לשמות שמציעה האם מביעה התנגדות להזדהות היהודית מסורתית.

3.2.1.2 אמצעי תקשורת המונים

אחד משלושת הגורמים התקשורתיים-טכנולוגיים שהובילו לגלובליזציה הוא התפתחותם של אמצעי תקשורת ההמונים. אין הכוונה כאן לאמצעי תקשורת מקומית כגון רדיו ועיתונות, אלא לאותם אמצעי תקשורת אשר פונים לחברה הגלובלית ומאפשרים שיתוף בתכנים גלובליים. הבולטים ביניהם הם הטלוויזיה בכבלים והאינטרנט. כפי שהצגתי בסקירת הספרות (סעיף 1.2.2.5), האינטרנט תורם להאצת הגלובליזציה בשתי דרכים: הוא מגדיל את הנגישות למידע, מאפשר תקשורת קלה ומהירה בין מקומות שונים על פני הגלובוס, וחושף תרבויות שונות ופחות מוכרות בפני משתמשיו; בנוסף יש בו אתרי ציטים שונים המשמשים כמעין שוק היכרויות גלובלי המוביל ליצירת קשרים חוצי גבולות וימים (בן-רפאל, 2001: 4; אלמוג, 2004: 279, 1258-1259; פרידמן, 2006: 506; גריצן, 2008: 1-2). הדרכים הללו

מאפשרות להורים לפנות אל האינטרנט כאסטרטגיה בבואם לחפש הצעות שם פרטי לילדם בשני אופנים – ההורים יכולים לבחור שמות אפשריים מרשימות מוכנות של שמות, בדומה לאסטרטגיה שהוצגה לעיל (סעיף 3.2.1.1); או לנצל את מרחב הסייבר הישראלי להעלאת שמות אפשריים באמצעות שיתוף של אנשים אחרים הפעילים במרחב הסייבר והתייעצות עמם. כך למשל במקרה הבא:

[15] אשמח לשמוע המלצות לשמות לבנים. אוטוטו הקטנציק מגיח ושם איין. לא הצלחתי להתחבר לשום שם בצורה מלאה. השמות שעוד איכשהו קצת התחברתי הם: *דועי, עידן, עילאי, איליי ואיתי*. מה דעתכן עליהם? (פי ב – אמא של נועהלה1).

החשיפה של ההורים לתקשורת ההמונים הכוללת בין היתר את האינטרנט באה לידי ביטוי גם בשאלון המקוון שעליו ענו המרואיינים (ראו פרק 4). קטגוריה זו רלוונטית לשאלת המחקר, משום שהיא נוגעת לקשר בין גלובליזציה לבין בחירת שם פרטי ליילודים. לפיכך אחזור לדון בה בפרק 5.

3.2.1.3 פנייה לעצה (מכרים – בני משפחה וחברים)

גם פנייה לסביבה הקרובה של ההורים לצורך קבלת עצה משמשת כאסטרטגיה להעלאת שמות אפשריים ליילוד. כך למשל במקרה הבא:

[16] בהיריון השלישי ביקשתי מחברים שיעזרו לי למצוא שם שמתחיל בא' וכולל גם את האותיות ל' וי', כי כל אחד מהילדים שלי הוא האלוהים שלי (כ' ב).

מקורפוס המחקר עולה כי על פי רוב פנייה למכרים נעשית לצורך העלאת שמות אפשריים ליילוד או לצורך צמצום האפשרויות שהועלו (ראו סעיף 3.2.2.2).

3.2.2 כיצד מצמצמים אפשרויות?

תהליך הצמצום הוא המעבר בין העלאת שמות אפשריים ליילוד לבין ההחלטה על השם הנבחר. לפי קורפוס המחקר, ארבע אסטרטגיות משמשות את ההורים לצורך צמצום האפשרויות: רשימות שמות שמכינים בני הזוג, פנייה לעצה ממכרים – בני משפחה וחברים, פנייה לבעלי סמכות ופנייה לאנשים זרים.

3.2.2.1 רשימת שמות שהכינו בני הזוג

כאשר בני הזוג מכינים רשימת שמות, מתאפשר לשניהם להיות שותפים לתהליך בחירת שם היילוד. הרשימה מסייעת להורים לפסול אפשרויות ולהיות עם מספר שמות מצומצם. יש הורים שהעמידו רשימה לקראת לידת בן אחד, ורשימה זו משמשת אותם גם בהמשך. אין היא משתנה בין הילדים (אם מדובר באותו מין), ובכל היריון נבחר שם אחר מתוכה:

[17] **אלדד**: זה באמת מרשימת שמות מאוד מאוד מצומצמת, סה"כ. אם תתני לנו עכשיו דף נייר ותגידי לנו: יש לכם בן זכר שלישי [...] אבל תיתני לנו רשימה ונשרבט לך את אותם שמות ששרבטנו גם כשדיברנו על הילד השני, וננעם [הבן הראשון] פחות שרבטנו, כי זה כבר די היה ברור, אבל לפי דעתי ניתן לך את אותם שבעה שמות שרצים לנו בראש שהם הקבועים: *דועי, עידן* - עידן זה אחיין שלה, *עומרי* - זה אחיין שיש לה, ורועי זה חבר, אז הרשימה הזאת מצטמצמת (ר"ע א).

מהדברים לעיל עולים שני שלבים בצמצום השמות האפשריים. בשלב הראשון מכניסים ההורים שמות לרשימה שהם מכינים, ובשלב השני הם מצמצמים את הרשימה על ידי פסילת שמות שכבר ניתנו לילדים של בני משפחה או חברים.

במקרה הבא נעשה שימוש בהכנת רשימת שמות, אולם זו לא סייעה לקידום תהליך בחירת השם בגלל חוסר ההסכמה בין ההורים, ולכן הם עברו לאסטרטגיה אחרת של התאמת השם הנבחר ליילוד (ראו גם סעיף 3.2.3.1 להלן):

[18] **יובל**: לא כל כך הצלחנו להחליט. כל פעם היא לא אהבה את השם או שאני לא אהבתי, ובסוף הצענו לעשות רשימה כל אחד, וגם זה לא הסתדר. הגענו לאיזה רשימה של 15 שמות וביניהם לא הצלחנו להחליט, וכבר היינו קרובים ללידה. אמרנו: נראה אותה, נדע. כמו בטח הרבה אנשים אחרים (ר"ע ה).

מכל המקרים שלעיל עולה כי כדרך תהליך קבלת החלטות בכלל, וקבלת החלטות בצוות, האסטרטגיה של הכנת רשימת שמות מאפשרת לשני בני הזוג להיות חלק מתהליך בחירת היילוד, אך גם מצריכה מהם להגיע להסכמה. ללא הסכמה – יפנו ההורים לאסטרטגיה נוספת.

3.2.2.2 פנייה לעצה (מכרים – בני משפחה וחברים)

במקרה הבא פנה האב למשפחתו כדי לקבל עזרה בבחירת שם התינוקת, לאחר שהכין יחד עם אשתו רשימת שמות אפשריים, שלא קדמה אותם בתהליך בחירת השם:

[19] **מרינה**: [...] הרשימה עברה אצל המשפחה שלך [...] הוא הביא את המשפחה שלו. אני לא ידעתי מזה בכלל, ואז פתאום אני מתחילה לשמוע שזה שם של חומר ניקוי, וזה כזה, וכל השמות נפסלו, והיו סיבות כאלו חמורות של מה זה השם הזה, ובכלל איך העליתם את זה על הדעת. המשפחה שלי לא התערבו. אולי רק אחר כך כשביקשנו [...]

יובל: [...] אבא שלי היה פולני בקטע ביני ובינה. הוא זה שלחף שנתחתן ושנעשה מהר ילדים וכל זה [...] וגם בקטע של השם – אז הוא קרא לה "אין שם", וקרא לה "חמודה" ו"מתוקה" וכאלה דברים, אבל הוא אמר: צריך להיות לילדה שם.

מרינה: והוא גם היה הפוסל העיקרי של רוב השמות, כי הם לא היו שמות ישראליים (ר"ע ה).

מהדברים עולה כי האב פנה לבני משפחתו כאסטרטגיה, אלה פסלו שמות רבים, וכך צמצמו את האפשרויות הרבות שהועלו (15 שמות). לעומת זאת מבחינת האם מדובר בנסיבות שנכפו עליה ולא באסטרטגיה, שהרי היא לא בחרה להתייעץ איתם. פסילת השמות שאינם ישראליים על ידי הסב מעידה על הזדהות עם התרבות הישראלית-מקומית, ובמקרים כגון זה אדון בסעיף 3.4.3.3.

3.2.2.3 פנייה לבעלי סמכות

לאנשים הנתפסים כבעלי סמכות ניגשים ההורים באופן מתוכנן ומרצון ברור להתייעץ איתם, ולעיתים הם אף משלמים להם בתמורה לחוות דעתם. מהראיונות עלו שני מקרים שבהם פנו אמהות להתייעצות עם נומרולוגית במטרה לצמצם את השמות שהועלו כאפשריים מתוך תפיסתן שמדובר בבעלת סמכות. הניתוח נומרולוגי המוצג כטכניקה שעוסקת בעיקר בתאריך הלידה ושם האדם על ידי חיבור המספרים המייצגים כל אות (גימטרייה) עד לקבלת מספר חד ספרתי שנושא משמעות מיסטית כלשהי, משמש כאסטרטגיה לשם צמצום אפשרויות והחלטה על השם הנבחר. כך באחד מתוך שני המקרים:

[20] **לימור**: יש כאן ממש עבודה [מראה לי ניתוח נומרולוגי] על כל השמות שביקשתי [...] עכשיו תשימי לב, נתתי לה דפנה, רותם גם היה לי בראש.

מראינת: ומתוך האפשרויות האלה איך בחרתם?

לימור: והיא, תשימי לב מה היא ניתחה לי הכי הרבה, היא ניתחה לי את מיכאלה, אוקיי? (ר"ע ז).

ההתייחסות לנומרוולוגית כבעלת סמכות היא מצד האם (ראו גם ר"ע ה). לעומת זאת האבות בשני המקרים הביעו זלזול והתנגדות מפורשת לייעוץ מסוג זה, ומכאן שהם אינם תופסים את הנומרוולוגית כבעלת סמכות. לפי בית הלחמי (1992: 75-76) מדובר במגמה לפיה הנשים בישראל הן הצרכניות העיקריות של מיסטיקה הכוללת גרפולוגיה, אסטרולוגיה, נומרוולוגיה ועוד. במחקר שכאן, כנראה משום התמקדותו באוכלוסיית מחקר חילונית, לא נמצאו מקרים של התייעצות עם רבנים בנוגע לבחירת שם היילוד, אף על פי שתופעה זו מוכרת בארץ, בקרב מי שכנראה תופס את הרבנים כבעלי סמכות.

3.2.2.4 פנייה לאנשים זרים

מקורפוס המחקר עלו שני מקרים שבהם ההורים פנו להתייעץ עם אנשים זרים (מיילדת ופקידת רישום במשרד הפנים) שלא נתפסו על ידם כבעלי סמכות, אולם מתוקף מקצועם הם קרובים לתהליך בחירת שמות באופן יומיומי:

[21] **מראיינת:** וגיא, תספרי לי איך בחרתם את השם גיא?

מיטל: [...] בגיא דווקא הייתה התלבטות, היה שם נוסף שככה התלבטנו, ובזמן שבאנו לצאת מבית החולים, ברישום של משרד הפנים, שיתפנו את הפקידה שם, כאילו אני מתלבטת גיא או ארז, ואז היא אמרה לי ברור שגיא, יש לי נכד גיא והיא הראתה לי את התמונה שלו, והוא היה כזה הורס בדיוק כמו שהצטייר לי גיא וזהו, זה נתן את האוקיי (ר"ע ט).

האמירה "שיתפנו את הפקידה" מעידה על כך שהפקידה לא נתפסה בעיני ההורים כבעלת סמכות להחליט על השם הנבחר, אך הם כן התעניינו בחוות דעתה לקראת קבלת ההחלטה על השם הנבחר, ופנו אליה ביוזמתם. פנייה זו סייעה להורים לצמצם את האפשרויות להיוותר עם ההחלטה על השם הנבחר.

3.2.3 כיצד מחליטים על השם הנבחר?

בקורפוס המחקר עלה מגוון יחסי של אסטרטגיות שנוקטים בהן ההורים כדי להגיע להחלטה על השם הנבחר. חלקן הוצגו גם לעיל כחלק מתהליך העלאת השמות האפשריים וצמצומם, וחלקן ייחודיות רק לשלב ההחלטה ממש, שהוא ברגיל, השלב האחרון של תהליך הבחירה.

3.2.3.1 התאמה ליילוד

אסטרטגיה זו עוסקת בקביעת השם לפי טיבו של היילוד – מראהו, אופיו ועוד. כדי להשתמש באסטרטגיה זו על ההורים להמתין ללידה. המקרה הבא מייצג מקרים נוספים שבהם התלבטו ההורים בין שני שמות, והאסטרטגיה שאליה פנו כדי להחליט על השם הנבחר הייתה יצירת התאמה ליילוד, במקרה שכאן לפי מראהו החיצוני:

[22] **מראיינת:** אוקיי, ספרו לי איך בחרתם בשם אלון.

טלי: זה היה ממש ברור, היו לנו ממש מעט שמות ברשימה של בנים [...] או יותם או אלון, ואם הוא יצא בלונדיני, זה יהיה אלון. ויש לי סיבה נורא נורא הגיונית לזה – כי בספר "מעשה בחמישה בלונים" אלון הוא בלונדיני. אין לי מושג למה, אבל זה חקוק לי. הוא לא נראה בדיעבד בלונדיני, אבל הייתה לי תמונה בראש שהוא בלונדיני עם תספורת סיר כזאתי על הראש. ואני זוכרת כשהוא נולד, ישר שאלתי מה הצבע שיער שלו, כי זאת הייתה ההכרעה בין אלון ליותם. והוא נולד בלונדיני (ר"ע ד).

הרצון לבחור שם המתאים ליילוד מוביל לדחיית ההחלטה על השם הנבחר עד ללידה מחשש לחרטה הצפויה בעקבות בחירה בשם שאינו מתאים ליילוד.

3.2.3.2 רשימות מוכנות של שמות פרטיים

רשימות מוכנות של שמות פרטיים יכולות, כאמור בסעיף 3.2.1.1, להילקח מספרי שמות שונים, מהאינטרנט ועוד. במקרה הבא השתמשו ההורים בספר שמות כדי להחליט על שם היילוד:
[23] **ליבי**: וביום שהשתחררנו מבית חולים, נמרוד אמר: 'זה לא נוח לי, אני לא מוכן שנצא בלי שם'. ואז לקחנו את הזה של השמות, שזה הכי לא אנחנו. אנחנו הכי רוצים להיות unique וכאלה, והתחלנו לעבור. אמרנו זה לא, זה לא, זה לא, ואז נגה. ואז הוא אמר רוצה נגה? אמרתי כן, הכי סתמי בעולם (ר"ע ו).

האמירה "לקחנו את הזה של השמות, שזה הכי לא אנחנו. אנחנו הכי רוצים להיות unique" מביעה סתמיות כלפי האסטרטגיה, כלומר האסטרטגיה של בחירה מספר שמות שימשה אותם כברירת מחדל בגלל הרצון שלהם לבחור שם לתינוקת טרם היציאה מבית החולים. בהמשך הראיון הביעה האם את חוסר שביעות רצונה מהשם הנבחר לאותה תינוקת בגלל תפוצתו הנרחבת: "אני קצת מרגישה שעשינו לה עוול, שזה קצת, אני שומעת המון נגה מסביב", ומכאן שהאמירה "הכי סתמי בעולם" מכוונת גם כלפי השם שנבחר כתוצאה מהשימוש באסטרטגיה (ראו סעיף 3.5).

3.2.3.3 אחד מן ההורים מחליט

מטבע הדברים במרבית המקרים הורי היילוד בוחרים את שמו, אך לעיתים אחד ההורים מעורב בתהליך הבחירה יותר מהשני מתוך החלטה ברורה בין בני הזוג, ולכן מדובר באסטרטגיה, שהרי היא כוללת נקיטה אקטיבית בשיטה לבחירת שם היילוד, ואולי זהו דפוס התנהלות וקבלת החלטות המתקיים בין הורים אלה כצוות בכלל. במקרה הבא האמא היא הדומיננטית יותר בקבלת ההחלטה על השם הנבחר:
[24] **מראינת**: אוקיי. ספרי לי איך בחרתם את השם עמית.

שגית: איך בחרנו?

מראינת: כן

שגית: אני בחרתי [צוחקת]

מראינת: אוקיי

שגית: אני בחרתי ויניב התלהב (ר"ע יד).

המענה של האם בגוף ראשון יחיד, על אף שהופנתה אליה שאלה בגוף ראשון רבים, מעיד על חלקה בקבלת ההחלטות בסוגיית בחירת שם היילוד. כך גם במובאה [3]. מצד שני יש לה צורך באישורו של האב.

מקרה אחר השייך לאסטרטגיה זו הוא המקרה הבא:

[25] **מיטל**: [...] ערב לפני שהשתחררתי מביה"ח, אני ממש אין לי מושג איך לקרוא לו, הגיעה חברה שבאה לבקר אותי, וסיפרתי לה על השמות שאני מתלבטת [...] ואז היא אומרת לי את מה שכנראה הייתי צריכה לשמוע - תקשיבי כשאת מספרת לי את הסיפור של הלידה, אני לא מבינה למה את בכלל מתלבטת לגבי השם, יובל זה בדיוק השם שמתאים לזרימה, וגם מתחבר טוב עם גיא. וזהו, זה מה שהייתי צריכה לשמוע כדי להחליט, ישנתי על זה, ובבוקר קמתי עם החלטה שזה הולך להיות יובל (ר"ע ט).

מדברי האם עולה כי ההחלטה היא בידיה בלבד ולאב אין חלק כלשהו בהחלטה. מקרה זה נוגע גם לקטגוריה של פנייה למכרים – בני משפחה וחברים לצורך צמצום השמות האפשריים (ראו סעיף 3.2.2.2 שלעיל).

3.2.3.4 שני ההורים מחליטים על שמות שונים

קטגוריה זו אמנם הועמדה על בסיס ריאיון בודד, אך משום שמדובר באסטרטגיה אפשרית נוספת להחלטה על שם היילוד ומשום ייחודיותה, בחרתי להביא מקרה המייצג אותה:

[26] **יובל**: קיצור עוד יום ועוד יום עובר, וצריך למלא טפסים ולהודיע בעבודה וזה, והילדה כבר בת שבועיים ובת חודש, וכולם: מתי תחליטו, מתי תחליטו [...]

מרינה: זה ממש היו הימים האחרונים שלו [של אביו של יובל], ואז הוא [יובל] בא ואמר לו שקוראים לה שלי.

[...] **מראיינת**: אז איך היא כתובה בתעודת זהות?

מרינה: [צוחקת] רשמתי אותה בלי לשאול אותה.

יובל: מישל, היא עשתה מחטף וגנבה לילדה את השם. שם גנוב (ר"ע ה).

כפי שהתגלה בראיון, בפועל, כתוצאה מחוסר ההסכמה בין ההורים, קרויה הילדה בשני שמות – מישל ושלי כתלות בקורא לה (אם הוא ממשפחתו של האב או של האם) וכתלות בנוכחים בסיטואציה (אם האב או האם נוכחים).

3.2.3.5 החלטת האחים הגדולים

באסטרטגיה זו ההורים מעבירים את ההחלטה על שם היילוד לאח או לאחות בכורים. במקרה הבא מספרת האם על שמה שלה, אשר נבחר לה על ידי אחותה הגדולה שהייתה באותה עת בת שלוש:

[27] **לימור**: אני, את השם שלי אחותי נתנה לי.

מראיינת: אה, באמת?

לימור: כן, אחותי בחרה לי את השם שלי. אמא שלי רצתה לקרוא לי לילך, אחותי רצתה לימור וזה, ככה זה נבחר (ר"ע ז)¹⁷.

בהמשך אותו ראיון משתמעת הגישה, לפיה בחירת שמות ליילודים היא תפקידם של ההורים, או לפחות של אדם בוגר אשר מסוגל לנמק את בחירתו:

[המשך 27] **לימור**: למה? למה אחותי רצתה לקרוא לי לימור? היא הייתה בת שלוש, אז אין לי מושג, אני באמת לא יודעת. נראה לי פרט שלא ידעת, נכון?

פביוס: לא, אני ידעתי, אני לא ידעתי שהיא הייתה בת שלוש.

לימור: כן

פביוס: שיתנו לה לבחור בגיל שלוש?! (ר"ע ז).

¹⁷ מובאה זו נוגעת לבחירת שמם של ההורים עצמם, ולכן היא חורגת מתחום המילניום שכלפיו הגבלנו את המחקר שכאן. אביא ציטוטים מסוג זה כאשר תהיה להם תרומה מרכזית לקטגוריה כזו או אחרת, אולם כיוון שמחקר זה אינו מתמקד בנימוקי השמות שניתנו להורים כילודים, אלא בנימוקי הבחירה בשמות ילדיהם, בכל הנוגע לקטגוריות הקשורות באופן ישיר לשאלת המחקר, איננע משימוש בנימוקים שהציגו ההורים כלפי שמותיהם, אלא אם כן מדובר בקטגוריה שזהו נושאה, למשל "רגשות ההורה כלפי שמו" (ראו סעיף 3.4.1.2.6).

האמירה של האב מבטאת השתוממות כלפי החלטתם של הורי האם להטיל את הבחירה בשמה על ילדה בת שלוש. משתמע כי בחירת שמות לילדים היא חלק מהתפקיד ההורי והאחריות ההורית של הורים כלפי ילדיהם.

גם במקרה הבא ההחלטה על השם הנבחר נעשתה על ידי אח בכור:

[28] **מראינת**: אז נעבור לסייון.

ליסה: גפן [האח הבכור] בחר את זה. היה לנו שלושה שמות, ולא הצלחנו לבחור, אז...

עוזי: גפן, אתה בחרת את סייון?

גפן: כן

ליסה: היה לנו בן, סייון או תומר (ר"ע ח).

דוגמה זו נוגעת גם לאסטרטגיה של פנייה למכרים – בני משפחה וחברים לצורך צמצום שמות (ראו סעיף 3.2.2.2 לעיל), שהרי ההורים פנו לאח הגדול עם רשימת שמות שהוכנה על ידיהם, הוא בחר מתוכה את שם היילוד, ובכך סייע בתהליך צמצום השמות האפשריים.

ניכר כי אסטרטגיות שונות משמשות את ההורים בבואם לבחור שם לילדם – החל משלב הצעת השמות, דרך צמצום השמות האפשריים וכלה בהחלטה על השם הנבחר. אסטרטגיות אלה נוגעות לגלובליזציה בשני אופנים – האחד ישיר, והוא מקרים המבטאים רצון לבחור שם גלובלי ליילוד; והשני עקיף, והוא אסטרטגיות שבהן נעשה שימוש במאפייני הגלובליזציה כדוגמת השפה האנגלית ואמצעי תקשורת ההמונים לצורך בחירת שם היילוד (ראו סעיף 3.2.1.2).

3.3 נסיבות אקראיות

נסיבות אקראיות משמען שההורה אינו בוחר בדרך אקטיבית כלשהי (אסטרטגיה), אלא שבאופן מקרי מועלות אפשרויות של שמות, נפסלות אחרות או שנבחר השם ליילוד. המקרה הבא מייצג חשיפה אקראית לתכניות טלוויזיה, שהובילה להעלאת שמות אפשריים לילדיה של המרואינת:

[29] **מראינת**: ואיזה שמות של בנות היו, את זוכרת?

רונה: זה היה תלוי איזו תכנית הייתה בטלוויזיה באותה תקופה, כשהייתי בהיריון עם רומי וידעתי שזאת בת, אז היה את נעם, ומאוד אהבתי את השם נעם, דבר שעבר לי מאוד מהר, בערך אחרי התכנית, אז אני מושפעת מהטלוויזיה (ר"ע יג).

במקרה אחר שיטוט אקראי באינטרנט הוביל את ההורים לבחירה בשם התינוקת:

[30] בבית החולים גלשתי לפורום של תפוז כדי להעביר את הזמן, כי חיכינו שחדר הניתוח יתפנה. לפני זה חשבנו על הרבה שמות [...] פתאום נפלו עיניי על שמה של אחת מגולשות הפורום [אוריאן], ואני התחברתי מיד לשם הזה (פ' א – טינה אוריאן).

אסיים במקרה המשקף היטב את האקראיות שבבחירת שם:

[31] **מרינה**: אמרנו שזה שם נחמד – שלי, אבל לא הייתי סגורה עליו, ויש חברת מישל לתינוקות, אז במקרה אנחנו קיבלנו אמבטיה והיה כתוב עליה מישל, וחשבתי עליה, וזה התלבש לי טוב.

מראינת: לפני זה לא עלה לך השם הזה?

מרינה: לא, פתאום זה בא לי (ר"ע ה).

ניכר כי נסיבות אקראיות יכולות להוביל את ההורים בתהליך בחירת שם היילוד, גם אם מדובר במקרה ולא בנקיטה אקטיבית בדרך מסוימת, כפי שראינו בקטגוריית האסטרטגיות. המקרה האחרון משקף בחירה בשם בעקבות אירוע כה נסיבתי ואולי אף סתמי כמו קבלת אמבטיה. אין זה אומר כי ההורים היו קלי דעת בבואם לבחור את שם בתם, שהרי משכו של תהליך הבחירה של אותם הורים היה ארוך במיוחד וכלל דיונים רבים ביניהם, עד כדי חוסר הסכמתם על השם הנבחר.

3.4 נימוקים

נימוקי ההורים לבחירה בשם פרטי הם הסיבות שהביאו לבחירה בשם פרטי מסוים או להעדפתו על פני שם אחר (ראו סעיף 1.1.5). כפי שאראה כאן, הנימוקים השונים המשמשים את ההורים בתהליך הבחירה בשם, נוגעים לבחירה בשמות אפשריים, דרך נימוקים לפסילת שמות מסוימים וכלה בנימוקים להכרעה הסופית על שם היילוד. הנימוקים שעלו הן מקורפוס המחקר והן מסקירת הספרות נחלקים לשלוש קבוצות: נימוקים פסיכולוגיים, נימוקים לשוניים ונימוקים סוציולוגיים.

3.4.1 נימוקים פסיכולוגיים

נקודת המוצא של הנימוקים הפסיכולוגיים היא מעניק השם - תחושותיו או שאיפותיו הפרטיות כלפי עצמו או כלפי היילוד בבואו לשקול, לפסול, או להחליט על שם אותו יילוד. הנימוקים הפסיכולוגיים שעלו מסקירת הספרות (ראו סעיף 1.1.5.1) ומקורפוס המחקר מתקבצים לשתי קטגוריות מרכזיות: נרקיסיזם (משני-נורמלי) שבא לידי ביטוי בנימוקי ההורים לבחירה בשם היילוד; ורגשות ההורים, כפי שהם מתבטאים בבחירת שם היילוד. שתי אלו מסתעפות לקטגוריות משניות, כפי שאציג כאן מיד.

3.4.1.1 ביטוי נרקיסיסטי (משני-נורמלי)

נרקיסיזם הוא תופעת האהבה העצמית המופרזת ומקור המונח בסיפור המיתולוגי על נרקיסוס שנגזר עליו עונש התאהבות עצמית שגרם למותו. לפי הגישה הפסיכואנליטית, קיימים שני סוגי נרקיסיזם. הנרקיסיזם המשני מתייחס לנרקיסיזם במובן הרחב יותר, והוא כולל הן קשיים וחסכים נרקיסיסטיים של ההורה המושלכים מיחסיו שלו עם הוריו, והן ביטוי לנרקיסיסטיים נורמלית כגון אהבה עצמית, אהבה לאובייקט שדומה לנו, רצון ללדת ילדים וליצור המשכיות לקיומנו, גאווה בילדינו ועוד. לעומת זאת הנרקיסיזם הראשוני קשור בהפרעות חמורות, והוא מתבטא במצבים פסיכטיים (נדב ושותפיו, 2008 : 78-80, 85).

אתמקד כאן בנרקיסיזם המשני הבא לידי ביטוי בבחירת שם היילוד באופנים הבאים: המשכיות שם המשפחה הקודם של האם בשם הפרטי של היילוד; מילות שייכות בשם; מכנה משותף בין שם ההורה או שמות ההורים לבין שם היילוד; ותיקון יחסי הורה-ילד. אסתייג ואומר, כדברי נדב ושותפיו (2008 : 109) כי "השמות עצמם אינם נרקיסיסטיים [...] נרקיסיסטי הוא האופן בו הורים מסוימים נותנים לילדיהם שמות המבטאים את צורכיהם המתוסכלים שלא קיבלו מענה במהלך התפתחותם".

3.4.1.1.1 המשכיות שם המשפחה של האם בשם הפרטי של היילוד

אחד ממאפייני הנרקסיזם הוא הרצון ליצור המשכיות לעצמי בעקבות תודעת המוות של האדם. רצון זה מתבטא בהזדהות ההשלכתית של ההורה עם צאצאיו, כלומר בהעברת הייצוג העצמי של ההורה לצאצא שלו, כך שאהבת הילד היא למעשה אהבה עצמית של ההורה (נדב ושותפיו, 2008 : 85). בעוד שהמשכיות שם משפחתו של האב מתרחשת ברגיל, משום שנהוג לשאת את שם המשפחה של האב, יצירת המשכיות לשם המשפחה של האם בשמו הפרטי של היילוד מבטאת צורך נרקסיסטי. כך למשל במקרה הבא :

[32] **טלי :** אני נולדתי טל, ככה אני גם רשומה בתעודת זהות. טל, זה שם המשפחה של אמא שלי לפני הנישואים, היא הבינה שכבר אף אחד לא ימשיך את השם, אז היא הייתה צריכה משהו כזה (ר"ע ד).

3.4.1.1.2 מילות שייכות בשם

סוג נוסף של שמות המבטאים את הצורך הנרקסיסטי הוא שמות המורכבים ממילות שייכות לגוף ראשון כגון: "לי" ו"שלי", או שמות כלליים המבטאים משמעות מושגית של שייכות. בחירה בשמות אלה חושפת את אופי הקשר בין ההורה לבין היילוד ואת הזדהותו עמו – לעיתים עד כדי חוסר נפרדות בין השניים.

המקרה הבא מציג נימוקים לבחירה לצד נימוקים להימנעות משם המורכב ממילת שייכות :

[33] **מראינת :** אז למה אתה מתנגד למישל ?

יובל : היא שלי, היא לא מישל. היא שלי [במלעיל] והיא שלי [במלרע].

מראינת : אתה אוהב את המשמעות ששלי [במלעיל] זה שלי [במלרע]?

יובל : עכשיו כן, אבל בהתחלה כשהעלנו את השם הזה, זה לא מה שחשבנו [...]

מרינה : לי יש הרבה סיבות למה לא שלי. סיבה אחת זה הצליל וסיבה נוספת זה שאומרים שזה לא טוב לתת לילד שם עם שייכות, כי זה פוגע ביכולת של הילד לפתח עצמאות (ר"ע ה).

הצורך ליצירת בעלות של ההורה על היילוד משתקף בנימוק הנרקסיסטי שמעלה האב. צורך זה שמקומו הטבעי בלא-מודע, עלה למודעות בשלב שלאחר הבחירה בשם. הבדלי ההטעמה מעידים על כוונת האב למשמעות של שייכות המובעת במילת היחס "שלי". כך בעוד שהשם הפרטי שלי נאמר בהטעמה מלעילית, מילת היחס לגוף ראשון "שלי" נאמרת במלרע.

במקרה הבא האם נימקה את בחירתה בשמות ילדיה משום היותם שמות שמתקשרים סמנטית להשתייכותם של הילדים אליה, או כפי שהיטיב לנסח זאת האב: "היא מסמנת בעלות".

[34] **רונה :** אז בן היה לי חשוב, וגם קוראים לו בן, זה לא קיצור של בנימין או משהו, וגם בן בתורכית זה

אני [...]. **מיה** באיטלקית, הרי גרתי באיטליה, זה mine, שלי, אז בן זה אני, זו תפיסה מאוד אגואיסטית מה שאני אומרת לך [...]

מראינת : ולמה מיה ולא מאיה, נגיד?

רונה : כי מאיה זה מאיה ואין לו את הפירוש שאני רוצה כמו למיה, שזה mine. הייתה חשובה לי המשמעות. בן זה אני, והכול זה שלי,

ניר : היא מסמנת בעלות (ר"ע ג).

השם מיה מתפקד כמילת שייכות בשפה האיטלקית במשמעות "שלי", והשם בן מתפקד ככינוי גוף ראשון בשפה התורכית – "אני". שני אלה מבטאים, כעדות האם, תפיסה אגואיסטית המשייכת את הילדים אליה, וכך יוצרת מעין קשר של בעלות כלפיהם. האגואיסטיות שמשמעה העמדת העצמי וטובתו בראש

מעייניו של הפרט, מתקשרת גם לאינדיבידואליות המאפיינת את הגלובליזציה, וגם בה הפרט הוא הריבון וטובתו היא שמובילה את התנהלותו בחייו.

המקרה שהוצג במובאה [16] מבטא נרקיסיסטיות באמצעות שילוב האותיות המרכיבות את המילה "אלי" – האל שלי בשמות היילודים.

בכך מבטאת האם צורך נרקיסיסטי שנמצא על התפר בין נרקיסיזם בריא ונורמלי לבין הפרעה נרקיסיסטית, והוא ייחוס תכונות אלוהיות לצאצאים המשקף צורך בהאדרה עצמית, וגורם לתחושת עוצמה עבור ההורה בעקבות החיבור שלו לאלוהים (נדב ושותפיו, 2008 : 89-90).

3.4.1.1.3 מכנה משותף בין שם ההורה / שמות ההורים לבין שם היילוד

בראיונות נמצאו מקרים שונים שבהם נבחר שם מהנימוק שהוא דומה בהיבט מסוים לשמו של אחד מההורים או לשניהם. מקרים אלה משתייכים לקטגוריה המרכזית של ביטוי נרקיסיסטי, משום שהם מבטאים את השאיפה שהילדים יהיו זהים, מזוהים וממוזגים עם ההורה על ידי שימוש בייצוג עצמי של ההורה (שמו הפרטי) בשם הצאצא. לפי נדב ושותפיו (2008 : 85) ביטוי זה מוגדר כנרקיסיסטי. קטגוריה זו כוללת סוגים שונים של שיתוף: שדה סמנטי משותף; הלחם של שם ההורה או ההורים; ואות ראשונה משותפת לשמות שונים.

שדה סמנטי משותף הוא קבוצת מילים שמסומניה שייכים לתחום תוכן מסוים בעולם. כאשר נימוק ההורה לבחירה בשם ילדו הוא היות שם זה מאותו שדה סמנטי שאליו שייך שמו שלו, הרי ההורה ושמו מיוצגים בשם הנבחר ליילוד, ונימוק ההורה מתבסס על תחום התוכן של שני השמות הכלליים שמהם לקוחים שם ההורה ושם היילוד (ראו סעיף 1.1.2). כך למשל במקרה הבא:

[35] **שלי**: [...] אלה [במלרע] – אלון מאוד אהב. האמת שא. זה טיפה מתאים כזה לדפנה, יש לזה גם חלק של אותו נושא. אני לא חשבתי על זה אבל זה גם מתאים לאלון.

מראיינת: "אותו נושא" ... את מתכוונת?

שלי: צמחים, שיחים. הוא דווקא הציע בתחילת ההיריון, באיזה שהוא שלב, אבל לא רציתי, לא כל כך אהבתי אלה (ר"ע טו).

השיתוף של ההורה ושמו בשם ילדו יכול לבוא לידי ביטוי גם באמצעים מורפולוגיים על ידי יצירת הלחם של שני שמות או יותר. כך למשל אסי ומיטל, בחרו לשלב את שמותיהם יחד לכדי שם אחד שיהיה שמה של בתם הבכורה:

[36] **מראיינת**: ואיך בחרתם את השם אָמִי ?

מיטל: אמי, אחרי שלא מצאנו שם שככה מצא חן בעינינו, החלטנו לעשות מיקס של אסי ומיטל, יצא אמי, מצא חן בעינינו (ר"ע טו).

חיבור שמות ההורים לכדי שם חדש שנבחר כשמה של בתם הבכורה מהווה המשכיות לשמותיהם, שהם בגדר ייצוג של העצמי, ולכן יש בדברים אלה ביטוי לצורך נרקיסיסטי של ההורים.

שם פרטי שנבחר משום שהוא מתחיל באותה אות כמו שם ההורה מבטא נרקיסיסטיות וצורך של ההורה ליצור המשכיות לעצמו (למשל סימן 1976 : 90) באמצעות חיבור בין שם ההורה לשמות ילדיו. כך למשל במקרה הבא:

[37] **מרינה**: בסופו של דבר מאוד מאוד אהבתי את מישל כי זה מתחיל במ"ם, כמו מרינה (ר"ע ה).

בחירת שם המתחיל באות של שם אחר או של שמות אחרים יכולה להעיד על מטרות נוספות כגון הנצחה (ראו סעיף 3.4.1.2.4).

ניכר כי ישנן דרכים מגוונות ליצירת חיבור בין ההורה לילד באמצעות שמו הפרטי של היילוד. על סמך ניתוח קורפוס המחקר, דרכים אלו יכולות להיות סמנטיות, מיסטיות, מורפולוגיות או אורתוגרפיות, והן מבטאות צורך נרקסיסטי של המשכיות העצמי או הזדהות של ההורה עם היילוד.

3.4.1.1.4 תיקון יחסי הורה-ילד

לדברי נדב ושותפיו (2008 : 85), אחד מהמאפיינים הנרקסיסטיים של יחסי הורים-ילדים הוא הזדהות נגדית של ההורה עם היילוד. מדובר במשאלה של ההורה לתקן את היחסים שחווה עם הוריו באמצעות יצירת תא משפחתי המאופיין ביחסים שונים אשר נתפסים טובים יותר. למשאלה זו מתחברת המובאה הבאה :

[38] קראתי לבני ליאב כי אבי לא תפקד כאב ורציתי להדגיש את נוכחות ומשמעות האב בחייו של בני (פ' א – יסמינים).

סיפור שלם של יחסי האם עם אביה ורצונה לשנות יחסים הוריים אלה עבור היילוד דחוסים ומותקים ליילוד, ליאב.

כניכר הועמדו על בסיס הראיונות קטגוריות רבות הנוגעות לצרכים נרקסיסטיים שונים אשר באים לידי ביטוי ומושלכים על בחירת שם היילוד. קטגוריות אלו נוגעות לגלובליזציה משום היותו של העצמי במרכזן ובתוך כך רצונותיו וצרכיו – ליצור המשכיות לעצמו, להאדיר את עצמו, להשליך עצמו דרך ייצוג שמו שלו בשם היילוד, ליצור בעלות על היילוד או לתקן את יחסיו עם הוריו שלו. העמדת העצמי וטובתו במרכז היא גישה אינדיבידואלית המאפיינת את הגלובליזציה (ראו סעיפים 1.2.1 ו-1.2.5), ובכך תרומתה לשאלת המחקר.

3.4.1.2 רגשות ההורים

הקטגוריה "רגשות ההורים" כוללת מצד אחד את הרגשות המכוונים כלפי מושא אנושי - היילוד או אדם אחר, ומצד שני רגשות המכוונים כלפי השם עצמו. תחת קטגוריה זו נמצאות שש קטגוריות משניות: רגשות שהשם מעורר אצל הוריו; קונוטציות רגשיות כלפי השם; רגשות כלפי נושא השם; הנצחה של אדם קרוב; ביטוי משאלה עבור היילוד; ורגשות ההורה כלפי שמו.

3.4.1.2.1 רגשות שהשם מעורר

מדובר בשם שבחירתו מנומקת על ידי ההורה ברגשות שהוא מעורר אצל הורה זה. אצל חלק מההורים מדובר ברגשות גאווה, כך לדברי המרואיינת הבאה :

[39] **מראיינת:** וכל פעם ששאלו אותך על השם, זה?

רגינה: זה מעורר בי גאווה שככה קוראים להן.

מראיינת: כן?

רגינה: גם כשאני צועקת לה בפארק יעל זה עושה לי תחושה נעימה כזאת (רי"ע יב).

לפי ארגמן (2006 : 91, 105-106), גאווה היא רגש לא טיפוסי, כלומר מדובר ברגש פחות נגיש מבחינה תרבותית ביחס לרגשות טיפוסיים כגון עצב ושמחה. בן זאב (2001 : 28 בתוך ארגמן, 2006 : 286) מתאר גאווה כרגש חיובי שמתעורר בעקבות מעשה שביצע האדם, במקרה שלנו בחירת שם פרטי ליילוד. רגש זה מופנה כלפי העצמי, ובכך יש לו ביטוי נרקסיסטי. מהמשך הראיון עולה כי הגאווה שחשה האם כלפי בחירת שמות בנותיה, היא משום היותם שמות יהודיים-ישראלים של נשים חשובות עבור מסורת

ישראל, אליה היא מעוניינת להשתייך, כלומר הגאווה שלה מופנית כלפי עצמה כחלק מהחברה שאליה היא משתייכת.

הורים אחרים מנמקים את בחירת שמות ילדיהם ברגש אהבה שהם חשים כלפי שם מסוים. למשל בציטוט הבא מובאים דבריה של סול קרן ביחס לשני שמות שהציעה עבור אחת מבנותיה.

[40] **מראיינת:** ולפי מה בחרת את ליאן ומאי?

סול קרן: זה פשוט שמות שאהבתי, אהבתי את השם. זה כמו שאני כאילו לעצמי, אני זוכרת שעד גיל 15 נורא נורא התבאסתי שאמא שלי לא קראה לי מיכל, למה? סתם בלי סיבה. נורא אהבתי את השם הזה, בלי משמעות. אני אמרתי שאני אקרא לה מאי, גם כשידעתי שהיא צריכה להיוולד באוגוסט (ר"ע יא).

במקרה שלעיל רגשות האהבה לשם מניעים את הבחירה בשם ואף גוברים על המשמעות הדיאקטית של שם העצם הפרטי "מאי" כשם חודש בלוח השנה האזרחית. כיוון שמדובר ברגש כלפי שם, די בציון קיומו של הרגש ואין להסבירו.

3.4.1.2.2 קונוטציות רגשיות כלפי השם

במקרים רבים מושפעים ההורים במודע ולא במודע מקונוטציות רגשיות (חיוביות או שליליות) כלפי השם שבו דנים ההורים. נקודת המוצא כאן היא הדיון בשמות אפשריים, ואחד מהנימוקים שיכול להעלות במהלך דיון זה הוא קונוטציה לשם מסוים בעקבות היכרות של ההורים עם אדם שאינו משמעותי עבורם הקרוי באותו שם. אבהיר כי לא מדובר בסטריאוטיפ כלפי שם פרטי מסוים (ראו סעיף 3.4.3.2.5), אלא בקישור שם פרטי לאדם מסוים הקרוי באותו שם ולרושם שהוא הותיר על ההורה. במקרה הבא הקונוטציה לילד בשם מורי היא חיובית, אך לא מובילה לבחירה בו, ובמקומו נבחר שם אחר:

[41] **מיטל:** [...] שום שם לא התחברנו ב 100%. היה ייבל, הייתה אפשרות למורי, שמאוד ככה, אני מכירה איזה שהוא ילד בשם מורי והוא מאוד חמוד. והיה עוד שם (ר"ע ט).

גם קונוטציה שלילית כלפי אדם הנושא שם זה, לאו דווקא מטרפדת את הבחירה בו. כך במקרה הבא נבחר שם למרות הקונוטציה השלילית של נושא בקרב שני ההורים:

[42] **דנה:** גם הייתה לי אסוציאציה לא טובה עם מישהו מהתיכון מאוד מופרע שזה עשה לי, היה לנו איזה נועם אחד בתיכון – לא משנה.

אלדד: אנחנו מאותה כיתה.

דנה: היה נועם אחד מופרע גדול כזה. אז בסוף החלטנו פה אחד נועם, כאילו לא היה פה מה לחשוב (ר"ע א).

3.4.1.2.3 רגשות כלפי נושא השם

הורים יכולים לקרוא לילדם בשם מסוים בעקבות רגשותיהם כלפי אדם הנושא שם זה. כלומר נקודת המוצא לבחירה בשם המסוים היא הרגשות של ההורים כלפי נושא השם והיותו משמעותי עבורם, להבדיל מקונוטציות לנושא שם שאינו משמעותי עבור ההורים. כך תארה זאת אור אלתרמן:

[43] אחת הזמרות שפיתחנו אליה סוג של אובססיה הייתה היילי וויליאמס מלהקת "פארמור". אהבנו את הלוך שלה, את המוזיקה שלה, את החוצפה והחדשנות שלה, ודי מהר היה ברור לנו שלבת שתהיה לנו נקרא היילי, בהשראתה (ב' ב).

אני סבורה כי מקרה זה ממוקם באמצע רצף שבצדו האחד נמצאות הקונוטציות החיוביות כלפי השם היילי, ובצדו השני נמצאת ההנצחה במובן של שימור זכרו של אדם (ראו בסעיף הבא). הציטוט שכאן מתקשר לגלובליזציה לא רק בגלל השם הנבחר, אלא בעיקר בגלל ההקשר שבו הוא מסופר. האם – אור אלטרמן כתבה תגובה לרשומה שביקרה אנשים מפורסמים בישראל שמעניקים לילדיהם שמות גלובליים. היא מסיימת את תגובתה כך:

[המשך 43] להעניק שם על סמך נתון לוקלי ולא על סמך חיבור רגשי, זה עלוב. במקום לקרב אותנו לעולם הגדול והמתקדם, בו שמות נבחרים על בסיס הצליל שלהם והמשמעות הפרטית שיש למעניקים אותם, זה רק משאיר אותנו יותר לבנטינים. יש גאוה *בניאלה*, *בלי*, *ברפאל* ודועי. זה אמיתי. אבל זה לא פחות אמיתי *מהיילי*, *מיקה* או *אלבה*, שכל מה שמשנה זה איזה מין בני אדם הם יגדלו להיות (בי ב).

בדבריה היא מעודדת לבחור שם על בסיס רגשות, כפי שלדבריה נהוג בכל העולם, ובכך היא מביעה עמדה מתבוללת כלפי התרבות הגלובלית (ראו תרשים א בסעיף 1.2.3). במקביל היא מתנגדת לבחירת שם מנימוקים של הזדהות מקומית, ובכך היא מתנגדת להזדהות המתבדלת. על קוטביות המקומיות לעומת הגלובליות ראו בהרחבה בפרק הדיון (סעיף 5.2.1).

3.4.1.2.4 הנצחה של אדם קרוב

כאשר הורים מנמקים את בחירתם בשם מסוים לילדם בעקבות רגשות קרבה כלפי אדם שנפטר ונשא שם זה, מדובר בהנצחה (להבדיל מסעיף 3.4.1.2.3 שלעיל ובו נושא השם עוד בחיים). ניתן להסתכל על ההנצחה מנקודות מבט שונות (כלפי השם כמסמן, כלפי המנהג או כלפי הרגש לאדם המונצח), וכל מקרה מבליט נקודת מבט אחת או יותר. המקרים שכאן משתייכים לנימוקים הפסיכולוגיים, משום שרגשות ההורה הם הסיבה המרכזית להצעת השם המונצח, להימנעות ממנו או לבחירה בו כשם פרטי או כשם אמצעי (מקרים נוספים של הנצחה ראו בסעיפים 3.4.2.1.4 ו-3.4.3.2.1). במקרה הבא האם מעוניינת להנציח את סבה, שאליו הייתה קרובה:

[44] **בוז'נה**: רציתי באות מ', על שם סבא שלי [...] באות הראשונה זה נהוג אצלנו [...]

מראינת: ולפי מה אתם מחליטים את מי להנציח? אם כולם נפטרו?

בוז'נה: אני מניחה שלפי, כאילו אמא שלי, השם שלי זה מנציח את דודה של אבא שלי, ואח שלי את סבא של אמא שלי. אבל כל אחד אני מניחה [...] אני לא יודעת, תלוי למי יותר קרובים, תלוי הרגשה. אני לא חושבת שיש לזה חוק, אבל לפי הרגשה לדעתי (ר"ע ב).

את השיקול הפונטי שבא לידי ביטוי ברצון לבחור שם המתחיל באותו הגה של שם הסב המונצח, אציג בסעיף 3.4.2.3.7.

אפרת (2006: 64-66) מציגה מקרים של הנצחת אדם קרוב בנימוקי בחירת שם היילוד ובהם מתרחשים תהליכי דחיסה והתקה. כאמור בסעיף 1.1.4, דחיסה היא איחוד אירועים שיש בהם עניין דומה והם מתרחשים במקביל, והתקה היא החלפת רעיון אחד ברעיון אחר הקרוב אליו אסוציאטיבית (פרויד, 1900: 166, 317 בתוך אפרת, 2006: 58). בהתבסס על עיונה האיכותני בנרטיבים שהציגו הורים על בחירת שמות ילדיהם, ניתחתי גם אני את המקרים הבאים:

[45] **רגינה**: וצביה בגלל שלאבא שלי קראו *הירש* שזה צבי, והיה לי חשוב מאוד לקרוא על שם אבא שלי, אבל לא רציתי לתת את השם הראשון, *צביה* כאילו, כי הוא מיושן נורא, למרות שגם יעל זה שם ישן, אבל זה נשמע בכל זאת מודרני [...]

מראינת: והיה חשוב לך לקרוא על שם אבא שלך, כי? תסבירי...

רגינה : מאוד, כי אבא שלי הבן אדם הכי יקר לי בעולם, והיה חשוב לי להנציח את הזכר שלו [...]. אבל אני קוראת לה הרבה פעמים *יעל צביה*. הנה אני מדברת על זה ומתחילה לבכות (ר"ע יב). כניכר, השם *צביה* הוא תרגום שאילה לשם האב, *הירש*. הוא דוחס בתוכו הן את רצון האם להנציח את אביה שהיה דמות משמעותית בחייה, והן את נטייתה להיות מודרנית. סיפור זה נדחס ומותק אל היילודה, יעל צביה. נטיית האם לשמות מודרניים משקפת את השפעת המודרניזציה שהגלובליזציה היא חלק ממנה (ראו סעיף 1.2.1).

במקרה אחר ההורים בחרו בשם, משום שמקורו בשם הסבתא שנפטרה סמוך ללידה:
[46] לפני *שליה* נולדה, נפטרה סבתא שלה שקראו לה *לאה*. רצינו מאוד לקרוא לה על שמה, אבל לא רצינו שיהיה לה שם של מישהי מבוגרת שנולדה בפולין, אז שינינו ל*ליה* (ר"ח א). השם *ליה* דוחס בתוכו את הסבתא *לאה*, את מועד הלידה שהתרחש בסמוך למותה ואת רצון ההורים לבחור שם שאינו גלותי, ובכך מקרה זה מערב שיקולים סוציולוגיים, שהרי התנגדותם של ההורים לשם גלותי מבטאת התנגדות להזדהות גלותית (ראו סעיף 3.4.3.3.1.1). הדחיסה של אלה מותקת אל היילודה, ליה.

בקורפוס המחקר נכלל גם מקרה שבו תוארו נימוקים להימנעות מהנצחת אדם קרוב:
[47] הנחו אותנו כמה עקרונות: את השם חייבים לאהוב גם אני וגם בעלי [...]. ולא על שם מישהו שנפטר. במשפחה קצת ציפו שהשם שיינתן יהיה על שם אמי ז"ל, אבל הבהרתי שהילד הוא לא מצבה ושאת רוצה משהו חדש ורענן (פ' א – עיניים אוהבות). בדומה למקרה שהציגה אפרת (2006: 69) ההחלטה של האם שלא להנציח את אמה היא שתיקה בגדר הלא-נאמר משום המעמסה שההנצחה עלולה לגרום ליילוד.

3.4.1.2.5 ביטוי משאלה עבור היילוד

בדומה לחלוקה שכאן גם עוקשי (2003: 107) שחקר מגמות בקריאת שם פרטי במקרא מציג תחת קבוצת הנימוקים השייכת להבעת רגשות, שמות שמבטאים בקשה ומשאלה לעתיד כגון *יאיר* ו*חזקאל*. ואולם בעוד שדבריו מתבססים על פרשנות פרי תפיסת עולם היסטוריוסופית, המחקר שכאן מתבסס על ראיונות עם הורים ובהם מקרים של בחירת שמות שמבטאים את שאיפותיהם ותקוותיהם של ההורים כלפי היילוד ועתיד חייו. לעיתים מדובר בשאיפה למראה חיצוני מסוים. כך במקרה הבא בחרה האם שם שמזוהה סטריאוטיפית אצלה כשם של ילדות יפות, ובכך היא מבטאת את תקוותה (גם אם זו לא תמומש) שילדתה תהיה יפה.

[48] **טלי :** אני חושבת שדנה זה שם של ילדות יפות, אז זה wishful thinking כזה (ר"ע ד). במקרים אחרים השם הפרטי נבחר בגלל המשמעות המושגית של השם הכללי, והוא מעיד על שאיפה לחיים מאושרים עבור היילוד:

[49] הלב נטה כל הזמן לשם *ירין*. רציתי שם שישא בתוכו את מה שאני מאחלת לילד - אושר ושמחה (פ' א – אלה של משה).

נימוקים נוספים שעלו בקורפוס המחקר קושרים בין קטגוריית ההנצחה של אדם קרוב שנפטר אשר הוצגה לעיל בסעיף 3.4.1.2.4, לבין הקטגוריה שכאן שעניינה ביטוי משאלה עבור היילוד החי. כך במקרה הבא עולה הקשר בין הצורך להנציח אדם שמת לבין איוויו ההורים כלפי היילוד החי:

[50] בננו הראשון השתחרר מבית החולים בלי שם. הענקנו לו את שם הדוד שנספה בשואה, רק בהיפוך אותיות ובהיפוך מזל, כך קיווינו (פ' א – מיריה).

במחקרה של אפרת (2006: 65, 68) עלו דוגמות להיפוך הגאי שם המונחצ שמת צעיר במטרה לבטא משאלה של ההורים לעתיד אחר עבור היילוד שיישא את שמו. כך נבחר השם שהם כהיפוך אותיות השם משה במטרה להנציח את הבעל הראשון של האם שנפטר בגיל צעיר. נימוקים כגון אלה קושרים בין העבר שאותו מבקשים ההורים לשנות לבין העתיד שעוסק בייעוד של היילוד. השינוי במישור הצורני (שיכול) שבעזרתו נוצר השם, איקוני לשינוי הגורל המיוחל במישור העולם.

נדב ושותפיו (2008: 91) מציגים בספרם מקרים פחות גלויים של איווי, על-ידי ההורים המעניקים לילדיהם שם פרטי שיוצר ביחד עם שם המשפחה ראשי תיבות כגון א"א (המבטא בעגה הצבאית הישראלית 'מצויץ'), א"ס (במשמעות קלף מנצח 'אס') ועוד. ראשי תיבות אלה יכולים להעיד על איווי ההורים כלפי תכונותיו וטיבו של היילוד: שאיפה למצוינות ולהישגיות.

אסיים בהצגת דברי האם שבנה, טום קשתי, השתתף בעונה השנייה של "המרץ למיליון":

[51] נתתי לילדים שלי שמות של שחקנים כי יום אחד הם יגיעו להוליווד (ט' א).

בין ילדיה נמצא את השמות נטלי, דיאנה, טום, שון, ג'ניפר, ריי ומייסי. משום ששחקני הקולנוע ההוליוודיים הם גיבורי התרבות הגלובלית, ומשום שאנשים נחשפים אליהם באמצעות תקשורת ההמונים (ראו סעיפים 1.2.2.2 ו-1.2.2.5) ומעוניינים לחקות אותם, נקשרות שאיפות האם מילדיה לנושא הגלובליזציה ולכן לשאלת המחקר (ראו סעיף 2.2.1). הרצון לחקות את הקהילה הגלובלית הועמד כקטגוריה גם בשאלון המקוון שעליו ענו ההורים (ראו פרק 4).

3.4.1.2.6 רגשות ההורה כלפי שמו

הרגשות שיש להורה כלפי שמו לוקחים חלק בתהליך בחירת שם היילוד. מקורפוס המחקר עולה כי כאשר ההורה חש חוסר שביעות רצון ואף שנאה כלפי שמו או כלפי היבט מסוים בשמו, הוא בוחר עבור היילוד שם המנוגד מהיבט זה לשמו שלו. למשל האם שדבריה מובאים כאן, גדלה עם שם שכיח מאוד, וכתוצאה מכך היא מעוניינת לבחור לילדיה שמות ייחודיים:

[52] ליסה: היה חשוב לי שזה יהיה מיוחד, כי אני גדלתי עם ארבע ליסה בכיתה, אז תמיד היה לי חשוב לקרוא לילדים שלי בשם שלא לכל אחד יש את השם הזה.

עוזי: היא רצתה שם שאין הרבה מסביב, שלא יהיה ליסה אל"ף, בי"ת תימ"ל (ר"ע ח).

מהדברים עולה רצונה של האם לגונן על ילדיה מלשאת שם שכיח. במקרה הבא הרצון לגונן מונע מרגשות פחד ומטראומה של האם שהתקשתה להשתלב בישראל עם שמה שלה:

[53] בוז'נה: מישל? זה שם יפה [...] זה שם יפה שזה היה חשוב לי, שזה לא יהיה משהו כזה שיצחקו אחר כך על הילדה.

מראיינת: אוקיי, וכשאת אומרת שם יפה למה הכוונה? למה את מתייחסת?

בוז'נה: גם צליל יפה, וגם שבארץ זה יהיה, קודם כול גם חשבנו על זה שבארץ זה יתקבל בצורה יפה, ולא נגיד לתת לה שם שבארץ לא יוכלו לבטא, כמו את השם שלי הרבה פעמים. כבר שמעתי כל ווריאציה אפשרית (ר"ע ב).

רגשות הפחד משיבוש השם הם שמניעים את האם לבחור ליילודה שם שניתן להסתדר איתו בישראל מבחינת הגייתו. רצונה של האם ששם היילודה "יתקבל בצורה יפה" נוגעת לנימוק סוציולוגי שבו אעסוק בסעיף 3.4.3.2.2.

במקרה הבא מעוניין האב לבחור לילדיו שם שמוכר כשם פרטי בשפות שונות כתוצאה מפחדיו ובשל הטראומה שהוא חווה עם שמו שלו בתהליך הקליטה בארץ:

[54] **פביוס** : אז מיכאלה מתחבר, יש לזה כל מיני, בכל מיני שפות וריאציות [...] זה לא ישבור להם את השיניים. יכול להיות שזה נובע מאיזה טראומה שלי באופן אישי, כי השם שלי הוא לא שם ישראלי [...] וכשאני הייתי, הייתי צריך תמיד להציג את עצמי, אז אנשים כן התקשו, וזה כן עורר לפעמים גיחוך בגיל צעיר או אי הבנות בגיל יותר מאוחר, והיה חשוב למנוע את זה, כי העולם הוא קטן היום, ואתה לא יודע איפה אנשים יתגלגלו וזה [...] חשוב לי שהוא יהיה מיוחד [...] מצד שני שגם לא יהיה פביוס, לא לדפוק לו תיחיים, כאילו, mainstream, בסדר (ר"ע ז).

האמירה של האב "לא לדפוק לו תיחיים" מביעה את השפעת הטראומה של האב ואת רצונו לגונן על ילדיו מפני טראומה שכזו. המקרה מתקשר לגלובליזציה, משום שכפי שראינו, אחד מהקשיים שהאב מעוניין למנוע מילדיו הוא קושי להסתדר בחו"ל עם שם שהגיתו מסובכת בשפות זרות. הרצון לבחור שם שפשוט להסתדר איתו בישראל, אך יש לו גם וריאציות בשפות זרות מעיד על הזדהות מסוג אינטגרציה (ראו תרשים א וסעיף 3.4.3.4).

כפי שראינו, הנימוקים הפסיכולוגיים קובצו לשתי קטגוריות מרכזיות – נרקסיזם ורגשות ההורים. התרומה לשאלת המחקר מתבטאת בקטגוריית הנרקסיזם דרך נגיעתה לאינדיבידואליזציה המאפיינת את הגלובליזציה, ובה טובת הפרט מובילה את התנהלותו בכלל ובתוך כך את בחירת שמות ילדיו. קטגוריית רגשות ההורים תורמת לשאלת המחקר הן דרך מקרים פרטיים המוצגים בה ובהם עולה השפעת הגלובליזציה על נימוקי הבחירה בשם: רצון לבחור שם מודרני, רצון להתחקות אחר גיבורי תרבות גלובליים ורצון שהילדים יסתדרו בקלות ברחבי העולם, והן בכך שמוצגת בקטגוריה גישה לפיה בחירה בשם משיקול רגשי (ולא מקומי) מאפיינת את נימוקי הבחירה של הורים בעולם כולו (ראו מובאה [43]).

3.4.2 נימוקים לשוניים

נקודת המוצא של הנימוקים הלשוניים היא השם הפרטי בגדר מסמן. ברוב המקרים נימוקים אלה, כמו גם נימוקים פסיכולוגיים ונימוקים סוציולוגיים לא מופיעים בדברי ההורים בשפה מקצועית, אלא בלשון פשוטה. ניתן לסווג את נימוקי ההורים לחמשת תחומי הלשון הבאים: נימוקים אורתוגרפיים, נימוקים אטימולוגיים, נימוקים פונטיים, נימוקים מורפולוגיים ונימוקים סמנטיים.

3.4.2.1 נימוקים אורתוגרפיים

כיוון שבדברי המרואיינים השפה אינה מקצועית, נוצר בהם בלבול בין השימוש במונח "אות" לבין השימוש במונח "הגה". כדי לסווג את הנימוקים נשתמש בהבחנה לשונית – בעוד שהנימוקים הפונטיים מתמקדים בהגה (צליל) (ראו סעיף 3.4.2.3), עניינם של הנימוקים האורתוגרפיים הוא האות כיציר גרפי, כלומר הם מתמקדים בכתב ובכתיב של השם הפרטי (כמסמן). נימוקים אלה נחלקים לשלוש קטגוריות: הרבה אותיות לחיזוק השם; הימנעות מאותיות מסוימות; ושילוב אותיות מסוימות בשם.

3.4.2.1.1 הרבה אותיות לחיזוק השם

מקורפוס המחקר עולה כי הורים שמעוניינים בשם עם יותר משלוש אותיות עבור היילוד מנמקים את רצונם בגישות כמו הנומרולוגיה והקבלה. מבחינתם כל אות מחזקת את השם, משום שהיא נושאת על עצמה מעלות ואנרגיות נוספות. כך למשל במקרה הבא:

[55] **מראיינת** : [...] מה חשוב לך בשם?

לימור : [...] שיהיה יותר משלוש אותיות בשם [...] כי זה מאוד חשוב, אומרים. אהה מה עוד? אומרים שכל שהשם יותר ארוך, הרוב זה נומרולוגיה תכלס, אבל אומרים שכל שהשם יותר ארוך אז את מעניקה לילד, כאילו בכל אות ומספר את מעניקה לו יותר... (ר"ע ז). במקרה הבא האב מצהיר שאינו באמת מאמין שיש הכרח לבחור ליילוד שם עם יותר משלוש אותיות, אולם הוא מתייחס לכך בנימוקי הבחירה בשמות ילדיו, משום שהאמונות שמסביבו משפיעות גם עליו : [56] **אלדד** : כן ולפחות 4 אותיות בשם.

דנה : לא אמרת לי את זה אף פעם.

אלדד : מישהו אמר לי את זה פעם, זה לא כזה חשוב, זה דברים שיושבים לך פה [מצביע על רקת הראש] ואתה לא מאמין בהם, כאילו אני הכי לא מאמין, אבל זה ישב לי פה [בראש] (ר"ע א). אף על פי שבעת האמירה של האב "זה ישב לי פה", הוא מצביע על רקת ראשו, לא מדובר כאן בעניין שכלתני, אלא בעניין רגשי הנוגע לחשש מפני בחירה בשם עם מעט אותיות, כלומר מעט חזקות (לתפיסתו). חשש זה מניע את האב לבחור לילדיו שם עם ארבע אותיות לפחות.

3.4.2.1.2 הימנעות מאותיות מסוימות

מקורפוס המחקר עולה כי הימנעות מאות מסוימות היא שיקול בנימוקי בחירת השם. במקרה הבא מדובר בשיקול פונטי המעורב עם שיקול אורתוגרפי – מצד אחד האם מעוניינת להימנע מעיצורים שקשים להגייה בחו"ל (שיקול פונטי), ומצד שני היא מדברת על הכתיב של השם בשפה האנגלית (שיקול אורתוגרפי) :

[57] **דנה** : למרות שכן היה חשוב לי, בגלל השם משפחה שלי, נחמני, אני הסתבכתי עם החי"ת, אם זה CH או H. תמיד חשבתי רגע, בוא נקרא לו שם שככה יתגלגל, תמיד גם אחותי הכניסה לי : רק לא שם עם חי"ת, רק לא שם עם חי"ת כל החיים שלה [...] היא צודקת, היא צודקת, נחמני זה שם בעייתי, שואלים אותי בחו"ל מה שם המשפחה שלך, כאילו נחמני (ר"ע א). הנימוק לבחירה בשם שיתאים מבחינת הגייתו לשפות זרות ומבחינת הכתיב שלו לשפה האנגלית, כשפה גלובלית מונעת מהרצון לתקשר עם אנשים כאשר אתה נמצא בחו"ל, שהרי אנו חיים בעידן הגלובלי שבו התיירות במדינות זרות מואצת.

3.4.2.1.3 שילוב אותיות מסוימות בשם

עניינה של קטגוריה זו הוא נימוקים לבחירה בשם משום היותו מכיל אותיות מסוימות, והיא מסתעפת לשתי קטגוריות משניות, שיוצגו להלן.

3.4.2.1.3.1 אותיות אהו"י בשם

הקבלה, האסטרולוגיה והנומרולוגיה מעניקות חשיבות לאותיות אהו"י בשם הפרטי, זאת משום שגישות אלו מייחסות לאותן אותיות עוצמות והשפעה חיובית על עתיד היילוד. כך בדבריו של יצחק אהרון¹⁸ :

"המסתורין האופף את אותיות אהו"י מצוי בעובדה של אי קיומן של אותיות המסמלות תנועה בשפתנו. נמצא אפוא, כי לאותיות אהו"י משמעות והשפעה עמוקים, ומשכך בכוחן אף להשפיע על שם האדם. למי

¹⁸ ראש מרכז "חכמה" לקבלה וליהדות

שבשמו, אחת או יותר, מאותיות אהו"י יוכל לבחון את הסוד הטמון בשמו ולגלות צדדים נוספים באישיותו".

המקרה הבא מדגים גישות אלו:

[58] **מראיינת:** לפי מה הכנסת שמות לרשימה מלכתחילה? מה חשוב לך בשם?

לימור: אהו"י, שיהיה אותיות אהו"י [...] כי זה מאוד חשוב, אומרים (ר"ע ז).

כפי שהראתי לעיל, הקבלה, הנומרוֹלוגיה והאסטרולוגיה קיימות מאות ואפילו אלפי שנים והן חלק מהדת ומהמסורת היהודית (ראו סעיף 1.2.5.2 שלעיל). הקבלה זכתה לפרסום רב ולנהירה של המונים בעקבות ידוענים המזוהים עימה. כך למשל מדונה ואשטון קוצ'ר העלו את המוניטין של לימודי הקבלה, משום היותם גיבורי התרבות הגלובלית¹⁹, מה שאולי מסביר את הפער בין התנהגות ההורה בהתאם לאמונה המסוימת לבין הצהרתו שאין הוא מאמין בה, למשל במובאה [56] שלעיל ובמובאה הבאה הלקוחה מאותו ראיון:

[59] **אלדד:** אני ככה, בן אדם שלא מאמין באלוהים, אתאיסט, לא מאמין באלוהים ובכל השטויות האלה וזה, אבל מישהו פעם חלחל לי במוח שאיזה רב פעם אמר, את יודעת, שלאותיות אהו"י, צריך אותיות אהו"י בשם, לפחות אחת. אז אני משכתי לכיוון של אות אהו"י בשם (ר"ע א).

האב אמנם מצהיר על עצמו כאתאיסט, אך הוא בחר לילדו שמות עם אותיות אהו"י שמייצגות, כמשתמע מדבריו, אמונה באלוהים. ניכר כי אין קשר בין הצהרת ההורה לבין התנהגות של בחירת שם ילדו, כנראה משום שמדובר באמונות ובעניינים של הלא-מודע. כאשר הורים מנמקים את בחירתם בשם המכיל אותיות הו"י, משום שאלו אותיות שנמצאות בשם האלוהים, נוגעים הדברים לשם תיאופורי (ראו סעיף 3.4.2.4.2).

3.4.2.1.3.2 שילוב אותיות מסוימות (שאינן אהו"י) בשם

העמדתני קטגוריה זו על סמך המקרה הבא שבו האם מסבירה מדוע אהבה את השם ליהי ובחרה בו כשם בתה הבכורה:

[60] **סול קרן:** [...] אני גם אוהבת את האותיות, את הלמ"ד, את מבינה, שהיא גדולה, שהיא כזאת מוארכת [כותבת באוויר האות האות למ"ד בכתב יד], ואת הצליל (ר"ע י"א). דברי האם נוגעים אמנם גם לנימוקים הפונטיים, אך כאשר היא מתארת את האות למ"ד כיציר גרפי, מדובר ללא ספק בנימוק אורתוגרפי.

3.4.2.2 נימוקים אטימולוגיים

אטימולוגיה היא התחום הנוגע למקורה של מילה בשפה ולהתפתחותה (מבחינה מדעית-בלשנית). זאת בניגוד לאטימולוגיה העממית שהיא מעתק סמנטי המבוסס על דמיון בין מסמנים, כתוצאה מאסוציאציה של הדובר. הנימוקים האטימולוגיים לבחירת שם ליילוד מתייחסים למוצא השם הפרטי, והם יכולים להיות קשורים באופן מדעי או אסוציאטיבי (בגדר אטימולוגיה עממית) לאטימולוגיה של השם.

¹⁹ מתוך חדשות ערוץ 2, המהדורה המרכזית, 16.02.2010 ומתוך אתר 'ספר הזוהר', נשלף ב-29.01.2013.

<http://com/%D7%A1%D7%9C%D7%91%D7%A1-%D7%A9%D7%9C%D7%95%D7%9E%D7%93%D7%99%D7%9D-%D7%A7%D7%91%D7%9C%D7%94/>

לפי קורפוס המחקר, ההתבוננות במקור השם יכולה להיות מכוונת כלפי שפה – שם שמקורו בלעז ובתוך כך שפת האם של ההורה (כאשר אינה עברית); או כלפי טקסטים ספרותיים למיניהם. מסקירת הספרות (ראו סעיף 1.1.5.1) עולה כי ישנם שמות שמנומקים משום מקורם בשפה העברית, ואולם מקורפוס המחקר לא עלו מקרים מובהקים לנימוק בחירה בשם עברי משום היותו לקוח מהשפה העברית. מדברי ההורים עולה כי שם עברי נתפס כשם המזוהה עם מסורת ישראל או עם החברה הישראלית. כך לדברי אחד האבות שם עברי הוא שם "שיש ילדים ישראלים שקוראים להם ככה" (ר"ע י ראו מובאה [117]). מקרה כאלו לא נכללו בקטגוריה זו, משום שכאמור, אין הם מתייחסים לשם עברי כשם שמקורו בשפה העברית.

3.4.2.2.1 לעז כמקור

תחת המונח "לעז" נכללות כל השפות שאינן עברית. כפי שעולה מסקירת הספרות (סעיף 1.1.5.1), יש שלעיתים הנימוק לבחירת שם ליילוד הוא שמקור שם זה בשפה זרה. מקורפוס המחקר עולה כי השפה הזרה שממנה מעדיפים ההורים לבחור שמות לילדיהם היא האנגלית, ובמקרים ספציפיים נמצא גם את האיטלקית, הצרפתית והתורכית. אציג כאן מקרים שבהם הצהירו ההורים מפורשות על רצונם לבחור שם לילדיהם בגלל היותו שייך לשפה זרה, וכך אצא מנימוקי ההורים ולא מהשם כמסמן. במקרה הבא לאם היה חשוב שהשם של בתה יהיה לקוח מהשפה האנגלית, והאב הציע שמות שונים שעונים, לתפיסתו, על הדרישות הללו:

[61] **יובל**: [...] למשל השם *גונדולין*, שזה שם מאוד יפה של איזה עיר באיזה ספר [שר הטבעות]. אז מרינה אומרת: שמע, זה שם מאוד יפה, אבל אי אפשר לקרוא לה ככה [...] עכשיו שלי זה גם שם לועזי, למרות שבישראל הוא לא כל כך מוכר ככה, נפוץ פחות. זה גם שם שהוא יפה ועדין, לדעתי...

מראיינת: חשוב לך שהוא גם לועזי?

יובל: לי לא, אבל לה כן. פשוט בהתחלה כשהעלינו את השם הזה, אז מרינה אמרה מה זה בכלל השם הזה? איך זה בכלל באנגלית? אז הראיתי לה שיש כזה שם גם באנגלית (ר"ע ה).
כאשר מסווגים את השמות שהוצעו על ידי האב לפי הנימוקים שהציג (לא רק כלפי השם כמסמן), השם *גונדולין* משויך לקבוצת השמות המערביים גרידא (ראו סעיף 3.4.3.3.5), והשם שלי הוא שם דו לשוני – עברי ואנגלי (ראו סעיף 3.4.3.3.4.5).

האם, שדבריה הובאו במובאה [14] לעיל, היא ילידת ניו זילנד, דוברת אנגלית כשפת אם, ולכן היה לה חשוב לבחור שמות מהשפה האנגלית עבור ילדיה. לא ניתן להתייחס לרצונה של האם לבחור שם מהשפה האנגלית כנימוק הנוגע לגלובליזציה, משום שמהראיון עולה כי מה שהניע אותה הוא שפת האם שלה, ולא הזדהות עם התרבות הגלובלית.

במקרה אחר האם נימקה את בחירתה בשמות ילדיה בהיותם שמות גלובליים הלוקחים משפות שונות:

[62] **רונה**: אז בן היה לי חשוב, וגם קוראים לו בן, זה לא קיצור של *בנימין* או משהו, וגם בן בתורכית זה אני [...]

מראיינת: ובן, דין, איליי – מה משותף להם, למה דווקא הם, חוץ מזה שהם קצרים

רונה: לי זה חשוב שהם יהיו שמות בינלאומיים [...]

מראיינת: אז נעבור ל**מיה**...

רונה: **מיה**, **מיה** באיטלקית, הרי גרתי באיטליה, זה mine (ר"ע יג).

אם כן ישנם שמות לועזיים שונים שעלו מקורפוס המחקר – שמות שהוצעו, נפסלו או נבחרו כשם היילוד. בנוסף להם אביא מיד שתי תגובות (טוקבקים) שנכתבו בעקבות קטעי פורומים (ראו פ' א) שבהם סיפרו הורים על נימוקי הבחירה בשם היילוד :

[63] אין כמו שמות לועזיים..

השמות הישראליים נדושים והצלילים לא יפים (פ' א).

[64] השמות הכי יפים... שמות מחו"ל

תגידו שמההה אנחנו מישראל ויש לנו מספיק שמות יפים ובלה בלה בלה.. אבל מה לעשות? אי אפשר להמציא כבר שמות ואי אפשר לקרוא לבת ברוריה או רוחלה.. נמאס. קצת גיוון זה מיוחד, אלו שמות יפים, ובגלל שלא קוראים להם נועה ויובל אז הם לא ישראלים? וד"א השמות הם : שון, ניקול, קים, אמילי, וליז שזו אני (פ' א).

תגובות אלו רלוונטיות לקטגוריה של "לעז כמקור" משום שהן מעלות נימוקים אפשריים לבחירת שמות הלקוחים משפות שאינן עברית : העדפת הצלילים הלועזיים, מיצוי השמות הישראליים העבריים ורצון לגוון את לקסיקון השמות הפרטיים העבריים.

3.4.2.2.2 טקסט ספרותי כמקור

כאמור בסקירת הספרות (ראו סעיף 1.1.5.1), לעיתים הורים מנמקים את בחירת שמות ילדיהם בהיות מקורם בטקסט מסוים כגון מקרא, משנה, ספרות מסוימת ועוד. כאשר ההורה מנמק את בחירתו בהיות השם לקוח ממקור ספרותי מסוים, ייתכן שיהיו מעורבים בנימוקיו שיקולים סוציולוגיים, שהרי ישנם טקסטים בעלי חשיבות תרבותית, ערכית וכדומה. כך למשל במקרה הבא שבו הנימוק לבחירה בשם הוא משום מקורו המקראי :

[65] **מראינות** : וספרי לי איך בחרתם את השם יעל?

רגינה : אז היו לי כמה קריטריונים. קודם כול, היה לי חשוב לתת שם עברי ושיהיה מהתנ"ך [...]

דווקא שם תנכי, כי זה ספר ש.. את יודעת, הוא חשוב לעם ישראל (ר"ע יב).

במקרים אחרים ההורים מעניקים חשיבות להימצאות השם במקרא, אולם מסבירים כי זה לא הנימוק הבלעדי, כך למשל עולה מהמובאה הבאה :

[66] **חניטה** : לא, זה היה בעיקר הצליל. באיזה שהוא מקום קצת גם העניין הבין לאומי. גם קצת, שוב,

עשר אחוז זה בין לאומי, עשר אחוז העניין שיש לשם הזה גם מקור בתנ"ך – דניאל זה שם של מלאך

בתנ"ך, אבל גם קצת, זה לא היה המשקל הזה. בעיקר הצליל, הניגוניות של השם (ר"ע ג).

יש להבהיר כי ספרי שמות שמהם נוהגים חלק מההורים לבחור את שמות ילדיהם אינם טקסט, אלא הם רשימה שהורים יכולים לפנות אליה כאסטרטגיה (ראו סעיפים 3.2.1.1 ו-3.2.3.2 לעיל).

3.4.2.3 נימוקים פונטיים

הנימוקים הפונטיים כמו שאר הנימוקים הלשוניים מתוארים על ידי ההורים בלשון פשוטה ללא שימוש במונחי לשון מקצועיים. כאשר נימוקיהם התייחסו לצליל של שם, לעיצורים שמהם הוא מורכב, למבנה הברותיו או לאופן הגייתו כרצף קולי, הכללתי אותם בקטגוריה זו.

3.4.2.3.1 צליל נעים

הצליל שיוצר השם כרצף הגאי מהווה נימוק של הורים בבחירת שם היילוד, כך למשל במקרה שכאן :

[67] **מראינות** : ומה היה הדבר שגרם לך להגיד עמית?

שגית: חשבתי שעמית, השם, הצליל, היה מאוד נחמד בעיניי. התחברתי לזה, משהו בתוכי מאוד התחבר לצליל [...] אני לא התחברתי לאף שם של בת. ואם כן, אז עלה לי השם נעה מדי פעם.
מראינת: למה?

שגית: הצליל, אני אוהבת את הצליל של השם [...] זה צליל שאני אוהבת, זה צליל שמתחבר אליי (ר"ע יד).

ממצאי מחקרה של רום (2008: 141) על בחירת שמות משפחה של נשים לאחר הנישואין, עולה כי סוגיית הצליל היא עניין של טעם אישי, והיא מוסברת על ידי הנשים באמצעות מונחים רגשיים של אהבה, בדומה לדברי האם שלעיל.

בדומה למובאה [67] שכאן לעיל גם המקרה הבא עוסק בהיבט הפונטי-אסתטי של השם, או במילותיהם של המרואיינים – שם ש"מצלצל יפה":

[68] ידעתי שקוראים לה רוני. מאז ומתמיד אהבתי את השם הזה - הוא מצלצל יפה (פי' א – בוזיאטה). גם במחקרה של רום (2008: 140-142) עלה הממד הפונטי-האסתטי של השם. ממצאי הראיונות שערכה עולה כי רוב הנשים הגדירו מהו צליל נעים ויפה על דרך השלילה באמצעות דוגמות לשמות בעלי צליל מחוספס וגס. המכנה המשותף בתיאור השם שנשמע, לדעתן, לא יפה הוא שימוש בעיצורים גרוניים ושורקים. על הימנעות מעיצורים מסוימים בשם היילוד ראו סעיף 3.4.2.3.3 כאן בהמשך.

בציטוט הבא מתמקדת המרואינת באופן הגייתו של השם כרצף קולי – "איך זה מתגלגל על הלשון":

[69] **דנה:** [...] ואז נועם, נועם כאילו חלחל לי, כאילו נועם זה שם יפה, לאט לאט שמעתי כל ההיריון נועם נועם אז ככה תוך כדי ספורט – בהליכות, הייתי חושבת על שמות ונועם זה השם שהכי תפס. איך שהוא מתגלגל, איך שהוא נשמע, איך שהוא [...] גלגלתי את השמות בראש, עמית עמית הרצתי בהיריון שאני קוראת להם מהחלון 'נועם ועמית בואו הביתה', אז לא הייתי מדמיינת שמות אחרים 'עידן וזה בואו הביתה'. אז הייתי מדמיינת שמות לראות איך זה מתגלגל על הלשון (ר"ע א).
בדיקת הרצף הקולי של שני שמות הילדים יחדיו מבטאת רצון ליצור חיבור בין שמות האחים באמצעים פונטיים. הדברים נאמרים כאן באופן משתמע, אך הם עולים בבירור מספר פעמים במהלך הראיון.

3.4.2.3.2 חרוזה

חרוזה היא עניין פונטי, משום שמדובר על זהות בין הברות סופיות של שתי מילים או יותר, כלומר היא נוגעת ליחס שבין ההברה הסופית של השם הפרטי לבין מילה אחרת בעלת הברה סופית זהה. יש שהחרוזה לוקחת חלק בשיקולי ההורים בפסילת שמות מסוימים. כך אצל ההורים המציינים כי כאשר הם בוחרים שמות לילדיהם, הם מתחשבים בין היתר גם בחרוזה אפשרית לשם שהוצע:

[70] **מאיה:** מישהו שאין לו שם טוב, זה מעיק עליו. שמות שקל לעוות, שמות שיש להם חרוזים לא נעימים.

מראינת: אז אתם חושבים על חרוזים אפשריים כשאתם בוחרים שם?

מאיה: כן (ר"ע י).

במקרה אחר ההורים מתווכחים ביניהם אם חרוזה היא בכלל שיקול בנימוקי הבחירה בשם. האם שנקראה בילדותה 'דנה בננה' לוקחת את אפשרויות החרוזה בחשבון בגלל הטראומה הרגשית שעברה עם חריזת שמה שלה, ואילו האב סבור שלכל שם ניתן למצוא חרוז, ולכן לא צריך להתחשב בכך:

[71] **דנה:** [...] תמיד יש שמות כאלה שמתחרזים ישר. זה – יקראו לו... תמיד היה לנו.

אלדד: כן אבל...

דנה: מה זה? יצחקו עליו ויקראו לו ככה וככה. אבל נועם אין שום דבר, שום דבר לא מתחרז לנועם.

אלדד: נועם מתחרז, גם אם יתחרז, גם עמית אותו דבר-עמית כפית... (ר"ע א).

כאמור, ניתן לחרוז כל שם באין ספור רצפים. מהמקרים שעלו בקורפוס המחקר עולה כי יש הורים שפועלים ממניע רגשי של פחד בעקבות טראומה שלהם או מתוך רצון לגונן על היילוד. כלומר הנימוק הוא פונטי (אפשרויות החריזה הן העומדות לנגד עיניהם כסיבה לפסילת השם), אך המניע לנימוק זה הוא רגשי (רגשות פחד, טראומה, רצון לגונן). על ההבחנה בין נימוק לבין מניע ראו סעיף 5.1.1.

3.4.2.3.3 שם המכיל עיצורים מסוימים

אחד מהשיקולים הפונטיים שעלו מקורפוס המחקר הוא התחשבות בעיצורים שנמצאים בשם היילוד. קטגוריה זו מסתעפת לשתי קטגוריות משניות שיובאו מיד – שפת אם ושפה גלובלית.

3.4.2.3.3.1 שפת אם

יש ששפת האם לוקחת חלק בנימוקי ההורים באופנים שונים. בסעיף 3.4.3.1 אראה כיצד שפת האם מהווה חלק מהשיקולים הסוציולוגיים של ההורה הבוחר את שם היילוד. המקרים שמובאים כאן מתמקדים בהיבטים פונטיים, ובעיקר בסוגיית העיצורים הקשים להגייה בשפת האם של אחד ההורים וזאת מתוך קשרים משפחתיים או חברתיים עם דוברי אותה שפה. במקרה הבא מדובר באם ילידת ניו זילנד, דוברת אנגלית כשפת אם:

[72] **ליסה:** [...] חשוב לנו, כי יש לנו משפחה מניו-זילנד, אז אי אפשר להגיד את החיית והרייש, רצינו משהו קל שהם יכולים להגיד.

עוזי: כי הם לא יכולים להסתבך – לא עם רייש, לא עם חיית, לא עם אף אות גרונית.

מראינת: אין רייש?

ליסה: לא

מראינת: אז איך בחרתם ריין?

ליסה: ריין זה בעברית, באנגלית הם אומרים R אחרת. הדיין שאנחנו אומרים זה לא אותו ריין שאומרים בניו זילנד [...] הם [הישראלים] חושבים שזה ריין. אבל היא כבר יודעת להגיד להם: ריין זה גשם באנגלית (ר"ע ח).

ההורים נמנעים מהעיצור רייש בגלל מגבלות הגייתו בשפות זרות, ואולם התייחסותו של האב לעיצור רייש כעיצור גרוני אינה מדויקת, שהרי ילידי הארץ לא הוגים את העיצור רייש כעיצור גרוני, אלא כוילוני. בעוד שעבור שניים מילדי המשפחה נבחרו שמות עבריים (גפן וסיוון) תוך התחשבות במגבלות ההגייה האנגלית, במקרה שכאן נבחר שם אנגלי שנהגה באופן שונה, ולא כמקורו (מבטא אנגלי). שינוי בהגייתו של השם ריין אינו גורם לפסילתו, אך, כפי שנראה במקרה הבא הלקוח מאותו ראיון, שינוי הגייתו של שם אנגלי כך שיגרום לשם להיתפס כמבטא הזדהות דתית, נפסל על ידי האב:

[המשך 72] **ליסה:** אני רציתי איתן (Ethan) או תומס, אבל זה לא עבר אצלו [אצל הבעל].

מראינת: למה?

עוזי: כי היא, היא אומרת את זה כמו שצריך להגיד, אבל בעברית יגידו בסוף איתן, או, זה לא... [...]

מראינת: ולמה הפריע לך שאיתן (Ethan) יהיה איתן?

עוזי: כי זה שמות מלפני... אני לא רוצה גם שמות תנכיים [...] כי אין לנו הרבה קשר לדת, בוא נתחיל מזה, וזה נשמע לי משהו מאוד מיושן (ר"ע ח).

השם *אֵיתָן* (*Ethan*) נראה לכאורה זהה לשם העברי *אֵיתָן*, ואולם שני הגאיו הראשונים כלל אינם בעברית: *Ethan*. האב פוסל שם זה משום אופן הגייתם של הגאים אלה בעברית. המקרה הבא טובב גם הוא כמו מובאה [72] סביב ההימנעות מהעיצור רי"ש בשם היילודים. הפעם מהנימוק שהוא נהגה כעיצור לשוני רוטט על ידי האם (הדוברת רוסית כשפת אם):

[73] **רגינה**: גם העדפתי שמות בלי רי"שים, דרך אגב, למרות שמתמר נפלתי פה.

מראינת: למה?

רגינה: אני מבטאת את האות הזו לא טוב. היא לא גרונית אצלי היא לשונית, אז כאילו לא רציתי שהילדים שלי... אחר כך אני אקרא להם, לא יודעת, נגיד *דוּתִי* וכולם בחצר יצחקו – הנה אמא שלך, *דדדדדדדדדד*. אז רציתי שם שאני אוכל לבטא נורמלי (רי"ע יב).

העדפת שמות שאינם מכילים את העיצור רי"ש (נימוק פונטי) מונעת כאן מרגשות האם (רצון לגונן על היילוד מפני החברה).

בחלק מהמקרים שהוצגו כאן מדובר בהתחשבות בפונטיקה של השפה האנגלית הגלובלית (ראו מובאה [72] שבה האם, דוברת האנגלית, נמנעת משמות שהגיית עיצוריהם מגבלתית באנגלית). ואולם מקרים אלה אינם נוגעים לגלובליזציה, משום שהשיקול של ההורים הוא התחשבות בשפת האם של ההורה ובמשפחתו דוברת האנגלית.

3.4.2.3.3.2 שפה גלובלית

בעוד שבסעיף 3.4.2.3.3.1 לעיל עלו רצונות ההורים להימנע מעיצורים מסוימים מתוך התחשבות בדרכי ההגייה של שפת האם, הקטגוריה שכאן עוסקת בהימנעות מעיצורים מסוימים בגלל מניע גלובלי – הרצון לבחור שם שקל להגות בשפה הגלובלית, כפי שנראה במקרה הבא:

[74] **רונה**: [...] אני אוהבת שמות קליטים שאין להם את כל החי"ת וכי"ף [רפויה] שיותר קשה להגיד בחו"ל...

מראינת: איפה חשוב לך שיצליחו להגות את השם?

רונה: בארץ קודם כול, זאת המדינה שאנחנו חיים בה (רי"ע יג).

מצד אחד האם לוקחת בחשבון את קשיי הגיית העיצורים (בשפות מערביות), ומצד שני חשוב לה שהשם יהיה ניתן להגייה בעברית, מדברים אלה עולה הזדהות אינטגרטיבית (עם התרבות המקומית ועם התרבות הגלובלית) (ראו סעיף 3.4.3.3.4).

במקרה שהוצג במובאה [57] האם פוסלת שמות עם העיצור חי"ת, הן מסיבה אורתוגרפית – אין דרך ברורה לרשום אותו באנגלית, והן מסיבה פונטית – מדובר בעיצור מגבלתי להגייה במדינות המערב. דבריה מתבססים על נסיעותיה לחו"ל בהיותה נושאת שם משפחה ובו ההגה חי"ת ועל חוויותיה של אחותה הקרויה בשם ובו הגה זה.

3.4.2.3.4 צליל גלובלי

חוקרים שונים תארו במילים שונות את השפעת הגלובליזציה על בחירת השמות בישראל מבחינה פונטית. אלון (1975: 45-46) מצביעה על מגמה של בחירת שמות בעלי צליל לועזי אנגלוסכסי החל משנות ה-60 כחלק ממגמה כללית לבחור שם על פי הצליל ולא על פי המשמעות. נדב ושותפיו (2008: 67) מתארים בחירה בשמות המכילים "צלילים הנוחים לאוזן המערבית", וצוקרמן (2010: 29) מתאר העדפה לשמות שמכילים צלילים שקיימים בשפות יוקרתיות בינלאומיות, ולפיכך לא מכילים צלילים בעייתיים כגון חי"ת/כ"ף רפויה. בחרתי במונח "צליל גלובלי", משום שהוא מכיל את שלל המקרים שתוארו

בספרות המחקר ובממצאי מחקר זה, והוא יכול לכלול בתוכו גם את השמות המאפיינים את תרבות העידן החדש, ומעידים על השפעת המזרח הרחוק.

במקרה הבא הדגיש האב בנימוקיו את היות השם ניתן להגייה בשפות שונות, כלומר שם בעל צליל גלובלי:

[54]²⁰ **פביוס**: אז מיכאלה מתחבר, יש לזה כל מיני, בכל מיני שפות וריאציות. זה יכול להיות מישל, מיכאלה ברוסית, או מיקי או מיקה. זאת אומרת, זה לא ישבור להם את השיניים [...] וזנתן זה ג'וני, ג'ונתן (ר"ע ז).

מהקשר הראיון כולו עולה כי הרצון לבחור שם שניתן להגות בשפות זרות נובע מהרצון להקל על השתלבותם העתידית של היילודים במדינות זרות וביצירת יחסי עבודה עם חו"ל. במניעים כגון אלה ובמניעים נוספים אשר עומדים מאחורי נימוקי הבחירה בשמות המעידים על הזדהות גלובלית או אינטגרטיבית, אדון בפרק הדיון (סעיף 5.1.1).

3.4.2.3.5 שם שנשמע קצר

בספרות המחקר מתוארים מקרים שבהם מנומקת הבחירה בשם בשל היותו קצר, כלומר בעל הברה אחת או שתיים (רוזנטל, 2001: 101; רוזנהויז 2003: 346-347; אפרת, 2006: 66). נימוק זה עומד באופן מסוים בניגוד לנימוקי הבחירה בשם המכיל הרבה אותיות (ראו נימוקים אורתוגרפיים סעיף 3.4.2.1.1). אבהיר כי לא מדובר בשם קצר מבחינת כמות האותיות שבו (נימוק אורתוגרפי), אלא מבחינת מספר ההברות שהוא מכיל. לפיכך מדובר בעניין פונטי. ראייה לכך היא שההורים משתמשים בראיונות בביטוי "נשמע קצר" או מציינים את מספר ההברות שמכיל השם הרצוי, מה שמחזק את הטענה כי מדובר בנימוק פונטי.

מקורפוס המחקר עולה כי אורכו של השם הפרטי הוא שיקול משמעותי כאשר שם המשפחה של היילוד הוא ארוך. ההורים ברצונם לעדן את שם המשפחה, בוחרים במקרים הללו בשם קצר בעל הברה אחת או שתיים, כך למשל במקרה הבא:

[75] **מראינת**: והיו שמות אחרים שעמדו על הפרק?

רגינה: רציתי אבניגיל אבל שלום לא אהב וגם בסופו של דבר זה נשמע לי ארוך עם השם משפחה.

מראינת: אז היה חשוב לך קשר גם לשם המשפחה?

רגינה: אי אפשר לבחור כל כך [שם משפחה]. היה חשוב לי שזה יישמע סביר עם שם המשפחה שלו, בגלל ששם המשפחה הוא מסורבל כזה [...] היה חשוב לי שלא יתנגש, ושלא יהיה ארוך מדי, שלא יישמע מסורבל יחד עם שם המשפחה (ר"ע י"ב).

דברי האם מבטאים התייחסות לשמה של היילודה כיחידה אחת המורכבת משמה הפרטי ומשם משפחתה. הרצון לבחור שם פרטי שנשמע קצר בגלל שם המשפחה הארוך הופיע עוד פעמים רבות בקורפוס המחקר ובכל המקרים ההורים מתייחסים למסורבלות של הגיית שני השמות יחדיו – השם הפרטי ושם המשפחה.

3.4.2.3.6 שיבוש בהטעמה

²⁰ מובאה קשורה למובאה [54], ואולם היא לא זהה לה בהיקפה, ולכן הסימון השונה. סימון זה יישמש אותי במקרים דומים בהמשך.

קטגוריה זו הועמדה על בסיס מספר ראיונות, ונראה שהורים רבים לוקחים שיקול זה בחשבון בנימוקיהם את בחירת שם ילדיהם. בספרות המחקר (ראו סעיף 1.1.5.1) קיימת התייחסות לשיבוש הגיית השם על ידי הטעמה מלעילית, וגם בקורפוס המחקר עלה שיבוש זה כשיקול בנימוקי הבחירה בשם היילודים:

[76] **מאיה**: רק זה שאי אפשר יהיה לעוות את זה.

עופר: זהו, נגיד אלון [במלרע], שלא יקראו לו אלון [במלעיל]. היו כמה שמות שאמרנו, ולא רצינו שיעוותו אותם.

מראינת: מה עם שני? [במלעיל]

עופר: זה יותר קשה, מיקה קשה, גל זה קשה, אפשר לעוות כל דבר, אבל יש שמות שזה מתבקש.

מאיה: חשוב לנו שלא יעוותו (ר"ע י).

האמירה של האב כי ניתן לשנות את הטעמתו של כל שם אינה מדויקת מבחינה פונטית, שהרי לא ניתן לשנות את הטעמתו של שם המכיל הברה אחת כגון גל. משתמע מדברי האב כי ישנם שמות שאנשים נוטים לעוות יותר ביחס לשמות אחרים, אולם על סמך הדוגמות שהוא מביא (שמות ילדיו), אין לכך חוקיות לשונית-פונטית.

גם במקרה הבא האב פסל שם כי צפה שישנו את הטעמתו ממלרע למלעיל:

[77] **יובל**: בגלל זה לא רציתי, כי ידעתי שכולם יקראו לה אלה [במלעיל].

מראינת: למה זה מפריע לך?

יובל: מפריע לי שמבטאים את השם שלה לא נכון, זה שונה לחלוטין. חוץ מזה שאלה [במלרע] זה שם כאילו מאוד מודרני, מהטבע, עכשווי וזה, ואלה [במלעיל] זה שם גלותי, ישן כזה שנראה לי פחות יפה ופחות מתאים (ר"ע ה).

מקרה זה מערב נימוק סוציולוגי, שהרי מדברי האב עולה כי שינוי הטעמת השם משנה את ההזדהות שהוא משקף – בעוד שאלה (במלעיל) הוא שם גלותי ומיושן, אלה (במלרע) הוא שם מודרני. כלומר ההתנגדות של האב להטעמה המלעילית של השם אלה מבטאת התנגדות להזדהות הגלותית.

3.4.2.3.7 קרבה פונטית לשם אחר

כחלק מנימוקי ההורים לבחירת שם היילוד עלה הנימוק של קרבה פונטית בין השם הנבחר לשם אחר. כך במקרה הבא האם בחרה לילדתה את השם יעל משום קרבתו הפונטית לשם יוליה שאותו אהבה בתור ילדה:

[78] **רגינה**: למה דווקא יעל? [...] תמיד אהבתי את השם זה ובתור ילדה תמיד רציתי שיקראו לי יוליה.

מראינת: באמת?

רגינה: כן [...] ועל זה איך שהוא גם בצליל מזכיר לי יוליה. אז, כנראה, יש לי חיבה לשם הזה גם בגלל זה (ר"ע יב).

במקרה הבא מנומקת הבחירה בשם דריה כהנצחת הסבתא, דורה:

[79] גם לי יש דריה משלי [...] היא (דריה) קרויה על שם סבתי האהובה ז"ל ששמה היה דורה, ובינינו, מי יקרא לילדה שלו היום דורה?! (פ' א – דצמבר 2007)

השם דריה דוחס מצד אחד את הסבתא דורה ששמה קרוב אליו פונטית ומצד שני את הרצון של ההורים להימנע משימור שם הסבתא בגלל סדרת אנימציה אמריקנית מוכרת המספרת על עלילותיה של ילדה בשם דורה. כל אלה מותקים ליילודה, דריה. הדברים נוגעים לגלובליזציה, משום שזו, כאמור בסעיף 1.2.2.5, מאופיינת ברשתות תקשורת עולמיות שבאמצעותן מועברים המידע ותרבות הפנאי. כתוצאה

מכך נחשפים אנשים לאותם מקורות מידע ואמצעי בידור, ונוצרים גיבורי תרבות משותפים ותחושת הזדהות ושייכות לתרבות הגלובלית. ניכר כי הגלובליזציה משתקפת בנימוקי ההורים גם במקרים שבהם הם אינם מזדהים עמה, משום שהיא חלק מהסביבה שבה הם חיים. הקרבה הפונטית בין שני שמות לצורך הנצחה יכולה לבוא לידי ביטוי גם בבחירת שם משום היותו פותח בהגה הזוהה לשם המונצח. כך עולה ממובאה [44].

נראה כי הנימוקים הפונטיים פונים בחלקם כלפי פנים, כלומר כלפי הפונטיקה של השפה העברית, בעוד שאחרים פונים כלפי חוץ, כלומר כלפי הפונטיקה של שפות זרות. כאשר הסיבה להתחשבות בפונטיקה של שפה זרה קשורה במניעים אישיים ומשפחתיים כגון שפת האם – לא מדובר בעניין גלובלי, ובמקרים אחרים שמונעים מהזדהויות של ההורים עם התרבות הגלובלית, זוהי כמובן עדות להשפעת הגלובליזציה על נימוקי הבחירה בשמות פרטיים, ובכך אדון בפרק הדיון (סעיף 5.1).

3.4.2.4 נימוקים מורפולוגיים

כאמור בסקירת הספרות (ראו סעיף 1.1.5.1), הנימוקים המורפולוגיים מתמקדים במבנה של השם ביחס לעצמו או ביחס לשמות אחרים. הדרך לניתוח המקרים שאציג בסעיף זה מתבססת על הניתוח הצורני של שמות פרטיים כתחדישים שערכה אפרת (2006: 61-68), ובו הוצגו האמצעים המורפולוגיים הבאים: הוספה, השמטה, שינוי, חילופין ושימור, כאמצעים ליצירת שם היילוד. מתוך קורפוס המחקר הופשטו שתי קטגוריות הנוגעות לנימוקים המורפולוגיים: שם הבנוי מרכיבים של שם או שמות אחרים; שם תיאופורי; ושם שמנומק באפשרות לגזור לו כינוי חיבה.

3.4.2.4.1 בניית שם מרכיבים של שם או שמות אחרים

קטגוריה זו נוגעת לכל המקרים שבהם יצרו ההורים שם משום היותו בנוי מרכיבים של שם אחר או של שני שמות אחרים. מקורפוס המחקר עולה כי בניית שם באופן זה משרתת מטרות מסוימות של ההורים: הנצחה, יצירת קשר בין שמות האחים ויצירת קשר בין שם ההורה לשם היילוד. במקרה הבא אחת האמהות מספרת על השם שניתן לה בעקבות אובדן אחותה:

[80] **ליבי**: זה סיפור קצת עצוב. אבל לפני שנולדתי הייתה לי אחות, שנפטרה לפני שאני נולדתי – בגיל שלוש, וקראו לה **לילך**. **ליבי** זה ילילך ביי (ר"ע ו).

נקודת המוצא ליצירת השם **ליבי** היא שם האחות **לילך**, ממנו נשמר הרכיב המורפולוגי "לי" במטרה להנציח את האחות, והושמט הרכיב "לך". מתוספת לו מילת היחס "בי", כדי להדגיש את הקשר בין האחיות ואולי גם בין ההורים לבין הבת שנפטרה. כלומר השם **ליבי** דוחס בתוכו הן את הבת שנפטרה והן את רצון ההורים ליצור קשר אליה. אלה הותקו אל האם, ליבי, כאשר נולדה ונוצר שמה.

במקרה שהוצג במובאה [50] נוצר שם היילוד משיכול רכיביו של שם אחר – גם כאן למטרת הנצחה. כיוון שדברי האם לקוחים מפורום של אתר "תפוז", ולא מתוך קורפוס הראיונות, אין לנו מידע על השם עצמו. אולם ברור כי מדובר ברצון להנצחת הדוד, במקביל לרצון ליצירת חיים חדשים וגורל שונה עבור היילוד, ולכן שיכול האותיות הוא האמצעי המורפולוגי ששימש את ההורים. אפרת (2006: 65, 68) מציגה במחקרה מקרה דומה שבו הנציחה אם את בעלה, משה, שמת צעיר ויצרה שיכול מאותיות שמו לכדי השם **שהם** הן כדי לקשרו לאבני החושן משום היותה צורפת, והן במטרה לבטא את רצונה לגורל שונה עבור היילוד.

במקרה אחר נימוקי הבחירה בשם היילוד עמית נגעו לאפשרות ההורים להלחם בין שם אחיו הבכור, **נועם**, לבין שמו שלו:

[81] **מראינת**: עמית, ספרו לי איך בחרתם את השם:

דנה: עמית זה מתחבר טוב עם **נועם**, זה **נועמית**, זה בא ביחד [...] **נועם** ועמית מסתדרים.

אלדד: **נועם** ועמית זה הסתדר לנו [...] ישבתי פעם עם שניהם בקופת חולים ואז האחות צעקה **נועם** ועמית וקמו שני תאומים.

דנה: גם לי זה היה

אלדד: זה צמד (ר"ע א).

אני סבורה שעצם יצירת ההלחם "נועמית" (שהייתי עדה לכך שהוא משמש את ההורים כשם חיבה בעת הפנייה לשני האחים במשותף) בתוספת לאזכור שנתנו ההורים לצמד התאומים שנושא את שמות ילדיהם – **נועם** ועמית מבטא את תפיסתם של ההורים בנוגע לקשר האחיות. אפרת (2006: 66) הצביעה על תפיסת ההורים את קשר האחיות כמניעה שימוש ברכיבים מורפולוגיים משותפים לבחירת שמות אחים, כך השם **ליאור** ניתן לאחיה הקטן של ילדה בשם **אורלי** באמצעות שיכול סדר הרכיבים של שמה.

במקרה האחרון שאביא כאן השם **דומי** נוצר משום היותו מורכב משם האם ומשם סב:

[82] **רונה**: **דומי** בסופו של דבר, הגענו להבנה ש**דומי** זה השם שלי: **רונה** והשם של אבא שלי זכרונו לברכה – **סמי**, אז השילוב הזה יצר את **דומי**, וגרם לזה לתת את הפוש (ר"ע יג).

השם **דומי** נוצר משימור הרכיב "רו" משם האם בתוספת לרכיב "מי" שנלקח משם הסב ובכך שם זה דוחס את הסב, את האם ואת רצונה להנציח את אביה. אלה מותקנים ליילודה, רומי.

נראה כי ישנן דרכים מורפולוגיות שונות כגון הלחם, צירופים ושיכולים שבעזרתן ניתן ליצור קשר בין שמות ולהרכיב שם מסוים על בסיס רכיבים של שמות אחרים. הסיבה ליצירת קשר בין שמות, כפי

שעולה מקורפוס המחקר, היא הנצחה, קשר בין אחים וקשר בין הורה לילדו. על נימוקים אחרים שהנצחה עולה מהם ראו סעיפים 3.4.1.2.4 ו-3.4.3.2.1.

3.4.2.4.2 תיאופורי

מבחינה מורפולוגית בנוי מסמן השם התיאופורי מהרכב של שתי מילים שאחת מהן היא שם אלוהות; מעיצור אחד או יותר הלקוח משמו של אלוהים ומצטרף למילה אחרת; או מבסיס ומצורף אותו מגדירה אפרת (1986; 18-19) כחלק מהשם הפרטי המופיע בשכחות רבה בשמות פרטיים נוספים, ומובנו זהה למובנו בצורת הנפרד. ולכן "אל" הוא בגדר צורכב בשמות כגון *דניאל, עמנואל ותנאל* (ראו סיווג מורפולוגי בסעיף 1.1.4.2 ונימוקים מורפולוגיים בסעיף 1.1.5.1).

לפי סקירת הספרות (סעיף 1.1.5.1), בחירה בשמות משום היותם תיאופוריים מבטאת אמונה באלוהים, ואולם מקורפוס המחקר עולה שלא תמיד כך הדבר. במקרה הבא ההורים בחרו לבתם את השם *אלה* הן בגלל היותו שם תיאופורי המורכב מהצורכב "אל" והן בגלל המשמעות המושגית של שם העצם הפרטי "אלה":

[83] **מראינת:** חשוב לכם ה"אל" הזה שנמצא בפנים?

שלי: כן, זה חלק מהמשמעות גם. זה גם הרי השיח "אלה", וגם "אלה" gods.

מראינת: אתם מאמינים באלוהים?

שלי: לא (ר"ע טו).

במקרה אחר מנמקת האם את בחירת שמות ילדיה בהיותם מכילים רכיב הלקוח משם האלוהים:

[84] **מיטל:** קודם כול יו"ד אני חייבת שתהיה בשם.

מראינת: למה?

מיטל: לא יודעת... אומרים ככה שי' זה של השם וככה..

מראינת: אתם מאמינים באלוהים?

מיטל: מאמינים, אבל לא יותר מדי. בבתים של ההורים כן, אנחנו ככה קצת מסורת, לא מעבר לזה.

לא בית כנסת ועניינים, ממש לא (ר"ע ט).

נימוקי הבחירה בשם תיאופורי על ידי הורים חילוניים שחלקם אף מצהירים על אי אמונתם באלוהים מעידים על הזדהות עם היהדות לא כדת, אלא כמסורת, או כפי שניסח זאת אחד המרואיינים שבחר גם הוא לילדיו שמות תיאופוריים: "אני חילוני, אבל כן יש לי respect לרקע או לשורשיות" (ר"ע ז).

3.4.2.4.3 גזירת שם חיבה

כאמור בסעיף 1.1.3, המונח "שם חיבה" הוא דו משמעי בעברית. אתייחס כאן לשם חיבה במובן המצומצם יותר, כלומר כתחליף לשמו הפרטי של אדם בקרב קבוצה מסוימת. לעיתים שם החיבה קשור מורפולוגית לשם הפרטי ולעיתים אין לו קשר לשם המקורי (לאוסון, 1984: 46, 52; ביידר, 2003: 42). רוזנטל (2001: 101) הציג את האפשרות לגזור שם חיבה הקשור למסמן כנימוק אפשרי של ההורים הבאים לבחור שם לילדם.

גם מקורפוס המחקר עולים מקרים כאלו, כך במקרה הבא גזירת שם החיבה שלי מהשם *מישל* שימשה את האם כנימוק:

[85] **מרינה** : אני זוכרת שכשקראתי לה מישל [במשרד הפנים] הוא לא אהב את זה. הוא כעס, בעיקר הוא כעס כי הוא אמר לאבא שלו שקוראים לה שלי. אז אמרתי לו שיהיה אפשר לקרוא לה בקיצור שלי (ר"ע ה).

השם מישל שימש בסיס שממנו הושמט הרכיב "מי". לרכיב "של" שנוטר, הוסף כינוי חיבה X, וכך נוצר שם החיבה שלי.

במקרה אחר מתארת אם את נימוקי הבחירה בשם בעלה :

[86] **חניתה** : לבעלי קוראים ענדי, אבל השם שלו בעצם זה ענבדיה. עודי זה שם שקיצרו לו, שם חיבה, אבל בתעודת זהות הוא ענבדיה.

מראיינת : למה הוא קיצר? יש לך מושג?

חניתה : אמא שלו. בתעודת זהות הוא ענבדיה ואמא שלו קראה לו ענדי מהיום שהוא נולד. כולם קוראים לו ענדי. אמא שלו – נכפה עליה השם, כי החלק המסורתי אצלם זה האבא, והיא לא כל כך אהבה את העניין של לתת את השם שחצי מהמשפחה קרויה באותו שם. אז היא אמרה אוקיי אני אמתיק את הגלולה ואני אקרא לו ענדי. הרוב קוראים לו ענדי לא ענבדיה (ר"ע ג).

מהשם ענבדיה הושמטו רכיבים והוסף כינוי חיבה X עד ליצירת שם החיבה ענדי. האפשרות לגזור שם חיבה זה הייתה, כעדות האם, המפלט מהשם המסורתי ענבדיה שממנו הסתייגה אמו. מהסתייגות זו עולה התנגדות לשם משום תפוצתו בקרב בני משפחה נוספים, ומשתמעת גם התנגדות לבחירה בשם המשקף הזדהות יהודית מסורתית.

במקרה אחר הועלה הנימוק של גזירת שם חיבה מצדי והופנה כשאלה להורים שהעניקו לבתם את השם מיכאלה :

[87] **מראיינת** : חשבתם על שמות חיבה כשבחרתם את השם?

פניוס : תראי, אני יכול להגיד לך שכן חשבתי על המפלט, זאת אומרת אם לא יהיה לה טוב עם השם הזה, אז זה תמיד יכול להיות מיקי, מיקה, מייקי. זאת אומרת אפשר לקצר את זה ולחלץ אותה מזה בקלות (ר"ע ז).

מתוך הדוגמות שמעלה האב לשמות חיבה אפשריים עולה כי השם מיכאלה יעבור קיצור מסוג גזירה לאחור בשילוב עם שינוי הגאים (כ-ק), ולא לה יתווסף צורן X או Xה להבעת חיבה. במהלך הראיון האב מעלה את השמות מיקי ומיקה גם כווריאציות זרות לשם מיכאלה, כלומר יכול להיות ששפות נוספות מלבד העברית מעורבות כאן בגזירת שם החיבה.

אסכם בסוגיה שעלתה מדבריה של אחת המרואיינות המתייחסת לצורך בשם חיבה :

[88] **רגינה** : שלום לא חשב על שמות חיבה וגם אני לא חשבתי על שמות חיבה, כי הוא (יעל) נשמע לי שם יפה בפני עצמו. אז לא נשמע לי שיש צורך לתת שם חיבה. כביכול, אם יש שם שהוא פחות יפה, אז נוצר הצורך לתת שם חיבה (ר"ע יב).

הנימוקים המורפולוגיים כפי שעלו מקורפוס המחקר ומעצם טבעם, נוגעים לעניינים פנים לשוניים של השפה העברית, ולכן נגיעתם לגלובליזציה מוגבלת. חלק מכינויי החיבה בעברית משותפים לשפות נוספות, כך למשל ציון חיבה באמצעות הצורן X קיים בשפות רבות, אך אין מדובר כאן במושפעות מהגלובליזציה, אלא באיקוניות של הצורן X לציון הקטנה. לעומת זאת ישנם שמות חיבה שהועלו כאן והם לקוחים במכוון משפות זרות, לכן זו עדות להשפעת הגלובליזציה על ההורים.

3.4.2.5 נימוקים סמנטיים

כאמור בסעיף 1.1.2, מבחינה סמנטית לשם עצם פרטי אין משמעות מושגית. ישנם הורים שמנמקים את בחירתם בשם פרטי מסוים במשמעות המושגית של השם הכללי, אך אין בנימוקיהם להעניק משמעות מושגית לשם הפרטי. מעבר לכך השם הפרטי יכול להיות מנומק במשמעויות הנלוות שהוא נושא. ארבע הקטגוריות שיוצגו כאן מתייחסות לאחת או יותר מהמשמעויות הללו.

3.4.2.5.1 משמעות מושגית

לשם הפרטי עצמו אין משמעות מושגית, אך ישנם מקרים שבהם ההורים נשענים בנימוקי הבחירה שלהם על המשמעות המושגית של השם הכללי, כלומר "על המשמעות האובייקטיבית הנלמדת לפי היחסים המבניים בין המושגים" (אפרת, 2006: 63). דוגמה לכך היא המקרה הבא שבו האב מספר על משמעות השם הכללי "שלי" באנגלית כחלק מנימוקיו לבחירה בו עבור בתו:

[89] **יובל:** [...] מסתבר ש... "שלי" באנגלית ספרותית זה אחו ושיפול של גבעה או משהו כזה, יפה דווקא, לא? (ר"ע ה).

במקרה אחר מתארת אם את נימוקי הבחירה בשם *מתן* עבור בנה:

[90] כשהילד נולד והמיילדת הניחה אותו עליי, תוך כדי בכי של התרגשות, אמרתי תודה לאלוהים על המתנה שניתנה לי, מתנה קטנה ומדהימה. כך נולד שמו: *מתן*. כשסיפרתי לבעלי על ההחלטה הוא התרגש, כי *מתן* הוא אכן מתנה (פי א – ליאתה 17).

3.4.2.5.2 שדה סמנטי מסוים

כפי שהוצג בסעיף 1.1.5.1, בספרות המחקר קיימת התייחסות לבחירה בשם פרטי שלקוח מלקסיקון השמות הכלליים של השפה העברית, ונבחר בגלל השתייכות השם הכללי לשדה סמנטי מסוים, שהרי לשם הפרטי אין משמעות מושגית ולפיכך הוא עצמו אינו לקוח משדה סמנטי, אלא השם הכללי. במקרה הבא מנומקת הבחירה בשמה הפרטי ובשמה האמצעי של הילדה ריין לילי בהשתייכות של השמות ("גשם" כשם כללי ו"לילי" כשם עצם פרטי של פרח) לשדה סמנטי של טבע:

[91] **ליסה:** וגם הטבע היה מאוד חשוב לנו. שזה יהיה קשור לטבע. [...] אני העליתי את השם ריין, כי אני רצייתי אחד מהילדים עם השם הזה, אפילו חשבנו לקרוא לגפן ריין, אבל חשבנו שזה יהיה יותר טוב לבת.

מראינת: למה ידעת שזה יהיה השם של אחד הילדים?

ליסה: כי אנחנו מאוד בקשר עם, אני מאוד בקשר עם מים, וגשם – פה במיוחד, זה חשוב. וזה טוב לתת לבנות שמות חזקים ומיוחדים, וזה רגוע גם. [...] לילי, זה גם טבע עוד פעם, ולילי זה אחד מהפרחים שאני הכי אוהבת, וזה מתאים ביחד עם ריין (ר"ע ח).

בדרך זו נוצרת שרשרת של שמות הנקשרים כולם בשדה סמנטי מסוים, למשל במטרה לשמור על קשר בין שני שמותיה של הילדה – ריין ולילי. שמותיה של הילדה הם אנגליים, והאם מתרגמת אותם לשם הכללי – "גשם" ולשם העצם הפרטי – "אחד מהפרחים שאני הכי אוהבת". יש כאן עניין של משמעות נלווית, ובו אדון בהמשך בסעיף 3.4.2.5.3.

במקרה אחר נימקו ההורים את בחירתם בשמות בנותיהן בהיותם לקוחים משדה סמנטי של בישול:

[92] בגלל אהבתם הגדולה לבישול הם העניקו לבנותיהן הראשונות את השמות המקוריים *פאי* ו*חבש*, ועכשיו הם חיפשו אחר שם מקורי לתינוקת הטריוויה, שיתאים למשהו אחר שהם אוהבים (כי א).

הבחירה בשמות פאי חבש דוחסת את אהבתם של ההורים לתחום הבישול ואת נטייתם לבחור שמות ייחודיים (ראו מובאה [106]) ומותקת לשתי הילדות.

3.4.2.5.3 משמעות נלווית

כאמור בסעיף 1.1.2, משמעות נלווית של שם פרטי היא עניין סובייקטיבי אשר משתנה בין הורה להורה. אפרת (2006: 63) הצביעה על חמש משמעויות נלוות של שמות פרטיים, על פי הצעתו של ליץ (1974) כלפי שמות כלליים. אציג ואדגים חמש משמעויות אלו בטבלה שלהלן:

טבלה ב: נימוקים לבחירת שם בהיותו נושא משמעויות נלוות

סוג	קונוטטיבית	סגנונית	ריגושית	קולוקטיבית	רפלקטיבית
הגדרה	מתייחסת למשמעות המושגית כתוצאה מאסוציאציות של הדובר	מתייחסת לבחירה ברמת לשון מסוימת או במשלב לשון מסוים	מעידה על רגשותיו של הדובר ביחס לשם הנבחר	נובעת משכנות בין שתי מילים או יותר המופיעות בסמיכות זו לזו באופן שכיח. כך בצירוף כבול ובקולקציות, ולכן מצריכה שכנות כזו	במילים רב משמעיות - משמעות אחת נשקפת ממשמעות אחרת
דוגמה	[93] מראינת : והמשמעות של גיא? מיטל : של זרימה, כן. מראינת : המשמעות של זה בעיניך זה זרימה? מיטל : כן (ר"ע ט).	[45] רגינה : ו צביה בגלל שלאבא שלי קראו הירש שזה צבי [...] אבל לא רציתי לתת את השם הראשון, צביה כאילו, כי הוא מיושן נורא, למרות שגם יעל זה שם ישן, אבל זה נשמע בכל זאת מודרני (ר"ע יב).	[94] ליבי : ואני התחברתי, כאילו, גור – גור שלי, אני האמא החיה והוא יהיה הגור שלי (ר"ע ו).	[95] מראינת : תספרי לי איך בחרתם את השם דפנה ? שלי : [...] בעיקר במשמעות הוא מתאים לה. גם עלי דפנה שמסמנים ניצחון ואהבנו את זה (ר"ע טו).	[96] רגינה : תמיד אהבתי את הדמות התנכית [יעל] שהיא אישה שחשובה, קודם כול אישה חזקה ואישה שחשובה למסורת ישראל [...] כי יעל זה שם מאוד ישראלי [...] גם ישראל היא ארץ היעל, ארץ הצבי (ר"ע יב).
הסבר	אחת מן המשמעויות המושגיות של השם הכללי "גיא" היא מעבר צר בין הרים. מעבר כזה מאפשר זרימת אוויר, ומכאן האסוציאציה של האם למשמעות הנלווית של שם בנה – גיא.	ההימנעות של האם מבחירה בשם צביה כשם פרטי שהוא תרגום שאילה לשם האב (הירש) ובהעדפת השם יעל היא בחירה סגנונית אשר קשורה, לפי נימוקיה, לסגנונו הישן של השם צביה לעומת סגנונו המודרני יותר של השם יעל .	האם מבטאת את רגשותיה האימהיים כלפי בנה, ומנמקת בעזרתם את הבחירה בשם גור .	אחד הנימוקים לבחירה בשם דפנה היא הקולוקציה "עלי דפנה " והמשמעות שהיא נושאת.	השם יעל מוצג כדו משמעי – תנכי וישראלי. המשמעות התנכית מבוססת על אופייה של הדמות המקראית יעל, ונושאת על עצמה את מאפייני הגבורה של הדמות. המשמעות הישראלית נובעת מהקולוקציה "ארץ היעל" שהיא אחד משמותיה של הארץ.

מטבלה זו עולה כי משמעות נלווית של שם תלויה בפרשנות של ההורה לשם ודחוסה לתוכו, והיא יכולה להוביל את נימוקי הבחירה בשם היילוד. נוסף לכך ישנם מקרים שבהם המשמעויות הנלוות הובילו את

נימוקי ההורים לפסילת שם שהוצע עבור היילוד. כך למשל במקרה הבא נפסל השם *דין* בגלל המשמעות הקולוקטיבית שלו בעקבות הקולוקציה "גזר דין":

[97] **רונה**: היה לנו התלבטות בין כמה: **איליי** שאני רציתי וניר לא, **תיין** שברגע שניר אמר לי שזה כמו 'גזר דין', אז זה גם ירד מהפרק, זה היה חזק מדיי (ר"ע ג).

3.4.2.5.4 משמעות מושגית בשפות זרות

מקורפוס המחקר עולה כי חלק מההורים מנמקים את הבחירה בשמות ילדיהם או את פסילתו של שם מסוים בגלל משמעותו של השם הכללי בשפה זרה. להבדיל מהסעיף הקודם, לא מדובר כאן רק על השפה האנגלית, ומשמעות השם הכללי בשפה העברית לא מופיעה בנימוקי ההורים כסיבה נוספת לבחירה בשם או לפסילתו. כך למשל במקרה הבא האם נימקה את בחירתה בשם *מיקה* לבתה בגלל משמעותו בשפה האיטלקית:

[62] **מראינת**: אז נעבור ל*מיקה*...

רונה: *מיקה*, *מיקה* באיטלקית, הרי גרתי באיטליה, זה *mine*, שלי [...] זו תפיסה מאוד אגואיסטית מה שאני אומרת לך (ר"ע ג).

במקרה אחר ההורים נימקו את בחירתם בשם בתם משום המשמעות שיש לו בלקסיקון השפה האנגלית:

[91] **מראינת**: טוב, אז נעבור ל*ליין*, ספרו לי איך בחרתם את השם?

ליסה: אני העליתי את השם *ליין*, כי אני רציתי אחד מהילדים עם השם הזה [...] כי אנחנו מאוד בקשר עם, אני מאוד בקשר עם מים, וגשם – פה במיוחד, זה חשוב. וזה טוב לתת לבנות שמות חזקים ומיוחדים, וזה רגוע גם (ר"ע ח).

בנוסף למשמעות המושגית של השם הכללי "ריין" כגשם, מדברת האם על משמעות קונוטטיבית של רוגע. המשמעות המושגית שיש לשם כללי בשפות זרות היא שיקול המוביל גם לפסילת שמות עבור היילוד. הדברים הבאים מבטאים זאת היטב:

[98] **יובל**: בכל מקרה את יודעת שאת חייבת להתרחק משמות שבאנגלית או בכל מיני שפות אחרות עלולים להישמע בעייתי.

מראינת: זה חשוב לכם שבכל השפות זה יישמע טוב?

יובל: לא חשוב לי אם בפורטוגזית עתיקה זה יישמע רע, אבל כן בשפות בסיסיות בעולם.

מראינת: שהן בשבילך?

יובל: אנגלית, צרפתית, ספרדית, השפות האנגלוסקסיות ורוסית, כי מהצד של מרינה זה כל המשפחה, שזה לא יהיה משהו... למשל השם *גונדוליין*, שזה שם מאוד יפה של איזה עיר באיזה ספר. אז מרינה אומרת: שמע, זה שם מאוד יפה, אבל אי אפשר לקרוא לה ככה.

מרינה: ברוסית "גנדון" זה כאילו קונדום.

יובל: זה לא בדיוק, אבל זה קרוב מדיי (ר"ע ה).

ניכר כי הנימוקים הסמנטיים מכוונים כלפי המשמעות של השם הכללי (כאשר השם הפרטי לקוח מלקסיקון השמות הכלליים) או כלפי המשמעויות הנלוות של השם הפרטי. כאשר ההורים מנמקים את הבחירה תוך שימוש במשמעות השם בשפה זרה, יש לבדוק אם מדובר בשיקול פנים-משפחתי (שפת האם של ההורה) או בשיקול גלובלי (הזדהות גלובלית או אינטגרטיבית של ההורים).

3.4.3 נימוקים סוציולוגיים

להבדיל מנימוקים פסיכולוגיים שעוסקים ברגשותיהם או בשאיפותיהם הפרטיות של ההורים כלפי עצמם, כלפי היילוד או כלפי השם, נימוקים סוציולוגיים עוסקים בנימוקי הבחירה בשם פרטי מסוים מתוך התייחסות לפרט כחלק מקבוצה. גם הימנעות משם פרטי מסוים יכולה להיות עניין סוציולוגי, כאשר היא נובעת מחוסר רצון של ההורים להשתייך לקבוצה מסוימת או להיתפס ככאלה. חילקתי את הנימוקים הסוציולוגיים לשלוש קטגוריות מרכזיות שעלו מקורפוס המחקר: הרגע הסוציולוגי של ההורה; נורמות חברתיות; ועמדות ההורים.

3.4.3.1 הרקע הסוציולוגי של ההורה

מקצועם של ההורים נכלל ברקע הסוציולוגי שלהם ומקורפוס המחקר עולה כי הוא בא לידי ביטוי בנימוקי הבחירה בשם היילוד. כך למשל במקרה הבא:

[99] **מראיית:** ספרי לי איך בחרתם בשם דניאל?

חניטה: לא היה איזה שהוא קו מנחה, שנינו אהבנו את השם הזה. גם בגלל, באיזה שהוא מקום גם איפה שהוא גם היה חשוב שמות גם בין-לאומיים. לא משהו חשוב, שזה הנחה אותנו, אבל....

מראיית: למה היה חשוב לך שהשם יהיה בין-לאומי?

חניטה: לא יודעת, האמת, אז היה לנו איזה שהם שיחות, היה איזה שהיא אופציה של אולי relocation, אז, וגם שנינו נורא אוהבים לנסוע לחו"ל, וגם שנינו עובדים בעבודות שהרבה מול חו"ל. מתעסקים (ר"ע ג).

נימוקי בחירת ההורים בשמות גלובליים נקשרים, בדברי חניטה, לגלובליזציה הכלכלית שאחד מגורמיה הוא היווצרות של חברות עסקים בינלאומיות השולטות על מרכזי ייצור המפוזרים על פני מדינות שונות, ומפיצות את מוצריהן ברחבי העולם (ראו סעיף 1.2.2.4).

כמו מקצועם של ההורים, גם ארץ המוצא היא חלק מהרקע הסוציולוגי שלהם, ויש שהיא לוקחת חלק בנימוקי ההורים לבחירת שמות ילדיהם, כפי שעולה מהמקרה הבא:

[100] **פניוס:** אני חושב שהבינלאומיות חשובה לי יותר דווקא בגלל שנולדתי בחוץ לארץ ועברתי איזושהי טרנספורמציה של לבוא עם שם זר למקום. אז שיהיה קל להתחבר בכל מקום שהם יהיו כמעט (ר"ע ז).

מדברי האב עולה השפעת התרבות המקומית (לוקלית) לצד השפעת התרבות הגלובלית, היינו גלוקליות. מצד אחד, רצון לבחור בשם שישתלב בתרבות המקומית ויבטא השתייכות לחברה הישראלית, ומצד שני רצון לבחור שם שיתקבל גם במדינות אחרות. הגלוקליות משקפת, כאמור בסקירת הספרות (סעיף 1.2.5.2), שלב ראשוני במעבר מהזדהות לאומית להזדהות גלובלית, והיא מתבטאת בהזדהות אינטגרטיבית (ראו סעיף 3.4.3.3.4).

המראיית שדבריה יוצגו מיד, נולדה גם היא בחו"ל, והיא נמנעת משמות גלובליים עבור בנותיה (יעל ותמר) בגלל הרצון שלה להשתייך לחברה הישראלית ולישראל כמקום מגורים:

[101] **מראיית:** אוקי. לא נולדת בישראל.

רגינה: לא.

מראיית: היה לזה חלק בבחירה של השם יעל?

רגינה: כן, מאוד. גם הרצון הזה להשתייך, להרגיש ישראלית לכל דבר. נגיד, אני לא הייתי קוראת לבת שלי בשם לועזי, כי זה, את יודעת, כאילו, עוד יותר מרחיק אותי מהישראליות, מבחינתי [...]. בגלל שאני תמיד רציתי להרגיש ישראלית אז גם רציתי ש... (ר"ע יב).

שני ההורים שדבריהם הובאו לעיל מגיעים מרקע סוציולוגי דומה הכולל הגירה. בנימוקי הבחירה של שמות ילדיהם ניכר הרצון להשתייך אל התרבות ואל החברה הישראלית המקומית. אולם בעוד שבנימוקי האב במובאה [99] באה לידי ביטוי הזדהות אינטגרטיבית, נימוקי האם במובאה [100] שלעיל מבטאים הזדהות ישראלית מתבדלת, כלומר התנגדות להזדהות הגלובלית. שני המקרים הללו ממחישים שתי תגובות אפשריות לגלובליזציה – מצד אחד קבלת התרבות הגלובלית לצד התרבות המקומית ומצד שני התנגדות לה ורצון לשמור על השתייכות לוקלית-לאומית (ראו סעיף 1.2.3). בסוגיה זו אעסוק בהרחבה בפרק הדיון (סעיף 5.2.1).

שפת האם של ההורה נוגעת הן לשיקולים לשוניים (אטימולוגיים ופונטיים) והן לשיקולים סוציולוגיים, כתלות בנימוקי ההורה. גם כאן רצון ההורים להשתייך לתרבות ולחברה המקומית עולה מנימוקי הבחירה בשמות היילודים:

[102] **בוז'נה**: [...] שם רוסי איגור בחיים לא היה נותן [...] וגם אני לא. כי אין לזה טעם כל כך, כי שוב, אנחנו לא ברוסיה, אנחנו פה, וגם הם צריכים להשתלב פה (ר"ע ב). מדברי האם משתמע כי הנימוקים לבחירת שם צריכים לשקף מקום מגורים. לפיכך אם הילדים לא מתגוררים ברוסיה, אין טעם לבחור להם שם משום היותו רוסי.

ניכר כי הרקע הסוציולוגי של ההורים, כפי שהוא עולה מקורפוס המחקר, כולל את תחום עיסוקם, את מוצאם ואת שפת אמם. הדברים נוגעים בחלקם לגלובליזציה, גם אם הם מעידים על התנגדות לה, שהרי, כאמור, גם התנגדות לתרבות הגלובלית היא סוג של תגובה לגלובליזציה, והיא משתקפת בנימוקי הבחירה בשמות הילדים.

3.4.3.2 נורמות חברתיות

הנורמות של החברה שבה אנו חיים נוגעות לנימוקי בחירת שמות פרטיים במספר היבטים כגון נורמות לבחירת שם, רצון ההורים להשתייך לחברה שבה הם חיים, מושפעות ההורים מאותה חברה, שכיחותם של שמות פרטיים מסוימים בחברה, סטריאוטיפים המשתקפים בשמות פרטיים והבחנה בין שמות המיועדים לבנים לעומת שמות המיועדים לבנות. מהיבטים אלה הועמדו שש הקטגוריות שיוצגו כאן: הנצחה כנורמה; סוציאליזציה; מושפעות מהסביבה; שם ייחודי המעיד על אינדיבידואליות לעומת שם סטנדרטי ונפוץ; שם סטריאוטיפי; ואנדרוגיניות של שמות פרטיים.

3.4.3.2.1 הנצחה כנורמה

מבחינה סוציולוגית הנצחה יכולה לשמר זיכרון קולקטיבי של קהילה או חברה מסוימת (למשל הנצחת מורשת רבין), ואולם כאן הכוונה היא להנצחה המשמרת זיכרון של בן משפחה שנפטר כחלק מנורמה של הנצחה המקובלת בקרב בני הקהילה שאליה משתייכים ההורים, והיא יכולה להתבטא בנימוקי הבחירה בשמות היילודים, כפי שאראה מיד. ההתייחסות להנצחה יכולה להיעשות מנימוקים של רגשות ההורים כלפי האדם שנפטר (ראו סעיף 3.4.1.2.4) או מנימוקים מורפולוגיים הנוגעים ליצירת שם ההנצחה (ראו סעיף 3.4.2.4.1).

בסיפורו של מגד (1955) מתואר רצונו של הסבא זיסקינד שיקראו לנינו בשם *מנדלה* כדי להנציח את נכדו שמת בשואה ולהדגיש את השורשים היהודיים של היילוד. זאת משום שהוא סבור שהחיים בישראל צריכים להיות מושתתים על העבר באמצעות זיכרון הנספים. הדילמה המועלית בסיפור היא הרצון של הסבא להנציח את הנספים לעומת הרצון של הורי היילוד להימנע משם גלותי. בפער הזה אעסוק במסגרת

קטגוריית עמדות ההורים (ראו סעיף 3.4.3.3.1.1). ויינרב (2001 : 152 בתוך אפרת, 2006 : 69) מספרת על ניצולי שואה שנמנעים מהנצחת הנספים בשמות היילודים בגלל המעמסה על היילודים בהיותם "נר זיכרון" לאנשים שלא הכירו מעולם. על הימנעות מהנצחה ראו מובאה [47].

במקרה הבא מוצגת ההנצחה כנורמה שמקורה במנהג יהודי-רוסי :

[44] **מראינת** : אוקיי, ואיך בחרתם את השם מישל?

בוז'נה : רציתי באות מ', על שם סבא שלי, ונתתי לבעלי 4 אפשרויות והוא בחר [...]

מראינת : איך קראו לסבא שלך?

בוז'נה : מירון. באות הראשונה זה נהוג אצלנו.

מראינת : מה זה אצלנו? ב...?

בוז'נה : יותר נכון בעדה הרוסית, אצל הרוסים זה נהוג ככה. יש מקומות שנותנים את השם המלא

או זה, אבל אצלנו לוקחים את האות הראשונה וככה לכבד את זכרו של המת (ר"ע ב).

ההנצחה כנורמה עולה מדברי האם הן בעצם המנהג להנציח קרוב משפחה שנפטר והן בשיטת ההנצחה (לקיחת האות הראשונה משמו של הנפטר).

המקרה הבא עוסק בהנצחה כנורמה ייחודית לקהילות יהודיות :

[103] **רגינה** : ואבא שלי אמר, שיהודים לא נותנים שמות סתם כי זה נשמע נחמד. הם נותנים שמות

ש...או על שם אנשים שחשובים להם, על שם קרובי משפחה שנפטרו, או על שם אנשים חשובים

לעם ישראל (ר"ע יב).

האמירה "יהודים לא נותנים שמות סתם כי זה נשמע נחמד" משקפת דעה לפיה שם של אדם יהודי צריך

לבטא השתייכות מסוימת – לאומית, תרבותית או דתית (ראו סעיף 3.4.3.3), כלומר עליו להיות מנומק

בנימוקים סוציולוגיים.

3.4.3.2.2 סוציאליזציה

סוציאליזציה (חיברות) היא תהליך התנסות מתמשך בו לומד היחיד להיות חלק מהחברה ומהתרבות שבהן הוא חי (שפירא ובן-אליעזר, 1986 : 58). תהליך זה משפיע על עיצוב אישיותו, על דרך התנהלותו ועל

מחשבותיו ורגשותיו. לפיכך אפשרי שהוא יבוא לידי ביטוי בבחירת שמות ילדיו.

במקרה המוצג במובאה [53] מתארת האם שעלתה בילדותה מברית המועצות לשעבר את נימוקי הבחירה

בשם ילדתה, מישל. באמירתה "קודם כול גם חשבנו על זה שבארץ זה יתקבל בצורה יפה, ולא נגיד לתת

לה שם שבארץ לא יוכלו לבטא, כמו את השם שלי הרבה פעמים" משתקפת הסוציאליזציה בשני אופנים

– הן כביטוי לתהליך החיברות שעברה ועוברת האם בנושאת השם **גוז'נה**, והן בנימוקי הבחירה בשם

מישל, שצפוי להתקבל, לדעתה, בחברה הישראלית טוב יותר ביחס לשמה שלה. ואולם מהמשך הראיון

(ראו ר"ע ב) עולה מנימוקי הבחירה בשם **מישל** היותו שם גלובלי ("בינלאומי" כדבריה) כביטוי לרצונה

של האם שבתה תוכל להשתלב גם בחברות אחרות, במקרה של הגירה עתידית.

במובאה [101] הסוציאליזציה נוגעת לחברה המקומית-ישראלית ולחברה הגלובלית במקביל, משום

שמנימוקי האב לבחירת שמות ילדיו עולה רצונו לאפשר להם להשתייך לכל מקום שאליו ייקרו – בין אם

הם יחיו בישראל ובין אם במדינות אחרות. גם כאן (כמו במובאה [53]) מושתתים דבריו על התנסותו

בתהליך החיברות והקליטה בישראל תוך שהוא נושא שם זר – **פניוס**.

3.4.3.2.3 מושפעות מהסביבה

הצורך של האדם להיות חלק מקולקטיב – להשתייך לחברה ולהיות מקובל בה יכול להוביל אותו להתנהגות קונפורמית שמשמעה התנהגות לפי נורמות וכללים הנהוגים בחברה שבה הוא חי על חשבון האינדיבידואליות שלו. הנטייה לקונפורמיות יכולה לבוא לידי ביטוי גם בנימוקי ההורים לבחירת שמות ילדיהם, כפי שאראה מיד.

במקרה הבא פסלו ההורים את השם אלכס עבור בתם בעקבות התגובות השליליות אליו מצד הסביבה:

[104] **ליבי**: אנחנו לא בעד שמות אוניברסליים או משהו כזה, אבל משהו באלכס הזה כאילו וואו [...]

מראינת: למה בסוף החלטתם נגה?

ליבי: כי התגובות על אלכס, שיתפנו את אמא שלי, שיתפנו כמה חברים, ותמיד הייתה הרמת גבה מטורפת. בקיצור, אמא שלי הזדעזעה.

מראינת: למה?

ליבי: אמרה לי 'מה היא רוסייה?' הילדים ישגעו אותה.

מראינת: אוקיי מהמקום הזה.

ליבי: בהתחלה צפצפתי, אחר כך ניסיתי את השם עם חברות, עם כל מיני אנשים, עם מכרים וכאלה.

מראינת: איך הייתה התגובה?

ליבי: הרוב הזדעזעו. היו כאלה שהבינו את העניין, כמו אבא של נמרוד.

מראינת: אז כן חשובה לכם מאוד הדעה של הקרובים אליכם.

ליבי: כאילו לא אבל כן, כן (ר"ע ו).

הנטייה של ההורים לקונפורמיות עולה מנימוקי ההימנעות מבחירה בשם אלכס ועומדת בסתירה לרצונם להיות אינדיבידואליים (ראו מובאה [23] הלקוחה מאותו ראיון). ההתנגדות של הסביבה לשם אלכס נובעת מהיותו שם המזוהה באופן סטריאוטיפי עם העדה הרוסית, ולא משום שמדובר בשם גלובלי (על שמות פרטיים סטריאוטיפיים ראו סעיף 3.4.3.2.5). גם ההצעה של השם אלכס כשם אפשרי לא נובעת משיקול גלובלי. לפיכך הגלובליזציה אינה לוקחת כאן חלק, אף על פי שלמראית עין מדובר בהצעה של שם גלובלי עבור התינוקת.

במקרה אחר האם פסלה את השם יאיר בגלל תגובות הסביבה:

[105] **שגית**: [...] אני חושבת שקצת אולי הייתי מושפעת ועכשיו אני קצת כועסת על עצמי, אבל כשאמרו

לי 'יאיר זה נשמע זקן, זקן מדיי', וכן אמרתי לך במהלך הראיון שחשוב לי גם איך עם החברים שלו, שיהיה צעיר והכול. היום אני חושבת שזו שטות (ר"ע יד).

גם כאן כמו במובאה שלעיל באה לידי ביטוי נטייתם של האם לקונפורמיות.

3.4.3.2.4 שם ייחודי (אינדיבידואליות) לעומת שם סטנדרטי ונפוץ

כפי שעולה מסקירת הספרות (ראו סעיף 1.1.5.1) ומקורפוס המחקר, בחירה בשם המנומק בהיותו משקף מגמה חברתית רווחת יכולה לעמוד בניגוד לבחירה בשם משום היותו חדש וייחודי באותה חברה. זאת כאשר המגמה אינה להעניק שמות ייחודיים. כלומר האינדיבידואליות עומדת לכאורה בסתירה לקונפורמיזם, אלא אם כן האינדיבידואליות היא אחד מהערכים עליהם מבוססת החברה, והרי זה המקרה בעידן הגלובלי (ראו בהגדרה לגלובליזציה, סעיף 1.2.1).

מהמקרה הבא עולה כי קיים מעין רצף בין שם ייחודי לבין שם נפוץ והמוני:

[54] **פניוס**: חשוב לי שהוא יהיה מיוחד, אבל לא מדי. זאת אומרת לא קיצוני [...] שלא יהיו שלושה או ארבעה בכיתה כאלה, את מכירה את זה? שאז אתה צריך להוסיף לו את השם משפחה כדי שידעו

מי זה [...] מצד שני שגם לא יהיה פניוס, לא לדפוק לו ת'חיים, כאילו, mainstream, בסדר (ר"ע ז).

האב מביע בדבריו התנגדות הן כלפי השמות ההמוניים והן כלפי השמות הייחודיים יתר על המידה, ולכן הוא מעדיף למצוא לילדיו שמות שנמצאים במרכז הרצף הזה. האמירה של האב שיש לבחור שם מבלי "לדפוק לו ת'חיים, כאילו, mainstream" נוגעת לסוציאליזציה (ראו סעיף 3.4.3.2.2 לעיל) שכן היא מבטאת את רצון האב שהיילוד ירגיש שייך ולא ייתפס כחריג בחברה. זאת על סמך התנסותו החברתית של האב בתהליך הקליטה בישראל כשהוא נושא את השם פניוס (ראו מובאה [54]).

הבחירה בשם משום היותו פחות רווח מעידה על רצון ליצירת זהות אינדיבידואלית עבור היילוד. במחקרה של רום (2008: 145-147) כלפי שמות משפחה של נשים לאחר נישואיהן עלה כי הייחודיות של השם נתפסת על ידן כדבר חיובי כל עוד היא אינה חריגה – היא מאפשרת לנשים להיות בולטות יותר ומזוהות בקלות, והיא מונעת מצורך לבנות לעצמן "ביוגרפיה יחידנית", כלומר ליצור חיים ייחודיים באמצעות השם הייחודי. המקרה הבא הוא דוגמה לשם ייחודי שנתפס כחריג, כפי שעולה מהתגובות אליו:

[106] בגלל אהבתם הגדולה לבישול הם העניקו לבנותיהן הראשונות את השמות המקוריים פאי חבש, ועכשיו הם חיפשו אחר שם מקורי לתינוקת הטרייה, שיתאים למשהו אחר שהם אוהבים. הפתרון נמצא בתום דיונים ארוכים ושיטוטים ברשת הפייסבוק: השם יהיה לייק [...] קראנו לה לייק כי זה שם מודרני וחדשני, מספר האב המאושר. "בדקתי שאין עוד שם כזה בארץ. זה היה התנאי העיקרי בשבילי" (כ' א).

פרסום הכתבה הוביל לכתיבת תגובות (טוקבקים) מצד הציבור שביטאו ברובן התנגדות כלפי בחירת שם כה ייחודי. אביא כאן את אחת מהתגובות לדוגמה:

[107] שמות לילדים זה לא הזמן להיות יצירתיים. תקנו כלב ותעשו איתו מה שאתם רוצים, תפתחו עסק ותקראו לו איך שאתם רוצים, צאו לטייל ותצרחו כמה שבא לכם. את הרצון והדחף לשנות משהו בעולם ולהיות מיוחדים תעשו במקומות אמיתיים, אל תפילו את זה על חיים של ילד אומלל ותמים (כ' א).

תגובת זו מעלה את האינדיבידואליות כדרך ביטוי אפשרית של ההורים בתחומי חיים שונים, אך מתנגדת לאינדיבידואליות כנימוק לבחירה בשם היילוד משום ההשפעה הפסיכולוגית שיש לשם הפרטי על נושא השם. כאמור בסעיף 1.1.4, השם הוא חלק מהזהות העצמית של נושא השם, משום שהוא התייחסות מילולית קבועה הנאמרת מצד הסביבה, מהדהדת אל היילוד, ומאפשרת לו לחוות שיקוף של עצמו באמצעות ההתייחסות של הסביבה ושל מעניקי השם אליו. התייחסות זו תואמת את דעתו של כותב התגובת באומרו "אל תפילו את זה על חיים של ילד אומלל ותמים".

ישנן מדינות וביניהן שוודיה, נורווגיה ופורטוגל אשר מכתיבות תנאים המגבילים את היצירתיות של ההורים בבחירת שמות צאצאיהם, כגון בחירה מרשימת שמות סגורה או איסור על הענקת שמות פוגעניים (שמות של מחלות, שמות הקשורים למין, שמות גנאי). אולם בישראל אין חוק האוסר על הענקת שמות מסוימים (שרביט, 2011).

אסיים בדבריה של דליה נוימן אשר מצביעה בבלוג שלה על המגמה הרווחת של בחירת שמות גלובליים על ידי ידוענים:

[108] יום אחד בגיימבורי הרגשתי שהילדים שלי עם השמות העבריים שלהם במיעוט. לא מעט מפורסמים מובילים את המגמה עם שמות כמו אלמה, הלנה ומונה בלה [...] אנשים מוכרים וידועים, כולל האינטליגנטים שבהם, נותנים לתינוקות שמות כאילו לא גבעתיים ונתניה כאן, אלא בוורלי הילס וגריניץ' ווילג' (ב' א).

הידוענים מטבע עיסוקם שואפים להיות חלק מהקהילה הגלובלית ולהתחקות אחר תרבות המערב, ונוימן מביעה התנגדות למגמה שהם מובילים בהענקת שמות גלובליים לילדיהם מתוך שאיפה זו. כפי שציינתי בסקירת הספרות (ראו סעיפים 1.2.1 ו-1.2.5.2), האינדיבידואליזציה היא אחד מהערכים המאפיינים את הגלובליזציה, והיא (האינדיבידואליזציה) באה לידי ביטוי בדפוסי בחירת השמות הפרטיים בישראל החל משנות ה-50 על ידי הרצון לבחור שמות ייחודיים לצאצאים. ניכר כי המקרים שהובאו בקטגוריה זו תרמו לשאלת המחקר בהעלאת הדיון של נושא האינדיבידואליזציה המאפיין את התנהלותו של הפרט בעידן הגלובלי ומשתקף בנימוקי הבחירה בשם פרטי ייחודי עבור היילוד. האינדיבידואליזציה הועמדה כקטגוריה בשאלון המקוון שניתן להורים בסיום הראיון, וממוצע הדירוג שניתן לקטגוריה זו היה 4.17 (בסולם של 1-7) (ראו פרק 4). בנוסף ההתנגדות לבחירת שמות גלובליים שעלתה בקטגוריה זו נוגעת גם היא לענייננו.

3.4.3.2.5 שם סטריאוטיפי

מקורפוס המחקר עולה כי סטריאוטיפים של שמות פרטיים משפיעים על נימוקיהם של חלק מההורים בבואם לבחור שם לילדם. ואכן יש לנימוק זה תיעוד גם בספרות המחקר (גנוז, 1997: 14-15; בית הלחמי, 1998: 201; וראו גם סעיף 1.1.5.3.1). מגוון הסטריאוטיפים שנמצא בראיונות הוא רחב וכולל סטריאוטיפים על רקע עדתי, מעמד חברתי, מגדרי ועוד. אבהיר כי בניגוד לקונוטציה שבה ההורה מקשר שם מסוים לאדם מסוים באותו שם, סטריאוטיפ כלפי שם פרטי מופנה לקבוצה באוכלוסייה המיוצגת באמצעות שמות מסוימים המאפיינים אותה.

במקרה הבא נפסל שם פרטי ליילוד בגלל סטריאוטיפ מגדרי שהחזיק האב כלפי השם:

[109] **ליסה**: אני מאוד מאוד רציתי לקרוא לו סול.

מראיינת: ולמה לא?

עוזי: נשמע לי גיי מדיי.

ליסה: זה לא עבר בשום דרך. בכיתי ואמרתי אחרי הלידה שאני רוצה את השם הזה. לא עבד (ר"ע

ח).

התנגדותו של האב לשם שנשמע לו "גיי מדיי" מבטאת סטריאוטיפ שלילי כלפי אוכלוסיית ההומוסקסואלים המיוצגת, לפי דברי האב, בשמות מסוג זה. אין כוונת האב לשם אנדרוגיני, שהרי, כפי שעולה מהראיון עמו, אחד מנימוקי הבחירה בשלושת שמות ילדיו הוא היותם אנדרוגיניים (ראו מובאה [[112]).

במקרה הבא אמנם לא עולה נימוק לבחירה או לאי-בחירה בשם היילוד, אך כיוון שהוא נוגע לשמות סטריאוטיפיים המזוהים עם האוכלוסייה החרדית בישראל, בחרתי להביאו תחת הקטגוריה הזו: [110] **מראיינת:** היו תגובות מיוחדות לשם **יעל**? **יעל-צביה**.

רגינה: **יעל-צביה**, אנשים שאלו אותי למה קוראים לה **צביה**. להרבה ישראלים זה נשמע מוזר שם כפול, נשמע נורא דוסי. אפילו סימילאק התקשרו אליי. הם שולחים לי כל הזמן תווים, הנחה לסימילאק למהדרין. מסתבר שאני רשומה בעדה החרדית שם בסימילאק. אז אמרתי למה? אז אמרו לי – את אמא של **יעל-צביה ותמר-דבורה**? אמרתי-כן. אז זה נשמע להם, בגלל שזה שמות כפולים אז זה נשמע שאני חרדית (ר"ע יב).

שמות הבנות – **יעל-צביה ותמר-דבורה** הם סטריאוטיפיים לא רק משום שהם שמות כפולים כדברי האם, אלא בעיקר בגלל סוג השמות מהם הם מורכבים – השם הפרטי הוא מקראי, ואליו מצטרף שם אמצעי שהוא שם חיה. שמות כגון אלה מאפיינים חוגים חרדיים בישראל (גנוז, 1997: 24-25 וראו טבלה א לעיל). שמות סטריאוטיפיים המזוהים עם הזדהויות מסוימות (גלותית, ישראלית, גלובלית ועוד) יכולים לבוא לידי ביטוי בנימוקי ההורים. מקרים כאלה יוצגו בסעיפים הנוגעים לעמדות ההורים (ראו למשל סעיף 3.4.3.3.3).

3.4.3.2.5.1 אנדרוגיניות של שמות

אנדרוגיניות היא דו-מיניות, כלומר שם אנדרוגיני מיוחס לשני המינים. האנדרוגיניות קשורה לסטריאוטיפים כלפי גברים ונשים בכלל, וכלפי שמות פרטיים של בנים ובנות בפרט. בארי והרפר (1982: 15, 21) הראו כי שמות שיוחדו בעבר לבנים הופכים לאנדרוגיניים יותר מאשר שמות שיוחדו מלכתחילה לבנות. בהמשך שמות אנדרוגיניים הופכים להיות שמות המוענקים לבנות. הסיבה לתזוזות הללו נעוצה, לדבריהם, בסטריאוטיפ החיובי שיש בחברות רבות כלפי גברים. קטגוריה זו מובאת כאן תחת הקטגוריה הראשית של נורמות חברתיות שהרי שיוכם של שמות פרטיים מסוימים לבנות ושל שמות פרטיים אחרים לבנים או לשני המינים הוא תוצר של נורמה חברתית ועשוי להשתנות מחברה לחברה. כך למשל עולה מנימוקי האם לבחירה בשם **מישל** ומנימוקי האב להימנעות ממנו:

[111] **מרינה:** כן, אבל אז כשהיא נולדה, היא הרגישה לי פחות כזאת נשית, יותר טום-בוית, אז לא התלבש לי עליה שם יותר מדיי נשי.
יובל: **מישל** זה שם סופר נשי.
מרינה: **מישל** זה שם גם של בנים.

יובל: של צרפתים [...] זה שיש כאן צרפתים שקוראים להם **מישל**, והם על פי רוב שחורים ואני לא יודע מה. בכלל **מישל אפרתי** יהיו בטוחים שזה מרוקאי (ר"ע ה).

כפי שהראיתי בסקירת הספרות (סעיף 1.1.5.1), ישנם שמות פרטיים שהבחירה בהם מנומקת משום היותם מתאימים לשני המינים. במקרה הבא נימקו ההורים את בחירת שמות שלושת ילדיהם משום היותם אנדרוגיניים:

[112] **ליסה:** [...] כל השמות שלנו אפשר לבן ובת, וזה חשוב לנו.
מראיינת: למה?

ליסה: אני אוהבת שזה אנדרוגינוס, אני אוהבת ש...

מראיינת: [...] ולמה חשוב לך שזה יהיה אנדרוגיני?

ליסה: כי אני רוצה לעודד את שני הצדדים בהם.

מראינת : הנשי והגברי?

ליסה : בדיוק (ר"ע ח).

האמירה כי שם אנדרוגיני מאפשר לאדם הנושא אותו לפתח צדדים נשיים וגבריים במקביל, משקפת גישה לפיה השם הוא המהות – השם האנדרוגיני יוביל ליצירת אישיות אנדרוגינית המשלבת תכונות נשיות וגבריות באדם אחד. גם אצל אפרת (66: 2006) הוצג מקרה שבו נימקו ההורים את שמות שלושת ילדיהם בהיותם שמות אנדרוגיניים.

בארי והרפר (1982: 21-22) הצביעו על מגמה של הימנעות משמות אנדרוגיניים עבור יילודים בנים. בנוסף התגלה במחקרם כי כאשר הורים לבנים בוחרים, בניגוד למגמה הרווחת, לתת לבניהם שמות אנדרוגיניים, הם עושים זאת במטרה להעצים את ייחודיותו של השם הנבחר. ואכן בתחילת הראיון שממנו לקוחה מובאה [112] שלעיל אמרה האם שחשוב היה לה לבחור שם מיוחד ולא נפוץ מדיי (ראו מובאה [52]). כלומר ייתכן כי נימוקי הבחירה שלהם בשמות אנדרוגיניים עבור בניהם שרתו גם את רצונם לבחור שם מיוחד ולא רווח.

אסכם כי הקטגוריה המרכזית "נורמות חברתיות" כוללת הן קטגוריות המופנות כלפי החברה הישראלית כקולקטיב או כלפי קבוצה מסוימת בתוכה והן קטגוריות המופנות גם כלפי החברה הגלובלית. הקשר לגלובליזציה ולפיכך לשאלת המחקר בא לידי ביטוי בהשפעת הגלובליזציה על קבוצות מסוימות באוכלוסייה, באינדיבידואליות המשתקפת בנימוקי הבחירה בשמות ייחודיים ליילודים, וברצון ההורים לשייך את ילדיהם לחברה הגלובלית.

3.4.3.3 עמדות ההורים

אחת מהנחות היסוד של המחקר הנוכחי היא שנימוקי הבחירה בשם פרטי מסוים חושפים הזדהויות של ההורים - מעניקי השם (ראו סעיף 1.1.5 ותת סעיפיו וסעיף 1.3.1.2). לפיכך עמדותיהם של מעניקי השם ומידת הזדהותם עם קבוצה חברתית מסוימת על רקע דתי, אידיאולוגי, לאומי או גלובלי משמשות במקרים מסוימים כנימוק לבחירת שם היילוד. מקורפוס המחקר עולות ההזדהויות הבאות של מעניקי השם: הזדהות דתית יהודית הכוללת הזדהות גלותית והזדהות יהודית מסורתית; הזדהות יהודית-ישראלית (משולבת); הזדהות לאומית ישראלית (מתבדלת); הזדהות לאומית גלובלית (אינטגרציה); והזדהות גלובלית (התבוללות).

3.4.3.3.1 הזדהות דתית יהודית

הקטגוריה של "הזדהות דתית יהודית" כוללת בתוכה הזדהות גלותית והזדהות יהודית מסורתית, והיא באה לידי ביטוי בקורפוס המחקר בנימוקי ההורים להימנעות מבחירת שמות המבטאים הזדהויות אלו. ממצא זה יכול להיות מוסבר על ידי מסקנתה של דינור (1985) כי בישראל קיימת עמדה סטריאוטיפית שלילית כלפי שמות יהודיים (ביחס לשמות ישראלים).

כפי שהראיתי בסעיף 1.2.5.2, הנומרוLOGיה היא חלק בלתי נפרד מהדת היהודית והיא ייחודית לה. אולם מקורפוס המחקר עולה כי כאשר ההורים נימקו באמצעות הנומרוLOGיה את בחירת שמות ילדיהם, לא היה ניתן להצביע בבירור על ביטוי להזדהות הדתית יהודית, ולכן מקרים אלה הוצגו במסגרתן של קטגוריות אחרות ולא כאן (ראו למשל סעיפים 3.2.1.1, 3.2.2.3 ו-3.4.2.1.1).

סביר להניח שהיינו מוצאים ביטוי להזדהות הדתית-יהודית בנימוקי בחירת שם היילוד בתקופות מוקדמות יותר (למשל לפני קום המדינה) או בקרב האוכלוסייה הדתית. ואולם מחקר זה מתמקד מהסיבות שתוארו בסעיף 2.2.2.1, באוכלוסייה של הורים חילוניים שנולדו להם ילדים אחרי שנת 2000.

3.4.3.3.1.1 הזדהות גלותית

כאמור לעיל, מנימוקי ההורים בקורפוס המחקר עולה מגמה של הימנעות משמות המעידים על הזדהות גלותית. כך למשל במקרה הבא:

[113] **פניוס**: היה לי חשוב כן שם ישראלי, אבל לא חנה, שרה, לאה וזה [...] שרה, לאה. כן, זה נשמע לי דוסי כזה. לא בגלל, אין לי משהו נגד התנכיות, יש לי משהו נגד ה... לא יודע, לא הייתי לוקח מארבעה אבות או חמש אמהות, כמה היו? שלושה אבות וארבע אמהות.

מראינת: כן

פניוס: לא הייתי לוקח כזה, זה כן יהודי גלותי כזה (ר"ע ז).

המקרה שהוצג במובאה [46] עוסק גם הוא בהימנעות משם גלותי כנימוק לבחירה בשם היילוד, ובו מועלה הפער בין הרצון להנציח לבין ההימנעות משם בהיותו גלותי.

ההתנגדות לשם יהודי גלותי מופיעה גם בסיפורו של מגד (1955) בו הסבא זיסקינד מבקש שיקראו לנינו בשם *מנדלה* כדי להנציח את נכדו שמת בשואה ולהדגיש את השורשים היהודיים של היילוד. לעומתו נכדתו, רעיה ובעלה, יהודה, רוצים להתנתק מההשתייכות היהודית הגלותית. הם בוחרים בשם הישראלי *אהוד* כדי להמשיך הלאה ולא להתמקד באסונות העבר, וכדי שהילד לא יהיה מובדל משאר בני גילו. מרוח דבריהם ומהוויכוח עם הסבא עולה התנגדות להזדהות הגלותית.

היחס השלילי כלפי הגלותיות עולה גם ממחקרה של רום (2008: 131-132) על שמות משפחה של נשים לאחר נישואיהן. המרואיינות במחקרה מספרות כי שמות המשפחה הגלותיים לא מתאימים לימינו, הם ארכאיים, ואין סיבה לחזור להשתמש בהם.

מהמקרים שמהם הועמדה קטגוריה זו נראה כי שמות תנכיים קדומים מזוהים עם גלותיות, והתנגדותם של ההורים לגלותיות משתקפת ברצון להימנע מאותם שמות.

3.4.3.3.1.2 הזדהות יהודית מסורתית

שם שבחירתו מנומקת בהיותו שם מקראי מסורתי הוא נימוק שעלה מסקירת הספרות ומטרתו לבטא את הרצון הגלוי או המסווה של ההורים לשמור על קשר עם המסורת היהודית (ראו סעיף 1.1.5.1). ההזדהות היהודית מסורתית באה לידי ביטוי בקורפוס המחקר בנימוקי ההימנעות מבחירה בשמות פרטיים המזוהים עמה, לתפיסתם של ההורים. כך למשל במקרה הבא:

[72] **עוזי**: [...] אני לא רוצה גם שמות תנכיים.

מראינת: למה?

עוזי: כי אין לנו הרבה קשר לדת, בוא נתחיל מזה, וזה נשמע לי משהו מאוד מיושן [...]

ליסה: או כל מיני שמות עם "אל".

עוזי: כן, זה לא יהיה כאן [במשפחה] (ר"ע ח).

ההימנעות משמות הלקוחים מהתנ"ך מנומקת בחוסר זיקתו של האב לדת היהודית, ומכך משתמע כי התנ"ך לתפיסתו הוא ספר דתי. האמירה "זה לא יהיה כאן" מבטאת את התנגדותו לשמות תנכיים או תיאופוריים מאותו נימוק.

בקורפוס המחקר שכולל, כאמור, את תמלולי הראיונות שנערכו עם הורים חילוניים, נמצא מקרה אחד שבו נומקה הבחירה בשמות הפרטיים של הצאצאים בהזדהות עם המסורת היהודית. ואולם בהקשר הרחב של הראיון כולו, עלה כי ההזדהות הזו משולבת עם הזדהות ישראלית. לכן מקרה זה יוצג בנפרד בקטגוריה הבאה.

3.4.3.3.2 הזדהות יהודית-ישראלית (משולבת)

הכוונה בהזדהות יהודית-ישראלית (משולבת) היא להזדהות המורכבת הן מהיהדות שנתפסת כלאום ולא כדת, והן מזיקה לארץ ישראל. קטגוריה זו הועמדה כקטגוריה בפני עצמה בעקבות המקרה הבא בו מנמקת האם את בחירת שם בתה, יעל:

[114] **מראיינת:** וספרי לי איך בחרתם את השם יעל?

רגינה: אז היו לי כמה קריטריונים. קודם כול, היה לי חשוב לתת שם עברי ושיהיה מהתנ"ך.

מראיינת: למה?

רגינה: כי קודם כול אני יותר יהודיה מאשר ישראלית, כאילו, ככה אני מרגישה בפנים. כאילו, אני יהודיה כל הזמן, זו המהות שלי.

מראיינת: את מאמינה באלוהים?

רגינה: לא. יותר זה לאום. כאילו, לדעתי, זה חשוב לי כלאום, חשוב לי מאוד. זה מה שמגדיר אותי קודם כול. זו המהות שלי. אז בגלל זה דווקא לא הייתי בוחרת שם ישראלי: גל, מעיין, אורטל, למרות שגם זה יפה בעיניי, וזה עבר לי בראש, אבל יותר חשוב לי משהו שקשור יותר במסורת ישראל.

מראיינת: אז הלאום בשבילך הוא יהודי ולא הדת.

רגינה: כן, היהדות בשבילי, כאילו, יותר חשובה לי כלאום, מאוד חשובה לי כלאום ולא כל כך חשובה לי כדת, כי אני לא בן אדם דתי. אני מכבדת את הדת...

[...]

אז יהדות זה גם לאום גם דת.

מראיינת: אז מה זה ישראל?

רגינה: אז ישראל זה, באמת, הבית הלאומי שלי, אבל לא משנה איפה אני אהיה בעולם אני תמיד אהיה יהודיה, אני תמיד ארגיש קודם כול, כאילו, אם תשאלני מה אני קודם כול, לפני אמא, לפני הכול, אני תמיד אגיד יהודיה.

מראיינת: אז היה חשוב לך לבחור שמות יהודיים מהתנ"ך.

רגינה: היה חשוב לי, כן...

מראיינת: ומהתנ"ך דווקא או שאפשר גם...?

רגינה: דווקא שם תנכי, כי זה ספר ש.. את יודעת, הוא חשוב לעם ישראל.

[...]

מראיינת: ולמה, אז אמרת קודם שלא היית רוצה שם ישראלי?

רגינה: אני מעדיפה. יעל הוא שם ישראלי אבל הוא גם שם עברי-תנכי.

מראיינת: גם וגם

רגינה: אני מעדיפה שזה יהיה שילוב אבל שזה יהיה תנכי [...] כי יעל זה שם מאוד ישראלי. הוא מאוד כזה ארץ ישראלי בעיניי [...] גם ישראל היא ארץ היעל, ארץ הצבי (ר"ע יב).

מקרה זה הוצג בפירוט בגלל חשיבות ההקשר שבו נאמרו הדברים. אף על פי שברור מדברי האם כי ההזדהות היהודית חשובה לה יותר מההזדהות הישראלית, מקרה זה אינו יכול להיכלל בקטגוריה של הזדהות יהודית, משום שכוונתה של האם היא ליהדות כלאום ולא כדת (ראו בהרחבה סעיף 1.3.1.3.3 בסקירת הספרות). באותו אופן נימוקי הבחירה שלה בשמות משום היותם תנכיים נובעת מהסתכלות על התנ"ך כספר מורשת של מסורת ישראל ולא כספר דתי. התייחסות ליהדות כאל לאום ולא כאל דת הוזכרה בספרות המחקר (דינור, 1985; ויטמן, 1988; שלו, 1991; מגד, 2002), אולם היא אינה תואמת את הנחות המחקר שכאן, לפיהן לאום מגדיר עם כ"בני האדם היושבים על הטריטוריה העצמאית המבקשת לנהל את חייה באופן עצמאי" (אורן, 1983: 11; וראו סעיפים 1.2.5.2 ו-1.3.1.3.1). סוגיה זו נוגעת ישירות לניסוח ההזדהות האינטגרטיבית (גלובלית וישראלית), ולכן אתייחס אליה בהרחבה בסעיף 3.4.3.3.4 שבהמשך.

3.4.3.3.3 הזדהות לאומית ישראלית (מתבדלת)

מקורפוס המחקר עולה מכנה משותף לכלל השמות המבטאים הזדהות לאומית-ישראלית של ההורים, והוא היות השם ישראלי ועברי.

המונח "הזדהות מתבדלת" לקוח מהתיאוריה של בארי (1997) שהוצגה בתרשים א (ראו סעיף 1.2.3), ובה תוארו ארבע תוצאותיה האפשריות של הגלובליזציה. הרצון להתבדל משמעו שמירה על התרבות המקומית, במקרה שלנו הישראלית, והתנגדות לתרבות הגלובלית, והוא בא לידי ביטוי גם בהיגדי השאלון המקוון שעליו ענו המרואיינים (ראו פרק 4). בכל המקרים שיוצגו כאן יש ביטוי הן לנימוקי הבחירה בשם משום היותו ישראלי-עברי והן לנימוקי ההימנעות משם משום היותו גלובלי. כך למשל עולה מהמקרה הבא:

[115] **מראיינת**: את מוצאת משהו משותף לכל השמות האלה? **יאיר, אסף, יובל, עמית**?

שגית: לא, שמות ישראלים.

מראיינת: חשוב לך שזה יהיה שם ישראלי?

שגית: כן. עברי, מהמקום שלי, אני יודעת שהיום יש טרנד כזה של אינטרנשוניל, אני לא בעד, אני לא אוהבת. אני לא מבקרת, אני מבינה את המניעים (ר"ע יד).

במקרה הבא, כמו במקרים נוספים שנמצאו בקורפוס המחקר (ראו מובאה [149]), ההזדהויות השונות או ההתנגדות להן משתמעות מדברי ההורים על ידי הצגת שמות פרטיים סטריאוטיפיים:

[116] **דנה**: רצינו **דועי** **בנעם** אבל ירדנו מזה,

אלדד: גם **דועי** **בעמית**, זה אותם שמות חזרנו עליהם. שמות כמו **דין** **ושון** זה לא בשבילנו, ומצד

שני **יוסי** **ודוד**, מן הסתם, גם לא, אז חיפשנו את השמות הישראלים העבריים (ר"ע א).

בעוד שהשמות **דין** **ושון** מייצגים באופן סטריאוטיפי הזדהות גלובלית, והשמות **יוסי** **ודוד** מייצגים הזדהות יהודית (אולי גלותית), השמות **דועי**, **נעם** **ועמית** מייצגים באופן סטריאוטיפי את ההזדהות הישראלית אליה משתייכים ההורים. כאמור בסעיף 1.1.5.3.1, בכוונתי להימנע מסיווג סטריאוטיפי של השמות הפרטיים במהלך המחקר. עם זאת כאשר הסיווגים עולים מדברי ההורים, לא ניתן להתעלם מהם, וברורה כוונתם.

ההורים שדבריהם יוצגו מיד מספרים כי חיפשו לילדיהם שמות עבריים, ומשתמעת מדבריהם התנגדות להענקת שמות גלובליים לילדים שמתגוררים בישראל:

[117] **עופר**: שם עברי, אני אוהב קצר, קולע.

מראיינת: חשוב לך שזה יהיה שם עברי?

עופר : כן, מה אני גר בחול?

מראיית : מיקה [השם שנבחר לבתו] זה שם עברי בעיניך?

עופר : כן [...] לא בקטע של משמעות, אלא שיש ילדים ישראליים שקוראים להם ככה (ר"ע י).

בגלל מקרים כגון זה נמנעתי מסיווגים מוקדמים של השמות הפרטיים שנכללו בקורפוס המחקר, שהרי אם הייתי מסווגת מראש את השם *מיקה*, הוא היה מסווג כשם לועזי, ואולם במקרה שכאן ההורים העניקו לבתם את אותו שם מהנימוק שהוא עברי, לתפיסתם כי "יש ילדים ישראליים שקוראים להם ככה".

ניכר כי בדומה לסקירת הספרות, גם מקורפוס המחקר עולה כי ההזדהות הישראלית נמצאת בניגוד להזדהות הגלובלית, בקוטביות הזו שבין הקולקטיביות המקומית לבין הגלובליות, אדון בהרחבה בפרק הדיון (סעיף 5.2.1).

3.4.3.3.4 הזדהות לאומית-גלובלית (אינטגרציה)

כאמור בסקירת הספרות (סעיף 1.2.5.2) ובסעיף 3.4.3.3.2 לעיל, עבודה זו מתייחסת ללאום כמגדיר בני אדם היושבים על הטריטוריה העצמאית המבקשת לנהל את חייה באופן עצמאי, ללא קשר לדת, גזע, מסורת או שפה (אורנן, 1983 : 11), ולכן הזדהות לאומית משמעה הזדהות ישראלית ולא יהודית. עם זאת לא ניתן להתעלם מכך שחלק מאוכלוסיית המחקר מתייחסת ליהדות כאל לאום, בדומה לדינור (1985), ויטמן (1988), שלו (1991) ומגד (2002) אשר הבחינו בין זהות לאומית-יהודית לבין זהות לאומית-ישראלית. כדי ליצור קטגוריה שתתאים למקרים אלה כפי שתוארו בקורפוס, המינוח המדויק שישמש אותי יהיה אינטגרציה בין הזדהות לאומית (ישראלית או יהודית) לבין הזדהות גלובלית, ולא הזדהות לאומית-ישראלית-גלובלית, כפי שהגדרתי (ראו סעיף 1.3.1.3). המונח "אינטגרציה" לקוח מהתיאוריה של בארי (1997) ומשמעו שמירה על התרבות המקומית לצד קבלת התרבות הגלובלית (ראו תרשים א). מסקירת הספרות (סעיף 1.2.5.2) עולה כי ההזדהות הלאומית יכולה להיות מופנית כלפי המכנה המשותף הגלובלי בין כל הלאומים באשר הם, או כפי שניסח זאת גלנר (1994 : 175) – "גלובליזציה של ייחודיות". ביטוי להזדהות הזו נמצא בדברי ההורים בעקבות דירוג היגדי השאלון המקוון עליו ענו (ראו פרק 4). בקורפוס המחקר נמצאים מקרים בהם נקודת המוצא של ההורים בבחירת שם ילדם אינה ההזדהות הלאומית המופנית כלפי חוץ, אלא שתי ההזדהויות במקביל – הלאומית והגלובלית. מקרים אלה באים לידי ביטוי בנימוקי ההורים לבחירת שם משום היותו מתאים לחו"ל, אך משתלב גם בארץ (או להפך). סיווגתי את השמות הללו לארבע קבוצות: שם עברי שקל לכתוב ולקרוא אותו באנגלית (היבט אורתוגרפי-פונטי); שם גלובלי שמקורו בעברית (היבט אטימולוגי); שם גלובלי שניתן לבטא בארץ ולהפך (היבט פונטי); שם גלובלי שיש לו משמעות בעברית (היבט סמנטי) ושם דו לשוני (היבט לקסיקלי). לא אדון כאן בהיבטים הלשוניים, אלא בהזדהויות שעולות מנימוקי ההורים.

3.4.3.3.4.1 שם עברי שקל לכתוב ולקרוא אותו באנגלית

כיוון שהאנגלית היא השפה הגלובלית בימינו (ראו סעיף 1.3.1.1.1) והעברית היא השפה המדוברת בישראל, נימוקי ההורים לבחירה בשם עברי שקל יהיה לכתוב ולקרוא אותו באנגלית יכולים לבטא הזדהות אינטגרטיבית (לאומית וגלובלית).

במקרה הבא האב מנמק את הבחירה בשמות ילדיו – *מיכאלה ויונתן* :

[100'] **פביוס** : אני חושב שהבינלאומיות חשובה לי יותר דווקא בגלל שנולדתי בחוץ לארץ ועברתי איזושהי טרנספורמציה של לבוא עם שם זר למקום. אז שיהיה קל להתחבר בכל מקום שהם יהיו כמעט.

מראינות : מאיזו בחינה חשוב לך שיהיה להם קל להתחבר? לגור, לטייל?

פביוס : גם, גם שמבטאים את השם או שאתה כותב אימייל, לא משנה, היום זה כל כך וואו, את יודעת כמה קשה לרשום *ברוך* [במבטא אמריקני]? (ר"ע ז).

הסיבה שמקרה זה הוכנס לקטגוריה של הזדהות אינטגרטיבית ולא של הזדהות גלובלית גרידא היא שבחלקים אחרים של הראיון ההורים מצהירים על רצונם לבחור שם עברי שהוא גם גלובלי, והרי חלוקת הקטגוריות נעשתה על סמך ההקשר של הראיון כולו.

במקרה אחר האם מעוניינת לבחור לילדיה שם עברי ללא האות חי"ת, משום שיש בעיה לכתוב ולקרוא אות זו באנגלית :

[57'] **דנה** : למרות שכן היה חשוב לי, בגלל השם משפחה שלי, *נחמני*, אני הסתבכתי עם החי"ת, אם זה

CH או H. תמיד חשבתי רגע, בוא נקרא לו שם שככה יתגלגל, תמיד גם אחותי הכניסה לי : רק לא שם עם חי"ת, רק לא שם עם חי"ת כל החיים שלה [...] שתהיה דרך אחת, חד חד ערכי לקרוא את השם שלהם

[...]

אלדד : חיפשנו את השמות הישראלים העבריים.

מראינות : חשוב לכם שם ישראלי, אתם קשורים לארץ?

דנה : כן אני מחוברת לארץ מאוד (ר"ע א).

ניכר כי משתקפת בקטגוריה זו הזדהות אינטגרטיבית שבה נימוקי הבחירה בשם עברי מעידים על ההזדהות הלאומית, ורצונם של ההורים לבחור שם שיהיה ניתן לכתוב ולקרוא אותו בקלות באנגלית, מעיד על ההזדהות הגלובלית.

מובן כי לא כל שם עברי שניתן לכתוב באנגלית מעיד על הזדהות אינטגרטיבית. הכול תלוי בנימוקי הבחירה בשם כזה – שיקולים גלובליים ולא שיקולים הנוגעים למשל לשפת האם של אחד ההורים.

3.4.3.3.4.2 שם גלובלי שמקורו בעברית

מקורפוס המחקר עולה כי כאשר הורים מנמקים את בחירתם בשם משום היותו קיים כשם פרטי הן בעולם המערבי והן בשפה העברית, מדובר בשם גלובלי שמקורו האטימולוגי הוא עברית או בשם דו לשוני (ראו סעיף 3.4.3.3.4.5 בהמשך). מקורם של השמות הגלובליים הללו הוא בתנ"ך, והם הגיעו לעולם המערבי כחלק מ"הברית הישנה" הכרוכה עם ה"ברית החדשה" בעולם הנוצרי.

במקרה הבא האם מנמקת את בחירתה בשם הגלובלי מישל באמצעות הקבלתו לשם העברי מיכל :

[118] **מרינה** : למשל מיכל זה שם שאני מאוד אוהבת, ומישל זה מיכל בעצם. זה אותו שם רק בשפות שונות (ר"ע ה).

במובאה [66] מספרת האם על שיקוליה בבחירת השם *דניאל* לבנה בהיותו שם בעל מקור מקראי-עברי, אך גם בהיותו שם גלובלי ("בין לאומי" כדבריה).

מקטגוריה זו עולה כי השמות העבריים המקראיים הם שמות גלובליים. לא ניתן להסיק מכך שהעברית הייתה שפה גלובלית, שהרי השמות העבריים הללו הגיעו לעולם המערבי דרך ספרי התנ"ך שתורגמו לשפות המקום, ולא נקראו בשפת המקור העברית. השמות שנשארו כמקורם בתהליך התרגום (לעיתים תוך הסגלה פונטית), התפשטו ונפוצו ברחבי העולם הנוצרי, ולכן הם משמשים כיום כשמות גלובליים.

3.4.3.3.4.3 שם גלובלי שניתן לבטא בארץ/שם ישראלי שניתן לבטא בחו"ל

כאמור בסעיף 3.4.3.3.4 שלעיל, נקודת המוצא של ההורים בעלי ההזדהות האינטגרטיבית היא שתי ההזדהויות במקביל (הלאומית והגלובלית), אולם מקורפוס המחקר עולים מקרים שבהם אחת מההזדהויות הללו (הלאומית או הגלובלית) משתקפת בנימוקי הבחירה בשם היילוד באופן בולט יותר. כך עולה למשל מהמקרה הבא:

[119] **אלדד**: השאיפה זה כביכול שהוא לא יגור בחו"ל אם אנחנו פה בארץ, לא שאני אתנגד, אבל יש לו שם ישראלי, והוא יטוס חצי שנה להודו, אז הם יסתדרו עם השם נועם, אין בעיה, הוא לא הגעם הראשון שם (ר"ע א).

גם מהדברים שכאן וגם מהראיון כולו, עולה כי מה שהנחה את ההורים הוא ההזדהות הלאומית-ישראלית ובנוסף אליה יש ביטוי גם להזדהות הגלובלית. המקרה הבא הוא דוגמה נוספת לכך:

[120] **פניוס**: אני לא יודע אם את בודקת קריטריונים, אבל, או יש גרפים כאלה של מה יותר חשוב וזה, אבל כאילו היה לי חשוב כן שם ישראלי [...] גם טיפה בינלאומי חשוב לי.

מראינת: מה זאת אומרת טיפה בינלאומי?

פניוס: טיפה בינלאומי זה שכאילו שמישהו נוחת בחו"ל, אז אם קוראים לו *עמינדב* נגיד, אז זה קצת בעייתי בצרפת או באנגליה [...] אבל שם שכאילו הוא גם מוכר בעולם זה, אז יותר קל לבן אדם להסתדר [...] שם מערבי כזה שגם מתקבל בסדר מבחינה מערבית [...] אז *מיקאלה* מתחבר, יש לזה כל מיני, בכל מיני שפות וריאציות. זה יכול להיות *מישל*, *מיקאלה* ברוסית, או *מיקי* או *מיקה*. זאת אומרת, זה לא ישבור להם את השיניים [...] *יונתן* זה *גיוני*, *גיונתן* (ר"ע ז).

מקרה אחר מציג את האינטגרציה בין ההזדהות הלאומית להזדהות הגלובלית כפשרה בין השם הגלובלי היילי לבין הרצון לבחור שם שאינו "זר מדי" בישראל:

[121] במהלך ההיריון, כשההורמונים כנראה גרמו לי לעשות דברים מוזרים כמו לפתח תאוה לא ברורה לתפוחים ירוקים, פתאום חשתי שהיילי נשמע זר מדי, אז החלטנו להתפשר ולקרוא לה אלי. וחיינו עם זה בשלום. יחסי (ב' ב).

ההזדהות האינטגרטיבית מופיעה בדברי האם לא רק בתהליך בחירת שם הבת שכלל את העלאת השם אלי, אלא גם בסגנון החיים של בתה (שנקראה לבסוף בשם היילי):

[המשך 121] והיילי רואה "פרפר נחמד" ו"ססמי סטריט", יודעת לספור עד עשר ולשיר את ה-ABC אוכלת חומס וטופו, לומדת לחלוק עם החברים שלה, מגלה חמלה בלתי נגמרת לבעלי חיים, לא מבחינה בין גזע, צבע, דת או מין ולא מפסיקה לפזר אהבה מסביבה. היילי כבר ביקרה בניו יורק ויודעת לספר שיש שם פארק וסנאים. היא יודעת שהיא גרה בתל אביב ושיש פה חתולים והיא יודעת שסבתא הייתה בשוויץ והדודה שלה חזרה מהודו (ב' ב).

האם מצדיקה את הבחירה בשם היילי באמצעות הצגת סגנון חייה של בתה מהיבטים שונים הנוגעים לגלובליזציה: תכניות טלוויזיה, שפה, מאכלים, תיירות ועוד. נערכת כאן הקבלה ברורה ומפורשת בין השמות הגלובליים הניתנים כיום לחלק מילדי ישראל לבין החיים שאותם חווים הילדים בעידן הגלובלי. כפי שעולה מדבריה, הגלובליזציה אינה מאופיינת רק בהשפעה מצד העולם המערבי, אלא גם בהשפעתו של המזרח הרחוק.

3.4.3.3.4.4 שם גלובלי שיש לו משמעות בעברית

נימוקי ההורים שמהם הועמדה קטגוריה זו ביטאו הזדהות אינטגרטיבית באמצעים סמנטיים, כלומר במישור המשמעות. כאמור בסעיף 1.1.2, לשם הפרטי אין משמעות מושגית אובייקטיבית. עם זאת מקורפוס המחקר עולה עיסוק רב של ההורים ב"משמעות השם הפרטי" של ילדם, כאשר כוונתם היא למשמעות השם הכללי שהמסמן שלו (הרצף הפונטי) זהה לזה של השם הפרטי שבו הם דנים. כך למשל כשהאם במקרה הבא מדברת על המשמעות של השם הפרטי בן היא מדברת למעשה על משמעות השם כללי "בן":

[122] **ליבי**: בקשר לשמות האוניברסליים, זה לא שלא שמות אוניברסליים. נגיד, אני גם חשבתי עם גור גם על בן, שזה כן אוניברסלי, אבל גם יש לזה משמעות-בן (ר"ע ו).

האם אמנם לא בחרה לבנה את השם בן, אך מדבריה עולה כי שמות גלובליים בעלי משמעות בעברית עמדו על הפרק בתהליך בחירת השם. במקרה אחר מנקמת אם את בחירתה בשם דריה עבור בתה:

[123] בעלי ואני גיקים לא קטנים, וכשהייתי בהיריון דיברנו על הסדרה הנושנה 'דריה' ששודרה פעם ב-MTV. הכול שם התאים. השם היה גם בינלאומי וגם בעל משמעות עברית, גם מתאים למשפחה הדתית שלי וגם למשפחה שלו, שעלתה מלטביה (פ' א – DEBZZ5).

החשיפה של ההורים לשם הגלובלי דריה נעשתה דרך הטלוויזיה, אחד מאמצעי תקשורת ההמונים אשר לוקחים חלק בהפצת התרבות הגלובלית, כאמור בסעיף 1.2.2.5. MTV הוא ערוץ בינלאומי אשר חושף אנשים ממדינות שונות לאמצעי בידור זהים, וכך יוצר גיבורי תרבות משותפים ותחושת הזדהות ושייכות לתרבות הגלובלית. האמירה לפיה בחירה בשם בינלאומי מתאימה למשפחה שעלתה מלטביה מעידה על רצון ברור מצד ההורים שנולדו במזרח אירופה, או לפחות מצד משפחותיהם, לבחור בשם גלובלי. על מגמה דומה הצביע קרנצלר (2004: 19) שמצא כי האוריינטציה של העולים, גם לאחר יותר מעשור שנים בארץ, שונה מזו של ילידי ישראל, והם נוטים לבחור לילדיהם שמות ישראליים-בינלאומיים יותר מאשר ההורים ילידי הארץ.

קטגוריה זו מבטאת הזדהות אינטגרטיבית של ההורים – מעניקי השם באמצעות בחירת שם פרטי המנומקת מהסיבה שהוא שם גלובלי, אך גם שם כללי בעל משמעות בעברית או שרכיבו הם שמות כלליים בעלי משמעות בעברית.

3.4.3.3.4.5 שם דו לשוני (עברי ואנגלי)

מדובר בשם שמנומק בשל היותו דו לשוני, כלומר שם שקיים בשתי השפות (הומופוני) – בעברית ובאנגלית. בית הלחמי (1998: 200) הצביע על כך שבקרב ישראלים חילוניים שאינם מזדהים עם היהדות או שאינם מרגישים חלק ממנה נמצא שמות דו לשוניים כגון *תום*, *גיא*, *שירלי* ועוד, משום שהם נשמעים אמריקניים וישראליים במקביל ואינם נשמעים כשמות יהודיים. אוסיף לדבריו כי לעיתים נימוקי ההורים לא מכוונים כלפי הצליל של השמות הללו, אלא כלפי היותם שמות כלליים בעלי משמעות הן בעברית והן באנגלית. כך למשל במקרה הבא:

[124] **יובל**: היא שלי [במלעיל] והיא שלי [במלרע] [...] עכשיו שלי זה גם שם לועזי, למרות שבישראל הוא לא כל כך מוכר ככזה, נפוץ פחות. זה גם שם שהוא יפה ועדין, לדעתי...

מראינת: חשוב לך שהוא גם לועזי?

יובל: לי לא, אבל לה כן. פשוט בהתחלה כשהעלינו את השם הזה, אז מרינה אמרה מה זה בכלל השם הזה? איך זה בכלל באנגלית? אז הראיתי לה שיש כזה שם גם באנגלית, שהוא קיים, מעבר

לעובדה שיש סופר ש... מסתבר ש... "שלי" באנגלית ספרותית זה אהו ושיפול של גבעה או משהו
כזה, יפה דווקא, לא? (ר"ע ה)

ייחוסו של השם שלי כשם עברי עולה מדברי האב הן בהתייחסות להיות השם מילת יחס לציון גוף ראשון,
והן באומרו כי "זה גם שם לועזי". מצד שני הוא מנמק את הבחירה בשם זה בהיותו קיים בלקסיקון
השמות האנגלי (שם של סופר אנגלי) ובהיותו שם בעל משמעות באנגלית. כל אלה חושפים הזדהות
אינטגרטיבית של האב.

ניכר שההזדהות האינטגרטיבית של ההורים מורכבת משילוב בין ההזדהות הלאומית לבין ההזדהות
הגלובלית, והיא באה לידי ביטוי, כפי שעולה מקורפוס המחקר, בחמש קטגוריות שונות שתוארו לעיל.
כפי שנראה בסעיף 3.4.3.3.5 שלהלן, בקורפוס המחקר נמצאו מקרים בודדים המעידים על הזדהות
גלובלית גרידה. אין זה אומר כי הגלובליזציה לא משתקפת בנימוקי ההורים לבחירת שמות ילדיהם,
אלא שההזדהות עם התרבות הגלובלית אינה בלעדית, אלא משולבת עם ההזדהות המקומית-ישראלית.
זאת ניתן לדעת רק על בסיס הראיון כולו.

האינטגרציה בין ההזדהות באה לידי ביטוי בנימוקי ההורים במספר אופנים: (1) שתי ההזדהויות
במקביל (הישראלית והגלובלית) עולות מנימוקי הבחירה בשם מסוים. ראו למשל מובאה [120]; (2) אחת
מההזדהויות עולה מנימוקי הבחירה בשמו של צאצא אחד והזדהות שנייה עולה מנימוקי שמו של צאצא
אחר. מקרה כזה לא עלה בצורה מפורשת מהראיונות, אך הוא משתמע מתוך קטע הכתבה המתאר את
נימוקי הבחירה בשם לייק לעומת שם אחותה – דבש (ראו כי א); (3) הזדהות אחת עולה מנימוקי אב
המשפחה והזדהות אחרת עולה מנימוקי האם, ראו למשל מובאה [61]; ו- (4) הזדהות אחת עולה מנימוקי
ההורים והזדהות אחרת עולה מצד הסביבה (בני המשפחה והמכרים). ראו למשל מובאה [143] שבהמשך.

3.4.3.3.5 הזדהות גלובלית (מתבוללת)

בסקירת הספרות (ראו סעיף 1.1.5.1) עלה נימוק אחד המבטא הזדהות גלובלית המעידה על התבוללות
שמשמעה קבלת התרבות הגלובלית על חשבון התרבות המקומית (ראו תרשים א בסעיף 1.2.3). נימוק זה
הוא בחירה בשם גלובלי שאינו עברי מתוך ציפייה שהילדים יהפכו לאזרחי העולם המערבי.
כאמור מיד לעיל, אם מתייחסים לראיונות שביצעתי עם ההורים כאל מכלול, עולה כי הגלובליזציה
משתקפת בנימוקי ההורים בהזדהות אינטגרטיבית – עם התרבות הגלובלית לצד התרבות המקומית, ולא
באופן בלעדי עם התרבות הגלובלית. לפיכך לקטגוריה זו השתייך רק מקרה אחד שבו נומקה הבחירה
בשם משום היותו שם מערבי לחלוטין. במקרה זה מוצגים הנימוקים לבחירה בשם היילי, על רקע תגובת
האם להאשמות שעלו בבלוג של דליה נוימן (ב' א) כלפי הידוענים שמעניקים לילדיהם שמות מערביים
לחלוטין:

[125] לפני שנתיים וחודש ביצעתי פשע נגד מדינת ישראל ואפילו לא ידעתי. בן זוגי ואני קראנו לבת
שנולדה לנו: היילי. לא רות או שרה, לא מיכל או קרן. היילי, ירחם השם. שם לועזי, שאם להיות
לגמרי כנים אפילו לא ידענו מה המשמעות שלו [...] בימי הרווקות שלנו חיינו מוזיקה. הלכנו
להמון הופעות, נסענו לפסטיבלים בעולם, התחתנו במועדון הופעות והתאהבנו ביחד בזמרים
וזמרות. אחת הזמרות שפיתחנו אליה סוג של אובססיה הייתה היילי וויליאמס מלהקת
"פארמור". אהבנו את הלוק שלה, את המוזיקה שלה, את החוצפה והחדשנות שלה, ודי מהר היה
ברור לנו שלבת שתהיה לנו נקרא היילי, בהשראתה (ב' ב).

דברי האם נוגעים לסוגיית הקוטביות בין הקולקטיביות הישראלית המתבדלת לבין ההזדהות הגלובלית (ראו הרחבה בפרק הדיון, סעיף 5.2.1). נימוקי הבחירה בשם מערבי לחלוטין מוסברים כחיבור אישי של ההורים לזמרת באותו שם, ובכך מהווים ביטוי לגלובליזציה בשתי דרכים – האינדיבידואליות שמהווה חלק מהגלובליזציה מחד; והיצירה של גיבורי תרבות משותפים שכל העולם חשוף אליהם מאידך. ישנם מקרים נוספים שבהם הציעו או העניקו ההורים לילוד שם מערבי לחלוטין, ואולם בחרתי לא להביא מקרים אלה כאן, משום שבחלקם עולה הזדהות אינטגרטיבית, ולא רק גלובלית מהקשר הראיון כולו (ראו סיכום הסעיף הקודם), ובאחרים שפת האם של אחד ההורים היא אנגלית, ונימוקי הבחירה בשם מערבי לחלוטין נובעים גם מכך ולא רק משיקול גלובלי. שמות הלקוחים במכוון מתרבויות המזרח הרחוק היו נכללים גם הם תחת קטגוריה זו, אולם לא נמצאו מקרים כאלה בקורפוס המחקר, ואדון בסיבות האפשריות לכך בפרק הדיון (סעיף 5.3). בעוד שבסקירת הספרות, כאמור לעיל, הבחירה בשם המעיד על הזדהות גלובלית נומקה בציפייה של ההורים שילדיהם יהפכו לאזרחי העולם הגדול, בקורפוס המחקר נמצאו מניעים שונים ומגוונים הן להזדהות האינטגרטיבית והן להזדהות הגלובלית ולהתנגדות לה. מניעים אלה נוגעים ליותר מקטגוריה אחת, ולכן אעסוק בהם במרוכז בפרק הדיון (סעיף 5.1.1).

ניכר כי בקטגוריות שהופשטו מנימוקי ההורים עלה נושא הגלובליזציה הן באופן ישיר באמצעות מקרה ספציפי, והן בצורה כוללת דרך הזדהות ההורים. ניתן לחלק את הנימוקים שמהם עלה נושא הגלובליזציה לתחומים שנסקרו בסקירת הספרות של נושא הגלובליזציה (ראו סעיף 1.2): התחום החברתי-תרבותי, התחום הכלכלי, התחום התקשורת-טכנולוגי והתחום השפתי. כפי שיתואר בפרק 4, תחומים אלה קיבלו במכוון ביטוי בשאלון המקוון שעליו ענו ההורים. התחום החברתי-תרבותי כולל מגע בין תרבויות באמצעות סרטים, מוזיקה, מוצרי צריכה ועוד לצד עלייה בהגירה בין מדינות שהובילה לחשיפת אנשים לתרבויות זרות ומגוונות. תחום זה בא לידי ביטוי בנימוקי ההורים לבחירת שם היילוד במספר קטגוריות (ראו סעיפים 3.4.1.2.5, 3.4.2.3.3 ו-3.4.2.3.4). כך למשל בקטגוריה של "רגשות ההורה כלפי שמו" ובקטגוריית "הרקע הסוציולוגי של ההורה" מובאים מקרים שבהם הורים שהיגרו מארץ זרה לישראל בחרו לילדיהם שמות ש"יתקבלו בצורה יפה" בארץ ובחו"ל, מתוך הבנתם כי תיתכן הגירה עתידית בחיי הילדים. גם ההתנגדות לתרבות הגלובלית קשורה לתחום החברתי-תרבותי. בהתנגדות זו ובמניעה אדון בהרחבה בפרק הדיון (סעיף 5.1.2).

התחום הכלכלי כולל בין היתר את היווצרותן של חברות עסקים בינלאומיות ואת התפתחותן של ערי עולם, והוא מתבטא בנימוקי ההורים בכל הנוגע לבחירת שמות המעידים על הזדהות גלובלית או אינטגרטיבית משיקולים כגון עבודת ההורה מול חו"ל, מעבר זמני לחו"ל במסגרת "relocation" מטעם העבודה ועוד (ראו סעיף 3.4.3.1).

התחום התקשורת-טכנולוגי כולל את ההתניידות המוגברת בין מדינות כתוצאה מהזלת אמצעי התחבורה; פיתוח טכנולוגיות מידע שיוצר מעין כפר גלובלי ממוחשב שבו מתנהלת חברה וירטואלית גלובלית; והתפתחות של אמצעי תקשורת ההמונים שבעזרתם נחשפים אזרחי העולם לתכנים משותפים. תחום זה בא לידי ביטוי בקורפוס המחקר ביצירת גיבורי תרבות גלובליים מהם מושפעים ההורים בבחירת שמות ילדיהם מתוך רצון לחקות את אותם גיבורי תרבות (ראו סעיפים 3.4.1.2.5, 3.4.2.3.3.2 ו-3.4.2.3.4.4).

התחום השפתי נוגע לשפה האנגלית כשפה הגלובלית ולהתפשטותה ברחבי העולם באמצעות הגלובליזציה. מקורפוס המחקר עולה כי השפה האנגלית הגלובלית לוקחת חלק בבחירת שם היילוד

בדרכים שונות כגון הימנעות מאותיות שקשה לכתוב או מעיצורים שקשה להגות באנגלית (ראו סעיפים 3.4.2.1.2 ו-3.4.2.3.4), שימוש בשפה האנגלית כמקור לשם הנבחר (ראו סעיף 3.4.2.2.1) ורצון לבחור שם שקיים בלקסיקון השמות הכלליים של השפה האנגלית (ראו סעיפים 3.4.2.5.4 ו-3.4.3.3.4.5). לאלו מצטרפים שמות שמעידים על הזדהות עם התרבות הגלובלית באופן בלעדי או בשילוב עם התרבות המקומית, ולגביהם יורחב הדיון בפרק 5.

3.5 משוב - הסתכלות על הבחירה בדיעבד

קטגוריה זו מאופיינת בתהליכי בקרה עצמית של ההורים כלפי בחירת השמות של ילדיהם לאחר מעשה, והיא כוללת שלוש קטגוריות משניות, שיוצגו כאן בקצרה משום אי נגיעתן לשאלת המחקר. הראשונה נוגעת למידת שביעות הרצון של ההורים מהבחירה; השנייה נוגעת להתאמת השם ליילוד ולתכונותיו; והשלישית היא למעשה משוב כללי של ההורים כלפי מורכבותו של תהליך הבחירה בשם. ברוב המקרים קטגוריות אלו הופשטו מדברי ההורים לקראת סיום הראיון כתגובה לשאלתי אם הם מעוניינים להוסיף לדברים שנאמרו במהלך הראיון.

מידת שביעות הרצון של ההורים מהבחירה בשם הפרטי של היילוד נעה בין אכזבה מהשם לבין תחושת גאווה וסיפוק מהשם שנבחר. במקרה הבא באות לידי ביטוי שתי התחושות הללו כלפי שני שמותיהם של האחים – גר וגר :

[126] **ליבי**: עם גר – עד היום אני חושבת שזה שם מדהים ואני מאוד שלמה ומרגישה טוב עם השם הזה. בכל פעם שאני אומרת אותו אני מבסוטה. עם גר – אני קצת מרגישה שעשינו לה עוול, שזה קצת, אני שומעת המון גר מסביב (ר"ע ו).

שביעות הרצון של האם מהשם גר לעומת האכזבה המסוימת מבחירת השם גר הן על רקע מידת ייחודיותם של השמות. הרצון להיות ייחודי נוגע לאינדיבידואליות שמהווה חלק מהגלובליזציה (ראו סעיף 3.4.3.2.4).

ישנם הורים שסבורים כי השם שבחרו עבור בנם או בתם מתאים להם מבחינת המראה או מבחינת האישיות. אבהיר כי לא מדובר על המקרים שבהם ההורים ממתנינים ללידת התינוק כדי להתאים לו את שמו (ראו סעיף 3.2.3.1), אלא על בחינת מידת ההתאמה בין השם לבין הילד מספר שנים אחרי לידתו. כך למשל במקרה הבא מספרת האם על תכונותיה האימהיות של בתה בת השבע הקרויה בשם **אמי** :

[127] **מיטל**: תראי, **אמי** בגלל שיש שם את השורש "אם", אז ככה, אחרי שבחרנו את השם, ואני רואה אותה היום בהתנהגות שלה וב... ממש אמא קטנה, אז יש חיבור היום. כשבחרנו את השם לא חשבנו (ר"ע ט).

תהליך בחירת השם הוא תהליך חוויתי שזכור לטובה אצל חלק מההורים, ואצל אחרים מדובר בזיכרון שלילי שנבע ממורכבותו של התהליך, מאורכו, או מחוסר הסכמה בין בני הזוג בנוגע לשמות שהוצעו עבור היילוד. אביא כאן לדוגמה שני מקרים המשקפים חוויות מנוגדות זו לזו. במקרה הראשון האם חוותה את תהליך הבחירה כשלב מהנה בהיריון :

[128] **סול קרן**: דווקא נהניתי מהתהליך של הבחירה של השם. זה היה לי כזה נחמד זה היה לי כיף אני זוכרת, זוכרת את הקטע שאני שוכבת במיטה, ובעלי לידי, ואנחנו פותחים את הספר הגדול הזה, וזה היה ממש נחמד (ר"ע יא).

בניגוד לכך במקרה השני שבחרתי להביא כאן האם מספרת על הקושי והתסכול בתהליך בחירת השם :

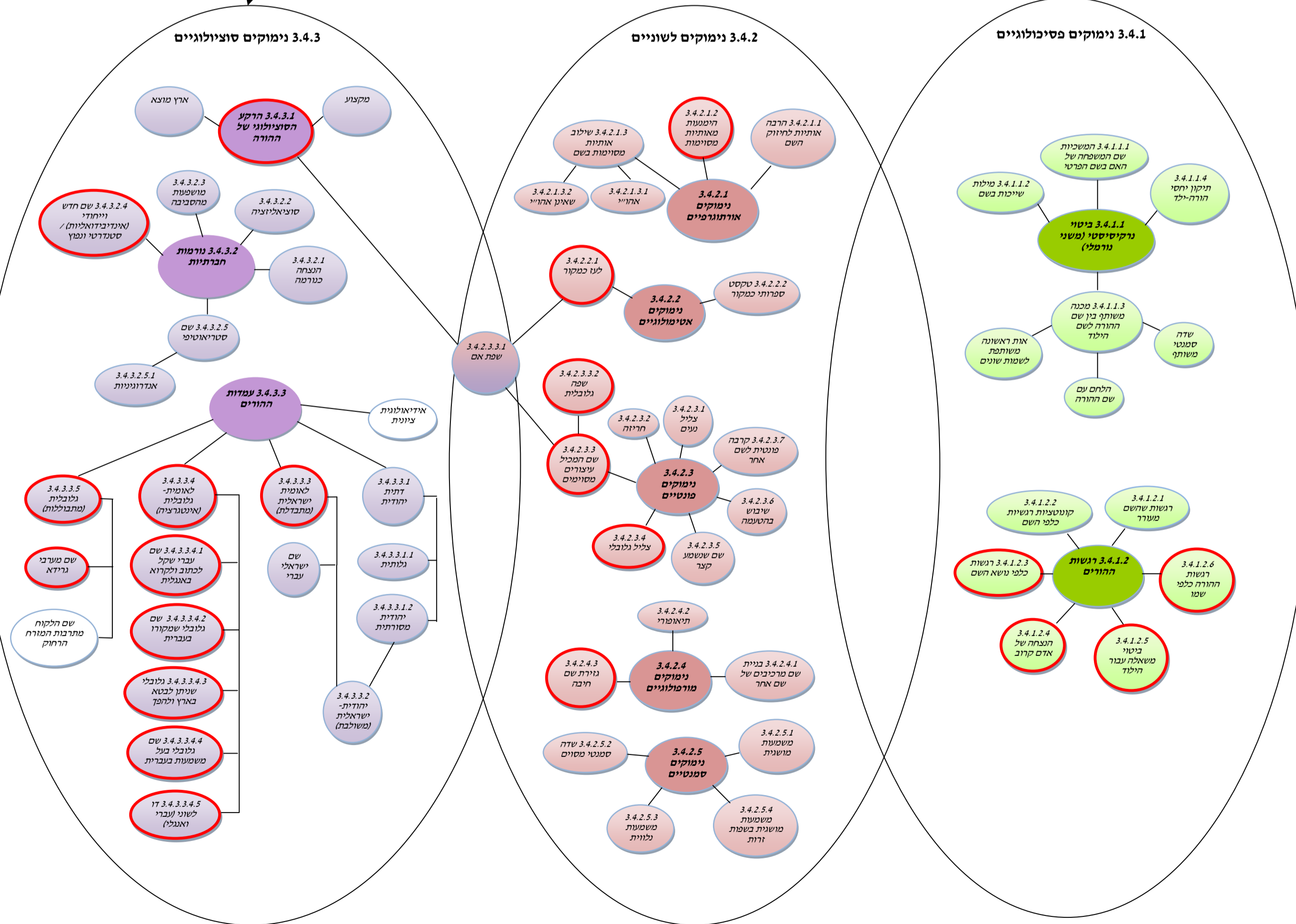
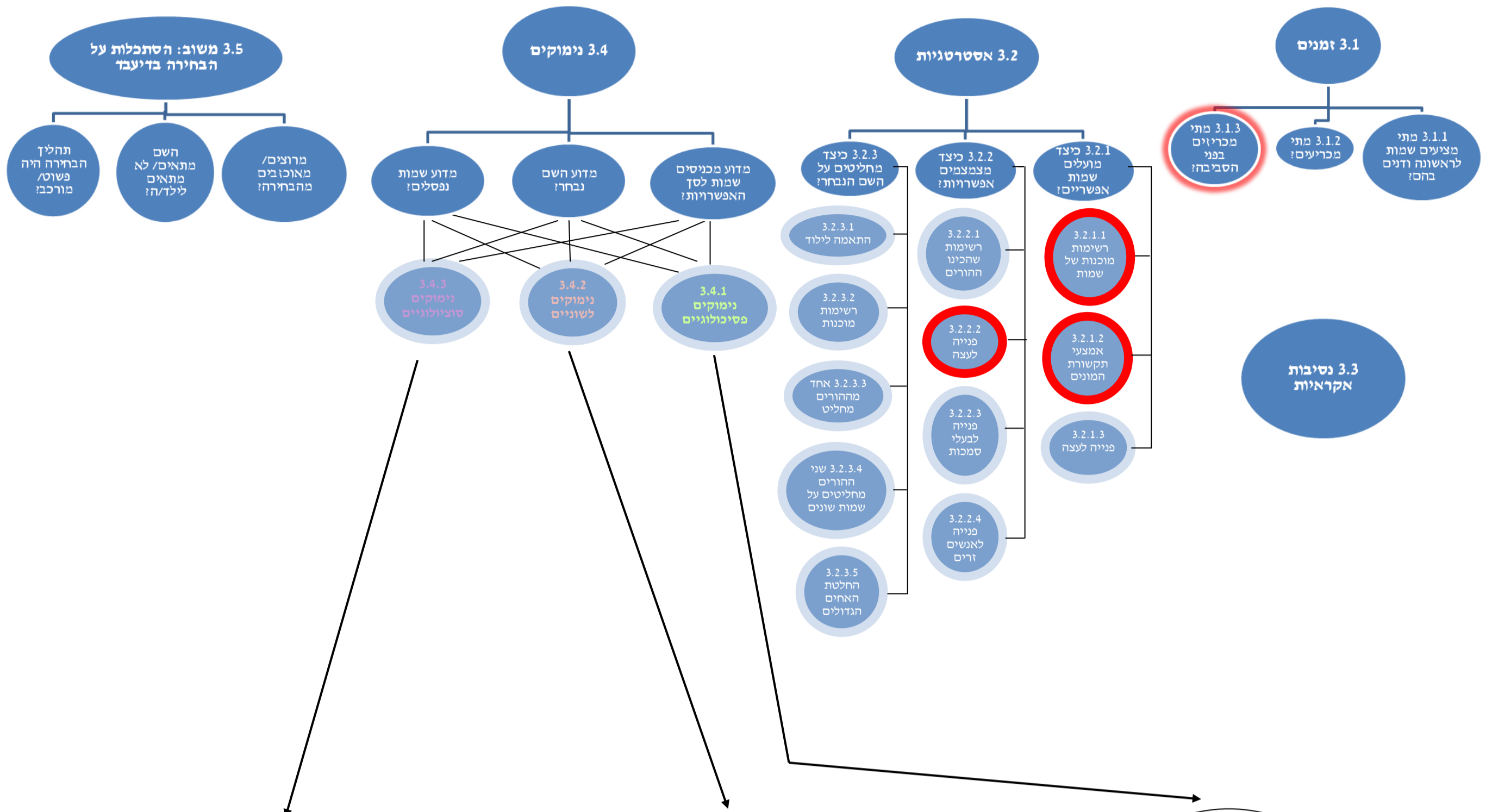
[112] ליסה : זה היה מאוד מאוד קשה לבחור שמות, כי זה היה צריך לבוא משני הצדדים. רבנו, אני זוכרת עכשיו מה אני רציתי לקרוא לו, נו, ברח לי השם, צרפתי כזה – סול [...] אני מאוד מאוד מאוד רציתי לקרוא לו סול [...] זה לא עבר בשום דרך. בכיתי ואמרתי אחרי הלידה שאני רוצה את השם הזה. לא עבד (ר"ע ח).

ההסתכלות של ההורים על בחירת שם היילוד בדיעבד אמנם לא תרמה לשאלת המחקר, אך היא חלק אינטגרלי מתהליך הבחירה, ולכן לא ניתן לנתקה מהנימוקים ולפיכך מהמחקר שכאן.

3.6 תצוגה גרפית של הקטגוריות

התצוגה הגרפית בתרשים ה שלהלן מרכזת יותר ממאה קטגוריות שהופשטו מקורפוס המחקר בשילוב עם המידע שהוצג בסקירת הספרות. כל הקטגוריות בתרשים הוצגו בפרק 3 לעיל, למעט קטגוריות בודדות שהושארו בתרשים בצבע לבן, משום שנותרו ריקות, כנראה כתוצאה ממאפייניה של אוכלוסיית המחקר. את הדיון בקטגוריות אלו אותיר לפרק הדיון (סעיף 5.3).

הקטגוריות מוספרו לפי סעיפי פרק 3. שליש מהן נמצאו נוגעות ותורמות לשאלת המחקר "כיצד משתקפים תהליכי גלובליזציה בבחירת שמות פרטיים ליילודים יהודיים בישראל מראשית המילניום?", ואלו הודגשו בצבע אדום.

4. סיכום ממצאי השאלון

בעוד שבפרק 3 נותחו הנרטיבים של ההורים על תהליך בחירת שם היילוד ומהם הופשטו חמש קטגוריות איכותניות שמהוות ציר לתהליך בחירת שם היילוד: זמנים, אסטרטגיות, נסיבות אקראיות, נימוקים ומשוב, פרק זה מתאר כמותית את דירוג ההיגדים המשקפים במכוון קטגוריות הנוגעות לגלובליזציה. כלומר הקטגוריות שיוצגו כאן לא הועמדו מקורפוס המחקר באופן איכותני, אלא הן הועמדו במכוון כך שיקבלו ייצוג על ידי היגדי השאלון שיתואר כאן מיד.

השאלון המקוון שבו עשיתי שימוש במחקר הוא עיבוד של שאלונים של קבלנד ולארוץ' (2007) אשר בדקו מהם המדדים להערכת השפעתה של האקלטורציה²¹ הגלובלית על התנהגות צרכנית. הם פיתחו סולם רב ממדי שיעריך השפעה זו, ובדקו את תיקופו.

כאמור בסעיף 2.2.2.2, היגדים בודדים שניסחו קבלנד ולארוץ' (2007) הוסרו מהשאלון שהועבר במחקר הנוכחי, משום שלא נמצאו רלוונטיים עבור אוכלוסיית המחקר, והוספו היגדים אחרים על מנת לייצג קטגוריות שהועמדו על סמך סקירת הספרות בנושא הגלובליזציה, ולא ניתנה להם התייחסות בשאלון המקורי.

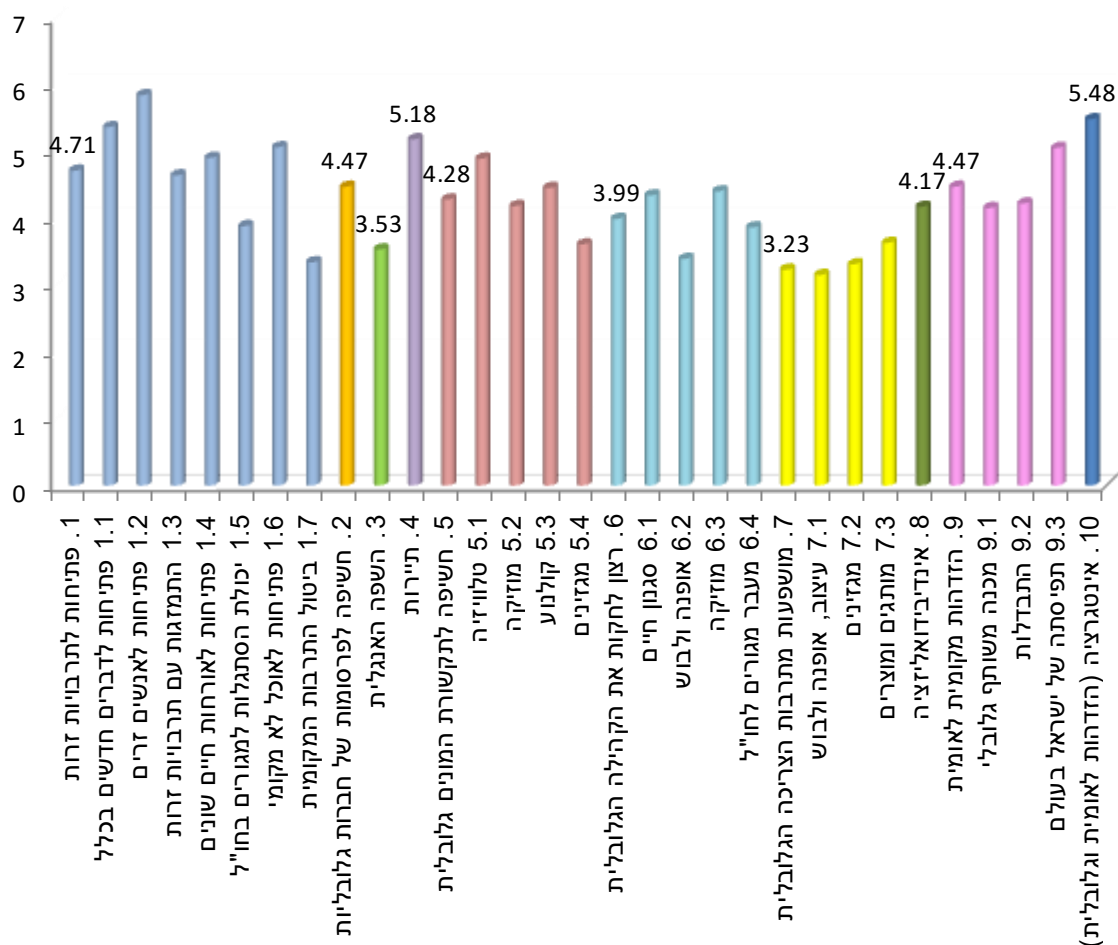
השאלון המקוון (ראו נספח ג) הועבר לכל המרואיינים לאחר הראיון (ראו סעיף 2.2.2.2). השאלון הכיל 59 היגדים שאותם נדרשו הנשאלים לדרג מ-1 (לא מסכימים בכלל) עד 7 (מסכימים במידה רבה) כתלות בעמדתם כלפי תוכנו של ההיגד, כאשר ציון גבוה מעיד על השפעה מוגברת של הגלובליזציה (למעט בהיגדים בעלי סולם הפוך). בנוסף להיגדים ניתנה שאלה פתוחה בה נתבקשו המשתתפים לחוות דעתם בנוגע לשאלון. כאמור בסעיף 2.2.2.2, דירוג ההיגדים על ידי הנשאלים נשלח אליי בדואר האלקטרוני מיד עם סיום מילוי השאלון המקוון, וכך התאפשר לי בזמן אמת לבקש מההורים הסברים בנוגע לחלק מבחירותיהם. בהסברים אלה אעשה שימוש בפרק זה.

בניתוח ממצאי השאלון לקחתי בחשבון את ההיגדים בעלי הסולם הפוך (היגדים שנוסחו כך שדירוג נמוך בהם יעיד על השפעת הגלובליזציה), ואלה הותאמו לסולם הכללי. בנוסף כאשר שפת האם של הנשאלת הייתה אנגלית, השמטתי מהניתוח את ההיגדים הנוגעים לקטגוריית "השפה האנגלית". ההיגדים נחלקו לעשר קטגוריות מרכזיות (מתוכן קטגוריות 1-7 הוצגו כבר בשאלון המקורי), ועוד כ-21 קטגוריות משניות שנוסחו על ידי במטרה לדייק ולעדן את החלוקה לקטגוריות הראשיות שהיו כלליות מדי. חשוב לציין כי ישנם היגדים אשר מתאימים ליותר מקטגוריה אחת, לכן לא ניתן לבדוק סטטיסטית אי-תלות בין האוכלוסיות, כלומר בין הקטגוריות, ולא ניתן להסיק לגבי מובהקות או תוקף. החלוקה של קבלנד ולארוץ' (2007) לקטגוריות הייתה לכאורה חד-חד ערכית, כלומר כל היגד שויך לקטגוריה אחת בלבד, וכך התאפשר להם לבדוק מובהקות. ואולם מחלוקת ההיגדים של קבלנד ולארוץ' (2007) לקטגוריות עולה בעייתיות. לדוגמה ההיגד "רבות מהתכניות המועדפות עליי הן בשפה האנגלית" שויך לקטגוריית "השפה האנגלית", ולא לקטגוריה של "חשיפה לתקשורת המונים גלובלית", כך שלמעשה הקטגוריות שמוצגות בהיגדי השאלון של קבלנד ולארוץ' תלויות זו בזו. במחקר התיזה שכאן נמנעתי מסיווג זה, משום שהוא עלול לשבש את הניתוח הסטטיסטי ולהוביל לתוצאה מטעה.

כיוון שכאמור אין יכולת לבדוק את המובהקות בתוצאות שאלון המחקר שכאן, וכיוון שהמחקר בעיקרו הוא מחקר איכותני, ובו משמש השאלון בגדר אמצעי נוסף להערכת מידת השפעת הגלובליזציה על המרואיינים, נוכל להסתפק כאן בסטטיסטיקה תיאורית להצגת ממצאי השאלון. לצורך כך הסתפקתי

²¹ תהליך הטמעת מנהגים תרבותיים מתרבות זרה לתרבות מקומית

בהצגה תיאורית של הממוצעים של הקטגוריות הראשיות ושל הקטגוריות המשניות בהיסטוגרמה א שלהן, כאשר כל קטגוריה ראשית קיבלה צבע שונה, ומעליה כתוב ממוצע הדירוג: **היסטוגרמה א**: היסטוגרמת ממוצע דירוג היגדי השאלון לפי קטגוריות

רשימת הקטגוריות שאליהן השתייכו היגדי השאלון מבוססת על סעיף 1.2 בסקירת הספרות, כלומר היא מושתתת על תחומי החיים הנוגעים לגלובליזציה. כך קטגוריות 1, 6 ו-7 קשורות לתחום החברתי-תרבותי, משום שעניינן הוא מגע בין תרבויות, עלייה בהגירה וקיום קשרים אישיים בין אנשים מארצות שונות; קטגוריות 2, 4 ו-7 קשורות לתחום הכלכלי, משום שהן נוגעות להקמתן של חברות עסקים גלובליות, להתפתחותן של ערי עולם שמהוות מוקדי מסחר ותיירות ולהתחזקותו של השוק החופשי; קטגוריה 3 עוסקת בתחום השפתי, כלומר בשפה הגלובלית; קטגוריה 4 נוגעת לתחום הטכנולוגי שהוביל להוזלתם ולהשתכללותם של אמצעי התחבורה, וכך להגדלת התיירות; קטגוריה 5 עוסקת בתחום התקשורתי שמאופיין בהתפתחותם של אמצעי תקשורת ההמונים; וקטגוריות 6 ו-9 קשורות לתחום המדיני שמאופיין בהיחלשות מדינת האום שהובילה למעבר מזהות לאומית לזהות גלובלית. אציין כי קטגוריה 9 (הזדהות מקומית לאומית) מעידה על המושפעות מהגלובליזציה באמצעות סולם נתונים הפוך. זאת בהתבסס על סקירת הספרות שהעמידה את ההזדהות הלאומית כמנוגדת להזדהות הגלובלית או כמשולבת איתה (ראו קטגורית האינטגרציה בסעיף 3.4.3.3.4). כאמור בסעיף 1.2.2, התחומים שהוצגו כאן משמשים הן כגורם לגלובליזציה והן כתוצאה שלה, והם באים לידי ביטוי גם בקטגוריות שהועמדו מתוך נימוקי ההורים (ראו סיכום פרק הנימוקים – 3.4).

מחישוב ממוצעי הקטגוריות (ראו היסטורגמה א לעיל) נראה כי בקטגוריות 1,2,4,5,8,9,10 דירוג היגדי השאלון על ידי הנשאלים היה גבוה (מעל 4), ואילו בקטגוריות 3,6,7 דירוג היגדי השאלון היה נמוך (4 ומטה). אתאר כאן את הקטגוריות שכללו היגדים שקיבלו דירוג קיצוני (גבוה או נמוך), ואת הקטגוריות שלקחו חלק משמעותי ומרכזי במחקר – החל מסקירת הספרות וכלה בנימוקי ההורים שעלו מקורפוס המחקר.

אם מביטים בדירוגי ההיגדים השונים, עולה כי ישנם היגדים שבהם כל הנשאלים העניקו את הציון המרבי. כך למשל בהיגד 15 ("עד כה ביקרתי ביותר משתי ארצות") הנכלל בקטגוריית תיירות (קטגוריה 4), כל הנשאלים, בלי יוצא מן הכלל, העניקו את הציון 7. הסיבה לכך נובעת הן מהגלובליזציה שהגבירה את התניידותם של אזרחי העולם בין מדינות והובילה לפתיחות לתרבויות זרות, והן מהעלייה ברמת החיים בישראל, כפי שהראיתי בסקירת הספרות (סעיפים 1.2.5.1 ו-1.2.5.3). דברי האם שיובאו כאן משמשים הסבר להעדפתה לנפוש בחו"ל ולא בארץ:

[129] **שלי**: כי זה כיף לראות עולם, אנחנו כן נוסעים כמעט כל שנה, טועמים טעמים חדשים, רואים נופים... כל החוויה היא יותר מסעירה, יותר מעניינת, גם לילדות אגב, אבל אני לא בטוחה מה הן יזכרו מזה, אז לפעמים זה באמת בזבז כסף (ר"ע טו).

ממוצע הדירוג הנמוך ביותר (1.82) התקבל כלפי היגד 48 ("אנחנו מחפשים באופן אקטיבי לקנות מוצרים שלא נוצרו בישראל"). סיבה אפשרית לדירוג נמוך זה עלתה מהדברים הבאים:

[130] **סול קרן**: אני חושבת שאנחנו [הישראלים] מלוכדים, בגלל כל האסונות שאנחנו עוברים וכל ה... את יודעת כל הרדיפה הזאת של כל הארצות [...] יש לנו את ימי השואה, יש הרבה דברים שהטרגדיות שהעם שלנו עבר שזה משהו שכאילו לצערי שמור רק לנו, ומאחד אותנו [...] את יודעת מה זה [השאלון] נתן לי? זה נתן לי קצת להסתכל עליי עוד פעם כחלק מהתרבות הישראלית [...] פתאום אמרתי כאילו, לא שמת לי לב שוואלה אני כן, אני כן מקפידה לקנות דברים שהם מיוצרים בארץ ולא מחו"ל, למרות שיש הרבה דברים "נוטלה" ו"נסטלה" שאני אוהבת [...] אבל כן חשוב לי לעשות את הבחירה של הדברים מישראל, כי זה בכל זאת, את יודעת אומרים שאם אנחנו לא נשמור על עצמנו, אנחנו בשנייה, כאילו את יודעת הם משמידים אותנו (ר"ע יא).

לתפיסתה של האם, חשיבות קניית מוצרים תוצרת ישראל חיונית לקיומנו במדינת ישראל והיא מאחדת אותנו.

אעבור כעת להצגת קטגוריות השאלון שלקחו חלק משמעותי הן בסקירת הספרות והן בנימוקי ההורים שעלו מקורפוס המחקר. תוך הצבעה על מקרים שבהם נמצאה התאמה בין הדברים שעלו מהנרטיבים שהציגו ההורים על תהליך בחירת שם היילוד לבין דירוג היגדי השאלון על ידי אותם ההורים.

הקטגוריה של השפה האנגלית (קטגוריה 3) באה לידי ביטוי לא רק בחלק מהיגדי השאלון, אלא גם בנימוקי ההורים לבחירת שם היילוד. כך בקטגוריה של "לעז כמקור" (ראו סעיף 3.4.2.2.1) נמצא כי השפה הזרה שממנה מעדיפים ההורים לבחור שמות לילדיהם היא האנגלית. קטגוריה זו קיבלה ממוצע דירוג נמוך יחסית בשאלון, אולם כאשר מפרידים בין ההיגדים שיצגו קטגוריה זו, עולה תמונה מעניינת. בהיגדים הנוגעים למידת הביטחון של הנשאל בשפה האנגלית ולמידת חשיפתו לשפה האנגלית באמצעות קריאת פנאי – הממוצע נמוך מ-4, ואילו בכל הנוגע למידת החשיפה לשפה האנגלית באמצעות תקשורת ההמונים – הממוצע גבוה מ-4. ממצא זה תואם את ממוצע הדירוג הגבוה בקטגוריית "חשיפה לתקשורת המונים גלובלית" (קטגוריה 5). החשיפה לשפה האנגלית דרך אמצעי התקשורת באה לידי ביטוי לא רק בשאלון, אלא גם בבחירת שמות פרטיים בעקבות חשיפתם של ההורים אל שמות מסוימים כגון שמות שחקני קולנוע, זמרות, דמויות טלוויזיוניות ועוד באמצעי התקשורת השונים (ראו סעיף 3.2.1.2).

קטגוריה 6.4 עוסקת בנכונות למעבר מגורים לחו"ל, והיא מסתעפת מהקטגוריה של "רצון לחקות את הקהילה הגלובלית" (קטגוריה 6). מעבר אפשרי לחו"ל מופיע בקורפוס המחקר בהקשר של נימוקי הבחירה בשמות פרטיים המשקפים הזדהות גלובלית או אינטגרטיבית (ראו סעיפים 3.4.1.2.6 ו-3.4.3.3.4), כך למשל עולה מדברי האב שהוצגו במובאה [54]: "העולם הוא קטן היום, ואתה לא יודע איפה אנשים יתגלגלו". דברים אלה מעידים על הבנתו של האב כי בעידן הגלובלי קיימת עלייה במספר המהגרים ממדינה למדינה מסיבות אישיות שונות (ראו סעיף 1.2.2.2 בסקירת הספרות), ומבחינתו יש להיערך גם לאפשרות הזו כאשר בוחרים שם ליילוד.

האינדיבידואליות שמהווה חלק מהגלובליזציה, כאמור בסקירת הספרות (ראו סעיפים 1.2.1 ו-1.2.5.2), באה לידי ביטוי בדירוג הגבוה שניתן לקטגוריית האינדיבידואליזציה (קטגוריה מספר 8) שבשאלון ובבחירת שמות פרטיים מהנימוק שהם ייחודיים מתוך שאיפה ליצירת זהות אינדיבידואלית עבור היילוד (ראו סעיף 3.4.3.2.4). המקרה שתואר במובאה [34] מבטא שאיפה לאינדיבידואליות המתבטאת בנימוקי הבחירה של האם בשמות ילדיה. שאיפה זו באה לידי ביטוי גם בהסבר שנתנה אותה אם לדירוג ההיגדים הנוגעים לקטגוריית האינדיבידואליזציה:

[131] **רונה**: ההחלטות שנעשות מבחינתי, כלומר אני צריכה לראות שהם מתאימות גם לילדים שלי, ולאמא שלי ולצד של ניר, להשתדל, זה באופן הכללי, אבל ההחלטות בסופו של דבר שאני עושה הן קודם כול לפי טובתי, טובתי זה מילה... ברגע שיש לך ילדים, אני חושבת שהמושג 'טובתי' הוא מאוד אבסטרקטי, כאילו אם היית שמה 'טובת הילדים', אז ברור היה לי... הגרעין המשפחתי שלי הוא במקום הראשון, הוא הייעוד שלי, הוא המטרה שלי. אני לא אפגע באף אחד כדי להגיע לזה, לא, אבל אם אני צריכה לבחור, אני בוחרת בזה (ר"ע יג).

ניכר כי האינדיבידואליות היא חלק מהפרופיל של האם, ולכן היא מתבטאת הן בנימוקים לבחירת שמות ילדיה והן בדירוג היגדי השאלון הנוגעים לקטגוריית האינדיבידואליזציה והוסברו על ידיה. הסבר אחר שניתן בנוגע לדירוג היגדי השאלון הנוגעים לקטגוריית האינדיבידואליזציה הוא ההסבר הבא:

[132] **טלי**: אני אתן לך דוגמה שזה מה שבסופו של דבר הנחה אותי. אני למשל אבחר לגור בישוב קהילתי שדורש מאיתנו להחזיק שני רכבים, שזה אולי הדבר הכי לא אקולוגי בעולם, ואני מצפצפת על כל ה... אנחנו מאוד מפוקחים ומבינים, אני מבינה בדיוק מה ההשלכות של זה. אני אוציא את הכסף הזה לדלק, אני אזזהם את הסביבה בשביל שאני אגור בישוב קהילתי, כי אני חושבת על טובת המשפחה שלי, זה סוג ההחלטות שהתכוונתי אליהן, לא החלטות סופר אגואיסטיות, אבל אני יודעת שאני עושה משהו לא לטובת החברה, ואני בוחרת לעשות משהו שהוא לטובתי (ר"ע ד).

מתשובה זו ומתשובות נוספות באותו הקשר עולה שאלת ההכרעה של הפרט בנוגע לטובת החברה העומדת בניגוד לרצונותיו של הפרט. במקרים כאלה על הפרט להכריע – הקולקטיב לעומת האינדיבידואל. בתשובה אחרת שניתנה בהקשר דומה, עלתה סוגיית שירות המילואים כדילמה בין האינדיבידואליות לבין הקולקטיביות הלאומית:

[133] **ליבי**: בהחלטות גורליות כמו שירות בצבא. אני לא יודעת איך תראי את זה, אבל נמרוד לא משרת בצבא. הוא עשה שירות מלא והכול, אבל הוא לא משרת במילואים, כי אי אפשר עם עסק וזה. את יודעת עסק זה גם משהו שמכניס למדינה, כי הוא מעסיק פה 20 ומשהו עובדים. ואני חושבת לעצמי, אם יש מלחמה, אז נשים שולחות את הבעלים שלהם להילחם. לא יודעת – אני מעדיפה שנמרוד לא יהיה, אני מעדיפה שהוא ישאר איתנו, ולא להסתכן בלאבד אותו בשביל המדינה (ר"ע ו).

כאמור בסקירת הספרות (ראו סעיף 1.2.5.2), גם ההזדהות עם הקולקטיב הלאומי כוללת היבט גלובלי, המתבטא בחלוקה הכללית ללאומים. כלומר ישנם עקרונות לאומיים המשותפים לכל לאום באשר הוא, היינו גלובליים, וכך נוצרת מעין "גלובליזציה של ייחודיות" (גלנר, 1994: 175; אלמוג ובלייס, 2008: 68, 74-75). בעקבות כך הוספתי שני היגדים לשאלון המקורי של קבלנד ולארוץ: "הלאום שלי נבדל ושונה מלאומים אחרים" ו"זהות לאומית בשבילי היא להיות ככל הלאומים האחרים". דבריהם של ההורים שנאמרו בתשובה לשאלותיי על דירוגם של היגדים אלה, נתנו ביטוי לשני ההיבטים הללו של קולקטיביות – מצד אחד ההתבדלות ואף תחושת העליונות של הלאום שלהם על פני לאומים אחרים ("העם הנבחר"); ומצד שני ראיית הלאום הישראלי כלאום ככל הלאומים האחרים. דברי המרואיינת שכאן מתארים את הסוגיה:

[134] **שלי**: כי מצד אחד הלאום שלנו מאוד ייחודי כי הוא לאום שהוא גם דת, אבל מצד שני כל לאום הוא ייחודי, וכל אחד חושב שהוא הכי מיוחד והכי ייחודי, אז כנראה שכן יש משהו דומה בין כולם. אולי בגלל זה רשמתי ציון דומה (ר"ע טו).

בעוד שההזדהות הלאומית המתבדלת מתבטאת בקורפוס המחקר באמצעות בחירת שמות ישראליים עבריים במקביל להתנגדות לשמות גלובליים (ראו סעיף 3.4.3.3.3), תפיסת הישראליות כלאום ככל הלאומים, מתבטאת בהזדהות אינטגרטיבית ובבחירת שמות המבטאים הזדהות זו (ראו סעיפים 3.4.3.3.4 ו-3.4.3.3.4.5). במקרה שיוצג במובאה [152] (במסגרת פרק הדיון שבהמשך) עלתה ההזדהות האינטגרטיבית הן בנימוקי הבחירה של ההורים בשמות ילדיהם – *מיכאלה ויהונתן* והן בשיחה שנערכה עם אותם הורים לאחר המענה על השאלון בעקבות דירוג ההיגדים.

התאמה בין נימוקי ההורים לבחירת שמות הילדים לבין דירוג היגדי השאלון על ידי אותם הורים משתקפת גם אצל האם שנימוקיה הובאו במובאה [103]. מדבריה עולה הזדהות המתבדלת שמשמעה הזדהות עם התרבות הלאומית (ישראלית ויהודית, לתפיסתה) והתנגדות נחרצת לתרבות הגלובלית. התבדלות זו באה לידי ביטוי גם בדירוג שנתנה אותה אם להיגדי השאלון הנכללים בקטגוריית ההתבדלות (קטגוריה 9.2 קיבלה אצלה ממוצע נמוך של 2.33²²) ובהסברה לדירוג זה:

[135] **מראיינת**: כתבת שהלאום שלך נבדל ושונה מלאומים אחרים. תנסי להסביר לי קצת מה עומד מאחורי זה.

רגינה: גם כי יהדות היא באמת שונה [...] בגלל שיש לי זיקה חזקה מאוד ללאום עצמו, זה תמיד היה משהו מיוחד כי אף פעם לא חייתי במדינה שהיא, את יודעת, גרתי עד גיל 12 במדינה שהיהודים הם קומץ קטן, ותמיד זה הרגיש לי שונה ואחר [...] אנחנו שונים כי יש לנו את המשהו שלנו שהוא אחר. כמו לכל לאום, אבל אנחנו יותר [...] לא יודעת, אולי בגלל שאנחנו כל כך שנואים בכל העולם, אז זה מרגיש לי שאנחנו מאוד שונים (ר"ע יב).

אם כן השאלון סיפק כאן מדד נוסף להזדהות המתבדלת של האם שעלתה הן בנימוקי הבחירה לשמות בנותיה והן בשיחה שנערכה עמה בעקבות המענה על השאלון המקוון.

במהלך הראיון עם רונה וניר עלה פער בין ההזדהויות שלהם, כפי שהוא מתבטא בנימוקי הבחירה בשמות ילדיהם:

[162] **מראיינת**: *תן, דין, איליי* – מה משותף להם, למה דווקא הם, חוץ מזה שהם קצרים **רונה**: לי זה חשוב שהם יהיו שמות בינלאומיים.

²² זהו דירוג של האם לאחר שקלול סולם הנתונים הפוך, שהרי בהפוך לשאר היגדי השאלון, דירוג גבוה העיד כאן על רצון להתבדל, שהוא הניגוד להתבוללות עם התרבות הגלובלית.

ניר : לי לא

הפער בין הזדהות האם עם התרבות הגלובלית לבין עמדתו של האב באה לידי ביטוי באופן ברור במוצע דירוג היגדי השאלון המקוון – בעוד שממוצע דירוג ההיגדים על ידי האם היה 5.22, ממוצע דירוג ההיגדים על ידי האב היה 3.1 (הנמוך ביותר מכל המשתתפים).

בפרק זה תארתי את הקטגוריות שהיגדי השאלון סווגו אליהן ועמדתי על הסיבות לדירוג היגדי השאלון באמצעות הבאת ציטוטים מקטעי הראיונות שבוצעו עם ההורים מיד לאחר המענה על השאלון המקוון. בנוסף הצבעתי על הקשר שבין הדירוג שביצעו ההורים במענה על השאלון לבין הנרטיבים שהציגו בראיונות. בפרק הבא, פרק הדיון, אתמקד במניעי ההורים להזדהות עם התרבות הגלובלית (באופן מלא, חלקי או כהתנגדות) ואציג קשיים ובעיות שעלו, בין היתר, מתשובותיהם של ההורים על השאלה הפתוחה שהופיעה בסוף השאלון המקוון.

5. דיון

את פרק זה אפתח בהצגת מניעי ההורים להזדהות עם הגלובליזציה (באופן מלא, חלקי או כהתנגדות), אתמקד בשתי סוגיות מרכזיות שעלו מקשרים בין הקטגוריות של הזדהויות ההורים, ואסיים בהצגת הקשיים והבעיות שהתעוררו במהלך עבודה זו.

5.1 מניעים המעידים על הזדהות

מתוך כלל המקרים שמהם הופשטו קטגוריות של הזדהות עם התרבות הגלובלית (באופן חלקי או מלא) או של התנגדות להזדהות זו חולצו מניעי ההורים. הכוונה **במניעים** היא למה שעומד מאחורי ההזדהות המתבטאת בנימוק לבחירה בשם היילוד. בסעיפים שלהלן ארכז את מניעי ההורים שחזרו על עצמם בשילוב עם מקרים מייצגים שימחישו כל מניע.

5.1.1 מניעים המעידים על הזדהות עם התרבות הגלובלית (באופן מלא או חלקי)

שתי הקטגוריות שנגעו באופן בלתי אמצעי לשאלת המחקר הן הקטגוריות שעסקו בהזדהות האינטגרטיבית של ההורים (עם התרבות הלאומית ועם התרבות הגלובלית) ובהזדהות הגלובלית לבדה (ראו סעיפים 3.4.3.3.4 ו-3.4.3.3.5). בסך הכול נמצאו בקורפוס המחקר שישה מניעים שחזרו על עצמם בנימוקי ההורים שמהם עלו הזדהויות אלו. אלה מובאים כאן לפי שכיחות הימצאותם בקורפוס בשילוב עם ציטוטים נבחרים של המרואיינים.

1. רצון ליצירת תקשורת נוחה עם חו"ל

מניע זה מתייחס לרצון ליצירת תקשורת נוחה ופשוטה מול חו"ל, ובעיקר מול העולם המערבי. הדברים הבאים משקפים מניע זה:

[136] **שלי**: [...] כשידענו שזו בת שנינו הגענו למסקנה שדפנה הכי מתאים, אהבנו את השם. גם המצלול יפה, הוא גם בין לאומי והוא גם... יש לו... בעיקר במשמעות הוא מתאים לה [...] שיהיה נוח להגיד אותו, לפחות. את יודעת, למרות שדפנה... בחו"ל זה דפני. זה אותו מקור. הרי אפשר להגיד דפנה, זה לא כמו שמות מורכבים יותר כמו *חבצלת*. זה בעייתי מהבחינה הזו (ר"ע טו).

אמירת האם "שיהיה נוח להגיד אותו, לפחות" מבטאת את המניע שכאן. אותו מניע עומד מאחורי נימוקי האם, שדבריה מובאים להלן, לבחירת שמות בינלאומיים לילדיה ולפסילת שמות שקשים להגייה במדינות מערביות:

[137] **רונה**: לי זה חשוב שהם יהיו שמות בינלאומיים [...] כי גדלתי הרבה בחו"ל, בגלל העבודה של אבא שלי, אז נסענו הרבה לגור שם, וכל פעם חזרנו לארץ, ולא יודעת, שיהיה... אני אוהבת שמות בינלאומיים, אני אוהבת שמות קליטים שאין להם את כל החי"ת וכ"ף [רפויה] שיותר קשה להגיד בחו"ל...

גם הורים שיחסו חשיבות ליכולת לקרוא ולכתוב את השם בשפה זרה (ראו בהרחבה סעיף 3.4.3.3.4.1), פעלו ממניע זהה.

2. אפשרות נוחה עבור היילוד לטייל בחו"ל

מניע זה שהציגו ההורים מכוון כלפי עתידם של היילודים, והתייחסותו לחו"ל היא כאל מקום תיירות פנאי ונופש, כפי שעולה למשל בדברים הבאים:

[138] **מראינת**: מה משותף לכל השמות של הילדים שלכם (בן, רומי ומינה), מבחינתכם?

ניר: לא קישרנו שום שם לשם אחר.

רונה: לא, לא, כל אחד עם האינדיבידואליות שלו. לי כן עלה אחרי שמה נולדה, שבעצם אם הם ירצו שלושתם לעשות טיול בחו"ל, הם יסתדרו ממש טוב עם השמות שלהם.

מראינת: זה היה לך חשוב?

רונה: כן (ר"ע יג).

מדברי המראיין שכאן עולה כי הבחירה בשם שיתקבל בקלות בחו"ל מתייחסת בעולם המערבי:

[120] **פניוס**: גם טיפה בינלאומי חשוב לי.

מראינת: מה זאת אומרת טיפה בינלאומי?

פניוס: טיפה בינלאומי זה שכאילו שמישהו נוחת בחו"ל, אז אם קוראים לו עמינדב נגיד, אז זה קצת בעייתי בצרפת או באנגליה.

מראינת: אוקיי

פניוס: אבל שם שכאילו הוא גם מוכר בעולם זה, אז יותר קל לבן אדם להסתדר.

מראינת: עולם, כל העולם או מבחינתך...

פניוס: לא, בעולם המערבי. בסדר. ברור שבסיין או ביפן או בהודו, לא בהודו זה יכול להיות, אבל בתאילנד זה יכול להיות בעייתי. שם מערבי כזה שגם מתקבל בסדר מבחינה מערבית (ר"ע ז).

חלק מההורים העלו לדיון את ההבדל בין העולם המערבי לשאר העולם בעקבות המענה על השאלון המקוון, ובכך אדון בסעיף 5.3 להלן.

3. אפשרות למעבר מגורים לחו"ל

מניע זה מתייחס לאפשרות עתידית של ההורים או של היילוד להגר לארץ זרה, בין היתר למטרות עבודה. בסקירת הספרות (ראו סעיף 1.2.5.1) מתוארים השינויים הפנימיים שעיצבו את הגלובליזציה בישראל. אחד מן השינויים הללו הוא גידול בפערי המעמדות בישראל אשר גורם לחוסר מוטיבציה ולפגיעה בביטחון הכלכלי והאישי של האזרחים בכלל ושל מעמד הביניים בפרט. כתוצאה מכך קיימת מגמה של אנשים משכילים לעזוב את ישראל, או להיות נכונים לאפשרות כזו בעתיד. מגמה זו באה לידי ביטוי במסגרת השאלון המקוון עליו ענו ההורים בתום הראיון, ובו נכללו היגדים הנוגעים ליכולת ההסתגלות של ההורים למגורים בחו"ל ולרצונם לעשות זאת (ראו קטגוריה 6.4 בפרק 4). ממוצע הדירוג בקטגוריה זו היה 3.86. בנוסף מגמה זו מקבלת ביטוי בקורפוס המחקר, כך המניע להזדהות עם התרבות הגלובלית, כפי שעולה מהמקרה הבא, הוא רצון לאפשר ליילוד להתגורר בכל מקום שיבחר כאשר יגדל:

[139] **מראינת**: אז לך היה חשוב שזה יהיה שם לוועזי?

עוזי: רציתי שם שיוכלו בשני המקומות, לא ידעתי איפה הוא ירצה להיות כשהוא יהיה גדול, להשאיר את האופציות פתוחות (ר"ע ח).

במקרה אחר האם מספרת במהלך הראיון שהיה לה חשוב לבחור שם גלובלי לילדיה. כאשר היא התבקשה להסביר מדוע חשוב לה לבחור לילדיה שם גלובלי (בינלאומי לדבריה) היא השיבה כך:

[140] **בוז'נה**: כי תמיד יש את האופציה שהילדים שלך ירצו לגור בארץ אחרת, ובארץ אחרת זה גם שם... נגיד השם שלי הוא לא מתאים כל כך לארץ כי לא כל כך... אז ההורים שלי לא נראה לי שחשבו

לעבור לפה, כשהם חשבו על השם. ועכשיו אולי הם ירצו לחיות במקום אחר שזה לא דווקא (ר"ע ב).

נראה כי החוויה של האם בתור ילדה שהיגרה ממדינה אחת לאחרת עם שם שאינו "מתאים" לארץ ההגירה, השפיעה על רצונה לבחור לילדיה שמות שיאפשרו הגירה עתידית למדינה אחרת בצורה נוחה יותר. ההשפעה של הגירת ההורים לארץ ישראל משתקפת גם במניע הבא. לעיתים המעבר לחו"ל קשור למקצוע הנוכחי של ההורים או לאופק המקצועי שלהם או של ילדיהם, כפי שעולה למשל מהדברים הבאים:

[141] **מראיית**: ספרי לי איך בחרתם בשם דניאל?

חניטה: לא היה איזה שהוא קו מנחה, שנינו אהבנו את השם הזה. גם בגלל, באיזה שהוא מקום גם איפה שהוא גם היה חשוב שמות גם בין-לאומיים. לא משהו חשוב, שזה הנחה אותנו, אבל...
מראיית: למה היה חשוב לך שהשם יהיה בין-לאומי?

חניטה: לא יודעת, האמת, אז היה לנו איזה שהם שיחות, היה איזה שהיא אופציה של אולי relocation, אז, וגם שנינו נורא אוהבים לנסוע לחו"ל, וגם שנינו עובדים בעבודות שהרבה מול חו"ל. מתעסקים (ר"ע ג).

4. הימנעות משם יהודי או ישראלי

מניע זה מתייחס להזדהות עם התרבות הגלובלית על פני התרבות המקומית בעקבות חוויות ההגירה והקליטה בארץ, כפי שחוו אותן ההורים. כלומר הבחירה בשם הגלובלי מונעת מההתנגדות לשמות האחרים (היהודיים והישראליים). כך למשל עולה מדברי האב שאשתו עלתה ארצה מברית המועצות לשעבר:

[142] **יובל**: [...] אני חושב שגם חלק מהסיבה שהיא לא אוהבת שמות ישראלים זה כי כשהם הגיעו לארץ, היה לה כאן כמה חוויות לא נעימות עם ישראלים, וזה כנראה גם השפיע עליה (ר"ע ה).
ניכר כי החוויות הטראומטיות של האם עם הישראלים, הובילו אותה לפסול שמות המייצגים את הזהות הישראלית, משום שאלה נושאים על עצמם קונוטציה שלילית.

5. ציפיות מהסביבה לבחור שם גלובלי

לעיתים המניע לבחירה בשם גלובלי הוא ההזדהות הגלובלית של אנשים שנמצאים בסביבתם של ההורים (משפחה או קהילה) המצפים מההורים לבחור לילדם שם המבטא הזדהות כזו, כפי שעולה מהמקרה הבא:

[143] **בוז'נה**: האמת שלהורים שלי היה נורא קשה עם השם ניצן. סיפרנו להם רק בברית, והם לא ציפו לזה, היה להם נורא קשה עם זה.

מראיית: למה?

בוז'נה: הם ציפו למשהו בינלאומי, הם לא ציפו לניצן (ר"ע ב).

לפי קורפוס המחקר, ציפיות הסביבה לבחור ליילוד שם גלובלי מקובלות במשפחות ובקהילות העולים. הדברים הבאים מבטאים זאת בצורה ברורה:

[144] בעלי ואני גיקים לא קטנים, וכשהייתי בהיריון דיברנו על הסדרה הנושנה 'דריה' ששודרה פעם ב-MTV. הכול שם התאים. השם היה גם בינלאומי וגם בעל משמעות עברית, גם מתאים למשפחה הדתית שלי וגם למשפחה שלו, שעלתה מלטביה (פ' א – DEBZZ5).

ניכר כי בחירה בשם גלובלי או כמו במקרה הזה, בשם שהוא גם גלובלי, מתאימה למשפחות של עולים. עדות לכך נמצאת גם בספרות המחקר. כך מצא קרנצ'ר (2004: 19) כי גם לאחר יותר מעשור שנים בארץ,

נוטים העולים (יהודים ולא-יהודים) לבחור לילדיהם שמות ישראליים-בינלאומיים יותר מאשר ההורים ילידי הארץ. בנוסף עולה כי בניגוד למניעים הקודמים שבהם ההזדהות עם התרבות הגלובלית (באופן מלא או חלקי) הייתה מצד ההורים, במקרה שכאן הסביבה היא זו שמזדהה עם התרבות הגלובלית, וההורים מנסים לקחת זאת בחשבון.

6. אהבה לחוץ

ההזדהות עם התרבות הגלובלית מונעת במקרים האלה מאהבה כוללת לגלובליזציה, ולכן היא נוגעת לעניינים רבים, ולא רק לבחירת שמות היילודים. מניע זה בא לידי ביטוי בתשובותיהם של הנשאלים על השאלון המקוון, שהרי הוא מקיף את תחומיה המגוונים של הגלובליזציה (ראו פרק 4). הדברים הבאים מדגימים את השפעת המענה על השאלון על הבנת תפיסתה של האם בנוגע להזדהותה עם התרבות הגלובלית המתבטאת גם בבחירת שמות ילדיה:

[145] **מראיינת:** ולמה כשענית על השאלון אמרת, שכנראה, יותר חשוב לך שמות בין לאומיים ממה שחשבת? מה זה חידד לך?

חניטה: כי פתאום הבנתי שהיה שם שאלות על אם אני מעדיפה להאזין למוזיקה אנגלית, אם אני מעדיפה לראות סרטים באנגלית, ואם אני מעדיפה לטייל בחו"ל. פתאום הבנתי, שכן יש בי איזושהי אהבה לחוץ. אהבה מאוד חזקה לחוץ. שלא כל כך הבנתי, לפני כאילו...

מראיינת: ואת חושבת שזה השפיע על הבחירה של השמות הפרטיים?

חניטה: אולי יותר ממה שחשבתי, אולי, יכול להיות, כי, באמת, אני מאוד מאוד אוהבת את החוץ (ר"ע ג).

5.2.1 מניעים המעידים על התנגדות לתרבות הגלובלית

בתיאוריה של בארי (1997) שהוצגה בסקירת הספרות ובתרשים א (ראו סעיף 1.2.3), תוארו תוצאות הגלובליזציה כנעות על פני שני רצפים – האחד מונע על ידי התרבות המקומית והשני על ידי התרבות הגלובלית. שני הרצפים הללו יוצרים ארבע הזדהויות אפשריות בקרב הקהילה שנחשפת לתרבות הגלובלית: התבוללות, אינטגרציה, היבדלות ושוליות. ההתנגדות לגלובליזציה נכללה במודל במסגרת ה"היבדלות" שמשמעה שמירה על התרבות המקומית ודחייה של התרבות הגלובלית. מתוך דבריהם של בארי (1997) ושל ציו וצ'אנג (2007) הסקתי כי ההיבדלות עומדת בניגוד להתבוללות אשר מאופיינת בקבלה מוחלטת של התרבות גלובלית. בנוסף הנחתי כי ההזדהויות שעשויות להעיד על השפעת הגלובליזציה על בחירת שמות פרטיים ליילודים יבואו לידי ביטוי באחת משתי הדרכים – הזדהות מוחלטת עם התרבות הגלובלית או אינטגרציה בין התרבות הלאומית לבין התרבות הגלובלית. ואולם מקורפוס המחקר עולה כי ההתנגדות לגלובליזציה מעידה אף היא על השפעת הגלובליזציה על הבחירה בשמות פרטיים ליילודים, כמובן כאשר המרואיינים מעלים התנגדות זו כנימוק. גם כאן נמצאו מספר מניעים שעומדים מאחורי ההזדהות המתבדלת ומאחורי ההתנגדות להזדהות הגלובלית. מניעים אלה חזרו על עצמם בראיונות שונים, והם יוצגו מיד בשילוב עם ציטוטים מייצגים מהקורפוס.

1. השתייכות לישראל כמקום מגורים

מניע זה מתייחס להזדהות הגלובלית כעומדת בניגוד להשתייכות של ההורים – מעניקי השם לישראל. אולם לא מדובר כאן בהשתייכות לקולקטיב הלאומי-ישראלי, אלא בהתייחסות לישראל כאל מקום מגורים, כבית. המקרה הבא מדגים התייחסות זו:

[146] **עופר:** [...] שם עברי, אני אוהב קצר, קולע.

מראיינת: חשוב לך שזה יהיה שם עברי?

עופר : כן, מה אני גר בחול? [...] אני לא עושה מילואים יותר, אני ברחתי ממילואים

מאיה : עופר לא עושה מילואים, והילדים שלי כולם יהיו בשק"ם, ולא ילכו לשירות קרבי. אני מחנכת אותם לזה.

עופר : ילכו, ילכו

מראינת : אבל אתם כן קשורים לארץ?

עופר : ברור

מאיה : אנחנו מאוד קשורים לארץ, אבל אני לא אשלם את מחיר החיים של הילדים שלי בשביל הארץ. אנחנו קשורים, כי פה אנחנו חיים ולא בגלל איזה ציונות שהיא, לא יודעת... (ר"ע י).

הקולקטיביות מוצגת כאן כסותרת את האינדיבידואליות (ראו סעיף 5.2.1 להלן), כלומר ההימנעות משירות מילואים מצד האב, או משירות קרבי מצד הילדים משמעה ויתור על הלאומיות הקולקטיבית לטובת האינדיבידואל וביטחונו.

2. השתייכות לישראל כקולקטיב לאומי

מנהיגת מפלגת החזית הלאומית בצרפת, מארין לה פן, המתנגדת נמרצות לגלובליזציה, התראיינה לעיתונות הצרפתית לקראת בחירות 2012 (30.06.2011). במהלך הראיון הביעה את התנגדותה למגמת הבחירה בשמות גלובליים לילודים שנולדו בצרפת, משום שהם מובילים להתבוללות שמשמעה קריאת תיגר של ההורים, מעניקי השם, כלפי המדינה שבה חיים הם והיילוד (קליפטון, 2013 : 408-410). אביא כאן את אחת התגובות התומכות שפורסמו באינטרנט בעקבות דבריה :

"מדוע צריך להצמיד לילד שם פרטי זר שלא ניתן לבטא (בצרפת)? בוא נהיה גאים בשפה ובמורשת שלנו. על כל אלה שבחרו בצרפת כמדינה שלהם, להראות את ההשתייכות שלהם למדינה הזו, לשפה שלה ולתרבות שלה" (קליפטון, 2013 : 410-411).

המגיב קושר בדבריו את התנגדותו למגמת הבחירה בשמות גלובליים לילודים שנולדו בצרפת עם הזדהותו הלאומית. לדעתו, בחירה בשם גלובלי מטשטשת את ההשתייכות של היילוד ללאום – למדינה, לשפה ולתרבות.

התנגדות כזו עולה גם בקורפוס של מחקר זה. כך למשל נכתב בפרוט של דליה נוימן :

[147] לא מזמן הייתי בגיימבורי פופולרי, שבו הילדים מדביקים לחולצה עיגול עם שמם. ככה גיליתי, בתימהון גובר והולך, שהילדים שלי עם השמות העבריים שלהם הם כמעט מיעוט. אלה-רומי התגלציה לארגז הכדורים, מורין טיפסה על החבלים, רוי טומי קפצו בטרמפולינה. עולים חדשים? ממש לא. ההורים שלהם דיברו עברית שוטפת במבטא מהרצל פינת ז'בוטינסקי [...] יש גאווה מבניאלה, בגלי, בפאל ובדועי. זה אמיתי. הדוגמאות האחרות שהוזכרו כאן הן, בעיניי, מגה-קישקוש. וונאבי (ב' א).

3. התנגדות לירידה מן הארץ

ההתנגדות להזדהות הגלובלית מונעת במניע זה מהתנגדות לירידה מהארץ. במקרה הבא למשל, הסב – אבי האב, התנגד לשמות הגלובליים שהוצעו עבור נכדתו מחשש שהמשפחה מתכננת לעזוב את ישראל: [148] **יובל**: אז הלכתי אליו [לסבא] ואמרתי לו: זהו, יש לילדה שם, אתה יכול להיות רגוע [...] הוא אמר: צריך להיות לילדה שם.

מרינה: והוא גם היה הפוסל העיקרי של רוב השמות, כי הם לא היו שמות ישראלים, והיה לו פחד גדול שאם אני בוחרת שם לא ישראלי, אז אני מתכננת לעזוב את הארץ (ר"ע ה). במקרה הזה, ההתנגדות להזדהות הגלובלית אינה מצד מעניקי השם, אלא מצד בני המשפחה האחרים. עם זאת ניכר מהראיון כי התנגדות זו השפיעה על ההורים בתהליך בחירת שם התינוקת, והובילה לקושי משמעותי למצוא עבורה שם.

4. אפנה חולפת

מניע זה מתייחס להזדהות הגלובלית כ"טרנד", כלומר כמגמה אפנתית חולפת. כך עולה למשל מהמקרה הבא, שבו מסבירים ההורים מדוע חשוב להם לבחור לילדיהם שם ישראלי-עברי:

[149] **מראינת**: אוקיי ולפי מה הכנסתם את השמות לרשימה?

טלי: אני אוהבת...

טל: שם ישראלי, לא לואיז...

מראינת: למה חשוב לכם שם ישראלי?

טל: שורשי כזה,

טלי: כן, אנחנו אוהבים שמות ישראליים, קלאסיים, אבל קצרים [...]

טל: זה גם שמות שהם תמיד קלאסיים, זה לא שיש לך עכשיו מודה שלשון חזי ו...
טלי: כן, ברשימה היו שמות ש...

טל: הכול היה סטנדרטי (ר"ע ד).

משתמע מהדברים כי שם עברי-ישראלי הוא שם קלאסי וסטנדרטי, כלומר שם שיהיה רלוונטי עוד שנים רבות, ואילו שמות גלובליים כמו *שון חזי* הם שמות שמשקפים טרנד חולף.

ניכר כי השפעת הגלובליזציה משתקפת במניעי ההורים וסביבתם העומדים מאחורי הזדהותם עם הגלובליזציה או מאחורי התנגדותם לה. בשני הסעיפים שלעיל הצגתי מניעים אלה במרוכז במטרה להעמיק את הדיון הנוגע להזדהותם של המרואיינים, כפי שזו משתקפת בבחירת שמות ילדיהם.

5.2 סוגיות שעלו מקשרים בין קטגוריות

בין הקטגוריות שהופשטו מקורפוס המחקר עלו קשרים מסוגים שונים – קשרים תוכניים שניתן להם ביטוי בארגון הקטגוריות לפי קבוצות נושאים (ראו תרשים ה); קשרים מבניים שבאים לידי ביטוי בהיררכיה של הקטגוריות (ראו תרשים ה וארגון סעיפי פרק 3); וקשרים בין קטגוריות שונות שהם סובייקטיביים, כלומר הם פרי התייחסותם של ההורים. בסעיף זה אתמקד באלה האחרונים, משום שהם מעמידים שתי סוגיות מרכזיות בנושא הגלובליזציה שבו עוסקת שאלת המחקר – הראשונה נוגעת

לניגוד בין הלאומיות לבין הגלובליות, כפי שהיא מתבטאת בקורפוס המחקר; והשנייה היא למעשה החיבור בין הקטגוריה של הזדהות לאומית לבין הקטגוריה של הזדהות גלובלית. מעבר לשתי הסוגיות הללו נמצאו קשרים בין קטגוריות באמצעות קטגוריה מקשרת, למשל קטגוריית "שפת אם" מקשרת בין הנימוקים הלשוניים (האטימולוגיים והפונטיים) לבין הנימוקים הסוציולוגיים הנוגעים לרקע הסוציולוגי של ההורה. ישנן קטגוריות שעומדות בניגוד זו לזו, כך למשל שם שנבחר, משום שהוא נשמע קצר (ראו סעיף 3.4.2.3.5), עומד בניגוד לשם שנבחר כי הוא מכיל אותיות רבות (ראו סעיף 3.4.2.1.1). ואולם אין לקשרים אלה תרומה לשאלת המחקר, ולכן אדון בהם בפרק זה.

5.2.1 לאומיות בניגוד לגלובליות

בטרם אעסוק בניגוד שבין הלאומיות לבין הגלובליות, אציג בקצרה את הניגוד הקודם לו כרונולוגית – הניגוד בין הגלותיות לבין הלאומיות הישראלית. מסקירת הספרות עולה כי ההזדהות הגלותית משתקפת בהתפתחות דפוסי השם הפרטי בישראל למן 1880, והיא קודמת בזמן להזדהות הלאומית (ראו סעיף 1.1.5.2). שתי ההזדהויות (הגלותית והלאומית-ישראלית) מוציאות זו את זו בהגדרתן, שכן ההזדהות הגלותית מאופיינת ברצון להשתייך ליהודי הגולה (ויטמן, 1988: 142), ואילו ההזדהות הלאומית-ישראלית מאופיינת ברצון להשתייך לבני הלאום הישראלי שנולדו בישראל (ויטמן, 1988: 147). כך שהקשר בין שתי ההזדהויות הללו (הגלותית והלאומית-ישראלית) הוא כניגוד דיכוטומי, כלומר מה שגלותי אינו ישראלי ולהפך. ניגוד דיכוטומי זה בא לידי ביטוי במחקרה של רום (2008: 131-136) על שמות המשפחה של נשים לאחר נישואיהן. בנוסף עלתה ממחקרה עמדה שלילית של המרואיינות כלפי שמות משפחה הנתפסים כגלותיים. עמדה זו נובעת, לדעת רום, מהניגוד בין הגלותיות לבין הציונות שכלפיה וכלפי שמות המשפחה המאפיינים אותה עלתה עמדה חיובית. גם בקורפוס של מחקר זה מתגלה עמדה שלילית כלפי הגלותיות המתבטאת במגמה של הימנעות משמות פרטיים המעידים על הזדהות גלותית ובהעדפת שמות ישראליים-עבריים על פניהם (ראו סעיפים 3.4.2.3.7 ו-3.4.3.3.1.1). העיסוק בשינוי של ההזדהות הגלותית להזדהות הישראלית (דרך ההזדהות הציונית) נעשה כאן משתי סיבות – ראשית משום שהוא עומד ברקע של המעבר מהזדהות ישראלית להזדהות גלובלית (ראו סעיף 1.1.5.2); ושנית משום שהיה עליי להבהיר כי אין קשר בין גלותיות לבין גלובליות, אף על פי ששתי ההזדהויות יכולות להשתקף בבחירת שמות פרטיים הלקוחים משפות זרות.

הניגוד בין לאומיות לבין הגלובליות אינו דיכוטומי בהגדרתו, שהרי כפי שראינו בסעיף 3.4.3.3.4, קיימת הזדהות שמשלבת בין הלאומיות לבין הגלובליות. עם זאת מרואיינים מסוימים תופסים אותו כניגוד דיכוטומי, כך למשל אצל מרואיינים אשר מזדהים עם הלאומיות הישראלית המתבדלת ומתנגדים להזדהות הגלובלית המתבוללת (ראו סעיף 3.4.3.3.3). מרואיינים אחרים מתייחסים להזדהות הלאומית ולהזדהות הגלובלית כאל ניגוד רצף, כלומר בצד אחד של הרצף נמצאת הלאומיות ובצדו השני הגלובליות. התייחסות כזו משתקפת בין היתר באינטגרציה בין שתי ההזדהויות (ראו סעיף 5.2.2 כאן בהמשך).

אביא כאן מקרה מתוך קורפוס המחקר, ובו מתבטא הניגוד בין ההזדהות הלאומית לבין ההזדהות הגלובלית בבחירת שם לתינוקת – כל אחד מהורי התינוקת מושך לכיוון אחר – האב (ומשפחתו) לכיוון ההזדהות הלאומית-ישראלית והאם לכיוון ההזדהות הגלובלית, עד כדי שלא מתקבלת החלטה, ולילדה

מוענקים שני שמות. באופן רשמי ניתן לילדה רק שם אחד, אף על פי שניתן היה להעניק לה שני שמות²³. בפועל היא נושאת שני שמות – שלי ומישל, כתלות בקורא השם ובנסיבות, כפי שנראה מיד:

[150] **מראינת**: אוקיי, ואז העליתם את השם שלי?

מרינה: כן, אבא שלו בדיוק היה בביה"ח

יובל: גסס

מרינה: זה ממש היו הימים האחרונים שלו [של אביו של יובל], ואז הוא [יובל] בא ואמר לו שקוראים לה שלי.

יובל: מה זה, אנחנו סיכמנו כבר שיקראו לילדה שלי, אז הלכתי אליו ואמרתי לו: זהו, יש לילדה שם, אתה יכול להיות רגוע. אבא שלי היה פולני בקטע ביני ובינה [...] וגם בקטע של השם – אז הוא קרא לה "אין שם", וקרא לה "חמודה" ו"מתוקה" וכאלה דברים, אבל הוא אמר: צריך להיות לילדה שם.

מרינה: והוא גם היה הפוסל העיקרי של רוב השמות, כי הם לא היו שמות ישראליים, והיה לו פחד גדול שאם אני בוחרת שם לא ישראלי, אז אני מתכננת לעזוב את הארץ.

יובל: אני גם כל הזמן העדפתי שמות ישראליים [...]

מרינה: [...] בקיצור, חשבנו על שם, ועוד לא הייתי ממש סגורה על שלי, אבל אני זוכרת שעוד הייתי קטנה רבנו, אני ואח שלי מי יקרא לבת שלו שלי. ככה בצחוק, הייתי בת 14, אולי פחות אולי, אמרנו שזה שם נחמד – שלי, אבל לא הייתי סגורה עליו, ויש חברת מישל לתינוקות, אז במקרה אנחנו קיבלנו אמבטיה והיה כתוב עליה מישל, וחשבתי עליה, וזה התלבש לי טוב.

מראינת: לפני זה לא עלה לך השם הזה?

מרינה: לא, פתאום זה בא לי.

יובל: אני חושב שאני אמרתי את השם הזה. וככה חשבנו על שמות לועזיים ולא לועזיים וזה, ואז העליתי אמילי ו... עוד איזה.

מראינת: ולמה פסלת אמילי?

יובל: לי נראה פחות מתאים שם לועזי [...]

מראינת: אז איך היא כתובה בתעודת זהות?

מרינה: [צוחקת] רשמתי אותה בלי לשאול אותו.

יובל: מישל, היא עשתה מחטף וגנבה לילדה את השם. שם גנוב.

מרינה: ואני לא מרשה לאנשים לקרוא לה שלי.

מראינת: ואיך קוראים לה אנשים אחרים?

מרינה: מישל

יובל: שלי

מרינה: ככה אנחנו אומרים. אנחנו מחכים שהיא תגדל והיא תחליט.

מראינת: "מישלי"

מרינה: כן, דודה שלה אומרת מישלי

יובל: את קוראת לה חצי מהזמן מלייליש, אמא שלך קוראת לה מאשקה, בגן קראו לה מישמיש.

מרינה: היא קוראת לה שלי אחת הגננות בגן, בטעות.

יובל: לא טעות, ככה צריך. אצלי במשפחה קוראים לה שלי.

²³ לפי חוק השמות התשט"ז (1956) סעיף 4: "באין הסכמה בין ההורים, רשאי כל אחד מהם ליתן לילד שם פרטי".

[...]

מראינת : ואיך התגובות במשפחה לזה שיש לה בעצם שני שמות?

יובל : בהתחלה אצלי קראו לה שלי ובצד של מרינה קראו לה מישל. אחרי זה מרינה התחילה לכעוס, וכולם התחילו לפחד ממרינה, אז כולם התחילו לקרוא לה מישל, ועכשיו יותר חוזרים לקרוא לה שלי ומישמיש וכל מיני כאלה. אח שלי התלהב שקוראים לה מישמיש בגן, והתחיל לקרוא לה ככה, ואמא שלי לפעמים ככה, לפעמים ככה.

[...]

מראינת : ולמה אתה שולל את מישל ומעדיף את שלי ?

יובל : גם כי אני חושב שיהיה לה יותר קל, למרות שהיום יש יותר נטייה גם במגזר הרוסי, אבל לא רק, לתת שמות לועזיים או חצי לועזיים, אבל אני חושב שעדיין יש אחוז גבוה של שמות לא לועזיים, ואני חושב שיותר קל להשתלב מבחינה חברתית וכל מיני כאלה דברים.

מראינת : למה אתה מתכוון חצי לועזיים?

יובל : שם שהוא גם וגם [...]

מראינת : אוקיי,

יובל : עכשיו שלי זה גם שם לועזי, למרות שבישראל הוא לא כל כך מוכר ככה, נפוץ פחות. זה גם שם שהוא יפה ועדין, לדעתי...

מראינת : חשוב לך שהוא גם לועזי?

יובל : לי לא, אבל לה כן. פשוט בהתחלה כשהעלינו את השם הזה, אז מרינה אמרה מה זה בכלל השם הזה? איך זה בכלל באנגלית? אז הראיתי לה שיש כזה שם גם באנגלית, שהוא קיים, מעבר לעובדה שיש סופר ש... מסתבר ש... "שלי" באנגלית ספרותית זה אחו ושיפול של גבעה או משהו כזה, יפה דווקא, לא?

יובל : [...] אני חושב שגם חלק מהסיבה שהיא לא אוהבת שמות ישראליים זה כי כשהם הגיעו לארץ, היה לה כאן כמה חוויות לא נעימות עם ישראלים, וזה כנראה גם השפיע עליה (רי"ע ה).

חוסר ההסכמה בין ההורים בנוגע לשם התינוקת משקף את ההבדלים בין ההזדהות הלאומית-ישראלית המאופיינת, לפי הדברים שכאן, בהשתלבות בחברה הישראלית ובבחירת שם פרטי שהוא גם מילת יחס בעלת משמעות בעברית (ראו מובאה [33]), לבין ההזדהות הגלובלית שמשמעה ירידה מהארץ ובחירה בשם פרטי שקיים בלקסיקון השמות הפרטיים האנגליים (שם של סופר) והוא גם בעל משמעות כשם כללי בשפה האנגלית.

הניגוד בין ההזדהות הלאומית-ישראלית לבין ההזדהות הגלובלית משתקף גם בסתירה שבין האינדיבידואליזציה לבין ההזדהות הלאומית. צורכי היחיד נמצאים במרכז האינדיבידואליזציה, והיא באה לידי ביטוי בדפוסי בחירת השמות הפרטיים בישראל החל משנות ה-50 על ידי רצון לבחור שמות ייחודיים לצאצאים (שטאל, 1995 : 187-189 ; אלמוג 2004 : 287-291 ; נדב ושותפיו, 2008 : 60-68). האינדיבידואליות כמנוגדת למקומיות וללאומיות עלתה בראיונות, במסגרת השיחה שלאחר המענה על השאלון. כך למשל במקרה הבא :

[151] **מאיה** : [...] טובתי האישית היא שקובעת ולא טובת החברה.

מראינת : וחשבתם על איזושהי דוגמה מסוימת כשעניתם על זה?

עופר : אני לא עושה מילואים יותר, אני ברחתי ממילואים

מאיה : עופר לא עושה מילואים, והילדים שלי כולם יהיו בשק"ם, ולא ילכו לשירות קרבי. אני מחנכת אותם לזה (רי"ע י).

ההתנגדות לשירות מילואים בצבא או לשירות קרבי ומשמעותי בו מבטאת התנגדות ללאומיות והיעדר של תחושת פטריוטיות. לקיחת החלטות על סמך הטובה האישית של הפרט וחינוך הילדים לכך מבטאת את הגישה האינדיבידואלית המאפיינת, כאמור, את הגלובליזציה.

ניכר כי הניגוד בין הלאומיות הישראלית לבין הגלובליות מתבטא בתחומים שונים וביניהם בחירת שמות פרטיים לילודים. יש המתייחסים לניגוד זה כאל ניגוד דיכוטומי (ראו סעיף 3.4.3.3), ויש המתייחסים אליו כאל ניגוד רצף. ההתייחסות לשתי ההזדהויות (הלאומית והגלובלית) כאל הזדהויות הנמצאות על פני רצף, שיש לו אמצע, מובילה אותי לעיסוק בסוגיה הבאה – הלא היא אינטגרציה בין שתייהן.

5.2.2 אינטגרציה בין הלאומיות לבין הגלובליות

הלאומיות מנוגדת לגלובליות, ואולם, כאמור לעיל, לעיתים עולה מקורפוס המחקר כי לא מדובר בניגוד דיכוטומי (מה שלאומי אינו גלובלי ולהיפך), אלא בניגוד רצף שבקצהו האחד נמצאת הלאומיות ובקצה השני נמצאת הגלובליות. גם בסקירת הספרות (ראו סעיף 1.2.5.2) תואר השינוי מהמגמה הלוקליסטית למגמה הגלובלית כציר, אולם שם מדובר על ציר זמנים (רם, 2005 : 29), כלומר ההסתכלות על הלאומיות לעומת הגלובליות היא הסתכלות דיאכרונית. ההתייחסות לחברה הגלובלית כאל קולקטיב (על בסיס מחקרם של בוצ'ן ושות', 2011 : 821-828) הובילה אותי לסברה כי ההזדהות הגלובלית היא המשכה של ההזדהות עם הקולקטיב הלאומי, שהרי שתייהן עונות על אותו צורך פסיכו-חברתי של האדם – רצון להשתייך לקולקטיב מסוים, בין אם הוא מוגבל לתחומי המדינה והלאום, ובין אם הוא רחב ומופנה כלפי חוץ.

בנוסף להסתכלות על הלאומיות כקודמת לגלובליות, ניתן להתבונן בתופעה מנקודת מבט סינכרונית, כלומר על המצב הקיים בתקופה מסוימת – במקרה שלנו – בעידן הגלובלי. בהסתכלות כזו מתגלות נקודות אמצע בין הלאומיות לבין הגלובליות, אשר משתקפות בהזדהות אינטגרטיבית – הן עם התרבות הלאומית והן עם התרבות הגלובלית. לאינטגרציה הזו יש ביטוי נרחב בקורפוס המחקר, ובחרתי להציג כאן בהרחבה מקרה אחד שנוגע לה.

במקרה זה מתבטאת ההזדהות האינטגרטיבית ברצון של ההורים, ובעיקר של האב, לבחור שם פרטי שהוא גם ישראלי וגם מוכר כשם בעולם המערבי :

[152] **פביוס** : אני לא יודע אם את בודקת קריטריונים, אבל, או יש גרפים כאלה של מה יותר חשוב וזה, אבל כאילו היה לי חשוב כן שם ישראלי, אבל לא חנה, שרה, לאה וזה.

מראינת : אוקיי, למה חשוב לך שם ישראלי או יהודי?

פביוס : כי, אהה, דור שלישי לניצולי שואה, לא יודע, אני כן יש לי, כאילו אני לא מתעלם מאיפה באתי ולאן אני הולך, יש לזה איזושהו הקשר. אני לא מפנה לזה את הגב, אבל לא ממש שיהיה עתיק ומשעמם.

מראינת : אוקיי

פביוס : גם טיפה בינלאומי חשוב לי.

מראינת : מה זאת אומרת טיפה בינלאומי?

פביוס : טיפה בינלאומי זה שכאילו שמישהו נוחת בחו"ל, אז אם קוראים לו *עמינדב* נגיד, אז זה קצת בעייתי בצרפת או באנגליה.

מראינת : אוקיי

פביוס : אבל שם שכאילו הוא גם מוכר בעולם זה, אז יותר קל לבן אדם להסתדר.

מראינת : עולם, כל העולם או מבחינתך...

פניוס : לא, בעולם המערבי. בסדר. ברור שבסין או ביפן או בהודו, לא בהודו זה יכול להיות, אבל בתאילנד זה יכול להיות בעייתי. שם מערבי כזה שגם מתקבל בסדר מבחינה מערבית.

מראינת : אוקיי, איך אתה חושב שיבטאו מיכאלה ב..

פניוס : אז מיכאלה מתחבר, יש לזה כל מיני, בכל מיני שפות וריאציות. זה יכול להיות מישל, מיקאלה ברוסית, או מיקי או מיקה. זאת אומרת, זה לא ישבור להם את השיניים. יכול להיות שזה נובע מאיזה טראומה שלי באופן אישי, כי השם שלי הוא לא שם ישראלי.

מראינת : מממ

פניוס : וכשאתה הייתי, הייתי צריך תמיד להציג את עצמי, אז אנשים כן התקשו, וזה כן עורר לפעמים גיחוך בגיל צעיר או אי הבנות בגיל יותר מאוחר, והיה חשוב למנוע את זה, כי העולם הוא קטן היום, ואתה לא יודע איפה אנשים יתגלגלו וזה.

מראינת : כן.

[...]

פניוס : עכשיו יונתן ומיכל היו אחים בתנ"ך. הבנים של דוד, של... לא, של דוד המלך? לא זוכר, היה שם משהו, אז אמרתי וואלה, סבבה.

מראינת : אה, מיכל כאילו זה מיכאלה?

פניוס : כן, זה על הדרך.

מראינת : זה חשוב לך שהשמות יופיעו באיזושהי וריאציה במקרא?

פניוס : זה מתחבר למקודם, שכאילו כן שיהיו מחוברים לארץ או למסורת, אבל לא hard core, אלא נגיעה כזאת.

מראינת : אוקיי, וגם עם יונתן היה חשוב לך שיש עוד ורסיות לשם הזה במקומות אחרים?

פניוס : תראי, זה כבר כמו עטיפות של אלבומים, זה אתה רוצה לפתח איזה רעיון או לרוץ על זה [...]. כאילו אני כן חשבת בראש: י-ה-ונתן, מיכאלה יש בזה גם "אל" יונתן זה גיוני, גונתן.

מראינת : אז הכול ביחד זה חשוב לך.

פניוס : זה, זה המשיך את הטרנד, כאילו, זה בא טוב (ר"ע ז).

ההתייחסות של האב לשם גלובלי כשם שמתקבל בעיקר בעולם המערבי, מחזקת את ההגדרה שעליה מושתת מחקר זה, ולפיה הגלובליזציה מבוססת בעיקר על ערכי תרבות המערב (ראו סעיף 1.2.1). בחלק הראיון, שלאחר המענה על השאלון המקוון, התבקשו ההורים להסביר את דירוגם של היגדים מסוימים, וגם בשלב זה עלתה ההזדהות האינטגרטיבית:

[המשך 152] **מראינת** : אוקיי, "כאשר אנחנו נופשים, אנחנו מעדיפים להישאר בארץ" כתבת 3.

פניוס : כן, לאו דווקא. זאת אומרת יש לזה יתרונות ולזה יתרונות. כיף בחו"ל – להכיר, ללמוד, לדעת... אבל גם בארץ נחמד.

מראינת : אז מה אתה מעדיף?

פניוס : סיני [צוחק] [...] אז זהו, אני חושב שמהחופשים הכי מגניבים שהיו לי אי פעם בחיים היה בסיני כי זה פה קרוב וזה כל כך שקט ונעים וזה, וכשאתה מטייל בחו"ל אז אתה בדרך כלל במרוץ מטורף של לטייל ולהספיק, וזה לא ממש נופש. אז אין לי נוסחה מנצחת לדבר הזה, זה גם וגם (ר"ע ז).

אמירתו של האב: "אין לי נוסחה מנצחת לדבר הזה, זה גם וגם" מבטאת את ההזדהות האינטגרטיבית, וההקשר שבו נאמרו הדברים מעיד על כך שההזדהות הזו באה לידי ביטוי לא רק בבחירת שמותיהם הפרטיים של היילודים, אלא גם בתחומי חיים נוספים כגון בחירת מקום החופשה וסגנונה. כלומר בעוד

שמחקר זה בדק ביטוי מעשי מסוים לרכיב ההתנהגותי בעמדות ההורים, והוא בחירת שם פרטי ליילוד, לעמדה ביטויים מעשיים נוספים, ובמקרה שכאן נחשף אחד מהם. מקרה זה מעיד על התרומה של השאלון כאמצעי מדד נוסף להתחקות אחר הזדהויות ההורים שהשתקפו בראיונות.

הרצון לבחור שם פרטי עברי שהוא גם שם פרטי גלובלי מתבטא במקרה שלעיל בתהליך הבחירה של שמותיהם של שני ילדי המשפחה – מיכאלה ויונתן. בשונה מכך ישנם מקרים בהם קיים שוני משמעותי בין נימוקי הבחירה בשמות הילדים באותה משפחה – באופן שהאחד מבטא הזדהות גלובלית והשני הזדהות ישראלית. גם המקרים הללו מהווים, לדעתי, עדות להזדהות האינטגרטיבית של ההורים, מעניקי השם כי הרי מדובר באותם הורים שבחרו את השמות השונים. קשה להצביע על כיווניות או על שינוי עמדות שהשפיעו על ההורים בשינוי הזדהותם – מיילוד אחד ליילוד שני, שכן מקרה הנראה לכאורה ככזה נמצא רק בראיון אחד, ובו ניתן השם מישל לבת הבכורה והשם ניצן לבן הצעיר:

[153] **מראיינת:** ואת לא יודעת למה הוא [הבעל] פסל את מיטל בסוף והעדיף את מישל? אמרת שכן חשבת שהוא יעשה את זה.

בוז'נה: לדעתי הוא גם חשב על יותר בינלאומי מאשר ישראלי [...]

מראיינת: ולמה? למה, את אומרת כל הזמן את הבינלאומי, תנסי לחשוב למה זה חשוב לכם?

בוז'נה: זה פחות, כי ניצן זה לא בינלאומי. ניצן זה ישראלי, אבל... [...]

מראיינת: אוקיי ניצן, מה, ספרי לי איך בחרתם את השם ניצן?

בוז'נה: חיפשנו, האמת שחיפשנו הרבה מאוד זמן, כי רצינו שם בינלאומי, אבל, חשבנו על שון, אבל אז אמרתי שיש כלבים שקוראים להם שון, אז אני בחיים לא אקרא לילד שלי ככה (ר"ע ב).

אמנם האם מציגה את השם מישל כשם בינלאומי ואת השם ניצן כשם ישראלי, אולם היא מסבירה כי השם ניצן נבחר למרות הרצון שלהם לבחור שם בינלאומי. ומכאן שלא חל פה שינוי עמדות.

בקטע הכתבה המתאר את נימוקי ההורים לבחירה בשם היילודה לייק לעומת נימוקי הבחירה בשם הבת הבכורה, דבש (ראו כ' א) עולה הבדל בין ההזדהויות המשתקפות בנימוקי ההורים (תחילה אינטגרטיבית ואחריה לאומית), אולם כיוון שמדובר בכתבה, אין לנו אפשרות לברר אם מדובר בשינוי עמדות, ואם כן, בעקבות מה הוא התרחש.

הצבעתי כאן על שתי סוגיות שעלו מקשרים בין קטגוריית ההזדהות הלאומית-ישראלית לבין קטגוריית ההזדהות הגלובלית תוך הבאת מקרים מייצגים לכל סוגיה. זאת במטרה להציג את התיאוריה שנבנתה מתוך הקשרים בין הקטגוריות אשר הופשטו מהמקרים שבשטח. בסעיף הבא אתאר את הרפלקציה כלפי כתיבת עבודת התיזה שכאן.

5.3 קשיים ובעיות

במהלך כתיבת העבודה וביצוע המחקר עלו מספר קשיים. אפתח בהצגת הקשיים שניתן היה לפתור עוד במהלך המחקר והם מוצגים כאן כחלק מהרפלקציה שלי על התיזה, ואמשיך בהצגת קשיים שלא נפתרו, ויוצגו כאן כדי לנסות להבין מדוע התעוררו וכדי להסיק וללמוד מהם להמשך.

הקושי הראשון עלה מתוך גיבוש ספרות המחקר בעקבות הגדרת המושגים התיאורטיים שעליהם מתבססים העבודה והמחקר כולו. בעקבות בלבול מונחים בנושא הגלובליזציה, שמשמעו מגוון מונחים המתארים תופעה אחת ומגוון הגדרות למונח אחד, נדרש ממני להחליט מהם המונחים שבהם אעשה שימוש במסגרת העבודה ולהגדירם. בדרך זו נפתר קושי זה.

בעת ביצוע המחקר עלה קושי הנוגע לאתיקת המחקר, והוא הקושי לאתר נשאלים שיסכימו להיחשף עם שמותיהם הפרטיים, ולעיתים גם עם שמות המשפחה ופרטים מזהים נוספים, תוך חשיפת שמות ילדיהם והנימוקים שהובילו לבחירה בהם. הפתרון לקושי זה, היה פנייה למרואיינים דרך מכרים משותפים שסייעו לי באיסוף משתתפי המחקר.

אי חשיפת נושא המחקר במלואו בפני המרואיינים ואופיו האיכותני של המחקר הובילו אותי לבחור מרואיינים מבלי לדעת מהן עמדותיהם ומבלי להתייחס לשמות ילדי המשפחה או לסווגם מראש. כתוצאה מכך עלה חשש כי לא יימצאו בראיונות קטגוריות שיתרמו לשאלת המחקר הנוגעת לקשר בין גלובליזציה לבין שמות פרטיים, ואולם חשש זה נמצא כלא מוצדק, שהרי כפי שהראיתי, הגלובליזציה באה לידי ביטוי בקטגוריות רבות שהועמדו מתוך קורפוס המחקר.

אציג כעת שתי בעיות שהתעוררו במהלך ניתוח הממצאים, ולא יכולתי לתת להן מענה – האחת נוגעת לקטגוריות שהועמדו על סמך סקירת הספרות, אך לא באו לידי ביטוי כלל (או באו לידי ביטוי באופן חלקי) בקורפוס המחקר; והשנייה נוגעת לקשיים עליהם הצביעו ההורים במסגרת המענה על השאלה הפתוחה שניתנה להם בסיום השאלון המקוון.

שתי הקטגוריות הראשונות שאציג כאן נכללות תחת הקטגוריה של "הזדהות דתית יהודית" (ראו סעיף 3.4.3.1) והן "הזדהות גלותית" ו"הזדהות מסורתית יהודית". קטגוריות אלו באו לידי ביטוי בקורפוס, אך רק על תקן הזדהות שההורים מתנגדים לה באמצעות הימנעות משמות פרטיים המשקפים אותן. סביר להניח שאם אוכלוסיית המחקר הייתה כוללת זוגות הורים דתיים או חרדיים הייתה עולה מראיונותיהם הקטגוריה של "הזדהות דתית יהודית" על סוגיה. דוגמות רבות לכך ניתן למצוא בפורומים המיועדים לקהל יעד דתי. כך למשל מצאתי באתר "כיפה" בפורום 'הורים לפעוטות' את השיח הבא²⁴:

[154] **הילה ג.**: מחר הברית ואין לנו שם!!!

אנא הושיטו יד לזוג הורים מבולבלים.

רצינו מאוד לתת שם לקטנצייק שיבטא את התחושה שהייתה לנו לאורך כל ההיריון והלידה – שהקב"ה משגיח עלינו ומסייע לנו, שהכול לטובה, שיש על מי לסמוך. מבחינת משמעות נניח, אני מאוד אוהבת את שמריה או טוביה, אבל ברור שלא אתן לילד ששוקל שלוש קילו כזה שם כבד. אז זה מבחינת המשמעות של השם שאני מחפשת.

וחוצמזה, שלא יהיה שם מאוד מאוד נפוץ.

כל רעיון יתקבל בברכה ושמחה.

טולטולית: שם קצת נפוץ אבל לא מדי.

אנחנו גם רצינו שם עם כזו משמעות, ובחרנו ברועי.

השם הזה לדעתנו ממש מבטא את השגחת ה' והשמירה תמיד ולאורך ההיריון בפרט. זה מתהילים: "מזמור לדוד ה' רִעִי לא אחסר".

בדיוק זה..

מזל טוב ובהצלחה!

במקרה שלעיל ההזדהות היהודית מסורתית משתקפת בבחירת שמות שמבטאים את השגחת האל על היילוד, כפי שעולה הן מדברי האם המתיעצת והן מדברי האם המשיבה לה ומביאה אזכור מספר תהילים. האינטרטקסטואליות של אזכור זה שבו מופיע השם רועי היא שמייצגת את השגחת האל. סביר

²⁴ פורסם ב-25.07.2012 <http://www.kipa.co.il/community/show/8811332> נשלף ב-21.11.2013.

להניח כי באוכלוסייה החרדית נמצא ביטוי גם להזדהות הגלותית הנכללת, כאמור, תחת ההזדהות הדתית-יהודית.

הקטגוריה של עמדה אידיאולוגית ציונית נותרה ללא התייחסות בקורפוס המחקר. הכוונה בהזדהות אידיאולוגית ציונית היא להשתייכות ארץ-ישראלית אנטי-יהודית שאפיינה את מתיישבי הארץ בגלי העליות הראשונים. לפי בית הלחמי (1998 : 199-198), אלה נימוקי הבחירה שמהם עולה הזדהות זו: בחירה בשם משום היותו שם של דמות אנטי-יהודית, של אל כנעני או של דמות מקראית שמתוארת כמתנגדת לרצון האל; בחירה בשם משום היותו שם של איש ידוע בעל קונוטציה ציונית-לאומית; ובחירה בשם משום היותו שם טופונימי בעל קונוטציה ציונית-לאומית. אני מניחה כי קטגוריה זו נותרה ללא התייחסות בקורפוס המחקר, משום שהאוכלוסייה הוגבלה להורים של ילדים שנולדו אחרי שנת 2000. אם היו נכללים באוכלוסיית המחקר הורים שנולדו להם ילדים בראשית המדינה, היינו צפויים למצוא ביטוי לעמדה זו. זאת לפי ספרות המחקר (ראו סעיף 1.1.5.2).

קטגוריה נוספת שנותרה ריקה מהתייחסות היא "שם הלקוח מתרבות המזרח הרחוק". לפי תיאוריית מיזוג התרבויות מתקיימים יחסים א-סימטריים בין הפריפריה לבין הזרם המרכזי שמניע את הגלובליזציה ומזוהה עם מדינות המערב שבראשן ארצות הברית (ראו סעיף 1.2.2.6). ואולם בקורפוס המחקר לא נמצא ביטוי להשפעת הפריפריה (שהמזרח הרחוק הוא חלק ממנה) על הגלובליזציה, כפי שהיא משתקפת בבחירת שמות פרטיים לילודים בישראל. אניח כי במחקר שהיה מתייחס לשינוי שמות פרטיים, ולא לבחירת שמות ילודים, היינו מוצאים התייחסות לקטגוריה זו. כך למשל במקרה המפורסם של שינוי שמו של תמיר קמחי לרפיק²⁵:

[155] רפיק הוא שם רוחני שקיבלתי לפני 12 שנה ואני אוהב אותו [...] לתמיר קמחי, שמי המקורי, אני זר, ובכל פעם שאני פוגש אותו בעיתון או באינטרנט עולה בי אותה תערובת רגשית של נוסטלגיה וריחוק [...] הפחד מההסמכה להיות סניאס, (sannyasin) כלומר להתחייב להיות תלמיד-רוח שגוזר על עצמו שם חדש כחלק מהשלט העבר, התערבב אצלי עם הדאגה מהתגובה בתקשורת להחלפת השם. "יעשו ממך קציצות בארץ" לחשתי לעצמי באימה. לפני טקס ה"סניאס" הטריד אותי פחות איך מספרים על כך לאמא ואבא ("מה נשמע בארץ? אהה... אני כאן בכת. כולם פה לובשים גלימות אדומות ו... אגב, יש לי שם חדש"), אלא יותר מה יהיה שמי בטלוויזיה. אצל רוב האנשים הדרך הרוחנית היא עניין פרטי, דיסקרטי, ואצלי, בגלל שהייתי סלב באותם הימים (ומאד מוחצן) – יכולתי לנבא ששינוי השם יביא גם לתגובה ציבורית. הטקס היה מרגש, 11 ישראלים לקחו סניאס ביחד איתי, יושבים באולם כולם כדבוקה אחת, מקבלים בחיבוקים וריקודים את השבים מטקס החניכה: את שרון שנהייתה סמבודי, אלון שנהיה סורדס, סוזי שנהייתה שאקילה ואת תמיר שקיבל את השם רפיק. רפיק? הסתכלתי שוב ושוב על האותיות שבתעודה שקיבלתי, מחפש אם אולי נפלה שם טעות. לא הבנתי איך דווקא עליי נגזר הפריד-אל-אטרש הזה, המאד-בן-אליעזר הזה... כל כך רציתי שם הודי מתנגן, קרישנמורטי, ובמקום זה קיבלתי שם של ערבי. ההיה זה ג'יקי לוי שצחק ברדיו ואמר "בשביל מה תמיר קמחי נסע עד הודו כדי לקבל שם של דרוזי? הוא היה יכול לנסוע לעוספיה".

²⁵ "בעזרת השם", אתר nrg מעריב, פורסם ב-20.06.2007. <http://www.nrg.co.il/online/15/ART1/597/850.html>

נשלף ב-21.11.13.

הרצון של תמיר ושל ישראלים נוספים לשנות את שמם ולקבל שם הודי הוא למעשה מימוש של צורך רוחני ביצירת זהות אישית חדשה. כאמור בסעיף 1.2.5.3, צורך זה מאפיין את "העידן החדש" והוא ביטוי לאחת מן ההשפעות הפריפריאליות של הגלובליזציה בעולם בכלל ובישראל בפרט.

שתי הבעיות שאדון בהן כעת עלו מהדברים שנכתבו כמענה לשאלה הפתוחה שניתנה למרואיינים בסוף השאלון המקוון, ובה הם התבקשו לחוות דעתם על השאלון. אחד מהנשאלים העלה קושי לדרג חלק מההיגדים, משום שהם מתייחסים לכל העולם כמקשה אחת, ללא הבחנה בין העולם המערבי לבין העולם המזרחי ומדינות ערב. כך כתב עוזי:

[156] יש שאלות שמנוסחות יותר מדיי בכלליות, למשל האם אני מרגיש בבית בארצות אחרות. ברור שבאפגניסטן ואיראן אני לא ארגיש בבית, בניו זילנד הרבה יותר.

ההבחנה של עוזי בין מדינות המזרח לבין מדינות המערב באה לידי ביטוי גם בהסברי ההורים לדירוגי ההיגדים. כך למשל אמר טל בעקבות דירוג ההיגד "הלאום שלי נבדל ושונה מלאומים אחרים":

[157] טל: אם מסתכלים על התרבות המערבית יש הרבה משותף, זה לא שמיים וארץ [...] השאלה היא מה זה לאומים אחרים – מזרח? מערב? (ר"ע ד).

לכאורה אפשר היה לצד היגדים כלליים מסוג זה לבקש מהמרואיינים לציין מהן המדינות שאליהן התייחסו בעת הדירוג, ולהציע דוגמות של מדינות מהעולם המערבי, מהמזרח הרחוק, מארצות ערב ועוד, אך התקבלה החלטה מתודולוגית להתבסס על השאלון של קלבלנד ולארוץ' (2007: 254-255) ולשנות בו רק את הטעון שינוי (ראו סעיף 2.2.2.2 לעיל).

קושי אחר שבא לידי ביטוי בתשובה לשאלה הפתוחה הוא ההתייחסות המורחבת שניתנה בשאלון לארצות הברית ולתרבות האמריקנית, כך כתבה דנה:

[158] קצת יותר מדיי ארצות הברית, מה עם אנגליה?!

מטרת ההיגדים המתמקדים בארצות הברית כמובילת התרבות הגלובלית נבעה מהרצון לתת ביטוי לתפיסתם של חלק מהחוקרים, ואולי גם של חלק מהנשאלים, לפיה האמריקנים מפיצים ומייצגים את הגלובליזציה. לכן גם נעשה שימוש בשאלון במילים מוכרות ורווחות יותר כגון "כלל עולמי", "אמריקני" ו"מערבי", ולא במילה "גלובלי". כל זאת כדי שהנשאלים ידרגו את ההיגדים באופן המהימן ביותר.

בשלב כתיבת סיכום ממצאי השאלון הבחנתי כי לא הייתה התייחסות לאינטרנט כאמצעי תקשורת גלובלי בהיגדי השאלון שהשתייכו לקטגוריה 5 – "חשיפה לתקשורת המונים גלובלית", אלא רק לאמצעי התקשורת הגלובליים האחרים. כחלק מהשינויים שערכתי בשאלון המקורי של קלבלנד ולארוץ' היה ראוי להוסיף התייחסות לאמצעי חשוב זה. עם זאת האינטרנט ותפקידו בעידן הגלובלי באו לידי ביטוי הן בסקירת הספרות והן בקורפוס הראיונות, שעליו התבסס עיקר המחקר שכאן.

כניכר עלו קשיים שונים בשלבי המחקר השונים – החל מגיבוש ספרות המחקר, דרך ביצוע המחקר וכלה בניחות הממצאים האיכותניים והכמותניים. הצגתי כאן קשיים אלה בכנות, כדי שאוכל להשכיל מהם להמשך חקירה בעתיד (ראו סעיף 6.2).

6. סיכום

התחלתי להתעניין בנושא המחקר שבו עוסקת עבודת תיזה זו בעקבות תהליך בחירת השמות הפרטיים של שלושה עשר אחייניי ואחייניותיי ושל בתי הבכורה. נושא זה הוביל אותי ליצירת קשר עם מנחת התיזה, פרופסור מיכל אפרת, וללימודי התואר השני בחוג ללשון עברית באוניברסיטת חיפה. במסגרת הקורס "עיון לשוני וסוציולוגי בשמות פרטיים" שהועבר על ידי פרופסור אפרת בסמסטר ב של שנת הלימודים תשע"א, נחשפתי לחקר השמות הפרטיים וכתבתי עבודת סמינריון על הקשר בין שמות פרטיים לבין גלובליזציה. סמינריון זה כלל את המחקר החלוץ של עבודת תיזה זו.

פתחתי את עבודת התיזה בהצגת הרקע התיאורטי הכולל את סקירת הספרות של שני התחומים הנוגעים לשאלת המחקר – שמות פרטיים וגלובליזציה. העיסוק בעניינים לשוניים בא לידי ביטוי בשני תחומים אלה. בתחום השמות הפרטיים העיסוק הלשוני מתבטא בהיותו של שם העצם הפרטי קטגוריה לשונית הנבדלת משם העצם הכללי באמצעות הבחנות לשוניות (ראו סעיף 1.1.2). נוסף לכך בחירת שם פרטי ליילוד מערבת לעיתים נימוקים לשוניים שונים (ראו סעיף 1.1.5.1 ו-3.4.2). בתחום הגלובליזציה העיסוק הלשוני מתבטא הן בקיומה של שפה גלובלית שמפיצה את התרבות הגלובלית ברחבי העולם (ראו סעיף 1.3.1.1) והן בהתבוננות בקשר שבין שפה לחברה (ראו סעיף 1.3.1). הנחות היסוד של מחקר זה מבוססות על הקשר שבין שפה לחברה בכלל ובין שמות פרטיים לגלובליזציה בפרט והן יוצגו כאן בקצרה:

- בחירה בשם פרטי מסוים ובהימנעות משמות אחרים חושפת הזדהויות של ההורים - מעניקי השם (ראו סעיף 1.1.5 ותת סעיפיו וסעיף 1.3.1.2);

- השם הפרטי יכול לבטא שינויים חברתיים ותרבותיים, ביניהם הגלובליזציה (ראו סעיפים 1.1.5.2 ו-1.3.1.2);

- הגלובליזציה משפיעה על החברה הישראלית (ראו סעיף 1.2.5 ותת סעיפיו);

- בחירה בשמות פרטיים המבטאים את התרבות הגלובלית יכולה לבוא לידי ביטוי בדרכים שונות (ראו סעיף 1.3.1.3).

מסקירת הספרות עלה כי הקשר בין שמות פרטיים לגלובליזציה בא לידי ביטוי בשתי הזדהויות של ההורים אשר משתקפות בנימוקי בחירת השמות הפרטיים של ילדיהם – ההזדהות עם התרבות הגלובלית וההזדהות האינטגרטיבית (עם התרבות הלאומית ועם התרבות הגלובלית במקביל). נוסף לאלו זיהיתי במהלך ביצוע המחקר וניתוחו הזדהויות אחרות וקטגוריות המשמשות כעדות להשפעת הגלובליזציה על ההורים, מעניקי השם.

כפי שתואר בפרק השני, המחקר שבעבודה זו מבוסס על הגישה האיכותנית-קונסטרוקטיביסטית שמנסה לחשוף תהליכים פנימיים, אמונות, מחשבות וכוונות על פי נקודת הראייה השונה של כל משתתף. כזאת היא המתאימה ביותר למחקר הנוכחי שמטרתו להבין ולתאר את המחשבות, הרגשות, ההשקפות וההזדהויות של ההורים, כפי שאלה מתבטאים בבחירת שמות ילדיהם.

לצורך ניתוח הממצאים נעזרתי בתיאוריה המעוגנת בשדה השואפת להביא את נקודת מבטם של המשתתפים ועל ידי כך להגיע לממד הפרשני שעומד במרכזו של ניתוח התוכן. ניתוח התוכן שנערך על פי שלושה שלבי קידוד (האצ'ינסון, 1988 : 133-135; שטראוס וקורבין, 1990 בתוך שמעוני, 2010 : 29), כלל חיפוש מרכיבים בולטים, חשובים, רלוונטיים וחוזרים על עצמם במאגר הנתונים שנאסף. מרכיבים אלה הם הקטגוריות שהוצגו בפרק השלישי של עבודה זו.

בפרק הרביעי של העבודה סוכמו ממצאי השאלון המקוון המבוסס על שאלונים של קבלנד ולרוץ (2007), ועליו ענו המרואיינים בתום הריאיון. שאלון זה סיפק מדד נוסף להשפעת הגלובליזציה על המרואיינים, ובכך הגביר את מהימנות דברי המרואיינים.

בפרק החמישי דנתי בקטגוריות שהופשטו מקורפוס המחקר ותרמו לשאלת המחקר. בהתאם להשערתני, נמצאו שתי קטגוריות מרכזיות שתרמו באופן ישיר לשאלת המחקר והן, כאמור, הזדהות ההורים עם התרבות הגלובלית והזדהות אינטגרטיבית (עם התרבות הלאומית והגלובלית במקביל). נוסף לאלו עלתה בקרב המרואיינים התנגדות לתרבות הגלובלית שהתבטאה בהימנעות מבחירת שמות פרטיים גלובליים, וגם היא סיפקה מדד להשפעת הגלובליזציה על ההורים, מעניקי השם. מעבר לכך ניתן ביטוי לגלובליזציה ולהזדהות עמה בקטגוריות נוספות שעלו מקורפוס המחקר, אך בצורה נקודתית. בנוסף התחדדו הזדהויות הורים שאינן נוגעות ישירות לגלובליזציה, כפי שאציג בסעיף 6.1 שלהלן. אציג להלן את חידושי המחקר ואת תרומתו, ובהמשך אציע מספר כיוונים להמשך החקירה.

6.1 חידושי המחקר ותרומתו

מחקר זה חדשני ומקורי בכך שהוא יוצא מעניין הנראה כמסוים מאוד – הוא שם פרטי והנימוקים לבחירתו – לבדוק שאלות יסודיות וחשובות הנוגעת לחיינו בארץ ובעולם. יש כאן תרומה של הבלשנות לשאלות יסוד. המחקר מקורי גם בדרך המחקר, שהרי שמות פרטיים נחקרו בישראל בעיקר בגישות כמותניות. לעומתן המחקר האיכותני מאפשר לחשוף בצורה מהימנה תפיסות עולם של המרואיינים הנוגעות להשתייכותם לחברה שבה הם חיים, ללא הכוונתם וללא חשיפת מטרת המחקר בפניהם. המחקר האיכותני אינו בהכרח מאשר השערות שהועלו בתחילתו, אלא מטרתו למצוא תשובות לשאלת המחקר על יסוד הראיות והמידע שמתקבל מהשטח (צבר בן יהושע, 1995: 34-35). ואכן, ממצאי המחקר מרחיבים את ההשערה לגבי הזדהויות ההורים המעידות על השפעת הגלובליזציה. כך התגלה על סמך קורפוס המחקר כי הגלובליזציה לא משתקפת רק בהזדהות הגלובלית של ההורים או בהזדהות האינטגרטיבית שלהם, כפי ששערונו, אלא גם התנגדות לגלובליזציה מבטאת את השפעתה של הגלובליזציה על ההורה. התנגדות זו באה לידי ביטוי בהימנעות של ההורים משמות פרטיים גלובליים, וההתייחסות אליה כאל מדד להשפעת הגלובליזציה היא חידוש של מחקר זה. ככלל, העיסוק המחקרי בהימנעות של ההורים מבחירת שמות פרטיים מסוימים היה חלק מרכזי מהמחקר והעמיד קטגוריות נוספות שתרמו לשאלת המחקר.

נוסף לכך מחקר זה חידד הזדהויות שעלו במסגרת השערות המחקר ובמסגרת הנחות היסוד של המחקר. כך ההזדהות הלאומית הגלובלית שאופיינה בהשערת המחקר בהתבוננות כלפי חוץ, כלומר כלפי המכנה המשותף הגלובלי בין הלאומים, התגלתה בקורפוס המחקר גם כהזדהות אינטגרטיבית בין ההזדהות הגלובלית לבין ההזדהות הלאומית, הכוללת בתוכה הן השתייכות ללאום הישראלי, והן השתייכות ללאום היהודי – כפי שכינו אותו חלק מהמרואיינים (ראו סעיף 3.4.3.3.4). מעבר לכך התגלתה הזדהות המשלבת בין ההזדהות היהודית להזדהות הישראלית (ראו סעיף 3.4.3.3.2).

על סמך סקירת הספרות ציפיתי למצוא עדויות להשפעת הגלובליזציה בקטגוריות של הזדהויות ההורים, ואולם, כפי שרואים בבירור מתרשים ה, קטגוריות נוספות אשר נוגעות לנימוקים הפסיכולוגיים, לנימוקים הלשוניים ועוד משקפות את השפעת הגלובליזציה על ההורים, מעניקי השם. ניכר כי השפעת הגלובליזציה על אוכלוסיית המחקר משתקפת בדרכים רבות יותר ממה ששערונו בתחילה.

עוד חידוש הוא כי במחקר זה התייחסנו לשם הפרטי מתוך הסתכלות בתהליך הבחירה שעומד מאחוריו ומכיל נימוקים שונים ומגוונים, ולא כאל מסמן שניתן לסווגו מראש, שהרי הנימוק אינו מכוון כלפי שם, אלא כלפי מקרה, ולכן נימוקים שונים מובילים לאותו מסמן, כפי שאותו נימוק יכול להוביל למסמן שונה (כדרך אפרת, 2006: 64-66; נדב ושות' 2008; וראו גם סעיף 1.1.5). זאת בניגוד למחקרים הכמותניים, כדוגמת מחקריהם של דינור (1985), גרהרדס והאקנברוך (2000) וקפרלי וגריצן (2002 בתוך גריצן, 2008) אשר מתייחסים אל השם הפרטי כאל תוצר שאין מאחוריו תהליך בחירה, מניעים או נימוקים. כתוצאה מהסתכלות מחקרית-איכותנית זו התגלו מקרים שבהם שמות על הזדהות גלובלית, התגלו כשמות המבטאים הזדהות מסווגים במחקר כמותני כשמות המעידים על הזדהות גלובלית, התגלו כשמות המבטאים הזדהות ישראלית גרידא, ולהפך – שם שהיה נראה על פניו כשם יהודי-ישראלי כמו מיכאלה, התגלה כשם המעיד על הזדהות אינטגרטיבית של ההורים. לאור זאת ניכר כי ראוי להשתמש במונח "שם גלובלי" רק לאחר זיהוי נימוקי ההורים לבחירה בשם המסוים, ויש להגדירו כשם המעיד על הזדהות ההורים, מעניקי השם, עם התרבות הגלובלית באופן מלא או חלקי.

במחקר התגלו סיבות אפשריות לתופעות שנחקרו במחקרים כמותניים, למשל מאחורי רצונם של הורים שלא נולדו בארץ, לבחור לילדיהם שמות גלובליים. בעוד שקרנצלר (2004: 5, 18) מצא מתאם בין בחירה בשמות גלובליים (לא ישראלים, לדבריו) על ידי יוצאי ברית המועצות לשעבר לבין ירידתם מהארץ, המחקר שכאן הצליח להסביר סיבה אפשרית למתאם, והיא הרצון של ההורה להקל על היילוד ולחסוך ממנו קשיים במקרה של הגירה עתידית לחו"ל. כל זאת בעקבות הקושי שהיה להורה, כילד הנושא שם שקשה לבטא בעברית, להגר לישראל ולהיקלט בה (ראו סעיף 3.4.1.2.6). אותה סיבה עלתה גם מדברי מרואיינים יוצאי מדינות שאינן שייכות לברית המועצות לשעבר שגם הם היגרו במהלך חייהם לישראל עם שם זר שאינו מוכר בעברית.

אציין כאן כי לא כל המהגרים שנכללו באוכלוסיית המחקר בחרו לילדיהם שמות גלובליים, אלא ישנם שבחרו לילדיהם שמות מתוך תחושות הזדהות המשלבות בין התרבות היהודית לבין התרבות הישראלית (ראו סעיף 3.4.3.3.2). כלומר אותו רקע סוציולוגי הכולל הגירה של ההורה מחו"ל לישראל מוביל לבחירות שונות בכל הנוגע לשמות היילודים – במקרים מסוימים חשוב להורה לבחור שם גלובלי שיקל על קבלת השם במדינות אחרות; ובמקרים אחרים ההורה מעוניין לשייך את עצמו לישראל באמצעות בחירת שמות ישראלים לילדיו. השוני בין סוגי המקרים הללו ממחיש גם את התגובות המנוגדות לגלובליזציה – מצד אחד קבלת התרבות הגלובלית; ומצד שני התנגדות אליה ורצון לשמור על השתייכות לאומית.

במהלך ניתוח הראיונות הועמדו קטגוריות רבות שלא תרמו אמנם לשאלת המחקר, אך סיפקו מסגרת חשובה לתהליך הבחירה בשם הפרטי באשר הוא. מסגרת זו הכוללת זמנים, אסטרטגיות, נסיבות, נימוקים ומשוב (חשיבה על תהליך הבחירה בדיעבד), יכולה לשמש תשתית למחקרים איכותניים וכמותניים עתידיים הנוגעים לחקר השמות הפרטיים.

בזכות השאלון המקוון שהיווה חלק מהמחקר, אפשר היה לקבל מדד מהימן יותר, מאשר מהראיונות לבדם, בנוגע למושפעות ההורים מהגלובליזציה ובנוגע לאופי ההזדהות שלהם איתה (חלקי או מלא). השאלון פתח צוהר לתחומי החיים הרבים שאליהם קשורה הגלובליזציה (צרכנות, תירות, תקשורת המונים ועוד), ואף חידד אצל חלק מהמראיינים את עמדותיהם כלפיה.

כפי שראינו בסעיף 1.3.1.2, שמות פרטיים הם מדד לערכים חברתיים, ולכן מחקרים עשוי לשפוך אור על מידת המושפעות של החברה הישראלית מהגלובליזציה, ובכך יש לו חשיבות חברתית. ייחודו של מחקר

זה הטמון באופיו האיכותני, אפשר להעלות היבטים עמוקים ורחבים להשפעות גלובליות שלא זכו לביטוי ולטיפול, נעלמו ונבלעו במחקרים הכמותניים.

אסיים בציטוט המבטא את עבודת התיזה שהובאה כאן ובו מתוארת בחירה בשם גלובלי ליילוד כמייצגת את סגנון החיים שחוה היילוד בעידן הגלובלי:

[121] אבל היילי היא כל כך היילי. והיילי רואה "פרפר נחמד" ו"ססמי סטריט", יודעת לספור עד עשר ולשיר את ה-ABC אוכלת חומס וטופו, לומדת לחלוק עם החברים שלה, מגלה חמלה בלתי נגמרת לבעלי חיים, לא מבחינה בין גזע, צבע, דת או מין ולא מפסיקה לפזר אהבה מסביבה. היילי כבר ביקרה בניו יורק ויודעת לספר שיש שם פארק וסנאים. היא יודעת שהיא גרה בתל אביב ושיש פה חתולים והיא יודעת שסבתא הייתה בשוויץ והדודה שלה חזרה מהודו (בי ב).

6.2 כיוונים להמשך חקירה

כסיום למחקר זה שמוגש כאן כעבודת תיזה למ"א, וכמענה לבעיות ולקשיים שעלו במהלך ביצוע המחקר (ראו סעיף 5.3), אציע כאן מספר כיווני חקירה אפשריים להמשך. הן משום המסגרת והן לשם ניקיון מחקרי, נכון היה לייחד את המחקר לנימוקי הורים למתן שם לייילוד. כיוון חקירה מוצע הוא בדיקה דומה ומשווה לגבי שינוי שם: כיצד משתקפת הגלובליזציה בנימוקים לשינוי השם? היות ששינוי שם נוגע הן לנימוק של אדם לגבי עצמו – ולא לגבי זולתו, והן לנושא שם בוגר, מעניין יהיה להשוות בין חלק הגלובליזציה שנמצא במחקר זה כלפי נימוקי הענקת שם על ידי הורים לילדיהם, לבין שינוי שם כמוסבר (וראו דבריי על קטגוריות הנוגעות להשפעתה של תרבות המזרח הרחוק, כפי שהראיתי בסעיף 5.3).

כמו כן מעניין לחזור על מחקר איכותני זה בקרב אוכלוסיות נוספות, למשל לראיין בנוסף להורים החילוניים, הורים ממגזרים אחרים – דתיים וחרדיים, וכך לתת ביטוי לקטגוריות שלא הועמדו מהראיונות עם אוכלוסיית המחקר החילונית. פנייה למגזרים שונים תצדיק בשלב שני גם שילוב של מחקר כמותני משווה באמצעות המענה על השאלון המקוון. לצורך כך היגדי השאלון יצטרפו להיות מנוסחים כך שיתאימו רק לקטגוריה אחת, זאת כדי ליצור אי תלות בין ההיגדים בשאלון ולאפשר בדיקת מובהקות ותוקף.

כאמור בסעיף 6.1, בעקבות ניתוח הראיונות הועמדו קטגוריות רבות שלא תרמו אמנם לשאלת המחקר, אך סיפקו מסגרת חשובה לתהליך הבחירה בשם הפרטי באשר הוא. מסגרת זו הכוללת זמנים, אסטרטגיות, נסיבות, נימוקים ומשוב (חשיבה על תהליך הבחירה בדיעבד) יכולה, כאמור, לשמש תשתית למחקרים איכותניים וכמותניים עתידיים הנוגעים לחקר השמות הפרטיים. ואני מקווה שגם בהצעות אלו תורם המחקר שכאן לעיון בעברית ובלשון ולעיון בחברה הישראלית באמצעות כלים לשוניים.

רשימת מקורות

- אבניאון, 2007, אבניאון, א., 2007, **מילון ספיר החדש**, מהדורה אנציקלופדית, הוצאת איתאב וכתר ספרים.
- אדלר, 2006, אדלר, כ., 2006, **אסקלציה כבחירה באלטרנטיבה של הימנעות מהחלטה: השפעתם של מאמץ וחרטה על התנהגות אסקלטיבית**, רמת גן.
- אהרון, 2012, אהרון, י., 2012, **תן לי אהוי': סודן וכוחן של אותיות בקבלה**, אתר Ynet, נשלף ב-09.02.2014
- <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4293989,00.html>
- אורנן, 1983, אורנן, ע., 1983, "סכנות וסיכויים באחדות ישראל", **הד החינוך**, כרך נ"ח, גיליון א, עמ' 10-13.
- אטוקורלה, 2009, Athukorala, P. C., 2009, "The Rise of China and East Asian Export Performance: Is the Crowding-Out Fear Warranted? **The World Economy**, 32 (2), pp. 234-266.
- איגלי וצייקון, 1998, Eagly, A. H., Chaiken, S., 1998, "Attitude structure and function", In Gilbert, D.T., Fiske, S. T., Lindzey, G., (eds.), **The Handbook of Social Psychology**, Fourth Edition, 1, pp. 269-322.
- איגלי וצייקון, 2007, Eagly, A. H., Chaiken, S., 2007, "The Advantages of an Inclusive Definition of Attitude". **Social Cognition**, 25, pp. 582-602.
- אידל, 1996, אידל, מ., 1996, "יהדות, מיסטיקה יהודית ומאגיה", **מדעי היהדות**, 36, עמ' 25-40.
- אלון, 1975, אלון, א., 1975, **לכל איש יש שם: כיווני התפתחות של השם העברי הפרטי בארץ**, בית השיטה.
- אלמוג, 2004, אלמוג, ע., 2004, **פרידה משרוליק: שינוי ערכים באליטה הישראלית**, זמורה ביתן.
- אלמוג, 2009, אלמוג, ע., 2009, **האידיאולוגיה והתרבות היאפית בישראל**, אתר אנשים, נשלף ב-26.02.2012, <http://www.peopleil.org/details.aspx?itemID=7842>
- אלמוג, 2010, אלמוג, ע., 2010, **ניו אייג' בישראל – מדוע נעשינו "רוחנים"?**, אתר אנשים, נשלף ב-11.09.2012, <http://www.peopleil.org/details.aspx?itemID=30039>
- אלמוג ובלייס, 2008, אלמוג, ע., בלייס, ד., 2008, "הפטריוט מת – יחי היאפי! מהפכת התרבות בעולם המערבי – האדם הגלובלי", **כיוונים חדשים**, 18, עמ' 66-129.
- אפרת, 1986, אפרת, מ., 1986, "היש דקדוק לשמות יישובים", **לשונו**, 50, ירושלים, עמ' 5-30, 150-139.
- אפרת, 2003, אפרת, מ., 2003, ישן כפני חדש – על שאלת המלים המוחיות והדגמתן בתחדישי רטוש, בתוך אפרת, מ., (עורכת), **שירת רטוש ולשונו**, אוניברסיטת חיפה, עמ' 97-132.
- אפרת, 2006, אפרת, מ., 2006, "שמות פרטיים כתחדישים פרי דחיסה והתקה" בתוך אפרת, מ., (עורכת), **העברית ואחיותיה**, ו-ז, אוניברסיטת חיפה, עמ' 54-72.

- אפרת, 2012, אפרת, מ., 2012, "מודל נולד 2 : תיאורי הגזירה בעברית החדשה – סקירה ודיון", בתוך מוצ'ניק, מ., סדן, צ., (עורכים), **מחקרים בעברית החדשה ובלשונות היהודים** מוגשים לאורה (רודריג) שורצולד, ירושלים: הוצאת כרמל, עמ' 60-91.
- אפרת, 2013, Ephratt, M., 2013, "Names of people: Modern Hebrew". **Encyclopedia of Hebrew Language and Linguistics (EHLL)**, 2, USA: Brill, pp. 767-775.
- אפרתי, 2010, אפרתי, נ., 2010, **העברית בראי המדינה: מעמדה הציבורי של העברית מאז ייסוד המדינה**, ירושלים: האקדמיה ללשון עברית.
- אקינסו, 1981, Akinnaso, F. N., 1981, "Names and naming principles in cross-cultural perspective", **Names**, 29 (1), pp. 37-63.
- ארגמן, 2006, ארגמן, א., 2006, **הדנוטציות של מילות הרגש והאמצעים הלקסיקליים לביטוי בעברית**, אוניברסיטת חיפה.
- ארז וגטי, 2004, Erez, M., & Gati, E., 2004, A Dynamic, Multi-Level Model of Culture: From the Micro Level of the Individual to the Macro Level of a Global Culture, **Applied Psychology**, 53(4), pp. 583-598.
- ארנט, 2002, Arnett, J. J., 2002, The Psychology of Globalization. **American Psychologist**, 57(10), pp. 774-783.
- באב"ד, 1996, באב"ד, א., 1996, "ההתנהגות ההבדלית של המורה בכיתה", בתוך לסט, א., (עורך), **סוגיות בפסיכולוגיה של בית-הספר**, ירושלים: הוצאת מאגנס, עמ' 13-49.
- באב"ד וענבר, 1981, Babad, E. Y., Inbar, J., 1981, "Performance and personality correlates of teachers' susceptibility to biasing information", **Journal of Personality and Social Psychology**, 41(3), pp. 553-561.
- באומן, 2002, באומן, ז., 2002, **גלובליזציה, ההיבט האנושי**, תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, עמ' 114-95.
- בארי, 1997, Berry, J., 1997, "Immigration, acculturation and adaptation", **Apple Psychology** 46 (1), pp. 5-68.
- בארי והרפר, 1982, Barry, H. III., Harper, A. S., 1982, "Evolution of unisex names", **Names** 30 (1), pp. 15-22.
- בומס, 2011, Boms, N., 2011, "About the Virtual and Real: Old Media, New Media and the Making of a Freedom Revolution in the Middle East", **Israel Journal of Foreign Affairs**, 2 (1), pp. 51-71.
- בוניץ, 2010, בוניץ, נ., 2010, **שפות בישראל**, אתר אנשים, נשלף ב-02.01.2012, <http://www.peopleil.org/details.aspx?itemID=30082>

- Buchan, N. R., Brewer, M. B., Grimalda, G., Wilson, R. K., Fatas, E., Foddy, M., 2011, "Global social identity and global cooperation", **Psychological Science**, 22 (6), pp. 821-828. בוצין ושותפיו, 2011
- Bockstein, R., 1980, **Name Changing In Israel 1923-1970**, M.A Thesis, Tel-Aviv University. בוקשטיין, 1980
- בורשטיין-מקובצקי, ל., 1997, "שמות יהודי אסטנבול במאות ה-18 וה-19 על-פי רשימות הגיטין", בתוך דמסקי, א., (עורך), **ואלה שמות – מחקרים באוצר השמות היהודיים**, כרך א, רמת גן: אוניברסיטת בר-אילן, עמ' 13-26. בורשטיין-מקובצקי, 1997
- Beider, A., 2003, "Morphological principles for determining etymologies of Ashkenazic given names", **TAN**, 4, pp. 41-76. ביידר, 2003
- Beit-Hallahmi, B., 1992, **Despair and Deliverance: Private Salvation in Contemporary Israel**, Albany, NY: SUNY Press. בית הלחמי, 1992
- Beit-Hallahmi, B., 1998, "Naming norms and identity choices in Israel", In Krausz, E., Tulea, G., (eds.) **Jewish Survival**, New Brunswick, NJ: Transaction publishers, pp. 205-191. בית הלחמי, 1998
- Ben-Porat, G., 2005, "a New Middle East? Globalization, Peace and the Double Movement", **International Relation**, 19 (1), pp. 39-62. בן-פורת, 2005
- בן-פורת, ג., 2009, "מה ניתן ללמוד מכדורגל על גלובליזציה, ולהפך", בתוך קצוביץ, א., **פוליטיקה: כתב עת למדע המדינה וליחסים בינלאומיים**, גיליון מס' 18: גלובליזציה בישראל ובעולם, ירושלים: האוניברסיטה העברית בירושלים, עמ' 11-26. בן-פורת, 2009
- בן-רפאל, א., 2001, "גלובליזציה, לאומיות ואתניות: יסודות הרב-לשוניות בישראל", בתוך שיטרית, י., (עורך) **לשון וחברה בישראל בראשית המאה ה-21 – כנס חוקרים**, אוניברסיטת חיפה, עמ' 4-5. בן-רפאל, 2001
- בראל, צ., 2002, "בגנואה לא מדברים ערבית", **הארץ**, 27.07.2002, עמ' 188. בראל, 2002
- Bright, W., 2003, "What IS a Name? Reflections on Onomastics", **Language and Linguistics**, 4.4, pp. 669-681. ברייט, 2003
- ברנדר, ת., 2008, "לכל איש יש שם: השמות הפרטיים בישראל", **דעת לשון**, א, עמ' 169-181. ברנדר, 2008
- גבתון, ד., 2002, "תיאוריה המעוגנת בשדה: משמעות תהליך ניתוח הנתונים ובניית התיאוריה במחקר איכותי", בתוך צבר בן יהושע, נ., (עורכת), **מסורות וזרמים במחקר האיכותי**, הוצאת דביר, עמ' 195-227. גבתון, 2002
- Ghareeb, E., 2000, "New Media and the Information Revolution in the Arab World: An Assessment", **Middle East Journal**, 54 (3), pp. 395-418. גהאריב, 2000
- גוטוויין, ד., 2002, "לקרוע את מסווה ההפרטה", **ארץ אחרת: עיתון בשירות החברה**, גיליון 11. גוטוויין, 2002

- גוטוויין, 2007 גוטוויין, ד., 2007, "מהפכת ההפרטה והבניית הניגוד בין יהדות לדמוקרטיה בישראל", בתוך רביצקי, א., שטרן, י. צ., (עורכים), **זברים ושברי זברים: על יהדותה של מדינה דמוקרטית**, הספרייה לדמוקרטיה, עמ' 497-545.
- גולדברג, 1997 Goldberg, H. E., 1997, "Names in their social contexts – an anthropological perspective", **TAN**, 4, pp. 53-64.
- גולדברג, 2003 גולדברג, ה., 2003, "המזרחי והמזרחן: המפגש בין מרכזי הכהן לנחום סלושץ", **מחקרי ירושלים בפולקלור יהודי**, כ"ב, עמ' 145-157.
- גייאראמן, 2005 Jayaraman, R., 2005, "Personal Identity in a Globalized World: Cultural Roots of Hindu Personal Names and Surnames", **The Journal of Popular Culture**, 38 (3), Oxford, pp. 476-490.
- גימאני, 1997 גימאני, א., 1999, "שמות נשים יהודיות בתימן", בתוך דמסקי, א., (עורך), **ואלה שמות – מחקרים באוצר השמות היהודיים**, כרך ב, רמת גן: אוניברסיטת בר-אילן, עמ' 49-61.
- גירידהארדס, 2010 Giridharadas, A., 2010, **Language as a Blunt Tool of the Digital Age**, The New York Times.
- גלנר, 1994 גלנר, א., 1994, **לאומים ולאומיות**, רמת אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
- גנוז, 1997 גנוז, י., 1997, "שמות פרטיים כמאפיינים של תכונות ומעמד בספרות ובפולקלור", **מהות**, י"ט, עמ' 13-27.
- גרהארדס, 2005 Gerhards, J., 2005, **The Name Game: Cultural Modernization & First Names**, Transaction Publishers, pp. 124-65.
- גרהארדס והאקנברוך, 2000 Gerhards, J., Hackenbroch, R., 2000, Trends and Causes of Cultural Modernization: An Empirical Study of First Names, **International Sociology**, 15, pp. 501-531.
- גרונאו, 2002 גרונאו, ר., 2002, **הגלובליזציה – כלכלת ישראל בצל תהליכים בכלכלה העולמית**, המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 9-22.
- גריצן, 2008 Gerritzen, D., 2008, **First Names and Globalization**, Lecture, pp. 1-7, Retrieved- 28.09.11, <http://www.naamkunde.net/images/pdf/GerritzenICOS23.pdf>
- גרסיאל, 1987 גרסיאל, מ., 1987, **מדרשי שמות במקרא**, רמת גן: הוצאת רביבים.
- דה-לוי, 2009 דה-לוי, י., 2009, **על האפוסטיל**, אתר לשכת עורכי הדין בישראל, נשלף ב-15.01.2014 http://www.israelbar.org.il/article_inner.asp?pgId=2960&catId=1150
- דינור, 1985 דינור, ר., 1985, **שמות פרטיים כמסמלי זהות לאומית בישראל**, עבודת גמר לקראת תואר מוסמך, אוניברסיטת חיפה.

- Hunnerz, U., 1992, "The Global Ecumene", **Cultural Complexity: Studies in the Social Organization of Meaning**, Colombia University Press, pp. 217-269. האנרו, 1992
- Hutchinson, S. A., 1988, "Education and Grounded Theory", in Sherman, R., Rodman, B. W., (eds.) **Qualitative research in education: focus and methods**, London: Falmer Press, pp. 123-140. האציינסון, 1988
- Haarmann, H., 1989, **Symbolic Values of Foreign Language Use: From the Japanese Case to a General Sociolinguistic Perspective**, Mouton de Gruyter. הארמן, 1989
- הלד, ד., 2005, "אחרית דבר", בתוך הלד, ד., (עורך), **מבוא לחשיבה חברתית, כרך ד, עולם בתהליך גלובליזציה? תרבות, כלכלה, פוליטיקה**. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 207-217. הלד, 2005
- הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2011, **הודעה לעיתונות: לקט נתונים לרגל יום הילד הבין לאומי**, נשלף ב-10.11.2012, <http://www.mivzaklive.022.co.il/BRPortalStorage/a/40/66/93-2NoL3B3Gi9.pdf> הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2011
- המכון הישראלי לייצוא ולשיתוף פעולה בין-לאומי, 2011, **תפארת העבר מעצמת העתיד**, עמ' 26-30, נשלף ב-10.11.2012, http://www.export.gov.il/uploadfiles/09_2011/indiareport3.4.11lowres.pdf המכון הישראלי לייצוא ולשיתוף פעולה בין-לאומי – הודו, 2011
- המכון הישראלי לייצוא ולשיתוף פעולה בין-לאומי, 2011, **סין החדשה – ארץ ההזדמנויות הבלתי מוגבלות**, עמ' 16-24, נשלף ב-10.11.2012, http://www.export.gov.il/uploadfiles/09_2011/china10.3.11.pdf המכון הישראלי לייצוא ולשיתוף פעולה בין-לאומי – סין, 2011
- הרפז, י., 2007, "גלובליזציה בין האחדה לפירוק", **הד החינוך**, גילון דצמבר 03, עמ' 34-30. הרפז, 2007
- Wang, J., 2009, "China's Peaceful Rise: A Comparative Study", **EAI Fellows Program Working Paper**, 19, University of Wisconsin, pp. 1-37. וונג, 2009

- Weitman, S., 1981, "Some Methodological Issues in Quantitative Onomastics, *Names*, 29, pp. 181-196. ויטמן, 1981
- ויטמן, ס., 1988, "שמות פרטיים כמדדים תרבותיים: מגמות בזהותם הלאומית של ישראלים, 1882-1980, בתוך גרץ, נ., (עורכת), **נקודות תצפית: תרבות וחברה בארץ-ישראל**, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 141-149. ויטמן, 1988
- Zgusta, L., 1993, "Names", *Britannica*, 24, pp. 733-738. זגוסטה, 1993
- Zhang, X., Zhang, K. H., 2010, "How Does Globalisation Affect Regional Inequality within A Developing Country? Evidence from China", *Journal of Development Studies*, 39 (4), pp. 47-67. זחאנג וזחאנג, 2010
- Zhigang, W., Micklin, M., 1996, The Transformation of Naming Practices in Chinese Families: Some linguistic clues to social change", *International Sociology*, 11, pp. 187-212. זהינגג ומיקלין, 1996
- Zelinsky, W., 1970, "Cultural variation in Personal Name Patterns in eastern United States", *Annals of the association of American Geographers*, 60 (4), pp.743-769. זלינסקי, 1970
- זקוביץ, י., 1982, "שם, שמות עצם פרטיים בישראל", **אנציקלופדיה מקראית**, כרך ח, עמ' 29-67. זקוביץ, 1982
- חנין, ד., 2007, **הגלובליזציה – הבטחות ומיתוסים**, אתר הגדה השמאלית, נשלף ב-22.12.2013, <http://hagada.org.il/2007/09/28> חנין, 2007
- טורי, ג., 1988, "עברות שמות-משפחה בארץ-ישראל כיתרגום תרבותי": תרגיל שלדי במסגרת הסמיוטיקה של התרבות", בתוך גרץ, נ., (עורכת) **נקודות תצפית: תרבות וחברה בארץ-ישראל**, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 152-171. טורי, 1988
- Trautmann, T, R., 1997, *Aryans and British India*, Berkeley. טראוטמן, 1997
- טרכטנברג, מ., 2002, "תוואים להפצה ולאימוץ טכנולוגיות בכלכלה גלובלית", גרונאו, ר., (עורך), **הגלובליזציה – כלכלת ישראל בצל תהליכים בכלכלה העולמית**, המכון הישראלי לדמוקרטיה, עמ' 23-38. טרכטנברג, 2002
- ידגר, י., 2004, **הסיפור שלנו: הנרטיב הלאומי בעיתונות הישראלית**, אוניברסיטת חיפה. ידגר, 2004
- Iwabuchi, K., 2002, *Recentering Globalization: Popular culture and Japanese transnationalism*, Duke University Press, pp. 1-84. יואבוצ'י, 2002

- יצביב, 2002 יצביב, ג., 2002, **לכסיקון חברתי**, מהדורה שלישית, ירושלים: אקדמון, עמ' 39-40.
- Lawson, E. D., 1984, "Personal names: 100 years of social science contributions", **Names**, 32 (1), pp. 45-73. 1984 לאוסון,
- כהן, 2007 כהן, ז., 2007, **הצופן: סודות היקום ושם האדם הטמונים האותיות העבריות**, ירושלים.
- כהן, 2008 כהן, ק., 2008, **ספר השמות הענק**, הוצאת אסטרוולוג.
- Lehrer, A., 1994, "Proper names: Lingsuitic aspects", in Asher, R. E., Simpson, J.M.Y., (eds.) **The Encyclopedia of Language and Linguistics**, Oxford: Pergamon Press, pp. 3372-3374. 1994 להרר,
- לואיס, 2001 לואיס, ב., 2001, "שורשי הזעם האיסלאמי", **גלילאו: כתב עת למדע ומחשבה**, 48, הוצאת SBC לבית מוטו תקשורת.
- Leitmann, B. L., 2005, "Globalisation and its consequences", **Eotvos Lorand Tudomanyegyetem**, Budapest, pp. 207-221. 2005 לייטמן,
- Leech, G. N., 1974, "Seven Types of Meaning", **Semantics**, London: Penguin Books, pp.10-27. 1974 ליץ,
- Lach, D. F., Edwin J. V. K., 1993, **Asia in the Making of Europe**, III, Chicago: University of Chicago Press. 1993 לץ' ואדווין,
- מגד, 1955 מגד, א., 1955, "ייד ושם", **ישראל חברים – ט"ו סיפורים**, תל אביב: הקיבוץ המאוחד.
- מגד, 2002 מגד, א., 2002, "השם ובעל השם", בתוך דמסקי, א., (עורך), **ואלה שמות – מחקרים באוצר השמות היהודיים**, כרך שלישי, רמת גן: הוצאת אוניברסיטת בר-אילן, עמ' קיא-קטז.
- מדינה, 2005 מדינה, ב., רובינשטיין, א., 2005, **המשפט החוקתי של מדינת ישראל**, מהדורה ו, כרך א, תל אביב: הוצאת שוקן, עמ' 49-52. 2005 ורובינשטיין,
- Mydans, S., 2007, **Across cultures: English is the word**, International Herald Tribune, pp. 1-4, Retrieved- 30.09.11, <http://www.iht.com/articles/2007/04/09/asia/englede.php?page=1> 2007 מיידנס,
- <http://israel-sociology.org.il/uploadimages/ListofWordsFeb2010.pdf> מילון מונחי סוציולוגיה, 2010
- Miller, N., 1927, "Some Aspects of the Name in Cultural History", **American Journal of Sociology**, 32 (4), The University of Chicago Press, pp. 585-600. 1927 מילר,

- McDavid, J. W., Harari, H., 1973, "Name stereotypes and teachers' expectations", **Journal of Educational Psychology**, 65(2), pp. 222-225. מקדיוויד והררי, 1973
- Markey, T. L., 1982, "Crisis and cognition in onomastics", **Names**, 30(3), pp. 129-142. מרקי, 1982
- נדב, מ., רבין, ס., בנימין, מ., בן ציון, י., שיבר, א., 2008, **העצמי במראת השם**, הקיבוץ המאוחד. 2008 נדב ושותפיו
- נוסק, ה., 2002, "החברה הישראלית – דמוקרטיה במבחן הליברליזציה", בתוך נוסק, ה., (עורך), **ישראל בתחילת המאה ה-21**, תל-אביב: המכללה למינהל, עמ' 23-11. 2002 נוסק
- נצר, נ., 2001, "הפרחה, הזלמן והלשונות הרעות: לדיוקנה של המטונימיה העממית", בתוך שורצולד, א., ניר, ר., (עורכים), **ספר בן ציון פישלר**, אבן יהודה: רכס, עמ' 223-213. 2001 נצר
- Sobel, Z. and Beit-Hallahmi, B. (Eds.), 1991, **Tradition, Innovation, Conflict: Judaism and Jewishness in Contemporary Israel**. סובל ובית הלחמי, 1991
- Albany, NY: SUNY Press, pp. 25-29..
- Seeman, M. V., 1976, "The psychopathology of everyday names", **British Journal of Medical Psychology**, 49, pp. 89-95. סימן, 1976
- Selvi, A. F., 2007, **A multifactorial sociolinguistic analysis of Business naming practices in Turkey**, Thesis, Middle East technical University, pp. 3-27. סלבי, 2007
- עוקשי, צ., 2003, "לקרוא בשם: מגמות פסיכולוגיות בקריאת שם פרטי במקרא" בתוך רוזנסון, י., עוקשי, צ., (עורכים), **דרך אפרתה**, י"א, ירושלים: מכללת אפרתה, עמ' 115-101. 2003 עוקשי
- עפרת, ג., 2012, "האמנות בעידן הגלובליזם: האש הגלובליסטית אחזה בשדה הישראלי הצמא כל כך לקשר עולמי; הקץ ליכאן לא שם", בתוך אייל, א., (עורך) **כיוונים חדשים** – כתב עת לענייני ציונות, יהדות, מדיניות, חברה ותרבות, 26, עמ' 149-134. 2012 עפרת
- עצר, אורנית., 2011, **האוצר והתמ"ת מחזקים קשרי מסחר עם סין**, אתר ערוץ 7, נשלף ב-10.11.2012. 2011 עצר
- <http://www.inn.co.il/News/News.aspx/216449>
- Fu, J. H. Y., Chiu, C. Y., 2007, Local Culture's Responses to Globalization. **Journal of Cross-Cultural Psychology**, 38 (5), pp. 636-653. פו וצ'יו, 2007

- Falk, A., 1975, "Identity and name change", **Psychoanalytic Review**, 62, pp. 647-657. פלק, 1975
- פרידמן, ש. י., 1999, "השם גורם: דברי החכם נופלים על שמו", בתוך דמסקי, א., (עורך), **ואלה שמות – מחקרים באוצר השמות היהודיים**, כרך ב, רמת גן: אוניברסיטת בר-אילן, עמ' נא-עז. פרידמן, 1999
- Friedman, T. L., 2006, "Globalization of the Local", **The World is flat – A Brief History of the Twenty-first century**, New York, pp. 514-505. פרידמן, 2006
- פרידמן, י., 2006, "אתיקה במחקר החינוך: החוקר, הנחקר והמדע", הרצאה ביום עיון: **אתיקה במחקר ובחינוך – דילמות ושבון**, מכון מופ"ת, נשלף ב-12.05.2012, <http://old.mofet.macam.ac.il/iun-archive/ethika/video> פרידמן, י., 2006
- פרס, ש., נאור, א., 1993, **המזרח התיכון החדש: מסגרת ותהליכים לעידן השלום**, תל-אביב: הוצאת סטימצקי. פרס ונאור, 1993
- Tsai, M., C., 2007, "Does Globalization Affect Human Well-Being?" **Social Indicators Research**, 81, pp. 103-126. צאי, 2007
- צבר בן-יהושע, נ., 1995, **המחקר האיכותי בהוראה ובלמידה**, הוצאת מודן. צבר בן-יהושע, 1995
- צבר בן-יהושע, נ., 2006, "למי שייכים הסיפורים? דילמות אתיות בפרדיגמה איכותית", הרצאה ביום עיון: **אתיקה במחקר ובחינוך – דילמות ושבון**, מכון מופ"ת, נשלף ב-10.05.2012, <http://old.mofet.macam.ac.il/iun-archive/ethika/video> צבר בן-יהושע, 2006
- צוקרמן, ג., 2010. "שמות נפוצים לילדים: רצון לחיים נעימים", **עיתון ישראל היום**, מדור דעות, 21.11.10, עמ' 29. צוקרמן, 2010
- Chiu, C. Y., Cheng, S. Y. Y., 2007, "Toward a social psychology of culture and globalization: Some social cognitive consequences of activating two cultures simultaneously". **Social and Personality Psychology Compass**, 1 (1), pp. 84-100. צ'יו וצ'יאנג, 2007
- Coats, R., 2005, **What is onomastics?**, ICOS, pp. 1-2, Retrieved-02.11.11, <http://www.icosweb.net/index.php/whatis-onomastics.html> קואטס, 2005

- Kowner, R., Rosenhouse, J., 2008, "The Hegemony of English and Determinants of Borrowing from its Vocabulary", In Kowner, R., Rosenhouse, J., (eds.) **Globally Speaking: Motives for Adopting English Vocabulary in Other Languages**. Cromwell press: Great Britain, pp: 4-19. קובנר ורוזנהויז, 2008
- Collins, W., 2009, **Collins English Dictionary - Complete & Unabridged**, 10th Edition, Retrieved- 02.11.11, <http://dictionary.reference.com/browse/globalization> קולינס, 2009
- Cooper, S., 1999, "Names as cultural documents", **TAN**, pp. 13-22. קופר, 1999
- קוקרין, א., פיין, ק., 2005, "חברה בתהליך גלובליזציה?" בתוך הלד, ד., (עורך), **מבוא לחשיבה חברתית, כרך ד, עולם בתהליך גלובליזציה? תרבות, כלכלה, פוליטיקה**. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה. קוקרין ופיין, 2005
- Koranyi, B., Klesty, V., 2012, **European Union wins Nobel Peace Prize**, Reuters, Retrieved – 12.11.12 קוראני וקלסטי, 2012
- Cleveland, M., Laaroche, M., 2007, "Acculturaton to the global consumer culture: Scale development and research paradigm", **Journal of Business Research**, 60 (3) pp: 249-259. קלבנד ולארוא'ץ, 2007
- Clifton, J., 2013, "What's in a name? Names, National Identity, Assimilation, and the New Racist discourse of Marine Le Pen", **Pragmatics**, 23 (3), pp. 403-420. קליפטון, 2013
- Kamrava, M., 2004, "Structural Impediments to Economic Globalization in the Middle East", **Middle East Policy**, 11 (4), pp. 96-112. קמרבה, 2004
- Xinru, L., 2010, **The Silk Road in World History**, Oxford University Press. קסינרו, 2010
- קצוביץ, א., 2009, **פוליטיקה: כתב עת למדע המדינה וליחסים בינלאומיים**, גיליון מס' 18: גלובליזציה בישראל ובעולם, ירושלים: האוניברסיטה העברית בירושלים, עמ' 7-10. קצוביץ, 2009
- Crystal, D., 2003, **English as a Global Language**, Second Edition, Cambridge University Press. קריסטל, 2003
- קרנצ'ר, א., 2004, "ניקול, דניאל ומה שביניהם: מגמות באוריינטציה התרבותית של עולי שנות התשעים כפי שהיא משתקפת בשמות שהם בוחרים לילדיהם" **סדרת ניירות עבודה**, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. עמ' 5-20. קרנצ'ר, 2004

- רביחא, רביחא, י., 2012, מחקר חדש: 80 מיליון משתמשי אינטרנט במהפכת המזה"ת, אתר MySay, נשלף ב-12.11.2012, 2012
- <http://www.amitologit.mysay.co.il/articles/ShowArticle.aspx?articlePI=aaazyt>
- רוזן, 2013, רוזן, א., 2013, האם השמות שנתנו לבנות שלנו מקטינים אותן?, אתר Mako, נשלף ב-12.06.2013, 2013
- <http://www.mako.co.il/home-family-relationship/family/Article-baef057b76f2f31006.htm>
- רוזנהויז, רוזנהויז, י., 2001, "שמות פרטיים בערבית בהווה ובעבר", בתוך בר, ע., דודיאן, א., (עורכות) ביטאון למורים לערבית ולאסלאם, גיליון 26, חיפה: הטכניון, עמ' 121-130. 2001
- רוזנהויז, Rosenhouse, J., 2002, "Personal Names in Hebrew and Arabic: Modern Trends compared to the past", *Journal of Semitic Studies*, XLVII (1), The University of Manchester, pp. 97-113. 2002
- רוזנהויז, רוזנהויז, יהודית, 2003, "שמות פרטיים בעברית בת זמננו: נטיות חדשות בהשוואה לעבר", בתוך סיוון, ד., הלוי-קירטשוק, פ. י., (עורכים), קול ליעקב, באר שבע: אוניברסיטת בן גוריון בנגב, עמ' 341-357. 2003
- רוזנטל, רוזנטל, ר., 2001, "וייקרא שמן בישראל אורטל ומורטל", הזירה הלשונית – דיוקן העברית הישראלית, הוצאת עם עובד, עמ' 92-101. 2001
- רום, רום, מ., 2008, אז איך קוראים לך עכשיו? איתגור וניכוס בתהליך הבחירה של נשים ישראליות בשאלת שם המשפחה לאחר הנישואין, רמת גן: אוניברסיטת בר אילן. 2008
- רום, רום, א., 2005, הגלובליזציה של ישראל – מק'וורלד בתל-אביב ג'יהאד בירושלים, תל אביב: הוצאת רסלינג. 2005
- שביב, שביב, ש., 1979, "שם, שמות", האנציקלופדיה העברית, כרך ל"א, עמ' 1016-1007. 1979
- שוקף, Shokef, E., Erez, M., 2006, "Global work culture and global identity, as a platform for a shared understanding in multicultural teams", *National Culture and Groups*, 9, pp. 325-352. 2006
- שורצולד- שורצולד-רודריג, א., 2000, "שורש הפועל וזיקת השם לפועל", בתוך שורצולד-רודריג, א., בלום-קולקה, ש., אולשטיין, ע., ספר רפאל ניר: מחקרים בתקשורת, בבלשנות ובהוראת הלשון, ירושלים: הוצאת כרמל, עמ' 426-438. 2000
- שורצולד- שורצולד-רודריג, א., בירנבוים, ע. מ., 2001, עיוני צורה ומשמעות בשמות פרטיים של דתיים וחילוניים ילידי 1983-1992, תלפיות: שנתון המכללה, עמ' 465-474. 2001
- שחר, שחר, א., 2000, "כפר גלובלי? עיר גלובלית!" פנים: כתב עת לתרבות, חברה וחינוך, 12, הוצאת הסתדרות המורים. 2000

- שטאל, 1995, א., 1995, "שמות ילדים כמשקפים הבדלים אידיאולוגיים בין הורים", **ידע עם: במה לפולקלור יהודי**, כ"ו (59-60), עמ' 186-194.
- שיר, 2002, ר., 2002, **מאגיה ומיסטיקה ביהדות: קבלה, כישוף ויכולות על טבעיות**, הוצאת כתר.
- שלו, 1991, ע., 1991, **תפיסת הזהות הלאומית בישראל וביטוייה בבחירת שמות לצאצאים**, עבודת גמר לקראת תואר מוסמך, אוניברסיטת חיפה.
- שמעוני, 2010, ש., 2010, "ניתוח שיח בגישת התיאוריה המעוגנת בשדה", בתוך קופרברג, ע., **חקר הטקסט והשיח**, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, עמ' 25-46.
- שפירא ובן-אליעזר, 1986, י., בן-אליעזר, א., 1986, "תהליך החיברות", **יסודות הסוציולוגיה**, תל אביב: עם עובד, עמ' 58-72.
- שקדי, 2003, אשר., 2003, **מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תיאוריה ויישום**, הוצאות רמות.
- שרביט, 2011, נ., 2011, **הצעת החוק שתשים סוף לשמות יצירתיים**, אתר nrg מעריב, נשלף ב- 12.06.2013,

<http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/321/439.html>

רשימת נספחים

בקשה להשתתפות במחקר	נספח א
דף פרטים אישיים	נספח ב
שאלון המחקר	נספח ג
אישור ועדת האתיקה	נספח ד
אישור ביצוע השתלמות	נספח ה
קורפוס המחקר	נספח ו
ראיונות מחקר חלוץ (ר"ח)	
ראיונות עומק (ר"ע)	
כתבות (כ')	
בלוגים (ב')	
קטעי פורומים (פ')	
קטעים מצוטטים מתכניות טלוויזיה (ט')	

בקשה להשתתפות במחקר

חוקרת אחראית: פרופי מיכל אפרת

סטודנטית: אושרי זיגלבוים

המחקר נערך במסגרת לימודי תואר שני באוניברסיטת חיפה ועניינו בחירת שמות לילדים.

במסגרת מחקר זה נקיים עימך ראיון. משך הראיון לא יעלה על שעה. ראיון זה יוקלט במכשיר הקלטת שמע דיגיטלי. תמלול של הראיון יימסר לך לאישור פרסומו המלא או החלקי בעבודת המחקר.

כל השמות הפרטיים שיאמרו בראיון גלויים בכתבת המחקר ופרסומו. בעת החתימה על תמלול הראיון, תוגש לך רשימת כל השמות האחרים: שמות משפחה, שמות מקומות (יישובים מקומות עבודה וכד') וכד' שהזכרת בראיון. יהיה עליך לחתום במעמד זה אם רשאת החוקרת לפרסם שמות אלה במחקרה – אם לא.

בתום הראיון יועבר שאלון.

ידוע לך שזכותך להפסיק את הניסוי בכל זמן.

בחתימתי שכאן אני מאשרת הסכמתי להשתתף במחקר המתואר כאן.

שם מלא: _____

חתימה: _____

תאריך: _____

נספח ב: דף פרטים אישיים

פרטי ההורים

מקצוע	שפת אם	ארץ לידה	שנת לידה	שם משפחה	שם פרטי	קרבה

פרטי הילדים

שפת אם	ארץ לידה	שנת לידה	מין	שם משפחה	שם אמצעי	שם פרטי

נספח ג: שאלון המחקר

אושרי זיגלבוים
מחקר לתזה

הורים יקרים!

בהמשך לראיון שקיימנו, השאלון שלפניכם גם הוא חלק מהמחקר.

בשאלון 60 היגדים. כלפי כל היגד ציינו את מיקום עמדתכם ברצף: 1 - לא מסכימים בכלל,

עד 7 - מסכימים במידה רבה.

תודה מראש על השתתפותכם ועל הסכמתכם לענות על שאלון זה.

כתבו כאן את שמכם המלא:

לחץ למעבר לעמוד הבא

מסלימים
במידה רבה

לא מסלימים
בכלל

70 60 50 40 30 20 10

מהנה להיות עם אנשים מארצות אחרות וללמוד
על דעותיהם ועל השקפותיהם הייחודיות.

70 60 50 40 30 20 10

הגיל יחסית לראות פרסומות למוצרים זרים או
כלל עולמיים באמצעי התקשורת המקומיים.

70 60 50 40 30 20 10

אנחנו שמים לב לפריטי האופנה שלובשים בו
גילנו אשר גרים בארצות אחרות.

70 60 50 40 30 20 10

רוב השחקנות והשחקנים המועדפים עלי הם
מהולנדי.

70 60 50 40 30 20 10

הלאום של נבדל ושונה מלאומים אחרים.

לחץ למעבר לעמוד הבא

מסלימים
במליזה רבה

לא מסלימים
בכלל

7 6 5 4 3 2 1

אנחנו אוהבים לקרוא מגזינים על אופנה, עיצוב
ומגמות הנפוצות בארצות אחרות.

7 6 5 4 3 2 1

אנשים מתרבויות אחרות מעוררים בי עניין.

7 6 5 4 3 2 1

כמעט כל השירים שאנו מאזינים להם הם
באנגלית.

7 6 5 4 3 2 1

פרסומות למוצרים זרים וכלל עולמיים נמצאות
בכל מקום.

7 6 5 4 3 2 1

עד כה ביקרתי ביותר משתי ארצות.

לחץ למעבר לעמוד הבא

מסלימים
במידה רב

לא מסלימים
בכלל

7 6 5 4 3 2 1

מהנה להחליף רעיונות עם אנשים מתרבויות או
מארצות אחרות.

7 6 5 4 3 2 1

אנחנו מעדיפים לצפות בפרסומות שמקורן בארץ.

7 6 5 4 3 2 1

אנחנו מרגישים מאוד נוח כאשר אנחנו מדברים
אנגלית.

7 6 5 4 3 2 1

מהנה לקרוא מגזינים אמריקניים.

7 6 5 4 3 2 1

זהות לאומית בשבילי היא להיות ככל הלאומים
האחרים.

לחץ למעבר לעמוד הבא

מסלימים
במליה רבה

לא מסלימים
בלל

7 6 5 4 3 2 1

כאשר אנחנו מתיירים, אנחנו אוהבים להתמזג עם המקומיים ועם תרבותם.

7 6 5 4 3 2 1

לפרסום של חברות זרות או כלל עולמיות יש השפעה חזקה על בחירות הלבוש שלי.

7 6 5 4 3 2 1

לימוד על אורחות חיים של אנשים ממדינות אחרות תורם לי רבות.

7 6 5 4 3 2 1

כשמוזיעים על זמיה של ישראל בפרס בינלאומי, אני גאה ביכולת שלנו לתרום לעולם.

7 6 5 4 3 2 1

מהנה להאזין למוזיקה שהיא פופולרית בארה"ב.

לחץ למעבר לעמוד הבא

מסלימים
במילה רב

לא מסלימים
בלל

7 6 5 4 3 2 1

רוב חומר קריאת הפנאי שלי (לא לימודים או עבודה) הוא באנגלית.

7 6 5 4 3 2 1

אנו מושפעים הן מהתרבות המקומית והן מתרבויות אחרות.

7 6 5 4 3 2 1

אנחנו מרגישים בבית בארצות אחרות.

7 6 5 4 3 2 1

אנחנו אוהבים את הדרך שבה מתלבשים האמריקנים.

7 6 5 4 3 2 1

כשמדווחים בכלי התקשורת הזרים על מחול או על מעילה של ישראל, זה מביש אותי.

לחץ למעבר לעמוד הבא

מסלימים
במליצה רובה

לא מסלימים
בכלל

7 6 5 4 3 2 1

כאשר אנחנו מתוירים בחו"ל, אנחנו מעריכים את
האפשרות למצוא מסעדות ומוצרים מערביים.

7 6 5 4 3 2 1

עדיף להיות כפי שאנשים חיים בארה"ב.

7 6 5 4 3 2 1

בזמן צפייה בסלווידה נדמה כי מספר הפרסומות
של מותגים כלל עולמיים גדול בהשוואה למספר
הפרסומות של מותגים מקומיים.

7 6 5 4 3 2 1

מהנה לצפות בסרטים הוליוודיים דוברי אנגלית
ללא כתוביות.

7 6 5 4 3 2 1

לפי הכול, אדם צריך לחשוב על עצמו.

לחץ למעבר לעמוד הבא

מה יש לך לומר על השאלון?

לסיים לחץ כאן

נספח ד: אישור ועדת האתיקה

אוניברסיטת חיפה
ועדת אתיקה לניסויים בבני אדם

י"ב אדר, תשע"ב
6 מרץ, 2012

לכבוד
פרופ' מיכל אפרת
גב' אושרי זיגלבוים
החוג ללשון עברית

שלום רב,

הנדון: "השתקפותם של תהליכי גלובליזציה בבחירת שמות פרטיים לילדים יהודים בישראל בעשור האחרון" (אישור מס' 050/12)

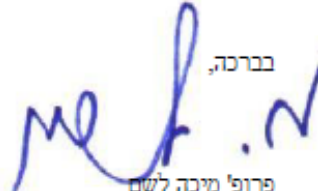
הנני מתכבד להודיעכן כי הוועדה לבדיקת מחקרים בבני אדם עברה על הצעת המחקר והמסמכים הנלווים שהגשנתן. הוועדה התרשמה שמדובר במחקר שעונה על הקריטריונים של מחקר אתי ומאשרת אותו ככזה. מיותר לציין שהאחריות על ביצוע המחקר לפי הכללים של אתיקה מחקרית ומדעית נשארת אצל החוקרים.

אנו מבקשים שתציינו את מס' הבקשה על כל הצעת מחקר, דו"חות, פרסומים וכדומה, לדוגמא: "מס' אישור ועדת אתיקה לניסויים בבני אדם, אוניברסיטת חיפה, מס' אישור _____".

לידיעתכן, "כל חוקר המגיש בקשה לוועדת אתיקה במחקרים בבני אדם ישלימו תוכנית הכשרה לאתיקה במחקרים בבני אדם, כגון זה של המוסד הלאומי האמריקני לבריאות (NIH) או קורס שווה ערך העוסק בהגנה על נבדקים בני אדם, סרם יגיש הצעת מחקר לרשות המחקר. אישורי השלמה יועברו לרשות המחקר לארכיון."

הכשרה ואישור ניתן לקבל באתר: <http://phrp.nihtraining.com/users/login.php>

אנו מאחלים לכן הצלחה בהמשך העבודה.

בברכה,
פרופ' מיכה לשם
יו"ר ועדת אתיקה המוסדית
וועדה לבדיקת מחקרים בבני אדם

אוניברסיטת חיפה
ועדת אתיקה לניסויים בבני אדם
Chairman - Committee to Evaluate
Human Subject Research
University of Haifa

נספח ו: קורפוס המחקר

1. ראיונות מחקר חלוץ

ר"ח א:

רקע: הילדה נולדה בשנת 2007 (בת שלישית). גיל האם: 38, גיל האב: 41, שני ההורים ילידי ישראל ממוצא אשכנזי (פולין וליטא). השפה המדוברת בבית היא עברית, שפה זרה: אנגלית.

השם הפרטי הנבחר: ליה

השם הפרטי שנדחה: לאה

נימוקי האב כלשונם: "לפני עליה נולדה, נפטרה סבתא שלה שקראו לה לאה. רצינו מאוד לקרוא לה על שמה, אבל לא רצינו שיהיה לה שם של מישהי מבוגרת שנולדה בפולין, אז שינינו ליה. כאשר שאלתי את האב מדוע הם בחרו דווקא בליה, הוא ענה: "זה שם שנשמע עכשווי יותר ואמריקאי יותר".

ר"ח ב:

רקע: הבנות נולדו בין השנים 2005-2008. גיל האם: 38, גיל האב: 38, שני ההורים ילידי ישראל ממוצא אשכנזי. הסבתא (מצד האם) נולדה בצרפת והסב (מצד האב) נולד ברומניה. שני הוריו של האב נולדו בישראל והם ממוצא פולני. בבית מדברים עברית, שפות נוספות: אנגלית וצרפתית.

השמות הפרטיים הנבחרים: גאיה חנאי

נימוקי האם כלשונם: "היה חשוב לנו שלבנות שלנו יהיו שמות שתהיה להם משמעות בכל מקום בעולם וגם לא רצינו שמות עם רי"ש וחי"ת, כי קשה להגיד את האותיות האלה". כאשר שאלתי את האם למי קשה להגיד את האותיות האלה, היא ענתה: "קודם כול לאמא שלי כי היא צרפתייה, אבל גם בארצות הברית, באנגליה ובשאר אירופה".

ר"ח ג:

רקע: הילד נולד בשנת 2007 (בן בכור). גיל האם: 32, גיל האב: 35, שני ההורים ילידי הארץ ממוצא מזרחי (מרוקאי, סורי וטריפוליטאי). בבית מדברים עברית. שפות נוספות: אנגלית וערבית מרוקאית.

השם הפרטי הנבחר: ליאון

השם הפרטי שנדחה: ליאור

נימוקי האם כלשונם: "כשליאון נולד התלבטנו בין השם ליאור שאהבנו מאוד לבין השם ליאון. בעלי החליט לקרוא לו ליאון כי רצינו שיהיה לו שם שמוכר בחו"ל אבל שיש לו משמעות יפה גם בעברית ובגלל זה אנחנו מתקנים את כולם שקוראים לו ליאון [במלרע] ולא לאון [במלעיל]".

ר"ח ד:

רקע: הילדה נולדה בשנת 2009 (בת בכורה). גיל האם: 31, גיל האב: 31, שני ההורים ילידי הארץ - האב ממוצא מרוקאי והאם ממוצא ברזילאי-ארגנטינאי. בבית מדברים עברית. שפות נוספות: אנגלית ופורטוגזית.

השם הפרטי הנבחר: ניה

השם הפרטי שנדחה: שירה

נימוקי האם כלשונם: "היו לנו שתי אפשרויות עם נויה והתלבטנו המון. יומיים אחרי שהיא נולדה החלטנו ניה ולא שירה כי יש בעיה עם הרי"ש בארצות אחרות, נגיד בברזיל וארגנטינה, איפה שהמשפחה שלי נמצאת, הם לא מצליחים להגיד רי"ש, אז החלטנו ללכת על משהו נוח יותר, לא רק בארץ. ובלי קשר נויה הרבה יותר מתאים לה, בדיעבד".

ר"ח ה:

רקע: הילדה נולדה בשנת 2006 (בת שנייה). גיל האם: 35, גיל האב: 36, שני ההורים ילידי הארץ ממוצא אשכנזי (פולני-הונגרי). שפות נוספות: אנגלית ופורטוגזית.

השם הפרטי הנבחר: כל

נימוקי האם כלשונם: "רצינו שם קצר בגלל שם המשפחה המסורבל ובחרנו בשם כל בגלל המשמעות היפה שלו בצרפתית. רצינו, בעצם קיווינו שתהיה לנו ילדה יפה ומוצלחת, אז בחרנו בשם הזה".

ר"ח ו:

רקע: הילדה נולדה בשנת 2006 (בת שלישית). גיל האם: 42, גיל האב: 41, שני ההורים ילידי הארץ. האם ממוצא אשכנזי ומזרחי והאב ממוצא אשכנזי (רוסי).

השם הפרטי הנבחר: אגם

השם הפרטי שנדחה: אלמוגית

נימוקי האם כלשונם: "היה לנו ברור שזה צריך להיות קשור לים בגלל האחיות שלה [סוף ואדווה]. בעלי הציע את השם אלמוגית ואני התנגדתי בתוקף. זה שם ארוך מדי, ואני לא סובלת את ה'X'ית' הזו כמו משלומית, רונית... זה מיושן נורא והעדפתי שם קצר, אפנתי, רענן כמו אגם".

2. ראיונות עומק

מתוך הגנה על פרטיותם של המרואיינים השמטתי מהתמלולים עד כמה שניתן פרטים מזהים כגון גיל, מקצוע, מקום מגורים ועוד, ואלה שמורים אצלי. הותרתי, כמובן את השמות הפרטיים ולעיתים גם את שם המשפחה ופרטי מידע נוספים, כאשר היו רלוונטיים. כל תמלולי הראיונות קיבלו את אישורם של המרואיינים בכתב על תוכנם ועל השמות והפרטים הנכללים בהם. בחלק מהראיונות השתתפו שני ההורים ובחלק רק הורה אחד, אך באף ראיון לא מדובר במשפחה חד הורית.

ר"ע א: ראיון עם אלדד ודנה

מראיינת: נתחיל שתגידו לי משהו על השם שלכם כל אחד.

דנה: אני לא יודעת, אני רק יודעת שהיו אמורים לקרוא לי כרמית אבל בסוף החליטו לקרוא לי דנה.

מראיינת: ואת אוהבת את השם?

דנה: מאו... כן ולא, התחלתי להתחבר אליו לאחרונה.

מראיינת: ואלדד?

אלדד: אני, מה שאני יודע זה שאבא שלי כן חיפש שם מהתנ"ך, אבל לא יוסי, משה, דוד, אלא משהו יותר מעניין, אבל הוא רצה שזה יהיה מהתנ"ך. ולא אני לא אוהב את השם שלי. אף פעם לא אהבתי.

מראיינת: אז ספרו לי איך בחרתם את השם נעם.

דנה: לא היה יותר מדיי אופציות אני חושבת, זה היה השם היחיד שפשוט אהבנו.

מראיינת: מה אהבתם בו?

דנה: אני בהתחלה רציתי עידן, אבל זה עשה לי אסוציאציה לא טובה עם מישהו שעבדתי איתו אז החלטתי שלא, למרות שעידן זה נדבק בי, נורא רציתי את השם הזה, מאוד, ואז נעם, נעם כאילו חלח לי, כאילו נעם זה שם יפה, לאט לאט שמעתי כל ההיריון נעם נעם אז ככה תוך כדי ספורט – בהליכות, הייתי חושבת על שמות נעם זה השם שהכי תפס. איך שהוא מתגלגל, איך שהוא נשמע, איך שהוא... גם הייתה לי אסוציאציה לא טובה עם מישהו מהתיכון מאוד מופרע שזה עשה לי, היה לנו איזה נועם אחד בתיכון – לא משנה.

אלדד: אנחנו מאותה כיתה.

דנה: היה נועם אחד מופרע גדול כזה. אז בסוף החלטנו פה אחד נעם, כאילו לא היה פה מה לחשוב.

אלדד: ועכשיו קצת יותר זה... שנינו טוענים שאין הרבה שמות לבנים. אתה מתקשה לבחור שמות לבנים, כי הייתה לנו גם דילמה עם הילד השני. ומהצד שלי אני חושב שאני רציתי בת ראשונה ורציתי נעה.

דנה: נכון רצינו נעה.

מראיינת: מה אתם אוהבים בשם נעה?

דנה: נעה, שנינו אוהבים את השם הזה.

אלדד: אני כן כן, הוא הרי נמצא ברשימות, אני לא צריך להגיד לך, כבר כמה שנים טובות מקום ראשון. לא, כולם אוהבים אותו הוא שם יפה.

דנה: היום אם תשאלי אותי הייתי חושבת על שמות אחרים, לא על נעה.

אלדד: לבת? גם אני.

דנה: היום הייתי לוקחת מיקה ...

מראיינת: והחלטתם לדבר על שמות רק אחרי שידעתם את המין או שלפני זה?

דנה: לא, נעה היה מין מובן מאליו כזה, שנינו אהבנו את השם נעה.

אלדד : כן

מראינת : מה חשוב לכם שיהיה בשם? חשובות לכם אותיות מסוימות?

אלדד : כן, אני ככה, בן אדם שלא מאמין באלוהים, אתיאסט, לא מאמין באלוהים ובכל השטויות האלה וזה, אבל מישהו פעם חלחל לי במוח שאיזה רב פעם אמר, את יודעת, שלאותיות אהו"י, צריך אותיות אהו"י בשם, לפחות אחת. אז אני משכתי לכיוון של אות אהו"י בשם, וגם אמרו לי עוד פעם, רב, את יודעת אנשים שאתה עובד איתם...

מראינת : אז נועם זה עם ו'?

אלדד : כן ולפחות 4 אותיות בשם.

דנה : לא אמרת לי את זה אף פעם.

אלדד : מישהו אמר לי את זה פעם, זה לא כזה חשוב, זה דברים שיושבים לך פה [מצביע על רקת הראש] ואתה לא מאמין בהם, כאילו אני הכי לא מאמין, אבל זה ישב לי פה [בראש]. יש לי חבר שהם שלושה בנים: גל, טל וכן. קצר לי מדיי זה לא...

מראינת : היה חשוב לכם אם יהיו לו שמות, חיבה, שמות גנאי, חשבתם על זה? איך תקראו לו?

דנה : כן מאוד מה זה, תמיד יש שמות כאלה שמתחרזים ישר. זה – יקראו לו... תמיד היה לנו.

אלדד : כן אבל....

דנה : מה זה? יצחקו עליו ויקראו לו ככה וככה. אבל נועם אין שום דבר, שום דבר לא מתחרז לנועם.

אלדד : נועם מתחרז, גם אם יתחרז, גם עמית אותו דבר-עמית כפית...

דנה : גם לחגית אין שום דבר חגית-גיגית, מה עוד יש?

אלדד : אני אביא לך רשימה.

דנה : אצלי זה היה דנה בננה, אז בגלל זה אני לא אוכלת בננה עד היום, באמת אני לא אוהבת.

מראינת : זה שזה שם מאוד נפוץ זה משהו שמפריע לכם?

דנה : קצת. אבל זה היה נפוץ אחרי שבחרנו בשם הזה, אחר כך התחילו כל ה...מה קראתם לו ככה בגלל נועם טור?

אלדד : לא.

דנה : אני זוכרת ככה.

אלדד : כן אבל לא. זה שם מאוד נפוץ, עוד פעם, ברשימות מופיע מלא שנים בתור מקום ראשון, זה לא שאנחנו...יש את התיאוריה הזאת שרק אחרי שאתה עושה משהו אתה פתאום שם לב, כמו אז שהיינו באילת כשהיית בהיריון ופתאום כולן בהיריון, אבל זה רק בגלל שאת שמה לב, אבל ידעתי שזה שם נפוץ וגם בגן הקודם נועם היו 7, ונועם חגג יום הולדת בגן הקודם עם עוד 2 ילדים, ואת רוצה לנחש איך קוראים להם: נועם ונועם. כולם שרו יום הולדת לנועם, אז כן, לא לא, לא הפריע.

מראינת : אתה חושב שלמקצועות שלכם יש השפעה על הבחירה של השמות באיזה שהוא אופן?

אלדד : לא חושב.

מראינת : relocation זה משהו שהוא בא בחשבון?

דנה : relocation, למה את מעלה את זה? אה.. כאילו לקחת שם בינלאומי?

מראינת : גם

דנה : דווקא על זה לא חשבתי, רציתי יותר, כששאלת אם יש השפעה אז חשבתי על קטע של עמך או לא, כי בעמך יש את אביטל ואת כל השמות האלה שלא היו באים בחשבון אצלנו לעולם. אביטל, חמוטל.

אלדד : לא, לא חשבנו על relocation לכיוון השני. אני יודע שמי שגר בחו"ל, חברים, מחפשים שם שיהיה דו משמעי.

דנה : נכון, כי הם כבר חיים את זה כמו שאמרת, הם חיים את זה.

מראינת : אצלכם זה לא היה שיקול?

אלדד : לא.

מראינת : נעבור לשם עמית

דנה : למרות שכן היה חשוב לי, בגלל השם משפחה שלי, נחמני, אני הסתבכתי עם החי"ת, אם זה CH או

H. תמיד חשבתי רגע, בוא נקרא לו שם שככה יתגלגל, תמיד גם אחותי הכניסה לי : רק לא שם עם חי"ת,

רק לא שם עם חי"ת כל החיים שלה.

מראינת : לא רצית שם עם חי"ת?

דנה : לא.

מראינת : למה?

אלדד : כי אחותה קדחה לה פה [בראש] וזה ישב לה מאחורה.

דנה : היא צודקת, היא צודקת, נחמני זה שם בעייתי, שואלים אותי בחו"ל מה שם המשפחה שלך, כאילו

נחמני.

אלדד : שלי יותר טוב?

מראינת : חשוב לכם שיהיה אפשר להגיד את השמות של הילדים בצורה נוחה בחו"ל?

דנה : כן שתהיה דרך אחת, חד חד ערכי לקרוא את השם שלהם.

אלדד : לי זה לא חשוב.

דנה : ולא להסתבך, כמה שיותר לפשט להם את זה, ילד חי עם זה כל החיים, כל אלה שנותנים את

השמות המורכבים האלה תת ענף בר אילן, או אני לא יודעת מה...

מראינת : את רוצה שם פשוט?

מראינת : כן, פשוט, יפה, מתגלגל על הלשון, לא לעשות לילד טראומה, לא להלביש עליו..

אלדד : לא עניין אותי. השאיפה זה כביכול שהוא לא יגור בחו"ל אם אנחנו פה בארץ, לא שאני אתנגד,

אבל יש לו שם ישראלי, והוא יטוס חצי שנה להודו, אז הם יסתדרו עם השם נועם, אין בעיה, הוא לא

תנועם הראשון שם.

מראינת : עמית, ספרו לי איך בחרתם את השם :

דנה : עמית זה מתחבר טוב עם נועם, זה נועמית, זה בא ביחד.

מראינת : עכשיו הבנתי למה אתם נותנים לו [לנועם] סיומת נקבה.

אלדד : זה חיבור ש... שוב פעם, פתחנו ברשימה של השמות הקלאסיים שאנחנו מחפשים...

מראינת : אתם בוחרים עם רשימה?

אלדד : עם עמית ישבנו עם רשימה.

דנה : ישבנו עם רשימות, אבל לא שם מצאתי את השם שלו. לא שם מצאתי את השמות.

אלדד : א. הוא היה ברשימה

דנה : אני דווקא רציתי אסף אני זוכרת.

אלדד : היה עידו והיה אסף והיה איתי וביטלנו את כל זה בגלל חברים

מראינת : חברים שיש להם ילדים, או קונוטציות?

אלדד : חברים שיש להם ילדים בשמות האלה, אסף, איתי

דנה : כן, אבל אחותי קדחה לי קדחה לי קדחה לי מה אסף? אסף יותר קטן

אלדד : רועי, דיברנו על רועי

דנה : רצינו רועי בנעם אבל ירדנו מזה,

אלדד: גם רועי בעמית, זה אותם שמות חזרנו עליהם. שמות כמו דין ושוון זה לא בשבילנו, ומצד שני יוסי ודוד, מן הסתם, גם לא, אז חיפשנו את השמות הישראלים העבריים.

מראינת: חשוב לכם שם ישראלי, אתם קשורים לארץ?

דנה: כן אני מחוברת לארץ מאוד.

מראינת: אלדד?

אלדד: בואי נגיד שאם תסדרי לי משרה במקום אחר שהוא לא אפגניסטן או חוף השנהב, אז נראה לי שהייתי הולך על זה. נראה לי שהייתי הולך על זה. לתקופה שהיא לא בלתי מוגבלת. בטוח שמתישו אני ארצה לגדול פה בארץ, ובלה בלה אבל.. כן.

מראינת: זה שבשני השמות יש את האות עי"ן זה משהו שחשבתם עליו או מקרי?

אלדד: מקרי. לא טעות אלא מקרי.

דנה: לא נכון, דווקא יש חיבור.

אלדד: בגלל שזה הסתדר לנו,

דנה: נועם ועמית מסתדרים

אלדד: נועם ועמית זה הסתדר לנו, אבל את יודעת למה רשום לנועמית פה [בראש]?

דנה: למה?

אלדד: נו, נראה אם את זוכרת? בגלל חבר של שחר

דנה: לא, אחותי הייתה יושבת לנו על הראש.

אלדד: בגלל חבר של שחר, שחר זו אחיינית שלה שיצאה, בת 13-14 לא משנה, יצאה עם מישהו שקוראים לו עמית, אז זה קדח לנו במוח. זה דברים שמחללים לך בתת מודע, גם אם אתה לא מודע אליהם, השם עמית הסתובב הרבה במשפחה.

מראינת: לטובה?

אלדד: עד שנפרדו [צוחק]

דנה: גלגלתי את השמות בראש, עמית עמית הרצתי בהיריון שאני קוראת להם מהחלון "נועם ועמית בואו הביתה", אז לא הייתי מדמיינת שמות אחרים "עידן וזה בואו הביתה". אז הייתי מדמיינת שמות לראות איך זה מתגלגל על הלשון.

אלדד: כן, יש איך שזה מתגלגל על הלשון, זה נכון.

מראינת: איזה צלילים חשוב לכם שיהיו?

אלדד: חוץ מהאהו"י שחלחל לי פה [בראש], לא. ישבתי פעם עם שניהם בקופת חולים ואז האחות צעקה נועם ועמית וקמו שני תאומים.

דנה: גם לי זה היה

אלדד: זה צמד, ויש נועם ועמית משפחה שאני מכיר שזה בנות.

דנה: יש נועם ועמית בגן של נועם, בנות.

אלדד: לא, אבל נועם ועמית אחיות.

מראינת: יש לכם עוד משהו להגיד באופן כללי על התהליך של הבחירה בשמות?

אלדד: זה באמת מרשימת שמות מאוד מאוד מצומצמת, סה"כ. אם תתני לנו עכשיו דף נייר ותגידי לנו: יש לכם בן זכר שלישי.

מראינת: לך זה ברור שזה יהיה בן...

אלדד: לה זה ברור, אני זה ממש לא ברור לי, זה הולך להיות טעות מאוד רצינית. אבל תיתני לנו רשימה ונשרבט לך את אותם שמות ששרבטנו גם כשדיברנו על הילד השני, ונועם [הבן הראשון] פחות שרבטנו, כי

זה כבר די היה ברור, אבל לפי דעתי ניתן לך את אותם שבעה שמות שרצים לנו בראש שהם הקבועים: *דונה*, *עידו* - עידו זה אחיין שלה, *ענמרי* - זה אחיין שיש לה, ורועי זה חבר, אז הרשימה הזאת מצטמצמת.

דנה: גם הטעם של אנשים, אחותו תמיד אומרת לנו *איתמר איתמר*, איזה שם, תקראו לו *איתמר*.

מראיינת: למה חשוב לכם שזה לא יהיה שם של חברים, אבל אתם יודעים שזה שם מאוד מאוד נפוץ.

אלדד: זה לא שזה לא חשוב שזה יהיה שם של חברים, כי למשל יש לי חבר טוב שהבן שלו נולד רק לפני פחות משנה וקוראים לו *נעם*, על אותו עיקרון שהם פשוט לא חושבים שיש שם יפה אחר בעיניהם, זה לא העניין שקוראים לו... זה לא העניין שיקראו להן באותו שם.. אבל זה סוג של קופי..

דנה: זה עוד סוג של מחשבה למה לא. אם זה היה זה, זה היה זה, לדוגמה *מיקה* - לחברים שלנו יש בת *מיקה* ואם הייתה לי בת, הייתי קוראת לה *מיקה*.

אלדד: לא, מה פתאום

דנה: אני אוהבת את השם הזה.

מראיינת: מה את אוהבת בשם הזה?

דנה: הוא מתגלגל כזה בכיף, זה שם כזה חיובי, שם מהיר כזה, *מיקה*, זה שם אופטימי.

אלדד: לא לא. היא חיה בסרט, זה לא יהיה *מיקה*.

דנה: לא יהיה נקודה, אבל אם זה היה, זה היה *מיקה*.

[הפסקה לצורך מילוי השאלון]

מראיינת: "אנשים מתרבויות אחרות מעוררים בי עניין" שניכם כתבתם ציון גבוה, איך זה מתבטא בחיים שלכם?

דנה: כיף לראות אנשים מתרבויות אחרות, אנחנו אוהבים להיפתח לעולם. אם זה הודו, אם זה תאילנד, אם זה לונדון, אם זה אמסטרדם, זה כיף לראות איך הם חיים.

אלדד: אנחנו לא טיילים כאלה שהיו 8 חודשים בדרום אמריקה ואחרי זה עוד 7 חודשים בהודו. היינו בהודו, אפילו אני פעמיים, היינו בסרי לנקה, טיילנו באירלנד, זאת אומרת אירופה, אז לא נסענו לצרפת, לצורך העניין בצרפת ביחד עוד לא היינו. אבל מקומות כמו אירלנד, שהם פחות נגישים, ועדיין התחברנו שם לאנשים, היינו יוצאים כל ערב לפאב המקומי, לשתות, לראות את המסיבות, הבלגן.

מראיינת: אתם לא הולכים למקומות התיירותיים אלא...

אלדד: בטוח שנתגלגל למקומות התיירותיים, כי אין מה לעשות אתה איך שהוא מתגלגל, אתה זורם לשם באופן אוטומטי, אבל כשאת נוסעת לאירלנד, ואת לוקחת צימר ללילה באיזה כפר, אז אין מקום אחר. זה כפר שהגעת אליו במקרה, וכבר התחיל להחשיך, אז זה המצב, אז אתה מתגלגל למקומות האלה. יש לנו חבר במקור מבודפשט-הונגריה. פגשנו איזה חבר פעם בטיסה בהונגריה, ושמרנו איתו על קשר, והוא בכלל מטייל בכל אירופה, הוא עבד בלונדון, אז גם כן תרבות שונה, אז הוא לקח.. לא משנה, פגשנו אותו בבודפשט, לקח אותנו לסיבוב בכל המקומות שלא רואים תיירים בדרך כלל, אז אלה הדברים שכן מעניינים אותנו. בהודו היינו בירח דבש בגואה, היינו 3 שבועות, אז לא.. את אומרת ירח דבש סבבה, אז לא היינו במלון, גרנו בבונגלו שמישהו בנה מעץ, קו קדמי למים, המיטה זה קרש חורק, אבל זה להיות יותר קרוב ל.. לא ללכת לבית מלון ה..

מראיינת: אתם רוצים להתמזג...

אלדד: מצד שני כשכולם מגיעים להודו בפעם הראשונה, אז כולם הולכים להארי ראמה כי זה מה שכל הישראלים מכירים, אלה המקומות שאתה זורם אליהם באופן אוטומטי. זה מה שאני רוצה להגיד, אבל כן מעניין אותנו לפגוש אחרים.

מראינת : לגבי הלאום שלכם אתם מאוד דומים, "הלאום שלי נבדל ושונה מלאומים אחרים" כתבתם גבוה יחסית אבל ב"זהות לאומית בשבילי היא להיות ככל הלאומים האחרים" זה נמוך. אז לאום בשבילכם זה משהו ייחודי?

דנה : כן, זה ייחודי, אין מה לעשות.

אלדד : אין עוד כאלה

מראינת : למה?

אלדד : מה זה לאום? יהודי. מה כתוב בת"ז? .. ובגלל זה זה ייחודי, זה ייחודיות. עוד פעם, אני לא מאמין, אבל מה לעשות אני יהודי, בר מצווה ברית מילה- אין, אני שם, חתונה עם רבי וטלית וכל ה.. אנחנו שם, אין מה לעשות. אז בגלל זה לפי דעתי ה..זה הייחוד שלנו.

מראינת : שהדת אצלנו היא בתוך הלאום?

אלדד : אין מה לעשות, היא לא רק בתוך הלאום היא גם בתוך כל החיים שלך, ושוב בן אדם כמוני שממש לא מאמין, וגם לא מאמין הרבה שנים, לא רק בשנה האחרונה, אני מבין את זה. מה לעשות ששבת בצבא זה שבת בצבא.

מראינת : "ההחלטות החשובות בחיי נקבעות לפי טובתי האישית ולא לפי טובת הכלל". מה עומד מאחורי הבחירה שלכם, בחרתם 5, ודנה את בחרת 4 אמרת שאין לך איזו שהיא דעה על זה.

דנה : אני אף פעם לא, לפני בחירה אני לא אומרת רגע, יש דברים מסוימים שכן, שאני אומרת, ויש דברים שלא.

מראינת : את חושבת שבאופן כללי ההחלטות שאת לוקחת הן יותר מתחשבות ברצונות שלך או יותר ..

דנה : לא, כן יש קטע של טובת הכלל, אני כן מסתכלת, כן יש את הקטע של טובת הכלל, אבל להגיד לך שזה בראש מעייניי – לא תמיד, לפעמים אני.. אם זה. הילדים שלי או.. אז לא תמיד אני מסתכלת על טובת הכלל. בגלל זה שמת 4, זה לא משהו שהוא בראש מעייניי. כאילו זה לא משהו בל יעבור.

אלדד : אני סתם סוציומט.

מראינת : "עדיף לחיות כפי שאנשים חיים בארצות הברית" התשובה שלך עוד לא הגיעה אליי ואת ענית 1.

אלדד : גם אני ענית נמוך, 3 אני חושב

מראינת : למה? מה ה... מה אתם לא אוהבים שם?

אלדד : את "הארצות הבריתיות", לא היינו שם דרך אגב מעולם. שנינו לא היינו אף פעם.

דנה : אני רוצה לנסוע לניו יורק

אלדד : כן ניו יורק, שופינג שופינג.

דנה : לא, בא לי ניו יורק, קצת מיאמי

אלדד : גם לי בא, בא לנו מירב ת'אכלס. יש לנו חברה מאוד טובה שגרה שם. אני לא ראיתי, נגיד כן רואים טלוויזיה וסדרות, נכון, וואי מגניב לחיות בניו יורק, כל הסדרות, "חברים", "סקס [והעיר הגדולה]", אני יודע מה הסדרות שהיו שמה, מעבר לזה לא מוצא שום עניין. נגיד היית אומרת לי מדינה אחרת, עיר אחרת במקום אחר, אז אולי הייתי משנה את דעתי, אבל ארצות הברית וגם כל מי ש..

מראינת : יש מקום מערבי אחר שהייתם רוצים לגור בו, מעדיפים?

דנה : גרנו בלונדון, אחרי הצבא עברנו לגור בלונדון, לא היינו חברים, היינו חברים טובים כאילו מהתיכון, ונורא אהבנו את התרבות ואת המוסיקה, כאילו לונדון.

אלדד : אירופה, אירופה היינו שוקלים אני חושב.

מראינת : כמה זמן?

אלדד: חצי שנה

דנה: אנגליה כן. שקלתי, רציתי, שלחתי מועמדות למשרה באמסטרדם, עבדתי בעבודה שאני ישירות מול ברלין.

מראינת: אין לכם בעיה לעזוב את הארץ לחיות במקום אחר?

דנה: לתקופה מוגבלת, לא כמו שאלדד אומר, כי אני כן קשורה מאוד לשורשים, אני קשורה למשפחה שלי. אבל לא בגלל ש... ואני אוהבת את המזג אוויר בארץ, אני אוהבת את האקלים, אני אוהבת את הארץ. אני אוהבת את הארץ עם כל השטויות שלה, אני אוהבת את הארץ הזאת. אני אוהבת את היס, אני אוהבת את החופים ואת השמש. בלונדון זה הרג אותי כל האפור הזה. כמה שאני אוהבת את התרבות, האפור הזה והמזג אוויר הקר הזה הרג אותי, באיזה שהוא שלב זה הכניס אותי לדיכאון, הייתי חייבת לחזור לארץ.

מראינת: "כשאתם נופשים אתם שניכם מעדיפים לנסוע לחו"ל"...

דנה: או ליערות הכרמל. כן

אלדד: חו"ל, בטח.

דנה: לראות דברים חדשים, לראות, לשמוע, לראות.

אלדד: תראי... יש חופשות בטן גב ויש טיולים. לאחרונה לא טיילנו, עד כמה שאני זוכר, רק נסענו לבטן גב, אני חושב שזה בגלל הילדים. על פניו אילת... היינו ברודוס 5 פעמים, זה האילת שלנו לצורך העניין.

מראינת: בגלל הטיסות?

אלדד: כן בגלל הטיסות, זה חו"ל, אבל זה קרוב כמו שאמרת עם הטיסות וזה, האמת שהיינו ברודוס 5 פעמים, עדיף אותה על אילת בכל מצב, בכל זמן. זה לא אומר, שבוע הבא אנחנו נוסעים לאילת, כי הזדמן לנו איזשהו דיל. היה דיל, חבר אמר תבואו, סבבה, נוסעים לאילת. תשאלו את נעם, הוא מחכה לראות את הכרישים כבר מקיץ קודם, את המצפה התת ימי, הוא ממש מצפה לזה.

דנה: גם לילדים מה זה משנה איפה את נמצאת תאכלס?

אלדד: אבל מבחינתנו זה גם העניין של החוויה, למרות שזה טרטור, כי זה השדה תעופה, והזה, והמזוודות. זה טרטור אבל כשאתה יורד מהמטוס, משהו אחר [לוקח שאיפה]. האמת אם את שואלת אותנו על חו"ל, הפעמים האחרונות שנפשנו בלי הילדים זה היה לבד. היא הייתה פעמיים בחו"ל לבד, ואני הייתי עכשיו פעמיים בלעדיה.

דנה: אחרי הירח דבש התפצלנו.

אלדד: טוב, זה היה במקרה.

דנה: אחרי הירח דבש התפצלנו, הוא חזר לארץ.

אלדד: והיא המשיכה לבד עוד חודשיים לטייל בהודו.

מראינת: לבד?

דנה: כן, זה הדבר הכי טוב שעשיתי בחיים שלי לעצמי. אם לא הייתי עושה את זה לא הייתי סולחת לו ולי בחיים.

אלדד: אבל עכשיו בחיינו הבוגרים, שילדים ואחרי חתונה. כי הירח דבש זה אחרי חתונה אבל זה טרי, גם אני הייתי בהודו לפני לבד, היא הייתה איתי בתאילנד.

דנה: אני הייתי צריכה לחזור לשנה הרביעית והוא סיים ללמוד. ואז אני הייתי אחרי לימודים והייתי בין עבודות, ואמרתי יאללה אני ממשיכה. היו הרבה פחדים, אני לא אגיד שלא, במיוחד מהצד שלו, כאילו איך תסתדרי, וגיוקים וזה, ואיך תיסעי לבד. ואחרי שכבר ביטלנו את הכרטיס טיסה חזרה, בדלהי היו פיגועים, והוא אמר לי יאללה בואי תחזרי, ואמרתי טוב אני חוזרת איתך. באנו לשדה תעופה לקנות

כרטיס, ואמרו לי שאין מקום, אין מקום. זרקנו את התיקים..... בקיצר, לא היה לי מקום בטיסה, ותוך כדי שהוא כבר הכניס לי פחדים, כולי פחדתי להישאר שם לבד פתאום. פרקנו את התיקים, לקחתי גרביים תחתונים, לא היה לי תיק אפילו, ואחרי שבועיים התאקלמתי והיה מדהים.

אלדד : כן כן, אין ספק שחוי"ל זה חוי"ל.

ר"ע ב: ראיון עם בוז'נה

מראיינת: ככה כמה שאלות, נתחיל בשם שלך

בוז'נה: בוז'נה

מראיינת: תגידי משהו על השם...

בוז'נה: להורים שלי היה משעמם, סתם. אבא שלי רצה את זה, אמא שלי בכלל רצתה שם אחר. אמא שלי רצתה, נראה לי *ביאנקו* היא רצתה.

מראיינת: אוקיי

בוז'נה: אבל אבא שלי לא הסכים לזה ואמר בחיים לא יקרה. וזה, הם פשוט שמעו אצל מישהו אחר והחליטו שזה, והוא אמר שזה יהיה השם שלי.

מראיינת: יש לזה משמעות?

בוז'נה: כן, אלוהית.

מראיינת: ואת אוהבת אותו?

בוז'נה: אני כן. איגור היה מחליף אותו אם הוא היה יכול. הוא פחות אוהב את השם שלי.

מראיינת: אוקיי, ואיך בחרתם את השם *מישל*?

בוז'נה: רציתי באות מ', על שם סבא שלי, ונתתי לאיגור 4 אפשרויות והוא בחר. זה היה או *מישל* או *מיטל*, *מלאני* ו*מורן* והוא בחר בהתחלה שזה יהיה כאילו *מישל* או *מיטל* ואז בסוף הוא החליט שזה *מישל*.

מראיינת: איך קראו לסבא שלך?

בוז'נה: *מירון*. באות הראשונה זה נהוג אצלנו.

מראיינת: מה זה אצלנו? ב...?

בוז'נה: יותר נכון בעדה הרוסית, אצל הרוסים זה נהוג ככה. יש מקומות שנותנים את השם המלא או זה, אבל אצלנו לוקחים את האות הראשונה וככה לכבד את זכרו של המת.

מראיינת: ולמה מתוך הרשימה הוא בחר את *מישל*?

בוז'נה: אני לא יודעת, האמת שאני לא ממש יודעת. כי זה מה שהוא אהב בצליל, בסוף חשבתי, הייתי די בטוחה שהוא יבחר *מישל*. שזה הייתה המטרה שלי. שזה גם שם בינלאומי וגם אני אהבתי את השם הזה. ידעתי שכנראה שזה יהיה *מישל*.

מראיינת: למה היה לך חשוב שזה יהיה שם בינלאומי?

בוז'נה: זה לא היה חשוב. זה סתם בונוס כזה. אבל היה חשוב לי, הכי חשוב לי שזה היה באות מ'. חוץ מזה לא היה חשוב.

מראיינת: כן, אבל יש מלא שמות באות מ', אז למה דווקא הגעת ל*מישל*, *מורן*, *מיטל* ו*מלאני*?

בוז'נה: זה ארבע שמות ששנינו אמרנו שהם יפים ושנחנו מוכנים...

מראיינת: אההה, אז עשיתם את הרשימה ביחד?

בוז'נה: כן

מראיינת: אחרי שכבר ידעתם שזאת בת?

בוז'נה: כן

מראיינת: גם אם זה היה בן ידעתי שזה יהיה באות מ', אבל לא היה לי שום שם באות מ' שאהבתי לבן.

בוז'נה: הבנתי, בניתם על זה שזו תהיה בת.

מראיינת: לא, הוא היה בטוח שזו בת, אני הייתי בטוחה שזה בן.

בוז'נה : תיגען זה הפוך, הייתי בטוחה שזה בת אבל בסוף יצא בן. אז כל פעם התחושות שלי הפוכות פחות או יותר.

מראינת : ואת לא יודעת למה הוא פסל את מיטל בסוף והעדיף את מישל? אמרת שכן חשבת שהוא יעשה את זה.

בוז'נה : לדעתי הוא גם חשב על יותר בינלאומי מאשר ישראלי. ולא יודעת, למרות שגם מיטל שם יפה, לא יודעת למה? ב%100 אני לא יכולה להגיד למה דווקא מיטל הוא פסל.

מראינת : ולמה? למה, את אומרת כל הזמן את הבינלאומי, תנסי לחשוב למה זה חשוב לכם?

בוז'נה : זה פחות, כי ניגען זה לא בינלאומי. ניגען זה ישראלי, אבל...

מראינת : אוקיי, היית מגדירה את עצמכם כמסורתיות, דתיים, חילוניים?

בוז'נה : חילוניים

מראינת : מאמינים באלוהים?

בוז'נה : אני לא, וגם איגור לא. למרות שהוא למד בישיבה שנה.

מראינת : אהה באמת?

בוז'נה : למד שנה בישיבה. הוא רצה ללכת, אבל הוא לא מאמין.

מראינת : אוקיי, ויש קשר לזה שאתם דוברים גם רוסית לבחירה בשם הזה?

בוז'נה : אני לא יודעת, יכול להיות, כי אמא שלי כל הזמן מישל מישל היא רצתה מישל.

מראינת : דיברת על זה איתה?

בוז'נה : היא לא ידעה שזה יהיה השם. כאילו היא ידעה שיהיה באות מ', כי אמרתי לה שזה יהיה ככה, אבל היא לא ידעה בוודאות שזה יהיה מישל, היא קיוותה.

מראינת : אוקיי

בוז'נה : היא קיוותה זה יהיה מישל, אבל היא לא ידעה בוודאות.

מראינת : הסבא זה אבא שלה?

בוז'נה : כן

מראינת : הבנתי, והתייחסתם גם לשם המשפחה כשבחרתם את השמות?

בוז'נה : לא, לא התייחסתי. למרות שאח של איגור, שני הילדים עם שמות ישראלים ועם שם אמצעי, ואצלנו אין.

מראינת : שם אמצעי לא רציתם?

בוז'נה : איגור לא רצה, הוא אמר: אם זה יתחרז יפה אז אפשר, אבל הוא אומר כעיקרון לא, אין צורך.

מראינת : זה שם מיוחד בעינייך?

בוז'נה : מישל? זה שם יפה, אני לא יכולה להגיד שאין שמות כאלה, יש שמות כאלה. זה שם יפה שזה היה חשוב לי, שזה לא יהיה משהו כזה שיצחקו אחר כך על הילדה.

מראינת : אוקיי, וכשאת אומרת שם יפה למה הכוונה? למה את מתייחסת?

בוז'נה : גם צליל יפה, וגם שבארץ זה יהיה, קודם כול גם חשבנו על זה שבארץ זה יתקבל בצורה יפה, ולא נגיד לתת לה שם שבארץ לא יוכלו לבטא, כמו את השם שלי הרבה פעמים. כבר שמעתי כל ווריאציה אפשרית.

מראינת : אז חשוב לכם שם בינלאומי אבל עדיין ש...?

בוז'נה : כן, ושגם בארץ יוכלו לבטא אותו.

מראינת : אוקיי, חשבתם על שמות חיבה כשבחרתם את השם, איך?

בוז'נה : לא, אמא שלי כן אבל אני לא. כאילו אמא שלי חשבה מה יהיה השם חיבה שלה...

מראינת : את חושבת שלמקצוע שלך או למקצוע של בעלך היה חלק, איזושהי השפעה על הבחירה בשם?
בוז'נה : לא נראה לי, כי גם בעבודה שלנו, לא חושבת שיש למישהו ילדה בשם מישל, לא נראה לי. זה לא היווה חלק בבחירה.

מראינת : אוקיי, והמשמעות הייתה חשובה לך?

בוז'נה : לא, כל עוד את יודעת, זה מצלצל יפה שזה גם יתקבל בסדר, אבל פחות המשמעות.

מראינת : אוקיי וניצן מה, ספרי לי איך בחרתם את השם ניצן?

בוז'נה : חיפשנו, האמת שחיפשנו הרבה מאוד זמן, כי רצינו שם בינלאומי, אבל, חשבנו על שון, אבל אז אמרתי שיש כלבים שקוראים להם שון, אז אני בחיים לא אקרא לילד שלי ככה.

מראינת : [צוחקת] כן, בעייתי.

בוז'נה : [צוחקת] וגם לא מצאתי איזושהו שם, ולא היה לנו משהו באות, או משהו כזה, אבל לא היה לנו משהו נגיד ש, אבל לא מצאתי שם שמצא חן בעיניי, עם בנים זה לדעתי יותר קשה למצוא.

מראינת : רצית אבל להנציח שוב מישהו?

בוז'נה : לא, הפעם לא. גם איגור לא רצה, הוא נגד זה, האמת שהוא היה נגד זה.

מראינת : נגד ההנצחה?

בוז'נה : כן.

מראינת : הסבים והסבתות שלו בחיים?

בוז'נה : לא, כולם מתים והוא היה גם נגד ההנצחה של סבא שלי, אבל אמרתי לו אני לא קוראת לה בשם שלו, אני נותנת לה אות וזה ש...

מראינת : ולפי מה אתם מחליטים את מי להנציח? אם כולם נפטרו?

בוז'נה : אני מניחה שלפי, כאילו אמא שלי, השם שלי זה מנציח את דודה של אבא שלי, ואח שלי את סבא של אמא שלי. אבל כל אחד אני מניחה... יש הרבה פעמים לחץ מהמשפחה, וסבתא שלי לחצה על בן דוד שלי להנציח את סבא שלי השני. כמובן שאחר כך היא לא הייתה מרוצה אבל זה משהו אחר.

מראינת : אז זאת אומרת שמישהו במשפחה כדאי שינציח את אחד מה... מעדיפים את הסבא ולא את הסבתא, איך זה עובד?

בוז'נה : אני לא יודעת, תלוי למי יותר קרובים, תלוי הרגשה. אני לא חושבת שיש לזה חוק, אבל לפי הרגשה לדעתי. איגור היה נגד זה וניצן, אני אמרתי: את מי שרציתי עשיתי, וניצן היה... נשארנו עם שני שמות או ניצן אודרוו, לא דרוו – רותם. ובדרך לבית חולים בחרנו ניצן.

מראינת : עוד לפני שהוא נולד?

בוז'נה : לפני, אני לא מבינה איך אפשר כאילו, ילד יוצא, אי אפשר להגיד זה ניצן וזה רותם.

מראינת : את צריכה להחליט לפני שהוא יוצא – לדעת מי מגיע. ולמה החלטתם ניצן ולא רותם?

בוז'נה : כי ניצן קצת פחות נפוץ, כי רותם יש הרבה, וניצן – שומעים פחות ניצן, אז אמרנו גם יפה וגם שומעים פחות.

מראינת : למה חשוב לך שזה יהיה שם ששומעים אותו פחות?

בוז'נה : האמת שזה לא היה חשוב לי, אבל פשוט העדפנו שזה יהיה ככה, שבמקום שבגן יהיו 20 ניצנים, אז אה...

מראינת : ניצן הבן ניצן הבת...

בוז'נה : משהו כזה, או שניצן ב' או ניצן ק', או משהו כזה.

מראינת : וזה שניצן זה שם גם לבן וגם לבת?

בוז'נה : לא הפריע לי, גם רותם זה שם של בן ובת גם מישל. אין לי משהו נגד זה.

מראיינת : אוקיי. והבחירה בשם ישראלי הייתה לה קשר לזה שלא נולדתם בישראל, שניכם?

בוז'נה : לא חשבנו אפילו, שם רוסי איגור בחיים לא היה נותן.

מראיינת : למה?

בוז'נה : וגם אני לא. כי אין לזה טעם כל כך, כי שוב, אנחנו לא ברוסיה, אנחנו פה, וגם הם צריכים להשתלב פה.

מראיינת : ובבית איזו שפה אתם מדברים איתם?

בוז'נה : אני שומרת על, אנחנו שומרים על הרוסית, מדברים איתם רוסית, למרות שעם מישל לפעמים מתחילים לעבור לעברית כי היא עונה לנו בעברית.

מראיינת : היא לא עונה ברוסית היא עונה בעברית?

בוז'נה : חלק כן וחלק לא, תלוי מה חסר לה באוצר מילים.

מראיינת : ממש דו לשונית

בוז'נה : כן, גם בגן היא חלק מהדברים אומרת להם ברוסית. היא מבינה רוסית וגם הוא מבין, שזה חשוב, כי בסופו של דבר זה חשוב לדעת שפות.

מראיינת : אוקיי, אז בסוף הבחירה **בניצן** על פני **רותם** הייתה בגלל שהוא פחות נפוץ?

בוז'נה : כן, נראה לי, כן.

מראיינת : אוקיי, יש לך משהו להוסיף?

בוז'נה : לא, לא נראה לי.

מראיינת : אז נעבור לשאלון עכשיו, ואז אני אשאל אותך עוד כמה שאלות אחרי שתעני עליו.

[הפסקה לצורך מילוי השאלון]

מראיינת : טוב, אז בהיגד ששאל אותך, שאמר "אנשים מתרבויות אחרות מעוררים בי עניין" כתבת 5 שזה יחסית גבוה, איך זה מתבטא בחיים שלך? או על מה חשבת כשענית את זה?

בוז'נה : או אה, את מקשה עליי, אמממ, לא יודעת, לא, כי מעניין לשמוע דברים שמישהו אחר, זה לא, תמיד שיצא לי לפגוש מישהו אחר, מעניין לשמוע מה הוא חושב, גם אם זה, גם... הרבה אנשים לא מוכנים לשמוע משהו שזה, אבל אני, לדעתי זה מעניין, כי בסופו של דבר לא רק הדעה שלך חשובה.

מראיינת : אז זאת אומרת שחשוב לך הדעה של אחרים, לאו דווקא מתרבויות אחרות.

בוז'נה : לא, לא חשוב לי דעה, אלא מעניין לשמוע דעה של מישהו אחר.

מראיינת : אוקיי, ובהיגד ש"הלאום שלי נבדל ושונה מאחרים" כתבת מאוד גבוה: 6, אבל גם ב"זהות לאומית בשבילי היא להיות ככל הלאומים האחרים" כתבת 4, איך זה מסתדר?

בוז'נה : אני לא חושבת, אני חושבת שכל לאום הוא שונה בפני עצמו, אין. כאילו לכל לאום יש את המאפיינים שלו. מה זה השני היה?

מראיינת : "זהות לאומית זה להיות כמו כל הלאומים האחרים", שיש להם זהות משלהם כאילו יש גם משהו משותף לכל הלאומים.

בוז'נה : לכל בנאדם, לכל האנשים יש משהו משותף, גם בדעות, גם בזה לדעתי.

מראיינת : אז, מה? איך היית מגדירה את הלאום שלך? כשמישהו ייחודי?

בוז'נה : כל לאום הוא ייחודי, לכל לאום יש את הדברים שלו, את הדברים הייחודיים שלו, וכל לאום נבדל מאחר, אבל גם לכל לאום יש דברים משותפים, כמו לכל בנאדם.

מראיינת : הבנתי. בהיגד שדיבר על "ההחלטות החשובות בחיי נקבעות לפי טובתי האישית ולא לפי טובת הכלל" וגם "בהחלטות בחיי נקבעות לפי טובתי האישית ולא לפי טובת החברה" וגם ב"לפני הכול אדם צריך לחשוב על עצמו" כתבת את הציון הכי גבוה.

בוז'נה : נכון

מראיינת : מה עומד מאחורי הבחירה הזאת? כאילו למה את מתכוונת?

בוז'נה : שלדעתי זה קודם כול לחשוב על עצמך, כי כל החלטה שאת עושה, את צריכה לחיות איתה ולא מישהו אחר. אז זה בסדר, אם את שואלת את הדעה של מישהו אחר, את אולי תיקחי את זה בחשבון, אולי זה יישב לך איפה שהוא, אבל בסופו של דבר ההחלטה היא שלך בכל דבר, ואת צריכה לחיות איתה, ולא מישהו אחר, ולכן צריך לעשות את מה שטוב בשבילך ולא בשביל מישהו אחר.

מראיינת : אז יש לי שאלה, כשבחרת את השם מישל אמרת שנורא חשוב לך או בכלל בשמות, לא לבחור שמות שהם רוסיים, כדי שהם כן ישתלבו פה.

בוז'נה : אוקיי

מראיינת : או לא לבחור שם שיהיה קשה לשאר האנשים להגות אותו כדי שכן יהיה ...

בוז'נה : אבל זה לא משהו שחשוב לי בשביל מישהו אחר, זה חשוב בשבילה, כי בסופו של דבר היא צריכה לחיות עם זה, ואני מניחה, ואני יודעת שזה לא תמיד נעים כשמישהו אומר את השם שלך לא נכון, או קוראים את זה לא נכון, וההחלטה הייתה בשבילה שהיא צריכה, לא אני צריכה לחיות עם זה, היא צריכה לחיות עם זה. היא חיה פה, אז נכון שצריכים להתחשב גם בגורמים הסביבתיים, אבל ההחלטה היא בסופו של דבר לעצמך ולא ל...

מראיינת : אוקיי, "לפרסום ע"י חברות זרות או כלל עולמיות יש השפעה חזקה על בחירת הלבוש שלי" כתבת את הציון הכי נמוך, את לא מושפעת מפרסומות? בבגדים שאת...

בוז'נה : אני לא רואה פרסומות. אני רואה רק ערוצים שאין בהם פרסומות, וגם הלבוש שלי בארץ כל מה ש... זה רק מה שיש בארץ, ואני לא ממש שמה לב לפרסומות זרות, כי אני לא ממש שמה לב לזה.

מראיינת : אוקיי, "עדיף לחיות כפי שאנשים חיים בארצות הברית" כתבת 4, למה בחרת 4?

בוז'נה : כי... כי...

מראיינת : היית רוצה לחיות בארצות הברית?

בוז'נה : בגלל שאני חצי חצי, לא, אין לי דעה לפה או דעה לשם, בגלל זה רשמתי 4, כי בסופו של דבר יש פה דברים טובים, ויש שם דברים טובים. אני לא יכולה להגיד ששם זה הכי טוב, או פה זה הכי טוב.

מראיינת : וכשבחרת לילדים או למישל יותר, שם בינלאומי חשבת על האפשרות הזאת של אולי לעבור?

בוז'נה : חשבתי על אפשרות אולי היא תרצה לעבור, אבל לי אין כל כך, מה אני אעשה בארצות הברית?

מראיינת : אז כשאת בוחרת שם בינלאומי אולי? מה, מה? תנסי לחשוב כאילו אני יודעת שקשה לך להגיד מה עומד מאחורי זה, אבל תנסי כן לחשוב למה זה חשוב לך? כי אמרת גם עם ניצן שהיה חשוב לך למצוא שם בינלאומי, אבל לא מצאת שם שהוא יפה בעיניך?

בוז'נה : כי תמיד יש את האופציה שהילדים שלך ירצו לגור בארץ אחרת, ובארץ אחרת זה גם שם... נגיד השם שלי הוא לא מתאים כל כך לארץ כי לא כל כך... אז ההורים שלי לא נראה לי שחשבו לעבור לפה, כשהם חשבו על השם. ועכשיו אולי הם ירצו לחיות במקום אחר שזה לאו דווקא.

מראיינת : משאירה להם את האפשרויות פתוחות?

בוז'נה : כן

מראיינת : ו"כאשר אנחנו נופשים בחו"ל אנחנו מעדיפים להישאר בארץ", כתבת את האפשרות הנמוכה ביותר, זאת אומרת שאת מעדיפה לנפוש בחו"ל?

בוז'נה : כן

מראיינת : למה?

בוז'נה : כי בארץ אנחנו כל הזמן פה, עדיף ללכת לחו"ל לראות דברים אחרים, אנחנו כל הזמן בארץ, אז עדיף מדיי פעם להתנתק ולראות דברים אחרים.

מראינת : אז נופש בעינייך זה גם לצאת מה... לשנות אווירה?

בוז'נה : כן

מראינת : אוקיי, אז סיימנו.

בוז'נה : האמת שלהורים שלי היה נורא קשה עם השם ניצן. סיפרנו להם רק בברית, והם לא ציפו לזה, היה להם נורא קשה עם זה.

מראינת : למה?

בוז'נה : הם ציפו למשהו בינלאומי, הם לא ציפו לניצן.

מראינת : ועכשיו הם אוהבים את השם?

בוז'נה : אבא שלי קורא לו ניסן, והבת של השכנים קוראת לו ליצן.

מראינת : מפריע לך שמשבשים לו את השם?

בוז'נה : אם זה במשפחה, אז לא קריטי.

ר"ע ג: ראיון עם חניטה

מראיינת: ספרי לי על השם שלך...

חניטה: אני קרויה על שם חנה, סבתא של אבא.

מראיינת: זה על שמה. ולמה חניטה, יש לך מושג?

חניטה: הם עלו בסביבות שנות השבעים, פתחו ספר שמות, חיפשו משהו קרוב. היה נראה להם, לא קשור לקיבוץ, לשורשים, ראו שם קרוב, בחרו.

מראיינת: ספרי לי איך בחרתם בשם דניאל?

חניטה: לא היה איזה שהוא קו מנחה, שנינו אהבנו את השם הזה. גם בגלל, באיזה שהוא מקום גם איפה שהוא, גם היה חשוב שמות גם בין-לאומיים. לא משהו חשוב, שזה הנחה אותנו, אבל....

מראיינת: למה היה חשוב לך שהשם יהיה בין-לאומי?

חניטה: לא יודעת, האמת, אז היה לנו איזה שהם שיחות, היה איזה שהיא אופציה של אולי relocation, אז, וגם שנינו נורא אוהבים לנסוע לחו"ל, וגם שנינו עובדים בעבודות שהרבה מול חו"ל. מתעסקים.

מראיינת: אז את חושבת לעבודה שלך היה חלק בבחירה?

חניטה: שוב, אולי בתת מודע, כי זה לא, אולי בתת מודע וגם אחוז נמוך לא אחוז גבוה. בעיקר, פשוט כי מצא חן השם. כי שנינו אהבנו את השם.

מראיינת: והייתה לכם רשימה של שמות?

חניטה: לא הייתה לנו רשימה של שמות. הבחירה שלנו כשזרקנו שמות, הבחירה שלנו הצטמצמה לשתיים.

מראיינת: שמה הם היו?

חניטה: דניאל או ליאור.

מראיינת: ליאור? ולמה ליאור נפסל?

חניטה: כי דניאל מצא חן יותר. זהו, זו הסיבה היחידה.

מראיינת: כשאת אומרת מצא חן, למה את מתכוונת למשמעות, לצליל...

חניטה: לצליל.

מראיינת: חשוב לך שזה יתאים גם לשם המשפחה?

חניטה: לא, זה היה בעיקר הצליל. באיזה שהוא מקום קצת גם העניין הבין לאומי. גם קצת, שוב, עשר אחוז זה בין לאומי, עשר אחוז העניין שיש לשם הזה גם מקור בתנ"ך – דניאל זה שם של מלאך בתנ"ך, אבל גם קצת, זה לא היה המשקל הזה. בעיקר הצליל, הניגוניות של השם.

מראיינת: אבל כן חשוב לך שזה יהיה שם שיש אותו גם במסורת היהודית והוא לא רק שם בין לאומי?

חניטה: יכול להיות. מה שכן הנחה אותנו שזה יהיה שמות שורשיים, לא אוהבים את השמות החדשים. את השמות הותיקים, אנחנו שנינו אוהבים גם אני וגם בעלי, גם עודי, מאוד אוהבים את השמות הותיקים.

מראיינת: למה את מתכוונת שמות ותיקים?

חניטה: שמות שהיו קוראים פעם ועדיין הם נפוצים גם היום, כי דניאל אני מכירה גם אנשים מבוגרים.

מראיינת: חשוב לך ששם יהיה נפוץ?

חניטה: לא, אני יודעת שהשמות שאני אוהבת, הם שמות שהרבה אנשים אוהבים. אבל לא בגלל המקום של הנפוץ בגלל שזה שם שהוא שורשי. שם שהוא ותיק.

מראיינת: את זוכרת תגובות מיוחדות שהיו לשם דניאל?

חניטה: כולם אמרו לי שזה שם יפה. כולם אוהבים את השם הזה.

מראינות : חשבתם על שמות חיבה כשבחרתם את השם **דניאל** ?

חניטה : לא

מראינות : כשמילאת את הפרטים האישיים, אמרת על השם האמצעי, שזה טוב שיש את הרובריקה הזו ואני רואה שלילדים דווקא אין שם אמצעי.

חניטה : לא, אמרתי שיפה שחשבתם גם על הרובריקה הזאתי. שזה קטע!

מראינות : אוקיי, אז נעבור **למאיה**, איך בחרתם את השם?

חניטה : אותו דבר. היה חשוב לנו שזה יהיה שם שהוא שורשי, שהוא ותיק, שהוא שם של פעם.

מראינות : אתם מגדירים את עצמכם כקצת מסורתיים? מאמינים באלוהים?

חניטה : בעלי הוא מאמין, הוא קצת מסורתי, הוא בא ממשפחה קצת מסורתית. אני לא כל כך, למרות שאצלנו בבית כן שומרים את כל החגים ויש זיקה טובה לא לדת כמו לישראליות, ליהדות. לא לדת עצמה. זהו, אנחנו עצמנו לא, אי אפשר להגיד בדיוק מסורתיים, לא, אין לנו נניח שני כוירים וזה, אבל כן היה חשוב לנו החיבור ליהדות.

מראינות : אז איך את מסבירה את הבחירה בשם **מאיה**? איך את רואה את זה כמתחבר ליהדות? לישראליות?

חניטה : לישראליות. **מאיה** זה שם ישראלי מובהק. שם ישראלי מובהק. לא סתם הוא כל כך נפוץ. והוא גם בין לאומי מהצד השני, כמו שאמרתי.

מראינות : מה ישראלי בו?

חניטה : לא שאני יודעת מה המשמעות שלו, לא חקרתי אותו באינטרנט או משהו כזה.

מראינות : לא חשובה לך המשמעות?

חניטה : לא

מראינות : גם כאן הצליל היה חשוב?

חניטה : גם הצליל וגם הידיעה שזה שם ש...אני בטוחה שאם אני אחפור באינטרנט, אני אמצא את השורש שלו שקשור להיסטוריה. אבל לא חקרתי למשל כמו **דניאל**, שידעתי שזה שם של מלאך מהתנ"ך. לא חקרתי. אני יודעת שזה שם מאוד ותיק.

מראינות : היא נולדה במאי?

חניטה : היא נולדה בחמישי ליוני. אני, מבחינתי, הקצבתי לה מאי אבל היא חרגה. אנחנו היינו בטוחים שהיא תיוולד במאי, שאמרנו וואלה זה מתאים, למרות שרצינו בלי שום קשר גם אם היא הייתה אמורה להיוולד בינואר. רצינו **מאיה**.

מראינות : מתי אתם בוחרים את השמות, באיזה שלב של ההיריון?

חניטה : מאוד מוקדם.

מראינות : לפני שאת יודעת את המין, יש לך שמות בראש?

חניטה : לא, מה פתאום. בראש? כן. באופן כללי, בטח.

מראינות : איזה שמות היו לך בראש?

חניטה : **מאיה** או **נועה**. באיזה שלב עלה גם **מיכל** ממש לקראת הסוף של ההיריון פתאום נכנס **מיכל**, אבל בסוף חזר **למאיה**.

מראינות : **ומאיה ונועה** – מה גרם לך כן **מאיה** ולא **נועה**?

חניטה : אה, לא יודעת. משהו יותר עשה לי את זה. האמת, שלבעלי דווקא היה בסופו של דבר משקל כבד בלדת את ה... כי, למשל, אני היו לי עוד איזה שהוא... גם **דניאל**. הוא בסופו של דבר, כאילו, נתן את הטון לכיוון הזה יותר או לכיוון הזה יותר.

מראינת : היו לו שמות אחרים?

חניתה : לא. לי היו שמות אחרים, שנפסלו על הסף. שבכלל לא היו אופציונאליים, מבחינתי.

מראינת : מה הם? למה הם נפסלו? תנסי להיזכר...

חניתה : אצל מאיה-אני זרקתי לו, ככה, גם כמו שזרקנו את מיכל... הוא זרק את מיכל ממש לקראת סוף ההיריון, ככה בחודש תשיעי...

מראינת : ואת שללת?

חניתה : ואני אמרתי אפשרי, אבל לא נפלתי מהכיסא. ואני זרקתי לו את אלינר דווקה, פתאום, אבל הקונוטציה של השיר של זוהר ארגוב, כנראה, עמדה לו יותר מדי בראש, אז זה נפסל על הסף, באותה שנייה...

מראינת : זה קפץ וחזר. ומיכל – מה את חושבת גרם לך, בסופו של דבר, לא לבחור בשם הזה?

חניתה : אני חושבת שבעיקר האינטונציה. מאיה זה נשמע לי יותר מתנגן ממיכל. כי מיכל גם עומד, פחות אולי בין לאומי, אבל עומד בקריטריונים של השם הוותיק השורשי.

מראינת : והוא לא עומד בקריטריונים של בין לאומי?

חניתה : מיכל, לדעתי, זה לא שם בין לאומי. אולי יקראו לה מישל בחו"ל אבל לא בגלל זה. פשוט, בגלל שבאינטונציה זה פחות הסתדר.

מראינת : שם חיבה היה פה על הפרק, עם מאיה? חשבתם על שמות חיבה? קשר לשם משפחה?

חניתה : לא.

מראינת : וגם כאן העבודה שלכם כן השפיעה באיזה שהוא מקום על הבחירה. אמרת שזה גם שם בין לאומי.

חניתה : שוב, לא משקל כבד אבל יש בזה איזה שהוא משהו. עובדה שאנחנו כן נמשכים, כאילו, לשמות האלה דווקה ולא... אז כנראה שיש בזה איזה שהוא משהו.

מראינת : ויש אותיות שחשוב לך שיהיו בשני השמות?

חניתה : אותיות אהו"י. שאני יודעת שאומרים ש...למשל, מאיה אפשר לרשום בלי אל"ף ועם אל"ף. היה ברור לי שזה עם אל"ף שזה מחזק את השם וגם שלא יקראו מִיָּה בטעות ולא מאיה.

מראינת : מה זאת אומרת, לחזק את השם?

חניתה : אמנם אני לא מאמינה [באלוהים] אבל אני אומרת יאללה נורום. בקבלה, ביהדות מדברים על זה, הרבנים תמיד אומרים שאותיות אהו"י מאוד מחזקות את השם. שכמה שיותר אותיות אהו"י בשם, השם יותר חזק. נותן לשם יותר כוח. באופן כללי גם אומרים ששמות ארוכים הם יותר טובים משמות קצרים. גם אני וגם בעלי, האמת, עם שמות ארוכים אז אולי זה גם קשור לזה. לבעלי קוראים ענדי, אבל השם שלו בעצם זה ענבדיה. עודי זה שם שקיצרו לו, שם חיבה, אבל בתעודת זהות הוא ענבדיה.

מראינת : למה הוא קיצר? יש לך מושג?

חניתה : אמא שלו. בתעודת זהות הוא ענבדיה ואמא שלו קראה לו ענדי מהיום שהוא נולד. כולם קוראים לו ענדי. אמא שלו – נכפה עליה השם, כי החלק המסורתי אצלם זה האבא, והיא לא כל כך אהבה את העניין של לתת את השם שחצי מהמשפחה קרויה באותו שם. אז היא אמרה אוקיי אני אמתיק את הגלולה ואני אקרא לו ענדי. הרוב קוראים לו ענדי לא ענבדיה.

מראינת : יש לך איזה משהו להגיד? מסכם?

חניתה : לא.

[הפסקה לצורך מילוי השאלון]

מראינת : ב"אנשים מתרבויות אחרות מעוררים בי עניין" כתבת 7. תסבירי קצת למה.

חניטה : כי בעבודה שלי אני עובדת כל הזמן בכל העולם. נכון שיש את העבודה המקצועית אבל יש גם מאוד התעניינות בתרבויות שלהם. אם זה בחגים המקומיים שלהם שגם משפיעים על הביזנס שלנו. כל מדינה ובמה היא חזקה- באיזה סחורה? ביבוא וביצוא. לפעמים זה גם גולש לפן אישי, לשיחות אישיות עם כל מיני אנשים מכל מיני מקומות בעולם.

מראיינת : יש עוד שפות זרות שאת יודעת חוץ מאנגלית ועברית?

חניטה : אני יודעת רוסית אבל לא ברמה שאני יכולה להשתמש בה.

מראיינת : ב"לאום שלי נבדל ושונה מלאומים אחרים" כתבת באמצע – 4 וגם "בזהות לאומית בשבילי להיות ככל הלאומים" כתבת 4. איך זה מסתדר? אין לך דעה בנושא?

חניטה : אני לא חושבת שהלאום הוא... יש איזושהי התבדלות מסוימת. ברור. בטח ובטח על הרקע ההיסטורי של העם, של הלאום, של היהדות. אבל אני לא רואה את עצמי ולא חושבת שכשאתי הולכת ל... כשאתי נמצאת בחו"ל או גם בכלל באופן כללי שאני שונה או מיוחדת מכל השאר. כל לאום עם הייחוד וההיסטוריה...

מראיינת : ויש לדעתך משהו משותף לכל הלאומים?

חניטה : אה, קשה להגיד. אני לא יודעת אם יש משהו משותף חוץ מזה שכל אחד שונה ומיוחד ויש לו את הדברים המיוחדים שלו, אבל אני לא יודעת אם יש הרבה דברים משותפים.

מראיינת : ב"החלטות החשובות בחיי הנקבעות לפי טובתי האישית ולא לפי טובת הכלל" כתבת ציון גבוה, בכל הורסיות של השאלה הזאת. מה עומד מאחורי הבחירה הזו?

חניטה : שוב, אני עניתי בצורה מודעת, יכול להיות שבפועל, בפעולות שלי אני עובדת בצורה לא מודעת. לא ככה, אלא בדיוק להפך. כי פתאום התחלתי לחשוב לעצמי, אמרתי רגע, הבן שלך ילך לצבא? ברור. אז, כאילו, אולי זה לא כל כך נכון, בעצם, זאת אומרת, אולי בתת מודע אני כן מונעת כן לראייה מערכתית.

מראיינת : אז חשבת על משהו ספציפי כשענית את זה?

חניטה : תראי, אני חושבת, שבחיי היום יום, בהחלטות שאני מקבלת אני לא עושה משהו שהוא לטובת הכלל. בחיי היום יום, זאת אומרת בחיי היום יום אני חשה את הפעולות שאני עושה לטובתי האישית ולטובת המשפחה שלי.

מראיינת : "לפרסום על ידי חברות זרות או כלל עולמיות יש השפעה חזקה על בחירת הלבוש שלי" כתבת יחסית גבוה, חמש. למה סימנת ככה? תני לי דוגמה לאיזושהי...

חניטה : אין ספק שהדפוס לבוש שלנו פה מאוד מאוד מושפעים מארצות הברית, מאירופה. זה

בהחלט... גיינסים זה מגיל 16, LEE, LEVIS

מראיינת : את אומרת שאנחנו מושפעים גם כמדינה אבל גם את כ...
חניטה : כן

מראיינת : "עדיף לחיות כפי שחיים אנשים בארצות הברית" כתבת 4

חניטה : לא בטוחה שיותר טוב להם מאשר יותר טוב לנו.

מראיינת : איפה כן היית רוצה לחיות?

חניטה : מבחינת ביטחון אישי ומשפחתי – פה. אין מקום אחר. מבחינת ביטחון. מבחינת איכות חיים? אני יכולה להגיד לך, במדינות סקנדינביה זה הכי טוב שיכול להיות. מדינות רווחה מפותחות זה הכי טוב שיכול להיות. אבל מבחינת ביטחון אישי ומשפחתי זה פה, זאת אומרת, עדיף לי למות פה בפיגוע מאשר שם בשואה.

מראינת : "כאשר אנחנו נופשים אנחנו מעדיפים להישאר בארץ" כתבת את הציון הנמוך ביותר. זאת אומרת שאתם מעדיפים להיות בחו"ל. מה יש שם שאין פה?

חניתה : החשיפה לדברים שונים. החשיפה לתרבויות אחרות. לראות מקומות אחרים.

מראינת : ולמה כשענית על השאלון אמרת, שכנראה, יותר חשוב לך שמות בין לאומיים ממה שחשבת? מה זה חידד לך?

חניתה : כי פתאום הבנתי שהיה שם שאלות על אם אני מעדיפה להאזין למוזיקה אנגלית, אם אני מעדיפה לראות סרטים באנגלית, ואם אני מעדיפה לטייל בחו"ל. פתאום הבנתי, שכן יש בי איזושהי אהבה לחוץ. אהבה מאוד חזקה לחוץ. שלא כל כך הבנתי, לפני כאילו...

מראינת : ואת חושבת שזה השפיע על הבחירה של השמות הפרטיים?

חניתה : אולי יותר ממה שחשבתי, אולי, יכול להיות, כי, באמת, אני מאוד מאוד אוהבת את החוץ.

ר"ע ד: ראיון עם טל וטלי

מראיינת: נתחיל או בך או בך, שתגידו משהו על השם שלכם.

טל: טי"ת ולמ"ד, שם קצר, ההורים שלי רצו שמות של הברה אחת.

מראיינת: אתה אוהב את השם?

טל: כן

מראיינת: חשוב לך שהוא קצר?

טל: אני מניח שאם היו קוראים לי *יחזקאל*, הייתי חושב לקצר אותו איכשהו, אבל זה משהו שגדלים אותו, אז...

מראיינת: וטלי? נולדת טל?

טלי: אני נולדתי טל, ככה אני גם רשומה בתעודת זהות. טל, זה שם המשפחה של אמא שלי לפני הנישואים, היא הבינה שכבר אף אחד לא ימשיך את השם, אז היא הייתה צריכה משהו כזה, ואני חושבת שזה גם היה שם מאוד אפנתי באותה תקופה. היו איתי המון טלי בשכבה, ושודכנו בגלל השם, בגלל שלשנינו קוראים טל.

מראיינת: ובגלל זה זה הפך להיות טלי?

טלי: לא, בערך בכיתה א זה כבר היה טלי די ברור. היו עוד גננות שקראו לי טל, אבל לדעתי מבית הספר קראו לי טלי.

מראיינת: אז ספרו לי איך בחרתם את השם דנה.

טל: הייתה רשימת שמות, ואמרנו בגלל שהיו איזה חמישה שמות, אמרנו שהשם הסופי, היא תצא ונחליט מה... היה יעל ודנה בטופ 2.

טלי: אני חושבת שדנה זה שם של ילדות יפות, אז זה wishful thinking כזה.

מראיינת: אוקיי ולפי מה הכנסתם את השמות לרשימה?

טלי: אני אוהבת...

טל: שם ישראלי, לא לואיז...

מראיינת: למה חשוב לכם שם ישראלי?

טל: שורשי כזה,

טלי: כן, אנחנו אוהבים שמות ישראליים, קלאסיים, אבל קצרים. אני לא אוהבת את הסיומת... אני יותר אוהבת את ההברות הפתוחות בסוף המילה, בעצם לא, אני לא יודעת איך לקרוא לזה – אני לא אוהבת את הסיומת X כמו בעדי, אז...

טל: זה גם שמות שהם תמיד קלאסיים, זה לא שיש לך עכשיו מודה שלשון חוי ו...

טלי: כן, ברשימה היו שמות ש...

טל: הכול היה סטנדרטי.

מראיינת: והייתה לכם רשימה רק אחרי שידעתם את המין של העובר, או שהייתה לכם רשימה לבנים ולבנות?

טלי: לא, לא חושבת.

טל: אני לא זוכר.

מראיינת: אמרתם ששם ישראלי חשוב לכם, שאתם שורשיים, אתם מאמינים באלוהים?

טל: לא מאמינים באלוהים, לא הייתי אומר מאוד מסורתי, אבל כן חשוב לי שחוגגים חגים, ושכן יגדלו עם ערך מוסף של ישראלי / יהודי.

מראיינת: והקשר עם המדינה חשוב לך או שאתה רואה את עצמך עובר לגור בחו"ל?

טל : עובר במסגרת relocation אולי, אבל לא לרדת מהארץ.

טלי : לא היה חשוב לנו שזה יהיה שם שקל להגייה בחו"ל, או יש כאלה, נגיד גיסתתי בחרה את השמות שלה כאלה שמצלצלים טוב בשפה זרה, אז אצלנו ממש לא.

מראינת : היה חשוב לכם הקשר לשם המשפחה?

טלי : לא

טל : חוץ מהבית חולים...

טלי : כן, *דנה סורסקי* זה שם של בתי חולים, אבל זה לא היה מתוכנן.

מראינת : חשבתם אולי על שמות חיבה כשבחרתם את השם *דנה*?

טלי : לא

מראינת : והמקצועות שלכם, אמרתם קודם שיש אפשרות לrelocation, זה היה חלק בבחירה?

טל : ממש לא, לא היה שיקול אפילו.

מראינת : אוקיי, ספרו לי איך בחרתם בשם *אלון*.

טלי : זה היה ממש ברור, היו לנו ממש מעט שמות ברשימה של בנים. אני מאוד רציתי *אסף*, אבל מאיזושהי סיבה...

טל : אני יכול להגיד שהיה ברור שהילד הבא זה *יונתם*.

טלי : כן, כי או *יונתם* או *אלון*, ואם הוא יצא בלונדיני, זה יהיה *אלון*. ויש לי סיבה נורא נורא הגיונית לזה – כי בספר "מעשה בחמישה בלונים" *אלון* הוא בלונדיני. אין לי מושג למה, אבל זה חקוק לי. הוא לא נראה בדיעבד בלונדיני, אבל הייתה לי תמונה בראש שהוא בלונדיני עם תספורת סיר כזאתי על הראש. ואני זוכרת כשהוא נולד, ישר שאלתי מה הצבע שיער שלו, כי זאת הייתה ההכרעה בין *אלון ליונתם*. והוא נולד בלונדיני.

מראינת : והיו שמות אחרים חוץ *מאסף* שעמדו על הפרק?

טלי : לא. אני מאוד רציתי *אסף*, כי תמיד מאוד מאוד, כל האספים שאני הכרתי היו אנשים מאוד מוצלחים.

טל : שם של טייס

מראינת : זה גם מתאים לבתי חולים?

טלי : יפה [צוחקת] לא חשבתי על זה.

מראינת : אז נעבור *ליונתם*...

טלי : הוא יצא פחות בלונדיני.

טל : זה ברירת מחדל.

מראינת : אוקיי

טל : כשאלון נולד היה או זה או זה.

טלי : יש לי חברות שאומרות שעוד בתקופת הלימודים, לפני שהתחתנתי [עם טל], אני אמרתי שאני רוצה לקרוא לילד שלי *יונתם*, אז אני לא יודעת. תמיד אהבתי את השמות האלה, ואני שמחה שטל לא התנגד, חוץ *מאסף* [שאליו התנגד האב].

מראינת : ולפי מה אתם מכניסים שמות לרשימה? כי יש מלא שמות שמתאימים ל....

טל : שמות ישראליים, קצרים, קלאסיים

טלי : שתי הברות, קצרים. לא יודעת, אני מניחה שיש אותיות שאני פחות אוהבת או הברות כאלה, למשל *שחר*, אני פחות...

מראינת : מה את לא אוהבת *בשחר*?

טלי : לא יודעת, יש שמות קצרים שאני לא אוהבת. אההה. אני אגיד לך מה אני לא אוהבת. אני חושבת שגם אתה תסכים. אנחנו לא מתים על זה שזה אותו שם, כאילו יוניסקס. כאילו שחר למשל. נכון?
טל : נכון.

טלי : זה אני חושבת היה אחד הכללים בתת מודע, שהשם לא יהיה יוניסקס.

מראינת : אלון יש גם בנות...

טל : אלון, באמת?

טלי : אוי ואבוי. אבל יש יוצא מן הכלל שזה נטע, ולא משנה אם תהיה לי בת או בן, הילד הבא שלי – יקראו לו נטע, אבל יכול מאוד להיות שהוא לא יהיה.

מראינת : למה נטע יוצא מן הכלל?

טלי : יכול להיות שזו הסיבה שלא הלכנו על נטע עד היום, כי כאילו היה לנו ייתם, אז זה היה יותר טוב. לא יודעת להגיד לך, לא יודעת.

[הפסקה לצורך מילוי השאלון]

מראינת : בהיגד של "אנשים מתרבויות אחרות מעוררים בי עניין" טלי – ענית 7. איך זה מתבטא בחיים שלך?

טלי : אני במסגרת התפקיד שלי מארחת הרבה מאוד לקוחות מחו"ל, כל היום אני שומעת סיפורים על איך חופשת הלידה בקוריאה הדרומית לעומת גרמניה, וכל הזמן מדברים על מחיר גן ו...

מראינת : מישהו מהמקומות קוסם לך?

טלי : ארצות הברית מאוד קוסמת לי.

מראינת : מה את עושה בנדון?

טלי : מחכה בסבלנות, זו רק הצהרת כוונות.

מראינת : אז היית עושה relocation לארצות הברית?

טלי : בהחלט, בהחלט, אני חוויתי את זה בתור ילדה, וזה בהחלט מומלץ.

מראינת : בהיגד "הלאום שלי נבדל ושונה מלאומים אחרים" כתבת – טל – 5...

טל : זה איפשהו באמצע. אנחנו לא מאוד שונים, לכל לאום יש את הייחוד שלו, אבל אם מסתכלים על התרבות המערבית יש הרבה משותף, זה לא שמיים וארץ.

מראינת : אבל ב"זהות לאומית בשבילי היא להיות ככל הלאומים האחרים" כתבת ממש לא.

טל : כי שוב, השאלה היא מה זה לאומים אחרים – מזרח? מערב?

מראינת : בוא נגיד שזה בעיקר העולם המערבי.

טל : אז זה יהיה איפשהו באמצע.

מראינת : בהיגד של "ההחלטות החשובות בחיי נקבעות לפי טובתי האישית ולא לפי טובת הכלל" וגם ההחלטות בכלל בחייכם כתבתם גבוה, שניכם. את יכולה לתת לי דוגמה.

טלי : אני אתן לך דוגמה שזה מה שבסופו של דבר הנחה אותי. אני למשל אבחר לגור בישוב קהילתי שדורש מאיתנו להחזיק שני רכבים, שזה אולי הדבר הכי לא אקולוגי בעולם, ואני מצפצפת על כל ה... אנחנו מאוד מפוקחים ומבינים, אני מבינה בדיוק מה ההשלכות של זה. אני אוציא את הכסף הזה לדלק, אני אזהם את הסביבה בשביל שאני אגור בישוב קהילתי, כי אני חושבת על טובת המשפחה שלי, זה סוג ההחלטות שהתכוונתי אליהן, לא החלטות סופר אגואיסטיות, אבל אני יודעת שאני עושה משהו לא לטובת החברה, ואני בוחרת לעשות משהו שהוא לטובתי.

מראינת : אוקיי "לפרסום של חברות זרות או כלל עולמיות יש השפעה חזקה על בחירות הלבוש שלי" כתבת ציון נמוך. תוכל להסביר למה?

טלי : כתבת נמוך? [צוחקת] אחד שלובש רק "רוקפורט", H&M ו... איזה טי-שירט יש לך עכשיו?
טל : בדיוק, אבל אני לא הולך לקנות "רוקפורט" רק כי זה מיוצר בחו"ל, אם זה הייתה אותה איכות, הייתי קונה את זה. אני לא מחפש את התוצרת חו"ל, אני מחפש את הנוחות ואת הפרקטיות. שזה יהיה לי נוח, שזה ייראה טוב, שזה ייראה טוב עליי, שיהיה פונקציונאלי, לא מעניין אותי שזה נעשה בארצות הברית.

מראינת : והפרסום – הפרסומות שאתם רואים משפיעות עליכם בבחירות האלו?

טל : אני רוצה לחשוב שלא.

מראינת : הבנתי. ב"עדיף לחיות כפי שחיים בארצות הברית" אתה כתבת בינוני ואת כתבת גבוה יותר.

זה קשור למה שאמרת קודם?

טלי : כן, בדיוק.

מראינת : בהיגד : "כשאתם נופשים אתם מעדיפים להישאר בארץ" לא כתבתם אותו דבר, כנראה אתם

לא נופשים ביחד [צוחקת]....

טלי : כי זה רצוי ומצוי. כאילו עכשיו אין לי יכולת כלכלית, אז ברור שהייתי רוצה לנסוע עכשיו לאיטליה,

אבל אני לא יכולה להרשות לעצמי.

מראינת : אז מבחינה כלכלית אתם בוחרים לנפוש בארץ?

טל : כן

טלי : אז רגע, יש לנו שני שיקולים, אחד זה כלכלי והשני זה הילדים הקטנים. ילדים קטנים זה נשמע לי

מותרות גדולות מאוד כרגע לנפוש בחו"ל. באמת זה לא נשמע לי כל כך שזה יתרום להם, אז...

טל : אבל לי גם חשוב שהם כן יכירו את הארץ שלהם, איפה שהם גרים, ושיראו מקומות מקומיים.

ר"ע ה: ראיון עם יובל ומרינה

מראיינת: טוב, אז נתחיל בשם שלכם. כל אחד יגידו לי משהו על השם שלו...

יובל: קוראים לי **יובל**. כי זה שם יפה? זה לא **יובל** התנ"כי. אמרו לי פעם שיש **יובל** גם בתנ"ך. זה **יובל** בטבע.

מראיינת: ומרינה?

מרינה: קראו לי ככה על שם חברה של אמא. היא התלבטה בין **מריה למרינה**, אבל ברוסית יש כאילו שם מלא שזה שם, שם האבא ושם משפחה, והשמות הפרטיים יש להם גם קיצור. נגיד אם אבא שלי זה **פיטר**, אז אני **מרינה פטרובנה** ואח שלי **מקסים פטרוביץ'**, ואם זה נגיד שם אחר: **אלכס – אלכסבה, אלכסנדרה** על שם אבא, וגם שם המשפחה, אז זה שלושה שמות. והשמות, את בטח שמעת, הם יכולים להיות מלאים – **אלכס זה אלכסיי, דימה זה דימיטרי...**

מראיינת: ולך יש שם מלא?

מרינה: לא אין **למרינה**, אבל **מריה** הקיצור שלו זה **מאשה**, ואם אומרים אותו מלא זה **מריה, ומריה פטרובנה** זה נשמע כמו שם כזה של כפר, אז אמא שלי לא אהבה את זה, אז היא הלכה על **מרינה**.

מראיינת: זה פחות עירוני?

מרינה: **מרינה** זה יותר כאילו מודרני, **המריה** זה יותר עתיק, יותר כפרי כזה.

מראיינת: טוב, נעבור לבת המקסימה שלכם. ספרו לי איך בחרתם את השם שלה, או יותר נכון איך לא בחרתם את השם שלה?

יובל: הכול התחיל עוד לפני שעשינו אותה, כשהתארסנו בדרך חזרה מאילת, אני חושב. ואני אמרתי ששמות טובים, לדעתי, זה יהיה **אלה** [במלרע] ו**אדם** [במלרע], ומרינה אהבה את זה.

מראיינת: מה אתה אהבת בשמות **אלה** ו**אדם**?

יובל: לא יודע, הם נראו לי שמות נחמדים ויפים וטובים.

מראיינת: וזה **אדם** [במלרע] ולא **אדם** [במלעיל]?

יובל: אה... אני כבר לא זוכר, אבל אחרי זה היא נוצרה, והתחלנו לחפש שמות.

מראיינת: אחרי שידעתם את המין או לפני?

יובל: קצת לפני גם, אבל בעיקר אחרי, ולא כל כך הצלחנו להחליט. כל פעם היא לא אהבה את השם או שאני לא אהבתי, ובסוף הצענו לעשות רשימה כל אחד, וגם זה לא הסתדר. הגענו לאיזה רשימה של 15 שמות וביניהם לא הצלחנו להחליט, וכבר היינו קרובים ללידה. אמרנו: נראה אותה, נדע. כמו בטח הרבה אנשים אחרים.

מרינה: לא, לפני זה או שזה היה אחרי, הרשימה עברה אצל המשפחה שלך

יובל: גם אצלך היא עברה במשפחה.

מרינה: אצלי לא. הוא הביא את המשפחה שלו. אני לא ידעתי מזה בכלל, ואז פתאום אני מתחילה לשמוע שזה שם של חומר ניקוי, וזה כזה, וכל השמות נפסלו, והיו סיבות כאלו חמורות של מה זה השם הזה, ובכלל איך העליתם את זה על הדעת. המשפחה שלי לא התערבו. אולי רק אחר כך כשביקשנו.

מראיינת: אוקיי, ואז נולדה הילדה?

יובל: נולדה הילדה ועדיין לא היה לה שם, ועוד יום ועוד יום ועדיין אין לה שם, והיא השתחררה מבית חולים כיבת **מרינה**, ועדיין לא היה לה שם, ועוד יום עובר, ועוד שבוע עובר, ואין לה שם.

מרינה: כי **אלה** [במלעיל] לא התאים לה, לא התלבש עליה.

יובל: בגלל זה לא רציתי, כי ידעתי שכולם יקראו לה **אלה** [במלעיל].

מראיינת: למה זה מפריע לך?

יובל : מפריע לי שמבטאים את השם שלה לא נכון, זה שונה לחלוטין. חוץ מזה שאלה [במלרע] זה שם כאילו מאוד מודרני, מהטבע, עכשווי וזה, ואלה [במלעיל] זה שם גלותי, ישן כזה שנראה לי פחות יפה ופחות מתאים.

מראינת : למה גלותי?

יובל : כל האלות שאני מכיר...

מרינה : רוסיות

יובל : לא, הן מבוגרות, מדור אחר, דור של סבתות. אני לא יודע אם שמות חוזרים רטרו כמו בגדים, אבל לי זה לא התאים. ואלה [במלרע] זה העץ. קיצור עוד יום ועוד יום עובר, וצריך למלא טפסים ולהודיע בעבודה וזה, והילדה כבר בת שבועיים ובת חודש, וכולם : מתי תחליטו, מתי תחליטו.

מראינת : והמצב ביניכם היה לא טוב? רבתם על זה?

יובל : לא, היינו עייפים מדי.

מרינה : לא מצאנו איזשהו שם שהתחבר. הרבה זמן חשבנו כן אלה, לא אלה, אפילו אח שלו הביא לנו בקבוק יין שכתוב עליו אלה.

מראינת : רק שתקראו כבר...

יובל : כל פעם הגענו לשם וחשבנו – הו, זה השם הנכון, וזה החזיק מעמד יום, יומיים, שלושה ואז אמרנו שזה לא מתאים. כל פעם היה מועמד מוביל.

מרינה : אני חשבת גם על קטרין – קטי, והוא לא אהב את זה.

מראינת : חשוב לך שהשם יהיה קשור לטבע?

יובל : לא, למה?

מרינה : כי אתה יובל.

יובל : לא, לא חשוב.

מראינת : אוקיי, ואז העליתם את השם שלי?

מרינה : כן, אבא שלו בדיוק היה בביה"ח,

יובל : גסס

מרינה : זה ממש היו הימים האחרונים שלו [של אביו של יובל], ואז הוא [יובל] בא ואמר לו שקוראים לה שלי.

יובל : מה זה, אנחנו סיכמנו כבר שיקראו לילדה שלי, אז הלכתי אליו ואמרתי לו : זהו, יש לילדה שם, אתה יכול להיות רגוע. אבא שלי היה פולני בקטע ביני ובינה. הוא זה שלחך שנתחתן ושנעשה מהר ילדים וכל זה, ובגלל שהוא היה בימיו האחרונים, אז היה חשוב לי להגיד לו. וגם בקטע של השם – אז הוא קרא לה "אין שם", וקרא לה "חמודה" ו"מתוקה" וכאלה דברים, אבל הוא אמר : צריך להיות לילדה שם.

מרינה : והוא גם היה הפוסל העיקרי של רוב השמות, כי הם לא היו שמות ישראליים, והיה לו פחד גדול שאם אני בוחרת שם לא ישראלי, אז אני מתכננת לעזוב את הארץ.

יובל : אני גם כל הזמן העדפתי שמות ישראליים.

מראינת : למה לך חשוב שהשם לא יהיה ישראלי?

מרינה : זה לא חשוב לי, אני פשוט לא אוהבת שמות ישראליים, יש רק כמה שמות שאני אוהבת שהם שמות ישראליים, אני אוהבת למשל את נעה, טל, טלי.

מראינת : את יודעת להגיד מה את לא אוהבת בהם? או מה את אוהבת בשמות האחרים?

מרינה : הם נורא גסים, בצליל. אני תמיד אהבתי שמות יותר נשיים. בגלל זה אלה כן אהבתי.

מראינת : נשיים את מתכוונת שלפי השם יודעים שזה בת?

מרינה : כן, אבל אז כשהיא נולדה, היא הרגישה לי פחות כזאת נשית, יותר טום-בוית, אז לא התלבש לי עליה שם יותר מדיי נשי.

יובל : מישל זה שם סופר נשי.

מרינה : מישל זה שם גם של בנים.

יובל : של צרפתים.

מרינה : לא רק. בקיצור, חשבנו על שם, ועוד לא הייתי ממש סגורה על שלי, אבל אני זוכרת שעוד הייתי קטנה רבנו, אני ואח שלי מי יקרא לבת שלו שלי. ככה בצחוק, הייתי בת 14, אולי פחות אולי, אמרנו שזה שם נחמד – שלי, אבל לא הייתי סגורה עליו, ויש חברת מישל לתינוקות, אז במקרה אנחנו קיבלנו אמבטיה והיה כתוב עליה מישל, וחשבתי עליה, וזה התלבש לי טוב.

מראינת : לפני זה לא עלה לך השם הזה?

מרינה : לא, פתאום זה בא לי.

יובל : אני חושב שאני אמרתי את השם הזה. וככה חשבנו על שמות לועזיים ולא לועזיים וזה, ואז העליתי אמילי ו... עוד איזה.

מראינת : ולמה פסלת אמילי?

יובל : לי נראה פחות מתאים שם לועזי. זה שיש כאן צרפתים שקוראים להם מישל, והם על פי רוב שחורים ואני לא יודע מה. בכלל מישל אפרתי יהיו בטוחים שזה מרוקאי, "מסכנצייק, גבר מרוקאי, לא יקבלו אותך לעבודה" [בציניות].

מראינת : אז איך היא כתובה בתעודת זהות?

מרינה : [צוחקת] רשמתי אותה בלי לשאול אותנו.

יובל : מישל, היא עשתה מחטף וגנבה לילדה את השם. שם גנוב.

מרינה : ואני לא מרשה לאנשים לקרוא לה שלי.

מראינת : ואיך קוראים לה אנשים אחרים?

מרינה : מישל

יובל : שלי

מרינה : ככה אנחנו אומרים. אנחנו מחכים שהיא תגדל והיא תחליט.

מראינת : מישלי

מרינה : כן, דודה שלה אומרת מישלי

יובל : את קוראת לה חצי מהזמן מליליש, אמא שלך קוראת לה מאשקה, בגן קראו לה מישמיש.

מרינה : היא קוראת לה שלי אחת הגננות בגן, בטעות.

יובל : לא טעות, ככה צריך. אצלי במשפחה קוראים לה שלי.

מראינת : אז כשהיא תגדל אתם תתנו לה את הבחירה?

מרינה : מה זה תתנו לה? היא תיקח אותה. יש לי חברה שיש לה בת בת שלוש, פחות או יותר, קוראים לה אביטל, והילדה באה יום אחד ואמרה: קוראים לי טלי, וזהו, קוראים לה טלי.

מראינת : חשוב לכם שיהיה קשר לשם המשפחה?

מרינה : לי זה מאוד חשוב.

מראינת : ואתה אמרת קודם שמישל אפרתי זה שם של מרוקאי...

יובל : אני בכלל לא ידעתי שאפרתי זה שם של מרוקאים, אמרו לי את זה לפני שנה שנתיים.

מרינה : בגלל הבחור הזה שאנס במועדון.

יובל : היו כמה בכותרות עם שם משפחה אפרתי , שלא קשורים אלינו. היה את המאבטח, היה לפני זה עוד אחד שגם עשה איזה משהו.

מראינת : ואמרת שמפריע לך שמישל אפרתי זה שם של מרוקאי, בוא ניכנס לזה קצת, למה זה מפריע לך?

יובל : כי כל פעם באים ואומרים שיש גם בניים שקוראים להם מישל, ועם כל הכבוד לצרפתים, אנחנו לא רוצים להיראות כמוהם. רגע אז עכשיו בעדה הרוסית קוראים לה מישל יובלוביץ אה...

מרינה : יובלונה

מראינת : חשוב לכם שהשם יהיה מיוחד.

יובל : חיפשנו שמות מיוחדים, זאת אומרת אנחנו לא הלכנו להמציא שמות. את רואה לפעמים ברשימות שמות שאת אומרת...

מרינה : אילאיל

יובל : כן. את מקבלת חלחלה, את אומרת את ההורים האלה צריך לזרוק לכלא, ואני לא יודע מה לעשות. שמות כאילו... אנחנו לא רצינו ללכת לשמות כאלה מוזרים. חיפשנו שמות יפים, שלא לכל אחד יש וזהו.

מראינת : ואיך התגובות במשפחה לזה שיש לה בעצם שני שמות?

יובל : בהתחלה אצלי קראו לה שלי ובצד של מרינה קראו לה מישל. אחרי זה מרינה התחילה לכעוס, וכולם התחילו לפחד ממרינה, אז כולם התחילו לקרוא לה מישל, ועכשיו יותר חוזרים לקרוא לה שלי ומישמיש וכל מיני כאלה. אח שלי התלהב שקוראים לה מישמיש בגן, והתחיל לקרוא לה ככה, ואמא שלי לפעמים ככה, לפעמים ככה.

מראינת : והם לא לוחצים עליכם להחליט לכאן או לכאן?

יובל : הם אומרים שזה לא בריא לה, ושזה מבלבל אותה וזה וזה. בינינו לכל תינוק בגן יש לו כינוי אחד, ובזה יש לו כינוי אחר, ופה ופה, וגם בבית מרינה לא קוראת לה מישל כל הזמן, ואני לא קורא לה שלי כל הזמן. אז לילדה כמו לכל ילד ולכל תינוק יש לה איזה עשרה שמות שונים.

מראינת : חשבתם על שמות חיבה כשבחרתם את השם?

מרינה : אני זוכרת שכשקראתי לה מישל [במשרד הפנים] הוא לא אהב את זה. הוא כעס, בעיקר הוא כעס כי הוא אמר לאבא שלו שקוראים לה שלי. אז אמרתי לו שיהיה אפשר לקרוא לה בקיצור שלי.

יובל : אני חושב שהיה שם אחד או שניים שפסלנו כי אמרנו שהקיצורים שלהם בעייתיים. בכל מקרה את יודעת שאת חייבת להתרחק משמות שבאנגלית או בכל מיני שפות אחרות עלולים להישמע בעייתי.

מראינת : זה חשוב לכם שבכל השפות זה יישמע טוב?

יובל : לא חשוב לי אם בפורטוגזית עתיקה זה יישמע רע, אבל כן בשפות בסיסיות בעולם.

מראינת : שהן בשבילך?

יובל : אנגלית, צרפתית, ספרדית, השפות האנגלוסכסיות ורוסית, כי מהצד של מרינה זה כל המשפחה, שזה לא יהיה משהו... למשל השם גנדולין, שזה שם מאוד יפה של איזה עיר באיזה ספר. אז מרינה אומרת: שמע, זה שם מאוד יפה, אבל אי אפשר לקרוא לה ככה.

מרינה : ברוסית "גנדון" זה כאילו קונדום.

יובל : זה לא בדיוק, אבל זה קרוב מדי.

מראינת : ומאיפה העליתם את השם?

יובל : ספר של שר הטבעות

מראינת : וזה שם שאתה העלית?

יובל : כן

מראינת : אז איך זה מסתדר עם זה שהיה לך חשוב שהשם יהיה ישראלי?
יובל : אני לא אמרתי שאך ורק שמות ישראליים, היו גם כמה שמות לועזיים שאני העליתי אותם.
מראינת : אז למה אתה מתנגד ל**מישל**?
יובל : היא שלי, היא לא **מישל**. היא שלי [במלעיל] והיא שלי [במלרע].
מראינת : אתה אוהב את המשמעות ש**שלי** זה שלי?
יובל : עכשיו כן, אבל בהתחלה כשהעלנו את השם הזה, זה לא מה שחשבנו.
מרינה : חשבת על **שלי יחימוביץ**?
יובל : לא, אם כבר **שלי**, הסופר האמריקני.
מרינה : לי יש הרבה סיבות למה לא **שלי**. סיבה אחת זה הצליל וסיבה נוספת זה שאומרים שזה לא טוב לתת לילד שם עם שייכות, כי זה פוגע ביכולת של הילד לפתח עצמאות.
מראינת : מי אומר?
מרינה : כל מיני תיאוריות פסיכולוגיות, אני לא יודעת מה... אני בתחום, אני אחות בפסיכיאטריה.
יובל : או אה, כמה שמות היא פסלה, כי היא הייתה במחלקת נוער. היא פסלה כי היה להם מטופלים עם כזה שם, חצי מהשמות היא פסלה רק על הנימוק הזה. מעניין אם היה לך איזה **מישל**, היית פוסלת גם את השם הזה.
מרינה : הייתה לי **ניקול** במחלקה, ולא פסלתי את השם הזה.
יובל : פסלנו כי זה חומרי ניקוי.
מרינה : כן, פסלנו את **ניקול** בסופו של דבר, כי במשפחה שלו אמרו שזה חומר ניקוי.
יובל : אני לא התלהבתי מ**ניקול** גם כן, וגם לא שמעתי שאת...
מרינה : אני מאוד מאמינה שהשם מגדיר את הבן אדם, וגם התייעצתי עם נומרולוגית ו...
יובל : טוב שלא עשית לה גם מפת כוכבים.
מרינה : בסופו של דבר מאוד מאוד אהבתי את **מישל** כי זה מתחיל במי"ם, כמו **מרינה**, ומי"ם יש לה אנרגיות טובות, וזה טוב שזה בתחילת השם, לפי הנומרוגיה.
מראינת : ואתה?
יובל : אני לא התייעצתי בנומרוגיה.
מראינת : ולמה אתה שולל את **מישל** ומעדיף את **שלי**?
יובל : גם כי אני חושב שיהיה לה יותר קל, למרות שהיום יש יותר נטייה גם במגזר הרוסי, אבל לא רק, לתת שמות לועזיים או חצי לועזיים, אבל אני חושב שעדיין יש אחוז גבוה של שמות לא לועזיים, ואני חושב שיותר קל להשתלב מבחינה חברתית וכל מיני כאלה דברים.
מראינת : למה אתה מתכוון חצי לועזיים?
יובל : שם שהוא גם וגם.
מרינה : מה זאת אומרת יותר קל להשתלב? היה לך קשה להשתלב?
יובל : איך סבתא שלך קראה לי בהתחלה? **איוון**?
מרינה : כן [צוחקת]
מראינת : אוקיי,
יובל : עכשיו **שלי** זה גם שם לועזי, למרות שבישראל הוא לא כל כך מוכר ככזה, נפוץ פחות. זה גם שם שהוא יפה ועדין, לדעתי...
מראינת : חשוב לך שהוא גם לועזי?

יובל : לי לא, אבל לה כן. פשוט בהתחלה כשהעלינו את השם הזה, אז מרינה אמרה מה זה בכלל השם הזה? איך זה בכלל באנגלית? אז הראיתי לה שיש כזה שם גם באנגלית, שהוא קיים, מעבר לעובדה שיש סופר ש... מסתבר ש... "שלי" באנגלית ספרותית זה אהו ושיפול של גבעה או משהו כזה, יפה דווקא, לא?
מראיינת : המקצוע שלכם השפיע על הבחירה?

יובל : שלי לא. שלה מאוד. כי כמו שאמרתי, היא פסלה מלא שמות שאהבתי, כי יש הרבה משוגעים בשם כזה, ויש הרבה משוגעים בשם כזה.

מרינה : למשל מיכל זה שם שאני מאוד אוהבת, ומישל זה מיכל בעצם. זה אותו שם רק בשפות שונות. והיו לי חמש מיכל במחלקה. אחת יותר משוגעת מהשנייה, נורא עצוב. אז אני לא אומרת שזה כל המיכל, אבל אני לא הייתי מסוגלת.

יובל : זה יצר לה קונוטציות שליליות. אני חושב שגם חלק מהסיבה שהיא לא אוהבת שמות ישראליים זה כי כשהם הגיעו לארץ, היה לה כאן כמה חוויות לא נעימות עם ישראלים, וזה כנראה גם השפיע עליה.

מראיינת : יש לכם מה להוסיף ככה באופן כללי על התהליך של הבחירה?

יובל : ארוך ומייגע, ויש הורים שצריך לזרוק לכלא. גם יש לנו בעיה. אנחנו לא החלטיים בהרבה דברים.

[הפסקה לצורך מילוי השאלון]

מראיינת : ב"אנשים מתרבויות אחרות מעוררים בי עניין" כתבת 6 שזה מאוד גבוה. איך זה מתבטא בחיים שלך?

יובל : כל הזדמנות שהיה לי, או כשהיו אנשים ממדינות אחרות פה, אז הייתה לי נטייה לפתח איתם כל מיני שיחות, על הבית שלהם, על התרבות שלהם, לספר להם על התרבות שלנו.

מראיינת : יש לך הרבה קשר עם חו"ל בעבודה שלך?

יובל : יש תקופות שיותר, יש תקופות שפחות, תלוי באיזה עבודה הייתי, ובאיזה מצב אני בעבודה. על פי רוב יש לי נטייה לפתח איתם שיחות יותר מעמיקות משאר האנשים, גם רמת האנגלית שלי גבוהה יותר מרוב האנשים שמסביבי, לא מכולם, אז אולי גם בגלל זה.

מראיינת : אוקיי. ל"לאום שלי נבדל ושונה מלאומים אחרים" נתת ציון גבוה יותר מאשר ב"זהות לאומית שבילי היא להיות ככל העמים האחרים". זאת אומרת שיש משהו בזהות הלאומית שלך שהיא ייחודית ביחס לאחרים?

יובל : בוודאי, כי בשונה מאחרים, הזהות הלאומית שלנו היא גם זהות דתית, ובמקומות אחרים זה פחות.

מראיינת : אתה מגדיר את עצמך כיהודי, מסורתי, חילוני?

יובל : אני חילוני, אני מגדיר את עצמי כאתאיסט, אבל זה לא משנה, מבחינת הלאום, הלאום שלנו מוגדר בין אם על ידינו ובין אם על ידי אחרים כלאום דתי. בניגוד לאחרים שאו שהם מפרידים את זה לחלוטין, או שהם מגדירים את עצמם קודם לפי הדת ואחר כך על פי הלאום. אנחנו גם שונים מאחרים בהיבט התרבותי, גם כי הנסיבות של ההקמה של המדינה שלנו, ושל הלאום שלנו זה שונה מרוב הלאומים האחרים, ואני חושב שזה משפיע, זה משנה. והמדינה שלנו יש בה גם קיבוץ גלויות, עכשיו המדינה היחידה שהייתה יכולה להתגאות בזה הייתה ארצות הברית, ואולי גם קנדה, אבל סה"כ אלה מדינות של מהגרים, שהייתה שם איזושהי מדינה קיימת ואלה הצטרפו. אצלנו זה לאום רב לאומי, יש לך באמת מכל העולם ומכל שכבות האוכלוסייה וההשכלה שהגיעו ועדיין מגיעים לפה.

מראיינת : "ההחלטות החשובות בחיי נקבעות לפי טובתי האישית ולא לפי טובת הכלל" שניכם נתתם לזה ציון גבוה. מה עומד מאחורי הבחירה הזאת?

יובל : טובת הכלל זה תקחי את כל הכסף שלך ותתרמי אותו לנזקקים. זה טובת הכלל. זה קיצוניות, אבל זה לכאורה טובת הכלל. אנשים שבאים ואומרים : חיי אדם קדושים מעל הכול. אז אני אומר : וואלה! אז אתה תוותר על האייפון שלך כדי שאנשים באפריקה יוכלו לאכול איזה חודש, חודשיים, שלושה? - לא, אני רוצה את האייפון שלי. אז אני לא משקר לפחות.

מרינה : אני חושבת אחרת, שאם כל אחד ידאג לעצמו, אז גם יש את טובת הכלל. לכל אחד יהיה טוב ולכולם יהיה טוב ביחד.

מראינת : אוקיי "עדיף לחיות כפי שחיים בארצות הברית" אתה כתבת 4 שזה בדיוק באמצע. למה?

יובל : אין לי בעיה לחיות בארצות הברית, יש לי גם משפחה שם, אח של אבא שלי גר בארצות הברית, אבל... עכשיו במקרה אשתו חזרה לארץ, אבל...

מרינה : יש לי גם עכשיו משפחה בקנדה.

מראינת : והיית רוצה לחיות שם?

מרינה : לפעמים

מראינת : מתי?

יובל : כשאת שומעת את הגזרות החדשות ואת אומרת בוא נברח לשם מהר...

מרינה : לא, בגלל המצב הביטחוני שכל פעם מתחילים להפציץ אותנו מכל כיוון. אין כאן כל כך לאן להתקדם בחיים.

מראינת : כשאתם נופשים אתם מעדיפים להישאר בארץ?

רואינת : אני מעדיפה לנסוע לחו"ל

מראינת : למה?

יובל : זה לא עניין של העדפה, אני מאוד נהנה לטייל בארץ.

מרינה : זה המחיר, ורואים עולם, ואפשר לא לקחת את הטלפון, ולא לענות לשיחות...

יובל : לצערנו יש לנו גם ארץ קטנה.

מרינה : ובארץ אתה עדיין... אתה לא יכול ממש להתנתק.

יובל : אבל זה בחירה שלך. אני חושב שעשינו את זה רק פעם אחת. בירח דבש שלנו כבר היינו בלי טלפון, ומה זה כעסו עלינו.

מרינה : היה מה זה כף.

יובל : כן, אבל כל יומיים שלושה, חיפשנו אינטרנט והתקשרנו. אני רשמתי את זה ככה כי ארצנו ארץ יפה עם המון דברים לראות, אבל היא קטנה, ובאיזשהו שלב הדברים מתחילים לחזור על עצמם. את נוסעת לנגב, ראית שלושה-ארבעה מקומות, האחרים כבר נראים ממש דומה, וכנ"ל בגליל. אז זה נורא נחמד, ואנחנו נעשה את זה עוד הרבה, אבל זה גם מאוד נחמד לנסוע למקומות אחרים ולראות דברים שאין בארץ, או שאין בסדר גודל כזה בארץ.

ר"ע ו: ראיון עם ליבי

מראיינת: טוב, אז נתחיל בשם שלך. תגידי לי משהו עליו.

ליבי: רוצה שאני אספר לך מאיפה הוא?

מראיינת: כן.

ליבי: זה סיפור קצת עצוב. אבל לפני שנולדתי הייתה לי אחות, שנפטרה לפני שאני נולדתי – בגיל שלוש וקראו לה לילך. ליבי זה 'לילך' בי'. אנשים חושבים תמיד שליבי זה my heart, כאילו, וזה לא נכון. למי שאין לי כוח לספר אני אומרת 'כן, כן, כן'. למי שככה נפתחים ונחה עליי רוח, אז אני מספרת.

מראיינת: ספרי לי איך בחרתם את השם גור?

ליבי: גור – לפני שבכלל הייתי בהיריון, נמרוד, בעלי, אמר שאם יהיה לנו ילד אז הוא רוצה לקרוא לו גור. אני נורא התלהבתי ואמרתי 'כן, שם מגניב' ושכחנו מזה.

מראיינת: למה אבל הוא רצה, את יודעת?

ליבי: לא, אין מישהו, הוא לא הכיר אף אחד. פשוט, נשמע לו מתאים ואני התחברתי, כאילו, גור – גור שלי, אני האמא החיה והוא יהיה הגור שלי. וכשהייתי בהיריון אז פתאום נתפסנו לשם יהלי.

מראיינת: יהלי?

ליבי: יְהֲלִי. היינו בטוחים שנקרא לילד יהלי. מזל שלא קראנו לו יהלי.

מראיינת: למה?

ליבי: כי זה נשמע לי נורא מטופש. פלצני ומטופש, כאילו.

מראיינת: או.קיי. מה פלצני בזה?

ליבי: זו הייתה תקופה כזו שכל הסלבס קראו לבן שלהם יהלי.

מראיינת: הבנתי.

ליבי: וזה לא אנחנו. כאילו, זה נשמע לנו מגניב. כאילו, אמרנו 'לא, אנחנו לא עושים את זה בגלל שזה טרנד, אנחנו פשוט רוצים כי זה, כי..אני לא זוכרת אפילו מה הפירוש של זה עכשיו, אבל אז הפירוש היה נשמע לי נורא, כאילו...

מראיינת: הפירוש חשוב לך בשמות באופן כללי?

ליבי: גם, חשוב לי שלא יהיה איזה פירוש סתום. כן שיהיה איזושהי משמעות. ולקראת סוף ההיריון אז פתאום נזכרנו בגור. אמרנו 'גור, יהלי, יהלי, גור'... אמרנו, טוב, כשהוא יצא נחליט.

מראיינת: זאת אומרת, שדיברתם על השמות פעם אחת עוד לפני שהיית בהיריון ואחר כך רק אחרי שידעתם את המין או שהיו לכם גם שמות לבנות?

ליבי: רק אחרי שידענו את המין, לקראת הסוף. אז אמרנו או יהלי או גור-נראה איך נרגיש כשהוא יוולד. איך שהוא נולד אמרנו זה גור ונגעלנו מהשם יהלי. אמרנו איזה מזל שלא קראנו לו יהלי, איזה שם יפה זה גור.

מראיינת: היה חשוב לכם שיהיה קשר בין השם הפרטי לשם המשפחה?

ליבי: לא. אבל כן, ככה, אמרנו לעצמנו גור פישלר, רצינו לשמוע איך זה נשמע? אמרנו זה נשמע שם של טייס. וכן היה איזה עניין עם אמא של נמרוד, שאמרה שעדיף לקרוא לילד בשם עם יותר מהברה אחת. כאילו, לפי תורת המשהו זה נחשב ליותר טוב, אבל כיוון שאנחנו לא מתחברים לנושא הזה...

מראיינת: אתם מאמינים באלוהים?

ליבי: לא.

מראיינת: אתם חילוניים לגמרי?

ליבי : כן. אז מכיוון שאנחנו לא מתחברים ואפילו קצת אנטי... לא לאלוהים אלא לגישות האלה-נומרולוגיה, מיסטיקה.

מראינת : וזה שם מיוחד בעיניכם?

ליבי : כן.

מראינת : חשוב לכם שהשמות יהיו מיוחדים?

ליבי : כן, עם נגה קצת פספסנו.

מראינת : למה חשוב לכם שם מיוחד?

ליבי : כי אנחנו מרגישים מיוחדים.

מראינת : חשבתם על שמות חיבה?

ליבי : אני חושבת שכן. חשבנו על האפשרות שזה יהיה גורי בסוף, וזה לא הרתיע אותנו, זה דווקא נראה לנו נחמד.

מראינת : את חושבת שלמקצוע שלכם הייתה השפעה על הבחירה באיזה שהוא אופן?

ליבי : לא.

מראינת : אז נעבור לנגה, אלא אם כן יש לך משהו נוסף להגיד באופן כללי על הבחירה.

ליבי : כן, חשבנו מראש על שמות גנאי שהוא יכול לשאת בגלל השם שלו. אמרנו אולי יגידו לו שהוא גור של חיה, גור של כלב, אבל זה לא עצר בעדנו. ועד היום יש אנשים ששואלים אותי מה השם של הילד שלי, אני אומרת גור, אז הם מסתכלים עליי 'מה זה אומר? מה, הוא גור של חיה'!?

מראינת : פרסמתם את השם רק בברית או לפני זה כבר?

ליבי : לפני זה.

מראינת : היו תגובות מיוחדות שאתם זוכרים?

ליבי : או שנורא נורא התלהבו, עד היום זה ככה, או שנורא נורא התלהבו או שכזה אמרו 'מה?!' אבל לא מפריע לי.

מראינת : אז נעבור לנגה. ספרי לי איך בחרתם.

ליבי : או-לה-לה! נגה הייתה אמורה להיות אלכס. שזה, מתחילת ההיריון, אולי לפני, רצינו שתהיה לנו ילדה גיינג'ית ושנקרא לה אלכס.

מראינת : למה?

ליבי : כי זה נראה לי נורא מגניב השם הזה. אלכס שזה כזה... גיינג'ית, אלכס. כאילו, אנחנו לא בעד שמות אוניברסליים או משהו כזה, אבל משהו באלכס הזה כאילו וואו.

מראינת : למה אתם לא בעד שמות אוניברסליים?

ליבי : אנחנו לא אוהבים את כל חנום חין. לא יודעת זה, נראה לי, לא קשור לפה.

מראינת : חשוב ששם יהיה ישראלי?

ליבי : לא חשוב לי בגלל הישראליות. זה לא נובע מפטריוטיות או משהו, זה לא זה. אבל, לא יודעת, אני יותר מתחברת ל... הו, נזכרתי במשהו עכשיו: חשבנו על השם מנעך גם. שזה שם כבד, חבל על הזמן. זה נשמע לנו כבד מדי, אז ירדנו מזה.

מראינת : מאיפה בא השם הזה?

ליבי : גם בגלל שנמרוד נורא אוהב את שלום חנוך, וגם כי זה מצלצל כזה מנעך. זה גם איזה שהוא מלאך, אני חושבת. עזבי את זה שאנחנו לא מאמינים, אבל בכל זאת, למלאכים יש לנו סימפטיה. בקשר לשמות האוניברסליים, זה לא שלא שמות אוניברסליים. נגיד, אני גם חשבתי עם גור גם על בן, שזה כן אוניברסלי, אבל גם יש לזה משמעות-בן.

מראינות : חשוב לך שתהיה האפשרות שזה יהיה שם אוניברסלי? חשוב לך איך זה יישמע?
ליבי : לא.

מראינות : ואלכס, מאיפה הוא בא השם הזה?

ליבי : משום מקום, פשוט, משום מקום.

מראינות : למה בסוף החלטתם נגה?

ליבי : כי התגובות על אלכס, שיתפנו את אמא שלי, שיתפנו כמה חברים, ותמיד הייתה הרמת גבה מטורפת. בקיצור, אמא שלי הזדעזעה.

מראינות : למה?

ליבי : אמרה לי 'מה היא רוסייה?' הילדים ישגעו אותה.

מראינות : אוקיי מהמקום הזה.

ליבי : בהתחלה צפצפתי, אחר כך ניסיתי את השם עם חברות, עם כל מיני אנשים, עם מכרים וכאלה.

מראינות : איך הייתה התגובה?

ליבי : הרוב הזדעזעו. היו כאלה שהבינו את העניין, כמו אבא של נמרוד.

מראינות : אז כן חשובה לכם מאוד הדעה של הקרובים אליכם.

ליבי : כאילו לא אבל כן, כן.

מראינות : על נגה החלטת עוד כשהיית בהיריון?

ליבי : לא, איתה הגינו כל מיני שמות. חשבנו על גאיה, אבל נמרוד אמר שהשם עושה לו קונוטציה לא טובה. חשבנו אביגיל, אלונה שהוא גם רוסי, וגם נשמע לנו כבד פתאום. אמרנו או אלונה או אלכס וגם ניסיתי את זה על המשפחה והם אמרו אההה... אז אמרנו נרד מזה. דחינו את זה. זה לא היה קל. ואז היא נולדה ולא היה לה שם עוד, ולא היה לנו כיוון עוד בכלל, אמרנו לא אלכס בטוח, והיא לא נראית אלונה, וביום שהשתחררנו מבית חולים, נמרוד אמר: 'זה לא נוח לי, אני לא מוכן שנצא בלי שם'. ואז לקחנו את הזה של השמות, שזה הכי לא אנחנו. אנחנו הכי רוצים להיות unique וכאלה, והתחלנו לעבור.

אמרנו זה לא, זה לא, זה לא, ואז נגה. ואז הוא אמר רוצה נגה? אמרתי כן, הכי סתמי בעולם.

מראינות : ומה אתם אוהבים בשם הזה?

ליבי : את הצליל שלו. זה אוורירי כזה, זה חללי כזה, זה נגה-זה כוכב גם.

מראינות : חשובות לכם האותיות של השם, נגיד גימ"ל זה גם אצל נגד, גם אצל נגה?

ליבי : לא, איך שזה מצלצל.

מראינות : חשבתם על שמות גנאי אפשריים? על שמות חיבה?

ליבי : לא. זה לא עלה אפילו, מה שכן – חברה ששמעה פעם ראשונה את השם אמרה – את לא נורמלית. ברוסית נגה זה רגל, אבל מבטאים את זה אחרת. אמרתי לה – תפסיקי, והיא אמרה – לא, לכל מי שרוסי, זה יהיה נורא קשה לשמוע.

מראינות : עוד משהו שיש לך להגיד על השם? על התהליך?

ליבי : עם נגד – עד היום אני חושבת שזה שם מדהים ואני מאוד שלמה ומרגישה טוב עם השם הזה. בכל פעם שאני אומרת אותו אני מבסוטה. עם נגה – אני קצת מרגישה שעשינו לה עוול, שזה קצת, אני שומעת המון נגה מסביב.

[הפסקה לצורך מילוי השאלון]

מראינות : ב"אנשים מתרבויות אחרות מעוררים בך עניין" ציינת יחסית גבוה – חמש. איך זה מתבטא בחיים שלך?

ליבי : כשאני רואה מישהו, למשל יש פה פיליפינים בבוקר שבאים ויושבים עם הזקנים שהם מטפלים בהם, ואני לא נוטה כל כך לפתח שיחות או להתערבב עם לקוחות, אבל משום מה, איכשהו, אני פונה אליהם וזה מעניין אותי יותר, כי זה תרבות שונה. כשהיינו בתאילנד למשל, אז יצרנו קשר עם איזה אישה שמנהלת "פוט מסאז'". היא סיפרה לנו ממש על כל החיים שלה, ועל כל המנהגים שלהם, ואיך הם עובדים בשביל ההורים שלהם כל החיים, וכמה היא הייתה רוצה לחיות בארץ אחרת, ושאי אפשר לצאת משם, שזה גורל שמוכתב מראש. ודיברנו איתה, והזמנו אותה...

מראיינת : ב"לאום שלי נבדל ושונה מלאומים אחרים" כתבת נמוך יחסית ו"בזהות לאומית בשבילי היא להיות ככל הלאומים האחרים" כתבת גבוה. מה עומד מאחורי זה?

ליבי : אני רואה את הלאום שלי ואת הדת שלי לצורך העניין, ואת זה שנולדתי פה בתור איזה שהוא מזל, בתור גורל. אני כן לוקחת על עצמי להיות שותפה לנרטיב הזה, אני כן חוגגת חגים, כי אני כן רוצה שיהיה פה טוב, אני כן אוהבת את ההווי הישראלי, אני כן מתרגשת כששומעים פה איזה שיר, כשאני שומעת את 'גן השקמים' לצורך העניין. אבל אני חושבת שבאותה מידה אם הייתי נולדת בארץ אחרת, אז הייתי מקבלת על עצמי את המנהגים ואת הסיפור שלה. בתור בן אדם שמבין את הצורך של אדם להיות שותף לאיזה שהיא מערכת של תרבות ושל כללים, אז אני מבינה שאני מקבלת את זה פה, את כל החבילה וזה בסדר לי. אבל אני גם חושבת שזה בסדר אם הייתי נולדת בארץ אחרת.

מראיינת : לגבי "ההחלטות החשובות בחיי" כתבת שהן נקבעות לפי טובתך האישית וגם ב"לפני הכול אדם צריך לחשוב על עצמו" כתבת ציון גבוה. אבל ב"החלטות בחיי באופן כללי נקבעות לפי טובתי האישית ולא לפי החברה" כתבת ציון נמוך, 3. נסי להסביר לי למה את מתכוונת. ממה נובע הפער הזה?

ליבי : בהחלטות גורליות כמו שירות בצבא. אני לא יודעת איך תראי את זה, אבל נמרוד לא משרת בצבא. הוא עשה שירות מלא והכול, אבל הוא לא משרת במילואים, כי אי אפשר עם עסק וזה. את יודעת עסק זה גם משהו שמכניס למדינה, כי הוא מעסיק פה עשרים ומשהו עובדים. ואני חושבת לעצמי, אם יש מלחמה, אז נשים שולחות את הבעלים שלהם להילחם. לא יודעת – אני מעדיפה שנמרוד לא יהיה, אני מעדיפה שהוא יישאר איתנו, ולא להסתכן בלאבד אותו בשביל המדינה.

מראיינת : אוקיי, ומה עומד מאחורי "ההחלטות בחיי באופן כללי" שהם לפי טובת הכלל ולא לפי טובתי? **ליבי** : שבהחלטות קטנות... אני לא אומרת שאני אכריע לטובת הכלל לחלוטין, אבל בהחלטות הקטנות, אני כן יותר אתחשב בכלל.

מראיינת : תני לי דוגמה.

ליבי : אני כן מנסה להיות בסדר עם החברה. אני עושה את הקטנה שלי, אני ממחזרת את הבקבוקים הגדולים והקטנים, אני לא זורקת זבל ברחוב, אני לא מקללת אנשים, אני עוזרת לזקנה לעבור את הכביש, ואני לא זורקת זבל מהחלון. זאת אומרת אני כן סוציאלית, אני לא חושבת רק על עצמי. כשאני רואה כלב משוטט ברחוב, אז אני אציל אותו.

מראיינת : אוקיי. ב"עדיף לחיות כפי שאנשים חיים בארצות הברית" כתבת 3. מה עומד מאחורי הבחירה הזאת?

ליבי : אני לא ממש יודעת, כי לא הייתי בארצות הברית, אבל אומרים - החלום האמריקני, אפשר להצליח, זול שם יותר, יש אפשרויות להגשים את עצמך.

מראיינת : אז זה רק 3 כי לא היית שם?

ליבי : יכול להיות. ה-3 בשבילי הוא ה-4 שלך.

מראיינת : "כאשר אנחנו נופשים, אנחנו מעדיפים להישאר בארץ" כתבת 1. זאת אומרת שאתם מעדיפים בחו"ל...

ליבי : זאת אומרת שאם היה לנו הרבה כסף, היינו נוסעים כל פעם למקום אחר, לראות עולם, להתנסות,
להכיר, להתרגש.
מראינת : טוב, תודה!
ליבי : אז על מה המחקר...

ר"ע ז: ראיון עם לימור ופביוס

מראיינת: נתחיל בשמות שלכם.

פביוס: וואו, גם עלינו השאלות?

לימור: אוקיי

מראיינת: רק תספרו, תגידו משהו על השם – מה שאתם רוצים.

לימור: אני, את השם שלי אחותי נתנה לי.

מראיינת: אה, באמת?

לימור: כן, אחותי בחרה לי את השם שלי. אמא שלי רצתה לקרוא לי לילך, אחותי רצתה לימור וזה, ככה זה נבחר.

מראיינת: ולמה, את יודעת?

לימור: למה? למה אחותי רצתה לקרוא לי לימור? היא הייתה בת שלוש, אז אין לי מושג, אני באמת לא יודעת. נראה לי פרט שלא ידעת, נכון?

פביוס: לא, אני ידעתי, אני לא ידעתי שהיא הייתה בת שלוש.

לימור: כן

פביוס: שיתנו לה לבחור בגיל שלוש!?

לימור: כן, כשאני נולדתי, היא הייתה בת שלוש.

מראיינת: הוא פשוט לא חישב את זה מעולם

פביוס: לא, הגיוני, אבל כאילו

מראיינת: אוקיי, ופביוס?

פביוס: פביוס זה שם לטיני נפוץ, אבל אמא שלי רצתה, לקחה שמות של סבים מהמשפחה – פנחס וברוך וערבבה אותם וזה הסתדר לה.

מראיינת: אוקיי

פביוס: וזהו

מראיינת: טוב, נעבור למיכאלה. ספרו לי איך בחרתם את השם.

לימור: הכול הוא בחר.

מראיינת: הבנתי

פביוס: אני לא יודע אם את בודקת קריטריונים, אבל, או יש גרפים כאלה של מה יותר חשוב וזה, אבל כאילו היה לי חשוב כן שם ישראלי, אבל לא חנה, שרה, לאה וזה.

מראיינת: אוקיי, למה חשוב לך שם ישראלי או יהודי?

פביוס: כי, אהה, דור שלישי לניצולי שואה, לא יודע, אני כן יש לי, כאילו אני לא מתעלם מאיפה באתי ולאן אני הולך, יש לזה איזשהו הקשר. אני לא מפנה לזה את הגב, אבל לא ממש שיהיה עתיק ומשעמם.

מראיינת: אוקיי

פביוס: גם טיפה בינלאומי חשוב לי.

מראיינת: מה זאת אומרת טיפה בינלאומי?

פביוס: טיפה בינלאומי זה שכאילו שמישהו נוחת בחו"ל, אז אם קוראים לו עמינדב נגיד, אז זה קצת בעייתי בצרפת או באנגליה.

מראיינת: אוקיי

פביוס: אבל שם שכאילו הוא גם מוכר בעולם זה, אז יותר קל לבן אדם להסתדר.

מראיינת: עולם, כל העולם או מבחינתך...

פביוס : לא, בעולם המערבי. בסדר. ברור שבסין או ביפן או בהודו, לא בהודו זה יכול להיות, אבל בתאילנד זה יכול להיות בעייתי. שם מערבי כזה שגם מתקבל בסדר מבחינה מערבית.

מראינת : אוקיי, איך אתה חושב שיבטאו מיכאלה ב..

פביוס : אז מיכאלה מתחבר, יש לזה כל מיני, בכל מיני שפות וריאציות. זה יכול להיות מישל, מיקאלה ברוסית, או מיקי או מיקה. זאת אומרת, זה לא ישבור להם את השיניים. יכול להיות שזה נובע מאיזה טראומה שלי באופן אישי, כי השם שלי הוא לא שם ישראלי.

מראינת : מממ

פביוס : וכשאני הייתי, הייתי צריך תמיד להציג את עצמי, אז אנשים כן התקשו, וזה כן עורר לפעמים גיחוך בגיל צעיר או אי הבנות בגיל יותר מאוחר, והיה חשוב למנוע את זה, כי העולם הוא קטן היום, ואתה לא יודע איפה אנשים יתגלגלו וזה.

מראינת : כן.

פביוס : אז כן שיהיה, כאילו גם חיבור לעבר וגם הסתכלות קדימה. מיכאלה כמיכאלה – אני מכיר את השם הזה כי הייתה סדרה מצוירת פעם, כשהייתי קטן, את יכולה למצוא את זה ביו טיוב, וזה, לא משנה. ילדה בלונדינית כזאת אז איך שראיתי אותה, זה התחבר לי כזה.

מראינת : אחרי שהיא נולדה, אתה מתכוון?

פביוס : אחרי שהיא נולדה, כן.

מראינת : וכשלימור הייתה בהיריון לא דיברתם על שמות?

פביוס : לימור יכולה להעיד שהיא מאוד מאוד מחוברת לנומרוולוגיה, היא חיפשה...

לימור : תכף אני אגיד את הצד שלי.

מראינת : אוקיי

פביוס : היא כל הזמן חיפשה שם שהסכום הספרות ייתן משהו חיובי וזה, אני פחות מתחבר לדבר הזה או למהות הזאת, אבל היה חשוב שהיא תרגיש בזה נוח. זאת אומרת היא... היו כמה פיינליסטים, אני כבר לא זוכר מה.

לימור : מיכאלה לא היה שם.

פביוס : על מיכאלה לא הסכמנו?

לימור : לא

פביוס : אז חבל, את מבזבזת זמן הקלטה יקר.

מראינת : תגיד, ואמרת שאתה לא היית רוצה שמות עתיקים, נתת דוגמה שרה, לאה

פביוס : תראי, יש לי כמה בעיות. בסדר, יכול להיות שזה מתנשא, אבל אני לא יודע...

מראינת : לא לא, דבר חופשי

פביוס : נגיד כל האלמוג, קורל לא בא לי טוב. ליאם, ליאב, לי- כל ה... זה מומצא בכוח. זאת אומרת בונים שמות. לא מתחבר לזה, לא יודע.

מראינת : בונים שמות, אתה מתכוון שלוקחים שמות מ...

פביוס : אני לא יודע לשים על זה את האצבע, אבל אני יודע שזה לא מרגיש לי נוח.

מראינת : אוקיי,

פביוס : שזה נשמע לי מאולץ או לא ממש שם, כאילו בנוי מכמה דברים. גם שלי בנוי מכמה דברים, אבל הוא כן, הוא כן שם בפני עצמו, אז אני לא יודע, אז יש דברים שידעתי שאני לא רוצה. לא יודע ספיריס כאלה.

לימור : שמות של ערסים. הוא מדבר יפה, ואותי תצנזרי אחר כך.

מראינת : לא, אתם יכולים לדבר חופשי, זה לא...

פביוס : זה יכול להיות גם שמות של... אני לא יודע למה ערסים נותנים שמות כאלה – קורל ואלמוג, אבל...

מראינת : אתה לא אוהב אותם לא בגלל שהערסים נותנים אותם, אלא בגלל ש...

פביוס : לא יודע, יכול להיות שתראי... לכל אחד מאיתנו יש איזה עבר של מישהו שהוא לא אהב, וברגע שאתה שומע את השם הזה, זה עושה לך קונוטציה שלילית.

מראינת : כן

פביוס : אז זה יכול להיות גם זה, אבל זה לא רק זה, זה תמיד חצי הצחיק אותי, או כאילו, זה אפילו מגוחך כזה. אבי-, כל מיני שמות שהלחימו יחד.

מראינת : אוקיי.

פביוס : לא, לא בא לי טוב.

לימור : מה שאלת אותו? כאילו, ממה זה התחיל?

מראינת : הוא אמר קודם שהוא לא אוהב שמות עתיקים.

פביוס : לא, זה גם.

מראינת : לזה התכוונתי, לשרה, כל מיני כאלה

פביוס : שרה, לאה. כן, זה נשמע לי דוסי כזה. לא בגלל, אין לי משהו נגד התנכיות, יש לי משהו נגד ה... לא יודע, לא הייתי לוקח מארבעה אבות או חמש אמהות, כמה היו? שלושה אבות וארבע אמהות.

מראינת : כן

פביוס : לא הייתי לוקח כזה, זה כן יהודי גלותי כזה.

מראינת : אוקיי, וזה מפריע לך?

לימור : אבל הוא כן מהתחלה רצה מיכאלה, זה אני יכולה לספר לך.

מראינת : אוקיי

לימור : אחרי שידענו שזה בת.

פביוס : כן? זה לא היה אחר כך? אני לא זוכר...

מראינת : לפני שידעתם שזה בת, היו לכם גם שמות לבנים?

לימור : לא. אנחנו היינו קוראים לה בוטן, לא? לא זוכרת, באמת שלא

מראינת : מממ

לימור : אבל אחרי שידענו שהיא בת, הוא ידע מיכאלה גם לפני שנכנסתי להיריון, והיינו מדברים על שמות, [עוברת ללחישה] ולי מיכאלה נשמע כבד, כאילו שם כבד. אני נורא רציתי אז מיקה, והוא רצה מיכאלה, אמרתי נתפשר על מיקי.

מראינת : מממ

לימור : היה נראה לי כזה, לא יודעת, עתיק, ישן. [חוזרת לדבר רגיל] אני רציתי אפרת. הוא לא רצה, נדמה לי. שתביני, יש לי כאן ספר על שמות מהתנ"ך. אם את רוצה, אני אראה לך אותו... תכף תסתכלי אם זה חשוב לך לעבודת מחקר, אני לא יודעת... והייתה לי מישהי בעבודה שהייתה מתעסקת, אני נורא חשוב לי הצירוף של המספר. אני זוכרת שישבתי במלון הסקוטי כשהיינו לפני הלידה, וממש קראתי ונברתי, כי אני לא הייתי בטוחה, וכל הזמן אחותי הייתה: "נו, איזה שם? איזה שם?" ואני אומרת לה שאנחנו נחכה, היא תיוולד ואז.

מראינת : למה?

לימור : אני נורא התחברתי לשמות שמתחילים באל"ף – אליה, אמה, אמילי רציתי לתת, והוא, בזמנו, לא כל כך אהב, ובעיניי שם זה דבר שצריך להיות מקובל על שני הצדדים, לא רק על אחד, אז אני לא, את יודעת. רציתי ליהיא בזמנו, היא-לי רציתי בזמנו. הוא לא זוכר כנראה כלום ממה שאני מספרת.

פביוס : לא, פשוט כל השמות עם הלי וזה, לא בא לי טוב.

לימור : לא בא לו טוב, והאמה, אני לא זוכרת למה כי אמילי הוא דווקא כן חשב שזה שם יפה, אבל לא זוכרת מה היה, זה רחוק.

מראינת : אוקיי

לימור : ולי מאוד היה חשוב הצירוף הנומרוולוגי, ולמה היה קשה לי עם מיכאלה, כי מיכאלה נותן [עוברת ללחישה] שבע. אני לא רוצה שהיא תשמע כי זה, אני לא יודעת מה היא קולטת. מיכאלה נותן שבע בזמנו שעשיתי חקירות על מספרים, זה לא מספר טוב.

מראינת : אוקיי

לימור : [חוזרת לדבר רגיל] עכשיו הייתה לי מישהי בעבודה שמאוד התעסקה בנומרוולוגיה ובכל ה... והיא לא הביעה דעה, זאת אומרת היא לא אמרה כן, לא, לא טוב. התבחבשתי, כי היה לי ברור שהוא רוצה מיכאלה, ואמרתי אוקיי, נראה איך אני זורמת עם זה. לי מה שהפריע זה שזה נתן שבע. אוקיי? זה היה נשמע לי כבד וזה נתן שבע.

מראינת : זה עם יו"ד או בלי יו"ד

לימור : אז זהו, ואז חשבתי לכתוב את זה בלי יו"ד, ואז אותה בחורה אמרה לי מכאלה זה לא טוב, כאילו את יודעת, זה לא נשמע טוב, והיא אמרה לי, השמות, אני לא יודעת אם את יודעת, כשאת מצרפת, כאילו לפני שאת מצרפת למספר אחד...

מראינת : את מחברת את הקיצוניים...

לימור : לא, אז זה נותן 15, 17, את יודעת לפני שאת מצרפת לזה, זה נותן מספר אהה...

מראינת : דו ספרתי

לימור : בדיוק

פביוס : בולשיט [תוך כדי שיעול]

לימור : לא, בסדר. כל אחד ומאיזו נקודה הוא רואה את זה. תכף אני אסביר לך. איתה זה באמת היה פרויקט.

פביוס : את לא מבינה מה זה היה למצוא בית.

לימור : [צוחקת]

פביוס : הבחורה פוסלת בית...

מראינת : על פי נומרוולוגיה?

לימור : על מספר!

פביוס : מספר שמונה לא טוב. בית, חצי מחיר, וילה, דשא, לא, אני לא יכולה.

לימור : כן.

פביוס : איך אתה יכול ככה להמשיך?

לימור : ואז, תקשיבי

פביוס : וקשה, קשה למצוא דירות, את יודעת

לימור : [עוברת ללחישה] הצירוף שלה זה 16

מראינת : מממ

לימור : אוקיי, שמזה נותן שבע, ו-16 אומרים שהוא מספר של נטישה, של חוויות של הרבה נטישות בחיים, והיה לי מאוד מאוד קשה עם זה, [חוזרת לדבר רגיל] ואז התבחבשתי וזה. אני לא חושבת שהוא אפילו יודע מהדברים האלה...

פביוס : לא, מישהי בעבודה אמרה לה שזה בסדר.

לימור : לא, לא, היא לא הביעה דעה, ולי זה היה קשה, זאת אומרת, היא לא אמרה לי "כן" מוחלט.

מראינת : אוקיי

לימור : ומאוד סמכתי עליה בתחום, ואני אראה לך עבודה שהיא עשתה לי. אני לא צוחקת איתך, יש כאן ניתוח של כל שם, שתביני כאילו לאן זה הלך, אני לא חושבת שאפילו אתה ראתה את זה.

פביוס : ראיתי, אבל

לימור : אה, ראית?

פביוס : ראיתי את זה בזלזול

לימור : יש כאן ממש עבודה [מראה לי ניתוח נומרולוגי] על כל השמות שביקשתי שהיא תנתח לי, ועכשיו תשימי לב, נתתי לה *דפנה*, *רותם* גם היה לי בראש.

מראינת : ומתוך האפשרויות האלה איך בחרתם?

לימור : והיא, תשימי לב מה היא ניתחה לי הכי הרבה, היא ניתחה לי את *מיכאלה*, אוקיי? ואז גיליתי שהשם שלי שם נותן 16 ובסוף 7, *לימור* זה בסוף 16 ואז 7. ואמרת, טוב לא היו לי כאלה נטישות בחיים, זאת אומרת, נחיה עם זה. הילדה נולדה. הילדה שלושה שבועות הייתה בלי שם.

מראינת : אוקיי

לימור : לא יכולתי לתת לה את השם *מיכאלה*, לא יכולתי, ואז פניתי באמת לאותה מישהי שעובדת איתי, והיא אמרה לי תשמעי, את לא בטוחה וזה, יש לי נומרולוגית בשבילך, תדברי איתה.

מראינת : מממ

לימור : התקשרתי אליה, וממש כלום

מראינת : ולמה פסלת את *דפנה* ו*רותם*?

לימור : היה *דפנה* ו*רותם*.

מראינת : אז למה *מיכאלה* גבר עליהם?

לימור : לא, כי היא ניתחה לי את *המיכאלה* יותר לעומק מאשר את הכול.

מראינת : אולי כי זה יותר אותיות?

לימור : לא, היא ניתחה ממש, על כל אות היא עשתה ממש עבודה.

מראינת : אוקיי

לימור : ואז התקשרתי לאותה נומרולוגית ואמרת לי, תשמעי, אני לא יכולה לבוא אליך, כי אני בדיוק ילדתי, וקשה לי לבוא, אבל אני אשלח לך כסף, מה שאת רוצה... והיא אומרת לי: מתי כאילו הילדה נולדה? איך חשבתם לקרוא לה? אני אומרת לה *מיכאלה*. היא אומרת לי: קלעתם בול. תהיה לכם ילדה מאוד מאוד מיוחדת. ברגע שהיא אמרה לי את זה, אז אמרתי לו: טוב פביוס סגור, אפשר לקרוא לה *מיכאלה*. לימים, אחרי שקראנו לה *מיכאלה* וחזרתי אל העבודה, אותה בחורה אמרה לי: תקשיבי, היא נולדה בז' בתמוז, שזה אתה בטוח לא יודע.

מראינת : [צוחקת]

לימור : וזה גם ז' זה 7, וגם היא אמרה לי, תקשיבי, אני ידעתי שזה השם שאת תתני לה, לכן גם הניתוח פה [בניתוח הנומרולוגי] היה מקיף יותר על *המיכאלה*. זהו, End of story. עם *יונתן* היה יותר פשוט.

מראינת : אוקיי, ותגידי, קודם אמרת שהיו שמות אחרים שעלו לך. הנומרוולוגיה זה מה שקבע לך בסוף, אבל לפי מה הכנסת שמות לרשימה מלכתחילה? מה חשוב לך בשם?
לימור : אהויי, שיהיה אותיות אהויי, שיהיה יותר משלוש אותיות בשם.

מראינת : אוקיי

לימור : כי זה מאוד חשוב, אומרים. אהה מה עוד? אומרים שככל שהשם יותר ארוך, הרוב זה נומרוולוגיה תכלס, אבל אומרים שככל שהשם יותר ארוך אז את מעניקה לילד, כאילו בכל אות ומספר את מעניקה לו יותר...

מראינת : אוקיי, כוחות?

לימור : אני יודעת, זה לא כוחות

פביוס : כן, בואו נקיף אותו בקריסטלים

לימור : אני לא יודעת אם את מנתחת את זה מכל הבחינות, את השמות, את מגיעה ל... זה לא מחקר כזה... כי יש הרבה פנים לשמות.

מראינת : אוקיי, עכשיו תגידי לי, אתם חושבים שזה שם מיוחד?

לימור : כן

מראינת : חשוב לכם שהשמות שאתם בוחרים יהיו מיוחדים?

פביוס : חשוב לי שהוא יהיה מיוחד, אבל לא מדיי. זאת אומרת לא קיצוני.

מראינת : אוקיי

פביוס : לא, תראי, נעם זה הכי זה top two או three, אבל לא, שלא יהיו שלושה או ארבעה בכיתה כאלה, את מכירה את זה? שאז אתה צריך להוסיף לו את השם משפחה כדי שידעו מי זה.

מראינת : כן

פביוס : מצד שני שגם לא יהיה פביוס, לא לדפוק לו ת'חיים, כאילו, mainstream, בסדר.

מראינת : לזה שלא נולדת בארץ, הייתה השפעה על בחירת השם?

פביוס : אני בטוח, אני בטוח, מאוד מאוד מקובל בארץ שמות של שניים-שלוש אותיות, ובלי קשר לנומרוולוגיה, זה נשמע לי קצר מדיי.

מראינת : אוקיי

פביוס : לא יודע, נגיד אני מאוד אוהב את השם תום, למרות שהוא קצר

לימור : לא...

פביוס : לא, אבל היא לא, אסור, כי זה "מוות" הפוך,

מראינת : כן כן

פביוס : אבל, לא יודע כל תגיל, דוד, זה קצר לי כזה

מראינת : אוקיי

פביוס : עוד פעם, קשה לפרוט את זה, כי זה סובייקטיבי מדיי.

לימור : אני הרגשתי שעם יונתן יש הרבה יותר ציפיות לתת לו שם מיוחד בגללה, אני חושבת שהשם שלה הוא מאוד מיוחד. היום, בדיעבד אני חושבת שעשינו בחירה נכונה, שזה היה נכון.

מראינת : כן?

לימור : כן, מאוד.

מראינת : חשבתם על שמות חיבה כשבחרתם את השם?

פביוס : תראי, אני יכול להגיד לך שכן חשבתי על המפלט, זאת אומרת אם לא יהיה לה טוב עם השם הזה, אז זה תמיד יכול להיות *מיקי, מיקה, מייקי*. זאת אומרת אפשר לקצר את זה ולחלץ אותה מזה בקלות.

מראינת : אוקיי, חוץ מאותיות אהו"י, יש עוד אותיות שחשוב לך שיהיו בשם.

לימור : אל"ף בדרך כלל זה נורא חשוב.

פביוס : תראי, אני יכול להגיד שאני לא שימי תבורי, אבל כן, אני לא יודע למה, חשוב לי לייחס את זה לאלוהים או משהו, איכשהו.

מראינת : אתם מאמינים באלוהים?

לימור : אני כן.

פביוס : וואי, זה שאלה בעייתית, אני חושב שיש איזה כוח מניע איפשהו, אני לא יודע כאילו, זה לא דווקא במובן הדתי של השמירת מצוות אלא...

מראינת : אתם מגדירים את עצמכם כדתיים, מסורתיים, חילוניים?

לימור : לא, אני כולה מדליקה נרות שבת, לא מעבר.

פביוס : חילוניים, עוד פעם, אני חילוני, אבל כן יש לי respect לרקע או לשורשיות, וכן אני חושב שיש איזה כוח מכוון כזה, שאנחנו לא בדיוק יודעים להגדיר אותו, שגורם לדברים לעבוד.

מראינת : אוקיי, אבל האם בחרתם בשם *מיכאלה* בגלל ה"אל" הזה בפנים?

לימור : לא, אני ממש לא

מראינת : אוקיי

פביוס : אני יכול להגיד שלי, לי זה בא טוב שזה שם, כן יש לזה איזו משמעות בשבילי.

מראינת : אוקיי. נעבור לונתן.

לימור : או, איתו יהיה לך מאוד קל, אני עד היום לא...

פביוס : תראי, *יונתן*. אני רציתי *אריאל*

לימור : נתן שמונה, גם אני אהבתי *אריאל*, אבל זה נתן שמונה.

מראינת : ושמונה זה לא טוב?

לימור : לא, אי אפשר אם זה נותן שמונה. אני רציתי *אביב*, רציתי *צוף*. אני ממש לא שלמה שזה מתאים לו, עד היום.

פביוס : *צוף* שם מאוד יפה, אבל זה נראה לי שם גיי לחלוטין.

לימור : הוא אומר שזה גיי.

מראינת : אוקיי.

לימור : ורציתי *תומר* ואז...

מראינת : מפריע לכם שזה גם שם של בנות? כמו *צוף* נגיד?

פביוס : תלוי, *צוף* זה גיי

לימור : *צוף* זה בת?

מיכאלה : *צוף* זה בת!

פביוס : לא. זה כמו *נעם*, נגיד *נעם* אין לי שום בעיה עם זה.

מראינת : אבל נגיד *מיכאלה* יכול להיות רק בת *יונתן* יכול להיות רק בן. זה חשוב לכם או שזה מקרי?

לימור : מקרי, לי מקרי.

פביוס : יותר מקרי.

מראינת : אוקיי

לימור : מקרי לחלוטין. אני רציתי לקרוא לו **אביב** כי הוא נולד כאילו באפריל.

מראינת : אוקיי, ולמה לא?

לימור : הוא [פביוס] לא רצה

פביוס : לא הייתה לי בעיה עם **אביב**, אבל **יונתן** נשמע לי יותר טוב.

לימור : הוא רצה, תקשיבי, בזמנו אני זוכרת שגם לפני שהוא נולד, אמרתי אם יהיה לי בן זה יהיה או **יונתן** או **תומר**. אני מאוד אהבתי את השם **תומר**. מאוד מאוד מאוד. אבל אז חברים שלנו ילדו בהפרש של חצי שנה מאיתנו, וקראו לבן שלהם **תומר**.

פביוס : נכון.

לימור : הוא [פביוס] לא כל כך רצה. אני מאוד אוהבת את השם **תומר**, אבל הלכנו על **יונתן**.

מראינת : וגם כאן חיכיתם עד לסקירה²⁶?

לימור : לא, חיכינו, אני לא נותנת שמות לפני ה... זה. אני גם לא יוצאת מביה"ח עם שם.

מראינת : אבל חושבת בשקט עם עצמך...

לימור : לא, רק אחרי שיש סקירה והכול בסדר. ממש לא.

מראינת : אוקיי

לימור : גם איתו ממש לא חשבנו, גם לא בלב וגם לא זה. כמה? אולי חודש לפני הלידה, ישבתי, פתחתי ספר של שמות, כי לא כל כך היה לנו משהו קונקרטי. הוא [פביוס] ידע **יונתן**. עם **יונתן** בלי קשר [עוברת ללחישה] יש לי בעיה. זה שם לא יודעת... הוא גם לא נראה לי מתאים לו, זה עד היום, אבל בשבילו, באמת כי הוא [פביוס] מאוד רצה, לעומתה [מיכאלה], שהיא – אני חושבת שזה מתאים לה בול.

פביוס : אבל אני רציתי **יהונתן** עם ה"א דווקא.

לימור : נכון, ואני ביטלתי את ה"א, כי **יונתן** בלי ה"א נותן 3 ו**יהונתן** עם ה"א נותן 8. בקיצור, את תכתבי במחקר – האמא קוקו...

מראינת : רגע, וזה משנה לכם אם קוראים לו **יונתן** [במלעיל] או **יונתן** [במלרע]?

לימור : לא, אמא שלי קוראת לו **יונתן** [במלרע], וזה נשמע לי מה זה פלצני. אני קוראת לו נני. אני בכלל לא הייתי מסוגלת במשך שנה, לשניהם אגב, לקרוא...

פביוס : כן, בשם

לימור : בשמות הפרטיים שלהם. היה להם רק שמות חיבה אצלי. לא הייתי מסוגלת לקרוא, באמת.

מראינת : לא התחברת לזה?

לימור : לא יודעת, עד שהם לא נהיו כאילו, לא יודעת בגיל שנה את מרגישה שהוא יותר בן אדם, לא...

פביוס : האישיות.

מראינת : מממ

לימור : לה הייתי קוראת **קוקולה**, **לולו**, **לולי**, והוא גם, איך הייתי קוראת לו בהתחלה?

פביוס : נני

לימור : נני זה לקראת... אבל הייתי קוראת לו, אני לא זוכרת איך.

מראינת : היו לך עוד אפשרויות ל**יונתן**?

פביוס : עכשיו **יונתן** ומיכל היו אחים בתנ"ך. הבנים של דוד, של... לא, של דוד המלך? לא זוכר, היה שם משהו, אז אמרתי וואלה, סבבה.

²⁶ השאלה שלי באה בעקבות דבריה של האם על בחירת שם בתה הבכורה, מיכאלה. שם היא חיכתה לדעת את מינו של העובר, לפני שהעלתה שמות אפשריים. פרט זה מתגלה להורים בסקירה המוקדמת ומכאן השאלה.

מראינת : אה, מיכל כאילו זה מיכאלה ?

פביוס : כן, זה על הדרך.

מראינת : זה חשוב לך שהשמות יופיעו באיזושהי וריאציה במקרא?

פביוס : זה מתחבר למקודם, שכאילו כן שיהיו מחוברים לארץ או למסורת, אבל לא hard core, אלא נגיעה כזאת.

מראינת : אוקיי, וגם עם יונתן היה חשוב לך שיש עוד ורסיות לשם הזה במקומות אחרים?

פביוס : תראי, זה כבר כמו עטיפות של אלבומים, זה אתה רוצה לפתח איזה רעיון או לרוץ על זה. יש לי חבר מהתיכון, שם משפחה שטרית, אז הם קראו לכל האחים על שם הראשי תיבות: ש-ט-ר-ג-ת, אז הם רצו עם הרעיון הזה. כאילו אני כן חשבתי בראש: י-הו-נתן, מיכאלה יש בזה גם "אל" ויונתן זה גיוני, גיונתן.

מראינת : אז הכול ביחד זה חשוב לך.

פביוס : זה, זה המשיך את הטרנד, כאילו, זה בא טוב.

מראינת : זה שם פחות ייחודי ממיכאלה, זה מפריע...

לימור : כן, זה שם מאוד נפוץ. לי זה הפריע קצת.

מראינת : אוקיי

לימור : בעקבותיה פשוט. תמיד אמרו בואו נראה איזה שם הם יתנו אחרי מיכאלה. אני לא יודעת אולי זה גם עבר לגן. תמיד אמרו לי...

פביוס : הכי קל היה לקרוא לו דניאל.

לימור : לא, יש...

פביוס : כי זה ממש באותה זה, שניהם מלאכים וכאלה, אבל דניאל כל כך נפוץ שלא, זה היה too obvious.

מראינת : אז חשוב לך ההקשר המקראי

פביוס : איכשהו, כן.

מראינת : על שמות חיבה חשבתם כשקראתם לו?

לימור : ממש לא

מראינת : ותגידו, אתם חושבים שלמקצועות שלכם, לעיסוק שלכם ביומיום יש קשר לבחירה של השמות?

לימור : לא נראה לי שאצלי, אולי לו [לפביוס] בגלל ההשפעה שהוא רוצה לעולם, כי הוא עובד עם העולם, אני עם מי אני עובדת? עם מקבלי הבטחת הכנסה [צוחקת].

פביוס : אני חושב שהבינלאומיות חשובה לי יותר דווקא בגלל שנולדתי בחוץ לארץ ועברתי איזושהי טרנספורמציה של לבוא עם שם זר למקום. אז שיהיה קל להתחבר בכל מקום שהם יהיו כמעט.

מראינת : מאיזו בחינה חשוב לך שיהיה להם קל להתחבר? לגור, לטייל?

פביוס : גם, גם שמבטאים את השם או שאתה כותב אימייל, לא משנה, היום זה כל כך וואו, את יודעת כמה קשה לרשום ברנד [במבטא אמריקני]?

מראינת : [מגחכת]

פביוס : לדוגמה, סתם

מראינת : אוקיי

פביוס : שלא ייתקע לאנשים בשיניים

לימור : אני אגב תמיד הייתי עם שם משפחה מאוד מיוחד. ודווקא להפך. אני הרגשתי כאילו יותר ככה. אצלו זה שני ההורים, זה שם המשפחה של שני ההורים, ואני שמרתי את השם משפחה שלי, אני קרויה בתעודת זהות רק עם השם משפחה שלי. הילדים קרויים על שמו.

מראינת : אוקיי. למה החלטת לשמור?

לימור : לאבא שלי אין בנים, ואחותי, כשהתחתנו, לא היה לה אף אחד. בכלל לא היה באופק גם מישהו, ולא היה ילדים בכלל, ומי חשב שיהיו לה, את יודעת בדרך שהיא עשתה בסוף, וזה שם שהלך איתי תמיד כל השנים. היה לי מאוד קשה לאמץ את השם שלו, ותמיד אמרתי שאם אני אאמץ את השם שלו זה יהיה בתוספת. זה לא יהיה על חשבון הילדים. זאת אומרת הם, אני לא אדפוק אותם... וגם אי אפשר במדינת ישראל לשאת שלושה שמות משפחה.

מראינת : ותגיד אתה, למה שני השמות נשארו?

פביוס : ההורים שלי שמרו את זה. זה נהוג, זה היה נהוג באירופה.

מראינת : לשמור את שם המשפחה של האמא?

פביוס : כן, כן, מלא אנשים בחו"ל קרויים ככה, או מקצרים את השם השני

מראינת : או בראשי תיבות...

פביוס : כן.

מראינת : אוקיי, אז נעבור לשאלון

[הפסקה לצורך מילוי השאלון]

פביוס : shoot, יום ראשון ה-26...

מראינת : [צוחקת] "אנשים מתרבויות אחרות מעוררים בי עניין" – כתבת 5. איך זה מתבטא בחיים שלך?

פביוס : אני עובד בתחום של שילוח בינלאומי, ועובד מול אנשים בחו"ל, ספקים, לקוחות וזה. אז אני גם מנסה קצת לקרוא ברקע על המדינה אם אני לא יודע מספיק או לנסות בתרבותם, אם זה כינויים או שמות או... לעשות את זה נכון מה שנקרא, כי יש הרבה אנשים, יש תרבויות שלא מקבלים את האגרסיביות הישראלית כמו שצריך, או...

מראינת : אתה מנסה לקלוע למה שמתאים להם...

פביוס : כן, להתחשב, בסדר, זה בעיקר להתחשב כי יש...

מראינת : את, למה ענית ש"אנשים מתרבויות אחרות מעוררים בי עניין" כתבת 4, שזה בדיוק האמצע.

לימור : אני הרוב רשמתי באמצע, כי אין לי מוחלטות מספיק, אני חושבת, אולי אני לא...

מראינת : אז ענית ככה כי אין לך דעה מיוחדת על זה, או ש...

לימור : לא עניין מיוחד, אבל גם לא אוהבת להיות בורה.

מראינת : הבנתי. ב"לאום שלי נבדל ושונה מלאומים אחרים" כתבת [לימור] 7. אז את רואה את הלאום שלך כמאוד מיוחד.

לימור : כן

מראינת : למה?

לימור : הדת היהודית היא מאוד מיוחדת בעיניי בכל מקרה.

מראינת : אוקיי, והלאום שלך מבחינתך זה הדת היהודית? כאילו הלאום שלך הוא יהודי לא ישראלי.

לימור : כן, כן, יהודי. יהודי כן. האמת שכן. נקודה יפה למחשבה.

מראינת : ואתה רשמתי 5...

פביוס : אני חושב שזה מאוד מתנשא להגיד שהדת או הלאום או הישראליות שלי היא כזו נפלאה, אני לא חושב שאנחנו הדבר הכי טוב או שאנחנו הכי מיוחדים. זה לא שלילה מוחלטת, כי כן יש פה תרבות עתיקה ואני מכבד אותה וזה, אבל במידה מסוימת.

מראינת : אוקיי, ושניכם כתבתם את הציון הכי נמוך ב"זהות לאומית בשבילי היא להיות ככל הלאומים האחרים". אז מה זה אומר?

פביוס : עוד פעם, יכול להיות שזה סותר את מה שאמרתי הרגע, אבל לאו דווקא, כי מאוד מאוד חשוב שתדע מאיפה באמת, במיוחד כשאתה מסתובב בחו"ל או במגע עם אנשים מחו"ל אתה יודע כמה יתרונות יש לתרבות שלנו, לישראליות שלנו, לכור היתוך הזה, או לדבר הקטן שקורה פה והוא מיוחד. [לימור יצאה מהשיחה]

מראינת : אוקיי

פביוס : זאת אומרת אני כן מייחד את החברה הישראלית מחברות אחרות בעולם. לי זה טוב. אני לא חושב שאנחנו יותר טובים מאחרים, כי אני בטוח שהאיטלקי או הגרמני גם חושב שהוא יותר טוב.

מראינת : אוקיי

פביוס : אבל אז זה מוביל לכל מיני פשעים נגד האנושות, אז צריך לכבד את מה ש... זאת אומרת, סבבה לאהוב את מה שאתה, אבל צריך לקבל גם את הזר והשונה, כי הוא גם חושב שהוא "סבבה" – בשפת העם.

מראינת : אוקיי. "ההחלטות החשובות בחיי נקבעות לפי טובתי האישית ולא לפי טובת הכלל" כתבת 5, 4, כאילו יש כמה שאלות שבודקות את זה.

פביוס : כן, תראי זה נורא בעייתי, כי זה יהיה מיתמם להגיד שאני לא אנוכי, אבל אני שונא אנוכיות. זאת אומרת כל הקטע הזה של אחריי המבול, מה אכפת לי לזרוק את האשפה פה, כי אחרים ירימו...

מראינת : אוקיי, אז בגלל זה כתבת ב"לפני הכול אדם צריך לחשוב על עצמו" כתבת ציון מאוד נמוך?

פביוס : כן, כי אני כן חושב שאתה חלק מכלל, בכל דבר.

מראינת : אוקיי

פביוס : ואני מאוד מנסה גם להעביר את זה לילדים.

מראינת : איך?

פביוס : סתם, גן משחקים – יש עוד ילד שרוצה להתנדנד, אז בוא ניתן לו גם להתנדנד. זה בדברים הכי פשוטים. אני לא אחנה כמו מטומטם על שני פסים לתפוס שתי חניות, אפילו שאני יכול.

מראינת : כן

פביוס : כי זה נראה לי מגעיל.

מראינת : אוקיי, הבנתי. "עדיף לחיות כפי שאנשים חיים בארצות הברית" כתבת 1.

פביוס : כן – זה נורא סקסי לחשוב שממש מגניב לחיות בניו-יורק או בקליפורניה, אבל ארצות הברית זה לא ניו-יורק או קליפורניה, יש שם המון המון דברים, ויש כאלה אנשים שזה בא להם טוב. אני לא בטוח שזה הדבר הנכון לי, או אני לא חותם על זה בכל מצב.

מראינת : אוקיי

פביוס : יש שמה... ארצות הברית היא מדינה מאוד מורכבת, זאת אומרת היא לא ארץ חופשית בלתי מוגבלת, היא ארץ מאוד בעייתית ואני I'm keeping it in my mind שזה לא חלום ורוד.

מראינת : היית מוכן לעבור לגור במקום אחר, נגיד באירופה.

פביוס : הייתי מוכן לעבור לגור במקום אחר. זה בעייתי כי, וואי, זה נושא לשיחה שלמה, אבל אם זה נגיד, את תביני אותי לגמרי – איטליה או צרפת או ספרד נראה לי סבבה, כי קשה מאוד בגרמניה או

בדנמרק או בפולין בגלל מזג האוויר, זאת אומרת ים וקיץ בא לי טוב, וזה משפיע גם על החום של האנשים.

מראינת: כן

פביוס: אני לא אוהב את הריחוק ואת ה...

מראינת: הקרירות הזאת?

פביוס: כן, היא יותר בעייתית לי. ברזיל נראה לי סבבה, אבל באמת זה לא פשוט להחליט איפה. וכן הייתי עושה את זה כחוויה. אנחנו נורא נוטים לחשוב, או חלק מהאנשים, שממש הכול דבש בצד השני, וזה לא ככה.

מראינת: זה ברור לך שזה לא, כי גם באת ממקום אחר?

פביוס: כי באתי ממקום אחר וראיתי מה זה, ויש לנו גיבנת מאוד גדולה של יהדות / אנטישמיות בעולם. אנשים לא, אנשים נוטים לשכוח את הדבר הזה.

מראינת: כן

פביוס: עוד פעם זה קשור לאיזושהי דינמיקה שתמיד מלווה אותי. אני לא קם מזיע בלילות, אבל... אני אתן לך דוגמה, אני מתכתב, יש הרבה סחר באוקראינה, מביאים משם עץ ומוציאים לשם כל מיני דברים, וכל פעם שאני כותב משהו, אני מנסה מאוד מאוד להיזהר, כי אני יודע שהם אנטישמים בדם, שלא יחשבו שאנחנו חזירים שרוצים כסף ודברים כאלה.

מראינת: כן

פביוס: עם הגרמנים מאוד קל, אגב, כי אני תמיד חושב שהם מתביישים, הם מרגישים אשמים, אז אין לי בעיה להיות יותר אגרסיבי איתם לגבי המחיר – משהו שאני לא אעשה נגיד עם האנגלים.

מראינת: אז אתה מתאים את עצמך לכל ה...

פביוס: כן, אפילו במודע.

מראינת: אוקיי, "כאשר אנחנו נופשים, אנחנו מעדיפים להישאר בארץ" כתבת 3.

פביוס: כן, לאו דווקא. זאת אומרת יש לזה יתרונות ולזה יתרונות. כיף בחו"ל – להכיר, ללמוד, לדעת... אבל גם בארץ נחמד.

מראינת: אז מה אתה מעדיף?

פביוס: סיני [צוחק]

מראינת: טוב, זה לא בקרוב...

פביוס: אז זהו, אני חושב שמהחופשים הכי מגניבים שהיו לי אי פעם בחיים היה בסיני כי זה פה קרוב וזה כל כך שקט ונעים וזה, וכשאתה מטייל בחו"ל אז אתה בדרך כלל במרוץ מטורף של לטייל ולהספיק, וזה לא ממש נופש. אז אין לי נוסחה מנצחת לדבר הזה, זה גם וגם.

מראינת: אז זהו, סיימנו.

ר"ע ח: ראיון עם ליסה ועוזי

מראיינת: בוא נתחיל שתגידי משהו על השם שלך.

ליסה: ליסה, זה קיצור של אליזבת, וחוף מזה באנגלית זה לא כמו בעברית. זה שם מאוד מאוד פופולרי בשנות ה-70, הייתי בבית ספר עם איזה שלושה בשם הזה.

מראיינת: ובתעודת זהות זה ליסה או אליזבת?

ליסה: ליסה

מראיינת: ומשהו על השם שלך...

עוזי: אני, קוראים לי עוזי בגלל שלאח של אמא שלי קראו עוזי, הוא נהרג בששת הימים, נולדתי כמה שנים אחרי, וזה על שמו.

מראיינת: אוקיי, ספרו לי איך בחרתם את השם גפן.

עוזי: גפן – חזרנו הביתה מהבית חולים ושבע-עשרה ימים לא הצלחנו למצוא שם, וגם התלבטנו אם עברית או אנגלית, ואם אני זוכר נכון, הייתה איזה תכנית עם יהונתן גפן, נכון?

ליסה: כן

עוזי: וליסה שאלה אותי אם זה בסדר לקרוא גפן שם פרטי, ואמרתי לה שכן, וזהו.

ליסה: אהבתי את הצליל. חשוב לנו, כי יש לנו משפחה מניו-זילנד, אז אי אפשר להגיד את החי"ת והרי"ש, רצינו משהו קל שהם יכולים להגיד.

עוזי: כי הם לא יכולים להסתבך – לא עם רי"ש, לא עם חי"ת, לא עם אף אות גרונית.

מראיינת: אין רי"ש?

ליסה: לא

מראיינת: אז איך בחרתם ריין?

ליסה: ריין זה בעברית, באנגלית הם אומרים R אחרת. הדיין שאנחנו אומרים זה לא אותו ריין שאומרים בניו זילנד.

מראיינת: אז לך הצליל היה מאוד חשוב, ולך?

עוזי: אני פשוט זה לא מאוד חשוב לי מלכתחילה, אין לי דעה בעניין.

ליסה: וגם הטבע היה מאוד חשוב לנו. שזה יהיה קשור לטבע.

מראיינת: אני רואה שלו [לגפן] אין שם אמצעי.

ליסה: לא, את יודעת למה?

מראיינת: למה?

ליסה: כי הוא [עוזי] היה בלחץ לרשום אותו במשרד הפנים, ולא נתנו לי זמן לבחור לו שם אמצעי. הוא רץ ועשה הכול בלחץ.

עוזי: זה היה עוד לפני שהיית אזרחית, זה היה כאב ראש שלם שם.

ליסה: אבל הוא כמו עוזי, אז זה לא בהבנה.

מראיינת: היו שמות אחרים שהיו על הפרק, כשהיית בהיריון אולי?

ליסה: ג'וני

עוזי: גפן, איך רציתי לקרוא לך?

גפן: ברוס וויליס

ליסה: הוא בחר כל מיני שמות מסרטים, של שחקנים.

מראיינת: למה?

עוזי: סתם שחקנים שאהבתי או כאלה, לא יודע.

מראינת : גם שחקנים ישראלים?

עוזי : לא, לא – ברוס וויליס או מה היה שם?

ליסה : משהו מאינדיאנה ג'ונס...

מראינת : אז לך היה חשוב שזה יהיה שם לעוזי?

עוזי : רציתי שם שיוכלו בשני המקומות, לא ידעתי איפה הוא ירצה להיות כשהוא יהיה גדול, להשאיר את האופציות פתוחות.

מראינת : הבנתי, וחשבתם גם על שם לבת, לפני שידעתם את המין?

עוזי : היה לנו רעיון שאם זה יהיה בת, בהתחלה אז חשבנו *מִיָּה*? מה זה היה?

ליסה : *מִיָּה*

עוזי : זה הייתה מי שחיתנה אותנו באיטליה. נכון?

ליסה : כן

מראינת : וחשוב לכם הקשר בין השם הפרטי לשם המשפחה?

ליסה : לא

עוזי : לא

מראינת : היה חשוב לכם שיהיה כינוי, שם חיבה?

עוזי : לא

מראינת : אתם חושבים שלמקצוע שלכם הייתה השפעה על הבחירה של השם?

ליסה : לא

מראינת : *גפן* זה שם מיוחד בעיניכם?

עוזי : לבנים זה יחסית נדיר, למרות שאני הכרתי כמה לפני.

ליסה : היה חשוב לי שזה יהיה מיוחד, כי אני גדלתי עם ארבע *ליסה* בכיתה, אז תמיד היה לי חשוב לקרוא לילדים שלי בשם שלא לכל אחד יש את השם הזה.

עוזי : היא רצתה שם שאין הרבה מסביב, שלא יהיה *ליסה* אליין, ביית וגימ"ל.

מראינת : והתגובות מהסביבה שלכם לשם *גפן*, היה משהו מיוחד?

ליסה : רק על המין...

עוזי : כן, אנשים התפלאו על זה *שגפן* זה בן, כי היה פה באותו זמן במושבה, טיפה אחריו לדעתי, שתי *גפן* בנות. נכון?

ליסה : אחת לפני ואחת אחרי.

מראינת : ואיך זה השפיע עליכם?

ליסה : לא הפריע.

מראינת : הייתם מגדירים את עצמכם כמסורתיים, חילוניים?

עוזי : חילוניים לגמרי

מראינת : טוב, אז נעבור ל*דיין*, ספרו לי איך בחרתם את השם?

ליסה : אני העליתי את השם *דיין*, כי אני רציתי אחד מהילדים עם השם הזה, אפילו חשבנו לקרוא לגפן *דיין*, אבל חשבנו שזה יהיה יותר טוב לבת.

מראינת : למה ידעת שזה יהיה השם של אחד הילדים?

ליסה : כי אנחנו מאוד בקשר עם, אני מאוד בקשר עם מים, וגשם – פה במיוחד, זה חשוב. וזה טוב לתת לבנות שמות חזקים ומיוחדים, וזה רגוע גם.

מראינת : והיו שמות אחרים שחשבתם עליהם גם?

ליסה : כן

עוזי : לא זוכר...

ליסה : אני חשבתי גם על פטרה

מראינת : ולמה החלטת בסוף לא פטרה?

עוזי : בטח אני אמרתי שזה שם ערבי או משהו.

ליסה : זה היה יותר מתאים לה.

עוזי : צריך להיזהר כאן גם עם שמות שנראים לה, ואז זה פתאום שם...

מראינת : למה זה נראה לך שם ערבי?

עוזי : בגלל פטרה בירדן

מראינת : יש לה שם אמצעי לריין, למה החלטתם לתת לה?

עוזי : זה לא החלטתם, זה החלטת.

ליסה : במסורת שלי תמיד יש שם אמצעי, סיפרתי לך למה לו [לגפן] אין, ולה – יש...

מראינת : ולמה לילי?

ליסה : זה שם יפה.

מראינת : זה לילי, ולא ליליאן?

ליסה : לילי, זה גם טבע עוד פעם, ולילי זה אחד מהפרחים שאני הכי אוהבת, וזה מתאים ביחד עם ריין.

מראינת : איך היו התגובות לשם הזה?

ליסה : הם [הישראלים] לא מבינים כל כך, הם חושבים שזה ריין. אבל היא כבר יודעת להגיד להם: ריין

זה גשם באנגלית.

עוזי : כן, גם עכשיו אנשים לא כל כך מבינים את השם שלך, נכון?

ריין : נכון.

מראינת : חשבתם על שם חיבה שבחרתם את השם ריין או לילי?

עוזי : לא, אנחנו לא משתמשים בלילי ביומיום. היא בקושי יודעת את זה.

מראינת : חשובות לכם האותיות בשם?

עוזי : לא, רק שלא יהיה רי"ש וחי"ת, אבל לא במובן של להוסיף ה"א בשביל אני לא יודע מה.

מראינת : אז נעבור לסייון.

ליסה : גפן [האח הבכור] בחר את זה. היה לנו שלושה שמות, ולא הצלחנו לבחור, אז...

עוזי : גפן, אתה בחרת את סייון?

גפן : כן

ליסה : היה לנו בן, סייון או תומר. תומר ירד בגלל הרי"ש, היה קשה להגיד את זה, ולא הצלחנו, לא ידענו

להחליט.

מראינת : הוא נולד בסייון?

עוזי : לא, אין קשר בכלל.

מראינת : למה סייון?

ליסה : גם כי כל השמות שלנו אפשר לבן ובת, וזה חשוב לנו.

מראינת : למה?

ליסה : אני אוהבת שזה אנדרוגינוס, אני אוהבת ש...

מראינת : זה מקובל בניו-זילנד?

ליסה : אה... פחות, שם יש יותר שמות רק לבנים או רק לבנות.

מראינת : ולמה חשוב לך שזה יהיה אנדרוגיני?

ליסה : כי אני רוצה לעודד את שני הצדדים בהם.

מראינת : הנשי והגברי?

ליסה : בדיוק

מראינת : שם אמצעי אין לו...

ליסה : לא, [צוחקת] כי גפן מתלונן שלו אין שם אמצעי, אז אמרנו בסוף, אוקיי, זה רק לבנות במשפחה.

מראינת : הבנתי, תחושות קיפוח במשפחה, זו הסיבה. ואיך היו התגובות לשם סיוון?

ליסה : זה גם אנשים אומרים שבדרך כלל מכירים בנות.

עוזי : אבל אפשר להגיד שמעל 30 שנה סיוון זה גם בן, זה לא שזה היה...

ליסה : אנחנו כמעט לא קוראים לו סיוון, אנחנו קוראים לו סיווי.

מראינת : חשבת על זה מראש?

ליסה : לא

מראינת : וכשהיית בהיריון, היו רק את השלושה שמות האלה : בן, סיוון ותומר ?

ליסה : לא, היה לי ספרים, ואני רציתי שמות באנגלית דווקא. אני רציתי איתן או תומס, אבל זה לא עבר

אצלו [אצל הבעל].

מראינת : למה?

עוזי : כי היא, היא אומרת את זה כמו שצריך להגיד, אבל בעברית יגידו בסוף אֵיתָן או, זה לא...

ליסה : וגם רציתי שיילו, אבל זה שילה פה, אז זה... הרבה שמות פה זה... נגיד, יש לי אחיינים בניו זילנד

אחד קוראים לו Noah, שפה זה בת [נשמע כמו נועה], שם זה נח, זה לבן, וכהן שזה שם פרטי שם גם,

אז, מה אני רציתי להגיד?

מראינת : ולמה הפריע לך שאיתן יהיה אֵיתָן ?

עוזי : כי זה שמות מלפני... אני לא רוצה גם שמות תנכיים.

מראינת : למה?

עוזי : כי אין לנו הרבה קשר לדת, בוא נתחיל מזה, וזה נשמע לי משהו מאוד מיושן. היא למשל יכולה

למצוא בספרים שלה שם שהיא חושבת שהוא מגניב. נגיד אסתר נשמע לה כאילו רלוונטי, בשבילה זה

חדש, ואני יודע שזה כבר...

ליסה : או כל מיני שמות עם "אלי".

עוזי : כן, זה לא יהיה כאן [במשפחה].

ליסה : כי גם בניו זילנד יש לנו אלה ואנה. הם קוראים אנה כי זה שם יפה, הם לא יודעים שזה...

עוזי : שזה בא מעברית בכלל. גם כהן. המשפחה שלה במקרה בחרה שמות שהם יהודיים בכלל במקור,

והם לא מודעים לזה.

מראינת : יש לכם עוד משהו להגיד?

עוזי : שזה היה הרבה יותר ה"אישיו" שלה.

ליסה : זה היה מאוד מאוד קשה לבחור שמות, כי זה היה צריך לבוא משני הצדדים. רבנו, אני זוכרת

עכשיו מה אני רציתי לקרוא לו, נו, ברח לי השם, צרפתי כזה – סול.

עוזי : זה גם שמש, גם תו, גם נשמה.

ליסה : אני מאוד מאוד מאוד רציתי לקרוא לו סול.

מראינת : ולמה לא?

עוזי : נשמע לי גיי מדיי.

ליסה : זה לא עבר בשום דרך. בכיתי ואמרתי אחרי הלידה שאני רוצה את השם הזה. לא עבד.

מראינת : אבל לא אכפת לך שלבנים שלך יהיו שמות שהם גם של בנות...

עוזי : אבל הם עדיין קיימים, הם מיקסים, הם לא לגמרי.

מראינת : לא שאלתי אותך קודם למה את כתובה בשם המשפחה לפני הנישואים?

ליסה : אני קוראת לעצמי בשם המשפחה שלו, אבל בתעודת זהות אני עם השם הקודם, כי היו לנו בעיות במשרד הפנים, כי לא הייתי אזרחית כשהתחתנו.

[הפסקה לצורך מילוי השאלון]

מראינת : אני אשאל אתכם כמה שאלות על התשובות שעניתם בשאלון. שניכם כתבתם שאנשים מתרבויות אחרות מעוררים בכם עניין. איך זה מתבטא בחיים שלכם?

עוזי : זו הסיבה שמצאנו אחד את השני.

מראינת : איך הכרתם?

עוזי : אני עבדתי בארצות הברית.

ליסה : אני הייתי שם בטיוול.

מראינת : אז זה תוצאה של העניין שלכם בתרבויות אחרות?

עוזי : כן. זה לא היה קורה אחרת.

מראינת : תסביר לי מה זה לאום בשבילך.

עוזי : קודם כול ישראל, אבל ברור שישראל זו מדינה של יהודים, וזה מה שמייחד אותה. גם לא הייתי מחליף אותה. אמרתי לליסה שאני בטוח אחיה בישראל, שאני אהיה מוכן לגור בניו זילנד לשנה בשביל החוויה של הילדים, אבל לא יותר מזה.

מראינת : ועשיתם את זה?

עוזי : כן, לפני שלוש שנים היינו שם שנה.

מראינת : כתבת שהחלטות החשובות בחייך וגם סתם החלטות נקבעות לפי טובתך האישית.

ליסה : נכון

עוזי : אצלי זה אחרת. אני אסביר לך למה – זה שכל חודש אני נוסע למילואים, זה אומר שאני שם את טובת הכלל לפני טובתי. כל ישראלי מחונך ככה – הכלל אצלנו זה חלק מהחינוך. ובניו זילנד, ליסה למשל, גדלה במקום שהאינדיבידואל הכי חשוב. זה לא כמו החינוך שלי בקיבוץ.

מראינת : אז אתה חושב שההבדל ביניכם בהיבט הזה הוא בגלל שאתם באים מתרבויות שונות?

ליסה : [מהנהנת]

עוזי : בטוח

מראינת : ולמה כתבת שאדם לא צריך לחשוב לפני הכול על עצמו? למה זה שונה בעיניך מהשאלות הקודמות?

ליסה : כי אני לא שמה את עצמי לפני הילדים. התכוונתי רק בתוך המשפחה. קודם כול הילדים שלי, ורק אז אני.

מראינת : שניכם כתבתם ציון נמוך בהיגד "עדיף לחיות כפי שאנשים חיים בארצות הברית". תסבירו למה.

עוזי : כתבתי לך גם בשאלון, זה מאוד כללי. בטוח מתוך 250 מיליון איש, הייתי שמח להתחלף עם כמה אנשים, אבל יש שם גם אנשים שחיים בתנאים נוראיים. בכלל התרבות הזאת...

ליסה : זה תרבות גם יותר מדיי שפע, מעניין אותה רק החומר, הכסף. אין תוכן, אין מהות. כאן יש תוכן, יש מטרה אחרת לחיים.

עוזי : ובלי קשר – אמרתי לך, אני לא יכול לחיות לא בארץ לאורך זמן.

מראינת : כתבתם שאתם מעדיפים לנפוש בחו"ל ולא בארץ. למה?

עוזי : שם יותר מעניין.

ליסה : כאן יש תמיד סטרס, שם אפשר באמת לנוח, לשנות אווירה. בשביל זה זה חופש.

עוזי : ורק שם אפשר לסגור את הטלפון, ויש הבדלי שעות אז מטרטרים, אבל פחות.

ר"ע ט: ראיון עם מיטל

מראיינת: תגידי לי משהו על השם שלך...

מיטל: לפי מה שהבנתי מההורים זה שם שהם מאוד אהבו, וזו הסיבה שקראו לי מיטל.

מראיינת: ואת לא יודעת למה.. מה ההסבר?

מיטל: נטו השם שהם אהבו והתחברו אליו. לא הייתה איזו סיבה...

מראיינת: ואיך בחרתם את השם אמִי?

מיטל: אמִי, אחרי שלא מצאנו שם שככה מצא חן בעינינו, החלטנו לעשות מיקס של אסי ומיטל, יצא

אמִי, מצא חן בעינינו, אי אפשר לעוות את השם במלעיל ומלרע שחשוב לנו, ורצנו עם זה.

מראיינת: והיו שמות אחרים שעמדו על הפרק?

מיטל: באמִי לא.

מראיינת: התחלתם לבחור את השם אחרי שכבר ידעתם את המין?

מיטל: אחרי שידענו את המין, כן.

מראיינת: לפני זה לא היו לך שמות לבנים או לבנות?

מיטל: לא התעסקתי עם זה.

מראיינת: היה חשוב לכם הקשר לשם המשפחה?

מיטל: לא,

מראיינת: יש לך עוד משהו להגיד על השם הזה, שם מיוחד בעיניך?

מיטל: מאוד. כשבחרנו את השם זה לא היה חשוב, היום ככה, אנחנו יותר מדגישים את זה.

מראיינת: חשבתם על שמות חיבה כשבחרתם את השם?

מיטל: לא,

מראיינת: ולמה היה חשוב לך שאי אפשר יהיה להגיד אותו גם במלעיל וגם במלרע?

מיטל: יש לי סלידה משמות שמעוותים אותם. לדוגמה עכשיו **מיטל**, כבר לא התעקשנו על זה, אבל **יובל**

יכול להיות מעוות **יובל** [במלעיל], זה אכזרי בעיני לעוות שם, אז גם באמִי וגם בגיא די התעקשנו שלא

יעוותו את השם, **מיטל** כבר היינו יותר גמישים.

מראיינת: את השם שלך היו מעוותים?

מיטל: את השם שלי לא.

מראיינת: תגיא, תספרי לי איך בחרתם את השם גיא?

מיטל: גיא, אני תמיד אמרתי שיהיה לי בן.. אני תמיד אהבתי את השם גיא, זה מצטייר לי כילדים

חכמים, טייסים, יפים. בגיא דווקא הייתה התלבטות, היה שם נוסף שככה התלבטנו, ובזמן שבאנו לצאת

מבית החולים, ברישום של משרד הפנים, שיתפנו את הפקידה שם, כאילו אני מתלבטת גיא או ארז, ואז

היא אמרה לי ברור שגיא, יש לי נכד גיא והיא הראתה לי את התמונה שלו, והוא היה כזה הורס בדיוק

כמו שהצטייר לי גיא וזהו, זה נתן את האוקיי.

מראיינת: מה אהבתם בארז?

מיטל: לא יודעת, שם שזרם לי טוב. היום פחות. היום אני ממש לא מצטערת שבחרתי בגיא, זאת אומרת

ארז נראה לי יותר כבד היום.

מראיינת: אז מה אהבת בעצם בגיא?

מיטל: זו בעיקר קונוטציה לדמות שהייתה לי בראש.

מראיינת: והמשמעות של גיא?

מיטל: של זרימה, כן.

מראינות : המשמעות של זה בעינייך זה זרימה?

מיטל : כן

מראינות : לאמי יש בעינייך משמעות?

מיטל : תראי, אמי בגלל שיש שם את השורש "אם", אז ככה, אחרי שבחרנו את השם, ואני רואה אותה היום בהתנהגות שלה וב... ממש אמא קטנה, אז יש חיבור היום. כשבחרנו את השם לא חשבנו.

מראינות : וכאן היה קשר לשם משפחה? [השם הפרטי מתחרז לשם המשפחה]

מיטל : לא, לא היה קשר, לגמרי לא.

מראינות : האותיות היו חשובות לכם?

מיטל : כן, האותיות חשובות. היה לי חשוב... קודם כול יו"ד אני חייבת שתהיה בשם.

מראינות : למה?

מיטל : לא יודעת.. אומרים ככה ש"י זה של השם וככה..

מראינות : אתם מאמינים באלוהים?

מיטל : מאמינים, אבל לא יותר מדי. בבתים של ההורים כן, אנחנו ככה קצת מסורת, לא מעבר לזה. לא בית כנסת ועניינים, ממש לא. אז יו"ד ואותיות אהו"י זה משהו שככה חשוב לי.

מראינות : זה שם מיוחד בעינייך?

מיטל : גיא? הוא נפוץ אבל לא יותר מדי, לא מקיאים את השם. נפוץ אבל לא יותר מדי.

מראינות : שמות חיבה זה היה משהו שחשבתם עליו כשבחרתם את השם שלו?

מיטל : לא

מראינות : את חושבת שלמקצוע שלכם יש השפעה על הבחירה של השמות?

מיטל : לא.

מראינות : טוב, אז נעבור ל**יובל** הקטן.

מיטל : **יובל**, פה בכלל לא היו לנו שמות, זה היה עד הרגע האחרון. ככה פחות מחודש. בשבועיים האחרונים התחלנו להתלבט בין כמה שמות. **יובל** זה שם שעלה, אני לא ממש התלהבתי ממנו.

מראינות : למה?

מיטל : אני פחות אוהבת שמות שיש גם לבנים וגם לבנות, למרות שבמקור **יובל** זה בן לגמרי. לא יודעת... זו הייתה אופציה, היו כמה שמות יפים אבל לא..

מראינות : למה את לא אוהבת שמות גם לבנים וגם לבנות?

מיטל : לא יודעת, לא יודעת להסביר לך מה הסיבה. סתם בביה"ס כשמקריאים את השם ולא יודעים להתייחס לזה כזכר או נקבה, זה נראה לי מעיק על הילד. זהו אז ב**יובל** התלבטנו. שום שם לא התחברנו ב 100%. היה **יובל**, הייתה אפשרות **למורי**, שמאוד ככה, אני מכירה איזה שהוא ילד בשם **מורי** והוא מאוד חמוד. והיה עוד שם, היו שלושה שמות ואני לא זוכרת את השם השלישי, יש לי בלק אווט... ערב לפני שהשתחררתי מביה"ס, אני ממש אין לי מושג איך לקרוא לו, הגיעה חברה שבאה לבקר אותי, וסיפרתי לה על השמות שאני מתלבטת, אהה **ניד**, זה היו ארבע שמות, **ניד ורון**.

מראינות : **ניד ורון** אי אפשר מלרע ומלעיל...

מיטל : כן, **ניד ורון**, אני מאוד מתחברת לקטע של הנומרוגיה, אז ככה **רון** היה לי קצת יותר סגור בגלל שזה עם נוי"ן סופית, אבל אני מאוד אוהבת את השם. בעלי לא התלהב לא **מניד** ולא **מדון**. ההתלבטות העיקרית הייתה בין **יובל למורי**. ואז היא אמרה לי תשמעי, כל השמות שאמרת מקסימים, היא גם גנת במקצועה אז היא... והיא אומרת לי אני לא יודעת מה להגיד לך. ואז אני מתחילה לספר לה את הסיפור של הלידה, איך הגעתי, איך הכול זרם ככה מהר, ואז היא אומרת לי את מה שכנראה הייתי צריכה

לשמוע - תקשיבי כשאת מספרת לי את הסיפור של הלידה, אני לא מבינה למה את בכלל מתלבטת לגבי השם, **יובל** זה בדיוק השם שמתאים לזרימה, וגם מתחבר טוב עם גיא. וזהו, זה מה שהייתי צריכה לשמוע כדי להחליט, ישנתי על זה, ובבוקר קמתי עם החלטה שזה הולך להיות **יובל**.

מראינת: למה את מתכוונת שזה קשור לגיא?

מיטל: בקטע של זרימה, שניהם המשמעויות שלהם זרימה, בעיניי, גם גיא וגם **יובל**, גם אמי שיש שם את המ"ם והיו"ד זה יכול ככה גם להתחבר למים, אבל לא ממש.

מראינת: את זוכרת איזה שהן תגובות מיוחדות לשמות, לאמי אולי?

מיטל: אמי אני תמיד שומעת שזה שם מקסים.

מראינת: והתגובות בסביבה הקרובה?

מיטל: ממש התלהבו, גם אהבו את העניין של המיקס, החיבור. גם היא אני חושבת מאוד מתחברת לשם. היא אומרת: אני היחידה, ועכשיו היא גילתה שיש בביה"ס מורה שקוראים לה גם אמי, אז בדיוק אתמול היא סיפרה לנו שיש מורה שקוראים לה אמי, והיא זוכרת רק את השם שלה, כי גם לה קוראים אמי, והן היחידות בביה"ס שקוראים להן אמי, ואני מקווה שהיא תתחבר בהמשך גם לשם.

[הפסקה לצורך מילוי השאלון]

מראינת: בהיגד "אנשים מתרבויות אחרות מעוררים בי עניין" כתבת 6, שזה גבוה, איך זה מתבטא בחיים שלך?

מיטל: אם זה בטיולים שאנחנו עושים, "טיולים", אנחנו כבר לא עושים כל כך טיולים, מאז שנהיינו משפחה, את יודעת. בטיולים שאנחנו עושים ונפגשים עם אנשים אז תמיד מעניין ככה לשמוע מה יש להם להגיד, מה יש להם לספר, לראות איך הם מתנהגים.

מראינת: ב"לאום שלי נבדל ושונה מלאומים אחרים" כתבת 6 וב"זהות לאומית היא בשבילי להיות ככל הלאומים" כתב ציון נמוך-2. מה עומד מאחורי הבחירה הזו?

מיטל: בגלל העניין של הדת, לדעתי, הלאום שלנו יותר נבדל, אפשר להגיד. לכל אחד יש את הדת שלו והאמונות שלו, אבל אצלנו זה נראה לי שזה ככה יותר...

מראינת: לאום בעינייך זה משהו שקשור לדת?

מיטל: די.

מראינת: ב"החלטות החשובות בחיי נקבעות לפי טובתי האישית ולא לפי טובת הכלל" כתב ציון ביניים. אבל שאלתי קודם "לפני הכול אדם צריך לחשוב על עצמו" ואת נתת ציון מאוד מאוד נמוך.

מיטל: כי זו לא בדיוק אותה שאלה, זה לא אותו דבר. בן אדם לא צריך לחשוב רק על עצמו, בטח כשהוא מקים משפחה, ויש מסביבו אנשים. לחשוב רק על עצמו נשמע נורא. לחשוב על טובת הכלל אני חושבת שזה די ביניים, כן. הברית למשל, אם זה היה תלוי רק בי, אז יכול להיות שלא הייתי עושה ברית, אבל בגלל שכן הייתי צריכה לחשוב על המשפחה ועל איך הם יגיבו לזה שאני לא אעשה ברית אז בחרתי כן לעשות.

מראינת: את השם מתי חשפת? בברית או לפני?

מיטל: לפני.

מראינת: אמרת שהמשפחה שלך מסורתית, את השם אמי, איך הם קיבלו אותו, כי זה שם שבכל זאת..

מיטל: נכון, הם לא ... שוב משפחה מסורתית, לא דתית, יש הבדל. הם לא התערבו לי אף פעם בבחירות של השם, למרות שקצת חששתי באמי, בילד הראשון, אבל הם לא התערבו.

מראינת: חשוב לך שזה יהיה שם שיתאים גם למקומות אחרים?

מיטל: לא, לא.

מראיינת : בהיגד של "פרסום של חברות זרות או כלל עולמיות יש השפעה על בחירות הלבוש שלי" כתבת ציון נמוך, את לא חושבת שאת מושפעת מפרסומות?

מיטל : אני לא מושפעת בכלל בענייני לבוש. אני מאוד אוהבת אפנה, מאוד אוהבת לראות מה חדש ב.. אבל תיכלס אני אלבש מה שבא לי, מה שנוח לי ולא מה ש....

מראיינת : ב"עדיף לחיות כפי שאנשים חיים בארצות הברית" כתבת 3, מה עומד מאחורי זה?

מיטל : אני חושבת שהחיים ב... אני לא יודעת, אני אף פעם לא חייתי בארצות הברית, ואני גם לא מכירה יותר מדיי אנשים שחיים בארצות הברית וקרובים אליי ויכולים לספר לי אבל... נראה לי ככה שאורח החיים שלהם הוא יותר בילויים ופחות משפחה, זה פחות אני, ככה נראה לי.

מראיינת : את חושבת שהם פחות משפחתיים מאיתנו?

מיטל : אני חושבת שכן.

מראיינת : "כשאנחנו נופשים אנחנו מעדיפים להישאר בארץ" כתבת ציון נמוך, זאת אומרת שאתם מעדיפים בחו"ל?

מיטל : כן, נכון

מראיינת : מה יש שם שאין כאן?

מיטל : זה רק קטע של התנתקות, זה בראש לדעתי. זה לא ממש מה יש שם, יש הכול אותו דבר, לדעתי, לא הכול, אבל...

מראיינת : יש לך עוד משהו להגיד על השאלון, על הראיון?

מיטל : הבנתי אבל... לא כל כך הבנתי את הקשר לשאלון, אולי איך שזה נשמע במקומות אחרים?

מראיינת : המחקר שלי הוא על גלובליזציה של שמות פרטיים, עכשיו כשאת יודעת, את חושבת שהשמות שבחרת, ביחוד אמי היו קשורים לזה?

מיטל : האמת שלא, ממש לא.

ר"ע י: ראיון עם עופר ומאיה

מאיה: תקשיב, מה שאני אומרת, תגיד כן.

עופר: על מה המחקר?

מראינת: על שמות פרטיים.

מאיה: מה את חוקרת?

מראינת: אחר כך אני אגיד לכם...

מאיה: טוב

מראינת: נתחיל בשמות שלכם. תגידו משהו – כל אחד על השם שלו.

מאיה: לי קוראים מאיה בגלל השיר של שלום חנוך. רצו לקרוא לי גלית כי אמא שלי ראתה את הגלים

מרמב"ם, אבל בסוף קראו לי מאיה.

מראינת: כשהיא ילדה, בזמן הלידה?

מאיה: כן, ואני שמחה שבחרו מאיה, כי אני לא גלית.

עופר: עופר, למה? סתם כי ההורים שלי אהבו.

מראינת: אוקיי, אז ספרו לי איך בחרתם את השם מיקה?

מאיה: מיקה זה סיפור מאוד יפה. כשהייתי בת 17 חלמתי שאני במסיבה, בפגישת מחזור ואני מטיילת

עם ילדה, עם תינוקת בעגלה, ואני פוגשת חברה ואני אומרת לה: בואי תראי משהו יפה, ואני אומרת

לתינוקת: מי יפה של אמא? והיא עונה לי: מיקה. ובבוקר קמתי והיה לי ברור שמיקה...

מראינת: מתי חלמת את זה?

מאיה: כשהייתי בת 17, ומיקה נולדה כשהייתי בת 33.

מראינת: לא היו לך שמות אחרים שהיו...

מאיה: כשהייתי בהיריון, קצת, באיזשהו שלב רצינו לקרוא לה ליבי, כי אבא שלו התחיל לקרוא לה

מיקה, וזה היה נראה לי מפחיד.

מראינת: למה מפחיד?

מאיה: לא מפחיד, סתם לא מתאים.

מראינת: אוקיי, ועופר – אתה אהבת את השם מיקה?

עופר: היא אמרה לי מיקה וזהו.

מאיה: לא היה לו say, כי ככה, כי זה היה שם שהיה לי חשוב.

מראינת: ולמה החלטתם בסוף מיקה ולא ליבי?

מאיה: כי כשהיא נולדה היא נראתה כמו מיקה, אז זה היה די ברור שזה יהיה מיקה.

מראינת: את יכולה להגיד מה את אוהבת בשם הזה? חוץ מהחלום?

מאיה: כשחלמתי את החלום, לא הכרתי שום מיקה, אף לא מיקה אחת. אהבתי את זה מאוד, כי יש לזה

שיר, וגם לי יש שיר עם השם שלי.

מראינת: אוקיי, ובזמן ההיריון חוץ מליבי...

מאיה: לא חושבת, חשבנו על עוד שמות?

עופר: לא נראה לי

מראינת: ולמה לא ליבי?

מאיה: כי כשהיא נולדה היא הייתה מיקה, מיקה היה יותר קרוב לליבי.

מראינת: ולפני שידעתם את המין, לא חשבתם על שמות?

עופר: לא

מראינת : חשוב לכם הקשר לשם המשפחה?

עופר : לא

מאיה : חשבת קצת על מישהו מוכר עם שם דומה, אבל זה לא הפריע לי בסופו של דבר.

מראינת : יש לך אותיות שחשוב לך שיהיו בשם?

מאיה : לא, ממש לא.

מראינת : אתם חושבים שאולי למקצוע שלכם הייתה השפעה על הבחירה?

עופר : לא, לא חושב.

מראינת : זה שם מיוחד בעיניכם?

עופר : לא, זה שם יפה בעינינו.

מאיה : הוא מיוחד כי היא הבת שלנו, והוא מיוחד כי רציתי ש... בעצם לא, לא.

מראינת : את זוכרת איזושהי תגובה מיוחדת מהסביבה?

מאיה : "וואו, איזה יופי". כולם אהבו

מראינת : נעבור לל. ספרו לי איך בחרתם את השם שלו?

מאיה : זה היה ממש ממש מקרי. זרקנו שמות ובחרנו גל. אני רציתי לקרוא לו על שם סבא שלי – אושר,

ואני חושבת שאפילו לא אמרתי את זה, כי פחדתי מהתגובה של עופר.

עופר : ובצדק...

מאיה : ונורא רציתי גם אולי שם שני, כאילו אחרי שהחלטנו על גל, על שם סבא שלי.

מראינת : ולמה דווקא גל?

עופר : כי גל זה שם קצר, וזה חמוד לנו.

מראינת : למה חשוב לכם שהוא יהיה קצר?

מאיה : אני חושבת שבגלל השם משפחה - הוא ארוך, אז אולי בגלל זה.

מראינת : וזה לא מתקשר לגלית, לזה שזה היה אמור להיות השם שלך?

מאיה : לא, אין קשר בכלל. אני מאוד רציתי שם שיש לו שיר, אבל לא יצא.

מראינת : לל יש שיר – גל שרוכבת על הים...

מאיה : "גל היא ילדה של ים", אבל זה היא, לא הוא...

מראינת : זה מפריע לך שזה שם גם של בת?

מאיה : לא

מראינת : ושני?

מאיה : שני – לא היה לנו שם בכלל, כמו שהיא לא הייתה מתוכננת, לא היה לנו שם, ממש. ואחרי הלידה

בבית חולים פתאום עופר אמר שני.

מראינת : סתם זרקת?

מאיה : כן, ופתאום זה היה מדהים, נכון?

עופר : כן [מפקק]

מראינת : איזה משתף פעולה הוא, אני מבינה למה את מערבת אותו בבחירה [בציניות]...

עופר : לא, אני בחרתי, היה שם יפה, אהבתי, וזהו.

מראינת : מה זה שם יפה בעיניכם?

מאיה : לפי איך שהוא מתלבש עליהם.

מראינת : אז אתם צריכים לראות את הילדה לפני שאתם...

עופר : לא, אני לא, אבל שם עברי, אני אוהב קצר, קולע.

מראינת : חשוב לך שזה יהיה שם עברי?
עופר : כן, מה אני גר בחול?
מראינת : מיקה זה שם עברי בעיניך?
עופר : כן
מראינת : מה המשמעות של זה בעברית?
עופר : לא בקטע של משמעות, אלא שיש ילדים ישראלים שקוראים להם ככה.
מאיה : זה סוג של אבן, דרך אגב
עופר : כן, מיקה זה אבן
מראינת : אתם חושבים על שמות חיבה כשאתם בוחרים שמות?
מאיה : מראש לא,
עופר : כן
מאיה : רק זה שאי אפשר יהיה לעוות את זה.
עופר : זהו, נגיד אלון [במלרע], שלא יקראו לו אלון [במלעיל]. היו כמה שמות שאמרנו, ולא רצינו שיעוותו אותם.
מראינת : מה עם שני ? [במלעיל]
עופר : זה יותר קשה, מיקה קשה, גל זה קשה, אפשר לעוות כל דבר, אבל יש שמות שזה מתבקש.
מאיה : חשוב לנו שלא יעוותו.
מראינת : יש לכם עוד משהו להגיד, בכלל על השמות?
מאיה : מיקה היה מאוד קל לבחור, וגל ושני לא היה קל, כי כבר ידעתי את המשמעות שיש לשם, וכמה חשוב לתת שם טוב.
מראינת : מה זאת אומרת?
מאיה : מישהו שאין לו שם טוב, זה מעיק עליו. שמות שקל לעוות, שמות שיש להם חרוזים לא נעימים.
מראינת : אז אתם חושבים על חרוזים אפשריים כשאתם בוחרים שם?
מאיה : כן
[הפסקה לצורך מילוי השאלון]
מראינת : ב"לאום שלי נבדל ושונה מלאומים אחרים" נתת ציון מאוד נמוך למה?
מאיה : אנחנו אותם אנשים. זה שאני יהודייה, ויש לי אמונות אחרות או מסורת אחרת, זה לא אומר שאני שונה.
מראינת : עופר : ב"לאום שלי נבדל ושונה מלאומים אחרים" נתת ציון 7, שזה הכי גבוה...
עופר : באמת?
מראינת : כן, רק תסביר לי...
עופר : אנחנו ישראלים, אנחנו שונים, לא יודע בעייתיים, מדינה דפוקה...
מאיה : אתה שונה ממישהו אחר?
עופר : אני ישראלי, ויש את הבעיות של הישראלים, אבל לא...
מראינת : ואת רואה את הזהות הלאומית שלך כמו לאומים אחרים?
מאיה : כן
מראינת : "עדיף לחיות כפי שחיים בארצות הברית" כתבתם שניכם ציון נמוך. מה עומד מאחורי זה?
עופר : אני לא רואה איזו עדיפות למה שיש שם על מה שיש פה.

מראינת : אוקיי, וכשאתם נופשים אתם, לפי התשובות – מאיה מעדיפה לנסוע לחו"ל, ואתה כתבת באמצע- גם בארץ וגם בחו"ל...

מאיה : אנחנו מעדיפים לנסוע לחו"ל, אבל זה עולה כסף.

עופר : אין לנו כסף כל פעם לחו"ל.

מראינת : אז כן הייתם רוצים לנפוש בחו"ל, אבל לא הייתם רוצים לחיות שם...

מאיה : כן

מראינת : "ההחלטות בחיי נקבעות לפי טובתי האישית, ולא לפי טובת החברה" – כתבתם ציון גבוה יחסית. על מה חשבתם כשעניתם על זה?

מאיה : שטובתי האישית היא שקובעת ולא טובת החברה.

מראינת : וחשבתם על איזושהי דוגמה מסוימת כשעניתם על זה?

עופר : אני לא עושה מילואים יותר, אני ברחתי ממילואים

מאיה : עופר לא עושה מילואים, והילדים שלי כולם יהיו בשק"ם, ולא ילכו לשירות קרבי. אני מחנכת אותם לזה.

עופר : ילכו, ילכו

מראינת : אבל אתם כן קשורים לארץ?

עופר : ברור

מאיה : אנחנו מאוד קשורים לארץ, אבל אני לא אשלם את מחיר החיים של הילדים שלי בשביל הארץ. אנחנו קשורים, כי פה אנחנו חיים ולא בגלל איזה ציונות שהיא, לא יודעת...

ר"ע יא: ראיון עם סול קרן

מראיינת: אז נתחיל בשם שלך

סול קרן: אוקיי

מראיינת: תגידי משהו על השם שלך

סול קרן: קודם כול אני, יש לי עוד שם, דרך אגב, סול.

מראיינת: אוקיי

סול קרן: אני קרויה על שם סבתא שלי זיכרונה לברכה, אמא של אמא. סול זה בספרדית שמש, ואז שהבינה שבארץ סול זה משהו שהוא לא כזה טריוויאלי, אז היא קראה לי קרן וסול.

מראיינת: אז רגע, נולדת באיזה שם?

סול קרן: סול, השם הראשון שלי זה סול, ואחרי יום היא הוסיפה לי קרן

מראיינת: וככה קראו לסבתא שלך?

סול קרן: למרות שאני מתה על השם סול... לסבתא שלי קראו סול, זיכרונה לברכה, וזה כאילו קרן שמש. היא קראה לי כאילו קרן שמש. היא לא יכלה לקרוא לי שמש, אז קרן שמש, ואני מתה על השם סול, ואני נורא מצטערת שהיא לא השאירה לי רק סול.

מראיינת: ועכשיו זה שם אמצעי שלך או שפה תהייקרון סול?

סול קרן: לא, מה בתעודת זהות?

מראיינת: כן

סול קרן: סול קרן, אבל כולם מכירים אותי קרן

מראיינת: הבנתי

סול קרן: אף אחד לא קורא לי סול

מראיינת: מאיפה היא עלתה?

סול קרן: תורכיה, נולדה בתורכיה, שני ההורים שלי

מראיינת: ותספרי לי איך בחרתם את השם ליהי?

סול קרן: אמממ, כשליהי נולדה, אני קצת ככה הייתי עוד נעולה על איזושהו שם אחר, עוד לפני שהיא באה לעולם נורא רציתי...

מראיינת: איזה שם?

סול קרן: נורא אהבתי, זה היה מאי וליאן, נורא נורא אהבתי, ובעלי כאילו את יודעת, כאילו זה היה, הוא לא הקשה עליי וזה, התחלנו לדבר ודסקסנו על שמות, ואז כשהיא הגיעה וראיתי אותה, אמרתי לו זה לא מאי וזה לא ליאן, ולא היה לי שם שלא, הייתי כאילו תקועה.

מראיינת: אוקיי

סול קרן: ואז פתחתי את הספר הגדול של ה... את יודעת בבית חולים שיש שם את כל השמות, וממש מאל"ף, כאילו חלשתי על הכול וכשהגעתי לליהי, לא, תקשיבי אפילו לא ירדתי לשם שמתחת, אני אפילו לא... בחיי אמרתי וואי ליהי כאילו, היא נולדה לי-היא כאילו את מבינה?

מראיינת: כן, מיועדת לך.

סול קרן: גם בעלי נפל מהשם הזה, וגם נולדה כזאת מהממת, והשם, אני מתה על השם ליהי. ואז זה התחבר אליי, ואמרתי ליהי כאילו לי-היא, וגם התחבר לי ככה עם הדמות שלה, עם האושר שהיא הביאה לנו, ובעלי מאוד מאוד אהב את השם אז.... בלי לחשוב פעמיים.

מראיינת: ואם את מנסה לחשוב מה את אוהבת בשם הזה? אז את המשמעות?

סול קרן : את הצליל, לא, קודם כול ברור שאת המשמעות אני גם אוהבת את האותיות, את הלמ"ד, את מבינה, שהיא גדולה, שהיא כזאת מוארכת [כותבת באוויר האות האות למ"ד בכתב יד], ואת הצליל, ויש שם את אותיות אהו"י שיש לי ככה איזה שהיא אמונה שצריך. ואני אוהבת את הצליל אני אוהבת ליהי כאילו אני אוהבת את הצליל, צליל רך נוגע כזה, עדין זה ממש משקף אותה, כאילו את לא מכירה אותה אבל...

מראינת : אני רואה שהיא עדינה כזאת.

סול קרן : עדינה, טובת לב, מקסימה, היא – בזכותה תוך שנה וחצי נכנסתי לעוד היריון. היא כל כך הסבה לי אושר ונחת, ואמרתי מה ככה זה לגדל ילדים? קטן עליי.

מראינת : ולמה בעצם לייגן ומאי?

סול קרן : לא, לא, זה לא, לא יודעת, הסתכלתי עליה, ואמרתי אני לא רואה אותה גדלה עם השם הזה. לא יודעת.

מראינת : ולפי מה בחרת את לייגן ומאי?

סול קרן : זה פשוט שמות שאהבתי, אהבתי את השם. זה כמו שאני כאילו לעצמי, אני זוכרת שעד גיל 15 נורא נורא התבאסתי שאמא שלי לא קראה לי מיכל, למה? סתם בלי סיבה. נורא אהבתי את השם הזה, בלי משמעות. אני אמרתי שאני אקרא לה מאי, גם כשידעתי שהיא צריכה להיוולד באוגוסט.

מראינת : אוקיי

סול קרן : לא יודעת לייגן אחרי זה היה נראה לי קצת חסר... יש איזה שהוא פירוש לייגן אבל כל אחד מוצא, את יודעת – לי, אדוני, אותך, לא יודעת, ומאי זה מאי.

מראינת : אז חשוב לך הקשר לאלוהים את מגדירה את עצמך כ... דתייה, מסורתית?

סול קרן : לא, לא, לא, אני לא, אני חילונית. אני מדליקה נרות שבת וכאלה, האמת היא...

מראינת : את מאמינה אבל באלוהים?

סול קרן : כן, כן בטח. כמובן שחגים והכול כן ברור. אני גם לא מדליקה אש בשבת, שזה לא משהו שגדלתי בבית.

מראינת : אוקיי

סול קרן : בהיריון של ליהי היה לי, הפחידו אותי, אמרו לי הראש שלה גדול, הוא לא פרופורציונאלי לגוף, ואז אמרתי, כאילו נתתי כזה כמו נדר ואמרתי: תן לי כאילו רק לעבור את זה בשלום, ואני לא מדליקה יותר אש בשבת. ואני באמת לא מדליקה, אולי פעם ב... כזה יוצא לי, אבל אני לא מדליקה אש בשבת. אני מאמינה באלוהים אבל אני לא, אנחנו נוסעים, ורואים טלוויזיה והכול הכול, למעט אש בבית, כאילו גם בחוץ אנחנו נוטים שלא, אבל...

מראינת : אוקיי, ותהליך הבחירה היה רק אחרי שידעתם מה המין, או שכבר לפני זה היו שמות לבנים ולבנות?

סול קרן : אמממ, הייתה לי אמונה כזו שלא לבחור שם ממש ממש בשלב מוקדם, אז קודם כול חיכיתי לדעת מה המין. לפני שידעתי מה המין לא ממש התעסקתי בקטע הזה, זה גם, היום בחודש 3.5-4 חודשים את כבר יודעת גם מה המין אז, כאילו זה לא שאת מחכה too much יותר מדיי. אז זהו, אחרי שכבר ידעתי מה המין, התחלתי להתעסק אבל לא יותר מדיי. נורא רציתי ללדת אמרתי: וואי אני כבר רוצה לעבור את הדבר הזה, ואז כאילו זה הלחיץ אותי. כאילו השם פחות, דווקא נהייתי מהתהליך של הבחירה של השם. זה היה לי כזה נחמד זה היה לי כיף אני זוכרת, זוכרת את הקטע שאני שוכבת במיטה, ובעלי לידי, ואנחנו פותחים את הספר הגדול הזה, וזה היה ממש נחמד.

מראינת : אוקיי, היה לכם חשוב שיהיה קשר לשם המשפחה?

סול קרן : זה כן משהו... רצינו שזה משהו שזה קצת ככה, שזה לא יהיה, למרות שעם לוי, כאילו בגדול כמעט כל השמות נראה לי בעולם שיש עם לוי... כן היה חשוב לי שזה ככה יישמע יפה: ליהי לוי, למרות שעכשו אם תשאלי אותי איזה שם לא מסתדר עם לוי, לא כל כך עולה לי, אבל היה לי כן חשוב

מראינת : זה לא שם משפחה בעייתי אבל היה לך חשוב ש..?

סול קרן : בדיוק, זה לא שם משפחה בעייתי, אבל כן היה חשוב שזה יישמע יפה. למשל ליהי לוי נשמע קצת יותר יפה למשל מגאיה לוי אבל גאיה זה שם, אני מתתי עליו עוד מ... האמת שלא יודעת, טוב אחרי זה נעבור לגאיה. כן כן היה לי חשוב.

מראינת : ואמרת לגבי האותיות אהויי שהן חשובות לך בשם?

סול קרן : נכון

מראינת : תסבירי למה?

סול קרן : כי אומרים ששם, אני לא 100% מאמינה בזה, אבל את יודעת ברגע שיש לך, הכי טוב כאילו למרות שאני קרן ואין לי אותיות אהויי. זה גם יצא טוב, לא ממש התאמצתי, את מבינה? זה יצא טוב. אומרים שאותיות אהויי כאילו שאת יודעת שזה של הקדוש ברוך הוא זה נותן ברכה לשם, כאילו זה עדיף, לא, מה זה ברכה? עדיף שזה יהיה. אז יש לי פה יו"ד ויש לי ה"א.

מראינת : כן

סול קרן : כאילו אני אוהבת את הצליל של השם, אז כן למשל אצל גאיה יותר הקפדתי כאילו, ליהי זה בא לי ממש בקלות, אז בגלל זה לא הייתה לי בעיה. גאיה לא כל כך הייתי מוכנה לזה, אז היה לי יותר הקפדתי שכן יהיה לי אותיות אהויי.

מראינת : הבנתי

סול קרן : ליהי זה היה כאילו ליהי, אז כאילו היה לי שם את הכול את יודעת

מראינת : אוקיי, זה שם שהיו לו תגובות מיוחדות בסביבה שלכם?

סול קרן : ליהי? אהה, כן אמא שלי וחמותי, כאילו הם, את יודעת שתי תורכיות.

מראינת : אוקיי

סול קרן : אז ליהי, מה זה? קודם כול כאילו היה להם נורא קשה להגיד ליהי, את יודעת התערבב להם החי עם ההי ואז זה היה כזה מצחיק, אמרתי לה: אמא יבוא היום שתקלטי ליהי! היא אומרת לי מה זה ליהי, אני לא מכירה ליהי, כי הם פחות מכירות את השמות האלה. החברות שלי בסביבה הקרובה שלי מתו על השם הזה, כאילו אמרו שזה שם מהמם. כשהיא באה לעולם, שתהיה בריאה, השם הזה התחיל קצת להיות ככה יותר נפוץ, אבל הוא עדיין היה קצת מיוחד, לא היה. אני זוכרת שדווקא בגן שלה שהיא הייתה קטנה היו שלוש ליהי שזה היה כאילו נדיר, כי אני לא מכירה, זה שלוש היחידות שבערך הכרתי. חוץ מהקטע הזה שהיה קשה באמת לבטא את זה, אין, אוהבים את השם הזה.

מראינת : וזה לא הפריע לך שהם לא מצליחות לבטא?

סול קרן : לא, קצת בהתחלה כזה, אמרתי כאילו אמרתי, לא הבנתי כאילו מה קשה? את מבינה? אבל אי אפשר, את לא יכולה זה משהו בגרון ב.. כאילו, לא משנה היום זה כבר. מה שכן מפריע לי לפעמים שזה נשמע כמו ליאי, יש אנשים שליאי, ליאי

מראינת : כן שלא הוגים את הה"א

סול קרן : אני נורא מקפידה על ליהי, כי קצת יותר צריך להתאמץ בשביל ליהי. אז אני מקפידה רק ליהי וכשקוראים ליאי, אני מתקנת אבל בסדר, אני לא יכולה לשנות את העולם.

מראינת : אוקיי, וחשבתם על שמות חיבה כשבחרתם את השם ליהי?

סול קרן : לא כשבחרתי, אבל היום היא לילוש כאילו...

מראינת : כשבחרת אבל זה לא היה?

סול קרן : לא, לא, לא, בחרתי שם, לא מעבר.

מראינת : למקצועות שלכם איכשהו הייתה, היה קשר לבחירה בשמות?

סול קרן : לא, לא.

מראינת : טוב, נעבור אז לגאיה תספרי לי, איך בחרתם?

סול קרן : גאיה, גאיה, כן גאיה היה לי גם. וואי היה לי שם אחד, אההה, גאיה – כשהיא נולדה, אני למדתי מליהי שאין לי טעם לשבור את הראש לפני, אני צריכה לראות אותה ולדעת איך קוראים לה, איך לקרוא לה. הייתה התלבטות ממש ממש גדולה שלי ושל בעלי בין גאיה לבין מיקה. ואני מאוד מאוד נטייתי ככה למיקה ובעלי, אבל מה זה מיקה? כאילו צריך איזה שהיא פרשנות, אמרתי לו מיקה זה שם מהמם, מיקה זה שם צעיר, זה שם שובב, זה שם מתוק כאילו לא יודעת אני הייתי ממש... גאיה זה קצת יותר בוגר. אבי ממש כאילו התעקש על גאיה, ובגלל שאהבתי את שתיהן כמעט באותו, קצת רציתי יותר את מיקה, אבל לא התעקשתי איתו, כי ליהי הייתה כמעט רק בחירה שלי. אני אמרתי ליהי, והוא זרם איתי. אמרתי אני לא יחידה פה. אז קראנו לה גאיה, גאיה זה מרכז היקום כאילו זה גם משהו שתמיד, אני לא יודעת למה, אל תשאלו אותי, אני שומעת גאיה, אני כאילו שורשים אדמה, לא יודעת למה.

מראינת : גאיה זאת אלת האדמה

סול קרן : כן!!! אז כנראה שמעתי את זה בעבר, וזה איפה שהוא פה... ולא זכרתי שזו אלת האדמה, אוי ואני מתה, אני מתה על מדבר אני מתה על חולות יותר ממים אני אוהבת את החול, המדבר, תני לי באיזה בראשית להיזרק עם אוהל ושקי שינה, ואני יותר מבסוטה מאיזה טבריה במים שם.

מראינת : כן את אוהבת, אז חשוב לך הקשר לטבע?

סול קרן : כן

מראינת : גאיה בעינייך זה קשור לטבע?

סול קרן : כן, כן אני רואה אותה, אני רואה אותה יחפה עם קוקיות...

מראינת : אוקיי, את לא מוצאת משהו משותף בין גאיה למיקה?

סול קרן : משהו משותף? אממ, לדעתי זה שם, שני השמות מאוד מאוד מיוחדים, שם מאוד מיוחד. זה שם שמאפיין מישהו, אני לא יודעת זה כאילו, זה לא... יש מלא לינוי ויש מלא יובל ויש מלא מאי אבל לא כל אחת יכולה להיות מיקה וגאיה. אני לא יודעת זה כאילו זה מהמבט שלי.

מראינת : חשוב לך שזה יהיה שם שהוא מיוחד שאין אותו הרבה?

סול קרן : אם זה חשוב לי שזה יהיה שם מיוחד? בואי אני אגיד לך מה, אני אנסה להעביר את זה אלייך. לא היה חשוב לי שהשם יהיה שם שלא קוראים אותו לאף אחד, אבל כנראה, כאילו שאין המון שמות שהם כאלה, אבל זה מה שמשך אותי, את מבינה? אני בחרתי את השם – לא! השם בחר אותי, לא אני בחרתי את השם. לא אמרתי רגע גאיה – אין הרבה, מיקה – אין הרבה. זה פשוט שם שכאילו גם אם היו מיליון גאיה, אני הייתי קוראת לה גאיה. פשוט יוצא כזה מצב שבאמת אין הרבה גאיה, ליהי כבר יש יותר, אולי גם גאיה, יש גאיה, אבל אין המון.

מראינת : כן

סול קרן : אבל לא, לא זה לא משהו שכאילו היה לי חשוב, לא.

מראינת : אוקיי, והאותיות אמרת קודם כשדברנו על ליהי שהאותיות יו"ד וה"א גם היו חשובות לך.

סול קרן : אז יש אצל גאיה אל"ף, יו"ד וה"א וגימ"ל שזה עוד פעם, לא יודעת, זה משהו שנורא אדמה כאילו. לא יודעת משהו שמזכיר לי את האדמה את הבסיס, את השורשים. וזה קטע הזוי שאמרת לי על הקטע של אלת האדמה.

מראינת : אוקיי, חשוב לך שזה יהיה שם שאפשר להגות אותו ב..., למשל אמא שלך היה לה יותר...
סול קרן : לא זה לא עניין אותי.

מראינת : יש לך עוד משהו להגיד על השמות?

סול קרן : שאני חושבת שנורא נורא כאילו, מאחורי השם יש גם את הבן אדם, את הדמות, ואני חושבת שזה באמת כאילו ככה מתלבש לי טוב. כאילו ליהי גדלה להיות ליהי וגאיה גדלה להיות גאיה, ויש לי קושי רציני באם יהיה לי בן. אין לי שום כיוון אפילו, אבל לא, אני מרוצה מהבחירות, מרוצה מאוד מהבחירות.

[הפסקה לצורך מילוי השאלון]

מראינת : אני אשאל אותך עכשיו שאלות על מה שענית.

סול קרן : אוקיי

מראינת : בהיגד של "אנשים מתרבויות אחרות מעוררים בי עניין" כתבת 7 מאוד גבוה, איך זה מתבטא בחיים שלך?

סול קרן : איך זה מתבטא בחיים שלי? אני לא מיישמת יותר מדיי, תראי זה מעורר בי עניין, כאילו למשל פעם אחרונה שהייתי בפראג, זה היה לא מזמן והייתי שם, נסעתי כזה וראיתי שטחים ריקים שוממים, פתאום בית פתאום לא יודעת מה? איזושהו כזה הכול שם כזה, זה כל כך שונה מה.. בכלל מאיך שאנחנו בנויים פה מבחינת הערים, הבניינים, הכול בטון, אז זה נורא נורא, כשאני רואה את זה, זה כאילו בגלל שזה כל כך קיצוני לי, אז אני נורא נורא מתעניינת בזה, ואני שואלת, ומגלה שהחיים שם לא רק נראים שונים, הם באמת באמת שונים. הייתה לי שיחה עם מישהי שהיא מפראג, קצת אחרי שחזרתי. אני זוכרת שישבנו ודיברנו על צ'כיה והכול, והיא מספרת ששם שכנים יכולים... קודם כול המון בתים בודדים, וגם אם יש לך שכנים, את לא מכירה, כמעט את לא מתערבבת, אין, אין את הקולניות הזאת, זה ממש...

מראינת : ואת אוהבת את זה? את נמשכת לזה?

סול קרן : לזה ספציפית לא, אבל להרבה דברים שכן יש בנו הישראלים אני לא אוהבת. אני לא אוהבת את זה, כי אני לא מכירה את זה, זה נראה לי מנוכר, מפחיד.

מראינת : והיית רוצה לגור במקום כזה?

סול קרן : לא, לא, אני צריכה קצת, אני צריכה קצת חום, שיחייכו. היא אומרת ששם לא מחייכים אחד לשני, אין... כאילו עוברים מדרגות, מפנים את הדרך. לא, זה יהיה לי קשה, אבל הם הרבה יותר כאילו, נעימים יותר, הם פחות... זה לא נשמע טוב אבל פחות בהמתיים. אין מה לעשות, הישראלים מזהים אותם את יודעת, בלי שאתה עושה הרבה, ידעו שאתה ישראלי, זה השפת גוף, זה איך שאנחנו נראים. אמרתי לאבי תשמע אני נראית פה כמו ערבייה בפראג. אני כהה ושיער שחור, ושם כולם כאלה לבנות, ואת יודעת כאילו בלונדיות וזה, כולם אציליות כאלה, את יודעת, אולי זה משהו שמשדר כלפי חוץ. אני לא יודעת מה קורה, נורא מאופקות כאלה, את יודעת אנחנו הישראלים, הפתיל הקצר והם לא, כאילו לפחות אני לא חוויתי איזה אירופאי שהתעצבן עליי כזה או...

מראינת : אוקיי

סול קרן : ו... אז זהו זה מעניין אותי יותר מאשר... אני לא יכולה להיות אירופאית כאן בארץ, אי אפשר, גדלתי לתוך תרבות ישראלית.

מראינת : אוקיי

סול קרן : אבל זה כן מעניין.

מראינת: יש שני היגדים, אחד "הלאום שלי נבדל ושונה מאחרים" כתבת 7 שזה מאוד גבוה, והשני "זהות לאומית בשבילי היא להיות ככל הלאומים האחרים" כתבת נמוך יחסית. במה את חושבת שאנחנו שונים מאחרים?

סול קרן: אני חושבת שאנחנו [הישראלים] מלוכדים, וכל ה... את יודעת כל הרדיפה הזאת של כל הארצות, יש לנו את הצבא – זה"ל יש לנו אנשים מגיעים לגיל 18, ואמא שולחת את הילד שלה למות בעד ארצנו, זה לא דבר שאני חושבת שקיים היום. פעם היה את וייאטנם, היום מגייסים לאו"ם זה תמורת משכורת, זה לא שירות ה..

מראינת: כן

סול קרן: אני יודעת, יש לנו את ימי השואה, יש הרבה דברים שהטרגדיות שהעם שלנו עבר שזה משהו שכאילו לצערי שמור רק לנו, ומאחד אותנו, ואנחנו עם קטן ושומר מסורת ושומר חגים, ואנחנו אנשים חמים, אני סה"כ כן אוהבת כאילו את חלק, את יודעת מה זה [השאלון] נתן לי? זה נתן לי קצת להסתכל עליי עוד פעם כחלק מהתרבות הישראלית.

מראינת: השאלון

סול קרן: השאלון כן, ככה שמתני את עצמי, פתאום אמרתי כאילו, לא שמתני לב שוואלה אני כן אני כן מקפידה לקנות דברים שהם מיוצרים בארץ ולא מחו"ל, למרות שיש הרבה דברים "נוטלה" ו"נסטלה" שאני אוהבת.

מראינת: כן

סול קרן: אבל כן חשוב לי לעשות את הבחירה של הדברים מישראל, כי זה בכל זאת, את יודעת אומרים שאם אנחנו לא נשמור על עצמנו, אנחנו בשנייה, כאילו את יודעת הם משמידים אותנו. אנחנו מוקפים באויבים אז זה מה שכאילו גורם לי...

מראינת: אוקיי, עכשיו היו כמה היגדים: "ההחלטות החשובות בחיי נקבעות לפי טובתי האישית ולא לפי טובת הכלל" כתבת מאוד נמוך.

סול קרן: נכון

מראינת: זאת אומרת שאת קובעת כן לפי הכלל

סול קרן: זאת הייתה השאלה?

מראינת: ההחלטות החשובות בחיי נקבעות לפי טובתי האישית ולא לפי טובת הכלל.

סול קרן: אההה, אז אני לא עניתי נכון על השאלה.

מראינת: אוקיי, אני אתקן.

סול קרן: לא, אז לא, לפי טובתי האישית ולא טובת הכלל, לא, לא טובת הכלל, לא לפי כאילו הרוב, לפי טובתי. אני, את יודעת אני יכולה לתת לך דברים שהם הכי כאילו פשוטי, שהם נגיד אפנה שהיא שולטת, ואת יודעת אצלי בעבודה – הבנות באות עם הנעלי שפיץ האלה וכל הזה, וזה לא משפיע עליי, חשוב לי שיהיה לי נוח. גם עניין למשל של שבתות – הרבה הרבה חברים בימי שבת תמיד: טוב איפה הולכים? מה עושים? הם לא נשארים בבית, ואני ממש לא. כאילו אני מתה על שבתות בבית.

מראינת: כן

סול קרן: אני יכולה להיות עם הבנות שלי ובעלי בבית וליהנות מאחלה שבת. זה לא שאנחנו כל שבת בבית, אבל את יודעת יש לי חברות שכבר מתכננות את החודש כאילו מה הם עושות שבת בחוץ. ואני לא, אני ממש לא, כאילו ויש מצבים שהם גם ממש ממש מתעקשות: נו בואי בואי, ואני לא באה כאילו, אני לא.

מראיינת : הבנתי בסדר, "לפרסום ע"י חברות זרות וכלל עולמיות יש השפעה חזקה על בחירת הלבוש שלי" כתבת בינוני.

סול קרן : נכון

מראיינת : למה סימנת ככה? תני לי דוגמה...

סול קרן : תראי, אני יודעת שהאפנה בארץ היא מושפעת מהעולם המערבי, אבל אני לא מושפעת ממה שעכשיו כאילו... את לא יכולה מה שמוכרים לך, את לא יכולה, אין מניעה, זה מה שמשווקים, זה מה שיש בחנויות, אז בלית ברירה אני כן מושפעת, כי זה מה שיש בחנויות, אבל לא חשוב לי להתלבש במותגים, ממש לא.

מראיינת : בהיגד של: "עדיף לחיות כפי שאנשים חיים בארצות הברית" כתבת הכי נמוך שיכול להיות.

סול קרן : נכון, לא הייתי שם, אבל יש לבעלי חברים שם, וממה שאני ניזונה, ממה שאני יודעת. זה הכול יפה בטלוויזיה, אבל יש שם השמנת יתר נוראית, המודעות העצמית שם ברצפה, התנאים הסוציאליים על הפנים, את יודעת כל מה שהממשלה פה דואגת, הביטוח הלאומי וזה, יש שם מלא הומלסים, זה לא כמו כאן. זה גדול, זה המוני ולא הייתי רוצה את זה.

מראיינת : ב"כאשר אנחנו נופשים, אנחנו מעדיפים להישאר בארץ" כתבת נמוך, זאת אומרת שאתם מעדיפים לנסוע לחו"ל.

סול קרן : זה לדעתי הדבר שאני הכי נהנית ממנו. זאת אומרת תני לי את ההנאות... זה הנופים, זה התרבויות, אני כאילו יכולה להיות מהופנטת מנופים, זה הבניינים, הבקתות, לראות משהו שהוא לא. את יודעת – קריית שמונה-אילת, אין לנו הרבה מה לראות כאן לצערי, אז חוץ מזה שיש לי פחד טיסות, אם לא היה לי פחד טיסות, הייתי כל שנה טסה, זה בדוק. מעניין אותי חו"ל, אני אוהבת ללכת, להתפנק במלון, מאוד מאוד נהנית.

מראיינת : אמרת לגבי ההיגד: "אנחנו מושפעים מתרבויות אחרות ומעדיפים אותן על פני התרבות המקומית" שיש לך בעיה עם המשפט הזה, כי את מסכימה איתו חלקית. כתבת שם 5 בסוף.

סול קרן : כן, זה היה איזשהו אמצע, כי אני לא חושבת שאנחנו מושפעים, אולי חוץ מהקטע של האפנה, ששם לדעתי יש לנו הרבה מה ללמוד, לפחות מהאירופאים. אני חושבת שהישראלים מאוד חושבים מהבטן, לא מאופקים.

מראיינת : אבל את – את מושפעת מתרבויות אחרות? את מעדיפים אותן?

סול קרן : אני כן, אני הייתי רוצה לגלות קצת יותר אורך רוח, יותר נחת, יותר שלוה, את יודעת בצרפת בכל ארוחה הם שותים יין, והם הכי מאריכים חיים בגלל זה. הייתי רוצה לאמץ את זה, אבל אני לא יכולה ליישם את זה. אבל כן אני מקנאה, כשרואים אותם, שהם שלווים, שיש בהם שקט, אני מקנאה, אני הייתי רוצה להיות ככה גם.

ר"ע יב: ראיון עם רגינה

מראיינת: תגידי לי משהו על השם שלך...

רגינה: ההורים שלי קראו לי רגינה על שם סבתא רבתא שלי שקראו לה רחל. אז, לא רצו לקרוא לי בברית המועצות רחל, רק את הרי"ש לקחו.

מראיינת: למה לא רצו לקרוא לך רחל בברית המועצות?

רגינה: אה, אמא שלי רצתה לקרוא לי יוליה. לא ידעתי את זה אף פעם, כאילו, גיליתי את זה אחרי הרבה שנים ואבא שלי אמר, שיהודים לא נותנים שמות סתם כי זה נשמע נחמד. הם נותנים שמות ש..או על שם אנשים חשובים להם, על שם קרובי משפחה שנפטרו, או על שם אנשים חשובים לעם ישראל.

מראיינת: מה זאת אומרת אנשים חשובים לעם ישראל, מאיזו בחינה?

רגינה: נגיד, דמויות תנכיות. נגיד, משה, אהרן, רחל, רבקה.

מראיינת: את אוהבת את השם שלך?

רגינה: אף פעם לא הרגשתי שאני מאוד אוהבת, אבל בגלל שהוא על שם סבתא שלי מצד אבא שלי אז הוא חשוב לי, לא הייתי מחליפה אותו.

מראיינת: וספרי לי איך בחרתם את השם יעל?

רגינה: אז היו לי כמה קריטריונים. קודם כול, היה לי חשוב לתת שם עברי ושיהיה מהתנ"ך.

מראיינת: למה?

רגינה: כי קודם כול אני יותר יהודיה מאשר ישראלית, כאילו, ככה אני מרגישה בפנים. כאילו, אני יהודיה כל הזמן, זו המהות שלי.

מראיינת: את מאמינה באלוהים?

רגינה: לא. יותר זה לאום. כאילו, לדעתי, זה חשוב לי כלאום, חשוב לי מאוד. זה מה שמגדיר אותי קודם כול. זו המהות שלי. אז בגלל זה דווקא לא הייתי בוחרת שם ישראלי: גל, מעיין, אורטל, למרות שגם זה יפה בעיניי, וזה עבר לי בראש, אבל יותר חשוב לי משהו שקשור יותר במסורת ישראל.

מראיינת: אז הלאום בשבילך הוא יהודי ולא הדת.

רגינה: כן, היהדות בשבילי, כאילו, יותר חשובה לי כלאום, מאוד חשובה לי כלאום ולא כל כך חשובה לי כדת, כי אני לא בן אדם דתי. אני מכבדת את הדת...

מראיינת: איך את מגדירה לאום?

רגינה: נגיד, 'בריטי' הוא בריטי בלאום וקתולי בדת. אז יהדות זה גם לאום גם דת.

מראיינת: אז מה זה ישראל?

רגינה: אז ישראל זה, באמת, הבית הלאומי שלי, אבל לא משנה איפה אני אהיה בעולם אני תמיד אהיה יהודיה, אני תמיד ארגיש קודם כול, כאילו, אם תשאלו מה אני קודם כול, לפני אמא, לפני הכול, אני תמיד אגיד יהודיה.

מראיינת: אז היה חשוב לך לבחור שמות יהודיים מהתנ"ך.

רגינה: היה חשוב לי, כן...

מראיינת: ומהתנ"ך דווקא או שאפשר גם...?

רגינה: דווקא שם תנכי, כי זה ספר ש.. את יודעת, הוא חשוב לעם ישראל.

מראיינת: או קיי ולמה דווקא?

רגינה: למה דווקא יעל? אז, אה, אף פעם לא ידעתי שאמא שלי רצתה לקרוא לי יוליה אבל תמיד אהבתי את השם זה ובתור ילדה תמיד רציתי שיקראו לי יוליה.

מראיינת: באמת?

רגינה : כן, אבל אף פעם לא ידעתי את זה. **יעל** זה איך שהוא גם בצליל מזכיר לי **יוליה**. אז, כנראה, יש לי חיבה לשם הזה גם בגלל זה. וגם תמיד אהבתי את הדמות התנכית שהיא אישה שחשובה, קודם כול אישה חזקה ואישה שחשובה למסורת ישראל. היא בדרגה של האימהות, היא הועלתה לדרגת האימהות. **מראינת :** אז היה חשוב לך לבחור שם מהתנ"ך ושם שהוא...

רגינה : שם שהוא חשוב למסורת ישראל לא סתם שם של איזה מישהי... שם של מישהי שהייתה גיבורה מהתנ"ך.

מראינת : והיו שמות אחרים שעמדו על הפרק?

רגינה : רציתי **אביגיל** אבל שלום לא אהב וגם בסופו של דבר זה נשמע לי ארוך עם השם משפחה.

מראינת : אז היה חשוב לך קשר גם לשם המשפחה?

רגינה : אי אפשר לבחור כל כך [שם משפחה]. היה חשוב לי שזה יישמע סביר עם שם המשפחה שלו, בגלל ששם המשפחה הוא מסורבל כזה. גם העדפתי שמות בלי רי"שים, דרך אגב, למרות שבמזמר נפלתי פה. **מראינת :** למה?

רגינה : אני מבטאת את האות הזו לא טוב. היא לא גרונית אצלי היא לשונית, אז כאילו לא רציתי שהילדים שלי... אחר כך אני אקרא להם, לא יודעת, נגיד **רותי**, וכולם בחצר יצחקו – הנה אמא שלך, **רדודותי**. אז רציתי שם שאני אוכל לבטא נורמלי.

מראינת : תיכף נראה איך זה מסתדר עם **תמר**.

רגינה : כן

מראינת : אז, חוץ מ**יעל**, השם היחידי שעמד על הפרק זה **אביגיל**?

רגינה : רציתי **אביגיל**. רציתי דווקא למרות שהוא, כאילו, סתם כזה, לא באמת רציתי אבל, כאילו, זה עלה לי בראש, זה לא בגלל העניין התנכי ולא קשור לכאילו... **מראינת :** אז פסלת את זה כי?

רגינה : ומעיין, חשבת על זה וכאילו גם פסלתי. כל הזמן הייתי סביב **יעל**. האמת, שכל הזמן הייתי נעולה על **יעל**. וסתם, בגלל שהייתי כל כך נעולה מלכתחילה על **יעל** וגם אמרתי לשלום שאני רוצה **יעל** והוא אמר לי יופי שם מהמם, אני מסכים. אבל אמרתי, טוב, אני סגורה על זה מוקדם מדי, לא חשבת בכלל על שמות אחרים, אז התחלתי פתאום לבדוק שמות שאולי אני אוהבת, אבל כל הזמן חזרתי ל**יעל**, כי בכל מקרה הייתי נעולה על **יעל**.

מראינת : אוקיי,

רגינה : ו**צביה** בגלל שלאבא שלי קראו **הירש** שזה צבי, והיה לי חשוב מאוד לקרוא על שם אבא שלי, אבל לא רציתי לתת את השם הראשון, **צביה** כאילו, כי הוא מיושן נורא, למרות שגם **יעל** זה שם ישן, אבל זה נשמע בכל זאת מודרני.

מראינת : והיה חשוב לך לקרוא על שם אבא שלך, כי? תסבירי...

רגינה : מאוד, כי אבא שלי הבן אדם הכי יקר לי בעולם, והיה חשוב לי להנציח את הזכר שלו, וגם ככה נהוג במשפחה אצלנו, כאילו ככה נהוג במסורת אשכנז לקרוא.

מראינת : שהשם השני יהיה...

רגינה : לאו דווקא השם השני, אבל אני רציתי לתת את השני, כי **צביה** זה מיושן ולא רציתי שהיא תסבול כי אני עשיתי ממנה מצבה חיה.

מראינת : מממ

רגינה : שזה יהיה שם שני, אבל אני קוראת לה הרבה פעמים **יעל צביה**. הנה אני מדברת על זה ומתחילה לבכות.

מראינת: ברור, והיה חשוב לך גם על אבא בגלל שזה היה סמוך לפטירה?
רגינה: אם הוא היה חי, אז הייתי נותנת שם שני על שם סבתא שלי, כי גם היא הייתה מאוד חשובה לאמא שלי. סבתא שלי שגידלה אותי ממש כמו אמא.

מראינת: כן.

רגינה: הייתי מעדיפה לקרוא על שמה ושלא יהיה אף אחד שקרוי על שם אבא שלי.

מראינת: אמרת קודם שהקשר בין השם הפרטי לשם המשפחה חשוב לך.

רגינה: היה חשוב לי שלא יתנגש, ושלא יהיה ארוך מדי, שלא יישמע מסורבל יחד עם שם המשפחה, זה לא חייב להתאים לשם משפחה.

מראינת: אז, השם הפרטי צריך להיות קצר?

רגינה: כן, העדפתי שיהיה כמה שיותר קצר.

מראינת: והשם האמצעי זה מנהג מבחינתך?

רגינה: זה מנהג מבחינתי, כי זה מה שנהוג במסורת אשכנז לתת שמות כפולים. לכל המשפחה שלי קראו נגיד בלה-רחל.

מראינת: אז זה מנהג יהודי מבחינתך?

רגינה: כן, מנהג יהודי, כן.

מראינת: וגם לצורך הנצחה?

רגינה: כן

מראינת: אוקיי. לא נולדת בישראל.

רגינה: לא.

מראינת: היה לזה חלק בבחירה של השם יעל?

רגינה: כן, מאוד. גם הרצון הזה להשתייך, להרגיש ישראלית לכל דבר. נגיד, אני לא הייתי קוראת לבת שלי בשם לועזי, כי זה, את יודעת, כאילו, עוד יותר מרחיק אותי מהישראליות, מבחינתי.

מראינת: הבנתי.

רגינה: בגלל שאני תמיד רציתי להרגיש ישראלית אז גם רציתי ש...

מראינת: באמצעות השמות?

רגינה: כן, יש לזה חלק מאוד גדול.

מראינת: ולמה, אז אמרת קודם שלא היית רוצה שם ישראלי?

רגינה: אני מעדיפה. יעל הוא שם ישראלי אבל הוא גם שם עברי-תנכי.

מראינת: גם וגם

רגינה: אני מעדיפה שזה יהיה שילוב אבל שזה יהיה תנכי.

מראינת: כן

רגינה: לא הייתי קוראת נגיד שרה, כי זה נורא מיושן או דבקה כי זה מאוד מיושן.

מראינת: אז חשוב לך השמות הצעירים יותר מהתנ"ך.

רגינה: כן, שיהיה שם שהוא לא חייב להיות הכי נפוץ אבל שיהיה שם אקטואלי, שלא יהיה שם מיושן.

מראינת: וההשתייכות היא באמצעות השם, בעצם, בחרת שם תנכי, שם ישראלי...

רגינה: תנכי שהוא גם ישראלי, כי יעל זה שם מאוד ישראלי. הוא מאוד כזה ארץ ישראלי בעיניי.

מראינת: אוקיי

רגינה: גם ישראל היא ארץ היעל, ארץ הצבי.

מראינת: זה שם מיוחד בעיניך?

רגינה: אני יודעת שהוא מאוד נפוץ, אבל בעיניי הוא מאוד מיוחד. יש לו צליל מאוד נעים.

מראינת: למה היה חשוב לך לבחור בשם שהוא מיוחד בעינייך?

רגינה: אני לא יודעת אם הוא כל כך מיוחד. בעיניי הוא מיוחד, כאילו, היא גיבורה תנכית מאוד מיוחדת. אז, לא, זה שם די נפוץ זה לא כזה שם מיוחד.

מראינת: אוקיי. וחשבת או שלום חשב על שמות חיבה, כשבחרתם את השם יעל?

רגינה: לא, שלום לא חשב על שמות חיבה וגם אני לא חשבתי על שמות חיבה, כי הוא נשמע לי שם יפה בפני עצמו. אז לא נשמע לי שיש צורך לתת שם חיבה. כביכול, אם יש שם שהוא פחות יפה, אז נוצר הצורך לתת שם חיבה.

מראינת: הבנתי

רגינה: אבל שלום חשב על שמות אחרים דווקא. לשלום היו לו רעיונות אחרים. הוא רצה, הוא זרק עלמה, מה עוד היה לנו? עלמה, מיקה, אלה.

מראינת: ולמה הם נפסלו?

רגינה: כי זה לא תואם את מסורת ישראל בעיניי.

מראינת: מיקה זה שם שהוא בעינייך...

רגינה: מיקה הוא לא שם עברי. מה זה מיקה? כאילו, שם נחמד, הצליל שלו חמוד אבל הוא לא עברי בעיניי. הוא לא שם עברי. שם גיאולוגי לאבן. מבחינת השמות לא בא בחשבון בעיניי שם שהוא לא עברי.

מראינת: היו תגובות מיוחדות לשם יעל? יעל-צביה.

רגינה: יעל-צביה, אנשים שאלו אותי למה קוראים לה צביה. להרבה ישראלים זה נשמע מוזר שם כפול, נשמע נורא דוסי. אפילו סימילאק התקשרו אליי. הם שולחים לי כל הזמן תווים, הנחה לסימילאק למהדרין. מסתבר שאני רשומה בעדה החרדית שם בסימילאק. אז אמרתי למה? אז אמרו לי – את אמא של יעל-צביה ותמר-דבורה? אמרתי-כן. אז זה נשמע להם, בגלל שזה שמות כפולים אז זה נשמע שאני חרדית. מיקה, לא הייתי קוראת. אלה זה גם נשמע לי כזה לא יודעת...

מראינת: וכל פעם ששאלו אותך על השם, זה?

רגינה: זה מעורר בי גאווה שככה קוראים להן.

מראינת: כן?

רגינה: גם כשאני צועקת לה בפארק יעל זה עושה לי תחושה נעימה כזאת.

מראינת: אוקיי. ובואי תספרי לי קצת על תמר, איך בחרתם את השם?

רגינה: גם היו אותם קריטריונים. השם השני רציתי לקרוא לה דבורה בשם השני על שם סבתא שלי, שקראו לה ורה. והשם העברי שלה היה דבויירה.

מראינת: זאת הסבתא שאמרת שאם אבא שלך היה בחיים היית קוראת על שמה?

רגינה: כן, הייתי קוראת על שמה לילד הראשון. וגם יעל היא גיבורת שירת דבורה. אז גם קשור כזה. רציתי גם שהשמות גם יתאימו אחד לשני. לא מבחינת הצליל, אולי, לא היה חשוב לי שזה יהיה יעל ושייראל. אבל שיתאימו מבחינת המהות. שוב, גיבורה תנכית, מישהי שחשובה לעם ישראל.

מראינת: מבחינת הסיפור התנכי?

רגינה: כן, אז קראתי על שלוש תמר בתנ"ך. היא קרויה גם בגלל שדבורה ישבה תחת עץ תמר אז תמר-דבורה נשמע לי נורא מתאים. וגם אהבתי את הסיפור על תמר אשת ער, כלת יהודה. ממנה גם יצאו פרץ ומפרץ יצאה מלכות בית דוד, שהיא המלכות הכי חשובה לעם ישראל.

מראינת: אז בחרת את השם בגלל הסיפור המקראי?

רגינה: בגלל הסיפור המקראי, וגם כי הוא תואם ל**דבורה**. חשוב לי גם שהשם האמצעי והשם הראשון יתאימו אחד לשני, שלא יהיה סתם, נגיד, לא יודעת, **טלי-דבורה**, כי זה לא קשור אחד לשני. גם **יעל** ו**צביה** קשורים אחד לשני, כי ישראל היא ארץ היעל וארץ הצבי וגם זה חיות מאותו זן, מאותו סוג. וגם **תמר** ו**דבורה**, בגלל שדבורה שפטה תחת עץ תמר אז זה גם קשור. למרות שמאוד לא רציתי שמות עם רי"שים, בגלל מה שאמרת ליך קודם, אבל בגלל שהרי"ש פה בסוף אז היא פחות דומיננטית. אם זה היה נגיד **מרב** אז זה מאוד בולט. נגיד, **אושרי**, אני לא אומרת את זה יפה.

מראינת: איך את חושבת שזה מתאים לשם המשפחה או שכאן כבר זה ...?

רגינה: לא, כאן זה קצר. זה נשמע לי בסדר. כאילו, שום דבר עם השם הזה [שם המשפחה] לא נשמע לי יפה, כי בעיניי זה לא שם משפחה יפה. הייתי מעדיפה שזה יהיה, לא יודעת, איזה **בן-יעקב**, נשמע לי יותר מוצלח. הייתי מעברתת בכיף לאיזה **קרן**, שזה סתם דומה מבחינת הצליל לא מבחינת המשמעות. אם זה היה תלוי בי, זה היה מעוברת.

מראינת: משמעות זה דבר שחשוב לך?

רגינה: המשמעות של השם הפרטי מאוד חשובה לי, כן. המשמעות של שם משפחה לא חשובה לי. גם ביהדות אין לזה חשיבות, האמת, לשם משפחה. יש חשיבות לשם הפרטי.

מראינת: היו שמות אחרים שעמדו על הפרק עם **תמר**?

רגינה: עם **תמר**, האמת, אף פעם לא חשבתי שזה שם יפה. נגיד, **יעל** תמיד נשמע לי שם מאוד יפה. **תמר** - אף לא חשבתי שזה איזה שם מדהים. ואף פעם לא חשבתי שאני אקרא ככה לבת שלי אבל בגלל שרציתי, שוב, לתת שם תנכי ושם של בחורה שהיא חשובה לעם ישראל ושיתאים ל**דבורה** אז הייתי מוגבלת. ופתאום זה התחיל להישמע לי, כשהייתי בהיריון, זה התחיל לי להישמע לי כשם מאוד יפה, אז, כששלוש ואני, שנינו יצאנו מה... ולא דיברתי על זה כל כך עם שלום. על **יעל** דיברנו כל הזמן. כשיצאנו מהאולטרא סאונד וגילינו שזו בת, שנינו עמדנו מחוץ לדלת של הרופא אז שנינו אמרנו **תמר**? זהו, ננעלנו על זה.

מראינת: גם עם **יעל** בחרתם אחרי הסקירה, אחרי שידעתם שזו בת?

רגינה: לא, אני כבר מראש החלטתי שאם זו תהיה בת אז זו תהיה **יעל**.

מראינת: ואם זה יהיה בן?

רגינה: אם זה יהיה בן, מה רציתי אז? שקלתי **עידו**. עכשיו עם **תמר** שקלתי **יונתן** אהבתי גם **יאב**, אבל שלום אהב פחות.

מראינת: אז את חושבת על שמות לפני...

רגינה: לפני שאני יודעת את מין היילוד.

מראינת: שלום הציע שמות אחרים **בתמר**?

רגינה: כן, שוב עלה את **אלה**, **מיקה** ו**עלמה**. הוא, כנראה, ממש אוהב את השמות האלה. אז שלושת אלה שוב עלו.

מראינת: ואת זאת שמחליטה בסוף או שאתם מחליטים ביחד?

רגינה: אנחנו מחליטים ביחד, אבל מבחינת שלום זה פחות קריטי, נראה לי. לי זה נורא חשוב המשמעות, לשלום זה לא כל כך חשוב, אבל אם הוא היה אומר על איזה שם שזה לא נשמע לו, אז לא הייתי קוראת ככה גם אם הייתי מאוד אוהבת את השם.

מראינת: אמרת קודם על **יעל**, שהיה לך, שבגלל שלא נולדת בישראל שזה כן היה לך חשוב לבחור שם..

רגינה: עברי מאוד וישראלי מאוד.

מראינת: גם **תמר** בעינייך הוא שם כזה?

רגינה: כן, מאותו סוג, מבחינתי. גם שם מאוד ארץ-ישראלי.

מראיינת: תגובות, שאת זוכרת, שהיו לתמר-דבורה?

רגינה: גם אמרו לי גם על יעל וגם על תמר שהם שמות מקסימים, אולי, כי לא נעים לאנשים גם להגיד שזה שם לא יפה. לא שאלתי. אנשים אמרו בעצמם.

מראיינת: טוב נעשה הפסקה עכשיו לשאלון.

[הפסקה לצורך מילוי השאלון]

מראיינת: אז יש לי כמה שאלות על מה שענית. כתבת שאנשים מתרבויות אחרות מעוררים בך עניין מאוד. איך זה מתבטא בחיים שלך?

רגינה: אני אוהבת לקרוא ספרות זרה, ואני אוהבת שפות זרות ואטימולוגיה של כל מיני דברים גם מעניינת אותי, וגם השפות מעניינות אותי, ובכלל זה מעשיר ללמוד דברים חדשים.

מראיינת: איך זה מסתדר עם זה שרצית שמות שהם רק עבריים?

רגינה: אז זהו, השמות זה קשור למה שאני מרגישה בפנים ולמהות שלי. זה לא אומר שאני פוסלת את האחר. אני פשוט רוצה את הסממנים היהודיים הישראליים שלי להגדיר בדברים שחשובים לי. אבל זה לא אומר שתרבויות אחרות לא מעניינות אותי. הן מעניינות אותי, אבל לא במובן של לגור במדינה אחרת או לקנות מוצרים שהם לא תוצרת הארץ. זה לא מעניין אותי כי אני נמשכת אליהם או רוצה להיות כמוהם, אלא כי באופן כללי זה מעניין.

מראיינת: ואיך זה מסתדר עם זה שאת מעדיפה לנפוש בארץ?

רגינה: כי אני באמת נחה יותר בארץ. זה לא שעולם אחר לא מעניין אותי, גם כיף לי להיות בחול ולראות דברים חדשים, ואת לומדת המון ורואה המון, וזה מעשיר וזה יפה וזה שונה. אבל מבחינת מנוחה טוב לי יותר בארץ. אני מרגישה שאני חוזרת מחופשה אמיתית.

מראיינת: כתבת שהלאום שלך נבדל ושונה מלאומים אחרים. תנסי להסביר לי קצת מה עומד מאחורי זה.

רגינה: גם כי יהדות היא באמת שונה.

מראיינת: במה היא שונה מאסלאם, מנצרות?

רגינה: אז כמו אסלאם גם היא דת מונותיאיסטית, אבל זה לא עניין של דת, זה יותר עניין של לאום. בגלל שיש לי זיקה חזקה מאוד ללאום עצמו, זה תמיד היה משהו מיוחד כי אף פעם לא חייתי במדינה שהיא, את יודעת, גרתי עד גיל 12 במדינה שהיהודים הם קומץ קטן, ותמיד זה הרגיש לי שונה ואחר.

מראיינת: אז את מתייחסת ליהדות כאל לאום?

רגינה: נכון.

מראיינת: אז את משווה את עצמך לנצרות ולאסלאם כלאומים אחרים או כאל דתות אחרות?

רגינה: אני משווה את עצמי גם ללאומים אחרים וגם לדתות אחרות, אבל בעיקר ללאום – הבריטים, הצרפתים, הספרדים, לדעתי הם שונים מהיהודים. אנחנו שונים כי יש לנו את המשהו שלנו שהוא אחר. כמו לכל לאום, אבל אנחנו יותר...

מראיינת: השאלה היא אם אנחנו לא כמו כל לאום שיש לו ייחודיות משלו?

רגינה: לא יודעת, אולי בגלל שאנחנו כל כך שנואים בכל העולם, אז זה מרגיש לי שאנחנו מאוד שונים.

מראיינת: אוקיי, כתבת שאת לא היית מעדיפה לחיות בארצות הברית. את יכולה להסביר למה?

רגינה: ארצות הברית לא עמדה מעולם על הפרק אצלי באופן אישי, אצל ההורים שלי בשנת '89 הייתה להם ויזה לארצות הברית, ואבא שלי לא רצה לנסוע לארצות הברית, אמא שלי רצתה דווקא מאוד. לי לא הייתה דעה בנושא, אף אחד לא התייעץ איתי, אבל כשהייתי, קודם כול גם בסיום הטכניון, בשנה האחרונה, הציעו לי עבודה באוסטרליה, עם אזרחות ועם הכול, וסירבתי כי אני לא רוצה לעבור.

מראיינת : לא היית רוצה לעבור?

רגינה : גם לא הייתי משאירה את אמא שלי לבד, אבל אז אבא שלי היה עוד חי והיא לא הייתה לבד, אבל לא הייתי שוקלת להשאיר את ההורים שלי, וגם לא הייתי רוצה להתחיל את החיים שלי מחדש במקום אחר, כי כבר עברתי הגירה פעם אחת, וזה לא דבר כיפי להיות מהגר – אתה תמיד תרגיש שונה, אפילו שבאתי שגיל 12 והייתי ילדה, עדיין...

מראיינת : את חושבת שיש פער גדול בינינו לבין ארצות הברית? זאת אומרת זאת הגירה כמו שהייתה לך מאוקראינה לפה?

רגינה : לא יודעת, אולי זאת תהיה הגירה הרבה יותר קלה, כי אני כבר יודעת את השפה, ואני בן אדם יותר בוגר, זה אחרת. יהיה לי שונה כי אז גם הייתי בגיל ההתבגרות ובלי טיפה ידע בעברית. זאת אומרת חוץ מ'שלוש' לא הכרתי אף מילה, ובריה"מ הייתה הרי כל כך סגורה לעולם המערבי, למרות שישראל היא לא כל כך מערב, אבל היא הייתה סגורה בכלל לעולם אחר. אז זה היה לי שוק טוטאלי ותמיד הגירה מתקשרת אצלי כמשהו כזה שלילי, כמשבר כזה כבד. למרות שעכשיו זה היה אחרת כי הייתי כבר עם מקצוע, והייתי מקבלת עבודה וחיה ברמת חיים יותר גבוהה מאשר בארץ, עם משכורות יותר גבוהות ועם תנאי מחייה יותר טובים אולי.

מראיינת : ושלוש לא קיבל הצעה שהוא חשב, שהוא שקל?

רגינה : שלוש קיבל הצעה לגור בסין לתקופה של שלוש שנים, ואני סירבתי. זאת הייתה ההצעה הכי רצינית. הייתה הצעה לאיטליה לתקופה מסוימת, זה היה שכבר היינו נשואים ויעל נולדה, וסין זה היה שלוש שנים, וסירבתי. אם זה היה תלוי בו, היינו נוסעים. למרות ששלוש מאוד קשור, הוא לא קשור לישראל, אבל הוא מאוד קשור להורים שלו, הוא מאוד needy כזה, ולא נראה לי שהוא היה שורד את זה יפה. אני הייתי שורדת את זה טוב, והייתי מוצאת לעצמי עניין, והייתי מוצאת לעצמי חברים, אבל לא נראה לי שזה משהו שיקרה. גם לא נראה לי הגיוני לטרטר את יעל כל פעם, וגם לא בא לי להתפטר, לטרטר את הילדים ואת עצמי. ומה אני אעשה שם? כשהוא יתעסק לו במפעל? לא בא בחשבון מבחינתי לא לעבוד. לשבת שלוש שנים בבית ולגדל ילדים. זה לא מתאים לי.

מראיינת : אוקיי. יש קצת הבדל בתשובות שלך בין מה שכתבת על "ההחלטות החשובות בחיי נקבעות לפי טובתי האישית ולא לפי טובת הכלל" ו"ההחלטות בחיי נקבעות לפי טובתי האישית ולא לפי טובת הכלל" כתבת קצת משהו שונה.

רגינה : אולי במעט, כי אני, ההחלטות שלי לא נקבעות בדרך כלל לפי מה שחשוב לי, זאת אומרת אני לא לוקחת את עצמי במקום הראשון או שני, אני בדר"כ לוקחת את עצמי די בסוף. אני בדר"כ חושבת על המשפחה שלי, על אמא שלי, על הילדים, על חברים לפעמים.

מראיינת : ומה לגבי החברה ככלל? משהו יותר קולקטיבי כזה?

רגינה : כן, אני לוקחת את החברה בחשבון, הקולקטיב חשוב לי תמיד.

מראיינת : אוקיי. וכששאלתי "לפני הכול אדם צריך לחשוב על עצמו" אז מאוד מאוד התנגדת.

רגינה : נכון, כי ככה חינכו אותי. את יודעת זה מזכיר לי את אבא שלי ואני מתחילה ישר לבכות, אבל אבא שלי אמר שתמיד צריך לחשוב קודם כול על אחרים ורק בסוף על עצמך.

מראיינת : וזה הולך איתך.

ר"ע יג: ראיון עם רונה וניר

מראיינת: אז נתחיל בשם שלך, תגידי לי משהו על השם שלך...
רונה: שלי, *רונה*, לקח לי זמן לאהוב אותו. הייתי הרבה שנים *רונני*, בגלל שלא אהבתי את השם, והיו מציקים לי עם השיר "רונה שלי רונה", ואז לפני כמה שנים חזרתי להיות *רונה*. פשוט מישוהו אמר לי שהפירוש שלו זה רון וה"א שזה שם האלוהים, ומאותו רגע זה....

מראיינת: את מאמינה באלוהים?

רונה: כן

מראיינת: אתם מסורתיים?

רונה: חילוניים

מראיינת: וניר? למה בחרו לך את השם ניר?

ניר: מה נושא המחקר?

מראיינת: שמות פרטיים

ניר: ומה את לומדת?

מראיינת: תואר שני. אז ספר לי משהו על השם שלך...

ניר: אני חי איתו, אני יודע.

מראיינת: ואתה יודע למה בחרו לך אותו?

ניר: לא

רונה: אני יודעת. השמות של כולכם...

ניר: שמות קצרים, שאי אפשר לעוות אותם.

מראיינת: אוקיי, אז נעבור ל*בן*, ספרו לי איך בחרתם את השם שלו...

רונה: זה היה השם שהסכמנו עליו, קודם כול.

מראיינת: היה לכם קשה להגיע להסכמה?

רונה: לא, די בהתחלה. היה לנו התלבטות בין כמה: *איליי* שאני רציתי וניר לא, *תינ* שברגע שניר אמר לי שזה כמו *ג'ור דין*, אז זה גם ירד מהפרק, זה היה חזק מדי. *ובן* היה כל הזמן שמה.

מראיינת: ואתם מדברים על שמות רק אחרי הסקירה, אחרי שיודעים את המין, או שיש לפני זה גם שמות לבנות.

רונה: כל הזמן, אני עוד מלפני ההיריון.

מראיינת: ואיזה שמות של בנות היו, את זוכרת?

רונה: זה היה תלוי איזו תכנית הייתה בטלוויזיה באותה תקופה, כשהייתי בהיריון עם רומי וידעתי שזאת בת, אז היה את *נעם*, ומאוד אהבתי את השם *נעם*, דבר שעבר לי מאוד מהר, בערך אחרי התכנית, אז אני מושפעת מהטלוויזיה.

מראיינת: איזה תכניות את רואה יותר? אמריקניות?

רונה: אמריקאיות, כן בעיקר.

מראיינת: ומה היה לכם חשוב בשם? לפי מה בחרתם אותו?

רונה: רציתי שם קצר, שאי אפשר לעוות אותו, זה מאוד חשוב לנו שיקראו לילדים. אם מישוהו יקרא לו *בני*, הוא יתקן אותו ל*בן*.

מראיינת: אז זה כן שם שאפשר לעוות – *בן*, *בני*

רונה: לעוות לא,

ניר: זה לא כמו *עידן* [במלרע] או *עידן* [במלעיל]

מראינת : הבנתי, אתם מתכוונים שאי אפשר לעוות את ההטעמה.

רונה : אז בן היה לי חשוב, וגם קוראים לו בן, זה לא קיצור של בנימין או משהו, וגם בן בתורכית זה אני.

מראינת : חשובה לכם המשמעות של השם?

רונה : לי היא חשובה, לניר פחות.

מראינת : תן, דין, איליי – מה משותף להם, למה דווקא הם, חוץ מזה שהם קצרים

רונה : לי זה חשוב שהם יהיו שמות בינלאומיים.

ניר : לי לא

מראינת : למה?

רונה : כי גדלתי הרבה בחו"ל, בגלל העבודה של אבא שלי, אז נסענו הרבה לגור שם, וכל פעם חזרנו לארץ,

ולא יודעת, שיהיה... אני אוהבת שמות בינלאומיים, אני אוהבת שמות קליטים שאין להם את כל החיית

וכיף [רפויה] שיותר קשה להגיד בחו"ל...

מראינת : איפה חשוב לך שיצליחו להגות את השם?

רונה : בארץ קודם כול, זאת המדינה שאנחנו חיים בה.

מראינת : והמשמעות של השם חשובה לך?

רונה : כן, אחת הסיבות שבחרנו בן הייתה שזה היה מאוד באפנה לשים לבנות שמות של בנים, ואת

השם בן son לא יתנו לבת.

מראינת : היה לך חשוב לבחור שם ש...

רונה : כן, כאילו בן it's a boy ולא עמית הבן, עמית הבת – מה שקורה היום, ולא היה כל כך בעבר. יובל

הבן, שמר הבת. אז היה לי חשוב שהשם יהיה לו שייכות למין של הילד.

מראינת : וחשבתם על הקשר של השם לשם המשפחה?

רונה : לא

מראינת : איך זה יישמע, איך זה יתאים?

רונה : לא

מראינת : שמות חיבה זה משהו שחשבתם עליו?

רונה : לא

מראינת : שמות גנאי, נמנעתם משמות מסוימים?

רונה : לא

ניר : היה איזה שם שפסלנו אותו בגלל שיש לו כינוי גנאי, אני לא זוכר את השם.

רונה : אני אסכסך אותך עם המשפחה, אם אני אזכיר לך את השם

מראינת : נעבור לזומי, ספרו לי איך בחרתם את השם?

רונה : קודם כול גם עברנו תהליך של כמה שמות

מראינת : את זוכרת איזה?

רונה : כן, מִיָּה, לִיָּה, כל מיני שמות כאלה

ניר : ליהיא

מראינת : יש אותיות שחשוב לכם שיהיו בשם?

רונה : לא, אבל השם הראשון שבעצם, שעלה, שחשבנו עליו זה זומי, וזומי בסופו של דבר, הגענו להבנה

שזומי זה השם שלי: רונה והשם של אבא שלי זכרוננו לברכה – סמי, אז השילוב הזה יצר את זומי, וגרם

לזה לתת את הפוש.

מראינת : חשוב לכם להנציח?

רונה : לא, מצד אחד לא, אבל מצד שני כן, כי *לגן* נתתי גם את שם המשפחה של אבא שלי, כי אנחנו שתי בנות, ואבא שלי היה בן יחיד. ואמרתי לו שאם יצא לי בן זכר, וזה יתאפשר, אז אני כן... זה לא להנציח את השם או את האדם, אלא שתהיה המשכיות לשם.

מראינת : ולמה רק לבן?

ניר : כי אמרנו שגם ככה הן בנות, והן ישנו את השם.

רונה : לא נכון, הבנות אם הן ירצו את השם. אני שמרתי את השם כשהתחתנתי. לא הייתי עושה נר-מוזס-שלום. אז אמרתי שאם הן ירצו לשמר את השם משפחה של בעלי, אז תהיה להן את האפשרות הזאת, ואם כשהוא יגדל הוא ירצה להוריד את השם משפחה שהוספתי, ואם הן ירצו להוסיף, זה נתון בידיים שלהם.

מראינת : שם מיוחד *רומי*, בעיניכם?

רונה : כן

ניר : כל שם הוא מיוחד.

מראינת : אני מתכוונת ייחודי.

ניר : אז לא, יש הרבה *רומי*, והרבה *בן*.

מראינת : אז נעבור *למיקה*...

רונה : *מיקה*, *מיקה* באיטלקית, הרי גרתי באיטליה, זה *mine*, שלי, אז *בן* זה אני, זו תפיסה מאוד אגואיסטית מה שאני אומרת לך. ידעתי שאני לא אעשה עוד ילדים אחריה. אני מאוד מאוד רציתי את השם *אמה*, כי זה שם יפה, נקודה. אין לי סיבה למה מעבר לזה. אני עדיין חולמת על השם. כאילו מבחינתי אם היא תבוא בגיל 18 ותחליף *לאמה*, לי לפעמים בא להגיד לה – *אמה*.

מראינת : את לא מרוצה מהשם *מיקה*?

רונה : אני מאוד מרוצה, זה מאוד מתאים לה.

מראינת : ולמה *מיקה* ולא *מאיה*, נגיד?

רונה : כי *מאיה* זה *מאיה* ואין לו את הפירוש שאני רוצה כמו *למיקה*, שזה *mine*. הייתה חשובה לי המשמעות. *בן* זה אני, והכול זה שלי,

ניר : היא מסמנת בעלות

מראינת : מה משותף לכל השמות של הילדים שלכם, מבחינתכם?

ניר : לא קישרנו שום שם לשם אחר.

רונה : לא, לא, כל אחד עם האינדיבידואליות שלו. לי כן עלה אחרי שמיה נולדה, שבעצם אם הם ירצו שלושתם לעשות טיול בחו"ל, הם יסתדרו ממש טוב עם השמות שלהם.

מראינת : זה היה לך חשוב?

רונה : כן

מראינת : היית רוצה שהם יגורו בחו"ל?

רונה : הייתי רוצה שהם יתנסו בזה.

מראינת : אתם חושבים שלעבודה שלכם יש קשר איכשהו לבחירה בשמות האלה דווקא?

רונה : לא

מראינת : יש לכם עוד משהו להגיד ככה באופן כללי על השמות?

רונה : לא

[הפסקה לצורך מילוי השאלון]

מראינת : ב"אנשים מתרבויות אחרות מעוררים בי עניין" עניית 4. מה עומד מאחורי זה?

ניר : מה זה תרבויות אחרות? לצורך העניין יש לי בעבודה תרבויות אחרות, וכן...

מראינת : תרבויות ממדינות זרות

ניר : יש לי בעבודה צירקסים ודרוזים ונוצרים, מבחינתי זה חוץ לארץ, כי יש להם תרבות שונה, וכן כשאני הולך אליו הביתה, אז זה לא כמו שאני יושב אצלי בבית.

מראינת : אוקיי, וזה מעורר בך עניין?

ניר : כן, זה מעניין

מראינת : ואת, למה כתבת 6?

רונה : כי כל מקום שאני נוסעת אליו או... זה מאוד מושך אותי.

מראינת : "הלאום שלי נבדל ושונה מלאומים אחרים" שניכם עניתם על זה חד משמעית שכן. תסבירו...

ניר : כי אנחנו שונים, אנחנו עם נבחר, כי התרבות שלנו שונה מכל התרבויות האחרות...

מראינת : אתה רואה אותנו טובים מלאומים אחרים?

ניר : לא, אנחנו מאוד שונים. אני אראה ישראלי בחו"ל, בלי לדעת אני אדע שהוא ישראלי, כי ההתנהגות שלנו...

מראינת : אתה חושב שללאומים אחרים אין מאפיינים שמזהים אותם?

רונה : יש להם

ניר : מה?

רונה : אמריקאים, גם את האמריקאים אני אזהה בחול מאוד בקלות, וגם את הספרדי או את האיטלקי, אבל הלאומים האירופאים הם יותר קשים בשבילי לתפיסה. כלומר אם הוא שוודי, אם הוא גרמני, או שאם הוא שוויצרי – יהיה לי מאוד קשה להבחין. כלומר הצרפתי הוא צרפתי והלונדוני הוא לונדוני, זה דברים שהם יותר קלים לאבחון, והישראלי הוא ישראלי.

ניר : כן, אבל כשאת יושבת ואת רואה מישהו יושב בבית קפה, את לא תשימי לב אם הוא צרפתי, אבל אם הוא יצעק this is for the lady [במבטא ישראלי], אז ברור לך שהוא ישראלי.

רונה : כן, טוב...

מראינת : רונה - ב"ה החלטות החשובות בחיי נקבעות לפי טובתי האישית ולא לפי טובת הכלל" כתבת 3, אבל ב"לפני הכול אדם חייב לחשוב על עצמו" כתבת גבוה. איך זה מסתדר לך?

רונה : ההחלטות שנעשות מבחינתי, כלומר אני צריכה לראות שהם מתאימות גם לילדים שלי, ולאמא שלי ולצד של ניר, להשתדל, זה באופן הכללי, אבל ההחלטות בסופו של דבר שאני עושה הן קודם כול לפי טובתי, טובתי זה מילה... ברגע שיש לך ילדים, אני חושבת שהמושג 'טובתי' הוא מאוד אבסטרקטי, כאילו אם היית שמה 'טובת הילדים', אז ברור היה לי... הגרעין המשפחתי שלי הוא במקום הראשון, הוא הייעוד שלי, הוא המטרה שלי. אני לא אפגע באף אחד כדי להגיע לזה, לא, אבל אם אני צריכה לבחור, אני בוחרת בזה.

מראינת : אתה כתבת ציון גבוה, שטובתך האישית חשובה לך מטובת הכלל.

ניר : בן אדם צריך קודם כול להסתכל על עצמו, אבל תלוי בחברה שהוא נמצא, אם זה במשפחה, אם זה בעבודה, אז כן, כל בן אדם צריך לדאוג קודם כול לעצמו...

מראינת : "לפרסום ע"י חברות זרות או כלל עולמיות יש השפעה חזקה על בחירות הלבוש שלי" – אתה בכלל לא מתעניין בזה, ואת?

רונה : אני קונה לו את הבגדים

מראינת : ופרסומות מאוד משפיעות עליך?

רונה : פרסומות לא, אבל כן משפיע עליי ירחונים או... אם אני אוהבת. אם יוצא איזשהו טרנד שהוא לא לטעמי, אז לא, אבל אם כן – אז בשמחה.

מראינת : "כאשר אנחנו נופשים, אנחנו מעדיפים להישאר בארץ" כתבתם שניכם 1, למה אתם מעדיפים לנסוע לחו"ל?

ניר : כבר חרשנו את הארץ.

רונה : לראות תרבויות אחרות, להיחשף למקומות חדשים,

ניר : זה לא חייב בגלל התרבות, אבל לראות מקומות, לא לשמוע עברית.

רונה : גם, גם חשוב

ניר : יש שקט

רונה : אוכל אחר

ניר : נזכרתי למה ליה ירד, בגלל השומן.

רונה : אה, נכון, זה השומן של ה... זה לא בא לי טוב. אבל מִיָּה כשבאו ושאלו אותי, את ילידת 73? בגלל

זה קראת לה מלחמת יום הכיפורים, אז אמרתי: לא, לא, ממש לא, זו לא הסיבה. אם היו אומרים לי את

זה לפני... ואז אמרו – אז קראת לה מיה מאלוהים, אבל גם לא, כי מיה זה מיה, זה 'טוטו מִיָּה'. גם אם

הייתי יודעת שיקראו לרומי רומא כי זה דומי ודונה, הייתי חושבת על זה פעמיים.

מראינת : למה רומא?

רונה : רוֹנָה ודומי מתבלבלים כל הזמן, כולם קוראים לה רומא.

ר"ע יד: ראיון עם שגית

מראיינת: נתחיל בשם שלך, תגידי לי משהו על השם שלך, מה שאת רוצה.

שגית: משהו על השם שלי?

מראיינת: כן

שגית: שגית, מה המשמעות שלו?

מראיינת: מה שאת רוצה

שגית: שהמשמעות שלו זה משהו גבוה, שגיא, זה בא משגיא ושגיא זה גבוה, נשגב ולא דווקא פיזית

מראיינת: את אוהבת אותו?

שגית: כן מאוד

מראיינת: למה שם המשפחה שלך שונה משל בעלך?

שגית: כי עוד לא..

מראיינת: אתם נשואים, נכון?

שגית: אנחנו נשואים אבל עוד לא שיניתי. אני מתכוונת לשנות. עוד לא עשיתי שינוי במשרד הפנים. עניין

של א... עניין של טופסולוגיה וזמן. אבל היה גם שלב שרצינו, חשבנו לשנות את שם המשפחה שלו, ולקח

קצת זמן כיוון שלא הגענו להסכמה, אז לקח זמן גם לשינוי.

מראיינת: למה רצית לשנות?

שגית: לליאל

מראיינת: למה?

שגית: קצר

מראיינת: רצית משהו יותר קצר?

שגית: כן, יותר קצר יותר...כן. זו גם אותה משמעות. במקום גמ, הגמ פה אני רואה גמ-לי-אל גם לי יש

אלוהים. אז במקום ה.. בלי גמ, אבל לא הגענו להסכמה ו..לקח זמן.

מראיינת: אוקיי. ספרי לי איך בחרתם את השם עמית.

שגית: איך בחרנו?

מראיינת: כן

שגית: אני בחרתי [צוחקת]

מראיינת: אוקיי

שגית: אני בחרתי ויניב התלהב. והציעה לי את זה חברה, אני התלבטתי המון בין כמה שמות, רציתי

יאיר בהתחלה, ו... ואז חברה ככה ממש איזה יום לפני הברית אמרה לי: מה דעתך על עמית, לא חשבנו

על זה, ואיך שהיא אמרה זה צלצל לי מאוד נחמד.

מראיינת: ועד הברית לא פרסמתם את השם?

שגית: לא, כי אל"ף לא, לא פרסמנו, ובי"ת לא בגלל שרצינו להסתיר את זה, בעצם גם לא נהוג להגיד,

אבל בעיקר כי לא ידענו מה לבחור.

מראיינת: אצלך במשפחה נהוג להגיד?

שגית: אני מניחה... לא, אני חושבת שלא אמרו.

מראיינת: אתם מסורתיים, דתיים?

שגית: מסורתיים.

מראיינת: והמשפחה של יניב?

שגית: מסורתיים – אז לא נהוג להגיד, אני לא יודעת אם זה קשור למסורת או אמונות טפלות, אבל נראה לי אחרי לידה עם כל ההורמונים – הייתי מלאה באמונות טפלות וחששות ופחדים, אבל בעיקר מה שקרה כאן זה שההתלבטות של השם הייתה עד הדקה התשעים, לדעתי, כמה שעות לפני הברית עוד התלבטנו. בברית צריך להחליט.

מראינת: ואיזה שמות היו על הפרק.

שגית: יאיר, אסף, יובל, זהו.

מראינת: את מוצאת משהו משותף לכל השמות האלה? יאיר, אסף, יובל, עמית?

שגית: לא, שמות ישראלים.

מראינת: חשוב לך שזה יהיה שם ישראלי?

שגית: כן. עברי, מהמקום שלי, אני יודעת שהיום יש טרנד כזה של אינטרנשיונל, אני לא בעד, אני לא אוהבת. אני לא מבקרת, אני מבינה את המניעים, אבל לי זה חשוב גם שם קצר, קליט, עברי, פשוט, אני לא אוהבת את השמות המסורבלים.

מראינת: חשוב שיהיה שם קצר?

שגית: כן, ואז, דרך אגב, וגם התייעצתי עם בת דודה שלי, ואז היא אמרה לי וואי עמית זה שם מדהים והיא נתנה לי את המשמעות כמו שהיא רואה אותה, והמשמעות מצאה חן בעיניי מאוד, ואז הלכנו על זה.

מראינת: מה הייתה המשמעות?

שגית: היא אמרה, היא שמעה על זה איזושהי הרצאה שהייתה להם בבית הספר שלהם על מדרש של שמות, אז הוא אמר שבמילה עמית, אני מנסה לשחזר מה שהיא אמרה לי, זה היה מזמן, יש את המילה, המילה עמית פרושה ברית בין העם לאלוהים. למה היא אמרה, היא אמרה, אני מנסה רגע להיזכר...

מראינת: חשוב לך קשר לאלוהים? את מאמינה באלוהים?

שגית: אני מאמינה אבל זה לא מהמקום הדתי. המשמעות הייתה מאוד יפה, זאת אומרת, תראי אני מסתכלת על המקרא, אני לא מסתכלת עליו במשמעות הדתית, אני מסתכלת על המשמעות החברתית, המשמעות הסיפורית היא מאוד יפה. המקרא יש בו דברים מאוד נפלאים בעיניי, אני לא רואה אותו כמשהו דתי. אבל כשהיא אמרה את ה... כשהיא נתנה את הפירוש הברית בין העם לאלוהים, היה בזה משהו מאוד יפה, לאו דווקא דתי. אבל אני מנסה להיזכר איך היא אמרה את זה. זה כאילו עמי, שאלוהים אומר עמי, מי זה עמי, בדיוק. עמי זה כשאלוהים אומר לעם שלו, רק אלוהים אומר עמי, אם אנחנו מסתכלים במסורת היהודית, בספרות היהודית, והתייזו מסמלת את הברית. היא אמרה שהיא שמעה איזה מדרש שם כזה. אז היא דיברה על זה ארוכות אני כבר לא זוכרת.

מראינת: ומה היה הדבר שגרם לך להגיד עמית?

שגית: חשבתי שעמית, השם הצליל, היה מאוד נחמד בעיניי. התחברתי לזה, משהו בתוכי מאוד התחבר לצליל, וגם כשהיא נתנה את הפירוש שמאוד מצא חן בעיניי אז אמרתי, זה סגר את הרעיון, כן.

מראינת: חשבתם על שם משפחה, חשבת על שם משפחה?

שגית: כן, צודקת שכחתי, בהחלט. זה היה מאוד שיקול. לא רציתי שם ארוך מדי, שמות קצרים. כי שם משפחה הוא גמליאל, הוא ארוך, עכשיו אני חושבת שגם צריך לחשוב איך זה נשמע. רציתי יהונתן גם, עכשיו יהונתן גמליאל זה נשמע ארוך, כבד, ולכן רציתי עם הברה אחת או שתי הברות.

מראינת: חשבתם על כינויים, כינויי חיבה, כשבחרתם את השם?

שגית: לא.

מראינת: איך יניב היה שותף בבחירה, הוא הציע איזה שהם שמות?

שגית: אם הוא הציע שמות, כן, הוא הציע שמות. בשלב מסוים הוא הציע שני שמות שאני לא אהבתי.

מראינת : את זוכרת מהם? למה לא אהבת?

שגית : דולב, שממש לא התחברתי. זה לא.. כשהוא אמר דולב.. קודם כול זה נשמע לי קצת.. את יודעת..
אני אוהבת פשוט, רגיל, לא..מתנשא פלצני.

מראינת : את לא אוהבת שם מיוחד?

שגית : לא

מראינת : למה?

שגית : מיוחד במה? יש גם שמות כמו ניראל, שזה.. זה קצת קיטשי, יש גם כאלה שמיוחדים על גבול הקיטש בעיניי, אבל אני מכבדת את ה...
מראינת : בעיניך?

שגית : אז זה תלוי גם איזה מיוחד, האם זה מיוחד על גבול הקיטש? אני לא אוהבת, זה נשמע לי מתחכם מדי. אני בהחלט, כשאני נתתי את השם אני חשבתי איך אני מתחברת לשם, מבחינת התחושה שיש לי בגוף כשאומרים את השם. חשבתי גם על הילד כשהוא יגדל, איך זה יהיה בין חבריו. דולב נשמע לי.. הוא הציע עוד שם, אני לא זוכרת מה זה היה.

מראינת : גם שם מיוחד?

שגית : אני חושבת שזה היה מיוחד על גבול הקיטש.

מראינת : יש משהו באותיות שחשוב לך שיהיה בשם?

שגית : לא.

מראינת : את חושבת שלמקצועות שלכם הייתה השפעה על הבחירה?

שגית : יכול להיות שכשהסבירו לי את כל הפרשנות, בגלל שאני מורה ללשון ויש לי ידע שהתחבר לזה, אבל יניב פשוט כשסיפרתי לו על השם הוא אמר יופי, מוצא חן בעיניי וזהו, אני לא חושבת שהוא חשב על זה יותר מדי.

מראינת : מתי התחלתם לחשוב על שמות? אחרי שקבעו את המין, אחרי שידעתם את המין של היילוד או שלפני זה היו לך שמות לבנות?

שגית : אחרי שהוא נולד

מראינת : כשהיית בהיריון לא דיברתם על שמות?

שגית : דיברנו, אבל עמית לא עלה כל ההיריון. הוא עלה רק אחרי שהוא נולד. כשהייתי כבר אחרי ניתוח קיסרי, הייתי כבר ארבעה ימים בבית חולים, ביום החמישי, כשעמדתי להשתחרר לדעתי, מישהי הציעה לי את השם הזה.

מראינת : אבל כשהיית בהיריון לפני שילדת את עמית לא דיברתם על שמות?

שגית : דיברנו כל הזמן

מראינת : גם על בנות?

שגית : עוד לפני שהייתי בהיריון כבר חשבתי על שמות.

מראינת : והיו שמות של בנות שחשבת עליהם?

שגית : לא, של בנים. אני לא מתחברת, אני לא התחברתי לאף שם של בת. ואם כן, אז עלה לי השם נועה מדי פעם.

מראינת : למה?

שגית : הצליל, אני אוהבת את הצליל של השם.

מראינת : אמרת שחשוב לך שם ישראלי, את רואה בנועה שם ישראלי?

שגית : כן

מראיינת: בגלל התנ"ך?

שגית: שם ישראל, לאו דווקא תנ"ך. עמית הוא לא בתנ"ך, אה נעה זה גם בתנ"ך, נכון. עכשיו אני נזכרת שאחינעם ניני אמרה שקוראים לה נעה בחו"ל, אבל לא חשבתי על זה כשחשבתי על נעה. זה צליל שאני אוהבת, זה צליל שמתחבר אליי.

מראיינת: יש לך עוד משהו להגיד באופן כללי על הבחירה בשם של עמית?

שגית: שהתלבטתי הרבה בין עמית ליאיר.

מראיינת: ומה את חושבת שגרם לך להחליט לא יאיר וכן עמית?

שגית: מאוד התחברתי, כשאמרו לי עמית הרגשתי מאוד מחוברת לשם.

מראיינת: רגשית?

שגית: רגשית. אני חושבת שקצת אולי הייתי מושפעת ועכשיו אני קצת כועסת על עצמי, אבל כשאמרו לי "יאיר זה נשמע זקן, זקן מדיי", וכן אמרתי לך במהלך הראיון שחשוב לי גם איך עם החברים שלו, שיהיה צעיר והכול. היום אני חושבת שזו שטות.

[הפסקה לצורך מילוי השאלון]

מראיינת: "אנשים מתרבויות אחרות מעוררים בי עניין", כתבת 5, כלומר מאוד. איך זה מתבטא בחיים שלך?

שגית: כשפגשתי בעברי אנשים מתרבויות אחרות, ודיברתי איתם, זה היה מאוד מעניין ומרתק, זה היה..

מראיינת: במסגרת נסיעות לחו"ל?

שגית: גם במסגרת נסיעות לחו"ל, וגם במסגרת הארץ שפגשתי פה אנשים. כשאני נוסעת לחו"ל תמיד יוצא לי להתחבר עם מישהו. טלפונים, להחליף. זה מאוד מעניין, אתה שומע איך הם חיים, איך הם חושבים.

מראיינת: ב"הלאום שלי הוא נבדל ושונה מלאומים אחרים" כתבת 1

שגית: כתבתי שאני לא מסכימה. כן, נכון. אני לא מסכימה.

מראיינת: גם ב"זהות לאומית בשבילי להיות ככל הלאומים" כתבת ציון נמוך- 2. איך את מסבירה את זה?

שגית: כן כי זה דומה. זו לא אותה שאלה. כי זהות לאומית בשבילי זה לא חייב להיות ככל לאומים אחרים. להיות עם זהות לאומית אני לא חייבת להיות כמו לאום אחר, במקרה שלנו, הלאום שלנו דומה ללאומים אחרים. יש אנשים שיש להם זהות לאומית מאוד חזקה ומאוד ייחודית להם, והם לא דומים ללאומים אחרים, זה לא אומר ש.. זה לא בהכרח.

מראיינת: תתייחסי לזהות הלאומית שלך, מה זה בשבילך?

שגית: זהות לאומית בשבילי- אני מרגישה שהלאום שלנו דומה ללאומים אחרים, אבל זה לא אומר שזה must. זה שיש לי זהות לאומית זה לא אומר שבהכרח אני חייבת להיות.. או שאני לא מבינה את המשפט או שהוא לא מנוסח טוב. אני הבנתי את זה שהאם זהות לאומית בשבילי זה שאני חייב להיות נבדל מלאומים אחרים או להיות דומה. לא, זה לא קשור בעיניי.

מראיינת: זה יותר מהמקום של אם יש משהו משותף בין כל הלאומים או שהלאום שלנו שונה?

שגית: יש משהו, אבל בשבילי זהות לאומית, אני שואלת את עצמי מה זאת זהות לאומית בשבילי, זה לא הדבר הראשון שעולה לי לראש - להיות כמו כולם, לא.

מראיינת: אבל גם לא להיות נבדל, אז מה זה בשבילך?

שגית: מה זה זהות לאומית? זה מי אני מההיסטוריה שלי.

מראיינת: איך זה ביחס לאחרים? זה שונה או דומה?

שגית : מה התפיסה של זהות לאומית בשבילי לעומת מישהו מארצות הברית? זה לא שהלאום שלנו דומה. התפיסה של מה זה זהות לאומית?

מראינת : התפיסה שלך לגבי הלאום שלך. את תופסת לאומים אחרים כדומים לך או כשונים ממך. את כתבת לא לשניהם אז חשוב לי לדעת מה כן.

שגית : אני חושבת ש.. יש בעיה בניסוח של השאלה או שאני מבינה לא נכון. מבחינתי הלאום שלנו הוא יכול להיות דומה.. אני מסתכלת על העולם המערבי, יש דברים מאוד דומים. אבל כששואלים אותי על הזהות הלאומית שלי, לא עולה לי בראש דבר ראשון שהזהות הלאומית שלי זה שאני חייבת להיות דומה לזהויות לאומיות, אלא אם כן אני לא... את מבינה מה אני אומרת?

מראינת : כן

מראינת : "ההחלטות החשובות בחיי נקבעות לפי טובתי האישית ולא לפי טובת הכלל" - כתבת ציון מאוד גבוה בכל השאלות שנגעו לנושא הזה.

שגית : החלטות החשובות בחיי

מראינת : וגם החלטות בכלל בחייך כתבת 6 וגם "לפני הכול אדם צריך לחשוב על עצמו" כתבת 5 שזה גם יחסית גבוה, מה עומד מאחורי זה, על מה חשבת כשענית על זה?

שגית : אני התייחסתי לשאלות האלה כהחלטות החשובות באמת בחיים. באופן כללי אני לא שמה את עצמי לפני אחרים. אם למשל אני צריכה עכשיו ללכת לאיזה שהוא סידור, שהוא חשוב, אני לא יודעת מה, נגיד לקנות בגדים, אבל בבית הספר זקוקים לי, אז אני אשאר בבית הספר. אבל כשמדובר על ההחלטות החשובות בחיי, אם אני אצטרך עכשיו משהו שקשור לדברים מאוד חשובים, אז אני אשים את עצמי לפני. החלטות שהם בסדר, אבל הן לא ברומו של עולם אז אני מוכנה לשים את הכלל לפניי. אם זה קשור לבן שלי, לילד שלי למשל, אז אני אשים אותו לפני אחרים. אם אני צריכה ללכת ולעזור לו כי הוא חולה, אז זה יהיה לפני בית הספר – זו החלטה חשובה בחיי.

מראינת : "לפרסום ע"י חברות זרות או כלל עולמיות יש השפעה חזקה על בחירות הלבוש שלי". כתבת שאת מושפעת. תני לי דוגמה.

שגית : כתבתי 5 או 6?

מראינת : 5

שגית : אז זה לא כזה גבוה. של חברות זרות דווקא? אני חושבת שרוב הפרסומות הן גם ככה של חברות אז כן אני... הרבה פעמים אני מסתכלת, כן זה מעניין אותי כשאני מסתכלת על .., אני רוצה להתלבש אפנתי, כלומר דברים שבאפנה זה מוצא חן בעיניי, אני לא תמיד עושה את זה כי יש גורמים אחרים, אבל כן זה מה שהייתי רוצה. ולפעמים כשמפרסמים משהו זה משפיע עליי, כן. לא הכול, יש דברים ש... בגלל זה לא רשמתי 7.

מראינת : "עדיף לחיות כפי שאנשים חיים בארצות הברית" כתבת 5, למה בחרת ככה?

שגית : זו שאלה שאני התלבטתי, ואני חושבת שלא הבנתי אותה כל כך. עדיף לחיות כמו שאנשים חיים בארצות הברית.

מראינת : היית מעדיפה לחיות כמו בארצות הברית?

שגית : לא, אני כשאומרים לי עדיף לחיות כמו אנשים בארצות הברית, זאת אומרת אורח חיים, לא איפה לחיות. אז אם היו שואלים אותי אם היית רוצה לחיות כמו בארצות הברית, סין, יפן או אינדונזיה אז אני אגיד ארצות הברית.

מראינת : ולעומת ישראל?

שגית : מאוד דומה בעיניי, מאוד דומה בעיניי, פחות הפחד שלהם מפיגועים אולי. דרך אגב, אם ישאלו אותי איפה את רוצה לגור אני אגיד בישראל. אז אולי אני לא עניתי נכון.

מראינת : " כאשר אנחנו נופשים בחו"ל, אנחנו מעדיפים להישאר בארץ", כתבת 5, זאת אומרת שאתם מעדיפים להישאר בארץ.

שגית : עוד פעם. לא כתבתי 5 שאנחנו מעדיפים להישאר בארץ, באמת זה מה שכתבתי?

מראינת : כן

שגית : אז לא כתבתי נכון. עוד פעם. כשאנחנו נופשים אנחנו מעדיפים להיות בארץ? לא, ממש לא.

מראינת : מעדיפה בחו"ל.

שגית : כן, בוודאי. רגע, להכניס לזה שאיפה שלי או עכשיו יש לי בעיה אז אני לא נוסעת לחו"ל? אני כרגע מעדיפה לנפוש בארץ כי הבן שלי לא מסוגל לזה. בעוד 3 שנים כשהוא יהיה מסוגל לטוס לחו"ל, אז אני אעדיף בחו"ל.

מראינת : זאת אומרת שהבחירה שלך כרגע לנפוש בארץ היא בגלל הבן שלך, אבל היית מעדיפה לנסוע לחו"ל.

שגית : כן. 6 הייתי רושמת 6 כי אני גם אוהבת לטייל בארץ. אני מאוד אוהבת לטייל בארץ אבל לנפוש, אבל כן, כרגע כן.

ר"ע טו: ראיון עם שלי

מראיינת: תגידי מה שאת רוצה על השם שלך.

שלי: שם פרטי או משפחה?

מראיינת: פרטי.

שלי: אה, האמת, שאני אוהבת את השם שלי. נוח, קל להגיד, יחסית בין לאומי.

מראיינת: חשוב לך שהשם יהיה בין לאומי?

שלי: אה, נחמד לי שידעו להגיד אותו.

מראיינת: ולמה את קרויה ככה?

שלי: ההורים שלי בחרו, אין לו כזה משמעות, ככה ברגע האחרון, אחרי שנולדתי הסתכלו והחליטו על השם. לא, אין לו איזה משמעות מיוחדת.

מראיינת: תספרי לי איך בחרתם את השם דפנה?

שלי: מצחיק, כי בדיוק היום בדרך הביתה היא שאלה: למה קראתם לי דפנה. האמת, שידענו ממש, בערך, מתחילת ההיריון כשידענו שזו בת שנינו הגענו למסקנה שדפנה הכי מתאים, אהבנו את השם. גם המצלול יפה, הוא גם בין לאומי והוא גם... יש לו... בעיקר במשמעות הוא מתאים לה. גם עלי דפנה שמסמנים ניצחון ואהבנו את זה, גם שיח דפנה.

מראיינת: חשוב לך שתהיה איזה משמעות בעברית?

שלי: כן.

מראיינת: ומה עוד?

שלי: שיהיה נוח להגיד אותו, לפחות. את יודעת, למרות שדפנה... בחו"ל זה דפני. זה אותו מקור. הרי אפשר להגיד דפנה, זה לא כמו שמות מורכבים יותר כמו חבצלת. זה בעייתי מהבחינה הזו.

מראיינת: למה דפנה [במלעיל] ולא דפנה [במלרע]? חשבתם על זה?

שלי: כן, אני פשוט יותר אוהבת דפנה. דווקא לאלון לא היה אכפת, אבל אני יותר אוהבת.

מראיינת: את יודעת למה? יש לך איך להסביר את זה?

שלי: דפנה [במלרע] בקונוטציה שלי הוא... א. לדעתי, לא ככה צריך להגיד את זה, למרות שעלי דפנה אומרים ככה, אבל בדרך כלל אומרים דפנה [במלעיל]. ודפנה [במלרע] מסתדר לי בקונוטציה שלי מתחכם כזה, בא לי פחות טבעי.

מראיינת: היו עוד שמות שעמדו על הפרק?

שלי: לא, דפנה - היינו ממש סגורים על זה.

מראיינת: הייתם בטוחים?

שלי: כן.

מראיינת: היו לכם גם שמות לבנים לפני הסקירה, או שחיתם לסקירה?

שלי: לא, פשוט ידענו שזה דפנה. התחלנו לדבר על שם דפנה, אני זוכרת, שהוא ממש היה ברור ממש מהתחלה.

מראיינת: לשניכם?

שלי: כן.

מראיינת: ומאיפה הוא עלה?

שלי: לא זוכרת כבר.

מראיינת: זה שם מיוחד בעינייך?

שלי : כן, מההיבט הזה שהוא לא מאוד נפוץ היום. גם שלי, למשל, גם כשאני הייתי ילדה, אני חושבת שהוא עוד היה פחות נפוץ מהיום וזה נחמד שאין המון כאלה, שזה לא שתיים בכל כיתה. אז גם את זה אהבתי.

מראינת : אמרת שתכננת שם אמצעי, בלה²⁷?

שלי : בלה זה על שם סבתא שלי, שנפטרה ממש בתחילת ההיריון שלי. ומאוד אהבתי את סבתא בלה, בכלל מאוד אהבנו אותה במשפחה. זה שם יפה ויש לו, כאילו, משמעות.

מראינת : למה לא שינית אחר כך?

שלי : כבר לא רציתי להתעסק. האמת, שאחותי אמרה שהיא לילדה שלה תקרא בלה ואז אני אמרתי לה שאני שמה לה שם שני. בסוף מפה לשם...

מראינת : חשבת על שמות חיבה, כי ראיתי שאת קוראת לה דפי? חשבת על הקיצור הזה?

שלי : לא, זה לא מתוכנן, זה ספונטני.

מראינת : אז נעבור לאלה [במלעיל]?

שלי : לא, היא דווקא אלה [במלרע] אלה, האמת היא, שהיה הרבה יותר קשה למצוא שם. היה לנו מלא רעיונות. לא הגענו לאף הסכמה למשהו ששנינו רוצים במשך ההיריון. אלה – אלון מאוד אהב. האמת שא. זה טיפה מתאים כזה לדפנה, יש לזה גם חלק של אותו נושא. אני לא חשבתי על זה אבל זה גם מתאים לאלון.

מראינת : "אותו נושא"... את מתכוונת?

שלי : צמחים, שיחים. הוא דווקא הציע בתחילת ההיריון, באיזה שהוא שלב, אבל לא רציתי לא כל כך אהבתי אלה.

מראינת : את יודעת להגיד מה לא אהבת?

שלי : לא יודעת, לא התלהבתי ממנו. היה לנו כל מיני...אני רציתי יסמין, הוא לא רצה יסמין. לא הגענו למשהו ששנינו באמת רוצים. איזה עוד רעיונות לשמות היה? תום, חשבנו, ויכול להיות ששיד גם עבר שמה. ממש כמה ימים לפני הלידה ליבי פתאום העליתי. ממש לא היינו סגורים על עצמנו. בקיצור, ואז, איך שהיא נולדה אני כזה מסתכלת עליו, אני אומרת לו 'נו, נקרא לה ליבי? והוא ככה 'רגע חכי'... המיילדת- היא הייתה מאוד חמודה- היא שאלה 'יש לך עוד ילדים?' אמרנו 'כן, דפנה'. ואז היא מסתכלת עלינו 'תקראו לה אלה. זה אנרגיה טובה וזה מתאים לדפנה'. ואז הוא [הבעל] התלהב ושלח ישר אס אם אס לכולם "אלה יחזקאלי נולדה". בזה זה נגמר. נגמרה ההתלבטות.

מראינת : חשוב לכם ה"אלי" הזה שנמצא בפנים?

שלי : כן, זה חלק מהמשמעות גם. זה גם הרי השיח "אלה", וגם "אלה" gods.

מראינת : אתם מאמינים באלוהים?

שלי : לא.

מראינת : אתם חילוניים?

שלי : כן

מראינת : את זוכרת תגובות מיוחדות מהסביבה?

שלי : דפנה [במלעיל] – הרבה, כאילו, מתקנים אותי לדפנה [במלרע] לא רק שכאילו טועים אלא אני עוד אומרת ומתקנים. אלה – נראה לי, שיותר מתחברים לשם הזה.

מראינת : במשפחה היה משהו שאת זוכרת?

²⁷ בשלב מילוי טופס הפרטים האישיים ציינה האם כי היא תכננה להעניק לבתה הבכורה את השם האמצעי בלה.

שלי : לא משהו מיוחד, כי גם לא כל כך התייעצנו איתם לפני, לא פתחתי את זה לדיון. כבר הודענו איך קוראים להם אז אף אחד...

מראינת : אתם עובדים גם מול חו"ל?

שלי : כן.

מראינת : את חושבת שיש לזה השפעה על הבחירה?

שלי : אני לא יודעת אם ספציפית המקצוע או שבאופן כללי. זה נראה לי דבר חיובי שזה גם בין לאומי השם.

מראינת : למה? את רואה אותן גדלות שם?

שלי : לא, אין לי איזה תכנון כזה, אבל זה תמיד יותר נוח כשאתה מסתובב במקומות, מטייל, עובד עם אנשים. למשל, אני רואה עכשיו – השם המקורי שלי זה שלי נבו שזה מאוד נוח בעבודה. אין בעיה להגיד את זה. מבינים. מכירים. ועכשיו השם שלי זה יחזקאלי – כולם מסתבכים אתו, לא מצליחים לזכור איך קוראים לי. זה קצת מפריע.

מראינת : חשבתם על שם המשפחה כשבחרתם את השמות שלהם?

שלי : רק בקטע שאומרים את זה יחד וזה נשמע טוב. לא ניסינו להתאים לשם משפחה אלא בדקנו שזה עובד.

מראינת : הבנתי. שם אמצעי לא חשבת לתת לאלה?

שלי : לא, ירדתי מהעניין.

מראינת : יש לך עוד משהו להגיד על הדרך שקראתם? על הבחירה?

שלי : האמת, שאני מרוצה משתיהן. אני רואה את זה ביחד, את העניין של דפנה ואלה ואלון.

מראינת : והתהליך עצמו – הצלחתם להגיע להסכמה?

שלי : עם דפנה זה היה מאוד מהיר, וכן הגענו ממש ישר להסכמה. אני אפילו לא חושבת שהיה עוד שמות מועמדים. כאילו, ידענו שנקרא לה דפנה. עם אלה זה באמת היה יותר מורכב אבל זה לא שהיה איזה תהליך, כאילו, לא היה מריבות סביב הבחירה.

מראינת : היה חשוב לכם ששניכם תאהבו את זה ולא שאחד יבחר?

שלי : כן.

[הפסקה לצורך מילוי השאלון]

מראינת : ב"אנשים מתרבויות אחרות מעוררים בי עניין" כתבת 5. תנסי להסביר מה עומד מאחורי זה.

שלי : אני אהבת לדבר עם אנשים ממקומות אחרים, בעבודה הקודמת שלי למשל הייתי חשופה להרבה אנשים מחו"ל, וזה מאוד עניין אותי להכיר אותם, את החגים שלהם, המסורת.

מראינת : ב"לאום שלי נבדל ושונה מלאומים אחרים" כתבת 5, וב"זהות לאומית בשבילי היא להיות ככל הלאומים האחרים" כתבת 4. תסבירי למה זה דומה.

שלי : כי מצד אחד הלאום שלנו מאוד ייחודי כי הוא לאום שהוא גם דת, אבל מצד שני כל לאום הוא ייחודי, וכל אחד חושב שהוא הכי מיוחד והכי ייחודי, אז כנראה שכן יש משהו דומה בין כולם. אולי בגלל זה רשמתי ציון דומה.

מראינת : אוקיי, "בהחלטות החשובות בחיי נקבעות לפי טובתי האישית ולא לפי טובת הכלל" ובכל הגרסאות של ההיגד הזה כתבת בין 3 ל4. תסבירי מה עומד מאחורי זה.

שלי : אני חושבת שאנשים שחיים בחברה, שזה כולם בערך, צריכים להתחשב בחברה. אני לא אומרת שאני תמיד עושה את זה או שכל החלטה שאני לוקחת היא כזאתי, אבל זה כן במודעות שלי.

מראינת : תני לי דוגמה.

שלי : אהה... נגיד למחזר אשפה, למרות שזה לוקח זמן, לתת לבעלי לנסוע למילואים, גם כשזה לא מתאים לי ולא מסתדר, או קשה.

מראינת : הבנתי. ב"לפרסום ע"י חברות זרות או כלל עולמיות יש השפעה חזקה על בחירות הלבוש שלי" כתבת 4. מה זה אומר?

שלי : אין לי דעה מיוחדת לכאן או לכאן, בגלל זה ה-4.

מראינת : גם ב"עדיף לחיות כפי שאנשים חיים בארצות הברית" כתבת 4, גם זה כי אין לך דעה מיוחדת בנושא?

שלי : האמת שלא. גרתי בארצות הברית כשהייתי ילדה, בשליחות עם ההורים. זה לא מקום רע לגור בו, אבל זה גם לא עדיף מלגור כאן. בכל מקום יש יתרונות ויש חסרונות. שום מקום לא מושלם. כרגע בגלל הילדים, הייתי נוסעת לגור בחו"ל, כי זה חוויה, אבל לשנה-שנתיים, לא יותר.

מראינת : היית מוכנה לגור בכל מדינה, או רק בארצות הברית?

שלי : כן, בכל מדינה מערבית, לא במרוקו או בהודו.

מראינת : כתבת שאתם מעדיפים לנפוש בחו"ל ולא בארץ. מה יש שם שאין כאן?

שלי : תראי, שאלת מה אנחנו מעדיפים, אז התשובה היא באמת חו"ל, אבל לא תמיד זה אפשרי מבחינה כלכלית או מבחינת הילדות, ואז אנחנו כן מטיילים בארץ, ונוסעים נגיד לאילת או לים המלח.

מראינת : ולמה אתם מעדיפים חו"ל?

שלי : כי זה כיף לראות עולם, אנחנו כן נוסעים כמעט כל שנה, טועמים טעמים חדשים, רואים נופים... כל החוויה היא יותר מסעירה, יותר מעניינת, גם לילדות אגב, אבל אני לא בטוחה מה הן יזכרו מזה, אז לפעמים זה באמת בזבוז כסף.

כ' א':

השם הפרטי הנבחר: לייק

נימוקי האב בלשון הכתבה (16.05.11 מעריב): לבני הזוג ורדית וליאור אדלר מהשרון נולדה תינוקת בשבוע שעבר, וכמו הורים רבים אחרים גם הם התקשו למצוא שם שיתאים לבת החדשה. בגלל אהבתם הגדולה לבישול הם העניקו לבנותיהן הראשונות את השמות המקוריים פאי *פאי* *פאי*, ועכשיו הם חיפשו אחר שם מקורי לתינוקת הטרייה, שיתאים למשהו אחר שהם אוהבים. הפתרון נמצא בתום דיונים ארוכים ושיטוטים ברשת הפייסבוק: השם יהיה לייק. כך הפכה לייק אדלר לתינוקת הפייסבוק הראשונה בישראל. "קראנו לה לייק כי זה שם מודרני וחדשני", מספר האב המאושר. "בדקתי שאין עוד שם כזה בארץ. זה היה התנאי העיקרי בשבילי". הוא מודע לכך שהשם הלא שיגרתי יעורר תגובות רבות. "המשפחה שלי לא האמינה לי שבאמת קראנו לה לייק", הוא אומר. "כולם חשבו שאני צוחק, אבל זה באמת השם שלה". יש לו גם הסבר הגיוני לבחירה: "לדעתנו זו הגרסה העדכנית לשם *אהובה*. זו פשוט הדרך שלי להגיד לילדה המקסימה שלי - 'אהבתי'".

נימוקי האב בתכנית הרדיו 'הבוקר עם טל ברמן ואביעד קיסוס' (בלשוני): האב הסביר כי הוא חיפש באינטרנט שם מקורי שלא נעשה בו שימוש. כך הוא גם ניסה לעשות עם שתי בנותיו הקודמות. עם זאת הוא היה מעוניין בשם כלל עולמי, אשר יעביר את תחושת האהבה שהוא ואשתו חשים כלפי ילדתם הקטנה.

תגובות נבחרות שהועלו לכתבה באתר nrg מעריב:

א. קודם כול המון מזל טוב להורים המאושרים!

אני חושבת שזה רעיון מגניב וחדשני, אני לא מבינה מה חוסר הפרגון הזה... בסך הכול שם...

קבלו לייק! אתם אחלה! (: <http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/241/050.html>, 17.05.11);

ב. אנחנו יהודים, שם עם קצת קדושה לא יזיק לאף אחד. ככה זה כשרוצים להיות ככל העמים. יהודים התעוררו (<http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/241/050.html>, 17.05.11);

ג. אני מיוחד! אני מיוחד! אני מיוחד! זה העיקר. כל השאר לא משנה. בדיוק התיסמונת של "אני רוצה להיות מפורסם" בלי שום קשר לתחום או הצטיינות אמיתית במשהו. הורים יקרים, אתם ממש לא מיוחדים, יש כמובן מליון בשקל. אנשים קטנים ופתאטים שמתאמצים להיות מיוחדים. האנשים המיוחדים באמת לא מתאמצים. זה יוצא להם בזמן שהם עסוקים בדברים אחרים. יש להם שמות כמו *שמעון* או *אלברט* או *בנימין זאב* או *אפילו מארק צוקרברג*

(<http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/241/050.html>, 17.05.11);

ד. למרות שזה נראה מוזר ויכול להיות שזה בגלל שזה קשור לרשת החברתית... אבל לייק נשמע שם אמריקאי ונחמד.. הבעיה שלי זה השם 'פאי' פה באמת נפלתם

(<http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/241/050.html>, 17.05.11);

ה. שמות לילדים זה לא הזמן להיות יצירתיים. תקנו כלב ותעשו איתו מה שאתם רוצים, תפתחו עסק ותקראו לו איך שאתם רוצים, צאו לטייל ותצרו כמה שבא לכם.

את הרצון והדחף לשנות משהו בעולם ולהיות מיוחדים תעשו במקומות אמיתיים, אל תפילו את זה על חיים של ילד אומלל ותמים

כ' ב

קטע מתוך הכתבה "גאולה וגדעון, יונית ועידו, זה בשבילכם"

מאת שיר-לי גולן, 'זמנים מודרניים', 14.05.2013

עיתונאית הספורט אופירה אסייג מסבירה את ההבדל בין שמות ילדיה – אמלי, אריאל ואייל: "זה די מקרי. אמלי הייתה ארבעה ימים ללא שם. רצינו שם שיתחיל בא' ועברנו על רשימות ארוכות. התחלנו עם השמות העבריים, אבל לא מצאנו משהו מתאים. רציתי משהו שיתחבר לי מיד כשאראה אותה. ואז, כמה שעות לפני שיצאתי מבית החולים, גילי בעלי הציע את אמלי. וזהו. היה ברור מיד שזה השם של המלכה שלי. הוא כל כך מתאים לה, היא מיוחדת כמו השם שלה, ומי יודע, אולי יום אחד נעבור למיאמי ואז אנחנו מסודרים בקטע שלה [...] כשנכנסתי להיריון שני, חמי, זאב, התקשר ושאל אם יוכל להציע שמות. הסכמתי מיד. הוא הסבא הכי טוב בעולם, ולכן כשהוא הציע את השם אריאל לזכר אביו אריה – נענית. זה שם עם משמעות ענקית, תנ"כי לגמרי ונהדר. בהיריון השלישי ביקשתי מחברים שיעזרו לי למצוא שם שמתחיל בא' וכולל גם את האותיות ל' וי', כי כל אחד מהילדים שלי הוא האלוהים שלי. איל ברקוביץ' התעצבן עליי שאני לא לוקחת בחשבון את השם שלו, והיה לי ברור באותו רגע שאקרא לילד אייל, אבל עם שני י'. אמלי ואריאל שניהם בעלי צליל בינלאומי ואייל יותר ישראלי, וזה ממש לא מפריע לי. חשובה לי המשמעות".

4. בלוגים ופוסטים

ב' א

סלב יקר, מה נסגר עם השם שנתת לתינוק שלך?

רשומה מאת דליה ניימן 'אתר Xnet' – דיעות אחרונות, מדור משפחה, 31.07.2012

<http://www.xnet.co.il/family/articles/0,14566,L-3096478,00.html>

יום אחד בגיימבורי הרגשתי שהילדים שלי עם השמות העבריים שלהם במיעוט. לא מעט מפורסמים מובילים את המגמה עם שמות כמו אלמה, הלנה ומונה בלה. לדעתי זה... איך אומרים בעברית, וונאבי? לא חושבת שהנטייה שלי לשמות עבריים היא חריגה. נגיד, לפני שהבכירה נולדה, התקשרתי לאבשלום קור להתייעץ איתו על שמות. זה חריג? כן, אה? קצת. אוקיי. זה נכון. יש לי איזה עניין עם השפה העברית. מאוד אוהבת אותה.

לפני שנים די רבות התחיל טרנד (אמרתי שאני אוהבת עברית והנה ביטוי לועזי. ובכן, ואללה), שנראה משונה בהתחלה, של חזרה לשמות עבריים ישנים, מקראיים כאלה. יובל בנאי ואורלי זילברשץ קראו לבן שלהם אלישע. דודו גבע קרא לבן שלו אהרון. דוד יצא ממחשכי העולם הדתי חרדי ללב שנקין. עממי. מיכאל.

התחברתי לסגנון הזה בקלות. המסורת היהודית והעברית היא בעיניי נכס בשבילנו, הישראלים. השמות האלה מחברים אותנו לטקסטים חשובים וגורמים לנו להכיר אותם קצת יותר. העמוסים בדרך כלל יודעים משהו על משנתו של הנביא הרלוונטי. היותמים מכירים את אחד המשלים הפוליטיים הראשונים. הרתיות והיעליות מזכירות גיבורות נשים נדירות ומרתקות.

אבל לא מזמן הייתי בגיימבורי פופולרי, שבו הילדים מדביקים לחולצה עיגול עם שם. ככה גיליתי, בתימהון גובר והולך, שהילדים שלי עם השמות העבריים שלהם הם כמעט מיעוט. אלה-דומי התגלצ'ה

לארגז הכדורים, מורין טיפסה על החבלים, לוי וטומי קפצו בטרמפולינה. עולים חדשים? ממש לא. ההורים שלהם דיברו עברית שוטפת במבטא מהרצל פינת ז'בוטינסקי. כמו שלטרנד הקודם, של שמות עבריים ואפילו מיושנים, היו מובילים סלבס – גם לתופעה החדשה יש סימנים כאלה. אנשים מוכרים וידועים, כולל האינטליגנטים שבהם, נותנים לתינוקות שמות כאילו לא גבעתיים ונתניה כאן, אלא בוורלי הילס וגריניץ' ווילג'. זוכרים את הבלוג של מאי מארץ נהדרת? אחת הדמויות שם הייתה מלני בוסקילה. שם ברור שזו הייתה פרודיה. מפתיע מאוד שאנשים נותנים שמות כאלה בשיא הרצינות.

אני מאוד מעריכה, למשל, את עדי אשכנזי. מצחיקה, חכמה (ומתלבשת נפלא). אז מאיפה באה מולי? אני לא רוצה לפגוע בתינוקת רכה אז לא אזכיר כאן מערכון רלוונטי של מונטי פייטון, אבל אחרים יזכירו לה. תמיד.

נטע גרטי! שחקנית שכל הופעותיה אומרות עדינות מתוחכמת, חורכת את הבמה כאופליה המלכותית או גרושה טובת הלב. איך קרה שהיא נתנה לבתה את השם הלנה? הלנה! נכון, גם אני הייתי רוצה לפעמים לחיות בתוך אגדות המיתולוגיה היוונית (רק אם קוראים אותן בזהירות. כשמעמיקים מגלים עולם מאוד אכזרי כלפי נשים, צפו בסרט "מתמורפוזה"). (אבל זה לא האולימפוס כאן, במיוחד לא באוגוסט). רותם סלע היפה, אן זה באמת שם מלכותי. הוא מזכיר לי את אן שרלי האופטימית ואת אן קירין האמיצה מהחמישייה הסודית. שתיהן לא מפה. אני מבינה את הפנטזיה, אבל לקרוא לילדה בשם פנטסטי נראה לי קצת מבלבל.

ודורית בר אור. את שערורייתית ורב תחומית – שאפו. את רוצה להיות גדולה מהחיים – הלוואי עלי. אבל מונה בלה. אני יודעת שבכך שאני מזעזעת אני קופצת בדיוק לרובריקה של נשים משעממות וטרחניות. לא אכפת לי. מונה בלה!!

גיל ריבה קרא לבן שלו מיילו, אבל גיל הוא באמת סמן של בחירות לא רגילות. גם אלמה בא' זה לא שם עברי, הקוראת גל גדות, אבל את נגיד באמת מחלקת את חייך בין כאן לשם. גיא פינס ורותי רודנר שילבו מגמות עם השמות דניאל לבן הגדול ואנה לאחותו.

זה פרובינציאלי, זה עלוב. במקום לקרב אותנו לעולם הגדול והמתקדם זה רק משאיר אותנו יותר לבנטיניים. יש גאוה בדניאלה, מלי, מרפאל ובדועי. זה אמיתי. הדוגמאות האחרות שהוזכרו כאן הן, בעיני, מגה-קישקוש. וונאבי.

ורק לאביב גפן מותר לקרוא לבן שלו דילן. לו אני מאמינה.

ב' ב

כשהיא נולדה ידענו שהיא פשוט היילי

רשומה מאת אור אלטרמן אתר Xnet – ידיעות אחרונות, מדור משפחה, 05.08.2012

<http://www.xnet.co.il/family/articles/0,14566,L-3096578,00.html?dcMaa=1>

שמות של ילדים צריכים לבוא מתוך חיבור רגשי ולא על סמך נתון לוקאלי. אור אלטרמן-ברנע מתעצבנת מהפוסט של דליה נוימן, המבקרת מפורסמים שנותנים לילדיהם שמות לועזיים.

לפני שנתיים וחודש ביצעתי פשע נגד מדינת ישראל ואפילו לא ידעתי. בן זוגי ואני קראנו לבת שנולדה לנו: היילי. לא רות או שרה, לא מיכל או קרן. היילי, ירחם השם. שם לועזי, שאם להיות לגמרי כנים אפילו לא ידענו מה המשמעות שלו. השבוע פרסמה דליה נוימן פוסט שבו בחרה להתייחס לסלבס

הישראליים שנותנים לילדים שלהם שמות לועזיים. אני אמנם עדיין לא סלב, אבל הטור הזה עיצבן באופן אישי. וזה באמת לא נראה לי משנה אם אתה סלב או לא.

אבל בואו נלך עוד 9 חודשים אחורה. אפילו יותר. בימי הרווקות שלנו חיינו מוזיקה. הלכנו להמון הופעות, נסענו לפסטיבלים בעולם, התחתנו במועדון הופעות והתאהבנו ביחד בזמרים וזמרות. אחת הזמרות שפיתחנו אליה סוג של אובססיה הייתה היילי וויליאמס מלהקת "פארמור". אהבנו את הלוק שלה, את המוזיקה שלה, את החוצפה והחדשנות שלה, ודי מהר היה ברור לנו שלבת שתהיה לנו נקרא היילי, בהשראתה.

אבל במהלך ההיריון, כשההורמונים כנראה גרמו לי לעשות דברים מוזרים כמו לפתח תאוה לא ברורה לתפוחים ירוקים, פתאום חשתי שהיילי נשמע זר מדי, אז החלטנו להתפשר ולקרוא לה אלי. וחיינו עם זה בשלום. יחסי. במקביל החלטנו שהשם השני שלה יהיה טוהר, שם שמאוד אהבנו את המשמעות שלו ואהבנו את העובדה שהוא יסתתר בשם הגם ככה בלתי אפשרי שלה - היילי טוהר אלטרמן ברנע.

היילי נולדה בשבוע 37 בלידה מאוד לא פשוטה. שעה אחרי שנולדה, בחדר ההתאוששות, הסתכלנו אחד על השנייה וידענו, אחרי שראינו אותה, שהיא פשוט היילי. הצליל, החיבור הרגשי שלנו לשם, הדבר המיוחד הזה, הכול פשוט היה שם, אצלה.

אז כן, מאותו הרגע כולם משבשים לה את השם באותו האופן וכולם מגלים שאין להם מושג בלהקות פאנק רוק, אבל היילי היא כל כך היילי. והיילי רואה "פרפר נחמד" ו"ססמי סטריט", יודעת לספור עד עשר ולשיר את ה-ABC אוכלת חומוס וטופו, לומדת לחלוק עם החברים שלה, מגלה חמלה בלתי נגמרת לבעלי חיים, לא מבחינה בין גזע, צבע, דת או מין ולא מפסיקה לפזר אהבה מסביבה.

היילי כבר ביקרה בניו יורק ויודעת לספר שיש שם פארק וסנאים. היא יודעת שהיא גרה בתל אביב ושיש פה חתולים והיא יודעת שסבתא הייתה בשוויץ והדודה שלה חזרה מהודו.

בגיל שנתיים היא פחות פרובינציאלית מרוב המבוגרים שאני מכירה, אבל היא בעיקר לא שופטת אף אחד בגלל השם שלו. מבחינתה מאיה, דניאלה, ריו, לירי ופנתר - כולם חברים שלה והיא אוהבת אותם אותו הדבר. כולם חלק מהעולם שלה והוא רחב בדיוק כמו הלב שלה.

להחליט ששמות מקרבים אותך למקום שלך זה פרובינציאלי. להעניק שם על סמך נתון לוקאלי ולא על סמך חיבור רגשי, זה עלוב. במקום לקרב אותנו לעולם הגדול והמתקדם, בו שמות נבחרים על בסיס הצליל שלהם והמשמעות הפרטית שיש למעניקים אותם, זה רק משאיר אותנו יותר לבנטינים. יש גאוה בדניאלה, בגלי, בדפאל ובדועי. זה אמיתי. אבל זה לא פחות אמיתי מהיילי, מיקה או אלבה, שכל מה שמשנה זה איזה מין בני אדם הם יגדלו להיות.

פ' א

בחירת שם לתינוק: איך מגיעים להחלטה?

מאת נטעלי גבירץ, אתר mako, 15.12.2010 נשלף ב-06.08.2013

<http://www.mako.co.il/home-family-babies/education/Article-724c3c7be50ec21006.htm>

ישנם הורים שיודעים בדיוק איך ייראה חדר התינוק, מה יאכל ומה ילבש, אבל רק בנושא אחד הם עדיין חלוקים – מה יהיה שמו של הרך הנולד. שאלנו את גולשות תפוז מה היו ההתלבטויות, אילו שמות נפסלו ומתי הבינו שהגיעו לשם המושלם.

בחירת שם לתינוק החדש היא עניין מרגש ומלחיץ. מדובר בבחירה אחת קטנה שתצטרכו להצדיק ולעמוד מאחוריה כל החיים, וסביר להניח שהביקורת מבני המשפחה או החברים תגיע מתישהו, כשתצטרכו לשמוע משפטים כמו: "אורי? למה שם כל כך רגיל? מסכן, יהיו לו עוד עשרה כאלה בכיתה" או "ענן? מה זה השם ההזוי הזה? מאיפה הקרצתם אותו?" אז איך בכל זאת בוחרים שם? התייעצנו עם בנות פורום 'הורים לתינוקות' והורים לפעוטות' בתפוז, שעשו לאחרונה את הבחירה, וביקשנו שיספרו כיצד הגיעו לשם הנבחר.

"בכל תקופת ההיריון של הבכור חשבנו על שמות, אבל עדיין לא הגענו לבחירה. כשהילד נולד והמיילדת הניחה אותו עליי, תוך כדי בכי של התרגשות, אמרתי תודה לאלוהים על המתנה שניתנה לי, מתנה קטנה ומדהימה. כך נולד שמו: מתן. כשסיפרתי לבעלי על ההחלטה הוא התרגש, כי מתן הוא אכן מתנה". (ליאתה 17)

"בבית החולים גלשתי לפורום של תפוז כדי להעביר את הזמן, כי חיכינו שחדר הניתוח יתפנה. לפני זה חשבנו על הרבה שמות, ונשארנו עם אלכסה. בעלי אהב את השם אבל אני לא הייתי שלמה איתו. פתאום נפלו עיניי על שמה של אחת מגולשות הפורום [אוריאן], ואני התחברתי מיד לשם הזה. דיברתי עם בעלי ועם בני משפחה והייתה הסכמה כוללת שזה שם נהדר. כשהילדה יולדה על ידי הרופא הנהדר שטיפל בנו, שאלו את בעלי מה שמה והוא הסתכל לי בעיניים ואמר: אוריאן". (טינה אוריאן)

"היו לי שני שמות נבחרים: ניר ונוה. עוד בחדר הלידה, כשהתינוק רק יצא והיה עדיין בידיים של המיילדת, אמרתי לה: 'תכירי, זה נוה'. כשהועברתי למחלקה והלכתי לראשונה לתינוקיי והסתכלתי עליו, היה ברור לי כל כך שהוא לא נוה. לא היה לי שם אחר עבורו כי הוא לא נראה כמו ניר. התלבטתי יומיים ולא מצאתי אף שם שהתאים לילד שלי. אני אם חד הורית, והחלטה הייתה שלי בלבד. ביום השחרור מבית החולים ישבתי עם אחותי ועשינו סיעור מוחות. פתאום הטלפון צלצל ועל הקו היה חבר קרוב מאוד שלי בשם עמית. הסתכלתי על אחותי והיא עלי ושתינו צחקנו. מצאתי שם לילד. הוא כל כך עמית והשם מתלבש עליו בול". (ללא שם)

"לא רציתי שם קצר ולא שם נפוץ. היו שמות שרציתי, אבל הם כבר היו תפוסים במשפחה או בחבר'ה, והלב נטה כל הזמן לשם ירין. רציתי שם שיישא בתוכו את מה שאני מאחלת לילד - אושר ושמחה. בעלי לא שיתף פעולה עם אובססיית השמות, ורק כמה ימים לפני שירין נולד, הוא הסכים לדון איתי בנושא והעלה שני שמות נוספים. בערב שאחרי הלידה, כשישבנו בתינוקיי וניסיתי להניק, שאלתי את בעלי איך נקרא לו, והוא חיך אלי ואמר ירין אני אוהבת לקרוא לתינוק בשמו, ולגלגל אותו על הלשון. הוא ילד שמח שמחייך וצוחק הרבה ואני מטורפת עליו". (אלה של משה)

"קראתי לבני ליאב כי אבי לא תפקד כאב ורציתי להדגיש את נוכחות ומשמעות האב בחייו של בני. היה לי ברור שאקרא לו כך עוד לפני שנכנסתי להיריון, ואם זה לא מספיק, כשהייתי בהיריון היינו בעלי ואני בחנות ספרים ופתחנו ספר שמות, סתם כדי לשקול בכל זאת עוד כמה שמות. בעלי דפדף בספר, פתח עמוד מקרי והשם הראשון שהופיע היה 'ליאב'. זה היה אות בשבילי שזה צריך להיות שמו". (יסמינים)

"עד לא מזמן ממש לא הייתי מרוצה מהשם שבחרתי לילדה, והיה לי קשה לקרוא לה בשמה. ואז מישהי סיפרה לי שיש אמונה קבלית שאחרי הלידה האמא זוכה למעין הארה לגבי שם הילד, ובעצם לא היא זו שבחרת בשם אלא אלוהים הוא זה שבחר. זה הרגיע אותי וגרם לי לחשוב על זה: אם אחרי הלידה, שזו חוויה מדהימה עם עוצמה מדהימה, זה מה שמצאתי לנכון, אולי זה מה שנכון". (איירנטרס למכירה)

"בהיריון בחרנו, בעלי ואני, לא לדעת את מין העובר וביקשנו מהרופאים שרק יבדקו שהכול בסדר. אבל אני ידעתי שיש לי בת וידעתי שקוראים לה *לונג*. מאז ומתמיד אהבתי את השם הזה - הוא מצלצל יפה ומתאים לילדים שמחים. זה שם עם קארמה טובה. מאז שאני אמא יש המון דברים שלא ברור לי מאיפה יש לי הידע והביטחון לגביהם, אבל אני שמחה שזה כך". (בוזיאטה)

"אני זוכרת שכשהבנתי שאני בהיריון, פשוט ידעתי שזו בת ושקוראים לה *בת-אל*. כשהייתי בחודש השביעי, חברה הביאה לי ספר שמות. החלטתי לדפדף בו מתוך סקרנות, ואז נתקלתי בשם *ספיר*, ומשום מה החלטתי באותו הרגע לקרוא לה *ספיר*. כשבתי נולדה סוף סוף, והוריי באו אליי לבית החולים ושאלו לשמה, אמרתי *ספיר*, ואז אבא שלי אמר שמגיע לה גם שם שני. אוטומטית אמרתי *בת-אל*, וכך היא נרשמה בתעודת הלידה: *ספיר בת-אל*. במשך שנה וחצי כולנו קראנו לה *ספיר*, ורק אבי קרא לה *בת-אל*. הוא לא היה מוכן לוותר בשום אופן, ובשלב מסוים החלטתי שהכי בריא שכולנו נשתמש באותו השם בשבילה, וינכענו 'לאבי. בסופו של דבר, יצא שהשם *בת-אל* זה הגורל שלה. אפילו כשניסיתי לשנות אותו, השם שלה בחר אותה". (נוגעש)

"אני אף פעם לא מחליטה על שם עד שאני רואה את הילד. ילדתי ביום שלישי בבוקר, ובפרקי תהילים של יום שלישי רשום השם *ינן*. החלטנו שזה לא מקרה וכנראה שזה אמור להיות שמו". (רינת בב)

"גיל 46, ללא ילדים קודמים, היריון לא מתוכנן שעבר ללא בעיות, לידה קלה, תינוקת בריאה ושלמה. ברור שזה נס! קראנו לה *נלי*. נס שלי". (קרמליטה)

"הנחו אותנו כמה עקרונות: את השם חייבים לאהוב גם אני וגם בעלי, הוא צריך להיות מורכב משלוש אותיות לפחות (אנחנו לא אוהבים שמות קצרים ובנוסף, על פי הקבלה, עדיף שם ארוך), שלא יהיה נדוש מדי, ולא על שם מישהו שנפטר. במשפחה קצת ציפו שהשם שיינתן יהיה על שם אמי ז"ל, אבל הבהרתי שהילד הוא לא מצבה ושאני רוצה משהו חדש ורענן. הכנו רשימה של שמות פוטנציאליים וצמצמנו אותה עד שנתרנו עם שני שמות לבנים: *שלו* ו*תבו*. בזמן הלידה פתאום הרגשתי שאני אוהבת יותר את השם *שלו* והכרזתי עליו, וכך נולד לנו שלו הידוע בשמו – *שלוי*". (עיניים אוהבות)

"מגיל 16 ידעתי שאם תהיה לי בת היא תקרא *אביגיל* – יש בו את שם נעוריה של אימי, יש בו חלק משמה של דודתי שנפטרה בגיל צעיר, ואני אוהבת את הקיצור *אבי*, אבל אחרי שילדתי הסתכלתי עליה ופשוט ידעתי שהיא לא *אביגיל*, וכמה שניסיתי זה פשוט לא היה זה. אחרי יומיים של חיפוש שם, נשארנו עם השמות *זואי* ו*אלונה*, ששניהם מאוד התאימו לה, והחלטתי להעניק לה את שניהם. מאוחר יותר התברר לי שיש להם את אותה המשמעות, וזה בכלל גרם לי להבין שעשיתי את הבחירה הנכונה". (אנטיבס3000)

"בננו הראשון השתחרר מבית החולים בלי שם. הענקנו לו את שם הדוד שנספה בשואה, רק בהיפוך אותיות ובהיפוך מזל, כך קיוונו. ייתכן שמשוהו מהלחץ והכובד הרגשי עבר אליו, ובגיל 9 הוא שינה את שמו, בהסכמתנו ובתמיכתנו. עם הילד השני כבר ידענו טוב יותר, ובאמת לקחנו את הזמן. במשך חודש היא נקראה התינוקת, עד שמצאנו לה שם מתאים". (מיריה)

"בעלי ואני גיקים לא קטנים, וכשהייתי בהיריון דיברנו על הסדרה הנושנה 'דריה' ששודרה פעם ב-MTV. הכול שם התאים. השם היה גם בינלאומי וגם בעל משמעות עברית, גם מתאים למשפחה הדתית שלי וגם למשפחה שלו, שעלתה מלטביה. סיבה נוספת, אבל זניחה – השמות של כולנו מתחילים באות ד'. לבן שלנו נקרא דוקטור, שלפחות יהיה דוקטור במשפחה". (DEBZZ5)

"חיפשנו שם שיהיה גם ישראלי וגם איטלקי, שהקטנה תוכל לחיות איתנו בשלום בשתי המדינות. עשינו רשימה ומתוכה ניפינו את השמות שאנחנו לא אוהבים ונשארנו עם בערך חמישה שמות. אחד מהם היה דריה. דרך אגב, באיטליה, ברגע שיודעים את מין התינוק, בוחרים לו שם ומודיעים לכולם (איזה קטע זה לשמוע: גיובני בעט בי! או: 'אני מודאגת, לא הרגשתי את מריה-אנה זה כל הלילה!'). אני נראיתי להם ממש, אבל ממש מוזרה כשאמרתי שרק כשהיא תיוולד – יהיה לה שם". (טוי טוי)

"גם לי יש דריה משלי, ואצלנו משמעות השם היא דר-יה: דר = שוכן, גר ויה = השם, כלומר שהשם שוכן בשם שלה ושומר עליה תמיד. בנוסף היא קרויה על שם סבתי האהובה ז"ל ששמה היה דורה, ובינינו, מי יקרא לילדה שלו היום דורה?! בהמשך גיליתי שבפרסית "דריה" זה ים, וברוסית מתנה יקרה". (דצמבר 2007)

תגובות נבחרות שהועלו לכתבה באתר mako מעריב:

א. אין כמו שמות לועזיים..

השמות הישראליים נדושים והצלילים לא יפים

<http://www.mako.co.il/home-family-babies/education/Article-724c3c7be50ec21006.htm>,

;09: 55 16.12.10

ב. השמות הכי יפים... שמות מחו"ל

תגידו שמההה אנחנו מישראל ויש לנו מספיק שמות יפים ובלה בלה בלה.. אבל מה לעשות? אי אפשר להמציא כבר שמות ואי אפשר לקרוא לבת ברוריה או רוחלה.. נמאס. קצת גיוון זה מיוחד, אלו שמות יפים, ובגלל שלא קוראים להם נועה ויובל אז הם לא ישראלים? וד"א השמות הם: שון, ניקול, קים, אמילי, וליז שזו אני

(שם, 23: 33 15.12.10);

ג. קחו בחשבון במידה וקראתם לילד/ה שלכם מורן את העובדה שיבוא יום והיא/הוא יטוסו לארצות

הברית... (שם, 20: 23 15.12.10);

פ' ב

<http://www.tapuz.co.il/forums2008/viewmsg.aspx?forumid=110&messageid=167248157>

אתר "תפוז", פורום היריון ולידה, 31.01.2013, נשלף ב-11.01.2014

אשמח לשמוע המלצות לשמות לבנים. אוטוטו הקטנציק מגיח ושם איין. לא הצלחתי להתחבר לשום שם בצורה מלאה.

השמות שעוד איכשהו קצת התחברתי הם: רועי, עידן, עילאי, איליי ואיתי. מה דעתכן עליהם?

האם יש למישהי קישור לשמות הנפוצים ב2012?

אשמח לתגובתכן.
תודה (אמא של נועהלה1)

6. טלויזיה

ט' א

מתוך הפרק "הכירו את הזוגות – חלק א", "המרוץ למיליון", עונה שנייה, שודר בתאריך 23.10.2011.
נתתי לילדים שלי שמות של שחקנים כי יום אחד הם יגיעו להוליווד: נטלי, דיאנה, טום, שון, ג'ניפר, ריי
ומייסי.

Reflection of Globalization in choosing Given names for Jewish newborns in Israel since the beginning of the millennium

Oshri Zigelboim

Abstract

The relationship between language and society is expressed by, amongst other things, changes of patterns of selecting given names in a specific society which reflect the socio-cultural changes of that society. The globalization process is an integral part of life in the Western world and in Israel in the 21st century. I focused this research in examining how this socio-cultural change is reflected in patterns of selecting given names in Israel.

Many researchers have attempted to define the concept of 'globalization'. Some of them have emphasized the political or the economical aspects, while others have focused on the socio-cultural or media-technological aspect. Jointly, they described a multi-disciplinary process with a broad impact which influences and is also influenced by all these aforementioned aspects of life, and creates a shared global society ('The Global Village').

One of the main aspects of the globalization process is the invention of a global language. English has been considered the global language by the research literature since the end of the 19th century, England and the United States being the leaders. As far as Israel is concerned, the British Mandate was an additional factor boosting the English language (a mandatory order awarded English the status of being an official language). Due to economic, political, media and social changes of the 1980's and 90's the influence of globalization in Israel was accelerated. Firstly it influenced the social and public level, and then the private-personalized level, this being seen through the reasons parents gave for choosing their childrens' names.

The proper noun differs from the common noun – while the common noun has a meaning which is bound by semantic concept, the proper noun is meaningless: its nature is to focus the individual object in order to identify (presentation, certification), appeal to

(evocative) and discuss on him (point and reference). The proper noun indicates a particular detail directly, without denoting it as a member of a class. The given name is unique – different people who bear the same names have an equal signifier, but they share nothing else in common. They do not share any special features, and in fact the reasons behind being given a specific name are totally different.

Since this study relates to two concepts – given names and globalization, the literature review in chapter **I** will be about studies of these two topics, first separately and afterwards in combination of the two.

When social and cultural changes are related to linguistic selection and behavior, we can use linguistic tools and methods to explore them. My present research thesis is based on four assumptions: the choice of a specific given name and abstention of giving another name reveals identifications of the parents that gave the name; the given name can express social and cultural changes, including globalization; globalization affects Israeli society; and that globalization can be reflected in the choosing of given names in different ways.

On this basis the research question is "How globalization processes are reflected in choosing given names for Jewish newborns in Israel since the beginning of the Millennium?" My assumption was that globalization would be expressed in the parents' reasons for choosing their childrens' given names in two ways: integrative identification with global and local culture; and absolute solidarity with global culture while rejecting the local culture.

As described in chapter **II**, this study is based on a qualitative-constructive approach that tries to detect internal processes, beliefs, thoughts and intentions, according to the different point of view of each subject. The study was conducted in three phases. In the first phase a pilot research was conducted in which I spoke briefly with six parents about the motives that stand behind their choices for their childrens' names. On the basis of these conversations, criteria were consolidated, which helped me to identify global influences and served as an opening for my thesis research. In the second phase 15 narrative qualitative marketing studies were conducted with 22 Jewish parents who had given birth to children in Israel since the year 2000. During the interviews, the parents explained their reasons for choosing (or for abstain from) a specific name for their child. To analyze the findings I used the grounded theory approach which tends to consider the point of view of the subjects, and thereby to reach the interpretational aspect that stands at the heart of the content analysis. The content analysis which was conducted on the basis of three encoding phases (Hutchinson, 1988: 133-135; Strauss & Corbin, 1990 in Shimoni, 2010: 29), included the search of prominent, important, relevant and repeated components in the

collected data base. These components are the themes which have been presented in chapter **III**, and they were the basis for the evaluation and conceptualization of the recognition and characterization of globalization processes in the above-mentioned population.

After the interview the participants completed an online questionnaire which was based mainly on Cleveland & Laaroche's questionnaire (2007: 254-255), that included 59 statements about different topics that are connected to globalization. This study was used as an external objective validation instrument for the themes that were abstracted during the interview, the findings of which will be presented in chapter **IV**. In the third phase I searched for stories in different media that presented the reasons parents gave for choosing a specific given name.

In chapter **V** it will be shown that, in correlation with my assumption, two central themes have been found which contributed directly to the research question and they were, as stated, the parents' identification with global culture, and the integrative identification (with both national and global culture). Furthermore, interviewees objected to the global culture which consisted of avoiding choosing global given names, and this also provided a measure of the global influence on parents who gave the names. From all of the cases that reflected these identifications, 12 motives were found which repeated themselves and lead the parents to choose a name that reflected the global influence. Two issues arose from the connections between parents' identifications, which were the national collectivism compared with the global collectivism and the integration between both of them. Furthermore we could see globalization and its identification in many more themes that arose from the research corpus, but in a specific form. And additionally, identifications of parents who are not bound to the global culture became clear in the research.

During the interview analysis a few themes were discovered that did not support the research question, but provided a frame to the selection process of a given name, whatever it is. This frame, which includes times, strategies, circumstances, reasons and feedback (reflection on the choosing process retrospectively), can be used as the basis for future qualitative and quantitative research that deals with given name selection.

In this study we considered the given name by looking behind the selection process which contains various and different reasons, and not as a signifier that can be pre-classified – indeed the reason is not directed toward a name, but toward an event. This is in contrast to quantitative studies which purport that there is no process, motives, or reasons behind choosing a name. When observing this qualitative research, we found instances of names

which could be classified in a quantitative research sorting names without considering the reasons for them being Jewish-Israeli, but were revealed as names that indicated a global or integrative identification of the parents, and vice versa.

As we can see, given names are a measure for social values, and therefore their study might throw light on the measure of the influence of globalization on Israeli society, and thus it has social importance. The uniqueness of this study lies in the contribution of Hebrew-linguistic research to Israeli-social issues and to its qualitative nature, which allows discussing profound and extended aspects of global influences which were neither expressed nor treated in the quantitative studies, and therefore disappeared in and were swallowed by these studies.

Approval of the ethics committee for human experimentation, University of Haifa, approval number 050/12.

**Reflection of Globalization in choosing
Given names for Jewish newborns in Israel
since the beginning of the millennium**

By: Oshri Zigelboim

Supervised by: Prof. Michal Ephratt

THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENTS FOR THE MASTER'S DEGREE

University of Haifa
Faculty of Humanities
Department of Hebrew Language

May, 2014

**Reflection of Globalization in choosing
Given names for Jewish newborns in Israel
since the beginning of the millennium**

Oshri Zigelboim

THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENTS FOR THE MASTER'S DEGREE

University of Haifa
Faculty of Humanities
Department of Hebrew Language

May, 2014